

วารสาร

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

Journal of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajabhat University

ปีที่ 27 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม) ประจำปี 2568
Vol.27 No.2 (July-December) 2025

ISSN 3027-8724 (Print)
ISSN 3027-8732 (Online)

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

FACULTY OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES, SURINDRA RAJABHAT UNIVERSITY

กำหนดเผยแพร่

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

Journal of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajabhat University

ISSN 3027 – 8724 (Print)

ISSN 3027 - 8732 (Online)

มีกำหนดเผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน)

ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม)

วัตถุประสงค์

ส่งเสริมและสนับสนุนให้คณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไปได้มีโอกาสมหาเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ และผลงานวิจัยทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และแขนงวิชาที่เกี่ยวข้องอันได้แก่ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ การจัดการ สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ พัฒนาสังคม และการศึกษา ตลอดจนบทวิเคราะห์ที่เสนอทางออกของปัญหาให้แก่สังคม

เงื่อนไขการตีพิมพ์

ทุกบทความที่ตีพิมพ์ต้องผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิอย่างน้อยสามท่าน (Three-Blind Peer Review) ทักษะและข้อคิดเห็นของบทความในวารสารฉบับนี้ เป็นของผู้เขียนแต่ละท่าน ไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ

คณะกรรมการที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉลอง สุขทอง

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัคราพร สุขทอง

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริพัฒน์ ลาภจิตร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

กองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.จิรายุ ทรัพย์สิน	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิชาติ แสงอัมพร	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันชัย สุขตาม	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
อาจารย์ ดร.วิโรจน์ ทองปลิว	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
อาจารย์ ดร.วิจิตรา โพธิสาร	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
รองศาสตราจารย์ ดร.จินณวัตร ปะโคทั้ง	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.สมมาตร ผลเกิด	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ สมหมาย ชินนาค	นักวิชาการอิสระ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กานต์ เนตรกลาง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัศวพรหม เนื้อไม้หอม	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วสันต์ ปัญญาแก้ว	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธวัชรัตน์ แจ่มใส	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
อาจารย์ ดร.จักรพันธ์ ชัดชุมแสง	มหาวิทยาลัยขอนแก่น

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ (Peer Reviews)

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาถ้อยแถลงภายใน	
รองศาสตราจารย์ ดร.ฉลอง สุขทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
รองศาสตราจารย์ ดร.จิรายุ ทรัพย์สิน	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สันทนา กุลรัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภานุภา พินศรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุไร จันทมัตตุการ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัคราพร สุขทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิชาติ แสงอัมพร	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อิทธิวัตร ศรีสมบัติ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีรวัส อินทวิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติศักดิ์ ร่วมพัฒนา	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สยาม ระโส	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วสันต์ชัย กากแก้ว

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนา จินดาศรี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประดิษฐ์ ชื่นบาน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภธนภุช ยอดสละ

อาจารย์ ดร.ชาตรี เกษโพหนอง

อาจารย์ ดร.จิรวรรณ อยู่เกษม

อาจารย์ ดร.ธัญเทพ สิทธิเชื้อ

อาจารย์ ดร.ศิวาพร พัยคณันท์

อาจารย์ ดร.ประภาพร บุญปลอด

อาจารย์ ดร.อรุณทัย อุ๋นไธสง

อาจารย์ ดร.วิจิตรา โพธิสาร

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณากลับกรองภายนอก

ศาสตราจารย์ ดร.สุวิทย์ ธีรศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร.สัมพันธ์ มุลสาร

รองศาสตราจารย์ ดร.จินฉัตร ปะโคทั้ง

รองศาสตราจารย์ ดร.สมมาตร ผลเกิด

รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ

รองศาสตราจารย์ ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์

รองศาสตราจารย์ ดร.เอกพงษ์ วงศ์คำจันทร์

รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติ กิตติเลิศไพศาล

รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร

รองศาสตราจารย์ ดร.รัตนะ ปัญญาภา

รองศาสตราจารย์ ดร.ปิยะ ศักดิ์เจริญ

รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีศักดิ์ ทองทิพย์

รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา สะสอง

รองศาสตราจารย์ ดร.รัฐไท พรเจริญ

รองศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ เขียวมั่ง

รองศาสตราจารย์ ดร.กิตติศักดิ์ อริยะเครือ

รองศาสตราจารย์ ดร.สารภี วรรณตรง

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

มหาวิทยาลัยศิลปากร

มหาวิทยาลัยบูรพา

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

นักวิชาการอิสระ

รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพร ยวงเงิน	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
รองศาสตราจารย์ ดร.ไททัศน์ มาลา	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
รองศาสตราจารย์ ดร.อนุรัตน์ อนันนพนาธร	มหาวิทยาลัยบูรพา
รองศาสตราจารย์ ดร.สุปิน ยุระรัช	มหาวิทยาลัยศรีปทุม
รองศาสตราจารย์ สมหมาย ชินนาค	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ บุญยัง หมั่นดี	นักวิชาการอิสระ
รองศาสตราจารย์ ธงชัย วงศ์เสนา	นักวิชาการอิสระ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนทร คำยอด	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปารุषยา เกียรติศิริ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปวีณา คำพุกะ	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุดาร์ตน์ หอมหวน	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัศรพนท์ เนื้อไม้หอม	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิงแก้ว ปะติตังโฮ	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัญวรัตน์ แจ่มใส	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมปอง สุวรรณภูมา	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญยแสนอ ตรีวิเศษ	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กานต์ เนตรกลาง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พชรวิทย์ จันทศิริศิริ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอมอร แสนภูวา	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญพิศ ธรรมรัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชุมวิทย์ ไสยโสภณ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริเพ็ญ อัดไพบูลย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพรัชศักดิ์ วรรณิตร	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วสันต์ ปัญญาแก้ว	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุวัต กระสังข์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษกร วัฒนบุตร	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปราโมทย์ ด่านประดิษฐ์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระชัย ยศโสธร	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โชติ บดีรัฐ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธาดารี มหันตรัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรธิดา ประสาร	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนิต ศรีประดิษฐ์	นักวิชาการอิสระ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนรัฐ สะอาดเอี่ยม	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ ภูพัฒน์วิบูลย์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนล สวนประดิษฐ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฤชชุดา เทพยากุล	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชยาภานต์ เรืองสุวรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลมาศ ปฐมนิชกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนุศักดิ์ เรืองเดช	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำพร แสงไชยา	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาสนะ เขิดชู	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติวัชร ถ้วยงาม	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วินิรณี ทศนะเทพ	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คำภีรภาพ อินทะนุ	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชูวงศ์ อุบลี	มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกษศิริ ทองเฉลิม	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวิษ ธีระโคตร	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สถาพร วิชัยรัมย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนิทดเดช จินตนา	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษกร สุขแสน	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสกสรรค์ สนวา	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กุลวดี ละม้ายเงิน	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปณณธร หอมบุญมา	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรพรรณ ตูจินดา	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรณรงค์ศักดิ์ สุธรรมดี	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัญญภัทร นิธิศวราภากุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรายุทธ์ เศรษฐขจร	มหาวิทยาลัยศรีปทุม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คณินันต์ ไสยโสภณ	นักวิชาการอิสระ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิเศษ ชินวงษ์	นักวิชาการอิสระ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณา รัตนธรรมเมธี	นักวิชาการอิสระ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประทีป แพร่มย์	นักวิชาการอิสระ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรวัตร ภูระธีรารัต	นักวิชาการอิสระ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรัณย์พัชร ศรีเพ็ญ	นักวิชาการอิสระ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุทัศน์ กองทรัพย์	นักวิชาการอิสระ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เรขา อินทรกำแหง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กาญจนา ชินนาค	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เสถียร สีชื่น	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จิตรภณ สุนทร	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
อาจารย์ ดร.จักรพันธ์ ขัดขุมแสง	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
อาจารย์ ดร.ปรารภนา แซ่ฮึง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
อาจารย์ ดร.ประทวน วันนิจ	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
อาจารย์ ดร.นพพล ไชยสน	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อาจารย์ ดร.ศิริวรรณ กวงแพ้ง	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อาจารย์ ดร.วินัย ทองภูบาล	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
อาจารย์ ดร.วิภาสทิธิ หิรัญรัตน์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล อีสาน วิทยาเขตสุรินทร์
อาจารย์ ดร.พิสุทธิ์พงศ์ เอ็นดู	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล อีสาน วิทยาเขตสุรินทร์
อาจารย์ ดร.จิรศักดิ์ บางท่าไม้	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
อาจารย์ ดร.อิสระพงศ์ ถนัดคำ	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
อาจารย์ ดร.วิยะดา วรรณนันทวนิช	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาจารย์ ดร.ศศิธร อติศรเมธากุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
อาจารย์ ดร.เบญจวรรณ วงษาดี	นักวิชาการอิสระ
อาจารย์ ดร.ดำเกิง โถทอง	นักวิชาการอิสระ
อาจารย์ สุรศักดิ์ ชะมารัมย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
นางสาวสุภาพร ลาภจิตร	กศน.จังหวัดสุรินทร์

นายมานิช ลากิจิตร

นางลาวัลย์ รั้งงาม

ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ ระดับอำเภอ

ปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ ระดับอำเภอ

เมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

เลขานุการ

นางปิยนุช ฌมพันธ์

ผู้ช่วยเลขานุการ

นายอุทัย กำจร และ นางสาวกตพร ศรีโกตะเพชร

ศิลปกรรม / ประชาสัมพันธ์

นายณัฐนันท์ แสงสว่าง, นางนุตตรา มิ่งมงคล และ นางสาวอุษณีย์ จงมัวดี

Fast-track Indexing System

นายอนันต์ แสวงมี และ อาจารย์วิเชียร พรหมแก้ว

สำนักงาน

กองบรรณาธิการวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

สำนักงานคณะบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ อาคาร 38
ชั้น 1 เลขที่ 186 หมู่ที่ 1 ถนนสุรินทร์ – ปราสาท ตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 32000

โทรศัพท์/โทรสาร 044-513369, 082-7553460, E-mail : jhssru@sru.ac.th

<https://www.tci-thaijo.org/index.php/jhssru>

Periodicity

Journal of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajabhat University

ISSN 3027 – 8724 (Print)

ISSN 3027 - 8732 (Online)

Two issues per year (January-June and July-December)

Objective

To promote and encourage lecturers, academicians, students and other interested people to have the opportunity to disseminate academic works and research works in humanities and social sciences and related fields including political science, public administration, law, sociology, economics, social development and education. In addition, the analytical studies presenting the problem solution to society.

Publishing Conditions

All published articles must be reviewed by at least three peer reviewers (Double-Blind Peer Review). The views and opinions of any articles in this journal are belonging to each author without responsibilities of editorial board.

Editorial Advisor

Assoc. Prof. Dr.Chalong Sukthong

Surindra Rajabhat University

Asst. Prof. Dr.Atchara Sukthong

Surindra Rajabhat University

Managing Editor

Asst. Prof. Dr.Siriphat Lapchit

Surindra Rajabhat University

Editorial Board

Assoc. Prof. Dr.Jirayu Supsin

Surindra Rajabhat University

Asst. Prof. Dr.Aphichart Sangamporn

Surindra Rajabhat University

Asst. Prof. Dr.Wanchai Suktam

Surindra Rajabhat University

Dr.Wirot Thongplew

Surindra Rajabhat University

Dr.Wichitra Photisarn

Surindra Rajabhat University

Assoc. Prof. Dr.Jinnawat Pakotang

Ubon Ratchathani Rajabhat University

Assoc. Prof. Dr.Sommart Phonkerd

Buriram Rajabhat University

Assoc. Prof. Dr.Sanya Kenaphoom

Rajabhat Maha Sarakham University

Assoc. Prof. Sommai Chinnak

Independent Scholar

Asst. Prof. Dr.Kant Netklang

Asst. Prof. Dr.Akkarapon Nuemaihom

Asst. Prof. Dr.Wasan Panyagaew

Asst. Prof. Dr.Thanwarut Jamsai

Dr. Jaggapan Cadchumsang

Nakhon Ratchasima Rajabhat University

Buriram Rajabhat University

Chiang Mai University

Sisaket Rajabhat University

Khon kaen University

Peer Reviewers

Internal Peer Reviewers

Assoc.. Prof. Dr.Chalong Sukthong

Assoc.. Prof. Dr.Jirayu Supsin

Asst. Prof. Dr.Santhana Goonrat

Asst. Prof. Dr.Kritsada Pinsri

Asst. Prof. Dr.Urai Jantamattukarn

Asst. Prof. Dr.Atchara Sukthong

Asst. Prof. Dr.Aphichart Sangamporn

Asst. Prof. Dr.Itthiwat Srisombat

Asst. Prof. Dr.Peerawat Intawee

Asst. Prof. Dr.Kittisak Ruampattana

Asst. Prof. Dr.Siam Raso

Asst. Prof. Dr.Wasanchai Gargkeow

Asst. Prof. Dr.Pana Jindasri

Asst. Prof. Dr.Pradith Chuenbarn

Asst. Prof. Dr.Suphatanagris Yordsala

Dr. Chatree Ketphonhong

Dr. Jirawan Yookasem

Dr. Thanthep Sitthisuea

Dr. siwaporn Payakkanan

Dr. Prapaporn Boonplod

Dr. Arunothai Ounthaisong

Dr.Wichitra Photisarn

Surindra Rajabhat University

Surindra Rajabhat University

Surindra Rajabhat University

Surindra Rajabhat University

Surindra Rajabhat University

Surindra Rajabhat University

Surindra Rajabhat University

Surindra Rajabhat University

Surindra Rajabhat University

Surindra Rajabhat University

Surindra Rajabhat University

Surindra Rajabhat University

Surindra Rajabhat University

Surindra Rajabhat University

Surindra Rajabhat University

Surindra Rajabhat University

Surindra Rajabhat University

Surindra Rajabhat University

Surindra Rajabhat University

Surindra Rajabhat University

Surindra Rajabhat University

Surindra Rajabhat University

External Peer Reviewers

Prof. Dr.Suwit Theerasasawat	Khon kaen University
Assoc. Prof. Dr.Summana Moolsarn	Ubon Ratchathani University
Assoc. Prof. Dr.Jinnawat Pakotang	Ubon Ratchathani Rajabhat University
Assoc. Prof. Dr.Sommart Phonkerd	Buriram Rajabhat University
Assoc. Prof. Dr.Sanya Kenaphoom	Rajabhat Maha Sarakham University
Assoc. Prof. Dr.Phakdee Phosing	Rajabhat Maha Sarakham University
Assoc. Prof. Dr.Akekapong Wongkamjan	Sisaket Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Jitti Kittilertpaisan	Sakon Nakhon Rajabhat University,
Assoc. Prof. Dr.Chiya Pawabutra	Sakon Nakhon Rajabhat University
Assoc. Prof. Dr. Rattana Panyapa	Ubon Ratchathani Rajabhat University
Assoc. Prof. Dr.Piya Sakcharoen	Ramkhamhaeng University
Assoc. Prof. Dr.Taweesak thongtip	Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Assoc. Prof. Dr. Sanya Sasong	Chiangmai Rajabhat University
Assoc. Prof. Dr. Ratrhai Poencharoen	Silpakorn University
Assoc. Prof. Dr. Kriangsak Khiaomang	Burapha University
Assoc. Prof. Dr. Kittisak Ariyakuare	Rajamangala University of Technology Phra Nakhon
Assoc. Prof. Dr.Saraphi Wantrong	Independent Scholar
Assoc. Prof. Dr.Nattaporn Yuang Ngoen	Phranakhon Rajabhat university
Assoc. Prof. Dr.Thaitat Mala	Valaya Alongkorn Rajabhat University
Assoc. Prof. Dr. Anurat Anantanatorn	Burapha University
Assoc. Prof. Dr. Subin Yurarach	Sripatum University
Assoc. Prof. Sommai Chinnak	Ubon Ratchathani University
Assoc. Prof. Boonyoung Mundee	Independent Scholar
Assoc. Prof. Thongchai Wongsena	Independent Scholar
Asst. Prof. Dr.Sunthorn Khamyod	Maejo University
Asst. Prof. Dr.Parussaya Kiatkheeree	Suratthani Rajabhat University

Asst. Prof. Dr.Paweena Khampukka	Ubon Ratchathani University
Asst. Prof. Dr.Sudarot Homhual	Ubon Ratchathani University
Asst. Prof. Dr.Akkarapon Nuemaihom	Buriram Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Kingkaew Patitungkho	Buriram Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Thanwarut Jamsai	Sisaket Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Sompong Suwannaphuma	Chaiyaphum Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Bunsanee Triwiset	Buriram Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Kant Netklang	Nakhon Ratchasima Rajabhat University
Asst. Prof. Dr. Patcharawit Jansirisi	Maha Sarakham University
Asst. Prof. Dr. Emon Saenphuwa	Sisaket Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Ploenpit Thummarat	Sakon Nakhon Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Sukhumwit Saiyasophon	Khon kaen University
Asst. Prof. Dr.Siripen Attapaiboon	Ubon Ratchathani Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Peerasak Worachat	Maha Sarakham University
Asst. Prof. Dr.Wasan Panyagaew	Chiang Mai University
Asst. Prof. Dr.Anuwat Krasung	Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Asst. Prof. Dr.Busakorn Watthanabut	Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi
Asst. Prof. Dr.Pramote Danpradit	Maha Sarakham University
Asst. Prof. Dr.Weerachai Yossothorn	Buriram Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Chot Bodeerat	Pibulsongkram Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Thatri Mahantarat	Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Orthida Prasarn	Sisaket Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Panit Sripradit	Independent Scholar
Asst. Prof. Dr.Thanarat Sa-ard-iam	Phranakhon Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Somkiat Phuphatwibul	Maha Sarakham University
Asst. Prof. Dr.Anon Suanpradit	Buriram Rajabhat University

Asst. Prof. Dr.Ruechuta Thepyakul	Prince of Songkla University
Asst. Prof. Dr.Chayakarn Ruangsuan	Rajabhat Maha Sarakham University
Asst. Prof. Dr.Vimonmas Phatomvanichakul	Rajabhat Maha Sarakham University
Asst. Prof. Dr.Manusak Ruangdet	UdonThani Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Amporn Saengchaiya	Rajabhat Maha Sarakham University
Asst. Prof. Dr.Asana Cherdchoo	Sisaket Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.kitiwat thauyngam	Buriram Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Winirane thassanathep	Buriram Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Kampeeraphap Inthanu	Buriram Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Chuwong Upali	Rambhai Barni Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Kessiri Thongchalem	UbonRatchathani Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Suwit Thirakot	Maha Sarakham University
Asst. Prof. Dr.Sataporn Wichairam	Buriram Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Sanitdech Jintana	Rajamangala University of Technology Thanyaburi
Asst. Prof. Dr.Bussagorn Suksan	UdonThani Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Seksan Sonwa	Roi Et Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Kulvadee Lamaijeen	UbonRatchathani Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Pannathorn Hombunma	Phranakon Si Ayuthaya Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Oraphan Toujinda	Nakhon Pathom Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Chatnarongsak Suthamdee	Chaiyaphum Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Kannaphat Nithitwaraphakun	Phranakhon Rajabhat University
Asst. Prof. Dr. Sarayuth Sethakhajorn	Sripatum University
Asst. Prof. Dr.Kanuengnit Saiyasophon	Independent Scholar
Asst. Prof. Dr.Wiset Chinnawong	Independent Scholar
Asst. Prof. Dr.Suwanna Ruttanathummatee	Independent Scholar
Asst. Prof. Dr.Prateep Khaeram	Independent Scholar
Asst. Prof. Dr.Theerawat Purateeranrath	Independent Scholar

Asst. Prof. Dr.Saranpat Sripen	Independent Scholar
Asst. Prof. Suthat Kongsup	Independent Scholar
Asst. Prof. Rekha Intarakamhang	Nakhon Ratchasima Rajabhat University
Asst. Prof. Kanjana Chinnak	UbonRatchathani Rajabhat University
Asst. Prof. Sathian Seechuen	Sisaket Rajabhat University
Asst. Prof. Jittrapon Soontorn	Nakhon Pathom Rajabhat University
Dr. Jaggapan Cadchumsang	Khon kaen University
Dr. Prathana Sae-ung	Nakhon Pathom Rajabhat University
Dr. Pratoun wannit	Buriram Rajabhat University
Dr. Noppon Chaiyason	Maha Sarakham University
Dr. Siriwan Guangpeng	Maha Sarakham University
Dr. Winai Thongpuban	Nakhon Ratchasima Rajabhat University
Dr. Wiphasit Hirunrat	Rajamangala University of Technology Isan Surin Campus
Dr. Pisutpong Endoo	Rajamangala University of Technology Isan Surin Campus
Dr. Jirasak Bangtamai	UbonRatchathani Rajabhat University
Dr. Isarapong Thanadkha	Chaiyaphum Rajabhat University
Dr. Wiyada Waranonvanit	Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Dr. Sasithorn Adisornmethakul	UbonRatchathani Rajabhat University
Dr. Benchawan Wongsawadee	Independent Scholar
Dr. Damkerng Tothong	Independent Scholar
Mr. Surasak Chamaram	Roi Et Rajabhat University
Miss Supaporn Lapjit	Surin Provincial Office of The Non- Formal and Informal Education
Mr. manoch lapjit	Pak Chong District Learning Encouragement Center

Mrs. Lawan Rubngam

Mueang Surin District Learning
Encouragement Center,
Surin Province

Secretary

Mrs. Piyanut Phomphan

Assistant Secretary

Mr. Uthai Kumjon and Miss Phataphon Srigotapet

Journal Design and Artworks / Public Relations

Mr. Nattanan Saengsawang, Mrs. Nutsara Mingmongkol and Miss Utsanee Jamuadee

Fast-track Indexing System

Mr. Anan Sawaengmee and Mr. Wichian Promkaew

Office

Editorial Board, Journal of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajabhat University
Dean Office, Faculty of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajabhat University Building
38 1 Floor, 186 Moo 1, Surin – Prasat Rd., Nok Mueang, Muang Surin, Surin, Thailand 32000,
Tel/Fax. (+66) 044-513369, 082-7553460, E-mail : jhssrru@sru.ac.th
<https://www.tci-thaijo.org/index.php/jhssrru>

บทบรรณาธิการ

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ เป็นวารสารทางวิชาการที่ได้รับการพิจารณาคุณภาพวารสารของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index : TCI) โดยจัดกลุ่มคุณภาพวารสาร เป็นวารสารกลุ่มที่ 2 และจะถูกคัดเลือกเข้าสู่ฐานข้อมูล ASEAN Citation Index (ACI) ต่อไป ซึ่งวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ปีที่ 27 ฉบับที่ 1 ทางกองบรรณาธิการได้ปรับปรุงแบบการนำเสนอบทความพร้อมกับขอแนะนำสำหรับผู้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เข้มข้นกว่าเดิมตามหลักเกณฑ์และข้อเสนอแนะของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทยในคราวประชุมเพื่อชี้แจงเกณฑ์การประเมินคุณภาพวารสารวิชาการไทยในฐานข้อมูล TCI เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2561 ณ โรงแรมอวานี จังหวัดขอนแก่น ที่ผ่านมา อาทิ การระบุวันรับ การแก้ไข และตอบรับบทความ การกำหนดนโยบาย จริยธรรม และเงื่อนไขของวารสารที่ชัดเจนมากกว่าเดิม เป็นต้น เพื่อมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพวารสารและยกระดับขึ้นสู่ฐานข้อมูลสากล ทั้งนี้ช่องทางการนำเสนอบทความเพื่อพิจารณาเผยแพร่นั้น สามารถนำส่งบทความออนไลน์ได้ที่ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/jhssru> ซึ่งเป็นระบบการบริหารงานวารสารออนไลน์ด้วยงานระบบ ThaiJo2.0

โดยบทความในวารสารฉบับนี้มีผู้นิพนธ์มาจากหลากหลายหน่วยงานทั้งภายในและภายนอก ซึ่งผลงานทางวิชาการดังกล่าวทางกองบรรณาธิการได้จัดส่งไปให้คณะกรรมการกลั่นกรองบทความทางวิชาการที่มาจากหลากหลายหน่วยงานของแต่ละสาขาเป็นผู้พิจารณาเพื่อตรวจสอบคุณภาพและมอบให้ผู้นิพนธ์นำบทความไปปรับปรุงแก้ไขเป็นการเรียบร้อยแล้วก่อนการตีพิมพ์ตามกติกาและรูปแบบการตีพิมพ์เผยแพร่ สำหรับเนื้อหาของวารสารฉบับนี้ ถือได้ว่ามีความโดดเด่นที่เน้นกระบวนการวิจัยที่เข้มข้น ประกอบไปด้วยจำนวนบทความรวม 22 บทความ โดยเป็นบทความวิจัย 20 บทความ และบทความวิชาการ 2 บทความ ซึ่งบทความโดยภาพรวมหลักเป็นการพัฒนาจากงานวิจัยที่ศึกษากรณีเฉพาะ(Case Study) ที่แต่ละบทความได้เน้นกระบวนการวิจัยเชิงลึกในหลายรูปแบบทั้งในรูปแบบของการสนทนากลุ่ม การสอบถาม และการสัมภาษณ์ ประกอบกับบทความส่วนใหญ่แสดงถึงการทำงานร่วมกันของผู้นิพนธ์ในลักษณะทีมงาน ทำให้บทความมีความละเอียดรอบคอบถี่ถ้วน มีการวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะได้อย่างสมบูรณ์น่าสนใจ

ขอขอบคุณคณาจารย์ นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไปทุกท่านที่ให้ความสนใจร่วมส่งบทความเผยแพร์ในวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ และขอขอบคุณกองบรรณาธิการผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณากลั่นกรองบทความทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริพัฒน์ ลาภจิตร

บรรณาธิการ

สารบัญ (Content)

	หน้า (Page)
กองบรรณาธิการ (Editorial Board)	II
คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ (Peer Reviewers)	II
บทบรรณาธิการ (Editorial)	XV
บทความวิจัย (Research Articles)	
สภาพและเงื่อนไขการบริหารจัดการร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา เครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ในจังหวัดศรีสะเกษ	1
The conditions and collaborative management mechanisms among relevant stakeholders in the development of the organic rice producers network in Sisaket Province	
ปรารธนา มะลิไทย และ ลือศักดิ์ แสงวงมี	
Prathana Malithai and Luesak Saweangmee	
การวิเคราะห์นโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีของไทย	21
Analysis of The Policy of Thai Women Empowerment Funds	
สุภาพร ประกอบธรรม และ อนูรัตน์ อนันตนาธร	
supaporn prakobthun and Anurat Anantanatorn	
การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา อุบลราชธานี อำนาจเจริญ	41
Participation in The Administration of Educational Institutions by The Basic Education Committee under The Ubon Ratchathani and Amnat Charoen Secondary Educational Service Area Office	
อรุณชัย บัวใหญ่, ธิดารัตน์ จันทะหีน และ ชวนคิด มะเสนะ	
Arunchai Buayai, Thidarat Chanthahin and Chuankid Masena	

สารบัญ (Content)

หน้า
(Page)

การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3	61
The Utilization of Digital Technology in The Academic Administration of Schools under The Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 3	
จริยา ทวีพันธ์, อรรถพร วรรณทอง และ ชวนคิด มะเสนะ	
Jariya Taweepun, Attaporn Wannathong, and Chuankid Masena	
ผลของกิจกรรมการเรียนรู้เกมฟิเคชันที่มีต่อแรงจูงใจของผู้เรียนภาษาอังกฤษ	79
The Effects of Gamification Learning Activities on the Motivation of English Learners	
อายรียา ชาดำ และ ประยุทธ ไทยธานี	
Airiya Chadam, and Prayut Thaithani	
ผลของกิจกรรมจิตวิทยาเชิงบวกที่มีต่อการรอบความคิดเติบโตของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	97
The Effects of Positive Psychology Activities on Growth Mindset of Secondary Education Grade 1 Students	
ธนาธิป บัวเทศ และ ประยุทธ ไทยธานี	
Thanathip Buates, and Prayut Thaithani	
การใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4	119
Artificial Intelligence for Educational Management of Schools under The Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 4	
สุกัญญา ทวีพันธ์, ภาณุพงศ์ บุญรัมย์ และ นเรศ ชันชะรี	
Sukanya Taweepan, Panupong Boonrom and Narech Khantaree	

สารบัญ (Content)

	หน้า (Page)
ผลของโปรแกรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานที่มีต่อการคิดบริหารจัดการตนของเด็กปฐมวัย The Effects of Project-Based Learning Program on Executive Functions of Early Childhood Learners ปิยกาญจน์ วงษ์ชาลี และ กาญจนา ท่อแก้ว Piyakan Wongchalee and Kanchana Tawkaew	139
คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี The Quality of Life of the Elderly in Pakkret Municipality, Pakkret District, Nonthaburi Province สุพจน์ บุญวิเศษ Supot Boonwises	157
การพัฒนาบทเรียนออนไลน์ตามกิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เรื่อง การนำเทคโนโลยีมาแก้ปัญหาในอาชีพ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 The Development of Online Lessons Based on the Information Technology Competency Promoting Activities on Using Technology to Solve Career-Related Problems for Matthayomsuksa 3 กิตติพงษ์ อิงคะมน และ อัญญูปารย์ ศิลปนิลมาลย์ Kitipong Ingkamon, and Unyaparn Sinlapaninman	175
การพัฒนาผงปรุงรสจากผักหวานป่าและผักค่าน้ำชาของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปันสุขออร์แกนิก กรุ๊ป อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี Development of a Seasoning Powder from from Melientha suavis and Chaya (Cnidoscopus aconitifolius) for Punsuk Organic Group Community Enterprise Chaloe Phra Kiat District, Saraburi Province. ศิริลดา ศรีกอก และ กรรณิการ์ อ่อนสำลี Sirilada Srikok, and gannigar onsamlee	193

สารบัญ (Content)

	หน้า (Page)
พลวัตของการก่อการร้ายร่วมสมัย : ปัจจัยขับเคลื่อน อัตลักษณ์ และความเสี่ยง ในยุคดิจิทัล The Dynamics of Contemporary Terrorism : Drivers, Identity, and Risk in the Digital Era ญิฮาด มะลูลีม, จารณ มะลูลีม, ณัฐกฤต เกิดกุลกิตติ์ และ เปรมศิริ ดิลกปรีชากุล Jihad Maluleem, Jaran Maluleem, Natthakrit Kerdookit, and Premsiri Dilokpreechakul	211
ประสิทธิผลของการดำเนินงานด้านการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม ของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจภูธรเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี Effectiveness of Crime Prevention and Suppression Operations by Police Officers at Mueang Lopburi Provincial Police Station, Lopburi Province นรเสฏฐ์ หยั่งถึงนพชัย Noraset Yungtungnoppachai	229
การพัฒนาความสามารถในการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ และจิตวิทยาศาสตร์ของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และ 5 ที่เรียนด้วยหน่วยการเรียนรู้สำหรับนักเรียน คละชั้น โดยการจัดการเรียนรู้ ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคม The Development of Scientific Reasoning and Scientific Habits of Mind of Grade 4-5 Students with Multilevel Learning Unit Through Science Technology and Society (STS APPROACH) กฤตภาส ยิ่งกล้า และ ปริณ ทนันชัยบุตร Kitapat yingkla and Prin Tanunchaibutra	249
Developing Academic Administration Guidelines to Enhance the Physical and Mental Health in Xinxiang City Vocational School, China Wang Yuefa and Nithipattara Balsiri	269

สารบัญ (Content)

	หน้า (Page)
Developing the Guidelines of Parents' Participation in School Management and Student Learning Ding Lize and Nithipattara Balsiri	285
Developing the Guidelines of Academic Administration based on Modern Educational Technology to Enhance Art Education in Guizhou Education University, China Liu Lian and Nithipattara Balsiri	303
Developing the Academic Administration Guidelines to Enhance the Quality of Learning for International Business Major of Chengdu College of Arts and Science, China Yang Shijie and Nithipattara Balsiri	319
Developing the Academic Administration Guidelines to Enhance Quality of Learning for Dance Major of Si Chuan Film and Television University, China Zhao Ling and Nithipattara Balsiri	337
Developing the Academic Administration Guidelines to Enhance Students' Innovation Skills of the Design Department of the Art College Guangxi University, China Shi Yuxuan and Nithipattara Balsiri	353
บทความวิชาการ (Academic Articles)	
การสื่อความหมายเพื่อการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติหาดวนกร ประจวบคีรีขันธ์ Interpretation System for Tourism in Had Wanakorn National Park, Prachuap Khiri Khan ชนิษฐา ใจเป็ง Chanistha Jaipeng	369

สารบัญ (Content)

หน้า
(Page)

ความงอกงามภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนขวัญของผู้หญิงที่ถูกกระทำความรุนแรง ในคู่ครอง : การวิเคราะห์ผ่านกรอบแนวคิดของบูดีเออร์ และแนวคิดสตรีนิยมแนววิพากษ์ post-Traumatic Growth Among Women Survivors of Intimate Partner Violence : An Analysis Through Bourdieu's Theoretical Framework and Radical Feminist Theory เนตรนิยมาศ วรณพยันต์ Neidniyamart Wannapayun	387
---	-----

ภาคผนวก (Appendix)

ขั้นตอนการดำเนินงานวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์	401
หลักเกณฑ์การเสนอบทความและคำแนะนำสำหรับผู้พิมพ์เพื่อตีพิมพ์ ในวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์	402
แบบฟอร์มการส่งบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ ลงวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์	425
ใบตอบรับการเป็นสมาชิกวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์	426

สภาพและเงื่อนไขการบริหารจัดการร่วมกันของหน่วยงาน
ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์
ในจังหวัดศรีสะเกษ

The conditions and collaborative management mechanisms
among relevant stakeholders in the development of the
organic rice producers network in Sisaket Province

ปรารธนา มะลิไทย¹ และ ลือศักดิ์ แสงวงมี²
Prathana Malithai¹ and Luesak Saweangmee²

Received : June 17, 2025; Revised : August 15, 2025; Accepted : September 2, 2025

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและเงื่อนไขการบริหารจัดการร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ในจังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้บริหารตัวแทน แกนนำ และผู้ปฏิบัติงานหลักขององค์กรที่เป็นผู้มีส่วนได้เสียทางนโยบาย (Stakeholders) ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ในจังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 13 คน และทำการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารจัดการร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ แบ่งออกได้เป็น 3 ระยะ ได้แก่ 1) การส่งเสริมการรวมกลุ่มของเครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ 2) การส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์ และ 3) การส่งเสริมการตลาดของเครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ และเงื่อนไขที่นำไปสู่การบริหารจัดการร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ที่เกิดขึ้นตามแนวคิดการบริหารความร่วมมือจะประสบความสำเร็จได้มากน้อยเพียงใด

¹ วิทยาลัยกฎหมายและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ; College of Law and Government Sisaket Rajabhat University; e-mail : Prathana.m08@gmail.com

² วิทยาลัยกฎหมายและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ; College of Law and Government Sisaket Rajabhat University; e-mail : pong.p2551@gmail.com

นั้นขึ้นอยู่กับ 1) การติดต่อสื่อสาร ที่มีการปรึกษาหารือร่วมกันระหว่างภาคส่วนที่เข้ามาร่วมกันแสวงหาแนวทางการทำงานร่วมกันที่จะนำไปสู่การผลักดันเป้าหมายของทุกฝ่ายให้บรรลุผลเป้าหมาย 2) การสร้างความเชื่อมั่นเป็นแรงจูงใจในการทำงานร่วมกันระหว่างภาคส่วนที่เกิดขึ้นจากการสร้างความเชื่อมั่นซึ่งกันและกัน และ 3) การแลกเปลี่ยนทรัพยากรระหว่างภาคส่วนมีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะอย่างองค์ความรู้ (knowledge) เนื่องด้วยการทำงานร่วมกันระหว่างภาคส่วนสิ่งที่สำคัญจะต้องมีความรู้ในการจัดการเครือข่ายความร่วมมือให้สามารถกำหนดแนวทางการปฏิบัติ กระบวนการ และการตัดสินใจในการบริหารแบบร่วมมือกันได้ ทั้งนี้การบริหารจัดการร่วมกันระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ เกิดขึ้นภายใต้บทบาท หน้าที่ และความสามารถของแต่ละภาคส่วนที่มีโอกาสและข้อจำกัดที่แตกต่างกัน ปรากฏให้เห็นการบริหารจัดการร่วมกันตั้งแต่ต้นน้ำ คือ การส่งเสริมการรวมกลุ่มเครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ กระทั่งปลายน้ำคือ การเชื่อมโยงตลาดให้กับเครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ ซึ่งจะก่อให้เกิดความเชื่อมโยงของเครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันได้ทั้งในและต่างประเทศ

คำสำคัญ (Keywords) : การบริหารจัดการร่วมกัน, การพัฒนาเครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์

Abstract

This research aimed to investigate the conditions and collaborative management practices among relevant organizations involved in the development of organic rice farmers networks in Sisaket Province. The researcher employed a qualitative research methodology, collecting data through in-depth interviews with 13 key informants, including executives, representatives, leaders, and core practitioners of organizations who are stakeholders in policy related to the development of organic rice farmers networks in Sisaket Province. Content analysis was applied to analyze the data.

The research findings revealed that the collaborative management practices among relevant organizations in developing organic rice farmers' networks can be divided into three phases : 1) promoting the formation of organic rice farmers networks; 2) promoting organic rice production ; and 3) promoting the marketing of organic rice farmers networks. The conditions leading to successful collaborative management among these organizations according to the concept of collaborative

governance, depend on; 1) communication through joint consultations among sectors to find ways to collaboratively advance their shared goals; 2) building mutual trust which serves as a motivation for cross-sectoral collaboration; and 3) exchanging resources particularly knowledge, which is crucial for managing collaborative networks, defining operational guidelines, processes, and making joint decisions effectively. Furthermore, collaborative management among sectors emerged within the context of each sector's roles, responsibilities, and capabilities, which are shaped by differing opportunities and limitations. Such collaboration was evident from upstream activities, such as promoting the formation of organic rice farmer networks, to downstream activities, such as connecting markets for organic rice farmers networks. This ultimately contributes to strengthening the networks linkages and enhancing their competitiveness both domestically and internationally.

Keywords : Collaborative Governance, Farmer Network Development, Organic Rice

บทนำ (Introduction)

การเกษตรมีความสำคัญสำหรับประเทศไทย ไม่เพียงแต่เป็นอาชีพหลักที่มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิต สังคม และวัฒนธรรมของประชากรเท่านั้น แต่ยังมีความสำคัญกับระบบเศรษฐกิจ โดยจะเห็นได้จากการส่งออกสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรที่มีมูลค่าการส่งออกสูงมาก และมีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างรายได้ให้กับประเทศ แต่ภาคการเกษตรยังต้องเผชิญกับปัญหาที่สำคัญเนื่องจากได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลก (กิตติศักดิ์ ทองมีทิพย์, 2564 : 137 – 138) การเปิดเสรีทางการค้า และความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี ซึ่งผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านการแข่งขันทางการค้ารูปแบบต่าง ๆ ทำให้ภาคการเกษตรเสียเปรียบทางด้านโครงสร้างของการผลิต เช่น การขาดความรู้และเทคโนโลยีที่ทันสมัย การสร้างนวัตกรรม ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญในเรื่องของกระบวนการผลิตรวมถึงคุณภาพของผลิตภัณฑ์

ข้าวเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทย ในปีการผลิต 2564/2565 ประเทศไทย มีพื้นที่ปลูกข้าวนาปีจำนวน 62.82 ล้านไร่ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2566) นอกจากนี้ข้าวยังเป็นสินค้าส่งออกสำคัญที่สร้างรายได้ให้กับประเทศไทย และจากข้อมูลปี พ.ศ. 2566 ประเทศไทย มีมูลค่าการส่งออกข้าวสูงถึง 445.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เป็นอันดับหนึ่ง (องค์การอาหารและ

การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2565 : 3) ในกรณีข้าวอินทรีย์ได้รับความสนใจมากขึ้นทั้งในระดับประเทศและต่างประเทศ เนื่องจากเป็นผลิตภัณฑ์ที่ปลอดภัยต่อสุขภาพของผู้บริโภค อย่างไรก็ตามในกระบวนการผลิตข้าวอินทรีย์ยังคงเผชิญกับสภาพปัญหา โอกาส ข้อจำกัด ตลอดจนความท้าทายด้านองค์ความรู้ของเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ เทคโนโลยีการผลิต การเข้าถึงแหล่งทุน รวมทั้งการเข้าถึงตลาดของกลุ่มผู้ผลิตข้าวอินทรีย์รายย่อย เพื่อให้กระบวนการการผลิตข้าวอินทรีย์ของเครือข่ายเกษตรกรสามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน การบริหารจัดการร่วมกันระหว่างองค์กร ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จในกระบวนการดำเนินงานดังกล่าว กรณีการบริหารจัดการร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ในจังหวัดศรีสะเกษของงานวิจัยฉบับนี้นั้นในกระบวนการตรวจสอบเพื่อรับรองมาตรฐานของข้าวอินทรีย์จะมุ่งเน้นไปที่การรับรองกระบวนการผลิต กระบวนการปฏิบัติตามมาตรฐานการผลิตข้าวอินทรีย์ซึ่งกระบวนการประกอบไปด้วยหลายขั้นตอน และมีตัวแสดงทางนโยบายที่หลากหลายเข้ามาเกี่ยวข้อง (ไพลิน กิตติเสรีชัย, 2561 : 194 - 195)

การบริหารจัดการความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนทำให้ทุกภาคส่วนร่วมแรงร่วมใจกันสนับสนุน และเสริมสร้างเศรษฐกิจฐานรากให้เจริญเติบโตอย่างเข้มแข็ง สมดุล และยั่งยืน ซึ่งภาครัฐมีเครื่องมือบริหารงานในกรอบของกฎหมาย มองประชาชนเป็นศูนย์กลาง ภาคเอกชนและภาควิชาการมีองค์ความรู้ ประสบการณ์ความสำเร็จ เทคนิคการทำงานและเทคโนโลยีที่ทันสมัย (คณะกรรมการพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ, 2560 : 3 - 4) ประกอบกับการขับเคลื่อนประเทศที่มีการปฏิรูปโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่เน้นการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการพัฒนาโดยที่ภาคการเกษตรยังคงเป็นแกนหลัก (กรมการข้าว, 2565 : 6 - 7) ซึ่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์ให้เข้มแข็ง เพิ่มบทบาทหน้าที่ช่วยเหลือเกษตรกรเพื่อให้สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรที่เป็นองค์กรของประชาชน (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2561 : 10) จึงได้มุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถสถาบันเกษตรกรในการให้บริการสมาชิก และประสิทธิภาพในการดำเนินงานการจัดองค์กร และประสิทธิภาพของการบริหารงานควบคู่กับการพัฒนาความเข้มแข็งจึงได้กำหนดแนวทางการพัฒนาเพื่อนำเข้าสู่กระบวนการพัฒนาศักยภาพด้วยกลไกการบริหารจัดการความร่วมมือขององค์กรภาครัฐที่เกี่ยวข้องที่จะเสริมสร้างความการพัฒนาเครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ในด้านการพัฒนาการบริหารจัดการ ด้านการพัฒนาคุณภาพสินค้า ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ

จังหวัดศรีสะเกษ มีพื้นที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์ 173,855.77 ไร่ และได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แล้ว 143,042 ไร่ (สำนักปลัดกระทรวงมหาดไทย, 2567 :

32) อีกทั้งเป็นพื้นที่ได้รับการส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์จากทั้งภาครัฐและเอกชน มาโดยตลอด และเป็นต้นแบบของการพัฒนาข้าวอินทรีย์นาแปลงใหญ่ระดับประเทศ ด้วยศักยภาพของจังหวัดศรีสะเกษที่มีการขับเคลื่อนด้านการผลิต การพัฒนาคุณภาพข้าวอินทรีย์ (ปราโมทย์ ยอดแก้ว, 2565 : 52) และการขยายเครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ โดยเป็นการมุ่งการเพิ่มผลผลิตและพัฒนาคุณภาพกระบวนการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ตามมาตรฐาน จากข้อค้นพบดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงตัวแสดงทางนโยบายที่เป็นผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) จากหลายองค์กร และหลายระดับเกิดความซับซ้อนในกระบวนการผลิตข้าวอินทรีย์สู่การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ทำให้พบว่าการทำงานเป็นเพียง “การประสานงาน” (Coordination) ระหว่างหน่วยงานเท่านั้น โดยมีลักษณะของการทำงานแบบแยกส่วนส่งผลให้เกิดความไม่ต่อเนื่องของการจัดการความร่วมมือ ซึ่งมีลักษณะขาดการบูรณาการ ทั้งนี้เมื่อพิจารณาการพัฒนาเครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์นั้นจะเห็นได้ว่าไม่เพียงแต่องค์กรภาครัฐเท่านั้นที่มีบทบาทสำคัญในกระบวนการดังกล่าว แต่ยังมียุทธศาสตร์ภาคเอกชน รวมทั้งชุมชนได้เป็นตัวแสดงทางนโยบายที่สำคัญแต่ไม่สามารถเข้าไปมีบทบาทและอิทธิพลในกระบวนการดำเนินงานดังกล่าวได้ ดังนั้นการบูรณาการด้านการทำงานร่วมกันระหว่างองค์กรแต่ละภาคส่วนจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะสามารถพัฒนาเครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้วยเหตุนี้งานวิจัยนี้จึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับสภาพและเงื่อนไขการบริหารจัดการร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ เนื่องจากการการนำโครงการส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์ไปปฏิบัตินั้นไม่ได้จำกัดอยู่เพียงองค์กรภาครัฐ หากแต่ยังมีองค์กรนอกภาครัฐที่เป็นภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และชุมชน ที่มีบทบาทต่อการขับเคลื่อนและพัฒนาเครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ เพื่อนำไปสู่การเสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ในจังหวัดศรีสะเกษ ให้เกิดความสอดคล้อง เหมาะสมและเกิดประโยชน์กับเครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์อย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

เพื่อศึกษาสภาพและเงื่อนไขการบริหารจัดการร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ในจังหวัดศรีสะเกษ

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษาสภาพและเงื่อนไขการบริหารจัดการร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ในจังหวัดศรีสะเกษ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ผู้วิจัยได้เลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง (Purposive Sample) ซึ่งกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ที่ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) คือ ผู้บริหาร ตัวแทน แกนนำ และผู้ปฏิบัติงานหลักขององค์กรที่เป็นผู้มีส่วนได้เสียทางนโยบาย (Stakeholders) ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ในจังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 13 คน ทั้งนี้ในการพิจารณาคุณสมบัติของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) นั้นใช้เกณฑ์ คือ เป็นบุคคลที่มีความรู้ ความเข้าใจ และเป็นผู้ปฏิบัติงานด้านการพัฒนาเครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ หรือเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการดำเนินงานด้านการพัฒนาเครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ร่วมกับองค์กรอื่น รวมทั้งเป็นผู้ที่มีส่วนได้เสียจากการนำนโยบายด้านการพัฒนาเครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ไปปฏิบัติ

เครื่องมือในการวิจัย การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structural Interview) ผู้วิจัยได้สร้างแนวคำถามปลายเปิด (Opened Question) ซึ่งนำแนวคิดเกี่ยวกับการบริการจัดการความร่วมมือ (Collaboration) มาวิเคราะห์เพื่อเป็นกรอบในการศึกษา และองค์ประกอบของการบริการจัดการความร่วมมือมาสังเคราะห์เป็นตัวแปรในการศึกษา ประกอบด้วย การติดต่อสื่อสาร การสร้างความเชื่อมั่น และการแลกเปลี่ยนทรัพยากร เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการประมวลผล และการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept-Interview) เริ่มด้วยการตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept-Interview) มาจัดระเบียบทางกายภาพของข้อมูล ได้แก่ การถอดเทปแล้วคัดเลือกข้อความสำคัญ ลงรหัสเนื้อหา เพื่อแยกแยะ ติความเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลข้อเท็จจริงประกอบกับข้อมูลจากการวิจัยจากเอกสารและการขยายความเชิงรายละเอียดหรืออธิบายเหตุผล จากนั้นวิเคราะห์และสรุปผลเชื่อมโยงกับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการหาเหตุผลประกอบการอธิบาย

ผลการวิจัย (Research Results)

ตอนที่ 1 สภาพการบริหารจัดการร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ในจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า สภาพการบริหารจัดการร่วมกันแบ่งออกได้ 3 ระยะ ดังนี้

1. การบริหารจัดการร่วมกันในการส่งเสริมการรวมกลุ่มของเครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์

การบริหารจัดการร่วมกันด้านการส่งเสริมการรวมกลุ่มเครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ ได้เริ่มจากองค์การภาครัฐโดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้กำหนดนโยบายด้านการส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์จากนั้นได้มีการถ่ายโอนภารกิจหน้าที่ความรับผิดชอบให้แก่หน่วยงานต่าง ๆ ภายใต้โครงสร้างขององค์การภาครัฐในระดับกรม และระดับภูมิภาค ที่ขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการส่งเสริมการรวมกลุ่มเครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ นอกจากนี้ยังมีองค์กรภาคเอกชน และชุมชนได้เข้ามามีบทบาทด้านการประสานความร่วมมือกับเครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลักที่เป็นตัวแทนภาคเอกชนที่เป็นตัวแทนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ได้กล่าวถึงจุดเริ่มต้นและพัฒนาการของกลุ่มที่ได้เป็นวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ ความว่า

“...เริ่มแรกเลยตอนนั้นเราไม่มีการรวมกลุ่มกัน สมาชิกในชุมชนก็ต่างคนต่างทำ เป็นการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว และปุ๋ยอินทรีย์เท่านั้น คือ เราไม่ได้รวมกลุ่มแบบว่าเป็นวิสาหกิจชุมชนเพราะสมาชิกเราน้อย แต่พอเราผลิตเมล็ดพันธุ์ได้ก็เอามารวมกันแล้วขายไปเอาเงินมาแบ่งกัน ในช่วงปี 2544 ก็มีโครงการส่งเสริมและสนับสนุนการรวมกลุ่มการทำนาข้าวอินทรีย์ของรัฐบาลในตอนนั้นทางเราก็ได้เริ่มรวมกลุ่มสมาชิกและได้จดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชนผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวอินทรีย์ระดับตำบล...” (สัมภาษณ์ตัวแทนวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมขยายพันธุ์ข้าวตำบลหนองแค, 15 มีนาคม 2568)

จากคำให้สัมภาษณ์ข้างต้นนั้นแสดงให้เห็นว่าการขับเคลื่อนด้านการส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์ในระยะเริ่มต้นนั้นเกษตรกรมีการรวมแบบไม่เป็นทางการ และองค์การภาครัฐยังไม่ได้ให้การสนับสนุนการรวมกลุ่ม สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของตัวแทนวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตข้าวอินทรีย์กล่าวว่า

“...โครงการส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์ที่เป็นข้าวอินทรีย์ของรัฐบาลที่ผ่านมา ถ้าพูดตรง ๆ คือ ก็ดีครับ พอมีโครงการของรัฐบาลเราก็คาดหวังว่าจะได้เข้าร่วมโครงการนี้ ด้วยความที่เราเป็นกลุ่มที่มีศักยภาพสำนักงานเกษตรจังหวัดก็เล็งเห็นเราตลอดจึงได้มีการประสานงานมาเพื่อที่จะ

พูดคุยเกี่ยวกับนโยบายนี้ ผมในฐานะประธานกลุ่มก็ได้เรียกสมาชิกกลุ่มเพื่อที่จะพูดคุยถึงแนวทางในการเข้าร่วมตามนโยบายของรัฐบาล...” (สัมภาษณ์ตัวแทนวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ผักไหม, 18 มีนาคม 2568)

ในส่วนของภาครัฐที่เป็นตัวแทนสำนักงานพัฒนาที่ดินจังหวัดศรีสะเกษเห็นว่านโยบายและโครงการด้านการส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์ของรัฐบาลอาจไม่ได้เกี่ยวข้องกับโดยตรง แต่สำนักงานพัฒนาที่ดินก็มีการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรที่มีความตั้งใจจะทำนาข้าวอินทรีย์ ดังคำให้สัมภาษณ์ที่ว่า

“...นโยบายด้านการส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์จากส่วนกลางนั้นทางสถานีพัฒนาที่ดินจังหวัดศรีสะเกษเราก็เป็นวาระจังหวัดอยู่แล้วครับในส่วนของการส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์ทางเราก็จะมีการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรเกี่ยวกับการตรวจสอบคุณภาพดินในการทำนาข้าวอินทรีย์ ส่วนใหญ่เราจะไปลงพื้นที่เพื่อให้ข้อมูลในการตรวจสอบคุณภาพดิน...” (สัมภาษณ์ตัวแทนสำนักงานพัฒนาที่ดินจังหวัดศรีสะเกษ, 12 มีนาคม 2568)

จากสภาพการบริหารจัดการร่วมกันระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนในการบริหารจัดการร่วมกัน “ด้านการส่งเสริมการรวมกลุ่มเครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์” นั้นแสดงให้เห็นว่าในสภาพการบริหารจัดการร่วมกันที่เกิดขึ้นนั้นแม้ว่าแต่ละภาคส่วนจะไม่ได้มีโครงสร้างการดำเนินงานความร่วมมือกันแบบเป็นทางการ แต่ในลักษณะของการดำเนินงานตามนโยบายด้านการส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์นั้นแต่ละภาคส่วนต่างมีเป้าหมายเดียวกัน คือ การตระหนักเกี่ยวกับ “บทบาท และหน้าที่” ในการให้การส่งเสริมการรวมกลุ่มเครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์เพื่อให้เป็นไปตามหลักการผลิตข้าวอินทรีย์

2. การบริหารจัดการร่วมกันในการส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์

การส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์โดยศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวมีหน้าที่ในการส่งเสริมเมล็ดพันธุ์ข้าวที่มีคุณภาพดีให้แก่ศูนย์ข้าวชุมชน และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ ดังคำให้สัมภาษณ์ตัวแทนศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว กล่าวว่า

“...ทางศูนย์เราก็มีกลุ่มเกษตรกรที่เป็นลูกไร่ในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของเราค่ะ เช่น พี่อ้อยเอาข้าวมะลิเป้าหมายไป 300 ตัน ถึงเวลาพวกพี่ก็จะเอาหัวเชื้อก็คือข้าวพันธุ์หลัก มันจะมีการแบ่งโซน แบ่งเกรด ซึ่งศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวศรีสะเกษจะมีการทำพันธุ์ข้าวก็จะแบ่งเป็นข้าวขาวดอกมะลิและข้าว กข. 15 คือ ข้าวดอกที่เก็บเกี่ยวก่อนข้าวใหญ่ เช่น เพราะต้องแยกโซน กข 15 นาเนิน ๆ หน่อย แห้ง ๆ หน่อยมันจะเบากว่า ผลผลิตจะออกมาได้น้อยกว่ามะลิใหญ่ ข้าวมะลิเราก็จะเป็นที่

กลุ่มน้อย เราก็จะคอยกำกับการผลิตเมล็ดพันธุ์อยู่เรื่อย ๆ ค่ะ...” (สัมภาษณ์ตัวแทนศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวศรีสะเกษ, 4 เมษายน 2568)

ทั้งนี้ด้วยข้อจำกัดด้านแปลงในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวที่มีพื้นที่จำกัดกับจำนวนปริมาณเมล็ดพันธุ์ที่จะต้องผลิต ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวจึงได้มีความจำเป็นจะต้องให้กลุ่มเกษตรกรที่มีศักยภาพเป็นผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวให้ โดยมีเจ้าหน้าที่กลุ่มถ่ายทอดวิทยาการผลิตเมล็ดพันธุ์ดีเป็นผู้ควบคุมและแนะนำในกระบวนการการผลิตข้าวอินทรีย์อย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ ความว่า

“...ช่วงการผลิตนี้เราต้องเข้าไปเป็นพี่เลี้ยงเค้ามีกลุ่มงานถ่ายทอดที่ดูในเรื่องของอินทรีย์ การขอรับรองมาตรฐาน ของพี่จะดูต่อยอดจากกลุ่มอินทรีย์จากเค้าอีกทอดเนื่องเหมือนเป็นไม้สองที่ไต่ระดับขึ้นไป...” (ตัวแทนศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวศรีสะเกษ, มีนาคม 2568)

3. การบริหารจัดการร่วมกันในการส่งเสริมการตลาดของเครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์

จากความร่วมมือระหว่างภาคส่วนทั้งภาครัฐ และชุมชนที่ได้มีการบริหารจัดการร่วมกันด้านการส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์ของเครือข่ายเกษตรกร ซึ่งในประเด็นเกี่ยวกับการหลักการผลิตข้าวอินทรีย์ คือ การรับรองระบบและกระบวนการผลิต ดังนั้นแล้วดังที่ผู้วิจัยได้กล่าวข้างต้นว่าปลายทางที่สุดของการผลิตข้าวอินทรีย์ของเครือข่ายกลุ่มเกษตรกร คือ “การค้าเชิงพาณิชย์ ซึ่งบทบาทด้านการส่งเสริมการค้าเชิงพาณิชย์หน่วยงานที่บทบาทโดยตรง คือ กระทรวงพาณิชย์ โดยสำนักงานพาณิชย์จังหวัด ดังคำสัมภาษณ์ของตัวแทนสำนักงานพาณิชย์จังหวัดศรีสะเกษ กล่าวว่า

“...เราเน้นการส่งเสริมด้านการตลาดเป็นหลัก ส่งเสริมด้านการขายกับผู้ประกอบการ ตามนโยบายการส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์ของจังหวัดศรีสะเกษ จัดบูธจำหน่ายสินค้าร่วมกับภาคเอกชน (หอการค้าจังหวัดศรีสะเกษ) เพื่อให้ผู้ประกอบการข้าวอินทรีย์นำสินค้ามาจำหน่าย การร่วมมือในการจำหน่ายข้าวอินทรีย์กับกลุ่มจังหวัดนั้น พาณิชย์จะนำผู้ประกอบการไปร่วมงานหากจังหวัดไหนมีการจัดงานแสดงสินค้าด้านเกษตรอินทรีย์ พาณิชย์เองจะทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานกับกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้เข้าร่วม...” (สัมภาษณ์ตัวแทนสำนักงานพาณิชย์จังหวัดศรีสะเกษ, 12 มีนาคม 2568)

จากคำให้สัมภาษณ์ข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าสำนักงานพาณิชย์ไม่เพียงเป็นหน่วยงานที่บทบาทหลักด้านการตลาดให้กับกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์เพียงอย่างเดียว หากแต่ยังมีการประสานความร่วมมือกับภาคเอกชนในการออกบูธเพื่อแสดงและจำหน่ายสินค้าให้กับกลุ่มเกษตรกร

ผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ ซึ่งเหล่านี้เป็นการสร้างความเชื่อมโยงตลาดให้กับเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์กับผู้บริโภคโดยตรง

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาเงื่อนไขของการบริหารจัดการร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ในจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า มีเงื่อนไขที่นำไปสู่การบริหารจัดการร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การติดต่อสื่อสาร

การบริหารจัดการร่วมกันของหน่วยงานที่เกิดขึ้นตามนโยบายการส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์ภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ ได้มีการติดต่อสื่อสาร เพื่อปรึกษาหารือการดำเนินงานร่วมกันระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ โดยภาครัฐได้มีบทบาทและเป็นตัวแสดงทางนโยบายหลักในการกำหนดนโยบาย กฎหมาย กฎระเบียบ ติดต่อสื่อสารและประสานความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ในขณะที่ภาคเอกชนที่เป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้มีการประสานความร่วมมือเพื่อขอสนับสนุนทรัพยากรในการดำเนินงานของกลุ่ม นอกจากนี้ภายในชุมชนก็จะมี การถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ ซึ่งแต่ละภาคส่วนได้มีการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่และความสามารถที่แต่ละภาคส่วนนั้น ๆ มีอยู่ส่งผลให้การทำงานร่วมกันนั้นจะต้องมีการกำหนดแนวปฏิบัติหรือกติการ่วมกัน รวมทั้งการมีบันทึกข้อตกลง (MOU) ดังคำสัมภาษณ์ของตัวแทนศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว กล่าวว่า

“...จากนโยบายข้าวอินทรีย์ล้านไร่ จนต่อเนื่องมาเป็นโครงการเชื่อมโยงตลาดดังกล่าว โดยที่เรามีความร่วมมือกับทั้งหน่วยงานของรัฐ และเอกชนในส่วนของผู้ประกอบการ โรงสี สำหรับเกษตรกรที่ได้ไปรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แล้วก็เอาข้อมูลไปให้พาณิชย์ เพื่อประกาศหาผู้ประกอบการโรงสีที่สนใจรับซื้อผลิตภัณฑ์ข้าวอินทรีย์ที่ได้รับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แล้วก็จะมีการประกอบการก็พวกโรงสีแหละที่สมัครเข้ามาทางพาณิชย์แล้วทำ MOU กัน การ MOU ก็ต้องตกลงกันว่าจะมีข้าวขายให้ได้กี่ตัน สร้างข้อตกลงกันในการซื้อขาย...” (สัมภาษณ์ตัวแทนศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวศรีสะเกษ, 4 เมษายน 2568)

อย่างไรก็ตามการติดต่อสื่อสารเพื่อปรึกษาหารือในการกำหนดแนวปฏิบัติการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานโดยการมีบันทึกตกลงความร่วมมือ (MOU) ซึ่งการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานอาจจะเกิดปัญหาระหว่างการดำเนินงานที่ส่งผลให้คู่ความร่วมมือไม่สามารถปฏิบัติตามบันทึกตกลงความร่วมมือนั้นได้ ดังคำให้สัมภาษณ์ของตัวแทนศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวศรีสะเกษที่ว่า

“...ถ้าเกษตรกรสมัครใจทำ MOU กับเราจะต้องรักษามาตรฐาน รักษาคำพูดด้วยว่า จะต้องขายให้กับเรา แต่มีปัญหาที่ผ่านมาเราทำ MOU ไว้กับทางบริษัทแล้ว พอเอาเข้าจริงกลุ่มมาขายให้กับเราไม่ตรงเป้า แต่เราก็ไม่ได้ชดเชยหรือชดเชยค่าเสียหายให้กับบริษัทที่ MOU เพียงแต่เราเองก็เป็นตัวกลางในการรับฟังเรื่องราวของการที่ว่า “ทำไมเกษตรกรไม่ทำตามสัญญา” ไม่รักษาสัจจะคำมั่นสัญญาที่จะขายให้ ก็ทำให้ปัญหาเหล่านี้เกิดความเสียหายด้านชื่อเสียงให้กับเกษตรกร...” (สัมภาษณ์ตัวแทนศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวศรีสะเกษ, 4 เมษายน 2568)

จากคำให้สัมภาษณ์สะท้อนให้เห็นว่าการกำหนดแนวปฏิบัติร่วมกันที่เป็นการทำบันทึกตกลงความร่วมมือการซื้อขายข้าวอินทรีย์ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากลระหว่างเกษตรกรกับผู้ประกอบการ เมื่อเกษตรกรไม่สามารถทำตามบันทึกตกลงความร่วมมือการซื้อขายข้าวที่ไว้ไว้นั้นก็จะส่งผลกระทบต่อชื่อเสียงและความน่าเชื่อถือของกลุ่มเกษตรกร รวมทั้งความเสียหายที่เกิดขึ้นกับผู้ประกอบการ แต่ทั้งนี้ก็ไม่มีมาตรการ หรือผลทางกฎหมายใดๆ มาบังคับในการลงโทษกรณีที่คุณสมบัติความร่วมมือไม่สามารถปฏิบัติตามบันทึกตกลงความร่วมมือนั้น

2. การสร้างความเชื่อมั่น

การบริหารจัดการร่วมกันระหว่างภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนนั้นเกิดขึ้นจากการสร้างความเชื่อมั่นซึ่งกันและกัน โดยความเชื่อมั่นได้เกิดขึ้นจากการส่งเสริมและสนับสนุนความร่วมมือกันอย่างต่อเนื่องของแต่ละภาคส่วน (Emerson & Nabatchi, 2012 : 4) ซึ่งความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ เกิดขึ้นภายใต้บทบาท หน้าที่ และความสามารถของแต่ละภาคส่วนที่มีโอกาสและข้อจำกัดที่แตกต่างกัน เมื่อวิเคราะห์การสร้างเชื่อมั่นระหว่างภาคส่วนในการดำเนินงานร่วมกันนั้น ดังคำให้สัมภาษณ์ของภาคเอกชนที่เป็นตัวแทนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมขยายพันธุ์ข้าวตำบลหนองแค กล่าวว่า

“...จุดแข็งของกลุ่มเราสมาชิกเหนียวแน่น เข้มแข็ง ตั้งใจทำนาข้าวอินทรีย์มากครับ ได้รับความเชื่อมั่นเลยก็ว่าได้ เราได้รับการไว้วางใจจากบริษัทตรวจมาตรฐานต่างประเทศ ไว้นือเชื่อใจกันเลยก็ว่าได้ครับ คู่แข่งกันของไบโอเอกริซิตี้ กลุ่มนี้ที่สร้างขึ้นมาเป็นวิสาหกิจแล้วก็พัฒนาต่อไป และเพิ่มสมาชิกขึ้นเรื่อย ๆ ปริมาณข้าวต่อปีก็ประมาณ 1,500 – 1,600 ตัน...” (สัมภาษณ์ตัวแทนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมขยายพันธุ์ข้าวตำบลหนองแค, 15 มีนาคม 2568)

อย่างไรก็ตามสำหรับภาคเอกชนที่เป็นกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์กับภาคเอกชนที่เป็นผู้ประกอบการโรงสีข้าวรับซื้อ - ส่งออกข้าวอินทรีย์ที่เป็นคู่ค้าต่างก็มีความเชื่อมั่นต่อคุณภาพของข้าวอินทรีย์นั้น ทั้งนี้ภาครัฐโดยสำนักงานพาณิชย์จังหวัดจะเป็นหน่วยงานที่เข้าไปกำกับติดตามการดำเนินงานเพื่อให้การสนับสนุนกลุ่มเกษตรกรที่เป็นวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ร่วมกับ

สำนักงานเกษตรจังหวัดในโครงการ “นัดพบผู้ประกอบการ” เพื่อให้กลุ่มเกษตรกรที่สมัครเข้าร่วมโครงการเข้าถึงข้อมูลด้านการตลาด และวางแผนด้านการผลิตให้ได้ปริมาณและคุณภาพตามความต้องการของตลาดที่เรียกว่า “ตลาดนำการผลิต” ดังคำสัมภาษณ์ของตัวแทนสำนักงานเกษตรจังหวัดศรีสะเกษที่ได้กล่าวว่า

“...ทางสำนักงานเราจะมีการทำงานร่วมงานกับพาณิชย์จังหวัดตลอดค่ะ เช่น เวลาที่เกษตรกรขอมาตรฐานสากลและได้รับการรับรองแล้วเราก็จะทำโครงการและ MOU ค่ะกับบริษัทจัดโครงการนัดพบผู้ประกอบการตลาดสินค้าเกษตร/ตลาดข้าวอินทรีย์ เราก็เชิญบริษัทรับซื้อข้าวอินทรีย์มา และเชิญกลุ่มเครือข่ายเกษตรกร...” (สัมภาษณ์ตัวแทนสำนักงานเกษตรจังหวัดศรีสะเกษ, 4 เมษายน 2568)

ในการสร้างความเชื่อมั่นแม้ว่าองค์กรภาครัฐจะไม่ได้แสดงให้เห็นถึงบทบาทอย่างชัดเจน เช่นการสร้างเชื่อมั่นที่เกิดขึ้นระหว่าง “เครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์” กับ “ผู้ประกอบการโรงสีรับซื้อ - ส่งออกข้าวอินทรีย์” แต่บทบาทของภาครัฐนั้นเปรียบเสมือนเป็นตัวกลางหรือ “ตัวเชื่อมโยงความสัมพันธ์” ให้เกิดการสร้างความเชื่อมั่นขึ้นระหว่าง “ผู้ผลิต” กับ “ผู้บริโภค” ภายใต้โครงการเชื่อมโยงตลาด

3. การแลกเปลี่ยนทรัพยากร

การขับเคลื่อนการบริหารจัดการร่วมกันจะไม่สามารถเกิดขึ้นได้เลยหากขาดทรัพยากร (Resources) ในการบริหารจัดการที่เพียงพอ (Ansell & Gash, 2007 : 6) ทั้งในส่วนที่เป็นงบประมาณในการดำเนินงาน บุคลากรปฏิบัติงาน ทักษะและองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่แต่ละภาคส่วนอาจมีข้อจำกัดที่แตกต่างกัน (Bryson & Stone, 2006) ดังนั้นแล้วทรัพยากรเหล่านี้จะเกิดขึ้นจากการระดมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบูรณาการความร่วมมือ อย่างไรก็ตามความเพียงพอและข้อจำกัดของทรัพยากรจะขึ้นอยู่กับความสามารถของแต่ละภาคส่วนที่จะให้การสนับสนุน ดังคำสัมภาษณ์ตัวแทนสำนักงานพัฒนาที่ดิน กล่าวว่า

“...บางที่มีงบของโครงการของทุ่งกุลารักษ์จะเป็นส่วนมาก เป็นงบประมาณหรือกิจกรรมอะไรก็ตามที่เกี่ยวกับการส่งเสริมข้าวอินทรีย์มันก็จะเป็กิจกรรมคล้าย ๆ เดิมเอาจริง ๆ งบประมาณก็ไม่เพียงพอค่ะ อย่างปีนี้รวมทั้งทุ่งกุลารักษ์ให้ทั้งจังหวัดมีมาให้แค่จัดซื้อถั่วพรี 40 ตัน แต่ทั้งจังหวัดเกษตรกรมันมีเยอะมาก ถ้าไม่พอเราต้องบริหารจัดการงบเท่าที่มี ซึ่งเราจะใช้วิธีขอความร่วมมือกับเกษตรกรและแนะนำให้เกษตรกรเก็บเมล็ดพันธุ์ไว้ใช้เอง เพราะว่ายังงบประมาณก็ไม่พออยู่แล้ว อย่างถั่วพรีใช้ 8-10 กิโล/ไร่ ซึ่งพื้นที่ไม่พออยู่แล้ว เราก็ต้องแนะนำเกษตรกรไปค่ะ...” (สัมภาษณ์ตัวแทนสำนักงานพัฒนาที่ดินจังหวัดศรีสะเกษ, 12 มีนาคม 2568)

จากคำให้สัมภาษณ์ของภาครัฐที่เป็นตัวแทนของสำนักงานพัฒนาที่ดินเกี่ยวกับข้อจำกัดด้านทรัพยากรโดยเฉพาะอย่างยิ่งงบประมาณในการจัดซื้อเมล็ดพันธุ์พืชปรับปรุงดินที่มีสัดส่วนไม่เพียงพอต่อความต้องการของจำนวนเกษตรกร และไม่เพียงพอพื้นที่ทำการเกษตร ซึ่งสอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ภาคเอกชนที่เป็นตัวแทนวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ผักไหมกล่าวว่า

“...นอกจากนี้แล้วการทำนาข้าวอินทรีย์จำเป็นต้องปรับปรุงดินให้มันมีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช ก็จะมีสำนักงานพัฒนาที่ดินที่ได้ส่งเสริมให้เมล็ดพันธุ์ปุ๋ยพืชสดมาปรับปรุงคุณภาพของดินเอามาหวาน เป็นทุน เป็นธนาคารเมล็ดพันธุ์ ถั่วพรี้า ปอเทือง ก็มีใช้เท่าทุกวันนี้...” (สัมภาษณ์ตัวแทนวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ผักไหม, 18 มีนาคม 2568)

ทั้งนี้ความร่วมมือระหว่างภาคส่วนในการส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์ประกอบไปด้วยความรับผิดชอบร่วมกันระหว่างหน่วยงานงาน/องค์กรต่าง ๆ ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินงานตามนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งแต่ละหน่วยงานต่างมีโครงการ หรือกิจกรรมที่มีลักษณะคล้ายคลึงในการส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์สู่การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ด้วยข้อจำกัดด้านงบประมาณในการดำเนินงานตามนโยบายดังกล่าวในบางหน่วยงานจึงได้มีการใช้รูปแบบของการบูรณาการงบประมาณเพื่อดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน นอกจากประเด็นทรัพยากรการบริหารด้านงบประมาณ และบุคลากรในการดำเนินงานร่วมกันแล้ว ทักษะและองค์ความรู้ก็เป็นการแลกเปลี่ยนทรัพยากรระหว่างภาคส่วนก็มีความสำคัญ ซึ่งการแสวงหาองค์ความรู้เป็นเป็นสิ่งสะท้อนถึงศักยภาพของผู้ในกลุ่มที่ได้มีการใช้การบริหารเครือข่ายความร่วมมือระหว่างกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์กับภาคส่วนต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน หรือชุมชน

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การศึกษาสภาพและเงื่อนไขการบริหารจัดการร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ในจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า สภาพการบริหารจัดการร่วมกัน ประกอบด้วย การบริหารจัดการร่วมกันในการส่งเสริมการรวมกลุ่มของเครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ การบริหารจัดการร่วมกันในการส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์ และการบริหารจัดการร่วมกันในการส่งเสริมการตลาดของเครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ และในส่วนของเงื่อนไขของการบริหารจัดการร่วมกัน มี 3 องค์ประกอบการติดต่อสื่อสาร การสร้างความเชื่อมั่น และการแลกเปลี่ยนทรัพยากร

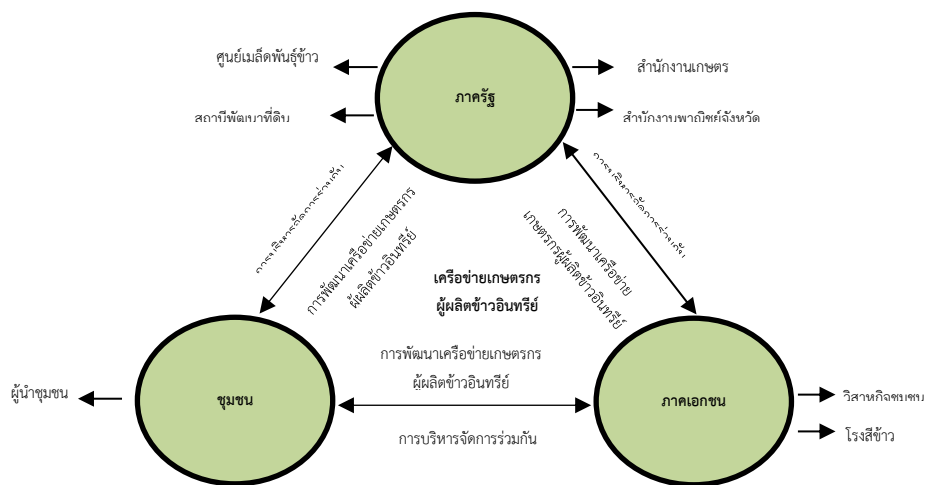
ทั้งนี้การศึกษาสภาพและเงื่อนไขการบริหารจัดการร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ในจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า มีการติดต่อสื่อสารระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ซึ่งการติดต่อสื่อสารในการสร้างความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพจะทำให้เกิดความเชื่อมโยงของความคิด และทัศนคติระหว่างบุคคล ตลอดจนการประสานงาน และความสามารถในการสนับสนุนความร่วมมือ โดยเพิ่มโอกาสในการแลกเปลี่ยน และสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน โดยการเปิดโอกาสให้ภาคีความร่วมมือมีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ถ่ายทอดข้อมูล และประสบการณ์ผ่านการพูดคุย ซึ่งจะทำให้เกิดความเชื่อมั่นและการประสานงานกันส่งผลให้การทำงานร่วมกันมีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้การติดต่อสื่อสารยังเป็นปัจจัยสู่ความสำเร็จที่สำคัญสำหรับความร่วมมือระหว่างองค์กร สอดคล้องกับแนวคิดของ Emerson & Nabatchi (2015 : 58) ระบุว่า การติดต่อสื่อสารเป็นปัจจัยสู่ความสำเร็จที่สำคัญสำหรับการบริหารจัดการร่วมกันระหว่างองค์กร การมีความสามารถในการประสานงานเพื่อการบรรลุเป้าหมายร่วมกันและยังสอดคล้องกับการศึกษาของ นวัตกรรม โพธิสาร และคณะ (2566 : 15) ได้ศึกษาแนวทางการเสริมสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนและการแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมพบว่า แนวทางการยกระดับเครือข่ายและแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิอินทรีย์อย่างมีส่วนร่วมกลุ่มมีการขยายผลการจัดตั้งกลุ่มระดับชุมชนเป็นระดับตำบลโดยมีการปรึกษาหารือเพื่อวางวิสัยทัศน์ร่วมกัน อีกทั้งการสร้าง ความเชื่อมั่นได้เกิดขึ้นจากการส่งเสริมและสนับสนุนความร่วมมือกันอย่างต่อเนื่องของแต่ละภาคส่วน สอดคล้องกับแนวคิดของ Emerson et al (2012 : 4) ระบุว่า การสร้างความเชื่อมั่นก่อให้เกิดการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และรวมถึงความคาดหวังในการพึ่งพิงระหว่างการทำงานร่วมกัน เมื่อการทำงานร่วมกันระหว่างภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนนั้นเกิดขึ้นจากการสร้างความเชื่อมั่นซึ่งกันและกัน โดยความเชื่อมั่นได้เกิดขึ้นจากการส่งเสริมและสนับสนุนความร่วมมือกันอย่างต่อเนื่องของแต่ละภาคส่วน และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Bryson et al. (2006 : 12) ที่กล่าวถึงการมีความเชื่อมั่นและเกิดการยอมรับว่าความร่วมมือและผู้ที่มีส่วนร่วมในกระบวนการความร่วมมือมีความน่าเชื่อถือ ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน และความชอบธรรมปัจจัยเหล่านี้ก่อให้เกิดการคงอยู่ของกระบวนการบริหารจัดการแบบร่วมมือ และในส่วนของ การแลกเปลี่ยนทรัพยากร การบริหารจัดการร่วมกันที่เกิดขึ้นระหว่างภาคส่วนจะไม่สามารถเกิดขึ้นได้หากขาดทรัพยากรที่เพียงพอ เช่น งบประมาณ กำลังคน ทักษะ ความรู้ ตลอดจนการจัดการด้านอื่น ๆ ทรัพยากรเหล่านี้เกิดขึ้นจากการระดมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการความร่วมมือ เป็นการแบ่งปันและใช้ประโยชน์ร่วมกันสอดคล้องกับ อลิสา เลี้ยงรินรมย์ (2562 : 215) ที่ได้ศึกษาการจัดการความรู้เพื่อขยายผลการผลิตข้าวอินทรีย์ในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง โดยได้ใช้กระบวนการ

จัดการความรู้เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารขยายผลการทำข้าวอินทรีย์แก่เกษตรกรรุ่นใหม่ทำให้มองเห็นศักยภาพของเกษตรกรที่จะทำหน้าที่เป็นวิทยากรและเป็นเกษตรกรต้นแบบในการถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องการทำนาข้าวอินทรีย์ได้ รวมทั้งสามารถสร้างเครือข่ายเกษตรกรผู้ทำนาข้าวอินทรีย์ได้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งเกษตรกรมีการระดมสมอง วางแผนการผลิตร่วมกัน และดูแลช่วยเหลือกันในลักษณะเพื่อนช่วยเพื่อน และมีการแบ่งปันความรู้บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของกลุ่มเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง และยังสอดคล้องกับการศึกษาของเจนณรงค์ สันป่าแก้ว และคณะ (2567 : 32) ได้ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์ของเกษตรกรในอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม พบว่า แนวทางการส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์เพื่อการรับรองตามมาตรฐานโดยการเสริมสร้างองค์ความรู้การผลิตข้าวอินทรีย์เพื่อการรับรองตามมาตรฐานระบบการผลิตข้าวอินทรีย์และบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตร สนับสนุนการทำเกษตรกรรมยั่งยืน ส่งเสริมการใช้ปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพและบริหารจัดการทรัพยากรเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรเข้าถึงปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพ ในราคาเหมาะสม ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรให้สามารถผลิต จัดหา และใช้ปัจจัยการผลิตอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามการดำเนินการส่งเสริมการพัฒนาเครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์สะท้อนให้เห็นกระบวนการจัดการความร่วมมือด้านนโยบายการส่งเสริมการผลิตข้าวของรัฐบาลนั้นยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากสัดส่วนด้านการขยายพื้นที่การผลิตข้าวอินทรีย์นั้นมีปริมาณที่สวนทางกลับกันกับพื้นที่การผลิตข้าวอินทรีย์ที่ได้รับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ มกษ. 9000 จึงกล่าวได้ว่าดำเนินงานด้านนโยบายดังกล่าวของรัฐบาลเป็นเพียงการเพิ่มพื้นที่การผลิตข้าวอินทรีย์เท่านั้น หากแต่ยังขาดในเรื่องของการส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์สู่การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ซึ่งไม่เป็นไปตามการพัฒนาข้าวอินทรีย์ที่ว่าด้วยการตลาดสินค้าและบริการและการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ โดยการผลักดันมาตรฐานและระบบการตรวจสอบรับรองเกษตรอินทรีย์ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ เพียงกมล มานะรัตน์ (2564) ที่พบว่าผลจากการดำเนินโครงการส่งเสริมการปลูกข้าวอินทรีย์ล้านไร่โดยกรมการข้าว นั้นเป็นเพียงการกระตุ้นให้เกิดการขยายพื้นที่ข้าวอินทรีย์อย่างกว้างขวางเท่านั้น แต่ผลกระทบของนโยบายดังกล่าวส่งผลต่อความเข้มแข็งของสหกรณ์เกษตรอินทรีย์ลดลงเนื่องจากเงินอุดหนุนจากนโยบายดังกล่าวจูงใจเกษตรกรให้เลือกลาออกจากสหกรณ์ข้าวอินทรีย์ที่ผลิตตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์เพื่อการส่งออกที่เดิมตนเคยเป็นสมาชิกเพื่อสมัครเข้าร่วมนโยบายและเปลี่ยนระบบการรับรองข้าวอินทรีย์จากเกษตรอินทรีย์มาตรฐานสากลมาเป็นมาตรฐาน Organic Thailand นอกจากนี้โครงการดังกล่าวยังถูกตั้งคำถามจากภาคเอกชนเกี่ยวกับประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเรื่องมาตรฐาน โดยนายกสมาคมผู้ส่งออกข้าวไทย

ชี้ให้เห็นถึงปัญหาการที่รัฐส่งเสริมผลผลิต แต่ไม่มีแนวทางสร้างมาตรฐานสากลส่งผลทำให้ข้าวอินทรีย์ที่ผลิตเพิ่มมากขึ้นไม่มีตลาด

องค์ความรู้ใหม่ (Originality and Body of Knowledge)

จากผลการวิจัยสภาพและเงื่อนไขการบริหารจัดการร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ในจังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัยได้สรุปดังภาพที่ 1

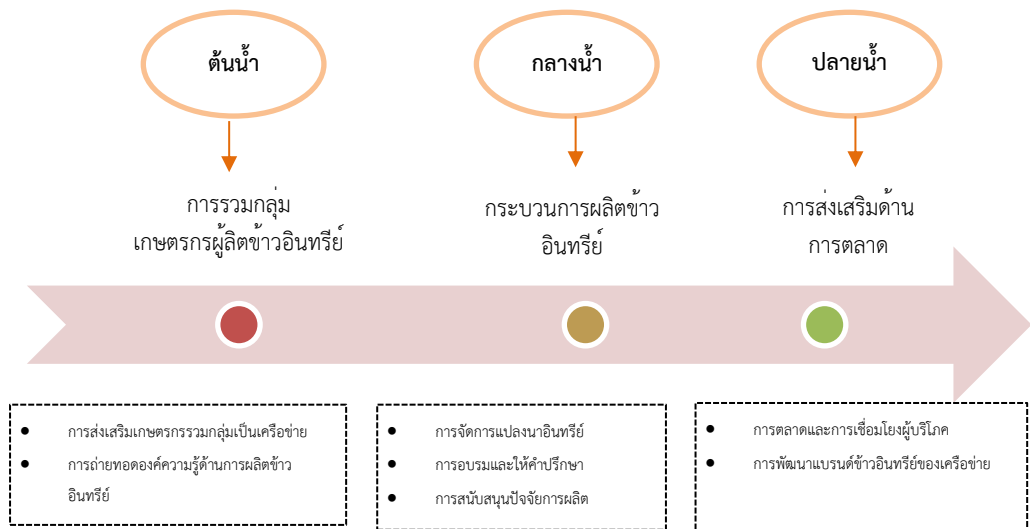
ภาพที่ 1 สภาพและเงื่อนไขการบริหารจัดการร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา

เครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ในจังหวัดศรีสะเกษ

ที่มา : (ผู้วิจัย, 2568)

จากภาพประกอบที่ 1 สภาพและเงื่อนไขการบริหารจัดการร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ในจังหวัดศรีสะเกษนั้น ปรากฏให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ที่มีความร่วมมือกันภายใต้โครงสร้างการดำเนินงานร่วมกัน ทั้งที่เป็นเป็นทางการและแบบไม่เป็นทางการ ซึ่งแบ่งสภาพการบริหารจัดการร่วมกันแบ่งออกเป็น 1) การบริหารจัดการร่วมกันในการส่งเสริมการรวมกลุ่มของเครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ 2) การบริหารจัดการร่วมกันในการส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์ และ 3) การบริหารจัดการร่วมกันในการส่งเสริมการตลาดของเครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ และในส่วนของเงื่อนไขของการบริหารจัดการร่วมกันประกอบด้วย 1) การติดต่อสื่อสาร 2) การสร้างความเชื่อมั่น และ 3) การแลกเปลี่ยนทรัพยากร ซึ่งการบริหารจัดการร่วมระหว่างภาคส่วนดังกล่าวนี้สะท้อนให้เห็นการ

บริหารจัดการร่วมกันตั้งแต่ต้นน้ำ คือ การส่งเสริมการรวมกลุ่มของเครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์กระทั่งปลายน้ำของการดำเนินงาน คือ การส่งเสริมด้านการตลาดให้กับเครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ ผู้วิจัยสรุปดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 โมเดลการบริหารจัดการร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ในจังหวัดศรีสะเกษ
ที่มา : (ผู้วิจัย, 2568)

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยสภาพและเงื่อนไขการบริหารจัดการร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ในจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า สภาพการบริหารจัดการร่วมกัน มี 3 ระยะ คือ 1) การบริหารจัดการร่วมกันในการส่งเสริมการรวมกลุ่มของเครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ 2) การบริหารจัดการร่วมกันในการส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์ และ 3) การบริหารจัดการร่วมกันในการส่งเสริมการตลาดของเครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ และเงื่อนไขการบริหารจัดการร่วมกัน มี 3 องค์ประกอบ คือ 1) การติดต่อสื่อสาร 2) การสร้างความเชื่อมั่น และ 3) การแลกเปลี่ยนทรัพยากร การนำผลการวิจัยไปใช้หน่วยงานที่มีบทบาทการพัฒนาเครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ควรตระหนักเกี่ยวกับการสร้างความร่วมมือ ด้านการบูรณาการ

ดำเนินนโยบาย/โครงการ รวมทั้งบุคลากร และงบประมาณ เพื่อให้การพัฒนาเครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตการศึกษาสภาพและเงื่อนไขการบริหารจัดการร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ในจังหวัดศรีสะเกษ เท่านั้น ดังนั้นเพื่อให้ทราบถึงการสร้างโอกาสในการแข่งขันให้กับเครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์จึงควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการพัฒนาเครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์สู่การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ในภาพรวมของระดับภูมิภาคเพื่อแสดงให้เห็นการบริหารจัดการร่วมระหว่างองค์กร รวมทั้งปฏิสัมพันธ์ และประสิทธิภาพความร่วมมือขององค์กรที่มีบทบาทในการส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์ และการส่งเสริมการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ในแต่ละภูมิภาค

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2560). “ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579).” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.nstda.or.th/> สืบค้น 10 มกราคม 2568.
- กรมการข้าว. (2565). “การดำเนินงานโครงการส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์ ปี 2560-2564” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.ricethailand.go.th> สืบค้น 10 มกราคม 2568.
- กิตติศักดิ์ ทองมีทิพย์. (2564). “พัฒนาการเกษตรกรรมของประเทศไทย : ในมิติด้านการพัฒนาชุมชน และคุณภาพชีวิต.” วารสารพัฒนศาสตร์. 4(1) : 132-162.
- คณะกรรมการพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ. (2560). ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560– 2579) และแผนพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564). กรุงเทพฯ : คณะกรรมการพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ.
- เจนณรงค์ สันป่าแก้ว. (2567). “แนวทางการส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์ของเกษตรกรในอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม.” วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. 19(1) : 41–52.

- นวัตร โพธิสาร และคณะ. (2566). “แนวทางการเสริมสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนและการแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม.” **วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น**. 7(3) : 15-38.
- ปราโมทย์ ยอดแก้ว. (2565). “การพัฒนาตลาดข้าวอินทรีย์ในสังคมไทย.” **วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร**. 5(ฉบับพิเศษ) : 409-410.
- เพียงกมล มานะรัตน์. (2564). “การศึกษาบทบาทภาคประชาสังคม ภาคเอกชน และภาครัฐในการนำนโยบายเกษตรอินทรีย์ไปปฏิบัติ: กรณีศึกษาการส่งเสริม การปลูกข้าวอินทรีย์ในเขต ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง.” **วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ**. 6(10) : 311-317.
- ไพลิน กิตติเสรีชัย. (2561). **โลกาภิบาลมาตรฐานอาหาร : กรณีศึกษามาตรฐานข้าวอินทรีย์ไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. (2567). “ยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.osmnortheast-s2.moi.go.th/ub/> สืบค้น 11 มกราคม 2568.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2561). “การควบคุมมาตรฐานสินค้าส่งออกข้าวหอมมะลิไทย.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.osmnortheast-s1.moi.go.th/> สืบค้น 11 มกราคม 2568.
- องค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ. (2565). “ข้อมูลด้านอาหารและการเกษตร.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.fao.org/faostat/en/> สืบค้น 21 กุมภาพันธ์ 2568.
- อลิสา เลี้ยงรื่นรมย์. (2562). “การจัดการความรู้เพื่อขยายผลการผลิตข้าวอินทรีย์ในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง.” **วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ**. 6(7) : 165-167.
- ตัวแทนวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมขยายพันธุ์ข้าวดำลพบุรี. (2568, มีนาคม 15). สัมภาษณ์.
- ตัวแทนวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ผักไหม. (2568, มีนาคม 18). สัมภาษณ์.
- ตัวแทนสำนักงานพัฒนาที่ดินจังหวัดศรีสะเกษ. (2568, มีนาคม 12). สัมภาษณ์.
- ตัวแทนศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวศรีสะเกษ. (2568, เมษายน 4). สัมภาษณ์.
- ตัวแทนสำนักงานเกษตรจังหวัดศรีสะเกษ. (2568, เมษายน 4). สัมภาษณ์.
- ตัวแทนสำนักงานพาณิชย์จังหวัดศรีสะเกษ. (2568, มีนาคม 12). สัมภาษณ์.

- Ansell, S. Chris, A. & Gash, A. (2007). "Collaborative governance in theory and practice." **Journal of Public Administration Research and Theory.** 28(1) : 16–32.
- Bryson, J. & Stone, M. (2006). "The design and implementation of cross-sector Collaborations : Propositions form the literature." **Public Administration Review.** 44(6) : 44–55.
- Emerson, K.& Nabatchi, T. (2012). "An Integration framework for collaborative governance." **Journal of Public Administration Research and Theory.** 22(1) : 1-29.
- _____. (2015). "Evaluating the Productivity of Collaborative Governance Regimes : A Performance Matrix." **Public Performance & Management Review.** 38(4) : 717-747.

การวิเคราะห์นโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีของไทย

Analysis of The Policy of Thai Women Empowerment Funds

สุภาพร ประกอบธรรม¹ และ อนรรักษ์ อนันตนารถ²
Supaporn Prakobthum¹ and Anurat Anantanatorn²

Received : July 2, 2025; Revised : December 22, 2025; Accepted : December 23, 2025

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์นโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีของไทย 2) วิเคราะห์ปัญหาและข้อจำกัดของนโยบาย และ 3) ข้อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงนโยบาย ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจาก 3 แหล่ง ได้แก่ การวิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ ประกอบไปด้วย ผู้บริหารโครงการระดับนโยบายส่วนกลาง ระดับจังหวัด ประธานคณะกรรมการกองทุนและสมาชิกกองทุนระดับภาคและจังหวัด ระดับอำเภอ และท้องถิ่น นักวิชาการผู้เชี่ยวชาญ รวมจำนวน 15 คน คัดเลือกโดยวิธีเฉพาะเจาะจงจากผู้ปฏิบัติงานจริง และการแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ การตรวจสอบข้อมูลใช้วิธีแบบสามเส้าความสอดคล้อง ด้านข้อมูล ด้านตัวบุคคล และด้านระยะเวลา วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธี Content analysis วิเคราะห์และตีความเนื้อหาข้อมูลที่เป็นข้อความเพื่อให้ได้ประเด็นที่สำคัญมาสร้างความเข้าใจผลการวิจัย

ผลการศึกษาพบว่า กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี เป็นมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของสตรีให้มีความเท่าเทียมทางเศรษฐกิจและสังคม โดยการจัดตั้งกองทุนเพื่อเป็นแหล่งทุนเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำให้สมาชิกกองทุนไปดำเนินกิจการเพื่อสร้างอาชีพและรายได้ บริหารกองทุนโดยกลไกระบบราชการ มีคณะกรรมการบริหารและกำกับกองทุน 3 ระดับ ได้แก่ ส่วนกลาง ระดับกรุงเทพมหานคร และระดับจังหวัด ควบคุมกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี โดยหลักเกณฑ์เงื่อนไขและ

¹ นิสิตปริญญาเอกหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาพุทธศาสตร์และความมั่นคง มหาวิทยาลัยบูรพา; Doctor of Philosophy Program, Department of Strategy and Security, Burapha University ; e-mail : Supaponcooy@hotmail.com

² อาจารย์ประจำหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาพุทธศาสตร์และความมั่นคง มหาวิทยาลัยบูรพา; Professor of the Doctor of Philosophy Program, Department of Strategy and Security, Burapha University ; e-mail : anurat@go.buu.ac.th

แนวปฏิบัติที่กำหนดจากส่วนกลาง สมาชิกมาจากสตรีที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไปที่เป็นสมาชิก ดำเนินการจัดกรกองทุนรูปคณะกรรมการ ระดับภาค ระดับจังหวัด และอำเภอ ผลของการดำเนินนโยบายมีความสำเร็จในเชิงปริมาณจากการขยายจำนวนสมาชิก และจำนวนโครงการที่ขอกู้ แต่ล้มเหลวเรื่องผลลัพธ์กิจการที่กู้เงินไปไม่มีความยั่งยืน มีปัญหานี้เสีย สมาชิกจำกัดอยู่เฉพาะกลุ่มที่ใกล้ชิดกับกลุ่มชนชั้นนาระดับอำเภอและจังหวัด ปัญหาและข้อจำกัด ได้แก่ นโยบายมุ่งเน้นการกระจายเงินมากกว่าการพัฒนาศักยภาพสตรี เน้นการสั่งการกำกับควบคุม ขาดการมีส่วนร่วม ระบบมีความซับซ้อน ยากต่อการปฏิบัติ ขาดการประชาสัมพันธ์ทั่วถึง สตรีส่วนใหญ่ไม่รู้จักและไม่สนใจที่จะเข้าร่วมเป็นสมาชิก ไม่มีคำตอบแทนให้กับอนุกรรมการและผู้บริหารที่ขับเคลื่อนในระดับพื้นที่ ขาดแรงจูงใจ และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน แนวทางการปรับปรุงนโยบาย ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการ 2) ด้านกฎระเบียบและมาตรการ และ 3) ด้านการเครือข่ายการทำงาน

คำสำคัญ (Keywords) : การวิเคราะห์นโยบาย , กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี, นโยบายสาธารณะ

Abstract

This study aims to (a) analyze the Women's Development Fund (WDF) policy in Thailand, (b) examine its challenges and limitations, and (c) propose recommendations for policy improvement. A qualitative research approach was employed, using data collected through document analysis, in-depth interviews, and focus group discussions. Key informants included policymakers, provincial-level implementers, WDF committee chairpersons, representatives of fund members, and subject-matter experts. Participants were selected using snowball sampling until data saturation was reached. Data were analyzed through triangulation of sources, participants, and time to ensure validity and reliability.

The findings reveal that the WDF is a flagship policy initiated by the Pheu Thai Party, designed to provide low-interest loans to women's groups to support occupational development and income generation. The fund is managed through a three-tier committee structure—national, Bangkok Metropolitan, and provincial levels—operating under centralized rules, criteria, and operational guidelines. Sustained political support has contributed to the policy's continuity and quantitative success, reflected in the growth of membership and loan projects.

However, the policy faces significant challenges. It lacks clearly defined strategic objectives, with an excessive focus on economic support rather than empowering women's roles and capacities as originally intended. The implementation process remains highly centralized, bureaucratic, and rigid, limiting responsiveness to local needs. Genuine community participation is insufficient. Furthermore, the fund's management system is overly technical and complex, particularly in financial administration, posing practical difficulties for local officers and committee members. Ineffective communication reduces public awareness, resulting in limited participation, primarily among those with close connections to the committees. Additionally, the absence of appropriate incentives, remuneration, and welfare for committee members and administrators diminishes their motivation, commitment, and operational effectiveness. Proposed best practices for efficiency : 1) Management 2) Regulations and measures and 3) Networking.

Keywords : policy analysis, Women's Development Fund, public policy

บทนำ (Introduction)

กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ซึ่งเป็นนโยบายหลักของรัฐบาลสมัยนายกยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ที่ได้มีการแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี ต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2554 เรื่องการสนับสนุนบทบาทของสตรีไทยในการมีส่วนร่วม และนโยบายความมั่นคงของชีวิต ซึ่งรัฐบาลได้กำหนดเป็นวาระเร่งด่วนที่จำเป็นต้องดำเนินการภายในปี พ.ศ. 2555 เป็นนโยบายที่มุ่งเน้นการพัฒนาสตรี โดยจัดตั้งเป็นกองทุนที่มีมูลค่ากว่า 7,7000 ล้านบาท สำหรับเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนดอกเบี้ยต่ำ หรือปลอดดอกเบี้ยในการสร้างอาชีพ สร้างรายได้ เพื่อพัฒนาไปสู่การสร้างสวัสดิภาพ และสวัสดิการให้แก่สตรี รวมถึงการพัฒนาสตรีและเครือข่ายสตรี การพัฒนาบทบาทสตรี การสร้างภาวะผู้นำ และการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิให้กับสตรี ซึ่งเป็นนโยบายที่มีความเหมาะสมต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสตรีในทุกมิติ ตั้งแต่ด้านสังคม เศรษฐกิจ และพัฒนาศักยภาพของสตรีในทุก ๆ ด้าน โดยรัฐบาลมุ่งเน้นที่จะทำงานร่วมกับกลุ่มสตรี ตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับประเทศ เพื่อให้โอกาสสตรีในทุกพื้นที่ทุกชุมชนได้มีส่วนร่วมในการร่วมคิดร่วมทำ ร่วมพัฒนา เพื่อสตรีทุกคนโดยความร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐภาคเอกชนและองค์กรสตรีต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี (กรมการพัฒนาชุมชน, 2562)

การดำเนินงานของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีของไทย ได้ผ่านระยะมากกว่า 10 ปี มีพัฒนาการในการขับเคลื่อนมาตลอด มีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างองค์กรส่วนกลางที่รับผิดชอบ มีการปรับเงื่อนไขหลักเกณฑ์การจัดตั้งกองทุน การบริหารจัดการกองทุนและการเพิ่มงบประมาณ เข้าระบบกองทุน จนทำให้เกิดการขยายตัวของกองทุนทั้งในเชิงปริมาณ และเชิงกิจกรรม และการดำเนินงานมีทั้งประสบความสำเร็จและประสบปัญหา

จากการตรวจสอบกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีและวิเคราะห์กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี โดยกรมการพัฒนาชุมชนพบว่า กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีมีกลไกการขับเคลื่อนกองทุนผ่าน คณะทำงานในแต่ละระดับ เป็นจุดแข็งในการใช้เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในระดับพื้นที่ แม้กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจะมีระเบียบ ข้อบังคับเป็น กรอบในดำเนินงานนั้น เมื่อกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีมีการขับเคลื่อนจริงในแต่ละพื้นที่กลับพบว่า ยังไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ของกองทุนอย่างเต็มประสิทธิภาพ ถึงแม้ว่ากองทุนจะมีระเบียบ ข้อบังคับ แต่การสื่อสารสร้างความเข้าใจในระเบียบและแนวทางการปฏิบัติของกองทุนพัฒนา บทบาทสตรียังมีประสิทธิภาพน้อย ส่งผลต่อการขับเคลื่อนการดำเนินงานมีประสิทธิภาพน้อย (กรมการพัฒนาชุมชน สำนักงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี, 2561) ผลจากการวิจัยสภาพและ ปัญหาการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ในกรณีศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่าในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การพิจารณาเงินกู้ การประชุม ระเบียบข้อบังคับ การบริหารจัดการ การจัดทำบัญชี การส่งเสริมอาชีพ (ศราวุธ สังข์วรรณ, 2556) ส่วนงานวิจัยการพัฒนาบทบาท คณะทำงานขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัด จากจังหวัดตัวแทน 4 ภูมิภาค ของมัทนา ภูครองหิน (2563) พบว่า ปัญหาอุปสรรค สมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีขาดทักษะในการเขียน โครงการรวมถึงกลไกการทำงานตั้งแต่ระดับภาคเชื่อมโยงไปสู่ระดับตำบล นอกจากนี้ในงานวิจัยของ จีรภา มิ่งเชื้อ และธันธสา โรจนตระกูล (2564) พบว่า การบริหารจัดการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี มีขั้นตอนดำเนินงานหลายระดับ ขาดการกำกับติดตามในพื้นที่ จึงควรลดขั้นตอนของกระบวนการ พิจารณานุมัติให้มีความกระชับและรวดเร็วเพื่อให้ทันต่อการดำเนินการ และยังต้องเพิ่มอัตรากำลัง ให้เพียงพอต่อการดำเนินงานในระดับพื้นที่ ในการนำนโยบายลงไปปฏิบัตินั้นควรมีความชัดเจน ควรมีมาตรการในการที่จะส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุนฯ ให้มีความยั่งยืนและชัดเจน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นถึงความสำคัญในการศึกษาวิเคราะห์นโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี อย่างเป็นระบบ โดยมุ่งที่วิเคราะห์ปัจจัยเงื่อนไขที่มาของนโยบาย การขับเคลื่อนนโยบาย ผลของการ ดำเนินนโยบาย และปัญหาข้อจำกัด เพื่อทำความเข้าใจนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ว่าเมื่อ กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี มีระเบียบข้อบังคับ หลักเกณฑ์และแนวทางการดำเนินงาน มีการปรับ

กลไกการขับเคลื่อนกองทุนให้มีความชัดเจนและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายในแต่ละระดับมากขึ้นแล้ว โดยมีคณะทำงานขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัด ในฐานะคณะทำงานที่เป็นกลไกสำคัญในระดับจังหวัด จะมีระดับการรับรู้มีความเข้าใจต่อแนวทางการขับเคลื่อนอย่างไร รวมถึงศึกษาผลการดำเนินนโยบายและความคิดเห็นต่องบของคณะทำงานขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ทั้งนี้เพื่อนำเสนอข้อเสนอแนะการปรับปรุงนโยบายให้เกิดการพัฒนาแนวทางปฏิบัติงาน และตอบสนองความต้องการของสตรีในระดับพื้นที่ เพื่อให้การดำเนินงานและคณะทำงานขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีสามารถปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทที่ของกรอบอำนาจหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มากกว่าการพิจารณากลับกรองโครงการเพียงด้านเดียว ซึ่งจะนำไปสู่การขับเคลื่อนการดำเนินงานในพื้นที่ให้บรรลุวัตถุประสงค์ของนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีมากขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อวิเคราะห์ที่มาและการขับเคลื่อนของนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี
2. เพื่อศึกษาผลการดำเนินนโยบายและปัญหาและข้อจำกัดของนโยบาย
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงนโยบายให้มีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการของสตรีในระดับพื้นที่

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม มีขอบเขตการศึกษาดังนี้

กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ ประกอบไปด้วย ผู้แทนระดับนโยบายจากส่วนกลาง ได้แก่ ผู้บริหารกรมพัฒนาชุมชนที่เกี่ยวข้องการกำกับและดูแลนโยบาย ผู้แทนระดับจังหวัด พัฒนาการจังหวัดและเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบ ประธานกลุ่มกองทุนระดับภูมิภาคและระดับจังหวัดและระดับท้องถิ่น ประธานกรรมการกองทุนภาคกลางและระดับจังหวัดชลบุรี ตัวแทนสมาชิกกองทุนผู้เชี่ยวชาญด้านกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี และนักวิชาการด้านสตรีศึกษา รวมจำนวน 15 คน ใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเฉพาะเจาะจงจากผู้ปฏิบัติงานจริงและการแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และใช้วิธีการสุ่มแบบลูกโซ่ (Snowball) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้สึกและประสบการณ์ตรง

ขอบเขตระยะเวลาศึกษาวิจัย

ขอบเขตระยะเวลาศึกษา วิเคราะห์นโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไทย ตั้งแต่การก่อเกิดนโยบาย ปี พ.ศ. 2555 จนถึงปัจจุบัน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ขอบเขตด้านเนื้อหาที่ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไทย จากการศึกษาเอกสารแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ได้ขอบเขตเนื้อหาเป็นกรอบในการวิจัย 4 ด้าน คือ 1) วิเคราะห์ที่มาของนโยบาย 2) การขับเคลื่อนและการจัดการนโยบาย 3) ผลการดำเนินนโยบาย 4) ปัญหาข้อจำกัด และแนวทางการปรับปรุงนโยบายให้มีประสิทธิภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การเก็บข้อมูลวิจัยในการวิเคราะห์นโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีของไทย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนี้มี 2 รายการ ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เกี่ยวกับนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไทย ใน 4 ด้าน ได้แก่ ที่มาของนโยบาย การขับเคลื่อนและการจัดการนโยบาย ผลของการดำเนินนโยบาย และปัญหาข้อจำกัด

2. ประเด็นสนทนากลุ่ม และแบบบันทึกข้อมูลการระดมความคิดเห็น ข้อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงนโยบายให้มีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการของสตรีในระดับพื้นที่

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือวิจัยที่สร้างขึ้นเสนอต่อที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาและตรวจสอบความถูกต้อง แล้วนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความสอดคล้องของประเด็นที่สัมภาษณ์กับจุดประสงค์ของการวิจัยหรือข้อมูลที่ต้องการความครอบคลุมของเนื้อหาครบถ้วน ข้อคำถามถูกต้องเหมาะสม ตรงตามโครงสร้างและภาษาที่ใช้เหมาะสมกับผู้ให้ข้อมูล และด้านอื่น ๆ ของข้อคำถามแต่ละข้อที่เห็นสมควรให้ปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ ได้ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป อยู่ระหว่าง 0.67–1.00 ซึ่งแสดงว่าเป็นเครื่องมือวิจัยที่มีคุณภาพสามารถนำมาใช้ในการวิจัยได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ขอมหาวิทยาลัยออกหนังสืออนุญาตเก็บข้อมูลจากหน่วยงานพัฒนาการจังหวัด ประสานกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไทยภาคกลางและระดับจังหวัดชลบุรี ประสานชุมชนดำเนินการลงพื้นที่ภาคสนาม สัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ตามรายประเด็นวิจัย รวบรวมข้อมูลนำเสนอต่อเวทีสนทนากลุ่ม เพื่อร่วมวิเคราะห์และนำเสนอแนวทางการปรับปรุงนโยบายให้มีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการของสตรีในระดับพื้นที่

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ สทนากลุ่ม และแบบบันทึกข้อมูลการจัดเวทีระดมความคิดเห็น เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงพรรณนาเนื้อหา (Descriptive Analysis) มาใช้ในการวิเคราะห์ในบริบทที่เกี่ยวกับแนวทางการปรับปรุงนโยบายและแนวปฏิบัติของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีของไทยที่เหมาะสมและเป็นธรรม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงอุปนัยร่วมกับวิธีวิทยา แบบสามเส้า (Triangulation) เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือของข้อมูล แล้วนำมาวิเคราะห์สรุปผลตามประเด็นที่ศึกษาแล้วนำเสนอเป็นความเรียง

แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิเคราะห์

การศึกษานี้ใช้กรอบแนวคิด Multiple Streams Framework (Kingdon, 1995) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยการก่อเกิดนโยบาย โดยพิจารณา 3 กระแสหลัก ได้แก่ กระแสปัญหา กระแสนโยบาย และกระแสการเมือง ร่วมกับแนวคิดการขับเคลื่อนนโยบายหรือการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ โดยพิจารณาจากการบริหารนโยบายแบบบนลงล่าง (Top-down) และล่างขึ้นบน (Bottom-up) (Sabatier & Mazmanian, 1980) และแนวคิดการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Bryson, 2011) เพื่อวิเคราะห์กระบวนการมีส่วนร่วมในระดับพื้นที่ และของศุภชัย ยาวะประภาษ วรเดช จันทรร และอนรรัตน์ อนันตนาธร (2565)

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลวิเคราะห์ที่มาและการขับเคลื่อนของนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี

นโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี มีที่มาจากกระแสหน้าต่างนโยบาย 3 กระแส ประกอบด้วย กระแสปัญหา ได้แก่ ปัญหาความไม่เท่าเทียมทางสังคมของสิทธิและบทบาทสตรี ทำให้เกิดกระแสการเรียกร้องสิทธิสตรี และขยายตัวไปสู่กลุ่มสตรีหลายประเทศจนมีการจัดตั้งกลุ่มเรียกร้องในเชิงนโยบายของสตรีทั่วโลก กระแสที่สองได้แก่กระแสการเมือง ข้อเรียกร้องของสตรีได้รับการตอบรับจากสหประชาชาติ และสหประชาชาติจัดตั้งองค์กร Un Women หรือองค์การเพื่อสตรีแห่งสหประชาชาติ เพื่อผลักดันสิทธิสตรีเป็นวาระโลก เป็นวาระสำคัญที่ประเทศสมาชิกจะต้องให้ความสำคัญและกำหนดเงื่อนไขความเท่าเทียมของบทบาทและสตรี และต่อมาได้กำหนดเรื่องสิทธิสตรีเป็น 1 ในตัวชี้วัดด้านความยั่งยืนของสหประชาชาติ และกระแสที่สาม กระแสนโยบาย ได้แก่กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี เป็นนโยบายเรือธงของพรรคเพื่อไทยที่ใช้ในการหาเสียงเลือกตั้ง และหลังจากการเลือกตั้งพรรคเพื่อไทยได้คะแนนเสียงมากและเป็นแกนนำจัดตั้งรัฐบาลโดยมีนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี และได้ผลักดันนโยบายพรรคให้เป็นนโยบายรัฐบาล

และเมื่อพิจารณาการก่อตัวของนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีของไทย มีความสอดคล้องกับการก่อเกิดนโยบายตามแนวคิดกระแสหน้าต่างนโยบาย Policy window ของ Jonh Kingdon ที่อธิบายว่านโยบายสาธารณะจะเกิดขึ้นได้เมื่อกระแส 3 กระแสมาบรรจบพบกันในช่วงระยะเวลาที่เหมาะสม ได้แก่ กระแสปัญหา กระแสนโยบาย และกระแสการเมือง และเมื่อกระแสทั้ง 3 กระแสมาบรรจบพบกันในเวลาเดียวกัน ส่งผลให้นโยบายนี้ถูกกำหนดและผลักดันออกมา และยังเป็นนโยบายหลักด้านการพัฒนาสตรีของไทย

นโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี มีจุดมุ่งหมายการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของสตรีรัฐบาลได้จัดตั้งกองทุนโดยประเดิมจัดสรรงบประมาณ 70,000 ล้านบาทเป็นทุนเบื้องต้น เพื่อให้เป็นแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำให้สตรีสามารถนำไปประกอบกิจการเพื่อสร้างอาชีพ สร้างรายได้ ของสตรี และเปิดรับสมัครสมาชิกกองทุน โดยสตรีสัญชาติไทยทุกคนที่มีอายุตั้งแต่ 16 ปีขึ้นไปสามารถสมัครเป็นสมาชิกกองทุนได้ และจะได้รับสิทธิการกู้เงินจากกองทุน

กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีบริหารจัดการในรูปแบบคณะกรรมการ 3 ระดับ ได้แก่ คณะกรรมการพัฒนาบทบาทสตรี (คกส.) เป็นกรรมการส่วนกลาง กำกับโดยกรมพัฒนาชุมชน ทำหน้าที่ในการกำหนด กำกับและติดตามการดำเนินงานของคณะกรรมการระดับรองลงไป ได้แก่ คณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีกรุงเทพมหานคร (คกส. กรุงเทพมหานคร) และ คณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัด (คกส.จ.) ทำหน้าที่บริหารจัดการกองทุนในระดับจังหวัดและมีคณะกรรมการระดับอำเภอและท้องถิ่น เป็นคณะทำงานในระดับพื้นที่ โครงสร้างคณะกรรมการมาจากข้าราชการเป็นหลัก มีผู้แทนสมาชิกเป็นกรรมการอยู่บ้างแต่ไม่มาก

2. ผลการดำเนินนโยบายและปัญหาและข้อจำกัดของนโยบาย

การบริหารจัดการของกองทุนในระดับจังหวัดและระดับพื้นที่ถูกกำกับและควบคุมโดยเงื่อนไขและแนวทางปฏิบัติที่เคร่งครัดที่กำหนดจากคณะกรรมการส่วนกลาง การบริหารจัดการมีลักษณะการสั่งการจากบนลงล่าง Top-down หรือการรวมศูนย์ คณะกรรมการทุกระดับมีส่วนของข้าราชการเกือบทั้งหมด ถึงแม้ในระดับพื้นที่จะให้ตัวแทนสมาชิกเข้าไปเป็นกรรมการ แต่ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ส่วนกลางกำหนด เงื่อนไขและหลักเกณฑ์ค่อนข้างจะยุ่งยากซับซ้อนแก้ไขได้ยาก คณะกรรมการที่เป็นสมาชิก เพียงกลไก หรือเครื่องมือของข้าราชการ ไม่ได้มีอำนาจในการตัดสินใจหรือมีส่วนร่วม ส่งผลให้นโยบายมีปัญหาในทางปฏิบัติ และไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เพราะนโยบายไม่สอดคล้องกับกับความต้องการที่แท้จริงของประชาชนและไม่ได้รับความสนใจที่จะเข้าร่วมเป็นสมาชิกกองทุน ดังบทสัมภาษณ์ตอนหนึ่งว่า

“...สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดทำหน้าที่เป็นเลขาคณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในระดับจังหวัด ต้องยึดแนวทางปฏิบัติ หรือเงื่อนไขหลักเกณฑ์ของส่วนกลาง เราทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนส่งเสริมกลุ่มสตรีเวลาเกิดปัญหาในทางปฏิบัติต้องรายงานส่วนกลางและรอสั่งการทำให้บางครั้งช้า...” (สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดชลบุรี)

ผลการดำเนินงานของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี พบว่า ตั้งแต่เริ่มต้นนโยบายเมื่อปี พ.ศ. 2555 จนถึงปัจจุบัน กองทุนมีการขยายตัวของสมาชิกมากเพิ่มขึ้นทุกปี แต่ยังไม่บรรลุเป้าหมายที่ต้องการครอบคลุมสตรีที่มีอายุ 16 ขึ้นไป สมควรเป็นสมาชิกกองทุนทุกคน ด้วยเหตุผล

“...สตรีส่วนใหญ่ไม่ค่อยให้ความสนใจ สมัครเป็นสมาชิก เพราะไม่ค่อยได้รับทราบข่าวสาร และเงื่อนไขการได้รับสิทธิประโยชน์ยุ่งยาก ไม่จูงใจ...” (สัมภาษณ์ของประธานคณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัดชลบุรี)

ขณะเดียวกัน จำนวนโครงการที่สมาชิกขอกู้ มีการเพิ่มขึ้นและลดลงในบางช่วง ขึ้นอยู่กับนโยบายของส่วนกลางและสภาวะทางเศรษฐกิจของประเทศ แสดงให้เห็นว่ากองทุนสามารถตอบสนองต่อความต้องการของสตรีในด้านการเงินและการเป็นแหล่งทุนดอกเบี้ยต่ำที่สมาชิกขอกู้ไปดำเนินกิจการตามแผนธุรกิจ แต่ขณะเดียวกัน พบว่ากองทุนมีปัญหานี้คงค้างและหนี้เสีย ซึ่งสะท้อนถึงปัญหาความสามารถของคณะกรรมการบริหารในการกลั่นกรองและประเมินโครงการที่ขอรับเงินกู้ รวมถึงการติดตามเงินกู้ด้วย

อย่างไรก็ตามนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีเมื่อพิจารณาถึงระยะเวลาที่เริ่มต้นจนถึงปัจจุบัน พบว่า กองทุนมีการดำเนินการต่อเนื่องมากกว่า 10 ปี และเมื่อพิจารณาไปถึงเหตุผลของความต่อเนื่องพบว่า ฝ่ายการเมืองยังให้การสนับสนุนนโยบายเพราะเป็นนโยบายที่สร้างคะแนนนิยมและมีประชาชนส่วนหนึ่งได้รับประโยชน์ จึงทำให้นโยบายสามารถดำรงอยู่ได้ถึงแม้จะเปลี่ยนรัฐบาลหลายชุดแล้ว เห็นได้จากการจัดสรรงบประมาณเพิ่มขึ้นของงบประมาณในปี 2567 โดยเฉพาะการจัดสรรเงินทุนหมุนเวียนสำหรับการปล่อยกู้ที่เพิ่มขึ้นถึง 150% แสดงให้เห็นว่าถึงแม้จะมีหนี้คงค้างและหนี้เสีย แต่ได้รับงบประมาณเพิ่มขึ้น และเมื่อพิจารณาถึงประเภทของวงเงินที่จัดสรรให้กับกองทุนเพิ่มขึ้นในปี พ.ศ.2567 พบว่า เป็นการเพิ่มงบประมาณประเภทเงินกู้ แต่งบประมาณที่เป็นการพัฒนาศักยภาพสมาชิกลดลง เป็นการยืนยันให้เห็นว่ารัฐบาลให้ความสำคัญกับการกระจายเงินกู้มากกว่าการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการของกองทุน ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพของโครงการในระยะยาว ทั้งนี้ข้อมูลผลการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ปีงบประมาณ 2567 จากรายงานการประชุมคณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ครั้งที่ 8/2567 ได้สรุปว่าคณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีได้ติดตามการขับเคลื่อนงานกองทุนพัฒนาบทบาท

สตรี ด้านการเบิกจ่ายงบประมาณ ของปีงบประมาณ พ.ศ.2567 ผลเบิกจ่ายภาพรวมเป็นเงินจำนวน 1,122,597,308.75 บาท คิดเป็นร้อยละ 83.88 การบริหารจัดการหนี้ของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ข้อมูล ณ วันที่ 20 สิงหาคม 2567 มีหนี้เกินกำหนดชำระร้อยละ 15.19 ซึ่งเป้าหมายการบริหารจัดการหนี้ได้กำหนดเป้าหมายไว้ที่ร้อยละ 10 มีจังหวัดที่สามารถบริหารจัดการหนี้ลดลงต่ำกว่าร้อยละ 10 จำนวน 30 จังหวัด สำหรับการบริหารจัดการหนี้ของกรุงเทพมหานคร ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 – 2567 มีจำนวนเงินทุนหมุนเวียนที่ปล่อยกู้สะสม 216.53 ล้านบาท จำนวนเงินรับชำระคืน (ข้อมูล ณ วันที่ 3 พฤษภาคม 2567) รับชำระคืนเงินต้น 132.47 ล้านบาท คงเหลือ 84.05 ล้านบาท ซึ่งสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีกรุงเทพมหานคร จะนำการไกล่เกลี่ยก่อนฟ้องมาปรับใช้ในพื้นที่กรุงเทพมหานครตามความเหมาะสม ทั้งนี้จากการประชุมคณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ครั้งที่ 9/2567 การติดตามผลการดำเนินงานตามประกาศคณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีให้ความช่วยเหลือและบรรเทาความเดือดร้อนให้แก่ลูกหนี้ โดยมุ่งเน้นให้สมาชิกได้รับประโยชน์สูงสุดจากมาตรการที่ได้ประกาศใช้ โดยมีผลการดำเนินงาน (ข้อมูล ณ วันที่ 13 กันยายน 2567) ได้รายงานผลไว้

- มาตรการยกเลิกสัญญาค้ำประกันเงินกู้รายบุคคล และการปลดหนี้รายบุคคลของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี พ.ศ. 2565 มีผลบังคับใช้วันที่ 25 กรกฎาคม 2565 จนถึงปัจจุบัน มีลูกหนี้เข้าร่วมมาตรการทั้งสิ้น 1,521 ราย เป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น 41.20 ล้านบาท

- หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการพิจารณา ลดหรือดบเบี้ยปรับ/ดอกเบี้ยผิดนัดตามสัญญากู้ยืมเงินของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี มีผลบังคับใช้วันที่ 28 ตุลาคม 2565 มีลูกหนี้เข้าร่วมมาตรการ จำนวน 2,245 โครงการ ได้รับชำระคืนทั้งสิ้น 41.63 ล้านบาท

- หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้และอัตราดอกเบี้ยผิดนัดกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี พ.ศ. 2566 มีผลบังคับใช้วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2566 มีโครงการที่ได้รับการพิจารณาเห็นชอบ จำนวน 7,504 โครงการ จำนวนเงินที่อนุมัติ 1,078 ล้านบาท ปิดโครงการจำนวน 104 โครงการ เป็นเงิน 18.23 ล้านบาท และได้รับชำระคืนเงินเป็นเงิน 532 ล้านบาท

จากผลการดำเนินงานของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีที่ผ่านมาได้สะท้อนให้เห็นทั้งผลการดำเนินงานด้านการบริหารกองทุน และด้านการดำเนินงาน ที่ชี้ให้เห็นว่าเมื่อรัฐบาลมีการก่อตั้งกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีขึ้น เพื่อเป็นทุนให้ชุมชนและเป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหา การแผ่ระวาง รวมถึงการพัฒนาศักยภาพสตรีในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะการกระจายงบประมาณของกองทุน ไปสนับสนุนด้านการสร้างงาน การพัฒนาอาชีพ การสร้างรายได้ เพื่อพัฒนาให้สตรีมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นนั้น กลไกการขับเคลื่อนของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีนับเป็นส่วนสำคัญในการทำให้

กองทุนสามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้ ที่ผ่านมาจากข้อมูลของผลการอนุมัติโครงการให้แก่สมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจึงเป็นข้อมูลอีกด้านที่จะสะท้อนให้เห็นว่ากองทุนพัฒนาบทบาทสตรีมีผลการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการที่สามารถเข้าถึงสมาชิกทั่วประเทศได้มากน้อยเพียงไร

ข้อมูลจากการดำเนินงานของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตั้งแต่จัดตั้งในปีงบประมาณ 2555 จากข้อมูลรายงานผลการตรวจสอบการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี สำนักงานรัฐมนตรี สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ชี้ให้เห็นผลการตรวจสอบที่เป็นข้อตรวจ พบว่า การจัดสรรเงินของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีพบว่า ยังไม่ตอบสนองต่อสภาพปัญหาที่เป็นเหตุผลความจำเป็นในการจัดตั้งกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี กล่าวคือ การจัดสรรเงินสำหรับกู้ยืมเพื่อให้สตรีนำไปลงทุนในการพัฒนาสร้างรายได้มีสัดส่วนที่มากถึงร้อยละ 80 แต่เงินจัดสรรเป็นทุนอุดหนุนในการดำเนินโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพหรือแก้ไขปัญหาสตรี รวมถึงการพิทักษ์คุ้มครองสิทธิสตรีมีเพียงร้อยละ 19.40 ในขณะเดียวกันยังพบว่า การดำเนินโครงการที่ผ่านมาในระดับจังหวัดส่วนใหญ่ไม่ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของกองทุนและยังพบว่าการบริหารจัดการเงินกองทุนของคณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัดหรือตำบล ไม่สอดคล้องตามระเบียบประกาศที่เกี่ยวข้องไม่รัดกุม (สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน, 2558) ข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าการก่อตั้งกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในยุคแรกนั้นรัฐบาลมุ่งเน้นในการแก้ไข พัฒนาสตรีในประเทศโดยการพยายามพัฒนาและส่งเสริมให้สตรีเกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพ มีความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้นนั่นเอง ส่วนการบริหารจัดการเงินกองทุนนั้นยังขาดผู้มีความรู้และชำนาญในสาขาโดยตรงเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว

ปัญหาและข้อจำกัดนโยบาย กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ถึงแม้จะมีการดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องหลายปี แต่ปัญหายังไม่ได้รับการแก้ไข ซึ่งส่วนใหญ่เป็นปัญหาในเชิงโครงสร้าง ได้แก่

1. นโยบายขาดความชัดเจนในจุดมุ่งหมาย นโยบายถูกกำหนดมาเพื่อส่งเสริมและพัฒนา ศักยภาพและบทบาทสิทธิสตรีให้ได้ทัดเทียมกับบุรุษ แต่นโยบายถูกออกแบบเป็นนโยบายที่มุ่งเน้นการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจและใช้เงินเป็นตัวขับเคลื่อนผ่านแหล่งทุนดอกเบี้ยต่ำ ขณะเดียวกันหน่วยงานที่กำกับควบคุมมีการเปลี่ยนแปลงหลายครั้ง ทำให้ผู้ปฏิบัติเกิดความสับสนในการดำเนินนโยบายและมุ่งแต่การขยายสมาชิกและจำนวนวงเงินกู้มากกว่าการพัฒนาศักยภาพและบทบาทตามจุดมุ่งหมายนโยบาย

2. การขับเคลื่อนนโยบายใช้กลไกระบบราชการที่ไม่ยืดหยุ่นและเน้นการกำกับควบคุมและไม่ตอบสนองความต้องการระดับพื้นที่ ระบบมีความซับซ้อนและเป็นเชิงเทคนิคมากเกินไปความสามารถของความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ และสมาชิกที่เป็นกรรมการกองทุน การวัดผล

การดำเนินงานวัดที่จำนวนสมาชิกที่เพิ่มขึ้น และโครงการที่ปล่อยกู้ เน้นเชิงปริมาณมากกว่า ผลสัมฤทธิ์เชิงคุณภาพ

3. การออกแบบกระบวนการมีความยุ่งยากเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานทั้งการสมัครสมาชิก การขออนุมัติ การจัดทำโครงการ การพิจารณาโครงการ การติดตามหนี้ และการชำระหนี้ ทำให้สตรีจำนวนมากไม่สนใจและไม่เข้าร่วมเป็นสมาชิกและคณะกรรมการบริหารกองทุนไม่กล้าตัดสินใจเพราะกลัวกระทำผิด

4. กองทุนขาดการสร้างการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง แม้จะมีสัดส่วนของสมาชิกเป็นคณะกรรมการบริหารกองทุน แต่ส่วนใหญ่เป็นข้าราชการ และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขราชการอย่างเคร่งครัด ไม่มีอำนาจในการตัดสินใจทำให้นโยบายหรือกองทุนไม่สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของประชาชน และไม่ได้รับตอบรับจากประชาชนมากพอ

5. การสื่อสารนโยบายกองทุน ใช้กลไกราชการที่เป็นทางการ ไม่ทั่วถึง ข้าราชการของกองทุนจำกัดอยู่ในวงราชการที่เกี่ยวข้องและคณะกรรมการที่เป็นสมาชิก ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารของกองทุน จึงไม่ให้ความสนใจและไม่เข้าร่วมกับนโยบาย

3. ข้อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงนโยบายให้มีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการของสตรีในระดับพื้นที่

กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ส่งเสริมให้สตรีสามารถเข้ามามีส่วนร่วมผ่านการสมัครเป็นสมาชิก และเป็นคณะกรรมการบริหารกองทุน อย่างไรก็ตาม สัดส่วนของสตรีที่เป็นกรรมการมีน้อยกว่าราชการ บทบาทสมาชิกเป็นเพียงองค์ประกอบของคณะกรรมการ แต่อำนาจในการตัดสินใจขึ้นอยู่กับคณะกรรมการซึ่งเป็นตัวแทนของหน่วยงานภาครัฐมากกว่า โครงการที่ได้รับการสนับสนุนไม่ตรงกับความต้องการที่แท้จริงของสตรีในพื้นที่ เนื่องจากขาดการมีส่วนร่วมของชุมชนในการออกแบบโครงการ นอกจากนี้ กระบวนการอนุมัติโครงการและการปล่อยเงินทุนยังมีความล่าช้า ทำให้สตรีที่ต้องการเงินทุนเพื่อดำเนินธุรกิจหรือพัฒนาอาชีพไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ทันเวลา ดังบทสัมภาษณ์ตอนหนึ่งว่า

“...การเสนอโครงการมีหลายขั้นตอน กระบวนการอนุมัติโครงการและการปล่อยเงินทุนยังมีความล่าช้าทำให้ผู้ที่ต้องการเงินทุนเพื่อดำเนินธุรกิจหรือพัฒนาอาชีพไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุน อีกทั้งโครงการที่ได้รับการสนับสนุนนั้นไม่ตรงกับความต้องการที่แท้จริงของสตรีในพื้นที่...”

“...สัดส่วนของเงินงบประมาณหรือโครงการที่ถูกจัดสรร ส่วนใหญ่ถูกนำไปส่งเสริมด้านการสร้างงานและรายได้ มากกว่าการนำไปอุดหนุนโครงการที่จะนำไปสู่การป้องกันและแก้ไขปัญหาของ

สตรี รวมถึงการพัฒนาศักยภาพสตรีและเครือข่าย ส่งผลให้กลุ่มองค์กรสตรีขาดกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้...”

นอกจากนี้ คณะอนุกรรมการในการขับเคลื่อนกองทุนในระดับพื้นที่ ส่วนใหญ่จะเป็นตัวแทนของสมาชิกในระดับอำเภอและท้องถิ่น มีหน้าที่ในการเป็นพี่เลี้ยงและติดตามการดำเนินโครงการของสมาชิกรวมถึงติดตามหนี้ ขาดความรู้ความเข้าใจอย่างชัดเจนในกฎระเบียบของการจัดการกองทุน ส่งผลให้เกิดความผิดพลาดในการกลั่นกรองโครงการ และการติดตามผลส่งผลให้เกิดปัญหาหนี้ค้างชำระและปัญหาการทุจริต และคณะอนุกรรมการส่วนใหญ่เป็นการทำงานในลักษณะอาสา ไม่มีค่าตอบแทน ไม่มีการจูงใจ จึงให้ความสำคัญในอาชีพประจำมากกว่างานกองทุน ดังบทสัมภาษณ์ตอนหนึ่งว่า

“...ความไม่แน่นอนของโครงสร้างการดำเนินงานในระดับพื้นที่ช่วงเริ่มต้นนั้นคณะกรรมการส่วนใหญ่ มาช่วยในลักษณะผู้อาสา จึงขาดประสบการณ์และความรู้ความเข้าใจในระเบียบหลักเกณฑ์การดำเนินกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี นำไปสู่การพิจารณาอนุมัติโครงการที่ยังไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกองทุนเท่าที่ควร รวมถึงส่งผลต่อการติดตามการดำเนินโครงการ การดูแลติดตามสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในระดับพื้นที่ จึงเป็นปัญหาต่อเนื่องมาเรื่อย ๆ...”

“...ในการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จากผลการติดตามผลของคณะกรรมการพบว่า เกิดปัญหาหนี้ค้างชำระ หนี้เสีย และปัญหาการทุจริตอยู่บ้าง แต่ก็กระทบต่อภาพรวม...”

ปัจจุบันเมื่อกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีเข้าสู่การพัฒนากองทุน ได้มีการเปลี่ยนแปลงกลไกการขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี เพื่อให้กลไกการทำงานในระดับพื้นที่มีความชัดเจนมากขึ้น โดยคณะทำงานขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัด จะถูกคัดเลือกมาจากประธานคณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบล/เทศบาล ซึ่งหมายถึง บุคคลที่เข้ามาเป็นตัวแทนในคณะทำงานนี้คือ บุคคลที่บทบาทหน้าที่ในการเชื่อมประสานการดำเนินงานตั้งแต่ระดับจังหวัดลงสู่ระดับพื้นที่ และสร้างความรู้ความเข้าใจแก่สมาชิกและประชาชนในพื้นที่เกี่ยวกับการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ดังนั้น คณะทำงานขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัด จึงเป็นกลไกที่มีบทบาทสำคัญในการเชื่อมประสานการบริหารกองทุนในระดับจังหวัด เชื่อมโยงข่าวสาร การรับรู้ต่าง ๆ ลงสู่ระดับพื้นที่ ทำให้คนในชุมชนมีความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนและบทบาทหน้าที่มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะทางการปรับปรุงนโยบายให้มีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการของสตรีในระดับพื้นที่ มีดังนี้

ด้านการบริหารจัดการ กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีนั้นควรลดขั้นตอนของกระบวนการพิจารณาอนุมัติให้มีความกระชับและรวดเร็ว เพื่อให้ทันต่อการดำเนินการ และการเพิ่มอัตรากำลัง

ให้เพียงพอต่อการดำเนินงานในระดับพื้นที่ ในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัตินั้นควรมีความชัดเจน รวมทั้งมีการจัดอบรมให้ความรู้และความเข้าใจอย่างต่อเนื่องกับคณะทำงาน รวมถึงบทบาทคณะทำงานในการดูแลและกำกับติดตามตรวจสอบและรายงานอย่างสม่ำเสมอ

ด้านกฎระเบียบและมาตรการ โดยมีการปรับปรุงกฎระเบียบให้สอดคล้องกับนโยบาย เช่น เรื่องหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข เกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินประเภทเงินทุนหมุนเวียนและประเภทเงินอุดหนุนของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี เรื่องหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้และอัตราดอกเบี้ยผิดนัด เป็นต้น นอกจากนี้ ควรมีมาตรการส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนฯ ให้มีความยั่งยืนและชัดเจน โดยอาจจะมีการคัดเลือกโครงการที่สามารถดำเนินการได้ด้วยตนเองและมีความเข้มแข็ง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ

ด้านการเครือข่ายการทำงาน ควรมีการกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทและรับผิดชอบกองทุนฯ ในรูปแบบเงินสนับสนุนและหรือเงินกู้ยืมโครงการของกองทุนฯ ซึ่งจะส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจ สังคมในระดับชุมชน ทั้งนี้ควรมีการสร้างเครือข่ายองค์กร และบูรณาการการทำงานของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ในการส่งเสริมสนับสนุนในการขับเคลื่อนนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีอย่างต่อเนื่อง เพื่อการสร้างงานสร้างรายได้ให้กับสตรีและชุมชน

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. จากผลวิเคราะห์ที่มาและการขับเคลื่อนของนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี พบว่า กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีเป็นนโยบายที่ดี ที่มีจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายเพื่อส่งเสริมความเสมอภาคความเทียมของสตรี และการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตของสตรี แต่นโยบายถูกออกแบบมาให้มุ่งเน้นการพัฒนาทางด้านอาชีพและรายได้ ผ่านกองทุนที่เป็นแหล่งเงินทุนกู้ยืม ดอกเบี้ยต่ำที่ให้สมาชิกกู้ ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่รับกำหนด เป็นกองทุนที่ต้องใช้คืน นโยบายจึงเป็นนโยบายประชานิยม ที่มุ่งเรื่องผลประโยชน์ทางการเมืองและเศรษฐกิจมากกว่าการพัฒนา ศักยภาพและบทบาทและสิทธิของสตรี ซึ่งไม่สอดคล้องจุดมุ่งหมายที่ต้องการพัฒนาศักยภาพและบทบาทสตรีเป้าหมายของสหประชาชาติ และตามแนวคิดสตรีนิยมหรือ Feminism หรือ Woman Right การขับเคลื่อนนโยบายใช้กลไกราชการเป็นหลักทั้งโครงสร้างการบริหารจัดการ กฎระเบียบ และเงื่อนไขการปฏิบัติงาน การกำกับและการติดตาม ทำให้กองทุนถูกมองว่าเป็นกองทุนราชการ มากกว่า การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่งเสริมและพัฒนา ศักยภาพของประชาชน นโยบายเป็นเพียงเครื่องมือทางกลไกของรัฐในการกระจายทรัพยากรจากส่วนกลางไปสู่ท้องถิ่นผ่านกลไกราชการ ประชาชนเป็นเพียงผู้ปฏิบัติ ถึงแม้จะถูกสร้างให้เป็นกลไกหนึ่งของคณะกรรมการแต่ไม่ได้

มีบทบาทมากนักในการตัดสินใจ เพราะต้องตัดสินใจอยู่บนเงื่อนไขที่ราชการกำหนด ไม่มีอิสระในการตัดสินใจที่แท้จริง ทำให้กองทุนไม่ได้รับการตอบรับจากการสมัครเข้าเป็นสมาชิกมากเท่าที่ควรเพราะเงื่อนไขหลักเกณฑ์ที่ยู้งยาก และไม่ตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของประชาชน

กองทุนมีความมั่นคงเพราะมีการดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องและผ่านรัฐบาลมาหลายชุด แต่ความต่อเนื่องของกองทุนมาจากเหตุผลทางการเมือง เพราะเป็นนโยบายที่สามารถสร้างคะแนนเสียงทางการเมือง และมีประชาชนส่วนหนึ่งชื่นชอบ และสามารถสร้างประโยชน์ได้ในระดับหนึ่ง แต่ในด้านผลสัมฤทธิ์ของนโยบายยังมีปัญหา เห็นได้จากรัฐบาลยังต้องจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมอย่างต่อเนื่องเพื่อให้กองทุนอยู่ได้ และจำนวนหนี้ที่ขาดการชำระ และหนี้เสียยังมีอยู่มาก ขณะที่สมาชิกของกองทุนยังจำกัดอยู่ในวงแคบที่ใกล้ชิดกับข้าราชการ ผู้นำท้องถิ่นและผู้นำท้องที่ รวมถึงคณะกรรมการกองทุนในระดับพื้นที่ แต่สตรีจำนวนมากยังไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมหรือเป็นสมาชิกแต่อย่างใด ซึ่งในระยะยาวจะส่งผลต่อความยั่งยืนของกองทุน

การจัดสรรงบประมาณให้ความสำคัญกับการขยายวงเงินกู้ และการขยายโครงการกู้เงินมากกว่าการพัฒนาศักยภาพและบทบาทของสตรี เห็นได้ว่ากองทุนมีความมุ่งหวังผลเชิงปริมาณมากกว่าคุณภาพ ที่เป็นปัจจัยสำคัญของการบริหารจัดการกองทุนที่สมาชิกต้องมีความรู้ความเข้าใจ และมีความสามารถทางการบริหาร ที่จะทำให้กองทุนสามารถเลี้ยงตัวเองได้และมีความยั่งยืน ขณะที่สมาชิกจะมีความมั่นคงในการดำเนินชีวิต ของตัวเองได้

2. จากข้อมูลรายงานผลการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ถึงจะมีตัวเลขหนี้คงค้าง และหนี้เสียในสัดส่วนเกินเกณฑ์เงื่อนไขกำหนด แต่โครงการได้รับงบประมาณเพิ่มขึ้น และเมื่อพิจารณาถึงประเภทของวงเงินที่จัดสรรให้กับกองทุนเพิ่มขึ้นในปี พ.ศ.2567 พบว่า เป็นการเพิ่มงบประมาณประเภทเงินกู้ แต่งบประมาณที่เป็นการพัฒนาศักยภาพสมาชิกลดลง เป็นการยืนยันให้เห็นว่ารัฐบาลให้ความสำคัญกับการกระจายเงินกู้มากกว่าการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการของกองทุน ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพของโครงการในระยะยาว เนื่องจากศักยภาพของสตรีเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งให้กับกองทุน สอดคล้องกับงานวิจัยของอนรรตน์ อนันทนาธร และชัยณรงค์ เครือนวน (2566) เรื่องการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน พบว่า “การสร้างการเรียนรู้เป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืนภาครัฐจำเป็นต้องส่งเสริมให้ประชาชนได้เรียนรู้ในการสร้างความเข้มแข็งของตนเอง จะทำให้การพัฒนาเกิดผลในระยะยาวและได้รับการยอมรับและความร่วมมือจากประชาชนอย่างแท้จริง”

ปัญหาและข้อจำกัดนโยบาย พบว่า กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ถึงแม้จะมีการดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องหลายปี แต่ปัญหายังไม่ได้รับการแก้ไข ซึ่งส่วนใหญ่เป็นปัญหาในเชิงโครงสร้าง

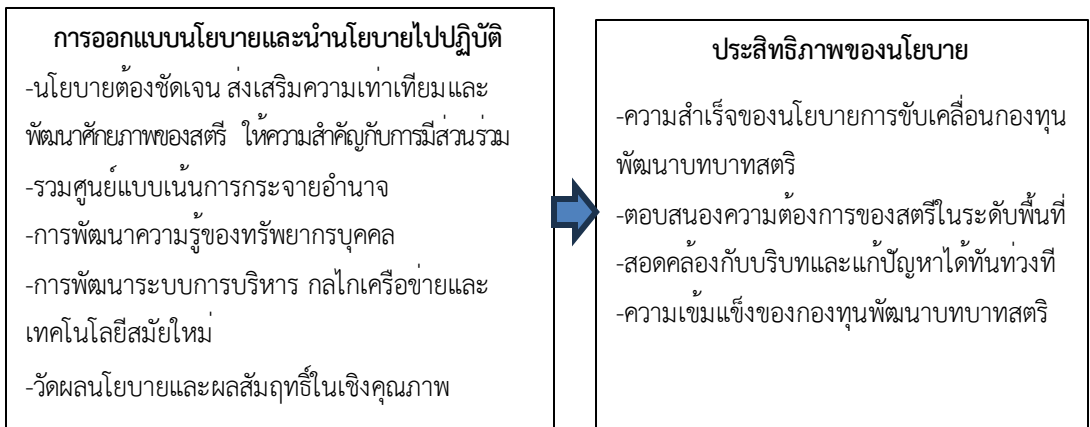
บุคลากรและคณะกรรมการที่รับผิดชอบการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีที่เป็นข้าราชการขาดความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจของสตรี และการส่งเสริมโครงการระดับชุมชน อาจทำให้แนวทางการดำเนินงานไม่สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ส่งผลต่อความเชื่อมั่นและการยอมรับในตัวนโยบายของสมาชิก สอดคล้องกับงานวิจัยของมัทนา ภูครองหิน (2563) พบว่าสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีขาดความรู้และทักษะโดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะในการเขียนโครงการ ซึ่งเห็นว่าควรส่งเสริมการพัฒนาบทบาทคณะทำงานขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัด ด้านการพัฒนาศักยภาพ และการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับศุภชัย ยาวะประภาส อ่างใน อนุรัตน์ อนันทนาธร (2566) “ปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จ บุคลากร ผู้มีหน้าที่ในการปฏิบัติต้องมีความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่ต้องปฏิบัติอย่างแท้จริง องค์กรต้องให้ความรู้และพัฒนาให้เข้าใจถึงตัวนโยบาย วัตถุประสงค์และขั้นตอนระเบียบและระบบการทำงานอย่างดี”

องค์ความรู้ใหม่ (Originality and Body of Knowledge)

บทความนี้ได้สร้างองค์ความรู้ใหม่ในเรื่องการออกแบบนโยบายและการนำนโยบายไปปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จ นโยบายสาธารณะจะบรรลุผลเป้าหมายในเชิงนโยบายได้ นโยบายต้องมีความชัดเจน จุดมุ่งหมายและเป้าประสงค์ของนโยบาย เช่น กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จุดมุ่งหมายโดยหลักการต้องการส่งเสริมความเท่าเทียมและพัฒนาศักยภาพของสตรี แต่่นโยบายถูกออกแบบมาเพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของอาชีพและเศรษฐกิจของสตรี ส่งผลให้ผู้ปฏิบัติและผู้รับผลจากการปฏิบัติเกิดความสับสนในจุดมุ่งหมาย ระหว่างหลักการและเป้าหมายนโยบาย

การออกแบบนโยบายควรให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมจากผู้เกี่ยวข้องในทุกๆระดับ โดยเฉพาะผู้รับผลจากนโยบายได้แก่สตรีและกลุ่มสตรี เพื่อให้นโยบายตรงกับความต้องการที่แท้จริง และสร้างการยอมรับและความรู้สึกความเป็นเจ้าของที่เป็นปัจจัยสำคัญในการความสำเร็จของนโยบายการขับเคลื่อนนโยบายที่มุ่งเน้นให้เกิดผลลัพธ์ในระดับพื้นที่และท้องถิ่น ควรมีการรวมศูนย์เน้นกระจายอำนาจ เปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติระดับพื้นที่และประชาชนได้ใช้อำนาจในการตัดสินใจได้มากขึ้น เพื่อให้สอดคล้องบริบทของพื้นที่ และแก้ปัญหาได้ทันที่ สำหรับการวัดผลนโยบายต้องให้ความสำคัญกับผลสัมฤทธิ์ในเชิงคุณภาพ จะทำให้เกิดความยั่งยืนของนโยบาย ส่วนการพัฒนาความรู้ของทรัพยากรบุคคล และการพัฒนาระบบการบริหาร เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นมากสำหรับการสร้างความสำเร็จของนโยบาย ความเข้มแข็งของกองทุนต้องใช้กลไกเครือข่ายและเทคโนโลยี

สมัยใหม่เข้ามาใช้เช่น ระบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ระบบจัดการความเสี่ยง และการติดตาม และประเมินผล ซึ่งสามารถนำระบบ AI หรือ ปัญญาประดิษฐ์ ที่ทันสมัยมาช่วยได้

ภาพที่ 1 การออกแบบนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีและการนํานโยบายไปปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จ
ที่มา : (สุภาพร ประกอบธรรม และอนรุจน์ อนันทนาร, 2567)

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. กรมพัฒนาชุมชนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรเข้ามามีบทบาทในการดำเนินการ นโยบาย ควรปรับและสร้างความชัดเจนในเป้าหมายที่มุ่งเน้นการพัฒนาบทบาทสตรีในเรื่องศักยภาพและความเท่าเทียมในทุกมิติ มากกว่าการมุ่งเน้นสร้างจำนวนสมาชิกและการปล่อยเงินกู้ ซึ่งไม่เกิดความยั่งยืน และไม่ตอบโจทย์การพัฒนาศักยภาพสตรีเงินกู้และให้ดำเนินการตามกรอบของราชการ
2. ลดบทบาทความเป็นราชการ ลดอำนาจของส่วนกลาง เพิ่มอำนาจให้ประชาชนได้มีบทบาทในการกำหนดแนวทาง และบริหารจัดการด้วยตนเอง จึงทำให้นโยบายสอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของพื้นที่ และประชาชนจะมีความรู้สึกในความเป็นเจ้าของนโยบายที่จะทำให้นโยบายมีความยั่งยืน
3. พิจารณาแนวทางบริหารความเสี่ยงทางการเงินอย่างเข้มงวดขึ้น รวมถึงการออกแบบมาตรการที่ช่วยลดอัตราหนี้เสีย เช่น การพัฒนาโครงการเสริมสร้างศักยภาพสมาชิกให้สามารถบริหารจัดการเงินกู้ได้ดีขึ้น และการเพิ่มกลไกติดตามผลที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

4. เพิ่มช่องทางให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น เช่น การให้สตรีในชุมชนมีบทบาทในคณะกรรมการบริหารกองทุน การใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มความโปร่งใสในการดำเนินงาน และการจัดทำระบบติดตามผลโครงการเพื่อให้มั่นใจว่ากองทุนสามารถตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริงของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. ทบทวนหลักเกณฑ์การพิจารณาจัดสรรและใช้จ่ายเงินงบประมาณที่อุดหนุนให้กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี โดยต้องให้สอดคล้องตอบสนองการแก้ไขปัญหาสตรีตามเหตุผลความจำเป็นในการจัดตั้งเป็นอันดับแรก

6. กรมพัฒนาชุมชนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรรับผิดชอบในการจัดอบรมให้ความรู้ความเข้าใจแก่คณะกรรมการอนุกรรมการในทุกระดับให้มีความรู้และความเข้าใจหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขการใช้จ่ายเงินกองทุนฯ โดยเฉพาะเรื่องการชำระคืนเงิน การจัดทำและความสำคัญของหนังสือสัญญาและรายละเอียดแนบท้ายสัญญา การจัดทำฐานข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการกองทุนฯ ของคณะกรรมการฯ และการจัดทำบัญชีและทะเบียนคุมต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาเชิงลึกถึง ปัจจัยเชิงโครงสร้าง ที่ส่งผลต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี

2. วิจัยเพื่อพัฒนาต้นแบบการบริหารจัดการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีที่สามารถนำไปปรับใช้ได้จริงในระดับพื้นที่

3. สำรวจความคิดเห็นและประสบการณ์ของสตรีทุกกลุ่ม ที่เข้าถึงหรือไม่เข้าถึงกองทุน

4. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ของสหประชาชาติที่เกี่ยวข้องกับสตรี

เอกสารอ้างอิง (References)

กรมการพัฒนาชุมชน. (2562). “รายงานการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี.” [ออนไลน์].

เข้าถึงได้จาก : <https://www.dcc.moe.go.th> สืบค้น 20 มีนาคม 2568.

จิรภา มิ่งเชื้อ และธันธสา โธจนตระกูล. (2564). “ประสิทธิผลการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติในอำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย.” *Journal of Modern Learning Development*. 6(3): 164-179.

มัทนา ภูครองหิน. (2563). การพัฒนาบทบาทคณะกรรมการขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จังหวัด. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- สำนักงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี. (2561). **รายงานการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี**. กรุงเทพฯ : กรมการพัฒนาชุมชน สำนักงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี.
- สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน. (2558). “รายงานผลการตรวจสอบการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.oag.go.th> สืบค้น 12 มกราคม 2568.
- ศุภชัย ยาวะประภาส, วรเดช จันทรรคร และอนรรตน์ อนันทนาธร. (2565). **เอกสารประกอบการสอน วิทยาศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น**. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศราวุธ สังข์วรรณ. (2556). **สภาพและปัญหาการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัดสุพรรณบุรี**. พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.
- อนรรตน์ อนันทนาธร และชัยณรงค์ เครือนวน. (2566). **การจัดทำแผนพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน**. ชลบุรี : คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ และสำนักบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Bryson, J. M. (2011). **Strategic planning for public and nonprofit organizations : A guide to strengthening and sustaining organizational achievement**. 4th ed. Jossey-Bass.
- Kingdon, J. W. (1995). **Agendas, alternatives, and public policies**. HarperCollins College Publishers.
- Sabatier, P. A., & Mazmanian, D. (1980). “The implementation of public policy : A framework of analysis.” **Policy Studies Journal**. 8(4) : 538–560.
- United Nations. (2015). “Transforming our world : The 2030 Agenda for Sustainable Development.” [Online]. Available : <https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld> Retrieved March 20, 2025.

การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

อุบลราชธานี อำนาจเจริญ

Participation in The Administration of Educational Institutions by
The Basic Education Committee under The Ubon Ratchathani and
Amnat Charoen Secondary Educational Service Area Office

อรุณชัย บัวใหญ่¹ ธิดารัตน์ จันทะหิน² และ ชวนคิด มะเสนะ³

Arunchai Buayai¹ Thidarat Chanthahin² and Chuankid Masena³

Received : June 9, 2025; Revised : August 31, 2025; Accepted : December 21, 2025

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบ ผสมผสาน (Mixed Methods) โดยแยกเป็นวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ดังนี้

วิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ 2) เปรียบเทียบสภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ และขนาดสถานศึกษา กลุ่มประชากร คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 3,605 คน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 243 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามสูตรกำหนดขนาดตัวอย่างของ Krejcie & Morgan เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ผลการวิจัย พบว่า (1) สภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของ

^{1,2,3} คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี; Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University; e-mail : arunchai.buayai@gmail.com

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.22) และทุกด้านอยู่ในระดับมาก (2) การเปรียบเทียบตามตำแหน่ง พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนการเปรียบเทียบตามประสบการณ์และขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

วิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา กลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์เชิงลึก ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา 2 คน ผู้แทนครู 2 คน และ บุคคลภายนอก 2 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) และวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ผลการวิจัย พบว่า แนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) ด้านวิชาการ : การมีส่วนร่วมกำหนดนโยบาย ปรับปรุงหลักสูตร ส่งเสริมเทคโนโลยี ติดตามผลสัมฤทธิ์ และพัฒนาครู 2) ด้านงบประมาณ : การวางแผน จัดสรร ติดตามการใช้จ่ายอย่างโปร่งใส และสร้างความร่วมมือในการจัดหาทรัพยากร 3) ด้านบุคคล : การสรรหา พัฒนาศักยภาพ ประเมินผล และสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดี 4) ด้านทั่วไป : การพัฒนาโรงเรียน สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ความปลอดภัย ความสัมพันธ์กับชุมชน และวัฒนธรรมองค์กรเพื่อความยั่งยืน

คำสำคัญ (Keywords) : การมีส่วนร่วม, การบริหารสถานศึกษา, คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

Abstract

This research employed a mixed-methods approach, combining quantitative and qualitative research as follows :

Quantitative Research The objectives were : 1) to study the participation status of the Basic Education School Board in school administration under the Secondary Educational Service Area Office of Ubon Ratchathani and Amnat Charoen; and 2) to compare the participation status of the school board classified by position, experience, and school size. The population consisted of 3,605 board members, and the sample group comprised 243 participants, selected using stratified random sampling according to Krejcie and Morgan's sample size determination. The research instrument was a questionnaire, with a reliability coefficient of 0.98. Statistical methods used for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and F-test. The quantitative findings revealed that : (1) The overall participation status of the Basic Education School Board in school administration was at a high level (Mean = 4.22), with all four aspects rated at a high level. (2) A comparison by board member position showed statistically significant differences at the .01 level, while no significant differences were found based on experience and school size.

Qualitative Research The objective was to explore guidelines for enhancing participation in school administration. The target group for in-depth interviews consisted of 6 individuals : 2 school directors, 2 teacher representatives, and 2 external members, selected purposively. A structured interview was used, and the data were analyzed using content analysis. The qualitative results suggested that participation guidelines in school administration should include : 1) Academic aspect – involvement in policy formulation, curriculum improvement, technology promotion, learning outcome monitoring, and teacher development ; 2) Budget aspect – participation in planning, allocation, transparent spending, and resource mobilization ; 3) Personnel aspect – recruitment, capacity building, evaluation, and creating a positive working environment ; 4) General aspect – school development, learning atmosphere enhancement, safety promotion, community relations, and organizational culture for sustainability.

Keywords : Participation, School Administration, Basic Education School Committee.

บทนำ (Introduction)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม, พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 และที่แก้ไขเพิ่มเติมและประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่อง การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไปยังคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2550 โดยระบุไว้ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีบทบาทหน้าที่ตามภาระงาน 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคลและ ด้านการบริหารทั่วไป การปฏิบัติงานร่วมกันของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับสถานศึกษาโดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วย ผู้แทน ผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา ผู้แทนพระภิกษุและหรือองค์กรศาสนาอื่นในพื้นที่ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้อำนวยการสถานศึกษา ทำหน้าที่เป็นกรรมการและเลขานุการ ทั้งนี้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นองค์กรบุคคลในการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม จึงจำเป็นต้องอาศัยผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในสาขาที่หลากหลาย และเข้าใจการศึกษา มีความมุ่งมั่น มีเวลาที่จะอุทิศแรงกายแรงใจพัฒนาสถานศึกษาของชุมชน ให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานตามที่ชุมชน สังคม และประเทศชาติต้องการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562 : 1)

การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญที่เปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา เช่น ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชน เข้ามามีบทบาทในการตัดสินใจ วางแผน ดำเนินการ และประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษา การมีส่วนร่วมนี้ครอบคลุมงานบริหารทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคคล และด้านงานทั่วไป โดยมุ่งเน้นให้ทุกฝ่ายร่วมกันใช้ศักยภาพ ความคิดสร้างสรรค์ และประสบการณ์ เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด แนวคิดนี้มีรากฐานมาจาก หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participative Management) ซึ่งเชื่อว่าการบริหารจะมีคุณภาพมากขึ้นเมื่อทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจและการปฏิบัติ (กิตติศักดิ์ อังคะนาวิณ และอภิสิทธิ์ ภาชนะสวรรค์, 2563 : 45) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นองค์คณะบุคคลในการบริหาร สถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมจึงจำเป็นต้องอาศัยผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในสาขาที่หลากหลาย และเข้าใจการศึกษา มีความมุ่งมั่น มีเวลาที่จะอุทิศแรงกายแรงใจพัฒนาสถานศึกษาของชุมชน ให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานตามที่ชุมชน สังคม และประเทศชาติต้องการ ซึ่งจะส่งผลให้ชุมชนสังคมเข้มแข็ง และประเทศชาติก้าวหน้า ในขณะเดียวกัน สถานศึกษาที่มีบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริม การกิจโดยการสร้างความรู้ความเข้าใจ เพื่อให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตระหนัก ในบทบาทอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายระบุ และมีรูปแบบวิธีการทำงานที่ประสาน สอดคล้องกัน โดยมีจุดหมายเพื่อพัฒนาการศึกษาให้บรรลุผลตามแผนที่ระบุร่วมกัน(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562 : 17)

ในปัจจุบัน คณะกรรมการสถานศึกษายังไม่สามารถดำเนินงานตามภารกิจที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดได้อย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพของการจัดการศึกษาในทุก ๆ ด้าน ปัญหาสำคัญมาจากความแตกต่างของอาชีพและภูมิหลังของคณะกรรมการสถานศึกษา โดยส่วนใหญ่ไม่ได้มีความรู้ความเข้าใจด้านการบริหารจัดการศึกษาเท่าที่ควร อีกทั้งไม่ได้ติดตามความเคลื่อนไหวของวงการศึกษามากนัก จึงทำให้ขาดความรู้ ความสามารถ และทักษะที่จำเป็นในการร่วมบริหารสถานศึกษา ส่งผลให้ประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่คาดหวัง (มาเรียม นิลพันธ์, 2560 : 9) กระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจะประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับการประสานงานตามบทบาทอำนาจหน้าที่ร่วมกัน ในการบริหารงานของโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีบทบาทหน้าที่ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ และพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีการบูรณาการ เชื้อโยงภารกิจการบริหารงานของโรงเรียน ด้านการบริหาร วิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป เป็นระบบต่อเนื่อง ทั้งด้านนโยบาย การขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ การติดตามประเมิน และรายงานผลการ

ดำเนินงาน เพื่อให้การบริหารและการจัดการการศึกษาของโรงเรียน ดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ ประสบความสำเร็จตามความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสถานศึกษาต่อไป

จากปัญหาที่กล่าวถึงข้างต้น สามารถเห็นได้ว่าคุณภาพการจัดการศึกษาในแต่ละพื้นที่ยังประสบปัญหา โดยเฉพาะคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ที่ยังมีส่วนร่วมไม่ตรงตามความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง และไม่สามารถปฏิบัติงานได้เต็มที่ตามภารกิจที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด สาเหตุสำคัญของปัญหานี้ ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษามีอาชีพและภูมิหลังที่หลากหลาย ทำให้ขาดความรู้และความเข้าใจด้านการบริหารการศึกษาอย่างลึกซึ้ง จากการทบทวนงานวิจัยและข้อค้นพบข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่าคณะกรรมการสถานศึกษายังต้องการการส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้ รวมถึงแนวทางการมีส่วนร่วมอย่างเป็นระบบเพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทและภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเพื่อหาแนวทางแก้ไขและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสถานศึกษาได้อย่างแท้จริง รวมถึงเป็นแนวทางพัฒนาการบริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตาม ตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ
3. เพื่อศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา อุบลราชธานี อำนาจเจริญ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำนวน 81 โรงเรียน แยกเป็น

ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 81 คน ผู้แทนครู จำนวน 81 คน บุคคลภายนอก จำนวน 81 คน รวมทั้งสิ้น 243 คน (ตามคู่มือการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2562)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำนวน 81 โรงเรียน โดยแยกเป็นผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 50 คน ผู้แทนครู จำนวน 50 คน บุคคลภายนอก จำนวน 50 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 150 คน ซึ่งได้มาโดยการกำหนดขนาดตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan (1970 : 607-610) โดยใช้การสุ่มแบบชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพทำการการสัมภาษณ์เชิงลึก ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา 2 คน ผู้แทนครู 2 คน และบุคคลภายนอก 2 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ (ตามคู่มือการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2562) ดังนี้ 1) ด้านงานวิชาการ 2) ด้านงานงบประมาณ 3) ด้านงานบุคคล 4) ด้านงานทั่วไป

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนี้มี 2 ประเภท ดังนี้

3.1 แบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะ เป็นแบบตรวจรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 40 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80-1.00 ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .98

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open-Ended Form) เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

3.2 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านงานวิชาการ ด้านงานงบประมาณ ด้านงานบุคคล และด้านงานทั่วไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการจัดส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 150 ฉบับ และเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง สามารถเก็บแบบสอบถามคืนได้ 150 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามทั้งหมด โดยทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ไปสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึกผู้บริหารและบุคลากรกลุ่มเป้าหมายจำนวน 6 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) วิเคราะห์เปรียบเทียบ โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ้ (Scheffé's Multiple Comparison Method)

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ โดยรวม

สภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	$\bar{X}$	S	แปลผล	อันดับที่
1. ด้านบริหารงานวิชาการ	4.26	.79	มาก	2
2. ด้านบริหารงานงบประมาณ	4.10	.91	มาก	4

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ โดยรวม
(ต่อ)

สภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	$\bar{x}$	S	แปลผล	อันดับที่
3. ด้านบริหารงานบุคคล	4.22	.79	มาก	3
4. ด้านบริหารงานทั่วไป	4.30	.78	มาก	1
รวม	4.22	.77	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้อำนวยการสถานศึกษา ผู้แทนครู และบุคคลภายนอก มีความ
คิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ โดยรวม อยู่ในระดับมาก
($\bar{x} = 4.22$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านมีความเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ย
มากที่สุด คือด้านงานทั่วไป ($\bar{x} = 4.30$) รองลงมาคือ ด้านงานวิชาการ ($\bar{x} = 4.26$) ด้านงานบุคคล
($\bar{x} = 4.22$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านงานงบประมาณ ($\bar{x} = 4.10$)

2. เปรียบเทียบสภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำแนกตาม ตำแหน่ง
ประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษา

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน โดยจำแนกตามตำแหน่ง โดยรวมและรายด้าน

สภาพการมีส่วนร่วมในการบริหาร		ตำแหน่ง							
สถานศึกษาของคณะกรรมการ		ผู้อำนวยการสถานศึกษา		ผู้แทนครู		บุคคลภายนอก			
สถานศึกษา		(n=50)		(n=50)		(n=50)		F	P
ขั้นพื้นฐาน		$\bar{x}$	S	$\bar{x}$	S	$\bar{x}$	S		
1. ด้านงานวิชาการ		4.72	.42	4.43	.40	3.62	.94	39.86**	.00
2. ด้านงานงบประมาณ		4.80	.36	4.05	.67	3.46	1.02	41.43**	.00
3. ด้านบริหารงานบุคคล		4.81	.42	4.12	.57	3.74	.90	33.77**	.00
4. ด้านบริหารงานทั่วไป		4.81	.41	4.33	.56	3.78	.90	30.90**	.00
รวม		4.78	.39	4.23	.44	3.65	.77	42.01**	.00

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 พบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านบริหารงานวิชาการ ด้านบริหารงานงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านบริหารงานทั่วไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบ การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำแนกตาม ประสบการณ์โดยรวมและรายด้าน

สภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	ประสบการณ์				t	P
	น้อยกว่า 4 ปี		ตั้งแต่ 4 ปี ขึ้นไป			
	(n=42)		(n=108)			
	$\bar{x}$	S	$\bar{x}$	S		
1. ด้านบริหารงานวิชาการ	4.00	.98	4.36	.68	-1.12	.27
2. ด้านบริหารงานงบประมาณ	3.95	.98	4.16	.88	-.70	.49
3. ด้านบริหารงานบุคคล	4.05	.92	4.29	.73	-.30	.76
4. ด้านบริหารงานทั่วไป	4.02	.93	4.41	.68	-.40	.69
รวม	3.89	.37	3.95	.52	-.70	.48

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำแนกตาม ประสบการณ์ โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบ การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ โดยจำแนกตามขนาดของสถานศึกษาโดยรวมและรายด้าน

สภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	ขนาดสถานศึกษา				t	P
	สถานศึกษาขนาดเล็ก		สถานศึกษาขนาดใหญ่			
	(n=45)		(n=105)			
	$\bar{x}$	S	$\bar{x}$	S		
1. ด้านบริหารงานวิชาการ	4.30	.74	4.24	.81	.42	.68

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบ การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ โดยจำแนก
ตามขนาดของสถานศึกษาโดยรวมและรายด้าน (ต่อ)

สภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	ขนาดสถานศึกษา				t	P
	สถานศึกษาขนาดเล็ก		สถานศึกษาขนาดใหญ่			
	(n=45)		(n=105)			
	$\bar{x}$	S	$\bar{x}$	S		
2. ด้านบริหารงานงบประมาณ	4.20	.84	4.06	.94	.84	.40
3. ด้านบริหารงานบุคคล	4.26	.77	4.20	.80	.43	.67
4. ด้านบริหารงานทั่วไป	4.42	.73	4.26	.79	1.14	.25
รวม	4.29	.73	4.19	.79	.75	.45

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบสภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของ
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี
อำนาจเจริญ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ
ผลการศึกษาศานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานีอำนาจเจริญ โดยการ
สัมภาษณ์โดยแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ผู้วิจัยได้สรุปดังนี้

3.1 ด้านบริหารงานวิชาการ คณะกรรมการสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนา
งานด้านวิชาการของโรงเรียน โดยควรมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ปรับปรุงหลักสูตร และส่งเสริม
กิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาและความต้องการของสังคม การจัดประชุมแลกเปลี่ยน
ความคิดเห็นและการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาจะช่วยให้สามารถปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน
ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ คณะกรรมการควรสนับสนุนการใช้สื่อและนวัตกรรมการสอนที่ทันสมัย
พร้อมทั้งผลักดันการพัฒนาศักยภาพครูผ่านการอบรมอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือ
กับชุมชนและหน่วยงานภายนอกเพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตลอดจนติดตามและ
ประเมินผลการดำเนินงานด้านวิชาการเพื่อให้การจัดการศึกษามีคุณภาพ ดังบทสัมภาษณ์ตอนหนึ่งว่า

“...คณะกรรมการสถานศึกษา ควรส่งเสริมและพัฒนา งานด้านวิชาการของโรงเรียน ปรับปรุงหลักสูตร และส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมชุมชน สนับสนุนการใช้สื่อและนวัตกรรมการสอนที่ทันสมัย พัฒนาศักยภาพครูอย่างต่อเนื่อง...”

3.2 ด้านบริหารงานงบประมาณ การบริหารงบประมาณของโรงเรียนควรดำเนินการอย่างโปร่งใสและคุ้มค่า โดยคณะกรรมการสถานศึกษาควรมีส่วนร่วมในการวางแผนและจัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาโรงเรียนและความต้องการของนักเรียน ทั้งนี้ ควรส่งเสริมการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและความคุ้มค่าในการพัฒนาสถานศึกษา นอกจากนี้ คณะกรรมการควรเสนอแนะการใช้งบประมาณที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนและสวัสดิการของครูและนักเรียน รวมถึงสนับสนุนการบริหารทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชนเพื่อจัดหาทุนและทรัพยากรเพิ่มเติมจะช่วยเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและยกระดับคุณภาพโรงเรียน ดังบทสัมภาษณ์ตอนหนึ่งว่า

“...คณะกรรมการควรส่งเสริมการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณอย่างต่อเนื่อง จัดหาทุนและทรัพยากรเพิ่มเติมเพื่อช่วยเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและคุณภาพโรงเรียน...”

3.3 ด้านบริหารงานบุคคล การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาควรดำเนินการอย่างเป็นระบบและโปร่งใส โดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานควรมีบทบาทในการสรรหาและพัฒนาบุคลากรที่มีคุณภาพ ตรงตามความต้องการของโรงเรียน การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายด้านบุคลากร สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของครูผ่านการอบรม และส่งเสริมระบบพี่เลี้ยงจะช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษา นอกจากนี้ ควรมีการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นธรรม พร้อมทั้งพัฒนาสวัสดิการและสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ครูและบุคลากร การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกเพื่อเพิ่มโอกาสในการพัฒนาวิชาชีพ รวมถึงการติดตามและประเมินผลการบริหารบุคคลอย่างต่อเนื่อง จะช่วยให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและส่งเสริมคุณภาพการศึกษา ดังบทสัมภาษณ์ตอนหนึ่งว่า

“...คณะกรรมการ ควรมีบทบาทในการสรรหาและพัฒนาบุคลากร ส่งเสริมระบบพี่เลี้ยงเป็นที่ปรึกษา พัฒนาสวัสดิการเพื่อสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ครูและบุคลากร สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับภายนอก ...”

3.4 ด้านบริหารงานทั่วไป การบริหารสถานศึกษาควรดำเนินการโดยเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและทิศทางการพัฒนาโรงเรียนในทุกด้าน รวมถึงการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ดูแลความปลอดภัย และส่งเสริมวินัยของนักเรียน ผู้อำนวยการสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการสื่อสารและรับฟังความคิดเห็นจากคณะกรรมการ เพื่อให้การบริหารมีความโปร่งใสและตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริง นอกจากนี้ ควรสนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาโรงเรียน ตลอดจนร่วมกันกำหนดแนวทางที่มุ่งเน้น

ความก้าวหน้าและความยั่งยืน คณะกรรมการควรมีบทบาทในการให้คำปรึกษาและกำกับดูแลการดำเนินงานให้เป็นไปตามนโยบายที่กำหนด พร้อมทั้งช่วยประสานงานกับหน่วยงานภายนอกเพื่อให้ได้รับการสนับสนุนที่เหมาะสม สุดท้าย การพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรที่ดีและส่งเสริมความสามัคคีจะช่วยให้โรงเรียนมีการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน ดังบทสัมภาษณ์ตอนหนึ่งว่า

“... ควรดำเนินการโดยเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและทิศทางการพัฒนาโรงเรียน การให้คำปรึกษาและกำกับดูแลการดำเนินงานในทุกด้าน สนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาโรงเรียน ..”

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ อภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า คณะกรรมการมีความเข้าใจบทบาทของตนเอง มีการประชุมสม่ำเสมอ ช่องทางสื่อสารที่ดี บริหารงานโปร่งใส และได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานและชุมชนอย่างเต็มที่ ส่งผลให้เกิดการมีส่วนร่วมที่ต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ พิกรี แก้วนวล (2560 : 5) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานในการบริหารงานโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารงานโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานีโดยรวม อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจฉรา จงดี (2560 : 54) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด พบว่า บทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราดโดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำแนกตามตำแหน่งประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

2.1 การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีตำแหน่งต่างกันอาจมีบทบาท หน้าที่ และประสบการณ์ที่แตกต่างกัน ซึ่งส่งผลต่อมุมมองและความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา สอดคล้องธนต์ บาครินทร์ (2565 : 18) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำแนกตามตำแหน่งพบว่ามีความต่างกันใน ระดับนัยสำคัญ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรินทร์ จันทราวัฒน์กุล (2561 : 3) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารการศึกษาของ กลุ่มโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า เมื่อจำแนกตามตำแหน่งคณะกรรมการการศึกษขั้นพื้นฐานโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำแนกตามประสบการณ์ พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าคณะกรรมการสถานศึกษามีแนวทางการทำงานตามกฎระเบียบ นโยบาย และแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน ที่กำหนดไว้อย่างเป็นทางการ ทำให้ไม่ว่าคณะกรรมการจะมีประสบการณ์มากหรือน้อย ต่างก็ปฏิบัติตามแนวทางเดียวกัน มูนา จารง (2560 : 4) ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะครูผู้สอนในศูนย์เครือข่ายตลิ่งชัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 จำแนกเพศ การศึกษาและประสบการณ์ทำงาน ไม่แตกต่างกันจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า ไม่แตกต่าง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ มารี จิตบรรจง และ ละมุล รอดขวัญ(2564 : 286) ผลการวิจัยพบว่า เมื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา พบว่าตัวแปร อายุ ระยะเวลาการเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา และต้นสังกัดโรงเรียน โดยรวมไม่แตกต่างกัน

2.3 การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่าโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษามักขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านความร่วมมือของชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมากกว่าขนาดของโรงเรียนเอง บทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาได้รับการกำหนดอย่างชัดเจน ไม่ว่าสถานศึกษาจะมีขนาดเล็ก กลาง หรือใหญ่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่และความรับผิดชอบที่กำหนดไว้ตามกฎหมายและนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ทำให้รูปแบบและระดับการมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกันมากนัก สอดคล้องกับวิจัยของ วรณภา นันทะแสง (2564 : 91) ผลการวิจัยพบว่า

ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 จำแนกตามสถานภาพ ระหว่างคณะกรรมการภายในสถานศึกษากรรมการภายนอกสถานศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาารายด้านพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน โดยคณะกรรมการภายในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษามากกว่าคณะกรรมการภายนอกสถานศึกษา เมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียน ระหว่างโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่ โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิรินาถ แสนบุงค์ (2559 : 115) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ในอำเภอกุหลาบ จังหวัดเลย มีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามขนาดโรงเรียน วุฒิการศึกษา อาชีพ และ ประเภทกรรมการ พบว่า ไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

3.1 ด้านบริหารงานวิชาการ คณะกรรมการสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน โดยร่วมกำหนดนโยบาย ปรับปรุงหลักสูตรและส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาและความต้องการของสังคม ควรสนับสนุนการใช้สื่อและนวัตกรรมการสอนที่ทันสมัย ผลักดันการพัฒนาศักยภาพครูผ่านการอบรมต่อเนื่อง สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานภายนอกเพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตลอดจนติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานด้านวิชาการเพื่อให้การจัดการศึกษามีคุณภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรุณรัศมี พิฆาตไพร และ นิยดา เปี่ยมพิชนะ (2565 : 13) ได้ทำการวิจัยพบว่า แนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 คือ 1) ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ คือ การมีส่วนร่วมในการวางแผนให้คำปรึกษาเสนอแนะเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ อาทิ กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการสร้างความรู้ กระบวนการคิด กระบวนการทางสังคม 2) ด้านการบริหารหลักสูตร คือการมีส่วนร่วมในการให้ความเห็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่นและสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา คือ การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยใช้วิธีการที่หลากหลายและเหมาะสม 4) ด้านการจัดแหล่งเรียนรู้ คือ การมีส่วนร่วมในการ จัดแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกของสถานศึกษา เพื่อให้ครูและ

นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Hutsell (2009 : 3) ได้สำรวจทัศนคติของคณะกรรมการสถานศึกษาเกี่ยวกับบทบาทและการมีส่วนร่วม ในการพัฒนานโยบายซึ่งมีผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยกลุ่มตัวอย่างคือโรงเรียนรัฐบาลในเขตเมืองมิสซูรีที่ผ่าน โปรแกรมการพัฒนาโรงเรียนมิสซูรี (Missouri School Improvement Program) เนื่องจากคณะกรรมการสถานศึกษาในอดีตมักมีบทบาทจำกัดและเน้นการบริหารวัสดุครุภัณฑ์มากกว่าการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ แต่ปัจจุบันความเชื่อที่ว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในกระบวนการจัดการศึกษาจะช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ได้รับการยอมรับมากขึ้น ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนที่ส่งเสริมให้คณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมสูงในการบริหารจัดการศึกษา มีแนวโน้มที่จะมีผลการปฏิบัติที่โดดเด่นและมีคะแนนการทดสอบรับรองมาตรฐานสูงกว่าโรงเรียนที่มีการมีส่วนร่วมในระดับต่ำ

3.2 ด้านบริหารงานงบประมาณ การบริหารงบประมาณของโรงเรียนควรโปร่งใสและคุ้มค่าโดยคณะกรรมการสถานศึกษาควรมีส่วนร่วมในการวางแผนและจัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาโรงเรียน ควรส่งเสริมการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการใช้จ่าย เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพนอกจากนี้ ควรเสนอแนะการใช้งบประมาณเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนและสวัสดิการของครูและนักเรียน รวมถึงสนับสนุนระดมทรัพยากรทางการศึกษาและการบริหารทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด พร้อมสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อจัดหาทุนและทรัพยากรเพิ่มเติม สอดคล้องกับงานวิจัยของไพจิตร อักษร (2561 : 159) ได้ทำการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ผลการวิจัยพบว่า ต้องให้ความเห็น ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดตั้ง และ การใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษา และสอดคล้องกับงานวิจัยของจุฑามาศ แจ่มมี (2563 : 6) พบว่า แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการจัดการศึกษา ของสถานศึกษาด้านการบริหารงานงบประมาณ คือ การจัดหาเงินงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ การจัดหาทุนการศึกษาให้แก่เด็กนักเรียนที่ยากจนและขาดแคลนเพื่อให้พัฒนาการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงสุดและเท่าเทียมกัน

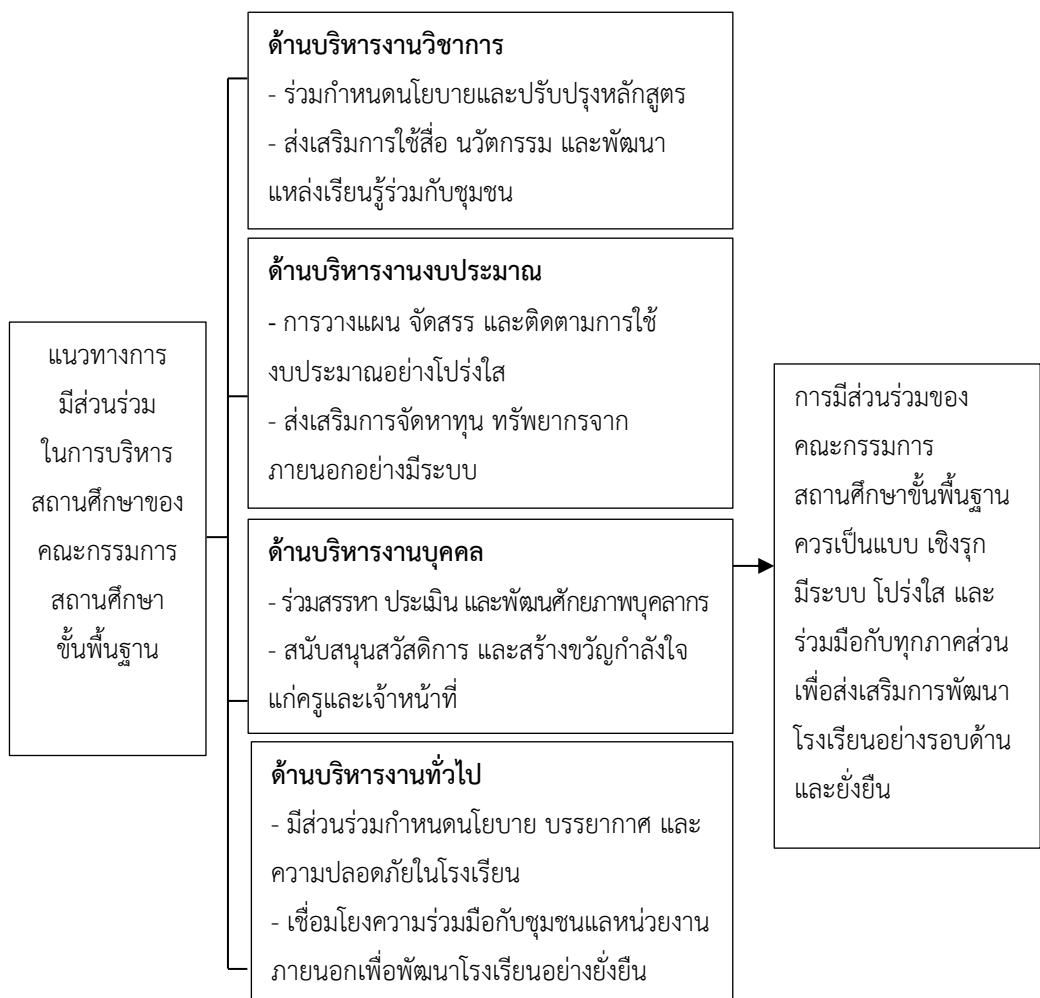
3.3 การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาควรเป็นระบบและโปร่งใส โดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีบทบาทในการสรรหาและพัฒนาบุคลากรที่มีคุณภาพ กำหนดนโยบายด้านบุคลากร สนับสนุนการอบรม และส่งเสริมระบบพี่เลี้ยงเพื่อยกระดับการศึกษา นอกจากนี้ ควรประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นธรรม พัฒนาสวัสดิการ และสร้างขวัญกำลังใจ พร้อมสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาวิชาชีพและติดตามผลการบริหารบุคคลให้เกิดประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของบุญญฤทธิ์ ระพันธ์ (2560 : 5) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมและแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วม

ในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน จังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการบริหารงานบุคคล ควรมีการกำหนดระเบียบและแนวทางปฏิบัติสำหรับครูและบุคลากรในสถานศึกษา เพื่อให้ครูได้ปฏิบัติตามวินัยและการรักษาวินัยได้อย่างถูกต้อง การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการของบุคลากร และส่งเสริมการจัดกิจกรรมสร้างขวัญและกำลังใจ เพื่อให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนมีความรักความสามัคคีในหมู่คณะพร้อมที่จะเป็นครูเพื่อให้ความรู้แก่นักเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุธีธาร คำโคกรวด (2565 : 7) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการบริหารงานบุคคล โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ทางคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้แสดงความคิดเห็นร่วมวางแผนในการกำหนดตำแหน่งบุคลากร การวางแผนอัตรากำลังล่วงหน้า และร่วมประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรภายในโรงเรียน

3.4 ด้านบริหารงานทั่วไป การบริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย พัฒนาโรงเรียน สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ดูแลความปลอดภัย และส่งเสริมวินัยของนักเรียน ผู้อำนวยการควรสื่อสารและรับฟังความคิดเห็นเพื่อให้การบริหารโปร่งใส นอกจากนี้ คณะกรรมการควรให้คำปรึกษา กำกับดูแลการดำเนินงาน ประสานงานกับหน่วยงานภายนอก และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชน การพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรที่ดีและเสริมสร้างความสามัคคี จะช่วยให้การบริหารมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดร.รัตน ฮามพิทักษ์ (2563 : 125) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับ แนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารและ การจัดการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการบริหารงานทั่วไป ควรส่งเสริม สนับสนุนให้มีคณะทำงานที่ประกอบด้วยบุคคลหลายฝ่าย และสถานศึกษาต้องให้บริการกับชุมชนอย่างเสมอภาค และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Murphy (2014 : 4) ได้ทำการวิจัย การปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาของรัสเซีย ผลการวิจัยพบว่า แนวทางของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการสนับสนุนกิจกรรมการศึกษาให้สนองต่อความต้องการของคณะกรรมการสถานศึกษาไม่ว่า จะเป็นด้านงบประมาณอาคารสถานที่ในการพัฒนาจึงจะเป็นการพัฒนาที่เป็นระบบมีความต่อเนื่อง สอดคล้องกับวิธีการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเน้นการทำงานที่มีระบบและการบูรณาการความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานควรมีบทบาทเชิงรุก ไม่เพียงทำหน้าที่กำกับและเสนอแนะเท่านั้น แต่ยังต้องเป็นผู้มีส่วนร่วมสำคัญในการกำหนดทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและร่วมตัดสินใจใน 4 ด้านหลัก ได้แก่ งานบริหารวิชาการ งานบริหารงบประมาณ งานบริหารบุคคล และงานบริหารทั่วไป การพัฒนาคณะกรรมการให้มีความเข้าใจบทบาทและภารกิจที่ชัดเจน ควรมีคู่มือการปฏิบัติหน้าที่ที่ครอบคลุมกระบวนการบริหารจัดการ ตั้งแต่การวางแผน การปฏิบัติ การติดตามและประเมินผล เพื่อให้การดำเนินงานเป็นระบบและตรวจสอบได้ การจัดอบรมและสัมมนาอย่างสม่ำเสมอจะช่วยให้คณะกรรมการมีความรู้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของนโยบายและแนวโน้มการจัดการศึกษาสมัยใหม่ ดังภาพ

ภาพที่ 1 แนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

นอกจากนี้ งานวิจัยยังชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการสร้าง เครือข่ายความร่วมมือ ระหว่าง คณะกรรมการผู้บริหาร ครู และชุมชน เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็น และการสนับสนุน ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วมจากหน่วยงานภายนอก เช่น หน่วยงานท้องถิ่น องค์กรเอกชน หรือสถาบันการศึกษา จะช่วยเสริมพลังให้การดำเนินงานของคณะกรรมการมีความเข้มแข็งและตอบสนอง ต่อความต้องการของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง การวิจัยยังเผยให้เห็นว่า การเปิดโอกาสให้ชุมชนและผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนการศึกษา จะทำให้การบริหารสถานศึกษามีความ โปร่งใสและได้รับการยอมรับมากขึ้น การจัดประชุม การให้ข้อมูล และการเปิดพื้นที่สาธารณะให้ชุมชนมี ส่วนร่วมในการตัดสินใจ เป็นแนวทางสำคัญในการสร้างความไว้วางใจและการทำงานร่วมกันอย่างมี ประสิทธิภาพ ผลวิจัยนี้ยังสะท้อนว่าควรมีการประเมินประสิทธิภาพของคณะกรรมการสถานศึกษาอย่าง ต่อเนื่อง เพื่อหาจุดแข็งและจุดอ่อน นำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาระบบการทำงานให้ทันสมัย ตลอดจน สร้างมาตรฐานการบริหารที่เป็นแบบอย่างและสามารถนำไปขยายผลให้กับสถานศึกษาอื่น ๆ ได้

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา สามารถนำความเห็นต่างของผู้อำนวยการสถานศึกษา ผู้แทนครู และบุคคลภายนอกไปเป็นแนวทางทางการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ทั้ง 4 ด้าน ไปเป็น แนวทางในการบริหารงานภายในสถานศึกษาโดยการประชุม แก้ไขปัญหาร่วมกัน

1.2 จากการศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ พบว่า ด้านที่มีระดับ การปฏิบัติที่น้อยที่สุดคือ ด้านงบประมาณ ซึ่งในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็น สิ่งที่สำคัญมากควรมีการนำไปพัฒนาเป็นแนวทางการพัฒนาต่อไป

1.3 ควรมีการจัดทำคู่มือในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและ จัดการอบรมการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาอย่างน้อยปีการศึกษาละ 2 ครั้ง เพื่อให้ คณะกรรมการสถานศึกษาเข้าใจแนวทางการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกัน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน เช่น การใช้เทคโนโลยี การระดมทุนทรัพยากรทางการศึกษา เป็นต้น เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในการ ปรับปรุงพัฒนาแก้ปัญหาต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

- กิตติศักดิ์ อังคะนาวัน และอภิสรร์ ภาชนะสุวรรณ. (2563, มกราคม-เมษายน). “การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนหัวถนน อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี.” **วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**. 3(1) : 13-28.
- จุฑามาศ แจ่มมี. (2563). **แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ดรัลรัตน์ ฮามพิทักษ์. (2561,กรกฎาคม-กันยายน). “แนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารและการจัดการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19.” **วารสารบัณฑิตศึกษา**. 16(74) : 125-128.
- ธนนต์ บาครินทร์. (2565, มกราคม-เมษายน). “การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3.” **วารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิษณุพนธ์**. 17(1) : 18.
- บุญญฤทธิ์ ระพันธ์. (2561). **การมีส่วนร่วมและแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน จังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยบูรพา.
- ไพโรจิตร อักษร. (2561, กรกฎาคม-กันยายน). “แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27.” **วารสารบัณฑิตศึกษา**. 15(70) : 159-160.
- พิกรี แก้วนวล. (2560). **การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- มารี จิตบรรจง และละมุล รอดขวัญ. (2564, กันยายน-ธันวาคม). “การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามทัศนะของประธานคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดตรัง.” **วารสารการศึกษาและนวัตกรรมการเรียนรู้**. 1(3) : 286.

มาเรียม นิลพันธุ์และคณะ. (2560). การประเมินหลักสูตรปรัชญาดุษฎี. นครปฐม : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

มูนา จารง. (2560). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะครูผู้สอนในศูนย์
เครือข่ายตลิ่งชัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2. วิทยานิพนธ์
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

วรรณภา นันทะแสง. (2564, กรกฎาคม-กันยายน). “การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของ
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1.” วารสารวิชาการนอร์ทเทิร์น. 8(3) : 91.

ศิรินาถ แสงบู่ก่อ. (2559, พฤษภาคม-สิงหาคม). “การมีส่วนร่วมในการบริหารของคณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย
เขต 2.” วารสารราชพฤก. 14(2) : 115-116.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). คู่มือการดำเนินงานของคณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2562.
กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สุนิรัตน์ จันทรานูวัฒน์เรือง. (2561). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการ
บริหารการศึกษาของ กลุ่มโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหาร
การศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.

อรุณรศมี พิฆาตไพร และนิดา เปี่ยมพิชนะ. (2565, มกราคม-มิถุนายน). “แนวทางการมีส่วนร่วมในการ
บริหารงานวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4.” วารสารบริหารการศึกษาบัวบัณฑิต. 22(1) : 13-14.

อัจฉรา จงดี. (2560). การศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

Hutsell,J.D. (2020). School Board Members' Perception on Their Roles and
Responsibilities in Developing Policy that Affects Student Achievement. Ed.D.
Thesis Lindenwood University.

Murphy. (2014). Development Participation : Concept and Measures for Project Design.
New York : Implementation and Evaluation Rural Development Center.

การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3
The Utilization of Digital Technology in The Academic
Administration of Schools under The Ubon Ratchathani Primary
Educational Service Area Office 3

จริยา ทวีพันธ์¹ อรรถพร วรรณทอง² และ ชวนคิด มะเสนะ³
Jariya Taweepon¹ Attaporn Wannathong² and Chuankid Masena³

Received : June 30, 2025; Revised : September 1, 2025; Accepted : December 21, 2025

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 2) เปรียบเทียบสภาพการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานวิชาการ จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษา และ 3) ศึกษาแนวทางการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานวิชาการ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างวิจัยเชิงปริมาณและวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 323 คน จากประชากร 2,013 คน โดยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 40 ข้อ ซึ่งมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบค่าเอฟ (F-test) ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ทำการสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึกกลุ่มเป้าหมายเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนโดยคัดเลือกจำนวน 6 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ทำการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี; Graduate Student, Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University; e-mail: jariya.tg66@ubru.ac.th

^{2,3} คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี; Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University; e-mail: attaporn.w@ubru.ac.th, Chuankid.m@ubru.ac.th

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบสภาพการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ที่มีตำแหน่งและขนาดสถานศึกษาแตกต่างกัน มีสภาพการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ทำงาน พบว่าโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3) แนวทางการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ดังนี้ (1) การพัฒนาหลักสูตร ควรใช้ระบบออนไลน์ในการวางแผนและเผยแพร่หลักสูตรให้เข้าถึงง่าย (2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ควรใช้เทคโนโลยีที่หลากหลายเพื่อกระตุ้นความสนใจผู้เรียน (3) การวัดและประเมินผล ควรใช้ระบบสอบออนไลน์และ AI เพื่อลดเวลาและเพิ่มความแม่นยำ (4) การนิเทศการศึกษา ควรใช้แพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อการติดตามและให้คำแนะนำอย่างต่อเนื่อง และ (5) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ควรส่งเสริมให้ครูใช้เครื่องมือดิจิทัลในการวิเคราะห์ข้อมูลและเผยแพร่ผลอย่างมีระบบ

คำสำคัญ (Keywords) : การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานวิชาการ, เทคโนโลยีดิจิทัล, การบริหารงานวิชาการ

Abstract

This study aimed to 1) examine the current use of digital technology in academic administration of schools under the Office of Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area 3. 2) compare digital technology usage by position, work experience, and school size and 3) propose guidelines for its effective application. A mixed-methods design was employed. The quantitative sample comprised 323 school administrators and teachers, selected from a population of 2,013 using stratified random sampling. Data were collected using a 40-item, five-point Likert scale questionnaire with a reliability coefficient of 0.98, and analyzed using percentage, mean, standard deviation, t-test, and F-test. Qualitative Research, In-depth interviews were conducted with a target group of six school administrators and teachers. The research instrument used were obtained through structured interviews and analyzed descriptively.

The research results showed as follow 1) the overall use of digital technology in academic administration was at a high level. 2) no significant differences were found by position or school size, but significant differences were observed by work experience at the .01 level; and (3) recommended guidelines include: (1) using online systems for curriculum planning and

dissemination, (2) applying diverse technologies to enhance learning processes, (3) adopting online examinations and AI for assessment, (4) utilizing online platforms for supervision and mentoring, and (5) promoting digital tools for research and dissemination to improve educational quality.

Keywords : The utilization of digital technology in academic administration, Digital technology, Academic Administration.

บทนำ (Introduction)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาบุคลากรด้านการผลิตและการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยเฉพาะในมาตรา 65 ที่เน้นส่งเสริมความรู้ ทักษะ และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อยกระดับคุณภาพและประสิทธิภาพของการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562 : 19) ปัจจุบัน เทคโนโลยีดิจิทัลได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงในทุกภาคส่วน ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ และการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการบริหารจัดการภายในองค์กรทางการศึกษา ที่ต้องการระบบข้อมูลที่ถูกต้อง รวดเร็ว และทันสมัย เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ (ทวีศักดิ์ กอนันต์กุล, 2545 : 57)

เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาการบริหารจัดการทางการศึกษา โดยช่วยให้การจัดเก็บ วิเคราะห์ และใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเป็นไปอย่างเป็นระบบและแม่นยำ ไม่ว่าจะเป็นการจัดการฐานข้อมูลนักเรียน การบริหารจัดการเรียนรู้ หรือการประเมินผลการเรียนการสอน ทั้งนี้ระบบการเรียนรู้ดิจิทัล เช่น e-learning และ Learning Management System (LMS) ยังเอื้อให้ครูสามารถออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนรายบุคคล และติดตามผลได้อย่างใกล้ชิด (UNESCO, 2023 : 1)

อย่างไรก็ตาม การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในภาคการศึกษายังเผชิญกับความท้าทายหลายประการ โดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกลที่มีข้อจำกัดด้านโครงสร้างพื้นฐาน การเข้าถึงอุปกรณ์ และอินเทอร์เน็ตรวมถึงความพร้อมของครูและบุคลากรในการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2563 : 15) นอกจากนี้ ความปลอดภัยของข้อมูลและความต้านทานต่อการเปลี่ยนแปลงก็ยังเป็นอุปสรรคสำคัญที่ต้องได้รับการแก้ไข

การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานวิชาการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 ยังประสบปัญหาในหลายมิติ ทั้งการเข้าถึงเทคโนโลยีที่ไม่ทั่วถึงความสามารถในการใช้เทคโนโลยีของครูและนักเรียนที่ยังไม่เพียงพอ ขาดการสนับสนุนทางเทคนิคและขาดระบบติดตาม

ประเมินผลที่ชัดเจน ซึ่งล้วนส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาในภาพรวม (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3, 2567 : 17-18)

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 เพื่อสภาพการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาเป็นอย่างไร เปรียบเทียบความคิดเห็นว่าแตกต่างกันหรือไม่ วิเคราะห์ว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อความสำเร็จและอุปสรรคในการดำเนินงาน อันจะนำไปสู่แนวทางในการปรับปรุง พัฒนา และส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ และตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนในยุคดิจิทัลได้อย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาสภาพการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาแนวทางการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 209 โรงเรียน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 251 คน และครูผู้สอน จำนวน 1,762 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 2,013 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3, 2567 : 11-12)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 40 คน และครูผู้สอน จำนวน 283 คน รวมตัวอย่างทั้งสิ้น 323 คน ซึ่งได้มาโดยใช้

ตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 42) โดยใช้การสุ่มแบบชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling)

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 โดยคัดเลือกจำนวน 6 คน แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 3 คน และครูผู้สอนจำนวน 3 คน โดยคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา 5 ด้าน ดังนี้ 1) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน 4) การนิเทศการศึกษา และ 5) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมี 2 ประเภท ดังนี้

1) แบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับ สภาพการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 จำนวน 40 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80-1.00 ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .98

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended) เกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

2) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interviewed) เพื่อศึกษาแนวทางการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 การตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .95

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ขอหนังสืออนุญาตจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี เพื่อส่งถึงผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 จากนั้น ผู้วิจัยได้แจกจ่ายแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ทั้งรูปแบบเอกสารและแบบสอบถามออนไลน์ผ่านระบบ Google Form รวมถึงใช้ระบบรับส่งเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ (E-Office) เพื่อความสะดวกและรวดเร็วในการสื่อสารข้อมูล ภายหลังจากแจกจ่ายแบบสอบถามแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการติดตามและรวบรวมแบบสอบถาม

จนครบถ้วนตามจำนวนที่กำหนดไว้ พร้อมทั้งตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลก่อนนำเข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนที่วางไว้ และผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมายด้วยตนเอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เริ่มจากการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม การเข้ารหัส และการให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความถี่ และร้อยละ วิเคราะห์ความแตกต่างของข้อมูลด้วยสถิติ t-test และ F-test รวมถึงการเปรียบเทียบรายคู่แบบ Scheffe สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพจากคำถามปลายเปิดและแบบสัมภาษณ์ ดำเนินการวิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาแบบพรรณนา

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 323 คน เมื่อพิจารณาจำแนกตามตำแหน่ง พบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งครูผู้สอน คิดเป็นร้อยละ 87.62 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ส่วนในการจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ระหว่าง 10–20 ปี คิดเป็นร้อยละ 38.08 รองลงมาเป็นผู้ที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.21 และเมื่อจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่าส่วนใหญ่เป็นสถานศึกษาขนาดกลาง คิดเป็นร้อยละ 63.47 รองลงมาคือสถานศึกษาขนาดเล็ก คิดเป็นร้อยละ 31.89

ตารางที่ 1 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ สภาพการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานวิชาการของ
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 โดยรวม

สภาพการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานวิชาการของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3				
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3	$\bar{x}$	S	แปลผล	อันดับ
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	3.97	.60	มาก	1
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	3.96	.57	มาก	2
3. ด้านการวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน	3.92	.59	มาก	4
4. ด้านการนิเทศการศึกษา	3.93	.59	มาก	3
5. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	3.91	.68	มาก	5
รวม	3.94	.51	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อสภาพการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.94$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ($\bar{x}=3.97$) รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ ($\bar{x}=3.96$) ด้านการนิเทศการศึกษา ($\bar{x}=3.93$) ด้านการวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน ($\bar{x}=3.92$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($\bar{x}=3.91$)

2. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบสภาพการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 จำแนกตาม ตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษา

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบสภาพการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง

สภาพการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา	ตำแหน่ง						t	P
	ผู้บริหารสถานศึกษา			ครู				
	(n=40)			(n=283)				
	$\bar{x}$	s	ระดับ	$\bar{x}$	s	ระดับ		
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	3.89	.44	มาก	3.98	.61	มาก	-1.12	.27
2. ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้	3.90	.41	มาก	3.97	.59	มาก	-.70	.49
3. ด้านการวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน	3.89	.43	มาก	3.92	.61	มาก	-.30	.76
4. ด้านการนิเทศการศึกษา	3.89	.44	มาก	3.93	.61	มาก	-.40	.69
5. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	3.84	.55	มาก	3.92	.69	มาก	-.69	.49
รวม	3.89	.37	มาก	3.95	.52	มาก	-.70	.48

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบสภาพการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบสภาพการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน

สภาพการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการ บริหารงานวิชาการของสถานศึกษา	ประสบการณ์ทำงาน						F	P
	น้อยกว่า 10 ปี		ตั้งแต่ 10-20 ปี		มากกว่า 20 ปี			
	(n=101)		(n=123)		ขึ้นไป (n=99)			
	$\bar{x}$	S	$\bar{x}$	S	$\bar{x}$	S		
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	4.16	.63	3.90	.53	3.86	.60	8.00**	.00
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.17	.60	3.92	.51	3.81	.57	11.21**	.00
3. ด้านการวัดผล ประเมินผล และการ เทียบโอนผลการเรียน	4.14	.62	3.86	.56	3.77	.53	11.39**	.00
4. ด้านการนิเทศการศึกษา	4.16	.60	3.83	.53	3.79	.60	12.65**	.00
5. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.13	.69	3.81	.61	3.80	.69	8.26**	.00
รวม	4.15	.56	3.87	.45	3.81	.45	14.57**	.00

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการเปรียบเทียบสภาพการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานวิชาการ
ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 จำแนกตาม
ประสบการณ์ทำงาน โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบสภาพการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

สภาพการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการ บริหารงานวิชาการของสถานศึกษา	ขนาดสถานศึกษา						F	P
	ขนาดเล็ก		ขนาดกลาง		ขนาดใหญ่/ใหญ่พิเศษ (n=15)			
	(n=103)		(n=205)					
	$\bar{x}$	S	$\bar{x}$	S	$\bar{x}$	S		
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	3.99	.57	3.96	.62	4.01	.50	.16	.85
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	3.97	.57	3.95	.58	4.07	.46	.37	.69
3. ด้านการวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน	4.00	.55	3.88	.61	3.93	.54	1.31	.27
4. ด้านการนิเทศการศึกษา	3.98	.55	3.90	.61	3.84	.60	.93	.39
5. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	3.98	.67	3.87	.69	3.89	.43	.85	.43
รวม	3.99	.49	3.92	.52	3.95	.43	.67	.51

จากตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อสภาพการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. ผลการศึกษาแนวทางการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 โดยสรุปเป็นรายด้าน ดังนี้

1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

ควรมุ่งเน้นการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความยืดหยุ่น โดยนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการวางแผน การเผยแพร่ข้อมูล และการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ออนไลน์เพื่อลดต้นทุน หลักสูตรควรสนับสนุนการเรียนการสอนแบบออนไลน์ พร้อมบรรจุเนื้อหาด้านเทคโนโลยี เช่น ทักษะดิจิทัลและปัญญาประดิษฐ์ ตลอดจนพัฒนาศักยภาพของครูให้สามารถใช้เครื่องมือดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้หลักสูตรมีความทันสมัยและสอดคล้องกับความต้องการของสังคมและผู้เรียน

2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

ควรใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มความน่าสนใจและการมีส่วนร่วมของนักเรียนโดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เช่น วิดีโอ เกมการเรียนรู้ AR/VR และแพลตฟอร์มแบบอินเทอร์แอคทีฟ เช่น Kahoot และ Quizizz รวมถึงส่งเสริมการเรียนออนไลน์ผ่านเครื่องมือที่เข้าถึงง่าย เช่น Google Classroom เพื่อให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพ ยืดหยุ่น และสอดคล้องกับยุคดิจิทัล

3) ด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน

ครูและบุคลากรควรได้รับการส่งเสริมให้มีความรู้ด้านเทคโนโลยีในการประเมินและรายงานผลการเรียน โดยใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ช่วยตรวจสอบผลได้ทันที เช่น การสอบออนไลน์และพอร์ตโฟลิโอดิจิทัล นอกจากนี้ ระบบ AI สามารถวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนเพื่อปรับการสอนได้อย่างเหมาะสม ระบบดิจิทัลยังช่วยอำนวยความสะดวกในการเทียบโอนผลการเรียนระหว่างโรงเรียน ควรเน้นการประเมินที่ปฏิบัติจริง เช่น โครงการหรือการนำเสนอผลงานดิจิทัล และพัฒนาระบบข้อมูลเชื่อมโยงระหว่างโรงเรียนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการข้อมูล

4) ด้านการนิเทศการศึกษา

ควรใช้เครื่องมือออนไลน์ในการวางแผนและนิเทศการสอน เช่น การประชุมผ่าน Zoom หรือ Google Meet เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาและศึกษานิเทศก์ติดตามและให้คำแนะนำครูได้ทันที ระบบติดตามผลการสอนออนไลน์ช่วยให้ตรวจสอบและรายงานผลได้สะดวก การส่งแผนหรือคลิปการสอนแบบออนไลน์ช่วยให้ปรับปรุงการสอนได้รวดเร็ว นอกจากนี้ การจัดทำรายงานนิเทศในรูปแบบดิจิทัลช่วยลดภาระงานเอกสารและเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บข้อมูล

5) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ควรใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเก็บข้อมูลการสอน เช่น Excel, Google Sheets หรือ Google Forms เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลได้สะดวกขึ้น ควรเก็บข้อมูลผ่านแบบสอบถามหรือสัมภาษณ์ออนไลน์ เพื่อลดความยุ่งยาก สถานศึกษาควรจัดอบรมให้ครูเรียนรู้เทคนิควิจัยพื้นฐาน เช่น การวิเคราะห์สถิติ และการใช้เครื่องมือดิจิทัลเพื่อการวิจัย ผลการวิจัยควรนำเสนอในรูปแบบไฟล์ดิจิทัลหรือบนเว็บไซต์ของโรงเรียนพร้อมเวทียoutubeสำหรับแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้ครูนำผลการวิจัยไปปรับใช้ในการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลการวิจัยการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 ทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นถึงความพร้อมของสถานศึกษาในการนำเทคโนโลยีมาใช้นับสนับสนุนกระบวนการบริหารจัดการ อันเป็นผลจากการตระหนักรู้และการปรับตัวของบุคลากรทางการศึกษาที่สามารถนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ได้เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับบริบทของโลกยุคดิจิทัลที่เทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพ ความคล่องตัว และความแม่นยำในการบริหารข้อมูล การวางแผน และการติดตามผลการดำเนินงาน ทั้งนี้ การดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษาได้รับการสนับสนุนจากนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด ส่งผลให้การจัดการข้อมูลนักเรียน การพัฒนาสื่อการเรียนการสอน และการวางแผนการเรียนการสอน มีการนำเทคโนโลยีมาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิสิทธิ์ หุริยานนท์ และณฐาพัชร วรพงศ์พัชร (2566 : 49-64) ที่พบว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการพัฒนาหลักสูตรที่มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดทำสื่อและออกแบบหลักสูตรให้ตอบสนองต่อบริบทของผู้เรียนยุคใหม่ ในขณะที่ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษามีระดับการใช้เทคโนโลยีต่ำที่สุด ซึ่งอาจเกิดจากข้อจำกัดด้านบุคลากร เวลา และทรัพยากร เช่นเดียวกับผลการวิจัยของ มานะ อดทน (2565 : 70) ที่พบว่า ด้านการวิจัยยังมีความท้าทายในการนำเทคโนโลยีมาสนับสนุนการดำเนินงานในสถานศึกษาอย่างเต็มประสิทธิภาพ

2. ผลการเปรียบเทียบสภาพการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษา มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผลดังนี้

2.1 การเปรียบเทียบสภาพการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง พบว่าโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องมาจากการได้รับโอกาสในการอบรมและเข้าถึงเครื่องมือเทคโนโลยีที่เท่าเทียมกัน รวมถึงนโยบายสนับสนุนจากภาครัฐที่ส่งเสริมให้บุคลากรทุกตำแหน่งสามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในสถานศึกษาไม่ขึ้นอยู่กับตำแหน่งหน้าที่ของผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานของกฤตเมธ แป้นงาม (2564 : 95-97) ที่พบว่าการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษาจำแนกตามตำแหน่งไม่มีความแตกต่างกัน รวมถึงงานวิจัยของสุพัตรา คำพันธ์ (2566 : 365-380) ที่ศึกษาสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ก็พบผลในแนวทางเดียวกันว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการบริหารงานวิชาการเมื่อจำแนกตามตำแหน่งพบว่าไม่แตกต่างกันเช่นกัน

2.2 การเปรียบเทียบสภาพการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน พบว่า โดยรวมและรายด้านทุกด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สะท้อนให้เห็นว่าประสบการณ์ในการทำงานเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานวิชาการ โดยบุคลากรที่มีประสบการณ์มากมักมีความชำนาญในการเลือกใช้เครื่องมือและแพลตฟอร์มดิจิทัลอย่างเหมาะสม อันเนื่องมาจากการสะสมองค์ความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยีมาอย่างต่อเนื่อง ขณะที่บุคลากรที่มีประสบการณ์น้อยอาจยังอยู่ในช่วงของการปรับตัวและพัฒนา ส่งผลให้ระดับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลยังไม่เต็มศักยภาพ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของรัชกร มีชูชัน และสมใจ สืบเสาะ (2565 : 1-12) ซึ่งพบว่าการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ยุคดิจิทัลมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของศรัณย์ภัทร์ ไตรสุวรรณ (2560 : 123-137) ซึ่งศึกษาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่าระดับการใช้เทคโนโลยีมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในแต่ละกลุ่มประสบการณ์ทำงานเช่นกัน

2.3 การเปรียบเทียบสภาพการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่าขนาดของสถานศึกษาไม่ได้เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อระดับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในงานบริหารวิชาการ แต่กลับสะท้อนถึงความเสมอภาคในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีของสถานศึกษาทุกขนาด ไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง หรือขนาดใหญ่ ซึ่งให้เห็นว่าการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพในงานวิชาการขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่น เช่น การสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัด

การจัดสรรทรัพยากรอย่างเหมาะสม และการพัฒนาทักษะบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้สถานศึกษาทุกขนาดสามารถเลือกใช้เทคโนโลยีให้เหมาะสมกับบริบทและความต้องการของตน เช่น การใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ในการติดตามผลการนิเทศ การใช้เครื่องมือดิจิทัลเพื่อการประเมินผล หรือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับงานของจักริน ฤทธิธรรม (2567 : 213-217) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความต้องการและแนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่า การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนจำแนกตามขนาดของสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน และงานวิจัยของสุขจิราภรณ์ ทิพย์อุตร, อธิป เกตุสิริ และพงษ์ธร สิงห์พันธ์ (2567 : 63-81) ได้ทำวิจัยเรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ พบว่า ผลการเปรียบเทียบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูจำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 จำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้

3.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ควรพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้ทันสมัยและสอดคล้องกับยุคดิจิทัล โดยนำเทคโนโลยีมาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและความยืดหยุ่น เช่น การประชุมวางแผนผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ การเผยแพร่หลักสูตรผ่านเว็บไซต์ และการสร้างแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ที่เข้าถึงได้ง่าย เพื่อให้สามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา นอกจากนี้ ควรบรรจุเนื้อหาด้านดิจิทัล เช่น การเขียนโปรแกรม การใช้ AI และซอฟต์แวร์ด้านการศึกษา รวมถึงจัดอบรมให้ครูมีความรู้และทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างต่อเนื่อง เพื่อออกแบบหลักสูตรที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและสังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของ Ahmad (2022 : 1-11) เรื่อง บทบาทของปัญญาประดิษฐ์ในด้านวิชาการและการบริหารการศึกษา ที่พบว่า AI ช่วยสนับสนุนการจัดทำหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ อีกทั้งการใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ เช่น Zoom หรือ Microsoft Teams ช่วยลดข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่ในการประชุม และเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงข้อมูลหลักสูตรผ่านสื่อดิจิทัล นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งนภา คำเทศ, พระครูกิตติญาณวิสิฐ และพระมหาสมบัติ ธนบุญ (2566 : 128-140) เรื่อง แนวทางการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในยุคปกติวิถีใหม่ พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดทำและปรับปรุงหลักสูตร รวมถึงสนับสนุนการอบรมครูให้มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาหลักสูตรให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ควรพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยเน้นการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเพิ่มความน่าสนใจ กระตุ้นการมีส่วนร่วมของนักเรียน และส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

ครูควรใช้สื่อดิจิทัล เช่น วิดีโอ เกมการเรียนรู้ หรือแอปพลิเคชันที่ช่วยให้บทเรียนมีชีวิตชีวา และสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เช่น Kahoot, Quizizz, ClassPoint ตลอดจนการใช้เทคโนโลยีเสริมการเรียนรู้ เช่น AR/VR เพื่อเพิ่มประสบการณ์การเรียนรู้ที่สมจริง ทั้งนี้ควรส่งเสริมการเรียนรู้แบบออนไลน์ผ่านแพลตฟอร์มที่เข้าถึงง่าย เช่น Google Classroom หรือ Microsoft Teams เพื่อให้การเรียนรู้สามารถเกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกเวลา และนักเรียนสามารถทบทวนเนื้อหาได้อย่างอิสระ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อังคนา นารัตน์ (2560 : 68-70) เรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการของกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสันทราย 1 จังหวัดเชียงใหม่ ที่พบว่า การส่งเสริมให้ครูได้รับการอบรมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมีส่วนช่วยพัฒนาวิธีการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนาวดี เทียงตรง (2564 : 77-78) เรื่อง การศึกษาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ซึ่งเสนอว่า ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูมีความรู้เท่าทันสื่อ สามารถวิเคราะห์ เลือกใช้ และประยุกต์แอปพลิเคชันต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนการสอน รวมถึงจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาทักษะการใช้สื่ออย่างมีวิจารณญาณในบริบทของสังคมยุคดิจิทัล ทั้งนี้การใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมยังช่วยสร้างการแข่งขันเชิงสร้างสรรค์ในห้องเรียนและขยายโอกาสการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

3.3 ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน ควรพัฒนาระบบการวัดผลประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียนโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเป็นระบบ ครูและบุคลากรควรได้รับการพัฒนาองค์ความรู้ด้านการใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ในการประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อให้สามารถรายงานผลได้รวดเร็ว โปร่งใส และสะดวกต่อผู้ปกครองและผู้เรียน เช่น การสอบออนไลน์ที่สามารถประมวลผลได้ทันที การใช้พอร์ตโฟลิโอดิจิทัลในการจัดเก็บผลงาน และการวิเคราะห์ผลการเรียนด้วยระบบ AI ที่ช่วยให้ครูสามารถปรับการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนรายบุคคล นอกจากนี้ การประเมินผลควรเน้นการวัดทักษะปฏิบัติจริง เช่น การทำโครงงาน หรือเสนอผลงานในรูปแบบดิจิทัล เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และการใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้สอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิชน เลื่อนชิต, สุเนตร ทองคำพงษ์ และสุรพงษ์ แสงสีมูข (2566 : 167-183) เรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดตาก พบว่า ควรส่งเสริมการจัดทำเครื่องมือวัดผลและประเมินผลแบบออนไลน์ เช่น Google Forms, Microsoft Forms และ Kahoot เพื่อให้ครูสามารถประเมินผลได้รวดเร็ว และส่งผลการเรียนกลับไปยังนักเรียนได้อย่างทันทั่วถึง ช่วยเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนรู้ และลดภาระงานของครูในการตรวจสอบแบบเดิม อีกทั้งยังสามารถนำข้อมูลไปวิเคราะห์และวางแผนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมล โชติธนอริวัฒน์ (2560 : 68) เรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองพนัสนิคม ซึ่งเสนอว่า ควรกำหนดผู้รับผิดชอบที่ชัดเจนในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้

ในการวัดและประเมินผล ตลอดจนการพัฒนาโปรแกรมสำหรับจัดเก็บและรวบรวมข้อมูลผลการเรียน เพื่อใช้ในการเทียบโอนผลการเรียนอย่างมีระบบ พร้อมทั้งเสนอให้มีการประชุมชี้แจงแนวทางการวัดและประเมินผล การสร้างเครื่องมือวัดผลที่ได้มาตรฐาน เพื่อให้เกิดความแม่นยำและน่าเชื่อถือในการจัดการข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.4 ควรดำเนินการนิเทศการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีระบบ เพื่อเพิ่มความสะดวกรวดเร็ว และความต่อเนื่องในการติดตามการจัดการเรียนการสอน โดยผู้บริหารสถานศึกษาหรือศึกษานิเทศก์สามารถใช้เครื่องมือออนไลน์ เช่น Zoom, Google Meet, หรือระบบ e-Learning Management System ในการประชุม วางแผน และติดตามการสอนของครูอย่างใกล้ชิด โดยไม่จำเป็นต้องเดินทาง ซึ่งช่วยลดภาระด้านเวลาและค่าใช้จ่าย ทั้งยังสามารถให้คำแนะนำได้แบบเรียลไทม์ ทำให้ครูสามารถปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนได้อย่างทันที่และมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กุลชลี จงเจริญ (2567 : 13-26) เรื่อง การบริหารสถานศึกษาดิจิทัล ซึ่งเป็นการศึกษากฎการศึกษาของสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน โดยพบว่า ควรจัดระบบนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง ทั้งในรูปแบบของการประชุมออนไลน์และการรายงานผลผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล ซึ่งสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสาร ตรวจสอบ และให้คำแนะนำแก่ครูผู้สอนได้อย่างทันที่และต่อเนื่อง ส่งผลให้สามารถพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้สอดคล้องกับเป้าหมายของสถานศึกษา นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Gorrell (2023 : 1-24) เรื่อง ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงดิจิทัลต่อการทำงานทางวิชาการ (The Impact of Digital Transformation on Academic Work) ซึ่งให้แนวทางว่า การใช้ระบบการติดตามผลการสอนออนไลน์ เช่น Google Classroom และระบบ e-Learning Management System จะช่วยให้ผู้บริหารสามารถตรวจสอบการสอนของครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการจัดทำแผนการสอนและรายงานการนิเทศในรูปแบบดิจิทัล ซึ่งลดภาระเอกสาร และเพิ่มความสะดวกในการจัดเก็บและเข้าถึงข้อมูล ส่งผลให้กระบวนการนิเทศมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับบริบทของการศึกษาในยุคดิจิทัล

3.5 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ควรส่งเสริมให้ครูสามารถเริ่มต้นการวิจัยจากบริบทการเรียนการสอนในห้องเรียนของตนเอง โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือสนับสนุน เช่น โปรแกรม Excel, Google Sheets, และ Google Forms เพื่อช่วยในการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยลดภาระงานเอกสาร และเพิ่มความสะดวกในการดำเนินงานวิจัย ทั้งยังสามารถใช้แบบสอบถามหรือการสัมภาษณ์ออนไลน์เพื่อเข้าถึงข้อมูลได้รวดเร็วมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะนุช ชูโต (2560 : 213-218) เรื่อง วิธีปฏิบัติที่ดี การจัดการเรียนการสอนและการวิจัยในชั้นเรียนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งพบว่า การใช้เครื่องมือดิจิทัลช่วยให้ครูสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนได้อย่างสะดวกและมีระบบ และยังสามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ในการวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงการจัดการ

เรียนการสอนได้อย่างตรงจุด นอกจากนี้ สถานศึกษาควรจัดอบรมให้ครูเรียนรู้เทคนิคพื้นฐานด้านการวิจัย เช่นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติ และการใช้เครื่องมือดิจิทัลเพื่อการวิจัยอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ผลการวิจัยควรจัดทำในรูปแบบไฟล์ดิจิทัล เช่น PDF หรือเผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ของโรงเรียน เพื่อให้สามารถเข้าถึงและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในวงกว้าง และควรมีการจัดเวทีออนไลน์หรือชุมชนการเรียนรู้สำหรับครู เพื่อแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดีและนำผลการวิจัยไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วัชร จันทรัตน์ และคณะ (2563 : 211–226) เรื่อง การใช้รูปแบบการนิเทศด้านการวิจัย ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการดำเนินการวิจัยในชั้นเรียนของครูในจังหวัด ชัยแดนภาคใต้ ซึ่งเสนอว่าควรแบ่งกลุ่มการวิจัยของครูตามสาระการเรียนรู้หรือสภาพปัญหา และส่งเสริมให้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและเครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นเครื่องมือในการนิเทศและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เช่น การจัดตั้งกลุ่มเรียนรู้เรื่อง การทำวิจัยในชั้นเรียน ผ่านช่องทางออนไลน์ทั้งระดับโรงเรียนและเขตพื้นที่ การศึกษา อันจะช่วยยกระดับทักษะการวิจัยของครู และส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างยั่งยืน

องค์ความรู้ใหม่ (Originality and Body of Knowledge)

การวิจัยครั้งนี้ทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานวิชาการ ของสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ มีองค์ประกอบสำคัญ ในเรื่องการพัฒนาหลักสูตร การเรียนรู้ การประเมินผล การนิเทศ และการวิจัย แสดงความเชื่อมโยงข้อมูลได้ดังภาพ

ภาพที่ 1 การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา

ที่มา : (จริยา ทวีพันธ์, อรรถพร วรณทอง และชวนคิด มะเสนะ, 2568)

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ควรส่งเสริมให้ครูใช้เครื่องมือดิจิทัล เช่น Google Forms หรือ Excel ในการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูล พร้อมจัดอบรมเพื่อเพิ่มทักษะในการใช้งาน

2. ควรสนับสนุนการทำวิจัยออนไลน์ เช่น การตอบแบบสอบถามหรือสัมภาษณ์ผ่านระบบดิจิทัล เพื่อลดความยุ่งยากและเพิ่มความรวดเร็ว

3. ควรจัดทำฐานข้อมูลผลวิจัยในรูปแบบดิจิทัล เช่น เว็บไซต์หรือไฟล์ PDF เพื่อให้เข้าถึงง่ายและนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการวิจัยในชั้นเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. ควรศึกษาการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการวัดผล ประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2563). **แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย พ.ศ. 2563–2565**. กรุงเทพฯ : กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562**. กรุงเทพฯ : สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์.
- กฤตเมธ เป้นงาม. (2564). **การศึกษาปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์**.
- กุลชลี จงเจริญ. (2567, มกราคม – มิถุนายน). “การบริหารสถานศึกษาดิจิทัล : กรณีศึกษา สถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลสู่การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน.” **วารสารบัณฑิตวิจัย**. 15(1) : 51-58.
- จักริน ฤทธิ์ธรรม. (2567). **ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร**.
- ทวีศักดิ์ กอนันตกุล. (2545). “สถานการณ์ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของประเทศไทย.” **วารสารเนคเทค (Nectec)**. 45(9) : 57.

- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ปิยะนุช ชูโต. (2560, กรกฎาคม-กันยายน). “วิธีปฏิบัติที่ดี : การจัดการเรียนการสอนและการวิจัยในชั้นเรียนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ.” **วารสารพยาบาลสาร**. 42(3) : 213-218.
- พิมล โชติธนอธิวัฒน์. (2560). **การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองพนัสนิคม**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มานะ อุดทน. (2565). **การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์**. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- รัชนก มีชูพันธ์ และสมใจ สืบเสาะ. (2565, พฤษภาคม-สิงหาคม). “การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในการบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ยุคดิจิทัลในสถานศึกษา.” **วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการ วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์**. 10(2) : 1-12.
- รัตนาวดี เทียงตรง. (2464). **การศึกษาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- รุ่งนภา คำเทศ, พระครูกิตติญาณวิสิฐ และพระมหาสมบัติ ธนปญโญ. (2566, กรกฎาคม – ธันวาคม). “แนวทางการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในยุคปกติวิถีใหม่.” **วารสารบรรณการศึกษาและมนุษยสังคมศาสตร์**. 4(2) : 128-140.
- วัชร จันทรัตน์ และคณะ. (2563, พฤษภาคม – สิงหาคม). “ผลการใช้รูปแบบการนิเทศด้านการวิจัยด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการดำเนินการวิจัยในชั้นเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีต่อความรู้ ทักษะ และความพึงพอใจต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู.” **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี**. 31(2) : 211-226.
- ศรัณย์ภัทร์ ไตรสุวรรณ. (2560, กรกฎาคม- ธันวาคม). “การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12.” **วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา**. 12(2) : 123-137.

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3. (2567). “แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2567.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : [https:// www.ubon3.go.th/ pages/ index.php](https://www.ubon3.go.th/pages/index.php) สืบค้น 21 ตุลาคม 2567.
- สุขจิราภรณ์ ทิพย์อุตร, อธิป เกตุสิริ และพงษ์ธร สิงห์พันธ์. (2567, พฤษภาคม- สิงหาคม) “การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ.” **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ**. 18(2) : 63-81.
- สุพัตรา คำพันธ์. (2566, พฤษภาคม- มิถุนายน). “การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1.” **วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ**. 3(3) : 365-380.
- อภิชน เลื่อนชิต, สุนทร ทองคำพงษ์ และสุรพงษ์ แสงสีมข. (2566, กรกฎาคม). “การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดตาก.” **วารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น**. 5(7) : 167-183.
- อภิสิทธิ์ ทูริยานนท์ และณฐาพัชร วรพงศ์พัชร. (2566, กรกฎาคม-ธันวาคม). “การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 2.” **วารสารบริหารการศึกษามหาบัณฑิต**. 23(2) : 49-64.
- อังคณา นารัตน์. (2560). **การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการของกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสันทราย 1 จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น.
- Ahmad SF et al. (2022). “Academic and Administrative Role of Artificial Intelligence in Education.” **Sustainability**. 14(3) : 1-11.
- Gorrell, A. (2023). “The impact of digital transformation on academic work.” **Studies in Technology Enhanced Learning**. 3(2) : 1-24.
- UNESCO. (2023). “Global Education Monitoring (GEM) Report 2023.” [online]. Available : <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000382302> Retrieved October 30, 2024.

ผลของกิจกรรมการเรียนรู้เกมฟิเคชันที่มีต่อแรงจูงใจของผู้เรียนภาษาอังกฤษ

The Effects of Gamification Learning Activities on the Motivation of English Learners

อายรียา ชาดำ¹ และ ประยุทธ์ ไทยธานี²
Airiya Chadam¹ and Prayut Thaithani²

Received : July 4, 2025; Revised : September 30, 2025; Accepted : December 21, 2025

บทคัดย่อ (Abstract)

การเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นยังคงเผชิญกับปัญหาการขาดแรงจูงใจของผู้เรียน ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาทักษะภาษาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การสร้างแรงจูงใจจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ การใช้ “เกมฟิเคชัน” ซึ่งเป็นการประยุกต์กลไกของเกมเพื่อกระตุ้นการมีส่วนร่วมและเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนรู้ การวิจัยครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เกมฟิเคชันที่มีผลต่อแรงจูงใจของผู้เรียนภาษาอังกฤษ 2) เพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจของผู้เรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง และ 3) เพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจของผู้เรียนหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม ประชากรคือผู้เรียนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 6 โรงเรียน จำนวน 295 คน เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ผู้เรียนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้นภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 2 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) โดยกลุ่มทดลองมีจำนวนทั้งสิ้น 25 คน และกลุ่มควบคุม ซึ่งได้มาจากการสมัครใจเข้าร่วม จำนวน 25 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แผนเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้เกมฟิเคชัน โดยจัดกิจกรรมทั้งหมด 10 ครั้ง และแบบสอบถามแรงจูงใจวิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบค่าที

¹ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา; Master of Arts Program in Human Potential Development, Nakhon Ratchasima Rajabhat University; e-mail : 67D0303107@nrnu.ac.th

² คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา; Faculty of Education, Nakhon Ratchasima Rajabhat University; e-mail : p_thaithani@hotmail.com

ผลการวิจัยพบว่า 1) การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมพีเคชั่นที่เน้นกลไกเกม ได้แก่ แผนจัดการเรียนรู้ กิจกรรมการสะสมคะแนน การแข่งขัน การให้รางวัล และการวัดผลการเรียนรู้ โดยผู้เรียนจะได้เรียนรู้ผ่านการเล่นเกม ซึ่งองค์ประกอบของเกมพีเคชั่นจะช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่สนุกสนาน ท้าทาย และได้ผลลัพธ์ตามเป้าหมาย ส่งผลให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียนรู้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 2) หลังการทดลอง นักเรียนกลุ่มทดลองมีแรงจูงใจสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3) หลังการทดลอง นักเรียนกลุ่มทดลองมีแรงจูงใจสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญที่สถิติระดับ .01

คำสำคัญ (Keywords) : กิจกรรมการเรียนรู้เกมพีเคชั่น, แรงจูงใจ, ผู้เรียนภาษาอังกฤษ

Abstract

English language instruction at the lower secondary level continues to face the challenge of low learner motivation, which remains a major obstacle to the development of language proficiency and academic achievement. Enhancing motivation is therefore crucial to promoting learning and constitutes a central element of education in an era where learners encounter increasingly complex challenges. One promising approach is the application of gamification, which integrates game mechanics to stimulate engagement and enhance motivation in learning. This study aimed to : 1) design gamification-based learning activities that influence the motivation of English language learners; 2) compare the motivation levels of the experimental group before and after the intervention; and 3) compare the post-intervention motivation levels between the experimental and control groups. The population comprised 295 lower secondary English learners from six schools in Sikhio District, Nakhon Ratchasima Province, during the first semester of the 2025 academic year. The sample, obtained through cluster random sampling, consisted of 50 students from two schools: 25 in the experimental group and 25 in the control group (voluntary participation). Research instruments included; Lesson plan, ten sessions of gamification-based learning activities and a motivation questionnaire. Data were analyzed using t-tests.

The findings revealed that : 1) The design of learning activities based on the concept of gamification, emphasizing game mechanisms such as point accumulation, competition, and rewards, significantly increased learners' motivation at a statistically significant level. 2) After the

experiment, the experimental group demonstrated significantly higher motivation than before the experiment at the .01 level and 3) After the experiment, the experimental group also showed significantly higher motivation than the control group at the .01 level

Keywords : Gamification Based Learning Activities, Motivation, English Language Learners

บทนำ (Introduction)

การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนความเจริญก้าวหน้าของสังคม อย่างไรก็ตาม การเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของไทยยังคงเผชิญกับปัญหาการขาดแรงจูงใจของผู้เรียน ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการพัฒนาทักษะภาษา งานวิจัยจำนวนมากชี้ให้เห็นว่าแรงจูงใจเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ เช่น งานของ Ryan and Deci (2020) ที่เสนอทฤษฎี Self-Determination Theory อธิบายว่าแรงจูงใจมีบทบาทในการกำหนดพฤติกรรมและความเพียรพยายามของผู้เรียน หากผู้เรียนได้รับการตอบสนองต่อความต้องการพื้นฐาน ได้แก่ ความสามารถ ความสัมพันธ์ และความเป็นอิสระ จะช่วยส่งเสริมแรงจูงใจในการเรียนรู้ได้อย่างยั่งยืน สอดคล้องกับเมธี ธรรมวัฒนา (2555) ที่ชี้ว่าแรงจูงใจเป็นหัวใจของการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ อีกทั้งยังมีการวิจัยในประเทศ เช่น เพ็ญพิชญา ดิษะรา (2560) และศุภิกา นิรัตศัย (2561) ที่ยืนยันว่าแรงจูงใจช่วยลดความเบื่อหน่าย เพิ่มผลสัมฤทธิ์ และส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาและความคิดสร้างสรรค์ อย่างไรก็ตาม แม้งานวิจัยจำนวนมากได้เน้นย้ำถึงความสำคัญของแรงจูงใจ แต่ยังพบว่าผู้เรียนภาษาอังกฤษในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นยังขาดแรงกระตุ้นที่เพียงพอ โดยเฉพาะเมื่อใช้วิธีการสอนแบบดั้งเดิม ทำให้ยังมีช่องว่างในการพัฒนาวิธีการจัดการเรียนรู้ที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง หนึ่งในแนวทางที่ได้รับความนิยมมากขึ้นในระดับนโยบายการศึกษาและการวิจัยด้านการสอนภาษา คือการใช้เกมฟิเคชัน ซึ่งเป็นการประยุกต์กลไกของเกม เช่น การสะสมแต้ม การแข่งขันและรางวัล เพื่อสร้างแรงจูงใจและกระตุ้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน แนวทางนี้ได้รับการสนับสนุนจากแนวคิดด้านจิตวิทยาเชิงบวกและทฤษฎีแรงจูงใจ และยังเป็นพื้นที่ที่ยังต้องการการวิจัยเพิ่มเติมเพื่อยืนยันประสิทธิผลในบริบทการเรียนการสอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของไทย

ในบริบทของประเทศไทย โรงเรียนขยายโอกาสถือเป็นพื้นที่สำคัญที่สะท้อนถึงความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ ขาดทรัพยากรการเรียนรู้ และโอกาสเข้าถึงสื่อหรือกิจกรรมเสริมทักษะภาษาอังกฤษที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับนโยบายด้านการศึกษาที่รัฐบาลได้กำหนดมาอย่างต่อเนื่องในแต่ละปี ไม่ว่าจะเป็นนโยบายการยกระดับคุณภาพการศึกษา และทักษะภาษาอังกฤษ ตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560 - 2579) และ

นโยบายเร่งด่วนของกระทรวงศึกษาธิการที่เน้น “ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและการดำรงชีวิต” แต่ในทางปฏิบัติ โรงเรียนขยายโอกาสยังคงประสบปัญหาด้านคุณภาพครู ขาดนวัตกรรมการสอนที่ดึงดูดความสนใจ และผู้เรียนมีแรงจูงใจต่ำ ซึ่งทำให้ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายตามนโยบายได้อย่างมีประสิทธิภาพ กลุ่มผู้เรียนในพื้นที่เหล่านี้จึงเป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญที่ต้องการการสนับสนุนทั้งด้าน แรงจูงใจในการเรียน และ โอกาสทางการศึกษา เพื่อป้องกันการหลุดออกจากระบบการศึกษา นักวิจัยเองได้มีประสบการณ์โดยตรงจากการสอนในโรงเรียนขยายโอกาสหลายปี ทำให้เข้าใจสภาพแวดล้อม ความต้องการ และอุปสรรคของผู้เรียนเป็นอย่างดี อีกทั้งยังได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมวิชาการและโครงการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในพื้นที่ ทำให้ตระหนักถึงความจำเป็นในการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ที่สามารถตอบโจทย์ความต้องการของผู้เรียนกลุ่มนี้ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องหลายชิ้นยังชี้ให้เห็นว่า การใช้วิธีการเรียนการสอนที่สร้างแรงจูงใจเช่น เกมมิฟิเคชัน หรือการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สามารถช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษได้อย่างมีนัยสำคัญ

การใช้เกมมิฟิเคชันช่วยสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้มีความสนุกสนานและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ทำให้เกิดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพและยั่งยืนมากยิ่งขึ้นเพื่อเพิ่มแรงจูงใจและสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่สนุกสนานและมีประสิทธิภาพ (ดลฤดี ชัยศิริ, 2563) งานวิจัยหลายชิ้นแสดงให้เห็นว่า เกมมิฟิเคชัน สามารถส่งเสริมการมีส่วนร่วม และช่วยปรับปรุงพฤติกรรมการเรียนรู้ในผู้เรียนทุกช่วงวัยทั้งในโรงเรียน ระดับมหาวิทยาลัย และการฝึกอบรมในองค์กร การใช้เกมเพื่อกระตุ้นแรงจูงใจในชั้นเรียนช่วยส่งเสริมให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแสดงพฤติกรรมตามที่ผู้ออกแบบกิจกรรมต้องการ เป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพ ข้อดีของการนำเกมมาประยุกต์ใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้คือ การเพิ่มความสนุกสนานความท้าทาย และความพึงพอใจ ซึ่งช่วยดึงดูดความสนใจของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความท้าทายที่แฝงอยู่ในกิจกรรมช่วยกระตุ้นให้เกิดความมุ่งมั่นและความต้องการเอาชนะ ขณะเดียวกันยังส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์เชิงความร่วมมือที่ชัดเจนและมีเป้าหมาย โดยผู้เรียนจะมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้พร้อมกับการพัฒนาทักษะทางสังคมและการแก้ปัญหาไปพร้อม ๆ กัน (ภัทรจิตรา แสงสุข, 2564)นอกจากนี้การใช้เกมมิฟิเคชันช่วยกระตุ้นแรงจูงใจในการเรียนรู้และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีแนวโน้มศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นนอกจากนี้ยังมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับอนาคต เช่น การคิดเชิงวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการทำงานร่วมกัน นำหลักการและกลไกของการออกแบบเกมมาประยุกต์ใช้ในกิจกรรมอื่น ๆ โดยครูสามารถนำหลักการนี้มาปรับใช้ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพจุดเด่นสำคัญของหลักการนี้คือ การออกแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งช่วยสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้เต็มไปด้วยความสนุกสนาน กระตุ้นความสนใจในการเรียนของผู้เรียน

ต่อกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น (ชนัดด์ พูนเดช และธนิศา ลิศพรกุลรัตน์, 2559) การศึกษาหลักการเกมพีเคชันจึงมีความสำคัญในการตอบสนองต่อความท้าทายของการศึกษาในยุคดิจิทัล โดยเฉพาะในบริบทที่ผู้เรียนขาดแรงจูงใจหรือประสบปัญหาการเรียนรู้ที่ซับซ้อน การออกแบบกิจกรรม การเรียนรู้ที่ผสมผสานเกมพีเคชันเข้ากับเนื้อหา ช่วยให้กระบวนการเรียนรู้มีความน่าสนใจมากขึ้นเพื่อให้มั่นใจว่ากลไกเกมที่ใช้สามารถเพิ่มคุณค่าทางการเรียนรู้และสนับสนุนเป้าหมายทางการศึกษาได้อย่างแท้จริง ด้วยเหตุนี้การศึกษาวิจัยเรื่องเกมพีเคชันจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รองรับความต้องการของผู้เรียนในยุคปัจจุบันและส่งเสริมการเรียนรู้ที่ยั่งยืนในอนาคต

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมพีเคชันที่มีต่อแรงจูงใจของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยตระหนักถึงความสำคัญของแรงจูงใจในฐานะปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อความพยายาม ความมุ่งมั่น และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ผลการศึกษาครั้งนี้มีนัยสำคัญทั้งในเชิงทฤษฎีและเชิงปฏิบัติ ในเชิงทฤษฎีงานวิจัยมีส่วนช่วยขยายองค์ความรู้ด้านการศึกษา โดยเฉพาะการบูรณาการแนวคิดเกมพีเคชันเข้ากับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ซึ่งไม่เพียงแต่สะท้อนถึงนวัตกรรมทางการศึกษาเท่านั้น แต่ยังช่วยอธิบายกลไกการสร้างแรงจูงใจทั้งในระดับภายใน และภายนอกของผู้เรียน ตลอดจนชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างกลยุทธ์การเรียนการสอนเชิงสร้างสรรค์กับพัฒนาการด้านภาษาของผู้เรียนช่วงวัยมัธยมศึกษาตอนต้นซึ่งเป็นช่วงวัยสำคัญในการวางรากฐานทักษะการใช้ภาษา การคิดเชิงวิพากษ์และทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในเชิงปฏิบัติ ผลการวิจัยสามารถประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความน่าสนใจ ท้าทาย และตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนในยุคดิจิทัลซึ่งสอดคล้องกับอิติรัตน์ สมบูรณ์ (2565) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของเกมช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ทำให้กระบวนการเรียนหรือกิจกรรมต่าง ๆ มีความสนุก ท้าทาย และดึงดูดใจมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังมีศักยภาพในการสนับสนุนให้ครูผู้สอนและผู้พัฒนาหลักสูตรนำผลการศึกษาไปใช้ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษอย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษทั้งสี่ด้าน ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่านและการเขียนอย่างมีประสิทธิภาพและมั่นใจ นอกจากนี้ยังสามารถช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษาในระดับสถานศึกษาและเชื่อมโยงสู่การปฏิบัติจริงที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาในศตวรรษที่ 21 นอกจากนี้งานวิจัยยังมีบทบาทสำคัญในการนำเสนอแนวทางการสอนที่สามารถผสมผสานแรงจูงใจภายในและภายนอกได้อย่างเหมาะสม โดยอาศัยกลไกของเกมพีเคชัน เช่น การสร้างความท้าทาย ระบบรางวัลการแข่งขันเชิงสร้างสรรค์ และการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ที่ยั่งยืน ผู้เรียนเกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ

และสามารถนำทักษะที่ได้รับไปปรับใช้ในบริบทชีวิตจริงได้อย่างมีคุณภาพ อันจะนำไปสู่การพัฒนา ศักยภาพผู้เรียนให้พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่อย่างมั่นคงและสร้างสรรค์เป้าหมาย ของงานวิจัยเพื่อศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมพีเคชั่นที่มีต่อแรงจูงใจ ในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมุ่งเน้นการออกแบบกิจกรรม ที่ใช้กลไกของเกมพีเคชั่น ได้แก่ การสร้างความท้าทาย ระบบรางวัล การสะสมคะแนน การแข่งขัน เชิงสร้างสรรค์ และการมีส่วนร่วมของผู้เรียน เพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ พัฒนาทักษะ ภาษาอังกฤษทั้งในด้านการฟัง พูด อ่าน และเขียนอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อการ เรียนภาษาอังกฤษในระยะยาว

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เกมพีเคชั่นที่มีผลต่อแรงจูงใจของผู้เรียน ภาษาอังกฤษ
2. เพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจของผู้เรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง
3. เพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจของผู้เรียนหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้เรียนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคเรียนที่ 1 ปี การศึกษา 2568 ใน อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 6 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 295 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 ในกลุ่มโรงเรียนครุมิตร อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 2 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) โดยกลุ่มทดลอง จำนวนทั้งสิ้น 25 คน และกลุ่มควบคุม ซึ่งได้มาจากการสุ่มเจาะ จำนวน 25 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีลักษณะดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ทำการทดลอง คือ แผนจัดการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้เกมพีเคชั่น เกณฑ์การ วัดผลประเมินผล โดยศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเกมพีเคชั่น สร้างกิจกรรมการเรียนรู้เกมพีเคชั่นให้ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์งานวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ นำกิจกรรมการเรียนรู้เกมพีเคชั่นที่สร้างขึ้นเสนอ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม ผลการตรวจสอบ

ความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิพบว่า ทุกข้อคำถามมีค่า IOC เท่ากับ 1.00 และนำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อพิจารณาความยากง่ายของลำดับขั้นตอน การใช้ภาษา เวลา และอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการทำกิจกรรม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามแรงจูงใจ ศึกษาตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจ สร้างแบบสอบถามแรงจูงใจ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยและนิยามศัพท์เฉพาะ นำแบบสอบถามแรงจูงใจให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และนำไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ดัชนีค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามการตั้งเป้าหมายในการเรียนอยู่ระหว่าง .37 ถึง .78 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .92 โดยแบบสอบถามทั้ง 20 ข้อเป็นข้อคำถามที่ใช้ได้ จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ สำหรับดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบสอบถามแรงจูงใจก่อนการทดลอง แล้วแบ่งนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ซึ่งก่อนทดลองทั้งสองกลุ่มมีคะแนนแรงจูงใจไม่แตกต่างกัน
2. ผู้วิจัยเริ่มดำเนินการทดลอง โดยให้กลุ่มทดลองเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้เกมพีเคชั่น 10 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรม
3. ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบสอบถามแรงจูงใจหลังการทดลองและรวบรวมคะแนนแรงจูงใจก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยเลือกเฉพาะวิธีวิเคราะห์ข้อมูลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ในการวิจัยและสมมติฐานของการวิจัยดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. เปรียบเทียบคะแนนแรงจูงใจของผู้เรียนของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลอง โดยการทดสอบค่าที่แบบกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระจากกัน (t-test for dependent sample) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 1
3. เปรียบเทียบคะแนนแรงจูงใจของผู้เรียนหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยทดสอบค่าที่แบบกลุ่มตัวอย่างเป็นอิสระจากกัน (t-test for independent sample) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 2

ผลการวิจัย (Research Results)

1. การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เกมพีเคชั่นที่มีผลต่อแรงจูงใจของผู้เรียนภาษาอังกฤษ

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารแนวคิดทฤษฎี นำมาสู่การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เกมพีเคชั่นที่มีผลต่อแรงจูงใจของผู้เรียนภาษาอังกฤษ ซึ่งมีองค์ประกอบในการจัดกิจกรรมดังนี้

1) แผนการจัดการเรียนรู้เป็นกรอบแนวทางที่ใช้ในการออกแบบและดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ โดยบูรณาการกลไกของเกมเข้ากับกระบวนการจัดการเรียนการสอน องค์ประกอบสำคัญประกอบด้วย การมอบหมายภารกิจและเป้าหมายการเรียนรู้ (Learning Objectives) ที่สอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัด กำหนดโครงเรื่องหรือธีมของเกม (Game Theme) เพื่อสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ เช่น การผจญภัย การแข่งขันกีฬา หรือการปฏิบัติภารกิจพิเศษ กำหนดลำดับกิจกรรมให้ผู้เรียนดำเนินการในลักษณะ ที่มีระดับความท้าทายเพิ่มขึ้นตามลำดับ ระบุระยะเวลาในการเรียนรู้ ตลอดจนการกำหนดบทบาทของผู้เรียน เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการมีบทบาทเชิงรุกในการเรียนรู้

2) กิจกรรมเรียนรู้เกมพีเคชั่น ในรูปแบบการสะสมคะแนน ใช้กลไก “คะแนน (Points/XP)” เป็นแรงจูงใจเชิงบวกในการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและปฏิบัติกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง โดยผู้เรียนจะได้รับคะแนนจากการปฏิบัติงานที่หลากหลาย เช่น การตอบคำถามในชั้นเรียน การทำงานกลุ่ม การส่งงานตามกำหนดเวลา นอกจากนี้ กิจกรรมยังมีการจัดระบบติดตามผลการสะสมคะแนน (กระดานคะแนน) เพื่อแสดงความก้าวหน้าของผู้เรียนทั้งในระดับรายบุคคลและกลุ่ม ซึ่งช่วยเสริมสร้างแรงจูงใจภายในและภายนอกในการเรียนรู้

กิจกรรมการแข่งขันมุ่งเน้นการสร้างบรรยากาศให้เกิดความตื่นเต้น สนุกสนาน ทั้งในรูปแบบรายบุคคลและแบบทีม เช่น การตอบคำถามแข่งเวลา เกมเขาวงกตปัญหา หรือภารกิจสะสมคะแนน กิจกรรมเหล่านี้ช่วยกระตุ้นความตื่นเต้น ความท้าทาย และเพิ่มการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ทั้งนี้ควรจัดสมดุลระหว่างการแข่งขันและความร่วมมือ เพื่อป้องกันความกดดันที่มากเกินไป แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดเกมพีเคชั่นที่ใช้กลไกการแข่งขันเป็นแรงขับเคลื่อนในการสร้างแรงจูงใจและประสบการณ์การเรียนรู้ที่สนุกสนานและมีความหมาย

การให้รางวัลถือเป็นกลไกสำคัญในการเสริมแรงเชิงบวก (Positive Reinforcement) ซึ่งมีทั้งรางวัลเชิงสัญลักษณ์ เช่น คำชม การยกย่องในที่สาธารณะ และรางวัลเชิงรูปธรรม เช่น ของรางวัลหรือสิทธิพิเศษ การจัดรางวัลควรสัมพันธ์กับความพยายามและผลงานของผู้เรียน เพื่อสร้างความรู้สึกลึกซึ้งและกระตุ้นการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง การออกแบบรางวัลที่เหมาะสม

ยังสามารถส่งเสริมทั้งแรงจูงใจภายนอก (Extrinsic Motivation) และแรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation) เช่น ความภาคภูมิใจและการยอมรับจากสังคม

การวัดผลการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่สะท้อนถึงความรู้ ความเข้าใจ และทักษะของผู้เรียน โดยในครั้งนี้นำการประเมินกำหนดให้ตรวจสอบใบกิจกรรมที่มอบหมาย ซึ่งผู้เรียนต้องทำได้ถูกต้องและครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนดคือผ่านร้อยละ 80 ขึ้นไป เพื่อแสดงถึงการบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังใช้การสังเกตพฤติกรรมในห้องเรียนเป็นส่วนเสริมในการประเมิน โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ความตั้งใจ ความร่วมมือ และความรับผิดชอบต่อการเรียน กรอบการวัดผลดังกล่าวไม่เพียงแต่สะท้อนความสำเร็จด้านเนื้อหาวิชาที่เรียน แต่ยังช่วยส่งเสริมการพัฒนาทักษะและทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ อันนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน

ผลการจัดกิจกรรมพบว่า นักเรียนมีความสนใจและมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากขึ้น บรรยากาศการเรียนในห้องมีความสนุกสนานและกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจภายในในการเรียน นอกจากนี้การผสมผสานกลไกของเกม เช่น คะแนน การแข่งขัน และรางวัล ช่วยให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้น ตั้งใจทำกิจกรรม และพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งยังทำให้ผู้เรียนสามารถจดจำความรู้และนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นตามเป้าหมายที่กำหนด

2. ผลเปรียบเทียบแรงจูงใจของผู้เรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบแรงจูงใจของผู้เรียนภาษาอังกฤษกลุ่มทดลอง (n = 25)

ก่อนและหลังการทดลอง

การประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	t	p
หลังการทดลอง	3.91	.32	12.29**	.000
ก่อนการทดลอง	2.48	.48		

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 จะเห็นว่าแรงจูงใจของผู้เรียนภาษาอังกฤษกลุ่มทดลองก่อนการทดลอง มีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{x} = 2.48$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($\bar{x} = .48$) ภายหลังการทดลอง มีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.91$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($\bar{x} = .32$) เมื่อทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการทดลองพบว่า ภายหลังการทดลองผู้เรียนภาษาอังกฤษกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลเปรียบเทียบแรงจูงใจของผู้เรียนหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบแรงจูงใจหลังการทดลองของผู้เรียนภาษาอังกฤษ ระหว่างกลุ่มทดลอง ($n = 25$) และกลุ่มควบคุม ($n = 25$)

กลุ่มตัวอย่าง	$\bar{X}$	S.D.	t	p
กลุ่มทดลอง	3.91	.32	10.34**	.000
กลุ่มควบคุม	3.01	.29		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 2 จะเห็นว่าหลังการทดลองแรงจูงใจของผู้เรียนภาษาอังกฤษกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.91$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($\bar{X} = .32$) สำหรับผู้เรียนกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.01$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($\bar{X} = .29$) เมื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของทั้งสองกลุ่มพบว่า หลังการทดลองผู้เรียนภาษาอังกฤษกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มผู้เรียนภาษาอังกฤษควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการศึกษาผลของการใช้กิจกรรมการเรียนรู้เกมพีเคชั่นที่มีต่อแรงจูงใจของผู้เรียนภาษาอังกฤษ สามารถอภิปรายผลการวิจัยตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนกลุ่มทดลองมีแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมการเรียนรู้เกมพีเคชั่นที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน มีผลเชิงบวกต่อแรงจูงใจของผู้เรียนภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะเมื่อกิจกรรมได้รับการออกแบบให้ สอดคล้องกับความสนใจ และมีเป้าหมายชัดเจน สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ท้าทายและสนุกสนาน ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้น ซึ่งช่วยกระตุ้นแรงจูงใจ เช่น ความสนุก ความภูมิใจเมื่อทำภารกิจสำเร็จ และการได้รับคำชมจากครูหรือเพื่อน รวมถึงการเห็นความก้าวหน้าของตนเองผ่านคะแนนสะสม อีกทั้งได้ตรวจสอบและวัดความสำเร็จของการทำภารกิจหรือเป้าหมายที่ได้รับมอบหมายในการทำกิจกรรมเพื่อให้ทราบถึงผลลัพธ์ ช่วยสร้างแรงจูงใจและส่งเสริมพฤติกรรมที่ดี

กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมพีเคชั่น หมายถึง มวลประสบการณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยการใช้กระบวนการและหลักการของเกมมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรม เพื่อกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจในการ

เรียนรู้ให้กับผู้เรียน โดยมีหลักการดังนี้ 1) การให้ภารกิจ 2) การสะสมคะแนน 3) การแข่งขัน 4) การได้รับรางวัล ซึ่งมีกระบวนการจัดกิจกรรม 5 ขั้นตอน ได้แก่ การกำหนดเป้าหมาย การให้ประสบการณ์ความรู้ และมอบหมายภารกิจ การติดตามผล การให้ข้อมูลย้อนกลับ ประเมินผลและให้รางวัล ซึ่งเน้นการสร้างเป้าหมาย ความท้าทาย การยอมรับและการสะท้อนผลลัพธ์ของการเรียนรู้ แต่ละองค์ประกอบล้วนเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการเพิ่มแรงจูงใจของผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะในกลุ่มทดลองที่แสดงให้เห็นถึงแรงจูงใจที่สูงกว่าก่อนการทดลอง

ทั้งนี้กระบวนการดังกล่าวสอดคล้องกับแนวทางการส่งเสริมแรงจูงใจของผู้เรียนตามกรอบแนวคิดเชิงจิตวิทยาการศึกษา ซึ่งให้ความสำคัญกับการสร้างเป้าหมายที่ท้าทาย การได้รับการยอมรับ และการสะท้อนผลลัพธ์ของการเรียนรู้ที่มีความหมาย ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับทฤษฎีการรู้คิด ซึ่งชี้ว่าการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์ ตั้งเป้าหมาย และประเมินผลตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งตามแนวคิดของ Piaget (1952) ที่เสนอว่า การพัฒนาทางสติปัญญาดำเนินไปตามลำดับขั้น ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและการสร้างโครงสร้างความคิด ซึ่งมีผลสำคัญต่อแรงจูงใจ เมื่อผู้เรียนรับรู้ถึงความสามารถของตนเองและตระหนักถึงความก้าวหน้าในการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วชิราพร ภักค์คุณพันธ์ (2561) ได้ศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้แนวคิดเกมพีเคชันร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือในรายวิชาคณิตศาสตร์ของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลวิจัยพบว่า การใช้เกมพีเคชันมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยหลักการของเกมพีเคชันช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมมากขึ้นรู้สึกสนุกกับการเรียนและพัฒนาความสามารถของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพในสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์และท้าทาย

ขณะเดียวกัน แนวทางการให้รางวัล การสะสมคะแนน และการแข่งขันภายในกิจกรรมยังสอดคล้องกับ ทฤษฎีการเสริมแรงซึ่งชี้ให้เห็นว่า พฤติกรรมมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้น เมื่อได้รับสิ่งเสริมแรงเชิงบวก เช่น คำชม คะแนน หรือรางวัลที่จับต้องได้ โดยสิ่งเสริมแรงเหล่านี้มีบทบาทในการกระตุ้นความพยายามความมีส่วนร่วม และความคาดหวังในความสำเร็จของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สิริภัทร ชื่นคำ ดวงใจ สีเขียว และประพันธ์ ศิริสุเสาร์จ. (2565) ซึ่งได้พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรัชญาสำหรับเด็กร่วมกับเกมพีเคชัน เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางสังคมและอารมณ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายโดยผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีคะแนนสมรรถนะทางสังคมและอารมณ์หลังการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อีกทั้งยังพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นถึงศักยภาพของแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกลไกของเกมในการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนอย่างรอบด้าน

กล่าวโดยสรุป ผลการวิจัยในข้อที่ 1 ชี้ให้เห็นว่า กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมพีเคชัน มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมแรงจูงใจของผู้เรียนภาษาอังกฤษอย่างชัดเจน โดยเน้นการออกแบบกิจกรรมที่เน้นความร่วมมือของผู้เรียน การให้แรงเสริมที่เหมาะสมและการติดตามความก้าวหน้าอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งเป็นแนวทางที่สามารถประยุกต์ใช้ได้เหมาะสมในบริบทของการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

2. จากผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมพีเคชัน มีแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษสูงกว่าผู้เรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งผลดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมที่ผสมหลักการของเกมเข้าไปในกระบวนการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นการมอบภารกิจ การให้คะแนน การให้รางวัล การจัดอันดับ หรือความท้าทายที่เหมาะสมกับระดับผู้เรียน เช่น กิจกรรมที่ 2 กลุ่มทรัพย์สินคำศัพท์ ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้สึกสนุกสนานกับการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ ผ่านการค้นหาและไขปริศนา ซึ่งส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีเป้าหมาย และเพิ่มความจดจำในคำศัพท์ได้ดียิ่งขึ้นซึ่งมีส่วนช่วยกระตุ้นความสนใจ เพิ่มแรงจูงใจ และส่งเสริม การมีส่วนร่วมของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งอยู่ในช่วงวัยที่มีความต้องการแสดงออกและแสวงหาความสนุกสนานในการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน และได้รับผลสะท้อนกลับอย่างรวดเร็ว จึงตอบสนองต่อความต้องการพื้นฐานของผู้เรียนกลุ่มนี้ได้เป็นอย่างดี ซึ่งแตกต่างจากการจัดการเรียนรู้แบบทั่วไปที่เน้นการถ่ายทอดเนื้อหาเป็นหลัก และขาดแรงจูงใจที่ยั่งยืน

กิจกรรมเกมพีเคชันที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย หลักการสำคัญ ได้แก่ การมอบหมายภารกิจ การสะสมคะแนน การแข่งขัน และการให้รางวัล ซึ่งล้วนเป็นองค์ประกอบที่ได้รับการออกแบบมาเพื่อส่งเสริมแรงจูงใจและการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ทั้งนี้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Kapp (2012) ที่อธิบายว่า เกมพีเคชันคือการประยุกต์ใช้กลไกและการออกแบบของเกมในบริบทที่ไม่ใช่เกม โดยมุ่งเน้นการเสริมสร้างแรงจูงใจภายในและการมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นของผู้เรียนผ่านกิจกรรมที่มีความท้าทายและเป้าหมายที่ชัดเจนในบริบทของการเรียนรู้ องค์ประกอบเหล่านี้สามารถสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริม ความสนุก การมีส่วนร่วม และความพยายามอย่างต่อเนื่องของผู้เรียนในการบรรลุเป้าหมายทางการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้สึกเชื่อมโยงกับกิจกรรม มีแรงผลักดันภายในและรับรู้ถึงความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของตนเอง แรงจูงใจที่เพิ่มขึ้นของกลุ่มทดลองเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุม อาจสะท้อนถึงผลของการมีประสบการณ์จากกิจกรรมการเรียนรู้ เกมพีเคชัน ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนมีการตั้งเป้าหมายหรือทำภารกิจให้สำเร็จ อันเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมแรงจูงใจ ตามแนวคิดของ Deci and Ryan

(2000) ที่เสนอว่า การมอบหมายภารกิจที่ชัดเจนช่วยให้ผู้เรียนมีเป้าหมายในการเรียนรู้ที่แน่นอน อันนำไปสู่ความรู้สึกว่าสามารถควบคุมและบริหารจัดการการเรียนรู้ของตนเองได้ ซึ่งกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกถึงความสามารถ หนึ่งในความต้องการพื้นฐาน โดยเฉพาะเมื่อผู้เรียนสามารถดำเนินการตามภารกิจได้สำเร็จ ก็ยิ่งส่งเสริมให้เกิดความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง หรือความรู้สึกว่าตนเองมีประสิทธิภาพในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษมากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้การให้รางวัลทั้งในรูปแบบของคำชมและของรางวัลในห้องเรียนนั้น เป็นวิธีการเสริมแรงทางบวก ตามทฤษฎีของ Skinner (1953) ซึ่งช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจและอยากมีส่วนร่วมกับการกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง การได้รับรางวัลยังช่วยให้ผู้เรียนรับรู้ถึงความพยายามของตนเองได้รับการยอมรับเป็นการตอบสนองความต้องการด้านความสัมพันธ์ นอกจากนี้รางวัลและผลตอบแทนกลับอย่างทันทียังช่วยเสริมสร้างความรู้สึกประสบความสำเร็จในแต่ละขั้นตอนของการเรียนรู้ ส่งผลให้กระบวนการเรียนมีความเคลื่อนไหว กระตุ้นความตั้งใจ และก่อให้เกิดแรงจูงใจในระดับสูงอย่างต่อเนื่อง

ดังนั้น ผลการวิจัยในครั้งนี้จึงยืนยันว่า แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ใช้เกมฟิเคชันเป็นเครื่องมือสามารถยกระดับแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สนับสนุนการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม และส่งเสริมความสามารถในการปรับตัวต่อสิ่งเร้าที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผลการทดลองดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดลฤดี ไชยศิริ (2562) ซึ่งศึกษาการส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับแนวคิดเกมฟิเคชันในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมในลักษณะดังกล่าวช่วยกระตุ้นความสนใจ สร้างความสนุกสนานและส่งเสริมความสุขในการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญ

สรุปได้ว่า กิจกรรมการเรียนรู้เกมฟิเคชันมีผลต่อแรงจูงใจของผู้เรียนภาษาอังกฤษ หลังการทดลองผู้เรียนกลุ่มทดลองมีแรงจูงใจสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุม นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อีกทั้งการใช้กิจกรรมการเรียนรู้เกมฟิเคชัน ยังส่งผลในทางบวกต่อแรงจูงใจของผู้เรียนภาษาอังกฤษอย่างชัดเจน ทั้งในด้านความสนุก การมีส่วนร่วม ทักษะที่ดีต่อภาษาอังกฤษ และการพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายของการออกแบบกิจกรรมในรูปแบบเกมฟิเคชัน โดยสามารถกล่าวได้ว่า การจัดกิจกรรมในลักษณะนี้เป็นแนวทางหนึ่งที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมแรงจูงใจในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ส่งผลให้ผู้เรียนมีระดับแรงจูงใจสูงขึ้นอย่างชัดเจน นอกจากนี้โดยกิจกรรมการเรียนรู้เกมฟิเคชันช่วยสนับสนุนให้ผู้เรียนตระหนักถึงศักยภาพของตนเอง เสริมสร้างทักษะในการเรียนรู้ และเพิ่มความสามารถในการเผชิญ

กับความท้าทายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ล้วนเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียนรู้เพิ่มขึ้นอย่างเป็นระบบและยั่งยืน

3. เมื่อพิจารณาผลการวิจัยทั้งสองประเด็นร่วมกัน พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้เกมพีเคชั่นมีอิทธิพลอย่างชัดเจนต่อแรงจูงใจของผู้เรียนภาษาอังกฤษ ทั้งในเชิงด้านการเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่ดีต่อวิชาภาษาอังกฤษของผู้เรียนก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม และในเชิงการเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม โดยกลุ่มทดลองแสดงระดับแรงจูงใจที่เพิ่มขึ้นหลังการเรียนรู้ และมีแรงจูงใจสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิผลของหลักการเรียนรู้เกมพีเคชั่นในการส่งเสริมแรงจูงใจของผู้เรียนภาษาอังกฤษได้ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

กิจกรรมเกมพีเคชั่นในครั้งนี้มีจุดเด่นที่สำคัญ ได้แก่ 1) การกำหนดภารกิจอย่างมีความชัดเจนเอื้อต่อการสร้างเป้าหมายการเรียนรู้ที่แน่นอนให้แก่ผู้เรียน ซึ่งนำไปสู่การเสริมสร้างความสามารถในการควบคุมและบริหารจัดการการเรียนรู้ด้วยตนเอง 2) การสะสมคะแนน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงความก้าวหน้าของตนเองอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีส่วนในการเสริมสร้างแรงจูงใจ เนื่องจากผู้เรียนรับรู้ว่าการเรียนรู้ของตนส่งผลเป็นรูปธรรม 3) การแข่งขันที่เหมาะสมช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนมุ่งมั่นพัฒนาตนเอง โดยเฉพาะเมื่อได้เปรียบเทียบผลงานกับผู้อื่นผ่านกระดานคะแนนหรือในกลุ่มเรียน ซึ่งก่อให้เกิดแรงจูงใจภายนอกที่อาจต่อยอดเป็นแรงจูงใจภายใน เมื่อผู้เรียนรู้สึกสนุกและได้รับความท้าทายจากกระบวนการเรียนรู้ 4) การมอบรางวัลไม่ว่าจะเป็นคำชมเชย สัญลักษณ์ ป้ายเกียรติยศ หรือสิทธิพิเศษ เป็นการเสริมแรงเชิงบวกและแรงจูงใจภายในมีบทบาทสำคัญในกระบวนการสร้างสรรค์ โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับบริบทและการแสดงออกของพฤติกรรมสร้างสรรค์ในรูปแบบต่าง ๆ Pascale and Richard (2016) ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิด ความภาคภูมิใจและมีแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้การจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องร่วมกับระบบการติดตามผล การให้ข้อเสนอแนะที่สร้างสรรค์ และการประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพ มีส่วนสำคัญในการส่งเสริมให้แรงจูงใจของผู้เรียนค่อย ๆ พัฒนาและเพิ่มขึ้นตามลำดับ

แนวคิดเรื่องแรงจูงใจที่กล่าวมาข้างต้นมีความสอดคล้องกับทฤษฎีการกำหนดตนเองของ Deci and Ryan (2000) ซึ่งเป็นกรอบแนวคิดเชิงจิตวิทยาที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในการอธิบายปัจจัยที่ส่งเสริมแรงจูงใจภายในของผู้เรียน ทฤษฎีนี้ชี้ให้เห็นว่า การที่บุคคลจะเกิดแรงจูงใจอย่างแท้จริงจำเป็นต้องได้รับการตอบสนองต่อความต้องการพื้นฐานทางจิตวิทยา 3 ประการ ได้แก่ ความรู้สึกถึงความสามารถ ความเป็นอิสระในการตัดสินใจ และความรู้สึกเชื่อมโยงทางสังคมกับผู้อื่นในบริบทของการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ การออกแบบกิจกรรมที่ใช้หลักการของเกมพีเคชั่น เช่น การให้ภารกิจที่ท้าทาย การสะสมคะแนน การแข่งขันที่เหมาะสม และการให้รางวัลอย่างสร้างสรรค์ นับเป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถ

ตอบสนองต่อความต้องการพื้นฐานของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยภารกิจที่มีความยืดหยุ่นและเหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้เรียนจะช่วยเสริมสร้างความรู้ถึงความสามารถ

ขณะที่ระบบการให้ทางเลือกหรือสิทธิในการตัดสินใจบางประการในกิจกรรมช่วยส่งเสริมความเป็นอิสระ และการทำงานร่วมกับเพื่อนหรือการเปรียบเทียบคะแนนในกลุ่มเรียนอย่างเป็นธรรมก็เป็นปัจจัยที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ทางสังคม ได้อย่างดี ดังนั้น การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวทางตามทฤษฎีการกำหนดตนเองจึงไม่เพียงแต่ช่วยกระตุ้นแรงจูงใจภายนอกเท่านั้น แต่ยังมียุทธศาสตร์ในการพัฒนาแรงจูงใจภายในอย่างยั่งยืน ซึ่งจะส่งผลต่อความต่อเนื่องในการเรียนรู้และความสำเร็จทางการศึกษาของผู้เรียนในระยะยาว เมื่อวิเคราะห์บริบทของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีแนวโน้มที่จะมีปฏิกิริยาตอบสนองที่ดีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ที่ออกแบบให้มีความท้าทาย น่าสนใจและมีระบบรางวัลเป็นแรงเสริม มากกว่าการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบกิจกรรมที่ขาดความน่าสนใจ ซึ่งส่งผลให้ไม่สามารถกระตุ้นความสนใจ แรงจูงใจ หรือความใฝ่รู้ของผู้เรียนได้อย่างเพียงพอ ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าการนำแนวคิดเกมิฟิเคชันมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้จึงเป็นแนวทางที่เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งเป็นช่วงวัยที่ยังสามารถเสริมสร้างและพัฒนาแรงจูงใจในการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากได้รับการส่งเสริมผ่านกิจกรรมที่สอดคล้องกับความสนใจและบริบทของผู้เรียน

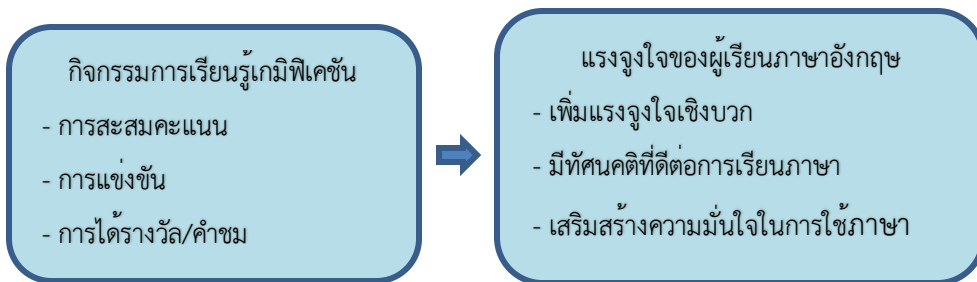
สรุปได้ว่า ประเด็นร่วมที่สำคัญจากผลการวิจัยทั้งสองข้อ คือ กิจกรรมการเรียนรู้เกมิฟิเคชันมีผลต่อแรงจูงใจของผู้เรียนภาษาอังกฤษ หลังการทดลองผู้เรียนกลุ่มทดลองมีแรงจูงใจสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 และเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุม นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อีกทั้งกิจกรรมการเรียนรู้เกมิฟิเคชันสามารถส่งเสริมแรงจูงใจในการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีนัยสำคัญ โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจได้แก่ การออกแบบกิจกรรมที่มีเป้าหมายชัดเจน การเสริมแรงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งผลลัพธ์เหล่านี้ชี้ให้เห็นถึงศักยภาพของเกมิฟิเคชันในการเป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรายวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา

องค์ความรู้ใหม่ (Originality and Body of Knowledge)

จากผลการวิจัย พบว่า การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงเกมิฟิเคชันที่มีองค์ประกอบชัดเจนและเชื่อมโยงกับทฤษฎีทางการศึกษา สามารถส่งเสริมแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้ กลไกเกม เช่น การสะสมคะแนน การให้รางวัล การแข่งขัน และการผ่านด่านความท้าทาย ไม่เพียงแต่ช่วยสร้างแรงกระตุ้นภายนอก แต่ยังส่งผลให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจภายใน อันเป็นปัจจัยสำคัญต่อความต่อเนื่องของการเรียนรู้

ผลการศึกษาดังกล่าวสะท้อนว่า การประยุกต์ใช้เกมพีเคชันในชั้นเรียนภาษาอังกฤษ เป็นแนวทางปฏิบัติที่สามารถนำไปใช้ได้จริง ช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่สนุกสนาน กระตุ้นการมีส่วนร่วม และลดความกังวลของผู้เรียนต่อการใช้ภาษา นอกจากนี้ยังช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การทำงานร่วมกัน และการกำกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นทักษะที่สอดคล้องกับแนวทางการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ดังนั้น องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากงานวิจัยนี้ ไม่เพียงแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการออกแบบกิจกรรมเชิงนวัตกรรมที่ตั้งอยู่บนฐานทฤษฎีเท่านั้น แต่ยังสามารถเป็น ต้นแบบในการพัฒนาหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการสร้างแพลตฟอร์มดิจิทัล เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างยั่งยืน สามารถเขียนความเชื่อมโยงแผนภาพได้ ดังภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 กิจกรรมการเรียนรู้เกมพีเคชันที่มีต่อแรงจูงใจของผู้เรียนภาษาอังกฤษ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่าผู้เรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้เกมพีเคชันมีระดับแรงจูงใจสูงขึ้นอย่างชัดเจน ดังนั้น ผู้ที่สนใจสามารถนำกิจกรรมนี้ไปปรับใช้ในสถานศึกษา องค์กร หรือหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมแรงจูงใจในการเรียนรู้ โดยเฉพาะในกลุ่มผู้เรียนที่ขาดความมั่นใจหรือไม่ค่อยมีส่วนร่วมในห้องเรียน กิจกรรมเหล่านี้สามารถช่วยสร้างบรรยากาศ การเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น สนุก และกล้าแสดงออกมากขึ้น

2. กิจกรรมการเรียนรู้เกมพีเคชันที่สร้างขึ้นในงานวิจัยนี้ ประกอบด้วยกิจกรรมที่แบ่งเป็น 5 ขั้นตอน คือ การกำหนดเป้าหมาย การให้ประสบการณ์ความรู้และมอบหมายภารกิจ การติดตามผลการให้ข้อมูลย้อนกลับ และการประเมินผลและให้รางวัล รวมทั้งหมด 10 กิจกรรม ซึ่งสามารถนำไปปรับใช้ตามบริบทของกลุ่มผู้เรียน ระดับชั้น หรือเนื้อหาวิชา เช่น สามารถประยุกต์ใช้ในรายวิชาอื่นนอกเหนือจากภาษาอังกฤษ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมและยั่งยืน

3. ในการดำเนินกิจกรรม ควรมีการเตรียมความพร้อมด้านสื่อการเรียนรู้ เครื่องมือในการประเมินผล และการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนที่ชัดเจน เพื่อให้กิจกรรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพนอกจากนี้ ผู้สอนควรให้ความสำคัญกับการสะท้อนผลและการให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างสร้างสรรค์ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์เรียนรู้อย่างเต็มที่และสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการนำกิจกรรมการเรียนรู้เกมพีเคชันไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนหรือการพัฒนาในกลุ่มเป้าหมายอื่น ๆ นอกเหนือจากผู้เรียนในรายวิชาภาษาอังกฤษ เช่น ผู้เรียนในสาขาวิชาอื่น ทั้งนี้เพื่อให้สามารถพัฒนารูปแบบกิจกรรมให้มีความหลากหลาย ครอบคลุม และสามารถปรับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพกับกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกัน ซึ่งจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพของการจัดการเรียนรู้ในบริบทที่กว้างขวางยิ่งขึ้น

2. ควรเก็บข้อมูลในระยะยาวเพื่อติดตามพฤติกรรมและพัฒนาการของผู้เรียนในด้านแรงจูงใจและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างต่อเนื่อง ว่ากิจกรรมมีผลในระยะยาวหรือไม่

3. ควรศึกษาผลของกิจกรรมเกมพีเคชันในแง่มุมอื่น ๆ เพิ่มเติม นอกเหนือจากแรงจูงใจ เช่น การพัฒนาทักษะทางภาษาอังกฤษเฉพาะด้าน (การฟัง พูด อ่าน เขียน) หรือทักษะการคิดวิเคราะห์ความร่วมมือในกลุ่ม และความมั่นใจในตนเอง

เอกสารอ้างอิง (References)

- ชนัดดา พูนเดช และ ธนิตา เลิศพรกุลรัตน์. (2559, กันยายน 9). “แนวทางการจัดการเรียนรู้ด้วยแนวคิดเกมพีเคชัน.” วารสารมหาวิทยาลัยนเรศวร. 18(3) : 331–339.
- จิตรีรัตน์ สมบูรณ์. (2565). “Metaverse อนาคตการศึกษาข้ามพรมแดนการเรียนรู้จากโลกจริงสู่โลกเสมือน.”[ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.chula.ac.th/highlight/64690/> สืบค้น 12 ธันวาคม 2567.
- ดลฤดี ไชยศิริ. (2563). การส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้การเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับแนวคิดเกมพีเคชันสำหรับผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ประยุทธ์ ไทยธานี. (2566). แรงจูงใจในการเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 2. นครราชสีมา : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- เพ็ญพิชชา ดิษะระ. (2560). การศึกษาปัจจัยพหุระดับที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการเรียนของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

- ภัทรจิตรา แสงสุข. (2564). การวิจัยและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยการประยุกต์ใช้แนวคิดเกมมิฟิเคชันเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่มีความถนัดน้อยในการเรียนรู้เป็นตัวแปรส่งผ่าน. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เมธี ธรรมวัฒนา. (2555). “กลยุทธ์การสร้างความสนใจที่มีประสิทธิภาพในชั้นเรียน.” วารสารศึกษาศาสตร์. 23 (3) : 17 - 25.
- วิราพร รักคุณพันธ์. (2561). “ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแรงจูงใจในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดเกมมิฟิเคชันร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ.” ใน การประชุมวิชาการระดับชาติ ด้านนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้และสิ่งประดิษฐ์ ครั้งที่ 2 วันที่ 18 กรกฎาคม 2561. หน้า 206-215. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ศุภิกา นริติชัย. (2561, กรกฎาคม 2). “ทัศนคติ แรงจูงใจและพฤติกรรมการเรียนภาษาอังกฤษของ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.” วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 9(2) : 138–170.
- สิริภัทร ชื่นคำ ดวงใจ สีเขียว และประพันธ์ ศิริสุเสาร์จ. (2565). “การพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะทางสังคมและอารมณ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในประเทศไทย.” วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ. 7(8) : 401-420.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579. กรุงเทพฯ : พรินทวนกราฟฟิค.
- Kapp, K. M. (2012). The gamification of learning and instruction: Game-based methods and strategies for training and education. John Wiley & Sons.
- Piaget. (1952). The origins of intelligence in children. International Universities Press. (Original work published 1936).
- Pascale and Richard. (2016). “Creativity and intrinsic motivation : Exploring a complex Relationship.” The Journal of Applied Behavioral Science. 52(3) : 342–366.
- Ryan and Deci. (2000). “Intrinsic and extrinsic motivations: Classic definitions and new Directions.” Contemporary Educational Psychology. 25(1) : 54–67.
- Skinner, B. F. (1953). Science and Human Behavior. New York : Free Press.

ผลของกิจกรรมจิตวิทยาเชิงบวกที่มีต่อกรอบความคิดเติบโต
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

The Effects of Positive Psychology Activities on Growth Mindset
of Secondary Education Grade 1 Students

ธนาริพ บัวเทศ¹ และ ประยุทธ์ ไทยธานี²

Thanathip Buates¹ and Prayut Thaithani²

Received : July 20, 2025; Revised : October 1, 2025; Accepted : December 21, 2025

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษานี้มีความสำคัญในการพัฒนา กรอบความคิดเติบโต ซึ่งเป็นปัจจัยที่สามารถช่วยเพิ่มศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนและเสริมสร้างการปรับตัวในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยใช้กิจกรรมจิตวิทยาเชิงบวก เพื่อส่งเสริมทัศนคติและพฤติกรรมเชิงบวกต่อการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้จิตวิทยาเชิงบวกที่มีต่อกรอบความคิดเติบโต 2) เพื่อเปรียบเทียบกรอบความคิดเติบโตของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง 3) เพื่อเปรียบเทียบกรอบความคิดเติบโตของนักเรียนหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรคือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 โรงเรียนพิมายวิทยา อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 16 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 630 คน ดำเนินการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 โรงเรียนพิมายวิทยา จำนวน 2 ห้องเรียน กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) โดยกลุ่มทดลองคือ ห้อง 1/13 จำนวน 40 คน และกลุ่มควบคุมคือ ห้อง 1/7 จำนวน 40 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แผนการจัดกิจกรรมจิตวิทยาเชิงบวก โดยจัดกิจกรรมทั้งหมด 10 ครั้ง และแบบประเมินกรอบความคิดเติบโตวิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบค่าที มีค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามทั้งหมด $= 0.74$

¹ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา; Master of Arts Program in Human Potential Development, Nakhon Ratchasima Rajabhat University; e-mail : 67D0303109@nrru.ac.th

² คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา; Faculty of Education, Nakhon Ratchasima Rajabhat University; e-mail : p_thaithani@hotmail.com

ผลการวิจัยพบว่า 1) การออกแบบกิจกรรมจิตวิทยาเชิงบวกที่มีต่อกรอบความคิดเติบโต ผู้วิจัยได้ออกแบบโดย มีแผนการจัดกิจกรรมจิตวิทยาเชิงบวก สื่อการเรียนรู้ และการวัดประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งการจัดกิจกรรมกิจกรรมตามแผนการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนเกิดความเชื่อว่าความสามารถนั้นพัฒนาได้จากความพยายาม ผู้เรียนมีทัศนคติเชิงบวกต่อการเรียน การใช้ชีวิต พร้อมเป็นที่ที่เรียนรู้ปรับตัวและพัฒนาศักยภาพตนเองตลอดชีวิต 2) หลังการทดลอง นักเรียนกลุ่มทดลองมีกรอบความคิดเติบโตสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3) หลังการทดลอง นักเรียนกลุ่มทดลองมีกรอบความคิดเติบโตสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญที่สถิติระดับ .01

คำสำคัญ (Keywords) : กิจกรรมจิตวิทยาเชิงบวก, กรอบความคิดเติบโต, การพัฒนาศักยภาพมนุษย์

Abstract

This study is significant in developing a growth mindset, which is a factor that can enhance learners' potential for learning and strengthen their adaptability in a rapidly changing society. It utilizes positive psychology activities to promote positive attitudes and behaviors towards learning and self-development. This study aimed to: (1) design Positive Psychology Activities that influence the Growth Mindset; (2) compare Growth Mindset of the experimental group before and after the intervention; (3) compare the post-intervention Growth Mindset levels between the experimental and control groups. The population comprised 630 Grade 1 Students from Phimai Wittaya School, Nakhon Ratchasima Province during the first semester of the academic year 2025. The participants were selected using cluster random sampling. The experimental group comprised 40 students from class M.1/13, while the control group included 40 students from class M.1/7 The research instruments included a set of effects Positive Psychology Activities s conducted over 10 sessions and a growth mindset assessment form. Data were analyzed using t-test statistics

The findings revealed that : 1) The design of positive psychology activities for enhancing growth mindset was developed by positive psychology activities plans, learning materials, and assessment tools. The implementation of these activities revealed that students developed the belief that abilities can be improved through effort. They also demonstrated a more positive attitude toward learning and life, as well as readiness to continuously adapt and enhance their potential throughout life. 2) After the experiment, the experimental group

showed a significantly higher level of Growth mindset compared to their pre-test scores at the .01 level. 3) After the experiment, the Growth mindset scores of the experimental group were significantly higher than those of the control group at the .01 level.

Keywords : Positive Psychology Activities, Growth Mindset, Human Potential Development

บทนำ (Introduction)

กรอบความคิดเติบโต (Growth Mindset) คือความเชื่อหรือชุดความคิดของบุคคลที่เชื่อว่าความสามารถและความสามารถนั้นสามารถเปลี่ยนแปลงได้ เชื่อว่าความสามารถเป็นสิ่งที่พัฒนาและเปลี่ยนแปลงได้ และหากบุคคลมีความพยายาม ฝึกฝน ในการเรียนรู้ บุคคลนั้นก็จะมีความสามารถที่สูงขึ้น ผู้ที่มีกรอบความคิดเติบโตจะมุ่งพัฒนาตนเองโดยมีเป้าหมายมุ่งต่อการเรียนรู้ และใช้ความพยายามอย่างเต็มที่ ใช้ความผิดพลาดและความล้มเหลวเป็นโอกาสในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ และพัฒนาตนเอง (Dweck, 2006; 2016) กรอบความคิดเติบโต มีความสำคัญในการพัฒนาศักยภาพมนุษย์เพราะบุคคลที่มีกรอบความคิดเติบโตจะสามารถพัฒนาได้ทั้งทักษะ ความสามารถ บุคลิกภาพและเชาวน์ปัญญา ช่วยให้บุคคลมีความคล่องตัวสามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้ ช่วยให้มองเห็นศักยภาพของตนเองให้มีความสำคัญกับความก้าวหน้าและสามารถกำหนดเป้าหมายสิ่งที่ต้องการพัฒนาได้ ในกรณีของเด็กวัยเรียนที่มีกรอบความคิดเติบโต จะมีความกระตือรือร้นและใส่ใจในการเรียนสนุกกับการแก้ปัญหา สนุกกับการเรียนรู้แล้วพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ ที่ท้าทาย จากการศึกษาพบว่าเด็กในวัยเรียนที่มีกรอบความคิดเติบโตจะประสบความสำเร็จมากกว่ากลุ่มที่มีกรอบความคิดจำกัด เพราะเด็กจะเชื่อว่าความสามารถนั้นสามารถสร้างได้และจะตั้งใจเรียนอย่างเต็มที่ ในบริบทการศึกษาไทย การพัฒนากรอบความคิดเติบโตถือเป็นประเด็นที่สอดคล้องกับ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 ซึ่งกำหนดเป้าหมายในการยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้มีทั้งความรู้ คุณธรรม และทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะการสร้างพลเมืองที่มีศักยภาพในการเรียนรู้ตลอดชีวิตและสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกได้อย่างเหมาะสม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561–2580 ที่มุ่งพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีสมรรถนะสูงและพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมในอนาคต (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561)

กรอบความคิดหรือชุดแนวคิด (Mindset) เป็นกระบวนการทางความคิดที่ส่งผลต่อมุมมองความเชื่อและเจตคติ มีอิทธิพลต่อการแสดงออกทางพฤติกรรมอันนำไปสู่ความสำเร็จหรือความล้มเหลว ทั้งในด้านการทำงาน การสร้างความสัมพันธ์ และการศึกษา ในปัจจุบันมีความนิยมในการนำทฤษฎีนี้มาใช้ในการพัฒนาศักยภาพของบุคคล และจากการศึกษาวิจัยของ Dweck ศาสตราจารย์ด้านจิตวิทยา มหาวิทยาลัย

สแตนฟอร์ด ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ศึกษาเกี่ยวกับความคิดความเชื่อที่มีผลต่อความสามารถทางสติปัญญา พรสวรรค์ บุคลิกภาพ และการแสดงออกทางพฤติกรรมของบุคคล และได้แบ่งกรอบความคิดออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ กรอบความคิดแบบเติบโต (Growth mindset) และกรอบความคิดจำกัด (Fixed mindset) ซึ่งจากการศึกษางานวิจัยพบว่า เด็กที่มีกรอบความคิดเติบโต มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้จากปัญหา ชอบสิ่งที่ท้าทายความสามารถตนเอง มีความพยายามที่จะแสวงหาแนวทางแก้ไขปัญหาหรือเอาชนะความท้าทาย และมีความคิดสร้างสรรค์ ในทางกลับกันพบว่าเด็กที่มีกรอบความคิดจำกัด ไม่ชอบเรียนรู้ มักท้อถอยเมื่อต้องเผชิญกับปัญหาหรือสิ่งที่ท้าทายความสามารถตนเอง และเลือกที่จะหนีปัญหาในที่สุด ซึ่งมนุษย์ทุกคนสามารถเปลี่ยนแปลงกรอบความคิดทั้ง 2 ประเภทได้ทุกช่วงวัยจากการได้รับประสบการณ์และการเรียนรู้ในชีวิต (Dweck, 2016; สุกานดา จงเสริมตระกูล, 2562)

จากข้อมูลรายงานการประเมิน PISA 2018 มี 78 ประเทศ/เขตเศรษฐกิจ โดยมีนักเรียนเข้าร่วมการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับกรอบความคิดเติบโต ซึ่งให้นักเรียนรายงานว่าเป็นด้วยมากน้อยเพียงใดกับข้อความ “สติปัญญาของนักเรียนเป็นสิ่งที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงไปได้มากนัก” ผลการสำรวจพบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีกรอบความคิดแบบเติบโต นั่นคือ 53 ประเทศ/เขตเศรษฐกิจมีนักเรียนมากกว่า 50% ที่มีกรอบความคิดเติบโต โดยเฉลี่ยของประเทศสมาชิก OECD มีนักเรียนที่มีกรอบความคิดเติบโตประมาณ 63% ซึ่งพบว่าระบบการศึกษาประเทศที่ประสบความสำเร็จ เช่น เอสโตเนียและฟินแลนด์มีนักเรียนที่มีกรอบความคิดเติบโตสูงถึง 77% และ 67% ตามลำดับ สำหรับในภูมิภาคเอเชียตะวันออก พบว่า ญี่ปุ่น จีน ไต้หวัน และสิงคโปร์ มีนักเรียนที่มีกรอบความคิดเติบโตสูงถึง 67% ในขณะที่ประเทศไทยมีนักเรียนที่มีกรอบความคิดเติบโตเพียง 43% นั่นหมายความว่านักเรียนไทยมากกว่า 50% ที่มีกรอบความคิดแบบตายตัวหรือกรอบความคิดจำกัด (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2563) ซึ่งเด็กที่มีกรอบความคิดจำกัดนั้น จะส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ ปิดกั้นความสามารถของตนเอง เป็นเหตุให้เด็กที่มีกรอบความคิดแบบจำกัดมีปัญหาในการเรียน ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จและอนาคตของเด็กได้ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนากรอบความคิดของเด็กกลุ่มนี้ให้เป็นกรอบความคิดเติบโต เพื่อให้สามารถเรียนรู้และก้าวข้ามปัญหาอุปสรรคและมุ่งสู่เป้าหมายได้

การพัฒนากรอบความคิดเติบโตต้องอาศัยความคิด ความเชื่อ ทศนคติของผู้เรียนมีผลต่อการรับรู้และการเรียนรู้ว่าจะไปในทิศทางใด กรอบความคิดในการพัฒนาจะสามารถสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง เชื่อว่าตนเองมีความฉลาดและสร้างได้ด้วยการเรียนรู้ เชื่อในความสามารถ และสติปัญญา ให้ความสำคัญกับความพยายาม ชอบปัญหาและความท้าทาย มีความมุ่งมั่น ในการพุ่งชนปัญหาไม่ยอมแพ้ต่ออุปสรรค ซึ่งเป็นหนทางของการเรียนรู้ที่ดีและสามารถนำไปสู่ความสำเร็จได้ (กันยกร เนาว์ขุนทด และประยุทธ ไทยธานี, 2566) ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาและมุ่งพัฒนากรอบความคิดเติบโตให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

โดยใช้แนวคิดที่มีความน่าสนใจคือจิตวิทยาเชิงบวก (Positive Psychology) เป็นแขนงวิชาหนึ่งในศาสตร์ทางจิตวิทยา ที่พยายามแสวงหาองค์ความรู้เพื่อเสริมสร้างอัจฉริยภาพด้วยการยืดเอาจุดแข็งของบุคคลมาเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา (Seligman and Csikszentmihalyi, 2000) ผ่านการออกแบบแผนการจัดกิจกรรมจิตวิทยาเชิงบวก ซึ่งจิตวิทยาเชิงบวกและกรอบความคิดเติบโตมีความสัมพันธ์เชิงเสริมสร้างซึ่งกันและกัน กิจกรรมจิตวิทยาเชิงบวกสามารถส่งเสริมการพัฒนาทัศนคติเชิงบวก ความเชื่อมั่นในตนเอง และความยืดหยุ่นทางจิตใจ เปลี่ยนมุมมองของบุคคลต่อความล้มเหลวให้กลายเป็นโอกาสในการเรียนรู้ สอดคล้องลักษณะของผู้ที่มีกรอบความคิดเติบโต คือ การมีความเชื่อมั่นว่าความฉลาดและความสามารถสามารถพัฒนาได้ผ่านการเรียนรู้และความพยายาม ผู้ที่มีกรอบความคิดเติบโตชอบการเผชิญปัญหาท้าทาย โดยมองว่าเป็นโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง มีทัศนคติที่มุ่งมั่น ยอมรับคำวิจารณ์ นำความล้มเหลวมาใช้เป็นบทเรียนในการพัฒนาศักยภาพ และให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้มากกว่าผลลัพธ์ (Dweck, 2012)

จิตวิทยาเชิงบวกช่วยผลักดันมนุษย์มุ่งไปสู่มุมมองบวกหรือความคิดเชิงบวก การรับรู้และการคิดไปในทิศทางที่ดี มองและรับรู้สิ่งต่าง ๆ ตามความเป็นจริง เป็นเหตุเป็นผล การคิดดี จะนำมาซึ่งการกระทำที่ดี ย่อมจะทำให้บุคคลมีสติปัญญาทางอารมณ์พร้อมที่จะเผชิญและยอมรับในสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นแก่ตน สามารถจัดการตนเอง รวมทั้งปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ จิตวิทยาเชิงบวกนับเป็นศาสตร์ทางเลือกใหม่ที่เน้นความสามารถ และพัฒนาบุคลิกภาพของเราโดยมีพื้นฐานของความสุข การมองโลกในแง่ดี การมีความหวัง และการมีความสุข มีพื้นฐานมาจากการพัฒนาตนเอง เป็นคนดี และมองโลกในแง่ดี รวมไปถึงความเชื่อมั่น (จารุวรรณ แสงด้วง, 2556) นอกจากนี้จิตวิทยาเชิงบวกยังให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการใช้ชีวิตอย่างมีคุณภาพ ทั้งสุขภาพทางกายและสุขภาพจิต ในปัจจุบันมีการนำแนวคิดจิตวิทยาเชิงบวกไปประยุกต์ใช้ในหลากหลายบริบทของสังคมไทยให้บุคคลได้รู้จักตนเอง และเรียนรู้ที่จะเข้าใจความต้องการและเป้าหมายของชีวิตทั้งในระยะสั้นและระยะยาวทบทวนตนเองอยู่เสมอว่าตนเป็นคนอย่างไร มีจุดดีและจุดเด่นอย่างไร มีความสนใจและต้องการสิ่งใดจะทำให้เราตั้งเป้าหมายของชีวิตได้อย่างเหมาะสม (สุดารัตน์ ตันติวิวัฒน์, 2560) จิตวิทยาเชิงบวกเป็นประโยชน์ในการนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษา เนื่องจากเป็นแนวคิดสมัยใหม่ที่ส่งเสริมสุขภาวะจิตที่ดี ทั้งต่อครูอาจารย์ ผู้เรียน บุคลากรภายในสถานศึกษา ตลอดจนผู้ปกครอง ส่งผลการลดลงของจำนวนการฆ่าตัวตาย การทำร้ายตนเอง อาการป่วยทางจิต ภาวะซึมเศร้า และ การกลั่นแกล้งรังแกกันภายในสถานศึกษาอย่างเห็นได้ชัด นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่สร้างสรรค์ในสถานศึกษา นอกจากนี้ ยังทำให้เกิดการสร้างบรรทัดฐานใหม่ที่ดีในสังคมแห่งการเรียนรู้สมัยใหม่อีกด้วย (Mathew and Margaret, 2018 and Pawelski, 2020)

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะใช้องค์ประกอบความสุขตามแนวคิดจิตวิทยาเชิงบวกของ Seligman ซึ่งได้อธิบายถึงองค์ประกอบที่ส่งผลต่อความสุข โดยมี 5 องค์ประกอบตามโมเดล PERMA คือ 1) Positive Emotion (อารมณ์เชิงบวก) 2) Engagement (การมีส่วนร่วม) 3) Relationships (ความสัมพันธ์) 4) Meaning (ความหมาย) และ 5) Accomplishment (ความสำเร็จ) เพื่อออกแบบชุดกิจกรรมจิตวิทยาเชิงบวกตามองค์ประกอบดังกล่าว โดยใช้ขั้นตอนการเรียนรู้จากประสบการณ์ 4 ขั้นตอน ของ Kolb ได้แก่ 1) ขั้นสร้างประสบการณ์ (Concrete Experience) 2) ขั้นสังเกตปฏิกริยาตอบสนอง (Reflective Observation) 3) ขั้นสร้างมโนทัศน์เชิงนามธรรม (Abstract Conceptualization) 4) ขั้นทดลอง (Active Experimentation) ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา ผลของกิจกรรมจิตวิทยาเชิงบวกที่มีต่อการรอบความคิดเติบโตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนที่จะได้รับการพัฒนากรอบความคิดเติบโต ส่งเสริมความคิดเชิงบวกและทัศนคติที่เชื่อมั่นในตนเอง กล้าที่จะเผชิญกับความท้าทาย โดยสามารถมองความล้มเหลวเป็นโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนา และสามารถปรับตัวได้ในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ล้วนมีบทบาทสำคัญที่ช่วยให้นักเรียนมีแนวทางการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพตนเองอย่างมีประสิทธิภาพตลอดชีวิต

การวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นความสำคัญในการศึกษาและพัฒนา กรอบความคิดเติบโต ซึ่งเป็นแนวคิดที่เชื่อว่าความสามารถและความฉลาดของบุคคลสามารถพัฒนาได้จากความพยายามและการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง การวิจัยนี้มุ่งเน้นการเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโตในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้กิจกรรมจิตวิทยาเชิงบวกที่ผู้วิจัยออกแบบ ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาทัศนคติและพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนผ่านการมองความท้าทายเป็นโอกาสในการพัฒนาและสามารถเรียนรู้จากความผิดพลาด ทั้งนี้การส่งเสริมกรอบความคิดเติบโตในนักเรียนมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากช่วยเพิ่มศักยภาพในการปรับตัวในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงและเสริมสร้างความสามารถในการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเฉพาะในบริบทของประเทศไทยซึ่งมีการประเมินจาก PISA 2018 พบว่า นักเรียนไทยมีกรอบความคิดเติบโตเพียง ร้อยละ 43 (ศูนย์ดำเนินงาน PISA แห่งชาติสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2561) ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศในกลุ่ม OECD การพัฒนากรอบความคิดเติบโตจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเอาชนะอุปสรรคทางการศึกษาและพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างยั่งยืน คำถามวิจัยของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ กิจกรรมจิตวิทยาเชิงบวกสามารถพัฒนากรอบความคิดเติบโตในนักเรียนได้หรือไม่ อย่างไร และ การเปลี่ยนแปลงทัศนคติเชิงบวกและพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมจิตวิทยาเชิงบวกเป็นอย่างไร ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ในงานนี้คือ การวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) และการวิเคราะห์ข้อมูลด้วย การทดสอบค่าที (t-test) เพื่อเปรียบเทียบคะแนนกรอบความคิดเติบโตก่อนและหลังการทดลอง

ผลการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับคือ การมีแนวทางในการประยุกต์ใช้กิจกรรมจิตวิทยาเชิงบวกในการพัฒนากรอบความคิดเติบโต และเสริมสร้างทักษะการปรับตัวให้กับนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ การวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษาระดับชาติโดยการส่งเสริมกรอบความคิดเติบโตให้กับนักเรียน เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงในการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนในทุกด้านอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้จิตวิทยาเชิงบวกที่มีต่อกรอบความคิดเติบโต
2. เพื่อเปรียบเทียบกรอบความคิดเติบโตของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง
3. เพื่อเปรียบเทียบกรอบความคิดเติบโตของนักเรียนหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลอง กับกลุ่มควบคุม

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ได้แก่ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 โรงเรียนพิมายวิทยา อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 16ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 630 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 โรงเรียนพิมายวิทยา อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 2 ห้องเรียน คือห้อง 1/10 และห้อง 1/13 นักเรียนจำนวนห้องละ 40 คน รวมจำนวน 80 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) จากนั้นจับสลากได้ห้อง 1/13 แบ่งเป็นเป็นกลุ่มทดลอง และห้อง 1/10 เป็นกลุ่มควบคุม ซึ่งนักเรียนสมัครใจเข้าร่วมการทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีลักษณะดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ทำการทดลอง คือ คือ แผนการจัดกิจกรรมจิตวิทยาเชิงบวก ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตวิทยาเชิงบวก สร้างแผนการจัดกิจกรรมจิตวิทยาเชิงบวกให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์งานวิจัย และนิยามศัพท์ดังกล่าว โดยใช้ขั้นตอนการเรียนรู้จากประสบการณ์ 4 ขั้นตอนของ Kolb แผนการจัดกิจกรรมจิตวิทยาเชิงบวกที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม พิจารณาความยากง่ายของลำดับขั้นตอน การใช้ภาษา เวลา และอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการทำกิจกรรมผลคือ ในบางขั้นตอนควรมีการยกตัวอย่างให้นักเรียนอย่างชัดเจน

และเพิ่มในบางขั้นตอนที่ผู้เข้าร่วมวิจัยได้สอบถามหรือสะท้อนความคิดภายในห้องเรียนเพื่อผลลัพธ์ที่ดียิ่งขึ้น โดยผู้วิจัยมีการปรับขั้นตอนแต่ละขั้นตอนให้มีความยืดหยุ่นมากยิ่งขึ้น

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบประเมินกรอบความคิดเติบโต ตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตวิทยาเชิงบวก ที่เพื่อนำมาพัฒนากรอบความคิดเติบโตของนักเรียน และพัฒนาแบบประเมินกรอบความคิดเติบโต โดยปรับประยุกต์ลักษณะของเครื่องมือจากแบบประเมินกรอบความคิดเติบโตของซังวาล ศิลปะกิจ, อรรถวรรณ ศิลปะกิจ และรสสุคนธ์ ชมชื่น (2558) ซึ่งเป็นเครื่องมือวิจัยให้ครอบคลุมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยและนิยามศัพท์เฉพาะโดยลักษณะของแบบประเมินกรอบความคิดเติบโต มีจำนวน 10 ข้อ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านความฉลาดและความสามารถพิเศษ ด้านบุคลิกภาพและคุณลักษณะ และด้านความพยายาม นำแบบประเมินกรอบความคิดเติบโตให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และนำไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ค่าดัชนีค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบประเมินกรอบความคิดเติบโตอยู่ระหว่าง .27 ถึง .65 ค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินเท่ากับ .74 โดยแบบประเมินทั้ง 10 ข้อเป็นข้อคำถามที่สามารถนำไปใช้สำหรับดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไปได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนทำประเมินกรอบความคิดเติบโตก่อนการทดลอง แล้วแบ่งนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ซึ่งก่อนทดลองทั้งสองกลุ่มมีคะแนนกรอบความคิดเติบโตที่ไม่แตกต่างกัน

2. ผู้วิจัยเริ่มดำเนินการทดลอง โดยให้กลุ่มทดลองเข้าร่วมกิจกรรมจิตวิทยาเชิงบวก 10 ครั้ง ครั้งละ 55 นาที ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรม

3. ผู้วิจัยให้นักเรียนทำประเมินกรอบความคิดเติบโตหลังการทดลองและรวบรวมกรอบความคิดเติบโตก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยเลือกเฉพาะวิธีวิเคราะห์ข้อมูลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ในการวิจัยและสมมติฐานของการวิจัยดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. เปรียบเทียบคะแนนกรอบความคิดเติบโตของนักเรียนของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลอง โดยการทดสอบค่าทีแบบกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระจากกัน (t-test for dependent sample) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 1

3. เปรียบเทียบคะแนนกรอบความคิดเติบโตของผู้เรียนหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยทดสอบค่าทีแบบกลุ่มตัวอย่างเป็นอิสระจากกัน (t-test for independent sample) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 2

เกณฑ์การให้คะแนน เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ที่มีเกณฑ์การให้คะแนน คือ 5 หมายถึง ระดับมากที่สุด, 4 หมายถึง ระดับมาก, 3 หมายถึง ระดับปานกลาง, 2 หมายถึง ระดับน้อย, 1 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ใช้เกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 121) ดังต่อไปนี้	
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.50 – 5.00	หมายความว่า กรอบความคิดเติบโต ระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 – 4.50	หมายความว่า กรอบความคิดเติบโต ระดับมาก
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.51 – 3.50	หมายความว่า กรอบความคิดเติบโต ระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.51 – 2.50	หมายความว่า กรอบความคิดเติบโต ระดับน้อย
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 – 1.50	หมายความว่า กรอบความคิดเติบโต ระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย (Research Results)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง ผลกิจกรรมการเรียนรู้จิตวิทยาเชิงบวกที่มีต่อกรอบความคิดเติบโต ของนักเรียนโรงเรียนพิมายวิทยา อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา นำเสนอดังนี้

1. การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้จิตวิทยาเชิงบวกที่มีต่อกรอบความคิดเติบโต

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารแนวคิดทฤษฎี นำมาสู่การพัฒนากิจกรรมจิตวิทยาเชิงบวกที่มีต่อกรอบความคิดเติบโต ซึ่งมีองค์ประกอบของการจัดกิจกรรม ได้แก่ แผนจัดการกิจกรรมจิตวิทยาเชิงบวก สื่อการเรียนรู้ เช่น ใบกิจกรรม วิดีโอ เพลง การสร้างบรรยากาศ และการวัดผลประเมินผล การเรียนรู้ ดังนี้

1) แผนการจัดการกิจกรรมจิตวิทยาเชิงบวก ซึ่งเป็นกรอบแนวทางที่ใช้ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้จิตวิทยาเชิงบวกที่มีต่อกรอบความคิดเติบโต ออกแบบการเรียนรู้ที่ผสมผสานหลักศาสตร์จิตวิทยาเชิงบวก (Positive Psychology) โดยเน้นการออกแบบกิจกรรมที่เน้นการส่งเสริมองค์ประกอบความสุขตามโมเดล PERMA ของ Seligman ได้แก่การส่งเสริม อารมณ์เชิงบวก การมีส่วนร่วม ความสัมพันธ์ ความหมาย ความสำเร็จ เพื่อเสริมสร้าง กรอบความคิดเติบโต (Growth Mindset) ของผู้เรียน โดยลักษณะกิจกรรมใช้กิจกรรม Active Learning เช่น กิจกรรมคู่ กิจกรรมกลุ่ม การอภิปรายกลุ่มย่อย การสะท้อนคิด (Reflection) ออกแบบให้ผู้เรียนได้เผชิญสถานการณ์เชิงบวกที่ทำลายตนเอง ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีในห้องเรียน

2) เครื่องมือ อุปกรณ์ ที่นำมาใช้ในกิจกรรม ได้แก่ ใบกิจกรรมจิตวิทยาเชิงบวกจำนวน 10 ใบกิจกรรม คำถามสะท้อนคิด คลิปวิดีโอสร้างแรงบันดาลใจ เพลงสร้างบรรยากาศ และใช้แบบประเมินกรอบความคิดเติบโตเพื่อวัดคะแนนกรอบความคิดเติบโตของผู้เรียน

3) การสร้างบรรยากาศและการจัดห้องเรียน เป็นการเน้นความอบอุ่น ปลอดภัย และเป็นมิตร (Psychological Safety) เพื่อให้ให้นักเรียนกล้าแสดงออก แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนประสบการณ์และมุมมองของตนเอง ตลอดจนเรียนรู้จากทั้งประสบการณ์ของตนเองและผู้อื่น ครูมีบทบาทสำคัญในฐานะผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ที่คอยสร้างแรงบันดาลใจ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ และกล้าแสดงศักยภาพหรือความถนัดเฉพาะตนโดยไม่ถูกจำกัดด้วยความกลัว พร้อมทั้งชื่นชมความพยายามของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความสัมพันธ์เชิงบวกในชั้นเรียนและส่งเสริมบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ร่วมกัน ผลของการจัดบรรยากาศในลักษณะนี้สะท้อนให้เห็นว่า การสร้างบรรยากาศที่เหมาะสมถือเป็นปัจจัยสำคัญที่หล่อหลอมให้นักเรียนสามารถพัฒนากรอบความคิดเติบโตได้อย่างรอบด้าน ทั้งด้านความคิด ทักษะคิด และพฤติกรรมการเรียนรู้

4) การวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ มีการกำหนดเกณฑ์การวัดผลเรียนรู้ ซึ่งมีการใช้แบบประเมินก่อน-หลังเรียน เพื่อวัดพัฒนาการของกรอบความคิดเติบโต ออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านความฉลาดและความสามารถพิเศษ ด้านบุคลิกภาพและคุณลักษณะ และด้านความพยายาม นอกจากนี้มีการสังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียน การสะท้อนคิดรายบุคคล กิจกรรมกลุ่ม การสัมภาษณ์ โดยเกณฑ์ประเมิน ทำการวัดผลจากการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ความมุ่งมั่น ความพยายามในการทำงาน การมองปัญหาในเชิงสร้างสรรค์

ผลจากการจัดกิจกรรมตามแผนการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนเกิดความเชื่อว่าความสามารถพัฒนาได้จากความพยายาม เกิดทัศนคติเชิงบวกต่อการเรียนและชีวิตประจำวัน ทั้งนี้พบว่าเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ออกแบบมีความเหมาะสมกับวัยผู้เรียน ช่วยดึงดูดความสนใจ ทำให้กิจกรรมมีความหลากหลายและน่าสนใจ นอกจากนี้การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนรู้สึกมีส่วนร่วม สนุก และมีแรงจูงใจในการเรียนรู้มากขึ้น และผลลัพธ์พบว่านักเรียนมีพัฒนาการด้านกรอบความคิดเติบโตสูงขึ้น แสดงออกถึงการไม่ย่อท้อเมื่อพบปัญหา และเห็นคุณค่าของความพยายาม ดังนั้นผลวิจัยแสดงให้เห็นว่า การออกแบบกิจกรรมตามแนวทางจิตวิทยาเชิงบวกทั้งในด้าน แผนการจัดกิจกรรมจิตวิทยาเชิงบวก เครื่องมือ บรรยากาศการเรียนรู้ และการวัดประเมินผล สามารถส่งเสริมให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาโรงเรียนพินายวิทยามีพัฒนาการด้านกรอบความคิดเติบโตได้จริง

โดยเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีทัศนคติเชิงบวก มีความเชื่อมั่นในตนเอง และพร้อมที่จะพัฒนาศักยภาพของตนอย่างยั่งยืนต่อไป

2. ผลเปรียบเทียบกรอบความคิดเติบโตของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการ

ทดลอง

ตารางที่ 1 คะแนนกรอบความคิดเติบโตของนักเรียนกลุ่มทดลอง ($n = 40$) และ กลุ่มควบคุม ($n = 40$)

กรอบความคิด เติบโต	กลุ่มตัวอย่าง	ก่อนทดลอง		ระดับ	หลังทดลอง		ระดับ
		$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	
ความฉลาดและ	กลุ่มทดลอง	3.40	1.08	ปานกลาง	4.54	.79	ดีมาก
ความสามารถพิเศษ	กลุ่มควบคุม	3.30	.92	ปานกลาง	3.45	.77	ปานกลาง
บุคลิกภาพและ	กลุ่มทดลอง	3.28	1.07	ปานกลาง	4.73	.61	ดีมาก
คุณลักษณะ	กลุ่มควบคุม	3.49	.80	ปานกลาง	3.44	.58	ปานกลาง
ด้านความพยายาม	กลุ่มทดลอง	3.29	.76	ปานกลาง	4.80	.51	ดีมาก
	กลุ่มควบคุม	3.40	.64	ปานกลาง	3.46	.77	ปานกลาง
รวม 3 ด้าน	กลุ่มทดลอง	3.31	.57	ปานกลาง	4.72	.37	ดีมาก
	กลุ่มควบคุม	3.41	.46	ปานกลาง	3.45	.56	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองในระยะก่อนทดลองมีคะแนนกรอบความคิดเติบโตด้านความฉลาดและความสามารถพิเศษ ด้านบุคลิกภาพและคุณลักษณะ และด้านความพยายาม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.40, 3.28, 3.29, 3.31$ ตามลำดับ) ในระยะหลังการทดลองมีคะแนนกรอบความคิดเติบโตด้านความฉลาดและความสามารถพิเศษ ด้านบุคลิกภาพและคุณลักษณะ ด้านความพยายาม และโดยรวม อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.54, 4.73, 4.80, 4.72$ ตามลำดับ) ส่วนนักเรียนกลุ่มควบคุม ในระยะก่อนทดลองมีคะแนนกรอบความคิดเติบโตทั้งรายด้าน และโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.30, 3.49, 3.31, 3.41$ ตามลำดับ) และในระยะหลังการทดลองมีคะแนนกรอบความคิดเติบโตทั้งรายด้าน และโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.45, 3.44, 3.46, 3.45$ ตามลำดับ)

3. เปรียบเทียบกรอบความคิดเติบโตของนักเรียนหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่ม

ควบคุม

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนกรอบความคิดเติบโตของนักเรียนกลุ่มทดลอง (n = 40)

ก่อนและหลังการทดลอง

กรอบความคิดเติบโต	การประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ความฉลาดและความสามารถพิเศษ	หลังทดลอง	4.54	.79	5.38**	.000
	ก่อนทดลอง	3.40	1.08		
บุคลิกภาพและคุณลักษณะ	หลังทดลอง	4.73	.61	7.42**	.000
	ก่อนทดลอง	3.28	1.07		
ความพยายาม	หลังทดลอง	4.80	.51	10.42**	.000
	หลังทดลอง	4.80	.51		
รวม 3 ด้าน	หลังทดลอง	4.72	.37	13.10**	.000
	ก่อนทดลอง	3.31	.57		

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า ระยะก่อนการทดลอง คะแนนกรอบความคิดเติบโต ด้านความฉลาดและความสามารถพิเศษ ด้านบุคลิกภาพและคุณลักษณะ ด้านความพยายาม และโดยรวม ของนักเรียน มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 3.40, 3.28, 3.29 และ 3.31 ตามลำดับ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.08, .61, .51 และ .57 หลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 4.54, 4.73, 4.80 และ 4.72 ตามลำดับ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ .79, .61, .51 และ .37 เมื่อทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการทดลอง พบว่า หลังการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ย ทั้งรายด้านและโดยรวมสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบคะแนนกรอบความคิดเติบโตหลังการทดลองของนักเรียนระหว่าง

กลุ่มทดลอง (n = 40) และกลุ่มควบคุม (n = 40)

กรอบความคิดเติบโต	การประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ความฉลาดและความสามารถพิเศษ	กลุ่มทดลอง	4.54	.79	6.26**	.000
	กลุ่มควบคุม	3.54	.77		
บุคลิกภาพและคุณลักษณะ	กลุ่มทดลอง	4.73	.61	9.69**	.000
	กลุ่มควบคุม	3.44	.58		

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบคะแนนกรอบความคิดเติบโตหลังการทดลองของนักเรียนระหว่าง
กลุ่มทดลอง ($n = 40$) และกลุ่มควบคุม ($n = 40$) (ต่อ)

กรอบความคิดเติบโต	การประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ความพยายาม	กลุ่มทดลอง	4.80	.51	9.14**	.000
	กลุ่มควบคุม	3.46	.77		
รวม 3 ด้าน	กลุ่มทดลอง	4.72	.37	11.19**	.000
	กลุ่มควบคุม	3.45	.56		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า หลังการทดลองคะแนนกรอบความคิดเติบโต ด้านความฉลาดและความสามารถพิเศษ ด้านบุคลิกภาพและคุณลักษณะ ด้านความพยายาม และโดยรวม ของนักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ย 4.54, 4.73, 4.80 และ 4.72 ตามลำดับ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ .79, .61, .51 และ .37 ตามลำดับ ส่วนนักเรียนกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ย 3.54, 3.44, 3.46 และ 3.45 ตามลำดับ เมื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของทั้งสองกลุ่ม พบว่า หลังการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยทั้งรายด้านและโดยรวมสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการศึกษาผลของกิจกรรมจิตวิทยาเชิงบวกที่มีต่อกรอบความคิดเติบโตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สามารถอภิปรายผลการวิจัยตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนกรอบความคิดเติบโตสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1 แสดงให้เห็นว่าแผนกิจกรรมจิตวิทยาเชิงบวกสามารถพัฒนากรอบความคิดเติบโตของนักเรียนได้ นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมจิตวิทยาเชิงบวกแสดงให้เห็นถึงการพัฒนากรอบความคิดเติบโตทั้ง 3 ด้านได้อย่างชัดเจน ได้แก่ กรอบความคิดเติบโตด้านความฉลาดและความสามารถพิเศษ กรอบความคิดเติบโตด้านบุคลิกภาพและคุณลักษณะ และกรอบความคิดเติบโตด้านความพยายาม ซึ่งพัฒนาการเหล่านี้เกิดขึ้นผ่าน มวลประสบการณ์ ที่ผู้วิจัยออกแบบเพื่อส่งเสริมกรอบความคิดเติบโตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ออกแบบตามแนวทางจิตวิทยาเชิงบวกที่มุ่งเน้นการศึกษาและพัฒนาคุณลักษณะเชิงบวกของมนุษย์ โดยเน้นกิจกรรมส่งเสริมองค์ประกอบความสุขตามแนวคิด PERMA โมเดลของ Seligman คือ อารมณ์เชิงบวก (Positive Emotion) การมีส่วนร่วม

(Engagement) ความสัมพันธ์ (Relationships) ความหมาย (Meaning) และความสำเร็จ (Accomplishment) กระบวนการจัดกิจกรรมยังสอดคล้องกับหลักการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning) โดยดำเนินการตาม 4 ขั้นตอนของ Kolb (1984) ได้แก่ ขั้นสร้างประสบการณ์ ขั้นสังเกตปฏิบัติการตอบสนอง ขั้นสร้างโน้ตศัพท์เชิงนามธรรม และขั้นทดลองตามลำดับ ซึ่งทั้งหมดนี้ถูกปรับให้เหมาะสมกับพัฒนาการและบริบทของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 อย่างเหมาะสม เมื่อกิจกรรมจิตวิทยาเชิงบวกเหล่านี้ถูกนำมาใช้กับกลุ่มนักเรียน ทำให้นักเรียนมีโอกาส ได้ค้นพบ เข้าใจ และภาคภูมิใจในจุดแข็งของตนเอง รวมทั้งได้ฝึกฝนการตั้งเป้าหมาย การลงมือทำ และการจัดการกับอุปสรรค ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่สอดคล้องกับผู้มีความคิดเติบโตซึ่งตรงตามแนวคิดกรอบความคิดเติบโตของ Dweck (2012) ที่ได้รับรู้ว่าผู้ที่มีความคิดเติบโตจะมีความเชื่อว่าความฉลาดและความสามารถสร้างได้ด้วยการเรียนรู้ ให้ความสำคัญกับความพยายาม ขอบปัญหาที่ท้าทายให้คิดแก้ไขและมองว่าเป็นโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง กิจกรรมจิตวิทยาเชิงบวกที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้รับการออกแบบให้สอดคล้องกับแนวคิดของ Seligman (2011) ที่เสนอว่า ความสุขที่ยั่งยืนและการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์สามารถเกิดขึ้นได้ผ่านองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการในโมเดล PERMA โดยกิจกรรมต่าง ๆ ไม่ได้มุ่งเพียงส่งเสริมความรู้สึกที่ดีในระยะสั้น แต่ยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการ เสริมสร้างกรอบความคิดเติบโต (Growth Mindset) ตามแนวคิดของ Dweck (2012) อย่างเป็นระบบโดยองค์ประกอบแต่ละองค์ประกอบ มีความสำคัญ คือ อารมณ์เชิงบวก (Positive Emotion) ช่วยลดอคติเชิงลบที่เกี่ยวข้องกับความล้มเหลวซึ่งมักเป็นอุปสรรคต่อการเติบโตทางความคิด นักเรียนที่รู้สึกสนุก ภูมิใจ หรือมีความสุขจากการเรียนรู้ จะมีแนวโน้มกล้าเผชิญความท้าทายและมองความผิดพลาดเป็นโอกาสในการพัฒนา มากกว่าที่จะหลีกเลี่ยงสิ่งที่ยากหรือกลัวความล้มเหลว ทั้งนี้สอดคล้องกับคุณลักษณะสำคัญของผู้มีความคิดเติบโต ที่เชื่อว่าความล้มเหลวคือส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ การมีส่วนร่วม (Engagement) เกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนได้ทำกิจกรรมที่มีความท้าทายพอเหมาะ และสามารถเข้าสู่ภาวะลื่นไหล ซึ่งทำให้เกิดสมาธิอย่างลึกซึ้งและรู้สึกมีพลังในการเรียนรู้ การได้ลองผิดลองถูก ฝึกฝนซ้ำ ๆ และเห็นพัฒนาการของตนเอง เป็นประสบการณ์ตรงที่ต่อยอดแนวคิดที่ว่าความสามารถนั้น สามารถพัฒนาได้ผ่านการฝึกฝน ซึ่งเป็นแนวคิดสำคัญของกรอบความคิดเติบโตเช่นเดียวกัน ความสัมพันธ์ (Relationships) ที่ดีในกลุ่มเพื่อนและระหว่างนักเรียนกับครู มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความมั่นใจและความกล้าคิดกล้าลอง นักเรียนที่รู้สึกว่าได้รับการสนับสนุนและยอมรับจะกล้าแสดงความคิดเห็น กล้าตั้งคำถาม และไม่กลัวความผิดพลาด ความหมาย (Meaning) ช่วยให้นักเรียนเชื่อมโยงการเรียนรู้กับเป้าหมายในชีวิต ทำให้การเรียนรู้ไม่ใช่เพียงหน้าที่ แต่เป็นส่วนหนึ่งของการเติมเต็มคุณค่าภายใน นักเรียนที่สามารถระบุเป้าหมายและเห็นคุณค่าของสิ่งที่เรียนรู้ มีแนวโน้มที่จะ ไม่ยอมแพ้ต่ออุปสรรคง่าย ๆ ซึ่งเป็นลักษณะสำคัญของผู้มีความคิดเติบโตที่เชื่อว่าความพยายามจะนำไปสู่

การเปลี่ยนแปลงในระยะยาว ท้ายที่สุด องค์ประกอบ ความสำเร็จ (Accomplishment) ไม่ว่าจะเป็นความสำเร็จเล็กๆ หรือความสำเร็จจากการเอาชนะอุปสรรค ช่วยสร้างความภาคภูมิใจในตนเอง และเน้นย้ำความเชื่อมั่นในความพยายามและการฝึกฝน นักเรียนที่ได้รับโอกาสในการสะท้อนตนเองถึงสิ่งที่ทำได้ดีจากความพยายาม จะเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเองมากขึ้น

ดังนั้น ผลการวิจัยในข้อที่ 1 แสดงให้เห็นว่า กิจกรรมจิตวิทยาเชิงบวกที่ออกแบบโดยการส่งเสริมองค์ประกอบความสุข (PERMA) ตามแนวคิดจิตวิทยาเชิงบวก สามารถพัฒนากรอบความคิดเติบโตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ทั้ง 3 ด้าน คือ กรอบความคิดเติบโตด้านความฉลาดและความสามารถพิเศษ กรอบความคิดเติบโตด้านบุคลิกภาพและคุณลักษณะ และกรอบความคิดเติบโตด้านความพยายามได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลการทดลองดังกล่าวนั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุษณี กิระติโรจน์กุล (2565) ที่ได้ทำการศึกษาการใช้ชุดกิจกรรมจิตวิทยาเชิงบวกเพื่อเสริมสร้างความคิดเชิงบวกแก่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยกิจกรรมจิตวิทยาเชิงบวกของผู้วิจัยมีจุดร่วมสำคัญกับงานวิจัยนี้คือการเน้นการพัฒนาทางความคิดและอารมณ์ของนักเรียนผ่านกิจกรรมจิตวิทยาเชิงบวก โดยกิจกรรมที่จัดขึ้นมีลักษณะเป็นการเรียนรู้ที่สนุก เข้าถึงง่าย และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ค้นพบจุดแข็งของตนเอง

2. จากผลวิจัยพบว่าหลังการทดลอง นักเรียนกลุ่มทดลองมีกรอบความคิดเติบโตสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักเรียนที่เข้าร่วมแผนกิจกรรมจิตวิทยาเชิงบวกได้รับการพัฒนากรอบความคิดเติบโต ซึ่งในการทดลองครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนของแผนกิจกรรม ระหว่างจัดกิจกรรมจิตวิทยาเชิงบวก สามารถสังเกตนักเรียนจากการแสดงออกทางด้านทัศนคติ การกระทำ และคำพูดที่สามารถสะท้อนว่านักเรียนมีกรอบความคิดเติบโตมากขึ้นได้แก่

2.1 สะท้อนกรอบความคิดเติบโตด้านความฉลาดและความสามารถพิเศษ ประกอบด้วยการไม่ยึดติดต่อพื้นฐานความฉลาดของตนเอง และมีการเชื่อมั่นต่อความสามารถและความฉลาดของตนเอง และการมีความเชื่อมั่นต่อความสามารถและความฉลาดของตนเอง ซึ่งผู้วิจัยสังเกตได้จากการที่นักเรียนเขียนและวาดรูปสะท้อนคิดตัวตนของตนเองว่ามีศักยภาพความสามารถ ความชื่นชอบหรือถนัดในทักษะใดที่สามารถทำได้ดีและต่อยอดเป็นอาชีพได้ จากกิจกรรมจิตวิทยาเชิงบวกที่ 8 โลกคู่ขนาน (Multiverse) นักเรียนสามารถเขียนบอกจุดเด่นของอาชีพนั้นและเชื่อมโยงกับตัวตนของตนเอง และสามารถเขียนแนวทางการฝึกฝนทักษะนั้นให้ชำนาญมากยิ่งขึ้น เช่น นักเรียนคนหนึ่งเขียนอธิบายว่าจินตนาการว่าตนเองสามารถเป็นล่ามภาษาจีนได้ เพราะมีความชื่นชอบทางด้านภาษาจีน มีความสามารถในการสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจได้ สามารถสื่อสารกับครูและเพื่อนในห้องเรียนได้ดี และนักเรียนวางแผนว่าหากจะทำอาชีพนี้ต้องเรียนรู้คำศัพท์ภาษาจีนเพิ่มอย่างน้อยวันละหนึ่งคำ และฝึกทักษะการฟังภาษาจีนจากสิ่งที่ชอบจะทำให้ตนเองมีความสามารถทางด้านภาษาจีนมากขึ้น พฤติกรรมเชิงบวกดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ

Dweck (2006) ที่กล่าวว่า ความฉลาดไม่ใช่คุณสมบัติถาวร แต่สามารถพัฒนาได้หากบุคคลมีความพยายาม แนวคิดที่ถูกต้อง และยอมรับการเรียนรู้จากความผิดพลาด และพฤติกรรมดังกล่าวยังสัมพันธ์โดยตรงกับทฤษฎี การรับรู้ความสามารถของตน (Self-efficacy) ของ Bandura (1997) ซึ่งชี้ให้เห็นว่า การที่บุคคลมีความเชื่อว่าตนเองมีศักยภาพในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้สำเร็จ จะส่งผลให้เกิดการตั้งเป้าหมายที่ท้าทายความพยายามในการลงมือทำ และความอดทนต่ออุปสรรค ซึ่งเป็นคุณลักษณะสำคัญของผู้ที่มีกรอบความคิดเติบโตด้านความฉลาดและความสามารถพิเศษ

2.2 สะท้อนกรอบความคิดเติบโตด้านบุคลิกภาพและคุณลักษณะ ประกอบด้วย การเป็นบุคคลที่มีทัศนคติที่ดีต่อการปรับตัวในการเปลี่ยนแปลง มีความคิดดีต่อการพัฒนาความสามารถของตนเอง มีความเชื่อต่อความสามารถในการเปลี่ยนแปลงของตนเอง ซึ่งผู้วิจัยสังเกตได้จากการที่นักเรียนระบุจุดแข็งของตนเอง ในกิจกรรมจิตวิทยาเชิงบวกที่ 4 จุดแข็งของฉัน (My Strengths) ซึ่งนักเรียนสามารถเขียนระบุลักษณะนิสัยที่เป็นจุดแข็งและมีความโดดเด่นของตนเองและสามารถยกตัวอย่างได้อย่างชัดเจน เช่น นักเรียนระบุว่าตนเองมีจุดแข็ง คือ การใฝ่เรียนรู้ เป็นผู้ที่ชอบในการเรียนรู้ มีความสุขที่ได้รับความรู้หรือทักษะใหม่ มองการเรียนรู้เป็นสิ่งที่ เป็นประโยชน์และท้าทายตนเอง ทั้งนี้ยังสามารถอธิบายได้ว่า จะใช้จุดแข็ง คือ การใฝ่เรียนรู้ ในการแสวงหาความรู้ใหม่หรือทักษะที่เป็นประโยชน์ในการใช้ชีวิตประจำวันของตนเอง และการลงมือทำสิ่งใหม่ๆ พฤติกรรมของนักเรียนที่สามารถระบุลักษณะนิสัยที่เป็นจุดแข็งของตนเอง ในกิจกรรม สะท้อนให้เห็นถึงกรอบความคิดเติบโตด้านบุคลิกภาพและคุณลักษณะอย่างชัดเจน โดยนักเรียนแสดงออกถึง ความเชื่อว่าตนสามารถพัฒนาคุณลักษณะภายในได้ ผ่านการเรียนรู้และการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นแนวคิดสำคัญของทฤษฎีกรอบความคิดเติบโต โดยเฉพาะกรอบความคิดเติบโตด้านบุคลิกภาพ Dweck (2017) ได้ขยายกรอบแนวคิดเพิ่มเติมว่า คนที่มีกรอบความคิดเติบโตด้านด้านบุคลิกภาพจะเชื่อว่าตนสามารถเปลี่ยนแปลงคุณลักษณะ เช่น ความมั่นใจ ความกล้าแสดงออก หรือความอุตสาหะ ได้จากการฝึกฝนพฤติกรรมที่สอดคล้องกับคุณลักษณะนั้น

2.3 สะท้อนกรอบความคิดเติบโตด้านความพยายาม ประกอบด้วย ความเชื่อมั่นในผลของความพยายาม ให้ความสำคัญกับความพยายาม มองปัญหาเป็นความท้าทายมีความมุ่งมั่นในการพุ่งชนปัญหา ให้ความสำคัญกับการลงมือทำมากกว่าความสำเร็จ จากพฤติกรรมของนักเรียนที่ผู้วิจัยสังเกตได้จากการทำกิจกรรมจิตวิทยาเชิงบวกที่ 10 บันทึกความหวัง (Hope Journal) พบว่านักเรียนสามารถเขียนระบุเป้าหมายของตนเอง และเขียนอธิบายการวางแผนเพื่อที่จะบรรลุเป้าหมายนั้นได้ เช่น นักเรียนคนหนึ่งเขียนระบุว่าตนเองมีเป้าหมายอยากไปเรียนต่อที่ประเทศจีนในระดับอุดมศึกษา โดยเขียนอธิบายการวางแผนเกี่ยวกับทักษะที่มีคือ มีพื้นฐานทักษะภาษาจีนแต่ยังไม่มากพอ มีความมุ่งมั่นตั้งใจเรียน นักเรียนระบุทักษะที่ต้องพัฒนาคือ ต้องจำคำศัพท์ภาษาจีนให้ได้มากกว่านี้ และระบุอุปสรรคที่พบคือ ต้องใช้เวลานาน

มากกว่าจะจำคำศัพท์ นอกจากนี้ นักเรียนยังสามารถระบุด้านดีของการเผชิญอุปสรรคว่าทำให้รู้วาระดับคำศัพท์ภาษาจีนอยู่ในระดับใด และได้ทำความเข้าใจกับวิธีการเรียนรู้คำศัพท์ของตนเองว่ามีความเหมาะสมหรือต้องการเรียนรู้วิธีอื่นเพิ่มเติม ซึ่งพฤติกรรมของนักเรียนที่สามารถระบุเป้าหมายของตนเองอย่างชัดเจน พร้อมทั้งวางแผน จัดการอุปสรรค และสะท้อนตนเอง สะท้อนถึงกรอบความคิดเติบโต ด้านความพยายามอย่างเด่นชัด โดยเฉพาะในมิติของ การยอมรับอุปสรรคเป็นโอกาสในการเรียนรู้ และการเชื่อมั่นว่าความพยายามนำไปสู่การพัฒนา ซึ่งพฤติกรรมนักเรียนสอดคล้องกับ Dweck (2017) บรรยายว่าพฤติกรรมของนักเรียนที่วางเป้าหมายเชิงการเรียนรู้ว่าจะมองหางานที่มีความท้าทายซึ่งให้โอกาสในการพัฒนาความสามารถใหม่ๆ มีความอดทนเมื่อพบกับปัญหา ตัดสินความสำเร็จจากการความพยายามที่ใช้และความสามารถที่ได้รับการพัฒนา อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Dweck (2006) ที่กล่าวว่า ผู้ที่มีกรอบความคิดเติบโตจะมองความล้มเหลวเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเติบโต และยินดีที่จะเผชิญความท้าทายด้วยความมุ่งมั่น นอกพฤติกรรมของนักเรียนยังแสดงให้เห็นว่าเป็นการตั้งเป้าหมายเชิงเรียนรู้ซึ่งการออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมองค์ประกอบความสุข (PERMA) ตามแนวคิดจิตวิทยาเชิงบวกของ Seligman เช่น การให้นักเรียนเข้าใจอารมณ์เชิงบวก การทบทวนและสะท้อนเป้าหมายชีวิต การเพิ่มพูนความเชื่อมั่นและความพยายาม อย่างเหมาะสมกับบริบทของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สามารถช่วยพัฒนากรอบความคิดเติบโตของนักเรียน ดังนั้น ผลการวิจัยในครั้งนี้สามารถยืนยันได้ว่า กิจกรรมจิตวิทยาเชิงบวกที่ออกแบบโดยการส่งเสริมองค์ประกอบความสุข (PERMA) ตามแนวคิดจิตวิทยาเชิงบวก สามารถพัฒนากรอบความคิดเติบโตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ทั้ง 3 ด้าน คือ กรอบความคิดเติบโตด้านความฉลาดและความสามารถพิเศษ กรอบความคิดเติบโตด้านบุคลิกภาพและคุณลักษณะ และกรอบความคิดเติบโตด้านความพยายามได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลการทดลองดังกล่าวนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของนันท์ชัตสนันท์ สกุลพงศ์, ขวัญใจ ฤทธิ์คำรพ, และไพลิน ลิ้มวัฒนชัย (2562) ซึ่งได้ศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มด้านจิตวิทยาเชิงบวกต่อความสุขและการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนประจำ ผลการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมกลุ่มด้านจิตวิทยาเชิงบวกส่งผลให้นักเรียนมีระดับความสุขและการปรับตัวทางสังคมเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

3. สรุปได้ว่า กิจกรรมจิตวิทยาเชิงบวกที่ออกแบบมาอย่างมีระบบตามแนวคิด PERMA ของ Seligman (2011) มีอิทธิพลอย่างชัดเจนต่อการพัฒนากรอบความคิดเติบโตทั้ง 3 ด้าน คือกรอบความคิดเติบโตด้านความฉลาดและความสามารถพิเศษ กรอบความคิดเติบโตด้านบุคลิกภาพและคุณลักษณะ และกรอบความคิดเติบโตด้านความพยายามตามแนวคิดของ Dweck (2012) นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมได้แสดงออกถึงการตระหนักรู้ในคุณค่าของตนเองมากขึ้น มีพฤติกรรมที่สะท้อนความเชื่อมั่นว่า ความสามารถและศักยภาพสามารถพัฒนาได้ผ่านกระบวนการเรียนรู้ ความพยายาม และการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง

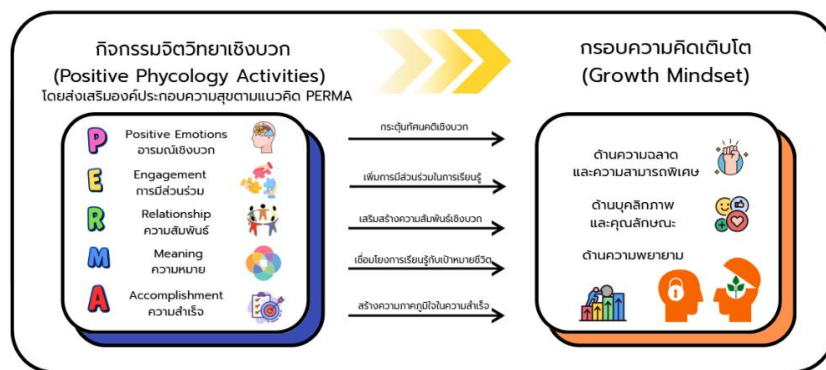
กิจกรรมที่จัดขึ้นไม่เพียงกระตุ้นให้นักเรียนได้มองเห็นจุดแข็งของตนเอง แต่ยังช่วยเหลือหลอมทัศนคติในเชิงสร้างสรรค์ที่ส่งเสริมการเติบโตทางความคิด อารมณ์ และการใช้เหตุผลอย่างเป็นระบบ นักเรียนมีแนวโน้มที่จะเปิดรับความท้าทายกล้าเผชิญกับอุปสรรคด้วยมุมมองใหม่ที่เชื่อว่า ความสามารถสามารถพัฒนาได้จากการเรียนรู้และพยายาม ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนผ่านจากกรอบความคิดแบบตายตัวไปสู่กรอบความคิดแบบเติบโตอย่างแท้จริง ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาศักยภาพมนุษย์อย่างยั่งยืน

เมื่อพิจารณาถึงกรอบความคิดเติบโตที่มีการพัฒนาทั้ง 3 ด้าน พบว่าทั้งสามองค์ประกอบมีส่วนสำคัญในการยกระดับพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ด้านความฉลาดและความสามารถพิเศษ คือ นักเรียนเริ่มมีความเชื่อมั่นว่าความสามารถไม่ใช่สิ่งที่ตายตัว แต่สามารถพัฒนาได้ หากมีความตั้งใจและฝึกฝน ซึ่งช่วยส่งเสริมให้กล้าเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ และไม่ยอมแพ้ต่อความล้มเหลว Dweck (2006) ด้านบุคลิกภาพและคุณลักษณะทำให้ นักเรียนมีมุมมองเชิงบวกต่อตนเองมากขึ้น โดยแสดงออกถึงความเชื่อมั่นว่าตนสามารถปรับเปลี่ยนและพัฒนานิสัยหรือคุณลักษณะเฉพาะตนให้ดีขึ้นได้ Dweck (2016) ส่วนด้านความพยายาม นักเรียนมีพฤติกรรมที่สะท้อนถึงความตั้งใจ ความมุ่งมั่นในการลงมือทำ และสามารถวางแผนจัดการกับอุปสรรคได้อย่างมีระบบและต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Bandura (1997) เกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง (self-efficacy) ที่ส่งผลต่อความพยายามและความอดทน เมื่อเผชิญปัญหา การพัฒนากรอบความคิดทั้ง 3 ด้านนี้จึงถือเป็นการเปลี่ยนแปลงภายในของนักเรียนอย่างยั่งยืน ที่แสดงออกผ่านพฤติกรรมการเรียนรู้ที่มีจุดมุ่งหมาย มีวินัยในตนเอง และสามารถปรับตัวได้ดีต่อความท้าทาย ซึ่งเป็นลักษณะของผู้เรียนที่มีกรอบความคิดเติบโต

จากผลการวิจัยและการอภิปรายข้างต้นสามารถสรุปเป็นแนวโน้มที่สำคัญได้ว่า การจัดกิจกรรมจิตวิทยาเชิงบวก ที่ผสมผสานทั้งมิติของอารมณ์ การมีส่วนร่วม ความสัมพันธ์ ความหมาย และความสำเร็จอย่างมีหลักการนั้น สามารถนำไปปรับใช้ได้บริบทอื่นอย่างหลากหลายที่เป็นประโยชน์กับผู้เรียนทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา หรือแม้กระทั่งการศึกษานอกระบบและในระดับอุดมศึกษา ทั้งนี้ต้องมีการออกแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัย ความสนใจ และบริบทของผู้เรียนในแต่ละกลุ่ม โดยยังคงยึดแก่นของแนวคิด องค์ประกอบความสุขตามแนวคิด PERMA ของ Seligman (2011) หากนำไปใช้ในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง จะสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดแนวคิดใหม่ต่อความผิดพลาด สามารถเรียนรู้จากประสบการณ์จริง และค่อยๆ สร้างระบบความคิดที่ยืดหยุ่นต่อปัญหาและพร้อมพัฒนาอย่างต่อเนื่องในชีวิตจริง ถือเป็นการวางรากฐานทางจิตใจที่สำคัญต่อการใช้ชีวิตของผู้เรียน

องค์ความรู้ใหม่ (Originality and Body of Knowledge)

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ สังเคราะห์และนำเสนอองค์ความรู้ใหม่ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้กิจกรรมจิตวิทยาเชิงบวกในการพัฒนารอบความคิดเติบโตของนักเรียน โดยแสดงให้เห็นว่า การเสริมสร้าง กรอบความคิดเติบโต ผ่านกิจกรรมจิตวิทยาเชิงบวกที่ส่งเสริม องค์ประกอบความสุขตามโมเดล PERMA สามารถพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในหลาย ๆ ด้าน เช่น การมีทัศนคติเชิงบวก ความพยายามในการฝึกฝนและการพัฒนาความสามารถในการปรับตัวอย่างมีประสิทธิภาพในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การนำโมเดล PERMA มาใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ช่วยให้เข้าใจถึง กระบวนการที่มีผลต่อกรอบความคิดเติบโตในเชิงบวก ซึ่งส่งผลให้เกิดการพัฒนา ในทักษะต่าง ๆ ที่สำคัญต่อการเรียนรู้และการปรับตัวในสังคม สามารถเขียนความเชื่อมโยง แผนภาพได้ดังภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 การพัฒนารอบความคิดเติบโตผ่านกิจกรรมจิตวิทยาเชิงบวก

ที่มา : (ธนาธิป บัวเทศ, 2568)

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าผลของกิจกรรมจิตวิทยาเชิงบวกสามารถพัฒนารอบความคิดเติบโตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้อย่างชัดเจน ดังนั้น ครู อาจารย์ ผู้สอนในสถานการเรียนรู้ต่าง ๆ สามารถที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมเสริมทักษะให้นักเรียนได้โดยเฉพาะนักเรียนที่ต้องการทักษะการปรับตัว เช่น นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หรือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ควรมีการศึกษา รายละเอียดของกิจกรรม และเอกสารที่ประกอบแต่ละครั้งให้มีความเหมาะสมกับกลุ่มนักเรียนโดยพิจารณาจากบริบทของสถานศึกษาและช่วงวัยของนักเรียนเป็นหลัก

2. ควรมีการอบรมกิจกรรมจิตวิทยาเชิงบวกที่มีต่อการรอบความคิดเติบโตให้ครูได้เข้าใจแนวคิดที่หลักการ ทฤษฎี และกระบวนการที่สำคัญ ซึ่งครูต้องมีพื้นฐานความเข้าใจเกี่ยวกับรอบความคิดทั้งกรอบความคิดเติบโตและกรอบความคิดจำกัด ซึ่งผู้ที่สนใจสามารถนำแผนกิจกรรมจิตวิทยาเชิงบวกของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนากรอบความคิด ให้แก่ นักเรียน นักศึกษา หรือบุคคลทั่วไป เพื่อเป็นการพัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพที่ดีที่สำคัญต่อการดำเนินชีวิตอย่างยั่งยืนได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาขยายผลเพิ่มเติมโดยการดำเนินการวิจัยในกลุ่มตัวอย่างที่มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น เช่น นักเรียนในชั้นประถมศึกษา นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย นักเรียนอาชีวศึกษา นักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ผู้สูงอายุ และบุคคลทั่วไป เพื่อศึกษาผลของการเปลี่ยนแปลงกรอบความคิดเติบโตในช่วงวัยต่าง ๆ และเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาและออกแบบกิจกรรมจิตวิทยาเชิงบวกให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับลักษณะของ แต่ละกลุ่มเป้าหมาย อันจะนำไปสู่การประยุกต์ใช้กิจกรรม เพื่อส่งเสริมกรอบความคิดเติบโตได้อย่างมีประสิทธิภาพในวงกว้างมากยิ่งขึ้น

2. สถานศึกษาหรือครูผู้สอนควรพิจารณานำกิจกรรมจิตวิทยาเชิงบวกมาบูรณาการเข้ากับการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาต่าง ๆ อย่างเหมาะสม ทั้งในรูปแบบกิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หรือกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน โดยเน้นการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมอารมณ์เชิงบวก การค้นพบจุดแข็งของตนเอง การตั้งเป้าหมาย และการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง ซึ่งสามารถสนับสนุนพัฒนาการด้านจิตใจ สังคม และทักษะชีวิตที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตของนักเรียนได้

เอกสารอ้างอิง (References)

- กันยกร เนาว์ขุนทด และประยุทธ์ ไทยธานี. (2566). “ผลของโปรแกรมส่งเสริมการรับรู้ความสามารถแห่งตนที่มีต่อการรอบความคิดเติบโตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5.” วารสารวณัฏฐองแหกรพุทธศาสตร์ปริทรรศน์. 10(2) : 99-112.
- จารุวรรณ แสงดวง (2556). ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาจิตวิทยาเชิงบวกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนผดุงปัญญา จังหวัดตาก. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ชัชวาล ศิลปกิจ, รสสุคนธ์ ชมชื่น และอรวรรณ ศิลปกิจ. (2558). “ความตรงของแบบวัดชุดความคิด.” วารสารสุขภาพจิตแห่งประเทศไทย. 23(3) : 166-174.

- นันท์ชัตสันธ์ สกุลพงศ์, ขวัญใจ ฤทธิ์คำพร และไพลิน ถิ่นวัฒนชัย. (2562). “ผลของกิจกรรมกลุ่มด้านจิตวิทยาเชิงบวกต่อความสุขและการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนประจำ: การวิจัยแบบผสมวิธี.” *วารสารพฤติกรรมศาสตร์เพื่อการพัฒนา*. 11(1): 35-52.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2563). “ข้อค้นพบจาก PISA 2018 เกี่ยวกับกรอบความคิดแบบเติบโต (Growth Mindset) FOCUS ประเด็นจาก PISA.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <https://pisathailand.ipst.ac.th/issue-2020-49> สืบค้น 31 พฤษภาคม 2568.
- _____. (2565). *การมีกรอบความคิดแบบเติบโตของนักเรียนไทย: ผลจากการประเมิน PISA 2018*. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุกานดา จงเสริมตระกูล. (2562). *รูปแบบเครือข่ายการเรียนรู้ส่วนบุคคลที่ใช้ในการชี้แนะปัญญาเพื่อส่งเสริมกรอบความคิดแบบเติบโตในการพัฒนาความสามารถด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรัตน์ ตันติวิวัฒน์. (2560). “จิตวิทยาเชิงบวก : การพัฒนา การประยุกต์ และความท้าทาย.” *วารสารพฤติกรรมศาสตร์เพื่อการพัฒนา*. 9(1): 277-289.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.2561-2580*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- อุษณี กิรติวิโรจน์กุล. (2565). *ผลของการใช้ชุดกิจกรรมจิตวิทยาเชิงบวกต่อการเสริมสร้างความคิดเชิงบวกแก่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- Bandura, A. (1997). *Self – efficacy : The exercise of control*. New York : W.H. Freeman and company
- Dweck, C. S. (2006). *Mindset: The New Psychology of Success*. New York : Random House Publishing Group.
- _____. (2012). *Mindset : How You Can Fulfil Your Potential*. London : Constable & Robinson.
- _____. (2016). *Mindset : The new psychology of success*. New York : Ballantine Books.

- Kolb, D. A. (2005). **Experiential learning: Experience as the source of learning and development**. Prentice-Hall., Inc, Englewood Cliffs, N.J.
- Mathew, W. & Margaret, L. K. (2018). “Positive education : Learning and teaching for wellbeing and academic mastery.” **International Journal of Wellbeing**. 8(1) : 1-17.
- Seligman, M. E. P. (2011). **Flourish: A visionary new understanding of happiness and well-being**. Free Press.
- Seligman, M. E. P., & Csikszentmihalyi, M. (2000). “Positive psychology: An introduction.” **American Psychologist**. 55(1) : 5–14.

การใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4
Artificial Intelligence for Educational Management of Schools under
The Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 4

สุกัญญา ทวีพันธ์¹ ภาณุพงศ์ บุญรัมย์² และ นเรศ ขันธะรี³

Sukanya Taweepan¹ Panupong Boonrom² and Narech Khantaree³

Received : July 23, 2025; Revised : October 10, 2025; Accepted : December 21, 2025

บทคัดย่อ (Abstract)

วิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 2) เพื่อเปรียบเทียบการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา จำแนกตาม ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษา และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 296 คน โดยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน จากประชากร 1,276 คน ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มเป้าหมายคือผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็น แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 55 ข้อ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.99 และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง การวิจัยเชิงปริมาณ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบค่าเอฟ (F-test) ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพทำการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี; Graduate Student, Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University; e-mail : sukanya.taweepun@gmail.com

^{2,3} คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี; Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University; e-mail: boonrom2014@gmail.com, narechkhan585@gmail.com

ผลการวิจัยพบว่า 1) การใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการบริหารจัดการศึกษา ของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 โดยภาพรวม อยู่ในระดับน้อย 2) การเปรียบเทียบการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษากับครูและบุคลากรทางการศึกษาจำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนจำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน 3) แนวทางการพัฒนาการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา ดังนี้ (1) ด้านการบริหารงานวิชาการ ส่งเสริมใช้ AI เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ลดภาระงาน และยกระดับคุณภาพ เช่น ออกแบบการเรียนรู้ วิเคราะห์หลักสูตร จัดตาราง ตอบคำถามด้วยแชทบอท และตรวจข้อสอบอัตโนมัติ (2) ด้านการบริหารงบประมาณ ส่งเสริมใช้ AI เพื่อความแม่นยำ โปร่งใส และคุ้มค่า เช่น วางแผนงบ ทำบัญชี จัดซื้อจัดจ้าง และยื่นภาษี (3) ด้านการบริหารงานบุคคล ส่งเสริมใช้ AI จัดการอัตรากำลัง ปรับปรุงทะเบียนบุคลากร วิเคราะห์ช่องว่างทักษะ แนะนำอบรม ลดงานเอกสารและพัฒนาศักยภาพ และ (4) ด้านการบริหารทั่วไป ส่งเสริมใช้ AI จัดการเอกสาร นัดหมายประชุมแชทบอทตอบคำถาม วิเคราะห์ความเสี่ยง ควบคุมความปลอดภัย และปรับปรุงกระบวนการบริหารให้มีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ (Keywords) : ปัญญาประดิษฐ์, การบริหารจัดการศึกษา, เทคโนโลยี AI ในการศึกษา

Abstract

This study aimed to 1) study the use of artificial intelligence (AI) in educational management of schools under the Office of Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area 4. 2) compare the use of AI in educational management of schools classified by position, work experience, and school size. And 3) explore approaches for applying AI in educational management of schools. This study employed a mixed-methods research design, combining quantitative and qualitative approaches. The sample for the quantitative phase consisted of 296 participants, including school administrators, teachers, and educational personnel, selected through stratified random sampling from a population of 1,276 individuals. For the qualitative phase, the target group comprised five school administrators under the Office of Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area 4. The research instruments included a

five-point Likert scale questionnaire with 55 items, which yielded an overall reliability coefficient of 0.99, and a semi-structured interview form. Statistical methods used for quantitative data analysis included percentage, mean, standard deviation, t-test, and F-test. The qualitative data were analyzed using descriptive content analysis.

The research findings revealed that: 1) The overall use of artificial intelligence (AI) in educational management among schools under the Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 4 was at a low level. 2) A comparison of AI utilization in educational management across different positions, work experience, and school sizes showed that administrators and teachers/ educational personnel differed significantly by work experience at the .01 level, and by school size at the .05 level, while there was no significant difference by position. 3) Guidelines for enhancing AI application in educational management were as follows: (1) Academic management: Encourage the use of AI to improve efficiency, reduce workload, and enhance quality, such as designing learning activities, analyzing curricula, scheduling classes, using chatbots for Q&A, and conducting automated test scoring. (2) Budget management: Promote AI for accuracy, transparency, and efficiency, such as in budgeting, accounting, procurement, and tax submission. (3) Personnel management: Utilize AI to manage staffing, update personnel records, analyze skill gaps, recommend training programs, reduce paperwork, and develop staff potential. And (4) General administration: Apply AI for document management, meeting scheduling, chatbot-based inquiries, risk analysis, security control, and process improvement.

Keywords : Artificial Intelligence, Educational Management, AI Technology in Education.

บทนำ (Introduction)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 9 เทคโนโลยีการศึกษา มาตรา 66 ที่มีเจตนารมณ์ให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถในการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาด้วยการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเทคโนโลยี ให้ผู้เรียนได้มีความรู้ ความสามารถและทักษะเพียงพอที่จะใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545 : 7) ปัจจุบันโลกเปลี่ยนแปลง

ตลอดเวลา โดยมีเทคโนโลยีเป็นปัจจัยสำคัญ โดยเฉพาะปัญญาประดิษฐ์ (AI) ที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตและการทำงานทั้งภาคเอกชนและภาครัฐ หลายประเทศนำ AI มาเพิ่มประสิทธิภาพการบริการและการทำงาน ภาครัฐไทยจึงควรทำความเข้าใจและประยุกต์ใช้ AI เพื่อพัฒนาบริการให้ทันต่อความต้องการของประชาชน (สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล, 2562 : 2)

ปัญญาประดิษฐ์ (AI) คือเทคโนโลยีที่พัฒนาขึ้นเพื่อช่วยมนุษย์ในการดำเนินชีวิตและทำงานในยุคดิจิทัล โดยการใช้ AI แทนแรงงานในภาคการผลิตและบริการเพิ่มขึ้น ในวงการศึกษามีการวิจัยและพัฒนา AI อย่างก้าวหน้าในประเทศเทคโนโลยีสูง เช่น จีนและเกาหลี พร้อมได้รับการส่งเสริมความรู้จากองค์กรระหว่างประเทศ เช่น UNESCO และ European Commission (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563 : คำนำ) โลกให้ความสำคัญกับศักยภาพของ AI ด้านการศึกษา แม้ผลกระทบในห้องเรียนยังน้อย แต่ AI คาดว่าจะกลายเป็นเครื่องมือสนับสนุนครูและนักเรียนอย่างกว้างขวาง พร้อมเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจ ตลาดงาน และระบบการศึกษาในอนาคต AI อาจเปิดทางใหม่ในการเรียนรู้และการสอน สร้างความหลากหลายทางทักษะ เพิ่มโอกาสเท่าเทียม และเปลี่ยนวิธีประเมิน รวมถึงรูปแบบห้องเรียนและการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563 : 7-8)

พล.ต.อ. เพิ่มพูน ชิดชอบ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ กล่าวในการประชุมรับมอบนโยบาย รมว.ศธ. และ รมช.ศธ. สมัยที่ 2 เมื่อวันที่ 16 กันยายน 2567 การศึกษาเป็นหัวใจพัฒนาประเทศให้มั่นคงยั่งยืน พัทธกิจสถาบันพระมหากษัตริย์ และยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นกรอบ แนวทางการทำงาน “จับมือไว้แล้วไปด้วยกัน” นโยบายหลัก “เรียนดี มีความสุข” มุ่งความเป็นเลิศและทักษะการดำรงชีวิต พร้อมลดภาระครู นักเรียน ผู้ปกครอง เร่งลดความเหลื่อมล้ำ ให้การศึกษาเท่าเทียมทั้งในระบบ นอกกระบบ อัจฉริยะ และการศึกษาตลอดชีวิต ส่งเสริมใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ โดยเฉพาะ AI ในการเรียนการสอน (อานนท์ วิชานนท์, 2567)

กิติพิเชษฐ์ ฐูปูชา, สิทธิพร เขาอู่ และสุรพงษ์ วิริยะ (2566 : 271-284) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในยุค AI พบว่า การจัดการทรัพยากรมนุษย์มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากจากการนำเทคโนโลยี โดยเฉพาะ AI เข้ามาใช้ในองค์กร เช่น การวิเคราะห์และคัดเลือกบุคลากรให้เหมาะสมกับงาน การคำนวณค่าตอบแทนตามผลงาน และการอบรมออนไลน์ด้วยระบบ AI ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจและสามารถประยุกต์เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ยกย่องคุณภาพองค์กรให้แข่งขันได้ในระดับสากล ทั้งนี้ องค์กรควรปรับตัววิสัยทัศน์ สร้างวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาสมรรถนะดิจิทัล เพื่อให้การทำงานมีความสะดวก รวดเร็ว และคล่องตัวในยุค AI

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 มีจุดเน้นที่สำคัญและสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล ในจุดเน้นที่ 1 โรงเรียนบริหารจัดการด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล และ ระบบ SMSS เพื่อส่งเสริมให้โรงเรียนมีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการบริหารโรงเรียน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความสะดวกในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ โดยเทคโนโลยีดิจิทัลช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้และการจัดการในหลากหลายรูปแบบ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4, 2567 : 65-66) ได้มีการจัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับการใช้งาน AI ในการจัดการเรียนการสอน ภายใต้โครงการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ให้หลากหลายด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย ซึ่งถึงแม้ สพป.อุบลราชธานี เขต 4 จะมีนโยบายและได้ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล และการใช้งานระบบ AI อย่างจริงจัง แต่โรงเรียนยังมีสภาพปัญหาที่ยังขาดแคลนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีและ AI โรงเรียนยังไม่มีมีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการสนับสนุนการเรียนการสอนหรือการบริหารจัดการอย่างเต็มที่

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการบริหารจัดการศึกษา ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 โดยมุ่งเน้นศึกษาสภาพการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการบริหารจัดการศึกษา เปรียบเทียบความคิดเห็นที่แตกต่างกันของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน รวมทั้งวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จและอุปสรรคในการดำเนินงาน เพื่อสังเคราะห์เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการบริหารจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ตอบสนองต่อบริบทของพื้นที่ และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนในยุคดิจิทัลได้อย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการบริหารจัดการศึกษา ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4
2. เพื่อเปรียบเทียบการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 จำแนกตาม ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาแนวทางการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการบริหารจัดการศึกษา ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการบริหารจัดการศึกษา ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 145 คน ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 1,131 คน รวม 1,276 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4, 2567 : 4) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ซึ่งได้มาโดยใช้ตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของ Krejcie & Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 42) ทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามขนาดของโรงเรียน จากนั้นนำมาเทียบสัดส่วนและใช้การสุ่มแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้ตัวอย่างทั้งหมด 296 คนประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 33 คน และครู จำนวน 263 คน

การวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 4 จำนวน 5 คน โดยคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยใช้กรอบแนวคิด ขอบข่ายการบริหารสถานศึกษา 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการบริหารงานวิชาการ 2) ด้านการบริหารงานงบประมาณ 3) ด้านการบริหารงานบุคคล และ 4) ด้านการบริหารทั่วไป

ตัวแปรต้น ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา ประกอบด้วย 1) ตำแหน่ง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา 2) ประสบการณ์ทำงาน ได้แก่ น้อยกว่า 5 ปี ตั้งแต่ 5 ปี-15 ปี และมากกว่า 15 ปีขึ้นไป 3) ขนาดสถานศึกษา ได้แก่ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่

ตัวแปรตาม ได้แก่ การใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการบริหารจัดการศึกษา โดยใช้กรอบแนวคิด ขอบข่ายการบริหารสถานศึกษา 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการบริหารงานวิชาการ 2) ด้านการบริหารงานงบประมาณ 3) ด้านการบริหารงานบุคคล 4) ด้านการบริหารทั่วไป

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการบริหารจัดการศึกษา ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนี้มี 2 ประเภท ดังนี้

1) แบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะ เป็นแบบตรวจรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับ การใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการบริหารจัดการศึกษา ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 จำนวน 55 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของ Likert มี 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80-1.00 ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .99

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended) เกี่ยวกับข้อคิดเห็นต่อแนวการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการบริหารจัดการศึกษา ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4

2) แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (semi - structured interview) เพื่อศึกษาแนวทางการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการบริหารจัดการศึกษา ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 โดยกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 5 คน เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยวิธีการสัมภาษณ์ใช้แบบกึ่งโครงสร้าง การตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .95

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ขอหนังสืออนุญาตจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี เพื่อส่งถึงผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 จากนั้น ผู้วิจัยได้แจกจ่ายแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ทั้งรูปแบบเอกสารและแบบสอบถามออนไลน์ผ่านระบบ Google Form เพื่อความสะดวกและรวดเร็วในการสื่อสารข้อมูล ภายหลังจากแจกจ่ายแบบสอบถามแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการติดตามและรวบรวมแบบสอบถามจนครบถ้วนตามจำนวนที่กำหนดไว้ พร้อมทั้งตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลก่อนนำเข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนที่วางไว้

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เริ่มจากการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม การเข้ารหัส และการให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดจากนั้นวิเคราะห์ข้อมูล

เชิงปริมาณโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความถี่ และร้อยละ พร้อมทั้งวิเคราะห์ความแตกต่างของข้อมูลด้วยสถิติ t-test และ F-test รวมถึงการเปรียบเทียบรายคู่แบบ Scheffe สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพจากคำถามปลายเปิดและแบบสัมภาษณ์ ดำเนินการวิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาแบบพรรณนา

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 11.15 เป็นครูจำนวน 263 คน คิดเป็นร้อยละ88.85 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 24.66ประสบการณ์ตั้งแต่ 5 ปี ถึง 15 ปี จำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 55.07 ประสบการณ์มากกว่า 15 ปี ขึ้นไป จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 20.27 และจำแนกตามขนาดสถานศึกษา ขนาดเล็ก จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 44.59 ขนาดกลางจำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 41.22 และขนาดใหญ่ จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 14.19

ตารางที่ 1 การใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการบริหารจัดการศึกษา ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 โดยภาพรวมและรายด้าน

การใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการบริหารจัดการศึกษา				
ของสถานศึกษา	$\bar{x}$	S	แปลผล	อันดับ
1. ด้านการบริหารงานวิชาการ	2.39	.85	น้อย	2
2. ด้านการบริหารงบประมาณ	2.34	.88	น้อย	4
3. ด้านการบริหารงานบุคคล	2.38	.93	น้อย	3
4. ด้านการบริหารทั่วไป	2.46	.97	น้อย	1
รวม	2.40	.87	น้อย	

จากตารางที่ 1 พบว่าการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 โดยภาพรวม มีการใช้อยู่ในระดับน้อย ($\bar{x}$ =2.40) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านการบริหารทั่วไป ($\bar{x}$ =2.46) รองลงมาคือ ด้านการบริหารงานวิชาการ($\bar{x}$ =2.39) ด้านการบริหารงานบุคคล ($\bar{x}$ =2.38) และด้านการบริหารงบประมาณ ($\bar{x}$ =2.34) ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 จำแนกตามตำแหน่งประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษา

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการบริหารจัดการศึกษา ของสถานศึกษา
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 จำแนกตาม
ตำแหน่ง

การใช้ปัญญาประดิษฐ์ ในการบริหารจัดการศึกษา ของสถานศึกษา	ตำแหน่ง				t	P
	ผู้บริหารสถานศึกษา		ครู			
	(n=33)		(n=263)			
	$\bar{x}$	s	$\bar{x}$	s		
1. ด้านการบริหารงานวิชาการ	2.37	.95	2.40	.83	-.20	.84
2. ด้านการบริหารงบประมาณ	2.31	.96	2.35	.88	-.24	.81
3. ด้านการบริหารงานบุคคล	2.44	1.06	2.38	.91	.36	.72
4. ด้านการบริหารทั่วไป	2.46	1.07	2.47	.96	-.08	.93
รวม	2.39	.97	2.40	.86	-.07	.95

จากตารางที่ 2 พบว่า สภาพการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 จำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวม
และรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการบริหารจัดการศึกษา ของสถานศึกษา
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 จำแนกตาม
ประสบการณ์ทำงาน

การใช้ปัญญาประดิษฐ์ ในการบริหารจัดการศึกษา ของสถานศึกษา	ประสบการณ์ทำงาน						F	P
	น้อยกว่า 5 ปี		ตั้งแต่ 5 ปี ถึง 15 ปี		มากกว่า 15 ปี			
	(n=73)		ปี (n=163)		ขึ้นไป (n=60)			
	$\bar{x}$	S	$\bar{x}$	S	$\bar{x}$	S		
1. ด้านการบริหารงานวิชาการ	2.63	.88	2.42	.83	2.06	.75	7.87**	.00
2. ด้านการบริหารงบประมาณ	2.51	.86	2.35	.88	2.11	.89	3.55*	.03
3. ด้านการบริหารงานบุคคล	2.60	.93	2.40	.92	2.07	.88	5.66**	.00
4. ด้านการบริหารทั่วไป	2.78	1.07	2.45	.91	2.14	.90	7.37**	.00
รวม	2.63	.91	2.41	.85	2.10	.82	6.47**	.00

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05, **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการบริหารจัดการศึกษา ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการบริหารจัดการศึกษา ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านการบริหารงบประมาณ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการบริหารจัดการศึกษา ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

การใช้ปัญญาประดิษฐ์ ในการบริหารจัดการศึกษา ของสถานศึกษา	ขนาดสถานศึกษา						F	P
	ขนาดเล็ก		ขนาดกลาง (n=		ขนาดใหญ่ (n=			
	(n=132)		122)		42)			
	$\bar{x}$	S	$\bar{x}$	S	$\bar{x}$	S		
1. ด้านการบริหารงานวิชาการ	2.28	.81	2.49	.88	2.51	.81	2.41	.09
2. ด้านการบริหารงบประมาณ	2.23	.84	2.41	.94	2.50	.84	2.21	.11
3. ด้านการบริหารงานบุคคล	2.25	.87	2.49	.98	2.51	.90	2.62	.07
4. ด้านการบริหารทั่วไป	2.27	.88	2.60	1.05	2.71	.91	5.25**	.01
รวม	2.26	.81	2.50	.93	2.56	.84	3.32*	.04

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05, **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

จากตารางที่ 4 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการบริหารจัดการศึกษา ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ที่มีขนาดสถานศึกษาต่างกัน มีการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการบริหารจัดการศึกษาโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารทั่วไปมีการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการบริหารจัดการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ และด้านการบริหารงานบุคคลไม่แตกต่างกัน

3. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 จากการสัมภาษณ์ และข้อเสนอแนะจากแบบสอบถาม โดยสรุปเป็นรายด้าน ดังนี้

3.1 ด้านการบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการใช้ AI ในงานวิชาการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ลดภาระงาน และยกระดับคุณภาพการศึกษา AI ช่วยออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ แนะนำวิธีสอน วิเคราะห์ข้อมูลปรับปรุงหลักสูตร และจัดตารางเรียนอย่างเหมาะสม อีกทั้งยังใช้เป็น Chatbot ตอบคำถามนักเรียน ตรวจสอบข้อสอบอัตโนมัติ และสร้างสื่อการสอนที่ทันสมัย เช่น ใช้ ChatGPT ช่วยเขียนแผนการสอนและแบบฝึกหัด ซึ่งล้วนเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาการศึกษาอย่างยั่งยืน

3.2 ด้านการบริหารงบประมาณ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการใช้ AI ในการบริหารงบประมาณ เพื่อเพิ่มความแม่นยำ ลดข้อผิดพลาด และเพิ่มประสิทธิภาพ AI ช่วยจัดทำแผนการใช้จ่าย เขียนโครงการ จัดทำบัญชี ทะเบียนพัสดุ และยื่นภาษี รวมถึงปรับปรุงกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างให้เป็นระบบ โปร่งใส และสอดคล้องมาตรฐาน ซึ่งช่วยลดภาระงานและเสริมประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา

3.3 ด้านการบริหารงานบุคคล ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการใช้ AI ในงานบุคคล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ลดข้อผิดพลาด และลดภาระงานเอกสาร AI ช่วยจัดการอัตราค่าจ้าง โยกย้ายบุคลากร ปรับปรุงทะเบียนประวัติ และใช้ระบบ ก.พ.7 Online ลดการเดินทาง นอกจากนี้ยังวิเคราะห์ทักษะที่ขาด และแนะนำหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อพัฒนาศักยภาพบุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพ

3.4 ด้านการบริหารทั่วไป ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการใช้ AI ในการบริหารทั่วไป เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ลดภาระงาน และลดข้อผิดพลาด AI ช่วยจัดเก็บและจัดการเอกสารนัดหมายและสรุปผลการประชุม ใช้แชทบอทตอบคำถาม จัดสรรทรัพยากร วิเคราะห์ความเสี่ยงควบคุมระบบความปลอดภัย และประมวลผลความคิดเห็นเพื่อพัฒนาการบริหารสถานศึกษา

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการศึกษาวิจัย เรื่อง การใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 พบว่า มีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

1. สภาพการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการบริหารจัดการศึกษา ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับน้อยทุกด้าน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 มีบริบทเป็นโรงเรียนขนาดเล็กจำนวนมาก ทำให้มีข้อจำกัดในหลาย ๆ ด้าน เช่นผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา

อาจยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ AI มากพอ ยังขาดการอบรมหรือพัฒนาทักษะที่เกี่ยวข้องกับการนำ AI ไปใช้ในการบริหารและจัดการศึกษา โรงเรียนระดับประถมศึกษาโดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กในเขตชนบท อาจมีงบประมาณจำกัด ทำให้ไม่สามารถลงทุนในเทคโนโลยี AI ได้ ขาดอุปกรณ์และโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล เช่น อินเทอร์เน็ตความเร็วสูง อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ หรือซอฟต์แวร์ที่รองรับ AI ในด้านนโยบายจากหน่วยงานระดับเขตพื้นที่การศึกษา สพฐ. หรือกระทรวงศึกษาธิการในการส่งเสริมการใช้ AI ยังไม่ชัดเจนพอ และยังขาดการสนับสนุนจากภาครัฐหรือเอกชนในด้านเทคโนโลยีและบุคลากรที่มีความสามารถ จึงส่งผลให้การใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการบริหารจัดการศึกษา ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 โดยภาพรวมมีการใช้ในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมศรี พุทธธรรมวงศ์ (2563 : 257) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนากำลังคนด้านปัญญาประดิษฐ์ที่สอดคล้องกับความต้องการของการค้าปลีกยุคใหม่ พบว่าครูและบุคลากรทางการศึกษายังขาดความรู้และทักษะในการประยุกต์ใช้ AI ในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งส่งผลให้การนำ AI มาใช้ในสถานศึกษายังไม่แพร่หลาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัชชาย จิระวัฒน์วงศ์ และคณะ (2567 : 4) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ นวัตกรรมการบริหารจัดการเชิงรุกเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของยุคปัญญาประดิษฐ์ ระบุว่าโรงเรียนหลายแห่ง โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบท ประสบปัญหาขาดแคลนงบประมาณและทรัพยากรในการลงทุนด้านเทคโนโลยี AI ทำให้การนำ AI มาใช้ในการบริหารจัดการศึกษาเป็นไปได้ยาก สอดคล้องกับบทความวิชาการของนฤตล จันทระเพ็ชร (2568 : 1-13) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ ปัญญาประดิษฐ์ (AI) การประยุกต์ใช้ทางการศึกษา ระบุว่าโรงเรียนหลายแห่งประสบปัญหาขาดแคลนงบประมาณและทรัพยากรในการลงทุนด้านเทคโนโลยี AI ทำให้การนำ AI มาใช้ในการบริหารจัดการศึกษาเป็นไปได้ยาก

2. เปรียบเทียบการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการบริหารจัดการศึกษา ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษา

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษากับครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการบริหารจัดการศึกษา ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 จำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 และสถานศึกษาในสังกัด อาจมีแนวนโยบายและแนวปฏิบัติที่ยังไม่ชัดเจน ทำให้ทั้งผู้บริหารและบุคลากรมีกรอบแนวคิดที่คล้ายกันเกี่ยวกับการใช้ AI ในการบริหารการศึกษายังไม่มีการส่งเสริมการใช้ AI ในระดับพื้นที่ หรือ AI ยังอยู่ในระยะเริ่มต้นของการนำมาใช้ ความแตกต่างของประสบการณ์และมุมมองต่อ AI

ระหว่างกลุ่มบุคลากรอาจยังไม่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิลาวลัย อภิบาล (2564 : 92) ได้ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการนำเทคโนโลยีมาบริหารงานด้านวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 พบว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าวิชาการที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการนำเทคโนโลยีมาบริหารงานด้านวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับอุทัย แดนพันธ์ (2557 : 146) ได้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการบริหารสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่งโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับสุขจิราภรณ์ ทิพย์อุตร (2566 : 127) ได้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ พบว่า ข้าราชการครูที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญโดยรวมและรายได้ไม่แตกต่างกัน

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษากับครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการบริหารจัดการศึกษา ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านบริหารทั่วไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านบริหารงบประมาณ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มที่มีประสบการณ์ทำงานมาก มักคุ้นชินกับระบบบริหารและการจัดการศึกษารูปแบบดั้งเดิม อาจมีความระมัดระวังหรือกังวลเกี่ยวกับ AI โดยเฉพาะเรื่องความแม่นยำ ความน่าเชื่อถือ และผลกระทบต่อบทบาทของมนุษย์ กลุ่มที่มีประสบการณ์ทำงานน้อย มักเปิดรับเทคโนโลยีใหม่ได้ง่ายกว่า เพราะเติบโตมากับยุคดิจิทัล อาจมอง AI เป็น เครื่องมือช่วยลดภาระงาน และเสริมประสิทธิภาพในการบริหารและจัดการเรียนการสอน และอาจมีทัศนคติบวกต่อ AI มากกว่า เพราะมีแนวโน้มที่จะเห็นศักยภาพของ AI มากกว่าข้อจำกัด ทางด้านทักษะด้านดิจิทัล กลุ่มที่มีประสบการณ์มาก อาจมีข้อจำกัดด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ทำให้การเรียนรู้และปรับตัวกับ AI ใช้เวลามากขึ้น กลุ่มที่มีประสบการณ์น้อยคุ้นเคยกับเทคโนโลยีอยู่แล้วจึงมีความมั่นใจในการใช้ AI มากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอภิสิทธิ์ ทูรียานนท์ และณัฐพัชรพรพงศ์พัชร (2566 : 49-64) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการ

บริหารงานวิชาการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 พบว่าการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน จะมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับวิลาวลัย อภิบาล (2564 : 92) ได้ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการนำเทคโนโลยีมาบริหารงานด้านวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 พบว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าวิชาการที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการนำเทคโนโลยีมาบริหารงานด้านวิชาการของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ สอดคล้องกับ สุขจิราภรณ์ ทิพย์อุตร (2566 : 127) ได้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ พบว่า ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ โดยรวมและรายได้แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 ผู้บริหารสถานศึกษากับครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการบริหารจัดการศึกษา ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารทั่วไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัจจัยในหลาย ๆ ด้าน เช่น ด้านทรัพยากรและโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี สถานศึกษาขนาดใหญ่จะมีงบประมาณและทรัพยากร ในการนำ AI มาปรับใช้มากกว่า เช่น ระบบจัดเก็บข้อมูลอัจฉริยะแพลตฟอร์มช่วยบริหารงานวิชาการ และ AI สำหรับวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน มีโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีที่พร้อม เช่น อินเทอร์เน็ตความเร็วสูง อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ และบุคลากรที่มีทักษะด้านเทคโนโลยี ผู้บริหารและบุคลากรอาจมีทัศนคติที่เป็นบวกมากกว่า เพราะเห็นโอกาสในการใช้ AI ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน ในขณะที่สถานศึกษาขนาดเล็กจะมีข้อจำกัด ด้านงบประมาณ และทรัพยากรด้านเทคโนโลยี ทำให้การนำ AI มาใช้เป็นเรื่องยาก ครูและบุคลากร อาจต้องรับผิดชอบหลายหน้าที่ ทำให้การเรียนรู้และปรับตัวกับ AI เป็นภาระเพิ่มเติม อาจมีข้อกังวลเกี่ยวกับความพร้อมของบุคลากรและนักเรียนในการใช้เทคโนโลยี ทำให้มีความคิดเห็นต่อ AI อาจเป็นไปได้ในเชิงลบมากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิลาวลัย อภิบาล (2564 : 92) ได้ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการนำเทคโนโลยีมาบริหารงานด้านวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 พบว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าวิชาการ ที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการนำเทคโนโลยีมาบริหารงานด้านวิชาการของสถานศึกษา ในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับ อุทัย แดนพันธ์ (2557 : 146) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ สภาพและปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 1 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงาน ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการ บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. แนวทางการพัฒนาการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา ในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4

3.1 ด้านการบริหารงานวิชาการ

ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการใช้ AI ในงานวิชาการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ลดภาระงาน และยกระดับคุณภาพการศึกษา AI ช่วยออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ แนะนำวิธีสอนวิเคราะห์ ข้อมูลปรับปรุงหลักสูตร และจัดตารางเรียนอย่างเหมาะสม อีกทั้งยังใช้เป็น Chatbot ตอบคำถามนักเรียน ตรวจสอบข้อสอบอัตโนมัติ และสร้างสื่อการสอนที่ทันสมัย เช่น ใช้ ChatGPT ช่วยเขียนแผนการสอนและ แบบฝึกหัด ซึ่งล้วนเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาการศึกษาอย่างยั่งยืนสอดคล้องกับพระครูปลัดจักรพล สิริโร (2567 : 213) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การใช้เทคโนโลยี AI ในการเรียนการสอนแบบปรับเหมาะ (Adaptive Learning) กล่าวว่า การนำ AI มาใช้ในการเรียนการสอนแบบปรับเหมาะเป็นโอกาสสำคัญในการยกระดับ คุณภาพการศึกษาของประเทศไทย การพัฒนาหลักสูตรและเนื้อหาการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการใช้ AI ในการเรียนการสอน แบบปรับเหมาะเป็นสิ่งจำเป็น การปรับปรุงหลักสูตรแกนกลางให้มีความยืดหยุ่น เอื้อต่อการปรับเหมาะตามความสามารถและความสนใจของผู้เรียนจะช่วยให้การใช้ AI เกิดประโยชน์สูงสุด การพัฒนาคลังข้อมูลเนื้อหาการเรียนรู้ดิจิทัลที่หลากหลายและมีคุณภาพ รวมถึงการส่งเสริมการพัฒนาสื่อ การเรียนรู้แบบปฏิสัมพันธ์ที่ใช้ AI ในการปรับระดับความยากง่ายตามความสามารถของผู้เรียน จะเป็น รากฐานสำคัญสำหรับการเรียนรู้แบบปรับเหมาะ

3.2 ด้านการบริหารงบประมาณ

ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการใช้ AI ในการบริหารงบประมาณ เพื่อเพิ่มความ แม่นยำ ลดข้อผิดพลาด และเพิ่มประสิทธิภาพ AI ช่วยจัดทำแผนการใช้จ่าย เขียนโครงการ จัดทำบัญชี ทะเบียนพัสดุ และยื่นภาษี รวมถึงปรับปรุงกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างให้เป็นระบบ โปร่งใสและสอดคล้อง

มาตรฐาน ซึ่งช่วยลดภาระงานและเสริมประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาสอดคล้องปฎิบัติ จันทะชาล, ภัทรกร หลังประยูร และธีระวัฒน์ มอนโรสง (2567 : 953) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ แนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา กล่าวว่า การจัดอบรมให้บุคลากรหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานบริหารงบประมาณการส่งเสริมให้บุคลากรและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารงานงบประมาณได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมการจัดหา และการเปลี่ยนเครื่องมือหรืออุปกรณ์คอมพิวเตอร์ที่หมดอายุการใช้งาน การดูแลซ่อมแซม บำรุงรักษาเครื่องมือและอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ให้มีความสมบูรณ์พร้อมใช้งานได้ตลอดเวลา

3.3 ด้านการบริหารงานบุคคล

ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการใช้ AI ในงานบุคคล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพลดข้อผิดพลาด และลดภาระงานเอกสาร AI ช่วยจัดการอัตรากำลัง โยกย้ายบุคลากร ปรับปรุงทะเบียนประวัติ และใช้ระบบ ก.พ.7 Online ลดการเดินทาง นอกจากนี้ ยังวิเคราะห์ทักษะที่ขาดและแนะนำหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อพัฒนาศักยภาพบุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ กิตติพิเชษฐ์ ฐปบุชา, สิทธิพร เขาคูน และสุรพงษ์ วิริยะ (2566 : 276) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ แนวทางการพัฒนาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในยุค AI กล่าวว่า การนำ AI เข้ามาใช้ในกระบวนการบริหารทรัพยากรมนุษย์ใน 6 ขั้นตอน ตั้งแต่การรับสมัคร พนักงานและคัดกรองผู้สมัคร การคัดเลือก การวางแผนเกี่ยวกับอัตรากำลัง การสัมภาษณ์ การจัดการสวัสดิการ การจัดการเรียนรู้ การจัดทำเงินเดือน การประเมินผลการปฏิบัติงาน การปรับผลตอบแทน และการเลื่อนตำแหน่ง ไปจนถึงการประมวลผลความผูกพันขององค์กรและระบบแรงงานสัมพันธ์

3.4 ด้านการบริหารทั่วไป

ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการใช้ AI ในการบริหารทั่วไป เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพลดภาระงาน และลดข้อผิดพลาด AI ช่วยจัดเก็บและจัดการเอกสาร นัดหมายและสรุปผลการประชุม ใช้แชทบอทตอบคำถาม จัดสรรทรัพยากร วิเคราะห์ความเสี่ยง ควบคุมระบบความปลอดภัย และประมวลผลความคิดเห็นเพื่อพัฒนาการบริหารสถานศึกษา สอดคล้องกับ ศรีัญญา สตานิคม และวิเชียร ฐิณียง (2566 : 67) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารงานทั่วไปในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 กล่าวว่า ควรมีการส่งเสริมให้มีการจัดสภาพห้องเรียนให้เหมาะสมและเอื้อต่อการส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ ดังนั้นสถานศึกษาควรมีการปรับปรุงและบำรุงรักษาอาคารสถานที่ ห้องเรียน ให้มีความปลอดภัย

องค์ความรู้ใหม่ (Originality and Body of Knowledge)

1. พัฒนาแนวคิด “การบริหารจัดการศึกษาอัจฉริยะ (Smart Educational Management)” จากผลการศึกษา สามารถสังเคราะห์เป็นแนวคิดของการบริหารจัดการที่ใช้ AI เพื่อการบริหารงานทั้ง 4 ด้าน ได้แก่การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป โดยมุ่งให้เกิดระบบบริหารแบบอัตโนมัติ โปร่งใส และตอบสนองต่อบริบทของสถานศึกษาได้อย่างรวดเร็ว

2. เกิดองค์ความรู้ด้านการใช้ AI เพื่อพัฒนาการบริหารบุคลากรทางการศึกษา ผลการวิจัย พบว่า การใช้ AI ในการจัดตารางสอน การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการวิเคราะห์ความต้องการพัฒนาครู สามารถช่วยลดภาระงานและเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารทรัพยากรบุคคลได้

3. เกิดแนวทางการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารและครู องค์ความรู้ใหม่อีกประการหนึ่ง คือ การตระหนักถึงความจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะทางดิจิทัลและความเข้าใจด้าน AI ของผู้บริหารและครู เพื่อให้สามารถใช้ AI ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับนโยบายการศึกษาในศตวรรษที่ 21

ภาพที่ 1 การใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา

ที่มา : (สุกัญญา ทวีพันธ์, ภาณุพงศ์ บุญรัมย์ และนเรศ ชันธะวี, 2568)

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ผู้บริหารควรส่งเสริมการใช้ AI ในงานด้านการศึกษาเพื่อลดภาระงานและเพิ่มประสิทธิภาพ เช่น วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์นักเรียน ออกแบบหลักสูตร พัฒนาสื่อการสอน วิเคราะห์การปฏิบัติงานของครูและบุคลากร จัดสรรทรัพยากร จัดตารางเรียน บริหารงบประมาณ และเสริมความปลอดภัยในโรงเรียน รวมถึงการจัดการข้อมูลให้เป็นระบบและปลอดภัย

1.2 จากผลการวิจัยที่พบว่ามีการใช้งาน AI ในระดับน้อย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการส่งเสริมการสร้างระบบหรือแพลตฟอร์ม AI ที่เรียบง่าย เข้าถึงได้ และสามารถนำไปใช้ในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะในด้านที่ยังมีการใช้น้อย เช่น ด้านงบประมาณ และด้านบุคลากร

1.3 ส่งเสริมการนำ AI มาใช้ในด้านที่ยังมีการใช้น้อย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีแนวทางหรือคู่มือที่แสดงตัวอย่างการใช้ AI ในด้านการบริหารงานบุคคลและด้านงบประมาณ เพื่อเป็นแรงจูงใจและแนวทางให้โรงเรียนต่าง ๆ ได้นำไปปรับใช้

1.4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระทรวงศึกษาธิการ ควรกำหนดนโยบาย AI ที่ชัดเจน จัดสรรงบประมาณ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ส่งเสริมการเรียนรู้ผ่าน PLC และเครือข่าย AI อบรมบุคลากร จัดทำฐานข้อมูลกลาง สนับสนุนความร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จ ติดตามผล และส่งเสริมการใช้ AI อย่างปลอดภัยและเหมาะสมกับบริบทโรงเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาว่า AI ช่วยปรับปรุงหลักสูตร การสอน หรือพัฒนาสื่อการเรียนรู้ได้อย่างไร

2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้ AI เช่น โครงสร้างพื้นฐาน เทคโนโลยีทัศนคติของครู และการยอมรับจากนักเรียน

2.3 วิจัยเปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนขนาดเล็ก กลาง และใหญ่ การศึกษาความแตกต่างในการนำ AI มาใช้ระหว่างโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน จะช่วยให้ได้ข้อมูลเชิงนโยบายที่เหมาะสมกับแต่ละบริบท

2.4 ศึกษาเจาะลึกในแต่ละด้านของการบริหาร ควรมีการวิจัยเชิงลึกในแต่ละด้าน เช่น การศึกษาการใช้ AI ในการบริหารงานบุคคลโดยเฉพาะ เพื่อเข้าใจอุปสรรค ความต้องการ และแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสมในแต่ละด้าน

เอกสารอ้างอิง (References)

- กิติพิเชษฐ์ ฐปบุชา, สิทธิพร เขาอู่ และสุรพงษ์ วิริยะ. (2566, กันยายน-ธันวาคม). “แนวทางการพัฒนาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในยุค AI.” *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์นมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 9(3) : 271-284.
- ซัชชาย จีระวัฒน์วงศ์, ประเวศ เวชชะ และพูนชัย ยาวีราช. (2567, มกราคม-มิถุนายน). “นวัตกรรมการบริหารจัดการเชิงรุกเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของยุคปัญญาประดิษฐ์.” *วารสารวิจัยสังคมและปริทัศน์*. 47(1) : 1-15.
- นฤตล จันทระเพ็ชร และอุบลวรรณ ส่งเสริม. (2568, มกราคม-เมษายน). “ปัญญาประดิษฐ์ (AI) : การประยุกต์ใช้ทางการศึกษา.” *วารสารครูสภาวิทยากร*. 6(1) : 1-13.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- বিদ্যা জন্মখাল, ৱাচর লংপ্রয়র এবং চিরব্রহ্ম মনরসং. (2567, กันยายน-ตุลาคม). “แนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา.” *วารสารมณีเชษฐาราม*. 7(5) : 936-958.
- พระครูปลัดจักรพล สิริธโร. (2567, กรกฎาคม- กันยายน). “การใช้เทคโนโลยี AI ในการเรียนการสอนแบบปรับเหมาะ (Adaptive Learning).” *วารสารวิชาการจินตาสี*. 2(3) : 208-218.
- วิลาวัลย์ อภิบาล. (2564). *การศึกษาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการนำเทคโนโลยีมาบริหารงานด้านวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ศรัณญา สตานิคม และวิเชียร รุ้ยินง. (2566, กรกฎาคม-ธันวาคม). “ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารงานทั่วไปในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3.” *วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์*. 7(2) : 59-69.
- สมศรี พุทธธรรมวงศ์. (2563). *แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนากำลังคนด้านปัญญาประดิษฐ์ที่สอดคล้องกับความต้องการของการค้าปลีกยุคใหม่*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4. (2567). *ข้อมูลสถิติทางการศึกษาประจำปีการศึกษา 2567*. อุบลราชธานี : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4.
- _____. (2567). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567*. อุบลราชธานี : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). **แผนการศึกษาชาติ (พ.ศ. 2545 - 2559)**

ฉบับสรุป. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.

สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล. (2562). **เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์สำหรับการบริหารงานภาครัฐ.**

พิจิตร : ส.พิจิตรการพิมพ์.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). **AI เพื่อพัฒนาการเรียนรู้.** กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.

สุขจิราภรณ์ ทิพย์อุตร. (2566). **สภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการของ**

โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ. วิทยานิพนธ์ปริญญา
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

อภิสิทธิ์ ทูริยานนท์ และณฐาพัชร วรพงศ์พัชร. (2566, กรกฎาคม-ธันวาคม). “การใช้เทคโนโลยี
สารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 2.”

วารสารบริหารการศึกษามหาบัณฑิต. 23(2) : 49-64.

อานนท์ วิชานนท์. (2567). “ศธ.360 องศา พัฒนาการศึกษาไทยไปด้วยกัน.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :

<https://moe360.blog/2024/09/16/minister-education-policy/> สืบค้น 3 เมษายน 2568.

อุทัย แดนพันธ์. (2557). **สภาพและปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการบริหาร**

สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญา
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

ผลของโปรแกรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน
ที่มีต่อการคิดบริหารจัดการตนของเด็กปฐมวัย

The Effects of Project-Based Learning Program on Executive
Functions of Early Childhood Learners

ปิยกาญจน์ วงษ์ชาลี¹ และ กาญจนา ท่อแก้ว²

Piyakan Wongchalee¹ and Kanchana Tawkaew²

Received : July 8, 2025; Revised : October 6, 2025; Accepted : December 21, 2025

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาผลของโปรแกรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานที่มีต่อการคิดบริหารจัดการตนของเด็กปฐมวัย 2) เปรียบเทียบการคิดบริหารจัดการตนของเด็กปฐมวัยหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 สังกัดกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 รวม 51 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม และผู้ปกครองให้เข้าร่วมการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย โปรแกรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน โดยจัดกิจกรรมทั้งหมด 20 ครั้งและแบบประเมินการคิดบริหารจัดการตน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบค่าที ผลการวิจัยพบว่า 1) หลังการทดลองเด็กปฐมวัยกลุ่มทดลองมีการคิดบริหารจัดการตนสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) หลังการทดลอง เด็กปฐมวัยกลุ่มทดลองมีการคิดบริหารจัดการตนสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ (Keywords) : โปรแกรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน, การคิดบริหารจัดการตน, การบริหารจัดการตนของเด็กปฐมวัย

¹ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา; Master of Arts Program in Human Potential Development, Nakhon Ratchasima Rajabhat University; e-mail : piyakanw31102548@gmail.com

² คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา; Faculty of Education, Nakhon Ratchasima Rajabhat University; e-mail : kanchana.t@nrru.ac.th

Abstract

This experimental research aimed to : 1) examine the effects of a project-based learning program on self-management thinking of young children, and 2) compare the self-management thinking of young children after the experiment between the experimental group and the control group. The participants were 51 kindergarten 2 students under the Ministry of Higher Education, Science, Research, and Innovation in the first semester of the 2025 academic year, selected through cluster random sampling with parental consent to participate. The research instruments consisted of a project-based learning program, implemented through 20 learning activities, and a self-management thinking assessment. Data were analyzed using t-tests. The findings revealed that : 1) after the experiment, the experimental group had significantly higher self-management thinking than before the intervention at the .05 level, and 2) after the experiment, the experimental group had significantly higher self-management thinking than the control group at the .05 level.

Keywords : project-based learning program, self-management thinking, early childhood education

บทนำ (Introduction)

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยที่จะส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการในทุกๆ ด้านควรเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้จากการทำกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้เด็กรู้จักนำการคิดบริหารจัดการตน และทักษะอื่น ๆ มาใช้ในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมทักษะพื้นฐานที่สำคัญให้กับเด็กปฐมวัย สำหรับช่วงโอกาสที่สำคัญในการส่งเสริมการคิดบริหารจัดการตน ซึ่งเป็นกระบวนการทางความคิดของสมองส่วนหน้า ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการคิด ความรู้สึก และการกระทำ โดยสมองส่วนนี้กำลังพัฒนามากที่สุด เป็นช่วงของการพัฒนาความสามารถในการคิด การจัดระเบียบตนเอง ส่งผลต่อการวางแผนการตั้งเป้าหมาย ความมุ่งมั่น การจดจำ การจัดลำดับความสำคัญของเรื่องต่าง ๆ และการลงมือทำอย่างเป็นขั้นตอนจนสำเร็จ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560) การคิดบริหารจัดการตนมีความสำคัญและจำเป็นที่ต้องส่งเสริมให้กับเด็กปฐมวัยเพราะเป็นวัย ที่สามารถพัฒนาการเรียนรู้ได้อย่างมาก หากได้รับการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมกับวัย โดยเฉพาะกระบวนการการคิดบริหารจัดการตนเป็นทักษะในการจัดการและควบคุมตนเอง เพื่อให้สามารถทำงานได้สำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ทักษะนี้ครอบคลุมถึงการวางแผนอย่างเป็นระบบ การจัดลำดับความสำคัญ การบริหารเวลาและการประเมินตนเองอย่างต่อเนื่อง ยังช่วยให้บุคคลสามารถกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน ลงมือปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ และ

ปรับเปลี่ยนวิธีการตามความเหมาะสม เมื่อเผชิญกับอุปสรรค ซึ่งถือเป็นทักษะสำคัญที่ช่วยให้บุคคลประสบความสำเร็จในด้านการเรียนและการดำเนินชีวิตประจำวัน เป็นรากฐานสำคัญของความสำเร็จในการเรียนรู้ การทำงาน การใช้ชีวิตในสังคม โดยทักษะเหล่านี้ทำหน้าที่เสมือน "ผู้อำนวยการฝ่ายบริหาร" ของสมอง ช่วยให้บุคคลจัดการความคิด และพฤติกรรมของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Dawson and Guare, 2010) การคิดบริหารจัดการตน เป็นการทำหน้าที่ระดับสูงของสมองที่ช่วยให้เราควบคุมอารมณ์ ความคิด การตัดสินใจและการกระทำ จนเกิดพฤติกรรมที่มุ่งสู่เป้าหมาย (Goal directed behaviors) ในเด็กปฐมวัย การคิดบริหารจัดการตน ประกอบด้วยทักษะพื้นฐาน 5 ด้าน คือ ความจำขณะทำงาน (Working memory) การยับยั้งพฤติกรรม (Inhibitory control) การควบคุมอารมณ์ (Emotional-control) การเปลี่ยน/ความยืดหยุ่นทางการคิด (Shift/ Cognitive Flexibility) และการวางแผนจัดการ(Plan/Organize) ทักษะเหล่านี้ มีความสำคัญในการที่ บุคคลจะกำกับตนเองไปสู่ ความสำเร็จได้ เช่น การกำหนดเป้าหมาย วางแผนงาน เริ่มลงมือทำโดยไม่ต้องมีคนบอก แก้ปัญหาด้วยวิธีที่หลากหลายมุ่งมั่นทำงานจนสำเร็จ ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค รู้จักประเมินปรับปรุงงานให้ดีขึ้น ทักษะต่าง ๆ ที่เป็นองค์ประกอบหลักของการคิดบริหารจัดการตน เหล่านี้ไม่สามารถแยกออกจากกันได้อย่างชัดเจนหากแต่บุคคลจะต้องใช้ทักษะเหล่านี้ ร่วมกันในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ประสบความสำเร็จ บุคคลที่มีทักษะการคิดบริหารจัดการตนที่ดี จะประสบความสำเร็จทั้งในด้านการเรียน การทำงาน และการอยู่ร่วมกับผู้อื่น (Diamond, 2013)

ความสำเร็จทางการเรียนรู้ของเด็กไม่ได้อาศัยเพียงความสามารถทางสติปัญญาเท่านั้น แต่ยังต้องพึ่งพาทักษะด้านอื่น ๆ ร่วมด้วย โดยเฉพาะทักษะการคิดบริหารจัดการตน (Executive Function: EF) ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความพร้อมทางการเรียนและความสำเร็จทางการศึกษาในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับปฐมวัยไปจนถึงอุดมศึกษา ทั้งนี้ ยิ่งระดับชั้นเรียนสูงขึ้น ความจำเป็นในการใช้ทักษะการคิดบริหารจัดการตนก็ยิ่งเพิ่มมากขึ้นตามลำดับที่สำคัญ ทักษะการคิดบริหารจัดการตนได้รับการยืนยันจากงานวิจัยว่าเป็นตัวบ่งชี้ความพร้อมทางการเรียนและความสำเร็จได้ดีกว่าระดับสติปัญญาเพียงอย่างเดียว เนื่องจากเกี่ยวข้องกับความสามารถในการกำกับและควบคุมตนเอง การริเริ่มและทำงานจนบรรลุเป้าหมาย การยับยั้งชั่งใจการวางแผนและจัดระบบความคิด รวมถึงการคาดการณ์ล่วงหน้าและการจัดการกับอารมณ์และความเครียดของตนเอง (พิชรา คู่อำนวยการ, 2562) การฝึกให้เด็กปฐมวัยมีทักษะการคิดบริหารจัดการตนที่เข้มแข็งจึงเป็นรากฐานสำคัญที่จะช่วยเสริมสร้างความพร้อมทางการเรียน ส่งผลให้สามารถประสบความสำเร็จทั้งด้านการศึกษา การทำงาน และการดำเนินชีวิตครอบครัวอย่างราบรื่น อีกทั้งยังเป็นการสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพให้กับสังคมไทยในระยะยาว ในทางตรงกันข้าม เด็กที่มี EF ในระดับต่ำมักเผชิญความยากลำบากในการกำกับตนเอง ขาดความสามารถในการริเริ่มและทำงานจนสำเร็จ ขาดการยับยั้งชั่งใจ และมีปัญหาในการจัดระบบความคิดและคาดการณ์ ส่งผลต่อการเรียนรู้และพัฒนาการในระยะ

ยาว (ธัญญรัตน์ พิมพ์สวัสดิ์ และคณะ, 2566) การวางแผนโครงการในระยะยาว ความสามารถในการจัดการกับเวลาความมุ่งมั่นทำงานให้สำเร็จโดยเฉพาะความบกพร่องของการคิดบริหารจัดการตนเองเป็นสาเหตุของการทำงานของสมองส่วนหน้าทำให้ไม่สามารถยับยั้ง ความคิดและการกระทำ เด็กในวัยเรียนและวัยรุ่นจำนวนมาก มีปัญหาพฤติกรรมติดเทคโนโลยี เสพติดสิ่งต่าง ๆ ได้ง่าย หากไม่ได้รับการส่งเสริม ทำให้มีปัญหาในการทำงานให้เสร็จ จุลลวงรวมถึงความพร้อมทางการเรียนและอาจจะล้มเหลวในการเรียนได้ สิ่งเหล่านี้ยังกระทบไปถึงปัญหาพฤติกรรม และปัญหาสังคมที่อาจตามมา ในบริบทเหล่านี้ การคิดบริหารจัดการตนเองช่วยให้การตัดสินใจเลือกทำสิ่งที่จะนำไปสู่ความสำเร็จหรือดำเนินไปในทางที่เหมาะสม (เนวลจันทร์ จุฑาภักดีกุล, 2561) ผู้วิจัยเป็นครูผู้สอนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 จากการประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัยตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 และผลการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรระดับปฐมวัยพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน จากแบบบันทึกพัฒนาการโดยสรุประดับคุณภาพ ภาคเรียนละ 1 ครั้ง (รายงานประเมินตนเอง SAR โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, 2567) ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา พบว่าพัฒนาการด้านสติปัญญา โดยเฉพาะด้านการคิดบริหารจัดการตนเองอยู่ในระดับพอใช้โดยสังเกตจากพฤติกรรมการเรียนรู้เด็กควรได้รับการส่งเสริมการคิดบริหารจัดการตนเอง เมื่อวิเคราะห์ถึงสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นคือครูควรมีวิธีการจัดประสบการณ์ที่หลากหลายในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการคิดบริหารจัดการตนเองในปัจจุบัน การจัดการศึกษาให้กับเด็กปฐมวัย ยังไม่ให้ความสำคัญในการจัดการศึกษาในลักษณะของการส่งเสริมการคิดบริหารจัดการตนเอง เนื่องจากการจัดการศึกษาให้กับเด็กปฐมวัยยังเน้นเนื้อหามากกว่ากระบวนการเรียนรู้ ดังนั้นการปลูกฝังการคิดบริหารจัดการตนเอง จึงมีความสำคัญและเป็นพื้นฐานให้กับเด็กในการลงมือกระทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง การเรียนรู้ที่ริเริ่มโดยเด็ก (Active learning) การพูดหน้าชั้นทัศนศึกษา การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ในสภาวะจริงโดยการเรียนรู้แบบต่าง ๆ แบบพหุปัญญาจึงเป็นสิ่งสำคัญและควรปลูกฝังตั้งแต่ปฐมวัย (ฉันทนา ภาคบงกช, 2557)

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะหาแนวทางในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการส่งเสริมการคิดบริหารจัดการตนเองของเด็กปฐมวัย โดยศึกษาข้อมูลและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-based Learning: PBL) เป็นกระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะดังกล่าวเนื่องจากเปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกหัวข้อที่ตนสนใจ ร่วมกันวางแผน แก้ปัญหา ลงมือปฏิบัติ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสร้างผลงานร่วมกัน ซึ่งช่วยกระตุ้นการคิดบริหารจัดการตนเองอย่างเป็นระบบทั้งในด้านการวางแผน การควบคุมตนเอง การทำงานร่วมกับผู้อื่น และการสรุปความรู้ใหม่จากประสบการณ์ตรง ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้จึงมีความสำคัญในการตอบคำถามว่า “การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานสามารถส่งผลต่อการคิดบริหารจัดการตนเองของเด็กปฐมวัยได้หรือไม่ และในระดับใด” โดยมี

วัตถุประสงค์หลักเพื่อ 1) ศึกษาผลของโปรแกรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานที่มีต่อการคิดบริหารจัดการตนเองของเด็กปฐมวัย และ 2) เปรียบเทียบการคิดบริหารจัดการตนเองของเด็กปฐมวัยระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม การดำเนินการวิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) โดยออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทาง PBL จำนวน 20 ครั้งและใช้แบบประเมินการคิดบริหารจัดการตนเองในการเก็บข้อมูลจากนั้นวิเคราะห์ผลด้วยสถิติ t-test เพื่อหาความแตกต่างก่อนและหลังการทดลอง รวมทั้งความแตกต่างระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ผลการวิจัยที่ได้คาดว่าจะจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ให้ครูและผู้เกี่ยวข้องสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อส่งเสริมการคิดบริหารจัดการตนเอง อันจะช่วยยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้มีความพร้อมต่อการศึกษาระดับสูงขึ้น และเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพของสังคมไทยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานที่มีต่อการคิดบริหารจัดการตนเองของเด็กปฐมวัย เปรียบเทียบการคิดบริหารจัดการตนเองของเด็กปฐมวัยกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง
2. เพื่อเปรียบเทียบการคิดบริหารจัดการตนเองของเด็กปฐมวัยหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ เด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 4 ห้อง รวม 103 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ เด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 2 ห้อง รวม 51 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบกลุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีลักษณะดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ทำการทดลอง คือ โปรแกรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน สร้างโปรแกรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์งานวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ นำโปรแกรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม และนำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อพิจารณา

ความยากง่ายของลำดับขั้นตอน การใช้ภาษา เวลา และอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการทำกิจกรรม ผลคือเนื้อหาในโปรแกรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน โดยรวมแล้วโครงสร้างมีความสมบูรณ์ เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัยและสะท้อนหลักการ “โครงงานเป็นฐาน” ได้ดี

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ คีษาคำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการคิดบริหารจัดการตนมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย และครอบคลุมนิยามศัพท์เฉพาะเลือกใช้แบบประเมินการคิดบริหารจัดการตนให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยและนิยามศัพท์เฉพาะตามกรอบแนวคิดการคิดบริหารจัดการตน ซึ่งแบบประเมินนี้ประกอบด้วย 5 ส่วน คือ พัฒนาการด้านยับยั้งพฤติกรรม พัฒนาการด้าน การเปลี่ยน/ความยืดหยุ่นในการคิด พัฒนาการด้านการควบคุมอารมณ์ พัฒนาการด้านความจำขณะทำงาน พัฒนาการด้านการวางแผนจัดการ

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยเลือกเฉพาะวิธีวิเคราะห์ข้อมูลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ในการวิจัยและสมมติฐานของการวิจัย ดังนี้

1. วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. เปรียบเทียบคะแนนการคิดบริหารจัดการตนเอง ของผู้เรียนของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลองโดยการทดสอบค่าทีแบบกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระจากกัน (t-test for dependent sample) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 1
3. เปรียบเทียบคะแนนการคิดบริหารจัดการตนเอง ของผู้เรียนหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยทดสอบค่าทีแบบกลุ่มตัวอย่างเป็นอิสระจากกัน (t-test for independent sample) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 2

ผลการวิจัย (Research Results)

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบการคิดบริหารจัดการตนของเด็กปฐมวัยกลุ่มทดลอง (n = 25) ก่อนและหลังการทดลอง

การคิดบริหารจัดการตน	การประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	t	p
ด้านการยับยั้งพฤติกรรม	หลังทดลอง	31.76	7.74	3.32*	.002
	ก่อนทดลอง	25.24	6.04		
ด้านเปลี่ยน/ความยืดหยุ่นในการคิด	หลังทดลอง	18.24	1.96	7.80*	.000
	ก่อนทดลอง	12.32	3.25		

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบการคิดบริหารจัดการตนของเด็กปฐมวัยกลุ่มทดลอง (n = 25) ก่อนและหลังการทดลอง (ต่อ)

การคิดบริหารจัดการตน	การประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	t	p
ด้านการควบคุมอารมณ์	หลังทดลอง	17.28	3.10	5.40*	.000
	ก่อนทดลอง	12.60	3.03		
ด้านความจำขณะทำงาน	หลังทดลอง	20.92	3.04	5.73*	.000
	ก่อนทดลอง	14.80	4.95		
ด้านการวางแผนจัดการ	หลังทดลอง	21.08	2.90	5.65*	.000
	ก่อนทดลอง	14.60	4.95		
รวม 5 ด้าน	หลังทดลอง	109.52	16.55	5.88*	.000
	ก่อนทดลอง	79.56	19.39		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 1 หลังการทดลองเด็กปฐมวัยกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ย ทั้งรายด้านและภาพรวมสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยก่อนการทดลอง การคิดบริหารจัดการตน ด้านการยับยั้งพฤติกรรม ด้านการเปลี่ยน/ความยืดหยุ่นในการคิด ด้านการควบคุมอารมณ์ ด้านความจำขณะทำงาน ด้านการวางแผนจัดการ และภาพรวม ของเด็กปฐมวัย มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 25.24, 12.32, 12.60, 14.80, 14.60 และ 79.56 ตามลำดับ หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 31.76, 18.24, 17.28, 20.92, 21.08 และ 109.52 ตามลำดับ ภาพรวมสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการคิดบริหารจัดการตนหลังการทดลองของเด็กปฐมวัย ระหว่างกลุ่มทดลอง (n = 25) และกลุ่มควบคุม (n = 26)

การคิดบริหารจัดการตน	การประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	t	p
ด้านการยับยั้งพฤติกรรม	กลุ่มทดลอง	31.76	7.74	2.68*	.005
	กลุ่มควบคุม	26.92	4.89		
ด้านเปลี่ยน/ความยืดหยุ่นในการคิด	กลุ่มทดลอง	18.24	1.96	4.67*	.000
	กลุ่มควบคุม	15.77	1.82		
ด้านการควบคุมอารมณ์	กลุ่มทดลอง	17.28	3.10	1.96*	.025
	กลุ่มควบคุม	15.77	2.35		

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการคิดบริหารจัดการตนหลังการทดลองของเด็กปฐมวัย ระหว่างกลุ่มทดลอง ($n = 25$) และกลุ่มควบคุม ($n = 26$) (ต่อ)

การคิดบริหารจัดการตน	การประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	t	p
ด้านความจำขณะทำงาน	กลุ่มทดลอง	20.92	3.04	3.92*	.000
	กลุ่มควบคุม	17.88	2.47		
ด้านการวางแผนจัดการ	กลุ่มทดลอง	21.08	2.90	6.42*	.000
	กลุ่มควบคุม	16.73	1.85		
รวม 5 ด้าน	กลุ่มทดลอง	109.52	16.55	4.13*	.000
	กลุ่มควบคุม	93.08	11.55		

จากตารางที่ 2 พบว่า หลังการทดลองเด็กปฐมวัยกลุ่มทดลอง มีคะแนนเฉลี่ยทั้งรายด้านและภาพรวมสูงกว่าเด็กปฐมวัยกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยหลังการทดลองคะแนน ด้านการยับยั้งพฤติกรรม ด้านการเปลี่ยน/ความยืดหยุ่นในการคิด ด้านการควบคุมอารมณ์ ด้านความจำขณะทำงาน ด้านการวางแผนจัดการ และภาพรวม ของเด็กปฐมวัยกลุ่มทดลอง มีคะแนนเฉลี่ย 31.76, 18.24, 17.28, 20.92, 21.08 และ 109.52 ตามลำดับ ส่วนเด็กปฐมวัยกลุ่มควบคุม มีคะแนนเฉลี่ย 26.92, 15.77, 15.77, 17.88, 16.73 และ 93.08 ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการศึกษาผลของโปรแกรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานที่มีต่อการคิดบริหารจัดการตนของเด็กปฐมวัย สามารถอภิปรายผลการวิจัยตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังนี้

1. หลังการทดลอง เด็กปฐมวัยกลุ่มทดลองได้รับการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning) สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบ PBL เปิดโอกาสให้เด็กได้มีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง ผ่านการลงมือปฏิบัติจริงในสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับชีวิตจริง เด็กจึงได้ฝึกการคิดวางแผน การแก้ปัญหา การตัดสินใจ และการควบคุมตนเอง ในบริบทที่มีความหมายต่อชีวิตประจำวัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โปรแกรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานมีผลต่อการพัฒนาทักษะการคิดบริหารจัดการตนของเด็กปฐมวัยอย่างได้ชัด เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการทางสมองและจิตใจที่ตอบสนองต่อกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการมีส่วนร่วม การลงมือทำจริงและการแก้ปัญหาจริงตามกระบวนการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเป็นแนวทางที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ริเริ่ม คิดวางแผน ตัดสินใจ และสะท้อนความคิดด้วยตนเอง ทั้งยังเสริมสร้างการควบคุมตนเอง

ความสามารถในการจดจำ และการยืดหยุ่นในการคิด ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของการคิดบริหารจัดการตน เมื่อพิจารณารายด้านของการคิดบริหารจัดการตน พบว่าเด็กมีพัฒนาการเพิ่มขึ้นในทุกด้าน ได้แก่การยับยั้งพฤติกรรม การควบคุมอารมณ์ ความยืดหยุ่นในการคิด ความจำขณะทำงาน และการวางแผนจัดการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรรถัน เขาว์กุลจรัสศิริ (2565) ได้กล่าวว่า ความสามารถที่เกิดจากการทำงานของสมองส่วนหน้าที่ช่วยให้เราสามารถควบคุมอารมณ์ พฤติกรรมเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ตนต้องการทำให้สำเร็จ ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

1) ด้านยับยั้งพฤติกรรม ก่อนการทดลอง เด็กจำนวนหนึ่งมีปัญหาในการควบคุมตนเอง เช่น รบกวนเพื่อนในชั้นเรียน พูดแทรก หรือไม่สามารถรอคอยได้ แต่หลังจากได้รับการจัดกิจกรรมโครงการ เด็กสามารถยับยั้งพฤติกรรมได้ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ผ่านกิจกรรมสำรวจดอกไม้ กำหนดหัวข้อโครงการ ทดสอบสมมติฐาน ตรวจสอบสมมติฐาน และกำหนดขั้นตอนใหม่ ได้เปิดโอกาสให้เด็กสนทนา แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่ตนเองอยากเรียนรู้ โดยมีครูเป็นผู้แนะนำและกระตุ้นความสนใจของเด็ก ทำให้เกิดการฝึกการควบคุมตนเอง และพัฒนาความอดทน รู้จักรอคอยและเคารพกติกา ซึ่งไม่เพียงช่วยลดพฤติกรรมด้านลบ แต่ยังส่งเสริมให้เด็กมีทักษะทางสังคมมากขึ้นด้วย

2) ด้านการเปลี่ยน/ความยืดหยุ่นในการคิด พบว่า ก่อนทดลองเด็กบางคนยังติดยึดกับวิธีการเดิม ๆ เมื่อเผชิญปัญหาจะเกิดอารมณ์หงุดหงิด ไม่สามารถหาทางเลือกใหม่ได้ แต่หลังการทดลอง เด็กแสดงให้เห็นถึงการปรับตัวได้ดีขึ้น เช่น หากวัสดุไม่ครบก็เสนอทางเลือกใหม่ หรือยอมเปลี่ยนแนวคิดจากที่วางแผน ซึ่งสะท้อนถึงการพัฒนาความยืดหยุ่นทางความคิด ทั้งนี้เกิดจากลักษณะของโปรแกรมการเรียนรู้ โดยใช้โครงการเป็นฐานเปิดโอกาสให้เด็กได้คิด วิเคราะห์ และตัดสินใจด้วยตนเองในหลายสถานการณ์ต่าง ๆ จึงช่วยฝึกฝนทักษะด้านนี้โดยตรง สามารถเปลี่ยนกิจกรรมตามตารางแต่ละช่วงของวันได้โดยไม่มีปัญหารู้จักปรับตัวเข้ากับสถานที่ใหม่ สิ่งใหม่ บุคคลอื่นได้โดยใช้เวลาไม่นานนัก ได้เป็นอย่างดี เมื่อถูกเพื่อนปฏิเสธที่จะเล่นหรือทำกิจกรรมสามารถปรับเปลี่ยนได้โดยไม่หงุดหงิดและทำกิจกรรมต่อไปได้ โปรแกรมการเรียนรู้ โดยใช้โครงการเป็นฐานช่วยกระตุ้นให้เด็กได้พัฒนาการด้านต่าง ๆ ผ่านการปฏิบัติจริง ผ่านกิจกรรมกำหนดปัญหาที่จะศึกษา กิจกรรมนำเสนอผลงานโครงการ เตรียมจัดนิทรรศการ กิจกรรมจัดนิทรรศการ

3) ด้านการควบคุมอารมณ์ พบว่า ก่อนทดลองเด็ก ๆ แสดงอารมณ์ตรงไปตรงมา หงุดหงิดง่ายเมื่อเจออุปสรรค แต่หลังการทดลอง เด็กมีพฤติกรรมสงบลง ควบคุมอารมณ์ได้ดีขึ้น เช่น กรณีของเด็กที่ขัดแย้งกับเพื่อนในกิจกรรม การกำหนดหัวข้อโครงการ กำหนดปัญหาที่จะศึกษา การตั้งสมมติฐาน การทดสอบตามสมมติฐาน การวางแผนจัดนิทรรศการ เด็กเลือกใช้คำพูดที่เหมาะสม ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และยืดหยุ่นมากขึ้น การสะท้อนความรู้สึกในแต่ละกิจกรรม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐานทำให้เด็กเรียนรู้วิธีแสดงอารมณ์และแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม โปรแกรม

การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานช่วยกระตุ้นให้เด็กได้พัฒนาการด้านต่าง ๆ ผ่านการปฏิบัติจริง ผ่านกิจกรรมการทดสอบโดยการทดลองตามขั้นตอนใหม่ การปลูกดอกไม้ การจัดแจกัน การประดิษฐ์ดอกไม้ การร้อยมาลัย การสักรัดสี เป็นกระบวนการที่อาศัยทักษะการวิเคราะห์ การตัดสินใจ การวางแผน การริเริ่มลงมือทำและการแก้ไขปัญหาตลอดจนควบคุมอารมณ์ จัดความสำคัญ กำกับตนเอง และมุ่งมั่นทำจนบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

4) ด้านความจำเพาะทำงาน พบว่ากิจกรรมที่มีหลายขั้นตอน เช่น กิจกรรมการทดสอบโดยการทดลองตามขั้นตอนใหม่ การปลูกดอกไม้ การจัดแจกัน การประดิษฐ์ดอกไม้ การร้อยมาลัย การสักรัดสีหรือการเตรียมสำหรับงานนำเสนอ ทำให้เด็กต้องจำข้อมูลจำนวนมากในช่วงเวลาสั้น ๆ เด็กในกลุ่มทดลองแสดงความสามารถในการจดจำรายละเอียด จำลำดับขั้นตอน และเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ ได้ดีขึ้น จำได้ว่าใครรับผิดชอบงานส่วนใด เตรียมของอะไร และจะต้องนำเสนออย่างไร การฝึกอย่างต่อเนื่องในกิจกรรมที่เชื่อมโยงกัน ทำให้ความจำเพาะทำงานพัฒนาได้อย่างชัดเจนเป็นกระบวนการที่อาศัยความสามารถในการจำข้อมูลไว้ในใจและจัดการข้อมูลเพื่อทำความเข้าใจกับสิ่งต่างๆ เพื่อคิดแก้ปัญหา จำเป็นต้องอาศัยการมีความตั้งใจจดจ่อเป็นพื้นฐานสำคัญ จึงส่งผลให้เด็กสามารถทำกิจกรรมที่มีหลายขั้นตอนได้เองจนเสร็จโดยไม่ต้องให้ครูคอยกำกับ เมื่อสั่งงานสองถึงสามอย่างตามวัย เด็กจำได้และปฏิบัติตามได้ถูกต้องครบถ้วน มีความสนใจจดจ่อตามวัย เมื่อครูเล่าขั้นตอนสั้น ๆ ให้เด็กฟังจนจบ เด็กสามารถเล่าทวนหรือบอกความคิดรวบยอดเกี่ยวกับขั้นตอนนั้นได้

5) ด้านการวางแผนจัดการ พบว่า ก่อนทดลองเด็กบางคนครูคอยชี้แนะการวางแผนการทำงาน การสร้างชิ้นงานแต่หลังได้รับการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน เด็กสามารถกำหนดเป้าหมาย วางแผนลำดับขั้นตอน และจัดการงานร่วมกับเพื่อน ๆ ได้อย่างมีระบบ เช่น กิจกรรมตั้งสมมติฐานเบื้องต้น ทดสอบตามสมมติฐานเบื้องต้น ทดสอบโดยการทดลองตามขั้นตอนใหม่ กิจกรรมการจัดนิทรรศการ เด็กสามารถกำหนดว่าจะทำอะไร ต้องใช้วัสดุอะไร มีการตรวจสอบผลงานของตนเอง ทำให้เกิดกระบวนการคิดเชิงระบบการคิดวิเคราะห์ และความรับผิดชอบร่วมกัน มีการวางแผนจัดการงานให้เสร็จ มีการตั้งเป้าหมายจัดลำดับความสำคัญของงาน เริ่มลงมือทำไม่ติดกับปัญหาเล็กน้อย มีการสะท้อนผลจากการกระทำเพื่อปรับปรุงงานให้ดีขึ้น เด็ก ๆ สามารถเก็บอุปกรณ์ที่ทำกิจกรรมเสร็จแล้วได้ เมื่อครูชี้แนะให้ทำงานเด็กเริ่มต้นลงมือทำงานที่ได้รับมอบหมายได้ด้วยตัวเอง รู้ว่าเวลาไหนต้องทำอะไร เข้าแถวเมื่อได้ยินเสียงเพลง ทำงานให้เสร็จโดยไม่ติดกับรายละเอียดเล็กน้อย และรู้จักแก้ปัญหา เพื่อไปให้บรรลุถึงเป้าหมาย

2. ผลการวิจัยในวัตถุประสงค์ข้อ 2 พบว่า หลังการทดลองเด็กปฐมวัยกลุ่มทดลองมีการคิดบริหารจัดการตนสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริง ฝึกการวางแผน การทำงานร่วมกับเพื่อน และการแก้ปัญหาเฉพาะ

หน้า ทำให้เด็กเกิดการพัฒนาทักษะการคิดบริหารจัดการตนในหลายด้าน ทั้งการกำกับควบคุมตนเอง การยับยั้งชั่งใจ และการจัดการอารมณ์ได้ดีกว่าการเรียนการสอนแบบปกติที่มักเน้นการรับความรู้จากครูเป็นหลัก สาเหตุสำคัญที่ทำให้กลุ่มทดลองมีพัฒนาการเหนือกว่ากลุ่มควบคุม คือ ลักษณะของโครงการที่เน้นให้เด็กเป็นผู้ลงมือปฏิบัติจริงในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การกำหนดเป้าหมาย การเลือกวิธีการ การจัดลำดับงาน ไปจนถึงการสะท้อนผลการทำงาน ซึ่งเป็นกระบวนการที่ช่วยให้เด็กเกิดความคิดอย่างเป็นระบบ และฝึกการควบคุมตนเองโดยอัตโนมัติ กระบวนการเช่นนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Diamond (2013) ที่อธิบายว่าการจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้คิด วางแผน และลงมือปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง จะช่วยกระตุ้นการทำงานของสมองส่วนหน้าที่เกี่ยวข้องกับ Executive Function โดยตรง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยในประเทศ เช่น งานของ ธัญญรัตน์ พิมพ์สวัสดิ์ และคณะ (2566) ที่พัฒนาโปรแกรม Smart Executive Function (SMART-EF) และพบว่าสามารถพัฒนาทักษะ EF ของเด็กปฐมวัยได้อย่างมีนัยสำคัญ และงานของ ธนิตา พุ่มพวง และคณะ (2567) ที่ใช้กิจกรรมการเรียนรู้จากธรรมชาติซึ่งพบผลในทำนองเดียวกันกล่าวคือ เด็กที่ได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและมีส่วนร่วมสูงมีพัฒนาการด้านการคิดบริหารจัดการตนดีกว่าเด็กที่ได้รับการเรียนการสอนในรูปแบบดั้งเดิม กล่าวโดยสรุป การเปรียบเทียบผลระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมจึงสะท้อนให้เห็นว่า กระบวนการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานไม่เพียงแต่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้เชิงลึกเท่านั้น แต่ยังเป็นกลไกสำคัญที่กระตุ้นการพัฒนาทักษะการคิดบริหารจัดการตนอย่างรอบด้าน ทั้งการควบคุมพฤติกรรม อารมณ์ และการตัดสินใจของเด็กปฐมวัย ซึ่งผลการวิจัยนี้สนับสนุนทั้งแนวคิดทางทฤษฎีและผลการศึกษาทั้งในและต่างประเทศ ว่าการจัดกิจกรรมที่让孩子ได้เรียนรู้เชิงรุกและมีส่วนร่วมสูงมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาทักษะบริหารจัดการตนเอง Executive Function อย่างยั่งยืน

3. หลังการทดลอง เด็กกลุ่มทดลองมีการคิดบริหารจัดการตนสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสะท้อนถึงผลของโปรแกรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและเปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริง การสำรวจกิจกรรมและขั้นตอนที่ใช้ในการทดลองช่วยชี้ให้เห็นถึงกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดบริหารจัดการตนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โครงงานเรื่อง “ดอกไม้แสนสวย” เปิดโอกาสให้เด็กได้ฝึกการวางแผนจัดลำดับขั้นตอนการทำงาน ตั้งแต่การสำรวจดอกไม้รอบโรงเรียน กำหนดหัวข้อโครงงาน การตั้งสมมติฐาน ทดลองลงมือปลูกดอกไม้ การประดิษฐ์ดอกไม้ การจัดแจกัน การสเก็ตสี การร้อยมาลัย และจัดนิทรรศการ รวมถึงการจัดกิจกรรมเสนองานอย่างเป็นระบบ เด็กต้องตัดสินใจและจัดการตนเอง รวมทั้งประสานงานกับเพื่อนร่วมกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ต่างจากการเรียนรู้ในกลุ่มควบคุมที่ยังใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบเดิม ที่ครูเป็นผู้กำหนดกิจกรรมและทิศทางการเรียนรู้ เด็กจึงมีโอกาสน้อยในการคิดวางแผนและบริหารจัดการตนเองอย่างแท้จริงการยับยั้งพฤติกรรมและควบคุมอารมณ์ (Inhibitory Control and Emotional Control) ในกลุ่มทดลองเด็กต้องรอ

คอยเข้าคิวในการร่วมกิจกรรม เช่น การปลูกดอกไม้และการจัดนิทรรศการ จึงฝึกทักษะการยับยั้งตนเองไม่ให้ขัดแย้งกับเพื่อนรู้จักรอคอย จัดจ้อกับสิ่งที่ทำ รู้จักระมัดระวังความปลอดภัยตนเองในการทำกิจกรรมกับเพื่อน ๆ นอกจากนี้ ยังมีการฝึกให้เด็กแสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสม เช่น การจัดการกับความผิดหวังเมื่อกิจกรรมไม่เป็นไปตามที่วางแผนไว้ การทำงานร่วมกันที่อาจเกิดความขัดแย้ง ซึ่งช่วยให้เด็กเรียนรู้การควบคุมอารมณ์ได้ดียิ่งขึ้น ต่างจากกลุ่มควบคุมที่มักพบว่าเด็กยังมีปัญหาในการยับยั้งพฤติกรรมและควบคุมอารมณ์ โดยเฉพาะเมื่อเผชิญกับความผิดหวัง อุปสรรคในการทำกิจกรรม ความยืดหยุ่นทางความคิด (Cognitive Flexibility) กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานช่วยให้เด็กฝึกปรับเปลี่ยนความคิดและแนวทางแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น เมื่อเจอปัญหาวัสดุไม่ครบถ้วน เด็กสามารถเสนอทางเลือกใหม่ในการดำเนินโครงการ หรือทดลองวิธีการต่าง ๆ ในการปลูกดอกไม้และประดิษฐ์ผลงาน ซึ่งทักษะความยืดหยุ่นนี้มีความสำคัญต่อการรับมือกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงและการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ในทางตรงกันข้าม กลุ่มควบคุมซึ่งไม่ได้รับการส่งเสริมทักษะนี้อย่างเป็นระบบ มีแนวโน้มที่จะยึดติดกับวิธีเดิมๆ และมีความยากลำบากในการปรับตัวต่อสถานการณ์ความจำขณะทำงาน (Working Memory) การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานที่มีขั้นตอนหลายลำดับ เช่น การทดลองตามขั้นตอนใหม่ การปลูกดอกไม้ การประดิษฐ์ดอกไม้ การร้อยมาลัย การจัดแจกัน การสเก็ตสี การเตรียมและจัดนิทรรศการเด็กต้องใช้ความจำขณะทำงานอย่างต่อเนื่องเพื่อจดจำขั้นตอนการทำงานและข้อมูลที่เกี่ยวข้องซึ่งส่งเสริมให้เด็กพัฒนาทักษะในการเก็บรักษาข้อมูลระหว่างการปฏิบัติงานและการนำข้อมูลมาใช้แก้ปัญหา โดยกลุ่มควบคุมไม่ได้รับโอกาสในการฝึกฝนทักษะนี้ในลักษณะที่เป็นระบบ ทำให้คะแนนในด้านนี้ต่ำกว่าอย่างมีนัยสำคัญ การวางแผนจัดการ (Plan/Organize) โปรแกรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ทำให้เด็กกลุ่มทดลองมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้มากขึ้น ได้มีโอกาสตั้งคำถาม ร่วมอภิปราย วางแผนการทำงานและนำเสนอผลงาน ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้เด็กเกิดความรับผิดชอบต่อตนเองและผลงาน อีกทั้งการทำงานเป็นกลุ่มยังช่วยพัฒนาทักษะทางสังคม เช่น การสื่อสารและการทำงานร่วมกับผู้อื่น ซึ่งไม่ค่อยพบในกลุ่มควบคุมที่เน้นการเรียนรู้แบบเดิม ๆ ที่ครูเป็นผู้ชี้แนะและเด็กเป็นผู้รับสารเพียงอย่างเดียว ผลการทดลองแสดงให้เห็นชัดเจนว่าโปรแกรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมการคิดบริหารจัดการตนเองของเด็กปฐมวัยในทุกมิติ ทั้งการวางแผน การยับยั้งพฤติกรรม การควบคุมอารมณ์ ความยืดหยุ่นทางความคิด และความจำขณะทำงาน โดยกิจกรรมและขั้นตอนในโครงงานช่วยให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง ลงมือปฏิบัติจริง และสะท้อนผลการเรียนรู้ ซึ่งต่างจากกลุ่มควบคุมที่ยังคงใช้รูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นครูเป็นศูนย์กลางและไม่ได้เปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้ทักษะการคิดบริหารจัดการตนเองอย่างเต็มที่ การศึกษานี้ยังชี้ให้เห็นว่าการส่งเสริมการคิดบริหารจัดการตนเองผ่านการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานช่วยสร้างเสริมพัฒนาการโดยรวมของเด็กในวัยปฐมวัยอย่าง

เป็นองค์รวม ไม่เพียงแต่ด้านความรู้เท่านั้น แต่ยังรวมถึงทักษะทางสังคมและอารมณ์ที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้และการปรับตัวในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับ เกษินี วัฒนสมบัติ (2561) กล่าวว่าการเรียนการสอนแบบการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning) เป็นการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เด็กแสวงหาคำตอบจากการเรียนเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างลุ่มลึก เพื่อสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ให้การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเด็กจะได้เรียนรู้ กระบวนการหาความรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง ทั้งกิจกรรมในและนอกห้องเรียน การเรียนรู้นั้นเปิดโอกาสให้เด็กได้คิดวางแผน ตัดสินใจ ค้นคว้า ทดลอง แก้ปัญหา และทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง โครงงานอาจจะเป็นได้ทั้งกิจกรรมรายบุคคล ร่วมมือทำในกลุ่มย่อย และที่เด็ก ๆ ทั้งห้องทำร่วมกัน กิจกรรมอาจมีทั้งการหาข้อมูล การวางแผนงานแลกเปลี่ยนประสบการณ์ บทบาทสมมติ การสังเกต ทดลองสร้างสรรค์และนำเสนอผลงาน การคิดบริหารจัดการตน ที่เกิดจากการเรียนรู้แบบโครงงาน (Project-Based Learning) ด้านความจำเพื่อใช้งาน (Working Memory) ในการเรียนแบบโครงงานนั้น เด็ก ๆ จะต้องนำความรู้ที่ตนเองได้ค้นหาแล้วเชื่อมโยงกับสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันและประสบการณ์เดิม เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับนั้นมาสู่การลงมือปฏิบัติจริง รวมถึงเพื่อนำมาวิเคราะห์หรือค้นหาคำตอบกับคำถามใหม่ ๆ หรือสิ่งที่เด็กสงสัยในห้องเรียน รวมถึงใช้สิ่งที่เด็กเรียนรู้นั้นนำมาแก้ปัญหา และอภิปรายกันระหว่างเพื่อน ๆ ในชั้นเรียนอีกด้วย ด้านการจดจ่อใส่ใจ(Focus/Attention) การเรียนรู้ผ่านกิจกรรมโครงงาน เด็ก ๆ จะได้ทำกิจกรรมด้วยการลงมือปฏิบัติจริง ไม่ว่าจะเป็นการทดลอง การสังเกต การทำงานศิลปะและกิจกรรมอื่น ๆ ดังนั้นเด็ก ๆ จะได้ฝึกฝนทักษะในการจดจ่อใส่ใจ เพื่อไม่ให้เสียสมาธิในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้สำเร็จ ด้านริเริ่มและลงมือทำ (Initiating) การวางแผนและจัดการทำงานให้สำเร็จ (Planning and Organizing) และการมุ่งเป้าหมาย (Goal-Directed Persistence) การเรียนรู้ผ่านกิจกรรมโครงงาน เป็นกระบวนการที่ส่งเสริมให้เด็กริเริ่ม วางแผน และลงมือทำ เปิดโอกาสให้เด็กได้ลองผิดลองถูก จนเกิดผลงานหรือเกิดบทสรุปของการเรียนรู้จากการลงมือทำ

สรุปได้ว่า โปรแกรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานมีผลต่อการคิดบริหารจัดการตนของเด็กปฐมวัย หลังการทดลองพบว่าเด็กปฐมวัยกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่า ก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุม เด็กปฐมวัยกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าเด็กปฐมวัยกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พบว่า การใช้โปรแกรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ทำให้เด็กมีการคิดบริหารจัดการตน และประเมินว่าสามารถส่งเสริมการคิดบริหารจัดการตนได้หรือไม่และการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ยังสามารถส่งผลต่อการคิดบริหารจัดการตน ใน การเรียนของเด็กปฐมวัยกลุ่มทดลองได้เป็นอย่างดี รวมถึงสามารถทำให้เด็กมีการคิดบริหารจัดการตนใน ทักษะด้านต่าง ๆ ได้ดี มีการยับยั้งพฤติกรรม การเปลี่ยน/ความยืดหยุ่นในการคิด การควบคุมอารมณ์ การจำ หน่ายงาน การวางแผนจัดการ การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ครู คอยกระตุ้นให้เด็ก

ตั้งคำถามและตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับเรื่องที่จะศึกษา และครูเป็นผู้คอยสังเกตจดบันทึกคำพูดคำถามและสมมติฐานของเด็กสถานที่ที่เป็นแหล่งความรู้ครูเป็นผู้จัดโอกาสให้เด็กได้มีประสบการณ์ตรงกับแหล่งความรู้ ได้สังเกตสัมผัส เพื่อตรวจสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้เมื่อเด็กได้ความรู้ที่ต้องการแล้วครูต้องเตรียมกิจกรรมให้นำเสนอความรู้ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การวาดภาพ การสร้างสิ่งของจำลอง การประดิษฐ์ การเล่นเกมบทบาทสมมติ การทดลองหรือนำความรู้ที่นำมาตั้งประเด็นคำถามใหม่ กำหนดปัญหาดำเนินการแก้ปัญหา โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาผ่านการตั้งสมมติฐานดำเนินการตรวจสอบร่วมกัน ดำเนินการตามแผนที่วางไว้และปรับปรุงวางแผนใหม่เมื่อมีปัญหาและอุปสรรค ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ Piaget เน้นการพัฒนาของเด็กในแง่ของการเรียนรู้ทางปัญญา ซึ่งเชื่อว่าการพัฒนาทางปัญญาของเด็กเป็นกระบวนการที่ค่อยเป็นค่อยไป โดยมีขั้นตอนที่แน่นอนและเป็นลำดับจากช่วงวัยหนึ่งไปยังอีกช่วงวัยหนึ่ง เด็กจะเรียนรู้และพัฒนาได้ดีที่สุดเมื่อได้รับประสบการณ์ที่ท้าทาย และเมื่อมีการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานสามารถกระตุ้นให้เด็กคิด และแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง มีทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการตัดสินใจเป็นกระบวนการที่พัฒนาทักษะทางปัญญาของเด็กวัยเริ่มต้น

องค์ความรู้ใหม่ (Originality and Body of Knowledge)

จากผลการวิจัย พบว่า จากผลการวิจัย พบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning: PBL) สามารถส่งเสริมการคิดบริหารจัดการตนเองของเด็กปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งในด้านการกำกับตนเอง การยับยั้งชั่งใจ การจัดการอารมณ์ การคิดวางแผน และการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าโดยมีผลแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มที่ไม่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีดังกล่าว ผลนี้แสดงให้เห็นว่า PBL ไม่เพียงช่วยเพิ่มพูนความรู้เชิงวิชาการ แต่ยังเป็นแนวทางที่สามารถบูรณาการพัฒนาทักษะการคิดบริหารจัดการตนเอง ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของความพร้อมทางการเรียนและการดำเนินชีวิตในอนาคต องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากงานวิจัยนี้ คือ การยืนยันเชิงประจักษ์ว่า การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานมีศักยภาพในการพัฒนา Executive Function (EF) ของเด็กปฐมวัยในบริบทการศึกษาไทยอันเป็นสิ่งที่งานวิจัยในประเทศยังมีไม่มากนัก โดยเฉพาะในระดับปฐมวัย ผลที่ได้จึงเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ที่สนับสนุนการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน และเป็นการต่อยอดองค์ความรู้ด้านการพัฒนาทักษะ EF ซึ่งที่ผ่านมานั้น มักเน้นการศึกษาเกี่ยวกับเด็กโตหรือในต่างประเทศเป็นหลัก

นอกจากนี้ งานวิจัยยังสร้างองค์ความรู้ใหม่ในเชิงปฏิบัติ โดยนำเสนอรูปแบบการจัดกิจกรรม PBL ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงในสถานศึกษา เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดบริหารจัดการตนเองอย่างเป็นระบบ

และสอดคล้องกับแนวโน้มการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง การแก้ปัญหา และการทำงานร่วมกับผู้อื่น

โปรแกรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน

ระยะที่ 1 เริ่มต้นโครงงาน

1. สังเกต/สร้างความสนใจของเด็ก
2. ร่วมกันกำหนดหัวข้อโครงงาน

ระยะที่ 2 พัฒนาโครงงาน

1. กำหนดปัญหาที่จะศึกษา
2. ตั้งสมมติฐานเบื้องต้น
3. ทดสอบสมมติฐานเบื้องต้น
4. ตรวจสอบผลการทดสอบสมมติฐาน
5. กำหนดขั้นตอนใหม่
6. ทดสอบขั้นตอนใหม่ โดยการทดลอง

ระยะที่ 3 รวบรวมสรุป

1. สรุปโครงงาน
2. นำเสนอผลงานโครงงาน
3. สิ้นสุดโครงงาน/ประเมินผล

การคิดบริหารจัดการตน

1. มีการหยุด การยับยั้ง พฤติกรรม
2. มีการเปลี่ยน/ความยืดหยุ่น ในการคิด
3. มีการควบคุมอารมณ์
4. มีความจำเพาะทำงาน
5. มีการวางแผนจัดการ

ภาพที่ 1 การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning: PBL)

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่เข้าร่วมโปรแกรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน มีพัฒนาการด้านการคิดบริหารจัดการตนเพิ่มขึ้นในทุกองค์ประกอบ ได้แก่ การยับยั้งพฤติกรรม ความยืดหยุ่นในการคิด การควบคุมอารมณ์ ความจำเพาะทำงาน และการวางแผนจัดการ ดังนั้น ครูปฐมวัย ควรนำแนวทางการจัดกิจกรรมตามรูปแบบโครงงานไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ร่วมกับกิจกรรมอื่น อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะในบริบทที่เน้นการส่งเสริมกระบวนการคิดและการริเริ่มของเด็ก

2. ในระหว่างการจัดกิจกรรม ควรใช้เทคนิคการกระตุ้นความสนใจ เช่น การใช้คำถามปลายเปิดการชี้แนะเชิงบวก และการเปิดโอกาสให้เด็กแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ เพื่อสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ ซึ่งจะช่วยให้เด็กมีความกล้าแสดงออก กระตือรือร้น และจดจ่อกับกิจกรรมที่ทำได้อย่างต่อเนื่อง

3. การใช้โปรแกรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานควรดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยครูควรศึกษาจุดมุ่งหมาย ขั้นตอน และวิธีการดำเนินกิจกรรมในแต่ละระยะให้เข้าใจอย่างชัดเจนก่อนการนำไปใช้เพื่อให้สามารถออกแบบกิจกรรมให้เหมาะสมกับบริบทของเด็กแต่ละกลุ่ม และเพื่อให้กระบวนการเรียนรู้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง มีคุณภาพ และสอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก

4. หน่วยงานด้านการศึกษาระดับปฐมวัย เช่น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือโรงเรียนอนุบาล ควรสนับสนุนการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการแก่ครูผู้สอนเกี่ยวกับการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (project-based learning) เพื่อส่งเสริมให้ครูสามารถออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมการคิดบริหารจัดการตนของเด็กได้อย่างเหมาะสมและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำโปรแกรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานไปศึกษากับกลุ่มตัวอย่างอื่นที่มีบริบทแตกต่างกัน เช่น เด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในพื้นที่ต่างจังหวัด หรือในโรงเรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลภาพของโปรแกรมในบริบทที่หลากหลาย และเพิ่มความเป็นไปได้ในการประยุกต์ใช้ผลวิจัยในวงกว้าง

2. ควรมีการติดตามผลในระยะยาวภายหลังจบโปรแกรม เช่น 3 เดือน หรือ 6 เดือน เพื่อประเมินว่าพฤติกรรมและทักษะด้านการคิดบริหารจัดการตนของเด็กยังคงอยู่ในระดับที่ดีหรือไม่ รวมทั้งศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความยั่งยืนของพฤติกรรมดังกล่าว เช่น การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง หรือบรรยากาศการเรียนรู้ภายในห้องเรียน

3. ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเพิ่มเติมเพื่อศึกษาประสบการณ์ ความรู้สึก และกระบวนการเรียนรู้ของเด็กระหว่างเข้าร่วมกิจกรรมในโปรแกรม ตลอดจนความคิดเห็นของครูและผู้ปกครองเกี่ยวกับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งจะช่วยให้เกิดความเข้าใจเชิงลึกและสามารถปรับปรุงโปรแกรมให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

4. ควรขยายขอบเขตการวิจัยไปศึกษาผลของโปรแกรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานต่อทักษะด้านอื่น ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย เช่น ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะทางสังคมหรือความสามารถด้านภาษา เพื่อให้เห็นผลลัพธ์ในมิติที่หลากหลายและครอบคลุมพัฒนาการของเด็กในภาพรวม

เอกสารอ้างอิง (References)

- เกศินี วัฒนสมบัติ. (2561). **พัฒนาการสมองด้านการคิดในเด็กปฐมวัย**. กรุงเทพฯ : สถาบัน RLG รักลูก เลิร์นนิ่ง กรุ๊ป.
- ฉันทนา ภาคบงกช. (2557). **เขียนให้เด็กคิด: โมเดลกับการพัฒนาทักษะการคิดเพื่อคุณภาพ ชีวิตและสังคม**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). **คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 สำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- นวลจันทร์ จุฑาภักดีกุล. (2561). **รู้จักทักษะสมอง EF Executive Function Skills คู่มือพัฒนาทักษะสมอง EF Executive Functions สำหรับครูปฐมวัย**. กรุงเทพฯ : บริษัทมติชนจำกัด (มหาชน).
- _____. (2561). **รู้จัก‘EF’ ทักษะฝึกสมองบ่มเพาะ‘ลูกน้อย’**. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.).
- พัชรา คู่อำนวยการ. (2562). **การส่งเสริมทักษะการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัย**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธัญญรัตน์ พิมพ์สวัสดิ์, จตุพร เทพพิทักษ์, และสมศักดิ์ แสงแก้ว. (2566). “ผลของโปรแกรม Smart Executive Function (SMART-EF) ที่มีต่อทักษะ EF ของเด็กปฐมวัยและพฤติกรรม การเลี้ยงดูของผู้ปกครอง.” **วารสารการพยาบาลและการดูแลสุขภาพ**. 41(1) : 55-70.
- ธิดา พุ่มพวง และคณะ. (2567). “การพัฒนาทักษะการคิดบริหารจัดการตนเองของเด็กอนุบาล โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้จากธรรมชาติ.” **วารสารการศึกษาและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏ**. 15(2) : 112-128.
- รายงานประเมินตนเอง SAR โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. (2567). นครราชสีมา : โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- อรรถัน เขาว์กุลจรัสศิริ. (2565). “EF Executive Function สำคัญต่อการพัฒนาการเด็กแต่ละช่วงวัย อย่างไร?” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : https://www.manarom.com/blog/EF_Executive_Function.html สืบค้น 24 มีนาคม 2568.
- Dawson, P., & Guare, R., (2010). **Executive Skills in Children and Adolescents : A Practical Guide to Assessment and Intervention**, New York : The Guildford Press.
- Diamond, A. (2013). “Executive functions.” **Annual Review of Psychology**. 64 : 135-168.

คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

The Quality of Life of the Elderly in Pakkret Municipality, Pakkret District, Nonthaburi Province

สุพจน์ บุญวิเศษ¹
Supot Boonwises¹

Received : September 14, 2025; Revised : November 21, 2025; Accepted : December 21, 2025

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี 2) เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3) ศึกษาข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี กลุ่มตัวอย่างการวิจัย ได้แก่ ผู้สูงอายุที่มีสิทธิรับเงินเบี้ยยังชีพของเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ดจังหวัดนนทบุรี จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ค่าเฉลี่ยรายด้านอยู่ในระดับมาก คือ ด้านร่างกาย ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านสภาพแวดล้อม ส่วนด้านที่อยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านจิตใจ 2) ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เพศ และระดับการศึกษา มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ส่วน อายุ สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้และลักษณะการพักอาศัย มีความคิดเห็นแตกต่างกันที่นัยสำคัญทางสถิติที่ .05 3) ข้อเสนอแนะในการ

¹ คณะศิลปศาสตร์ สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์; Faculty of Liberal Arts, Program in Public Administration, Rajapruk University; e-mail : supot45@hotmail.com.

เสริมสร้างคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด พบว่า เทศบาลควรจัดให้มีบริการตรวจสุขภาพหรือหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ลงตรวจสุขภาพผู้สูงอายุในชุมชนทุก 2-3 เดือน และควรมีการจัดกิจกรรม เพื่อให้ผู้สูงอายุได้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสร้างสุขภาพจิต และจิตใจ สร้างความเข้มแข็งทางจิตใจ พร้อมทั้งจัดเจ้าหน้าที่ของเทศบาลเข้ามาให้คำแนะนำกับผู้สูงอายุในชุมชนเป็นระยะ เพื่อทำให้ผู้สูงอายุได้รับฟังและทำความเข้าใจในการดำรงชีพและเข้าใจในการรักษาสุขภาพ

คำสำคัญ (Keywords) : คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ, ผู้สูงอายุ, เทศบาลนครปากเกร็ด

Abstract

The objectives of this research were: 1) To study the quality of life levels among elderly residents in Pak Kret City Municipality, Pak Kret District, Nonthaburi Province; 2) To compare the quality of life among elderly residents in Pak Kret City Municipality, Pak Kret District, Nonthaburi Province, classified by personal factors; and 3) To propose the policy for enhancing the quality of life of elderly residents in Pak Kret City Municipality, Pak Kret District, Nonthaburi Province. The sample population consisted of 400 elderly residents who were eligible for living allowance benefits in Pak Kret City Municipality, Pak Kret District, Nonthaburi Province. Data were collected using a questionnaire as the research instrument. Statistical analysis was performed using statistical analysis software. The statistical methods employed in this study included frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and One-way Analysis of Variance (ANOVA).

The findings revealed that 1) the overall quality of life among elderly residents in Pak Kret City Municipality, Pak Kret District, Nonthaburi Province was at a high level. When analyzing individual dimensions, high levels were found in physical health, social relationships, and environmental aspects, while the psychological dimension was at a moderate level. 2) Comparative analysis of personal factors affecting the quality of life among elderly residents showed no significant differences in terms of gender and educational level. However, significant differences were found at the .05 level concerning age, marital status, occupation, income, and living arrangements. 3) Suggestions for improving the quality of life of the elderly in Pak Kret Municipality; The municipality should provide mobile health clinics or outreach services to conduct health screenings for older adults within the community every 2-3 months.

Furthermore, activities promoting mental and emotional well-being should be implemented to foster psychological resilience among seniors. Finally, regular visits by designated municipal staff are recommended to guide and support older adults, facilitating their understanding of healthy living practices and healthcare management.

Keywords : Quality of Life of the Elderly, Elderly , Pak Kret City Municipality

บทนำ (Introduction)

การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ คือ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางประชากรที่ทั่วโลกต่างให้ความสำคัญ และยังส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในหลายมิติในสังคม อาทิ จำนวนของแรงงานที่ลดลงอย่างรวดเร็ว โครงสร้างรูปแบบการจ่ายบำนาญและบำนาญ การบริหารค่าใช้จ่ายภายหลังวัยเกษียณอายุรวมทั้งแนวทางการพัฒนาคุณภาพของผู้สูงอายุที่จำเป็นต้องมีการปรับปรุงให้ดีขึ้น ทั้งนี้ ในปัจจุบัน เช่น ประเทศสิงคโปร์มีสัดส่วนของผู้สูงอายุใกล้เคียงกับไทย และเป็นสังคมผู้สูงอายุ แม้ประเทศสิงคโปร์จะเตรียมแผนรับมือกับความท้าทายนี้ตั้งแต่เนิ่น ๆ แต่ก็ยังคงเผชิญกับปัญหาการมีบุตรน้อยลงและผู้สูงอายุอยู่ตามลำพังมากขึ้น ประเทศญี่ปุ่นมีสัดส่วนผู้สูงอายุมากที่สุดในโลก และเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุระดับสูงสุด (Hyper-Aged Society) หรือสังคมที่มีประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 20 ของจำนวนประชากรทั้งหมด และผู้สูงอายุส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง (กิตติพงศ์ สนธิสัมพันธ์, 2560) ส่วนประเทศไทย กำลังเปลี่ยนผ่านเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged Society) เนื่องจากอัตราผู้สูงอายุในประเทศไทยมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสหประชาชาติระบุว่า ประเทศใดที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป ในสัดส่วนเกินร้อยละ 10 ของประชากรทั้งประเทศ ถือว่าประเทศนั้นก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุหรือ Aging Society และจะเป็น "สังคมผู้สูงอายุเต็มรูปแบบ" (Aged Society) เมื่อสัดส่วนประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 20 ซึ่งคาดการณ์ว่าในปี 2564 ไทยจะเข้าสู่สังคมประชากรสูงวัย แบบสมบูรณ์ โดยมีผู้ที่อายุมากกว่า 60 ปี เกิน 20% ของจำนวนประชากรทั้งหมด และใน ปี พ.ศ. 2576 จะก้าวสู่สังคมสูงอายุในระดับสุดยอด คือ การที่มีผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ 28 ของประชากรทั้งหมด หรือประชากรผู้สูงอายุที่มีอายุ 65 ปีขึ้นไปมากกว่า ร้อยละ 20 (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2561)

การพัฒนาในด้านวิทยาศาสตร์ การแพทย์ และการสาธารณสุข ตลอดจนด้านเทคโนโลยี ทำให้ผู้สูงอายุมีอายุยืนยาวมากขึ้น ในขณะที่ประชากรที่อยู่ในวัยแรงงานมีจำนวนลดลงอย่างรวดเร็ว เมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ ยิ่งไปกว่านั้น ทรัพยากรได้ต่อหัวและระดับการศึกษาของไทยยังอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำกว่าประเทศอื่นที่ได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแล้วการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว อาจส่งผล

กระทบต่อความเป็นอยู่ของสมาชิกภายในครอบครัว นับตั้งแต่การต้องให้การดูแลผู้สูงอายุที่มีสภาพร่างกายเสื่อมโทรมลงและสภาพจิตใจที่อ่อนไหวและมีความวิตกกังวลสูง ผู้สูงอายุเองก็ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงของการดำเนินชีวิต เนื่องจากบทบาทในการทำงานและการมีส่วนร่วมทางสังคม ถูกลดทอนลง ทำให้รู้สึกว่าตนเองไม่มีคุณค่าและไร้ซึ่งศักยภาพในด้านต่าง ๆ ผลกระทบจากการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุในประเทศไทยเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและรุนแรงกว่าหลายประเทศ โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่ขาดความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมและไม่มีบุตรหลานคอยดูแล ที่จะต้องพึ่งพาการดูแลระยะยาวจากสังคม

ทั้งนี้ รัฐบาลไทยได้มีการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวโดยการออกมาตรการต่าง ๆ อาทิ การลดภาษีนิติบุคคลให้กับหน่วยงานหรือสถานประกอบการที่ยังคงมีการจ้างงานผู้สูงอายุและมีการจัดหาสินเชื่อที่อยู่อาศัยให้กับผู้สูงอายุ (Reverse Mortgage) รวมทั้งได้มีการบรรจุการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของประชากรเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุลงในร่างยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (2560 - 2579) ถึงแม้ว่ามาตรการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น จะยังไม่สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในประเทศไทยได้ทั้งหมดก็ตาม(ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2561) อย่างไรก็ตามการพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุเป็นสิ่งจำเป็นที่ภาครัฐต้องมีการวางแผนในการวางระบบโครงสร้างการจัดสรรรายได้ การจัดสวัสดิการโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นหน่วยงานสำคัญที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนและมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมคุณภาพชีวิต การดูแลการสงเคราะห์ให้กับผู้สูงอายุในการจัดบริการสาธารณะสร้างการมีส่วนร่วมการให้บริการทางด้านสาธารณสุขและการส่งเสริมสุขภาพในด้านการป้องกันโรคให้กับประชาชนในพื้นที่ให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่และกฎหมาย (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2562) เพื่อที่ในอนาคต ผู้สูงอายุจะสามารถปรับตัวได้อย่างเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองและเป็นที่พึ่งของผู้อื่นได้ต่อไป

จังหวัดนนทบุรี เป็นจังหวัดที่มีจำนวนประชากรสูง รวมถึงมีผู้สูงอายุในอัตราที่สูงเช่นกัน ดังนั้นเทศบาลตำบลนครปากเกร็ด ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ให้ความสำคัญกับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เพราะผู้สูงอายุเป็นผู้ที่ทำคุณประโยชน์ต่อสังคมมาก่อน เป็นผู้ที่ยกย่องให้คำชี้แนะในสิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นแบบอย่างในการถ่ายทอดวัฒนธรรมประเพณีสู่คนรุ่นหลัง ดังนั้น หากคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุไม่ดี ก็จะส่งผลกระทบกับทุกภาคส่วนของสังคม หรือเกิดปัญหาภายในชุมชน เนื่องจากชุมชนไม่เข้มแข็ง เกิดปัญหาผู้สูงอายุที่ไม่มีคนดูแลและถูกทอดทิ้ง ซึ่งเป็นต้นเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมา (เทศบาลตำบลนครปากเกร็ด, 2567) คุณภาพชีวิตจึงเป็นสิ่งสำคัญของการมีชีวิตที่ยืนยาว การมีสุขภาพที่ดี มีความสุข รู้สึกถึงคุณค่าในตนเอง อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี ซึ่งประกอบด้วยเรื่องของด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น เทศบาลนครปากเกร็ด มีประชากรของผู้สูงอายุมากขึ้นทุก ๆ ปี ดังนั้น ผู้วิจัยอยากทราบว่าคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุของเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี อยู่ในระดับใด และมีปัจจัยใดบ้างที่มีความสัมพันธ์ต่อระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่แตกต่างกัน เช่น เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ที่พักอาศัย และในการศึกษารั้งนี้ สามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เพื่อนำเสนอต่อเทศบาลหรือทุกภาคส่วนในพื้นที่ มีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถดำรงชีวิตอยู่ภายในครอบครัวและสังคมได้อย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขอบเขตการศึกษาดังนี้

ประชากรคือ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้สูงอายุที่มีสิทธิรับเงินเบี้ยยังชีพของเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรีประกอบด้วย 5 ตำบล ตำบลปากเกร็ด ตำบลบางพูด ตำบลบางตลาด ตำบลบ้านใหม่ ตำบลคลองเกลือ จำนวน 32,522 คน ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จะคำนวณโดยวิธีการคำนวณกลุ่มตัวอย่างของ Yamane (1973) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 395 คน แต่เพื่อป้องกันความผิดพลาด และความคลาดเคลื่อนของข้อมูล จึงได้จัดเก็บข้อมูลทั้งสิ้น 400 คน โดยผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ เมื่อได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างแล้ว ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) เพื่อลงพื้นที่เก็บข้อมูลวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลวิจัย แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และ ลักษณะการพักอาศัย เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ มี 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านร่างกาย 2) ด้านจิตใจ 3) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และ 4) ด้านสภาพแวดล้อม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 103)

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เป็นแบบเติมคำ

การสร้างและหาประสิทธิภาพของเครื่องมือวิจัย มีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม

1. ศึกษาเอกสาร แนวความคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ โดยกำหนดกรอบโครงสร้างเนื้อหาของแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2. ความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถามนี้ ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามขึ้นตามขอบเขตการวิจัย เสนอที่ปรึกษาวิจัย เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง แล้วนำแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไขและปรับปรุงแล้ว เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านโครงสร้าง (Construct Validity) และเนื้อหา (Content Validity) ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ โดยได้ข้อคำถามที่มีค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00

3. การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try-Out) กับกลุ่มตัวอย่างอื่นที่มีลักษณะเดียวกัน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม 0.856

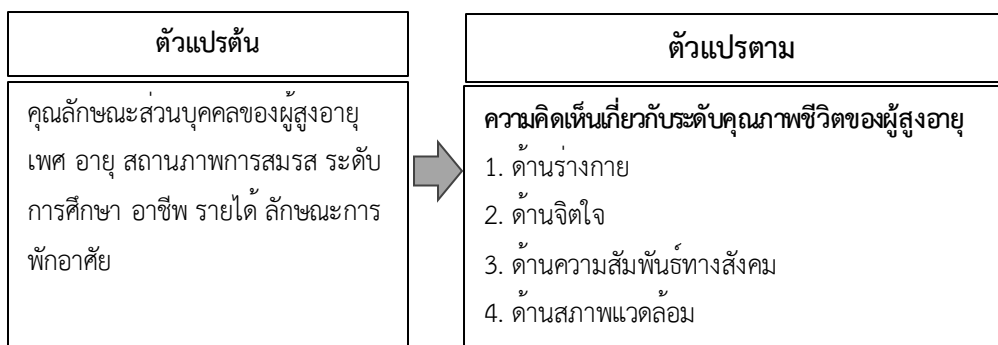
การเก็บรวบรวมเครื่องมือวิจัย โดยผู้วิจัยขอหนังสือมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ไปยังเทศบาลนครปากเกร็ดเพื่อขออนุญาตลงพื้นที่เก็บข้อมูล เมื่อเก็บรวบรวมแบบสอบถามจนครบตามจำนวน แล้วนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ก่อนนำไปวิเคราะห์ผล

การวิเคราะห์ข้อมูล 1) ค่าสถิติร้อยละ (Percentage) ใช้อธิบายลักษณะทั่วไปของผู้สูงอายุที่มีสิทธิรับเงินเบี้ยยังชีพของเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี 2) ค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้อธิบายระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรีและ 3) สถิติทดสอบที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี “LSD” โดยกำหนดค่านัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ .05 เขียนอธิบายผลวิจัยและนำเสนอในรูปแบบตาราง และนำข้อมูลวิเคราะห์แล้วจัดทำเป็นองค์ความรู้ใหม่ พร้อมทั้งอภิปรายผลการวิจัยเชิงพรรณนา

กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

ในการศึกษาค้นคว้าเรื่อง คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ได้ศึกษาแนวคิด ตัวแปร และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อวิจัย เพื่อประโยชน์ในการวางแผนการวิจัย โดยมี ตัวแปรต้น คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้สูงอายุ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ลักษณะการพักอาศัย ตัวแปรตาม เป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุใน 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสภาพแวดล้อม ดังภาพ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ที่มา : (สุพจน์ บุญวิเศษ, 2567)

ผลการวิจัย (Research Results)

ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 239 คิดเป็นร้อยละ 59.70 มีอายุ 60-69 ปี จำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 37.80 มีสถานภาพสมรส จำนวน 198 คน คิดเป็นร้อยละ 49.50 มีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 184 คน คิดเป็นร้อยละ 46.00 มีอาชีพแม่บ้าน จำนวน 182 คน คิดเป็นร้อยละ 45.50 มีรายได้ส่วนใหญ่ 1,001-10,000 บาท จำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 36.70 และมีลักษณะการพักอาศัยส่วนใหญ่อยู่กับคู่สมรสและบุตร จำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 31.00 สรุปผลการวิจัยดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ในภาพรวม

ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น	อันดับ
1. ด้านร่างกาย	3.53	0.47	มาก	3
2. ด้านจิตใจ	3.28	0.65	ปานกลาง	4
3. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม	3.72	0.49	มาก	2
4. ด้านสภาพแวดล้อม	3.74	0.48	มาก	1
รวม	3.57	0.54	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.57$, S.D.=0.54) เมื่อพิจารณาโดยจำแนกเป็นรายด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน และค่าเฉลี่ยระดับปานกลาง 1 ด้าน โดยด้านสภาพแวดล้อมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=3.74$, S.D.=0.48) รองลงมาคือ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ($\bar{X}=3.72$, S.D.=0.49) และด้านร่างกาย ($\bar{X}=3.53$, S.D.=0.47) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดได้แก่ ด้านจิตใจ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.28$, S.D.=0.65)

2. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยสถานภาพส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

1) เพศ คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมเพศชาย และเพศหญิง มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่สถิติที่ .05

2) อายุ คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรีโดยจำแนกตามอายุ โดยภาพรวมและรายด้านมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านร่างกาย ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสภาพแวดล้อม

3) **สถานภาพสมรส** คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรีโดยจำแนกตามสถานภาพสมรส โดยภาพรวมและรายด้านมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านร่างกาย และด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

4) **ระดับการศึกษา** คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โดยจำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านมีความคิดเห็นแตกต่างกันที่นัยสำคัญทางสถิติที่ .05

5) **อาชีพ** คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรีโดยจำแนกตามอาชีพ โดยภาพรวมและรายด้านมีความคิดเห็นแตกต่างกันที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6) **รายได้** คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรีโดยจำแนกตามรายได้ โดยภาพรวมและรายด้านมีความคิดเห็นแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

7) **ลักษณะการพักอาศัย** คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรีโดยจำแนกตามลักษณะการพักอาศัย โดยภาพรวมและรายด้านมีความคิดเห็นแตกต่างกันที่นัยสำคัญทางสถิติที่ .05

3. ข้อเสนอแนะการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

การเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครปากเกร็ดเป็นเรื่องสำคัญ เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวมีลักษณะเป็นเมืองขยายตัวที่มีการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม และวิถีชีวิตอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ผู้สูงอายุบางส่วนประสบปัญหาสุขภาพ เศรษฐกิจ และการปรับตัวต่อสังคมเมือง การพัฒนาคุณภาพชีวิตจึงควรครอบคลุมหลายมิติ ได้แก่

1) ด้านสุขภาพ ควรส่งเสริมศูนย์สุขภาพชุมชน จัดกิจกรรมออกกำลังกาย ภายภาพบำบัดฟื้นฟูและการดูแลสุขภาพเชิงป้องกัน เช่น ส่งเสริมโภชนาการที่ถูกต้องและการเข้าถึงบริการสาธารณสุข สนับสนุนการตรวจสุขภาพเชิงรุก การให้ความรู้เรื่องการป้องกันโรคเรื้อรัง และการดูแลตนเอง จัดบริการให้คำปรึกษาทางจิตใจและกิจกรรมนันทนาการเพื่อลดภาวะซึมเศร้าและความโดดเดี่ยว

2) ด้านเศรษฐกิจและรายได้ ควรส่งเสริมโครงการอาชีพเสริม เช่น งานฝีมือ การเกษตรเมือง หรือการค้าขายออนไลน์ ที่เหมาะกับสภาพร่างกายและความสามารถของผู้สูงอายุ สนับสนุนสวัสดิการหรือกิจกรรมผู้สูงอายุทั้งในรูปแบบเงินอุดหนุน และการเข้าถึงกองทุนหรือสวัสดิการชุมชน

จัดให้มีศูนย์เรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะใหม่ ๆ เช่น การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ช่องทางการขายตลาดออนไลน์

3) ด้านสังคมและวัฒนธรรม จัดกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ สร้างเครือข่ายเพื่อนช่วยเพื่อน เครือข่ายชมรมผู้สูงอายุ เพื่อเป็นพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้และทำกิจกรรมร่วมกัน จัดกิจกรรมสานสัมพันธ์ระหว่างวัย เช่น โครงการลูกหลานอุปถัมภ์ การให้ผู้สูงอายุถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นแก่เด็กและเยาวชน สร้างบรรยากาศของสังคมที่มีความเข้าใจ เคารพ และให้เกียรติผู้สูงอายุ

4) ด้านสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ในการเข้าถึงบริการท้องถิ่น รถบริการตรวจสุขภาพหรือหน่วยแพทย์ เคลื่อนที่ลงตรวจสุขภาพผู้สูงอายุในชุมชน ทุก 2-3 เดือน ปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะ เช่น ทางลาด ห้องน้ำสาธารณะ ป้ายบอกทางและไฟส่องสว่าง เพื่อให้เหมาะกับผู้สูงอายุ จัดระบบบริการดูแลผู้สูงอายุที่อยู่ลำพัง เช่น ระบบอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (อสม. และจิตอาสา) ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสมาร์ตโฮมและแอปพลิเคชันเพื่อความปลอดภัย

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี นนทบุรี

1.1 ด้านร่างกาย พบว่า คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ด้านร่างกาย มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากเนื่องจาก ผู้สูงอายุสามารถประกอบกิจวัตรประจำวัน เช่น ทานข้าว อาบน้ำ ฯลฯ และสามารถทำกิจกรรม/ธุระนอกบ้านได้ตามความจำเป็น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Batista Vitorino and Martins da Silva (2010) ที่กล่าวว่า กิจกรรมทางกายภาพและการเคลื่อนไหวอาจมีบทบาทสำคัญต่อความพึงพอใจและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ความปลอดภัย การมีสุขภาพดี มีเวลาพักผ่อน ได้ทำกิจกรรมสันทนาการ ภาวะด้านโภชนาการ ความสามารถในการเคลื่อนไหวของร่างกาย และการดูแลสุขภาพ

1.2 ด้านจิตใจ พบว่า คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ด้านจิตใจ มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม ส่งผลกระทบต่อด้านจิตใจอาจรู้สึกหงุดหงิดง่ายและมีความวิตกกังวล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยพรพิรุณภัทร บุญก้อน (จิตเมธ) (2564) ศันสนีย์ โอถาวรวงษ์ (2565) และสอดคล้องกับแนวคิดของ ศากุล ข่างไม้ (2550) การแสดงออกทางอารมณ์ของผู้สูงอายุนั้นเกิดจากการถูกทอดทิ้งและโดนกีดกันจากสังคม เช่น การออกจากงาน การขาดการดูแลเอาใจใส่จากบุตรหลานหรือการ

เจ็บป่วย ทำให้ผู้สูงอายุมีอารมณ์ไม่คงที่และไม่มั่นคง ทางด้านร่างกาย จะเห็นว่า ประสิทธิภาพการทำงานของอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกายลดลง ทางด้านจิตใจพบว่า สภาพจิตใจมีการเปลี่ยนแปลง อาจหงุดหงิดง่ายและมีความวิตกกังวล การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม เช่น การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างครอบครัว การเกษียณอายุราชการ การเปลี่ยนแปลงสถานภาพสมรส เป็นต้น สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ส่งผลต่อสุขภาพ ทำให้เกิดการเจ็บป่วยได้ง่าย

1.3 ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม พบว่า คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากมีโอกาสได้ทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในครอบครัวหรือเพื่อนบ้าน และมีความจำเป็นต้องพึ่งพาหรือได้รับการดูแลจากสมาชิกในครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Beadle-Brown, J., Murphy, G., and DiTerlizzi, M. (2008) กล่าวว่า ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเกี่ยวข้องกับด้านสังคมและด้านมิตรภาพ เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสถานที่ทำงานและภายในครอบครัว นอกจากนั้น ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอาจเกี่ยวข้องกับความรู้สึกเดียวดาย การได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือจากเครือข่ายทางสังคม ความรัก และความใกล้ชิด และกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ (2552) กล่าวว่าทางด้านสังคม (Social Change) นอกจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย ด้านจิตใจและอารมณ์แล้ว การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญเนื่องจากในวัยสูงอายุการปฏิสัมพันธ์กับสังคมเริ่มลดลง ทำให้ผู้สูงอายุมีความลำบากในการปรับตัว และก่อให้เกิดการเจ็บป่วยทางด้านร่างกายและจิตใจตามมา การเปลี่ยนแปลงทางสังคมจึงมีผลต่อผู้สูงอายุ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เนตรนภา กาบมณี, สิริลักษณ์ อู่เจริญ และปานเพชร สุกุลคุ (2564) พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ 1) รายได้ 2) การมีโรคประจำตัว 3) ด้านสุขภาพร่างกาย 4) ด้านสุขภาพจิต และ 5) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม

1.4 ด้านสภาพแวดล้อม พบว่า คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ด้านสภาพแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก เพราะผู้สูงอายุรู้สึกพอใจกับสภาพแวดล้อมรอบ ๆ ตัวและคิดว่าได้รับข่าวสารเกี่ยวกับชุมชนอย่างเพียงพอ สอดคล้องกับงานวิจัยของคันสนีย์ โอถาวรวงษ์ (2565) วิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหัวทุ่ง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสภาพแวดล้อม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Beadle-Brown, J., Murphy, G., and DiTerlizzi, M. (2008) กล่าวว่า คุณภาพชีวิตด้านความเป็นอยู่ทางกายภาพ (Physical Well-being) หมายถึง ความปลอดภัย

การมีสุขภาพดี การมีเวลาพักผ่อน การได้ทำ กิจกรรมสันทนาการ ต่าง ๆ ภาวะด้านโภชนาการ ความสามารถในการเคลื่อนไหวของร่างกาย และการดูแลสุขภาพ ซึ่งทั้งหมดสอดคล้องกับงานวิจัยของ Batista Vitorino and Martins da Silva (2010: 3) ที่กล่าวว่า กิจกรรมทางกายภาพและการเคลื่อนไหวอาจมีบทบาทสำคัญต่อความพึงพอใจและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

2. การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยสถานภาพส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

1) เพศ คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมเพศชาย และเพศหญิง มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านสภาพแวดล้อมที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่สถิติที่ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัญญกัญญ์ อ่องเอื้อ (2564) ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองบ้านสวน จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่าเมื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองบ้านสวน จังหวัดชลบุรี พบว่า ผู้สูงอายุที่มีเพศ อาชีพ อายุ ระดับการศึกษา และสถานภาพการสมรส ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองบ้านสวน จังหวัดชลบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2) อายุ คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรีโดยจำแนกตามอายุ โดยภาพรวมและรายด้านมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านร่างกาย ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสภาพแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชวนนท์ อิ่มอาบ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี พบว่า ผลการศึกษา พบว่าคุณภาพชีวิตในภาพรวมของผู้สูงอายุอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกตามอายุ สถานภาพการสมรส และรายได้ ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และการทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว สามารถทำนายคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุได้ ดังนั้น ควรส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้ทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในครอบครัว รวมถึงการให้ความรู้และส่งเสริมด้านการประกอบอาชีพเสริมที่ผู้สูงอายุสามารถทำได้

3) สถานภาพสมรส คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โดยจำแนกตามสถานภาพสมรส โดยภาพรวมและรายด้านมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านร่างกาย และด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัญญกัญญ์ อ่องเอื้อ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรีที่มี

เพศต่างกันมีระดับคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน จึงเป็นการปฏิเสธสมมติฐาน แต่ผู้สูงอายุที่มีอาชีพรายได้ และสถานภาพการสมรสต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4) ระดับการศึกษา คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรีโดยจำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านมีความคิดเห็นแตกต่างกันที่นัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ยกเว้นด้านสภาพแวดล้อม ที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐกัญญ์ อ่องเอื้อ (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองบ้านสวน จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองบ้านสวน จังหวัดชลบุรี พบว่า ผู้สูงอายุที่มีเพศ อาชีพ อายุ ระดับการศึกษา และสถานภาพการสมรส ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองบ้านสวนจังหวัดชลบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5) อาชีพ คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรีโดยจำแนกตามอาชีพ โดยภาพรวมและรายด้านมีความคิดเห็นแตกต่างกันที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของสิริธร บัวแก้ว และปิยากร หวังมหาพร (2562) ได้ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ตำบลคึกคัก อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่มีอาชีพต่างกัน มีคุณภาพชีวิตในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาตามลักษณะส่วนบุคคลพบว่า ผู้สูงอายุที่มี เพศ อายุ รายได้ต่อเดือน และอาชีพต่างกันมีคุณภาพชีวิตด้านสภาพร่างกาย ด้านสภาพความเป็นอยู่ และด้านการตัดสินใจด้วยตนเอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของคันสนีย์ โอถาวรวงษ์ (2565) วิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลห้วยญแจ อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี พบว่า ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลห้วยญแจ ที่มีเพศ อายุ อาชีพ และรายได้ ที่แตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

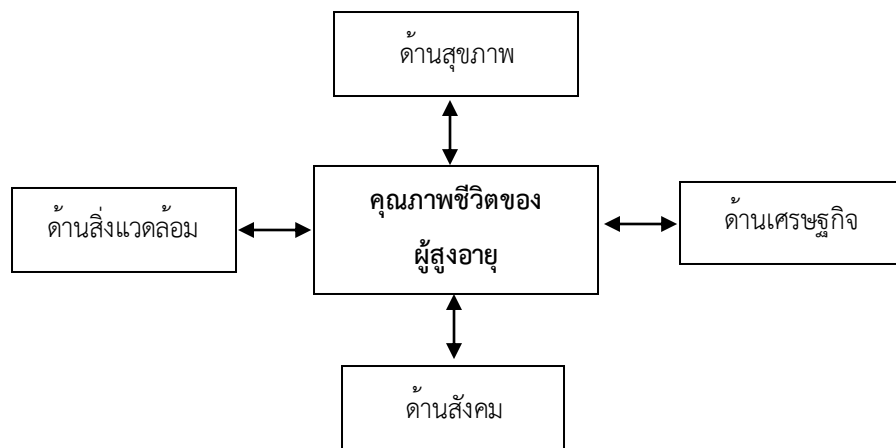
6) รายได้ คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรีโดยจำแนกตามรายได้ โดยภาพรวมและรายด้านมีความคิดเห็นแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปลื้มใจ ไพจิตร (2558) ได้ศึกษาคุณภาพในการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ระดับคุณภาพในการดำรงชีวิตในภาพรวมและรายได้อยู่ในระดับคุณภาพดี ได้แก่ ด้านสัมพันธภาพทางสังคม ด้านจิตใจ ด้านร่างกาย และด้านสิ่งแวดล้อม ผลเปรียบเทียบคุณภาพในการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เพศ อายุ วุฒิการศึกษา แหล่งที่มาของรายได้หลัก และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

แตกต่างกัน ทำให้คุณภาพในการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และสอดคล้องกับงานวิจัยของคันสนีย์ โอภาวรวงษ์ (2565) วิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหัวกุญแจอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี พบว่า ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหัวกุญแจ ที่มีรายได้ที่แตกต่างกัน ทำให้มีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7) ลักษณะการพักอาศัย คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรีโดยจำแนกตามลักษณะการพักอาศัย โดยภาพรวมและรายด้านมีความคิดเห็นแตกต่างกันที่นัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสิริพร สุธัญญา (2560) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการดูแลตนเองกับความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุ กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมการดูแลตนเองโดยรวม ในระดับมาก ผู้สูงอายุที่มีระดับการศึกษา และสภาพการเป็นอยู่แตกต่างกัน มีพฤติกรรมการดูแลตนเองแตกต่างกัน ส่วนเพศและสถานภาพสมรส มีพฤติกรรมการดูแลตนเองไม่แตกต่างกัน ในการศึกษาความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุมีความพึงพอใจในชีวิตโดยรวมอยู่ ในระดับดีมาก และผู้สูงอายุที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจในชีวิตแตกต่างกัน

องค์ความรู้ใหม่ (Originality and Body of Knowledge)

จากงานวิจัยคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอยู่ในระดับมาก ซึ่งกรอบในการศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในงานวิจัยนี้พิจารณา 4 ด้านด้วยกัน คือ ด้านสุขภาพ (ร่างกายและจิตใจ) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านสิ่งแวดล้อม ดังนั้น ผู้สูงอายุจะมีคุณภาพชีวิตที่ดีหรืออยู่ในระดับมาก จึงต้องมีความพร้อมครบถ้วนในองค์ประกอบทั้ง 4 ด้านไปพร้อมกัน ถ้าด้านใดด้านหนึ่งอยู่ในระดับน้อยกว่าเกณฑ์ก็จะส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในภาพรวมด้วย หน่วยงานที่มีหน้าที่ดูแลส่งเสริมโดยเฉพาะหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นที่ใกล้ชิดกับผู้สูงอายุจึงต้องให้ความสนใจส่งเสริมผู้สูงอายุทั้งทางกายภาพ จิตภาพ สังคมและสิ่งแวดล้อมรอบตัวของผู้สูงอายุไปพร้อม ๆ กัน สามารถเขียนความเชื่อมโยงได้ดังภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ประกอบของคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

ที่มา : (สุพจน์ บุญวิเศษ, 2567)

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากการศึกษาพบว่าคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุทางด้านร่างกาย เมื่อพิจารณาโดยจำแนกเป็นรายข้อพบว่าค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ จำเป็นต้องใช้ยาบางชนิดเป็นประจำ เทศบาลจึงควรสำรวจว่าผู้สูงอายุมีการใช้ยาอะไรบ้างเป็นประจำในการรักษาโรคประจำตัว โดยอาจจัดหายาดังกล่าวรวมทั้งมีคำแนะนำในการใช้ยา และแจ้งผลข้างเคียงที่อาจเกิดจากการใช้ยา โดยมีผู้มีความรู้ แพทย์ หรือโรงพยาบาลผู้รับผิดชอบร่วมกับชุมชนหรือผู้นำชุมชน

1.2 จากการศึกษาพบว่าคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุทางด้านความสัมพันธ์ทางสังคมและด้านจิตใจ เมื่อพิจารณาโดยจำแนกเป็นรายข้อพบว่าค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ โอกาสไปเยี่ยมญาติมิตรและความรู้สึกโดดเดี่ยวตามลำดับ เทศบาลจึงควรมีแผนที่จะส่งเสริมเรื่องดังกล่าวให้กับผู้สูงอายุเนื่องในวันสำคัญทางสังคมและศาสนา เช่น วันปีใหม่ วันสงกรานต์ วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา ฯลฯ จัดให้มีกิจกรรมพบญาติหรือให้ญาติมาเยี่ยมเยียนผู้สูงอายุ มีกิจกรรมร่วมกันให้มากขึ้น

1.3 จากการศึกษาพบว่า คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้านสภาพแวดล้อม เมื่อพิจารณาโดยจำแนกเป็นรายข้อพบว่า ค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ รู้สึกพอใจกับกิจกรรมสันทนาการในเวลาว่าง เทศบาลควรมีโครงการจัดพาผู้สูงอายุไปทัศนศึกษาพักผ่อนตามสถานที่ที่เหมาะสม รวมทั้งจัดให้มีสถานที่ออกกำลังกายและร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ เพิ่มขึ้น

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำวิจัยทางคุณภาพเพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โดยใช้แบบสอบถามเชิงลึก

2.2 ควรทำวิจัยเพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเทศบาลนครในจังหวัดอื่น ๆ ในลักษณะเปรียบเทียบกัน

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2562). “ยุทธศาสตร์เตรียมความพร้อมคนก่อนวัยสูงอายุ และยุทธศาสตร์ด้านระบบคุ้มครอง.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.dop.go.th/th> สืบค้น 20 สิงหาคม 2567.
- กิตติพงศ์ สนธิสัมพันธ์. (2560). “รับมือสังคมผู้สูงอายุ: ตัวอย่างจากต่างประเทศ.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://themomentum.co/happy-life-aging-society/> สืบค้น 20 สิงหาคม 2567.
- ชวนนท์ อิ่มอาบ. (2563). “คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี.” วารสารแพทย์ เขต 4-5. 39(1): 65-77.
- ณัฐจิรพัส ชินาธิปธนาศิริ. (2562). **คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมืองจังหวัดชลบุรี.** วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารงานยุติธรรมและสังคม คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ณัฐกัญญ์ อ่องเอื้อ. (2564). **คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองบ้านสวน จังหวัดชลบุรี.** วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เทศบาลนครปากเกร็ด. (2567). “สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐาน.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.pakkretcity.go.th/index.php/2017-07-24-13-55-02> สืบค้น 8 มีนาคม 2567.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2561). “ความท้าทายของภาวะสังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.bot.or.th/Thai/Pages/default.aspx> สืบค้น 22 สิงหาคม 2567.
- เนตรนภา กาบมณี, สิริลักษณ์ อู่เจริญ และปานเพชร สกฤต. (2564). “คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุตำบลหนองไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี.” ราชวดีสาร วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสุรินทร์. 11(1): 27-29.

- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ปลื้มใจ ไผจิตร. (2558). “คุณภาพในการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดสุราษฎร์ธานี.” **วารสารวิชาการ
ด้านบริหารธุรกิจการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี**.
2(2): 30-41.
- พรพิรุณภัทร บุญก้อน (จิตเมโธ). (2564). **การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในโรงเรียน
ผู้สูงอายุเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม**. วิทยานิพนธ์
ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2561). “รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทยปี 2561.”
[ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : www.thaitgri.org/?cat=8 สืบค้น 22 สิงหาคม 2567.
- ศากุล ช่างไม้. (2550). **สังคมไทยกับสถานการณ์ผู้สูงอายุในปัจจุบันและอนาคต**. [ออนไลน์].
เข้าถึงได้จาก : <https://www.matichon.co.th> สืบค้น 22 สิงหาคม 2567.
- ศันสนีย์ โอถาวรพงษ์. (2565). **คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลห้วยกุญแจ อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สิริธร บัวแก้ว และปิยากร หวังมหาพร. (2562). “คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุตำบลคึกคัก อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา.” **วารสารสหวิทยาการวิจัย ฉบับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยศรีปทุม**. 8(2) : 241-248
- สิริพร สุธัญญา. (2560). **การศึกษาเรื่องพฤติกรรมการดูแลตนเองกับความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุในส่วนรณนิภาถ**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพจน์ บุญวิเศษ. (2567). **กรอบแนวคิดการวิจัย : คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์.
- _____. (2567). **องค์ประกอบของคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์.
- Batista Vitorino, P. A., and Martins da Silva, F. (2010). “Level of Quality of Life in the elderly un ATI-UCB.” **Education Fisica Revista**. 4(3) : 1-15.

การพัฒนาบทเรียนออนไลน์ ตามกิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะ
การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เรื่อง การนำเทคโนโลยีมาแก้ปัญหาในอาชีพ
สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

The Development of Online Lessons Based on the
Information Technology Competency Promoting Activities on
Using Technology to Solve Career-Related Problems for
Matthayomsuksa 3

กิตติพงษ์ อิงคะมน¹ และ อัญญพารย์ ศิลปนิลมาลย์²

Kitipong ingkamon¹ and Unyaparn Sinlapaninman²

Received : July 2, 2025; Revised : December 23, 2025; Accepted : December 24, 2025

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความเหมาะสมของบทเรียนออนไลน์ตามกิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เรื่อง การนำเทคโนโลยีมาแก้ปัญหาในอาชีพ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 2) ศึกษาประสิทธิภาพของบทเรียนออนไลน์ 3) ศึกษาดัชนีประสิทธิผลของบทเรียนออนไลน์ที่พัฒนาขึ้น และ 4) ศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อบทเรียนออนไลน์ งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลองใช้รูปแบบการทดลองแบบกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังการทดลอง โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 20 คน จากประชากรทั้งหมด 63 คน ที่ได้จากการสุ่มแบบกลุ่ม ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 โรงเรียนนามนพิทยาคม อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ บทเรียนออนไลน์แบบประเมินความเหมาะสม แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าประสิทธิภาพ และ

^{1, 2} คณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์; Education and Educational Innovation, Kalasin University; email : gitimon3@gmail.com, unyapan.si@ksu.ac.th

ดัชนีประสิทธิผล ผลการศึกษาพบว่า 1) บทเรียนออนไลน์มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$, S.D.=0.50) 2) ประสิทธิภาพของบทเรียนออนไลน์ มีค่าเท่ากับ 82.00/89.50 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 3) ดัชนีประสิทธิผลของบทเรียนออนไลน์ มีค่าเท่ากับ 0.73 หรือร้อยละ 73 โดยรวมอยู่ในระดับความก้าวหน้าในการเรียนรู้สูง 4) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนออนไลน์ที่พัฒนาขึ้นโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.56) เมื่อพิจารณาผลการวิจัยรายด้าน พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่าบทเรียนออนไลน์มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดในทุกด้าน โดยเฉพาะด้านภาพ ภาษา และเสียง ซึ่งได้รับค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ส่วนด้านการจัดการบทเรียนได้รับคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด แต่ยังอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน

คำสำคัญ (Keywords) : บทเรียนออนไลน์, กิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ, การนำเทคโนโลยีมาแก้ปัญหาในชีวิต

Abstract

The purpose of this research were 1) study the suitability of online lessons for activities to promote information technology competency on "Using Technology to Solve Career Problems" for Mathayom 3 (Grade 9) students; 2) study the effectiveness of online lessons; 3) study the effectiveness index of the developed online lessons; and 4) study student satisfaction with the online lessons. The research sample consisted of 20 Mathayom 3/1 students at Namon Pittayakhom School, Namon District, Kalasin Province from a total population of 63 students, who were selected by cluster random sampling. The research instruments included online lessons, suitability assessment forms, achievement tests, and satisfaction questionnaires. The research statistics included percentages, means, and standard deviations. Efficiency values and effectiveness indexes The study results revealed that 1) the online lesson was at the highest level of appropriateness ($\bar{X} = 4.55$, S.D.=0.50), 2) the effectiveness of the online lesson was 82.00/89.50, meeting the specified criteria of 80/80; 3) the effectiveness index of the online lesson was 0.73, or 73 percent, indicating high learning progress; and 4) student satisfaction with the developed online lesson was at the highest level overall ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.56). This research was a quasi-experimental study using a single-group pre- and post-test

design. The sample consisted of 20 Mathayom 3 (Grade 9) students selected by cluster random sampling. A review of the findings revealed that experts agreed that online lessons were most appropriate in all areas, particularly in the areas of images, language, and sound, which received the highest average scores. Lesson management received the lowest average score, but was also the highest.

Keywords : online lessons, Information Technology Competency Promoting Activities, Applying technology to solve professional problems

บทนำ (Introduction)

โลกในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจากผลของโลกาภิวัตน์และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ (2566) ที่ส่งเสริมให้สถานศึกษานำเทคโนโลยีดิจิทัลมาบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้มีสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร อย่างมีประสิทธิภาพผลของการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีทำให้เกิดสังคมสารสนเทศที่ข้อมูลมีบทบาทสำคัญในทุกด้านของชีวิต องค์กรต่าง ๆ จึงจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อจัดการข้อมูลจำนวนมากอย่างมีประสิทธิภาพ

การนำเทคโนโลยีมาแก้ปัญหาในอาชีพหรือนำเข้ามาใช้ในการทำงาน โดยปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานและกระบวนการทำงานรูปแบบใหม่ที่ต้องนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงาน ส่งผลให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น (สุทิพย์ ประทุม และ สรัญญ์ อุเส็นยาง, 2565) สำหรับการจัดการเรียนการสอน ในการพัฒนาบทเรียนออนไลน์มีความสำคัญทำให้การเรียนการสอนมีความยืดหยุ่นสะดวกและเข้าถึงได้มากขึ้น ทั้งยังเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนด้วยสื่อการสอนที่หลากหลายและทันสมัย จากการสัมภาษณ์ผู้สอนในรายวิชาเทคโนโลยี (การออกแบบและเทคโนโลยี) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่โรงเรียนนวมินทราชินยา ตำบลหลักเหลี่ยม อำเภอนามน จังหวัดภาพสินธุ์ พบว่าเนื้อหาเรื่องการนำเทคโนโลยีมาแก้ปัญหาในอาชีพเป็นเนื้อหาใหม่และมีความใกล้เคียงตัวนักเรียน แต่ปัจจุบันคุณครูทำการเรียนการสอนแบบบรรยายผ่านสื่อ YouTube และสื่อ PowerPoint เป็นหลัก ยังขาดแคลนสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย คุณครูจึงมีความต้องการบทเรียนออนไลน์ เพราะนักเรียนสามารถเข้าถึงการเรียนรู้ได้อย่างง่าย ผ่านอุปกรณ์ที่เชื่อมต่อกับระบบอินเทอร์เน็ตช่วยลดข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่เรียน นักเรียนสามารถเลือกเรียนในเรื่องที่ตนเองต้องการได้ โดยการให้ออกแบบบทเรียนออนไลน์ ด้วยกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนรู้ด้วยตนเอง (สุนันทา กลมผาด, สัมภาษณ์, 5 พฤศจิกายน 2567) ดังนั้นในการจัดการ

เรียนรู้ ผู้สอนจึงต้องจัดสภาพการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนได้ใช้เทคโนโลยีสื่อสังคมออนไลน์ และสื่อดิจิทัล โดยกิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้เทคโนโลยีได้เรียนรู้ด้วยตนเองผ่านกิจกรรม ภารกิจ เลือกสรรสืบค้น สร้างงาน และสื่อสาร (อัญญปารย์ ศิลปนิลมาลย์ และคณะ, 2559) ซึ่งบทเรียนออนไลน์จะเป็นการเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สามารถนำเสนอเนื้อหา ความรู้ในลักษณะสื่อประสม (Multimedia) ที่ประกอบด้วย ข้อความ ภาพนิ่งภาพเคลื่อนไหว เสียง และภาพวิดีโอ มีการออกแบบกิจกรรมซึ่งผู้เรียนสามารถโต้ตอบหรือสื่อสารกับบทเรียนเพื่อศึกษาเนื้อหา รวมทั้งมีแบบฝึกหัดและแบบทดสอบพร้อมเฉลยให้ผู้เรียนสามารถตรวจสอบความเข้าใจได้ทันที การเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์นั้นเป็นเรื่องสำคัญมาก เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก บทเรียนออนไลน์จึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่มีความเหมาะสมในการเรียนรู้

จากที่มาและความสำคัญของปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้พัฒนาบทเรียนออนไลน์ตามกิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เรื่อง การนำเทคโนโลยีมาแก้ปัญหาในอาชีพ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เนื่องจากในยุคปัจจุบันเทคโนโลยีดิจิทัลมีบทบาทอย่างยิ่งต่อการเรียนรู้และการดำเนินชีวิต การพัฒนาทักษะและสมรรถนะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศจึงเป็นพื้นฐานสำคัญในการเตรียมผู้เรียนให้พร้อมต่อการประกอบอาชีพในอนาคต การวิจัยนี้มุ่งศึกษาความเหมาะสมและประสิทธิภาพของบทเรียนออนไลน์ที่พัฒนาขึ้น เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนสามารถนำเทคโนโลยีมาใช้แก้ปัญหาในอาชีพได้จริง โดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) ประกอบด้วย การออกแบบ พัฒนา ทดลองใช้ และประเมินผลจากกลุ่มนักเรียนเป้าหมาย เพื่อให้ได้บทเรียนที่มีประสิทธิภาพตรงตามเกณฑ์ 80/80 และตอบสนองต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัยที่ได้จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยยกระดับคุณภาพผู้เรียนส่งเสริมสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และเป็นแนวทางให้ครูผู้สอนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับบริบทการศึกษาในยุคดิจิทัลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. ศึกษาความเหมาะสมของการพัฒนาบทเรียนออนไลน์ ตามกิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เรื่อง การนำเทคโนโลยีมาแก้ปัญหาในอาชีพ สำหรับมัธยมศึกษาปีที่ 3
2. ศึกษาประสิทธิภาพของบทเรียนออนไลน์ ตามกิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เรื่อง การนำเทคโนโลยีมาแก้ปัญหาในอาชีพ สำหรับมัธยมศึกษาปีที่ 3

3. ศึกษาดัชนีประสิทธิผลของบทเรียนออนไลน์ ตามกิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เรื่อง การนำเทคโนโลยีมาแก้ปัญหาในอาชีพ สำหรับมัธยมศึกษาปีที่ 3

4. ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อบทเรียนออนไลน์ ตามกิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เรื่อง การนำเทคโนโลยีมาแก้ปัญหาในอาชีพ สำหรับมัธยมศึกษาปีที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนวมินทราชูทิศ อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 3 ห้อง รวมทั้งหมด 63 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 โรงเรียนนวมินทราชูทิศ อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 20 คน ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่มโดยวิธีจับสลาก หน่วยเลือกเป็นห้องเรียน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 บทเรียนออนไลน์ ตามกิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เรื่อง การนำเทคโนโลยีมาแก้ปัญหาในอาชีพ สำหรับมัธยมศึกษาปีที่ 3

2.1.1 วิเคราะห์เป็นเนื้อหาในรายวิชาเทคโนโลยี (การออกแบบและเทคโนโลยี) ตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ว 4.1 เทคโนโลยี (การออกแบบและเทคโนโลยี) ตัวชี้วัด ม.3/1 ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน คู่มือการสอน หนังสือเรียน หลักสูตรสถานศึกษา เนื้อหาเรื่องการนำเทคโนโลยีมาแก้ปัญหาในอาชีพ การออกแบบบทเรียนตามกิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

2.1.2 ออกแบบโครงสร้างบทเรียนออนไลน์ และสตอรี่บอร์ด ให้สอดคล้องตามกิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งบทเรียนจะประกอบด้วย ส่วนผู้เรียน และส่วนผู้ดูแลระบบโดยนำเสนอเนื้อหา จำนวน 3 เรื่อง ได้แก่ 1) บริการส่งอาหาร 2) การขนส่งสินค้า และ 3) การผลิตไฟฟ้า

2.1.3 ดำเนินการพัฒนาบทเรียนออนไลน์ โดยใช้โปรแกรม Adobe After Effect 2023 ในการสร้างแอนิเมชันและโปรแกรม Adobe Dreamweaver 2020 ในการสร้างบทเรียนออนไลน์ จากนั้นนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม และนำไปปรับปรุงแก้ไข

2.1.4 นำบทเรียนออนไลน์ ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา 1 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านคอมพิวเตอร์ 2 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และประเมินความเหมาะสมของบทเรียน จากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

2.1.5 นำบทเรียนไปทดลองใช้แบบ 1 : 1 โดยดำเนินการทดลองใช้กับกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง แต่มีคุณลักษณะเทียบเคียงกับกลุ่มตัวอย่าง ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/2 จำนวน 3 คน โรงเรียนนวมินทราชินยา เพื่อหาข้อบกพร่องของบทเรียนออนไลน์ และนำไปปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยต่อไป

2.2 แบบประเมินความเหมาะสมของบทเรียนออนไลน์ ตามกิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เรื่อง การนำเทคโนโลยีมาแก้ปัญหาในอาชีพ สำหรับมัธยมศึกษาปีที่ 3

2.2.1 ศึกษาเอกสารศึกษา และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการสร้างแบบประเมินคุณภาพของบทเรียนออนไลน์และการวัดผลเพื่อหาคุณภาพของแบบประเมิน นำมากำหนดประเด็นวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น

2.2.2 สร้างแบบประเมินความเหมาะสมของบทเรียนออนไลน์โดยให้ครอบคลุมเนื้อหาและจุดประสงค์ออกแบบเป็นแบบสอบถามตามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งการประเมินออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านเนื้อหาและการดำเนินเรื่อง 2) ด้านภาพ ภาษา เสียง และวิดีโอ 3) ด้านตัวอักษรและสี 4) ด้านแบบทดสอบก่อนเรียน/หลังเรียน และ 5) ด้านการจัดการบทเรียน

2.2.3 ตรวจสอบความสอดคล้องของแบบประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน พิจารณาความสอดคล้องระหว่างนิยามศัพท์เฉพาะกับข้อคำถามประเมินความสอดคล้องโดยใช้สูตร ค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้สูตร กุลจิรา จินาภักดิ์ (2564) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สูตร พิพัฒน์ สมภาร (2561) จะคัดเลือกข้อคำถามนั้นไปใช้ในการเก็บข้อมูลวิจัยได้

2.2.4 จัดทำแบบประเมินฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยต่อไป

2.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของบทเรียนออนไลน์ ตามกิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เรื่อง การนำเทคโนโลยีมาแก้ปัญหาในอาชีพ สำหรับมัธยมศึกษาปีที่ 3

2.3.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวกับการวัด และประเมินผลในชั้นเรียน หนังสือเทคนิคการวัดผลการเรียนรู้ หนังสือการประเมินการเรียนรู้ และศึกษาเนื้อหาและวัตถุประสงค์การเรียนรู้ เรื่อง การนำเทคโนโลยีมาแก้ปัญหาในอาชีพ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2.3.2 จัดทำตารางโครงสร้างเนื้อหาและวัตถุประสงค์การเรียนรู้ และสร้างแบบทดสอบ จำนวน 10 ข้อ โดยเป็นข้อสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน คือ ถ้าตอบถูกได้ 1 คะแนน ถ้าตอบผิดหรือไม่ตอบหรือตอบมากกว่า 1 ตัวเลือก จะได้ 0 คะแนน และนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา พิจารณาความเหมาะสม จากนั้นนำไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

2.3.3 ตรวจสอบความสอดคล้องของแบบประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน พิจารณาความสอดคล้องระหว่างนิยามศัพท์เฉพาะกับข้อความถามประเมินความสอดคล้องโดยใช้สูตร ค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้สูตร กุลจิรา จินากักดี (2564) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สูตร พิพัฒน์ สมภาร (2561) จะคัดเลือกข้อความนั้นไปใช้ในการเก็บข้อมูลวิจัยได้

2.4 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนออนไลน์ ตามกิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เรื่อง การนำเทคโนโลยีมาแก้ปัญหาในอาชีพ สำหรับมัธยมศึกษาปีที่ 3

2.4.1 ศึกษาเอกสารศึกษา และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ และการวัดผลเพื่อหาคุณภาพของแบบสอบถาม นำมากำหนดประเด็นวัด และประเมินผลที่สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น

2.4.2 สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ ออกแบบเป็นแบบสอบถามตามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

2.4.3 ตรวจสอบความสอดคล้องของแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน พิจารณาความสอดคล้องระหว่างนิยามศัพท์เฉพาะกับข้อความถามประเมินความสอดคล้อง โดยใช้สูตร ค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้สูตร กุลจิรา จินากักดี (2564) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สูตร พิพัฒน์ สมภาร (2561) จะคัดเลือกข้อความนั้นไปใช้ในการเก็บข้อมูลวิจัยได้ ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ 0.854

2.4.4 จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยต่อไป

3. วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

3.1 ขั้นการวิเคราะห์ (Analysis) โดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวกับบทเรียนออนไลน์ตามกิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เรื่อง การนำเทคโนโลยีมาแก้ปัญหาในอาชีพ วิเคราะห์ขั้นตอนการพัฒนาบทเรียนออนไลน์ จากเอกสารต่าง ๆ

3.2 ขั้นตอนการออกแบบ (Design) เป็นขั้นตอนการออกแบบบทเรียนออนไลน์ ออกแบบเนื้อหาของบทเรียนออนไลน์ การเรียนรู้ต่างๆ ในบทเรียนออนไลน์

3.3 ขั้นตอนการพัฒนา (Development) เป็นขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบความเหมาะสมของบทเรียนออนไลน์ ตามกิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เรื่อง การนำเทคโนโลยีมาแก้ปัญหาในชีวิต สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม และประเมินคุณภาพของบทเรียนออนไลน์ ซึ่งผลการประเมินความเหมาะสมของบทเรียนออนไลน์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, S.D.=0.56)

3.4 ขั้นตอนการทดลองใช้ (Implementation) ผู้วิจัยได้นำบทเรียนออนไลน์ที่พัฒนาขึ้นไปหาคุณภาพจากการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำบทเรียนออนไลน์ ที่มีคุณภาพไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลองใช้ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/2 โรงเรียนนวมินทราชินยา จำนวน 3 คน พบว่าการลงทะเบียนเรียนที่ต้องกรอกข้อมูลจำนวนมากและแนบรูปถ่าย ทำให้นักเรียนบางคนรู้สึกไม่สะดวกในการให้ข้อมูลส่วนตัว นักเรียนจึงมีความต้องการให้กระบวนการลงทะเบียนมีความกระชับและเรียบง่ายมากยิ่งขึ้น จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 โรงเรียนนวมินทราชินยา ตำบลหลักเหลี่ยม อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 20 คน

3.5 ขั้นตอนการประเมินผล (Evaluation) ผู้วิจัยได้นำผลที่ได้จากการทดลองใช้ มาคำนวณทางสถิติ โดยใช้ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ ค่าประสิทธิภาพ และดัชนีประสิทธิผลและสรุปผลการศึกษาร่วมกับจัดทำรายงานการศึกษา

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประเมินความเหมาะสมของบทเรียนออนไลน์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยนำผลที่ได้เทียบกับเกณฑ์การประเมิน (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ตามแนวคิดของ เบสท์ (Best, 1993 : 267-268) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย อยู่ระหว่าง 4.50 – 5.00 หมายความว่า ระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย อยู่ระหว่าง 3.50 – 4.49 หมายความว่า ระดับมาก

ค่าเฉลี่ย อยู่ระหว่าง 2.50 – 3.49 หมายความว่า ระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย อยู่ระหว่าง 1.50 – 2.49 หมายความว่า ระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย อยู่ระหว่าง 1.00 – 1.49 หมายความว่า ระดับน้อยที่สุด

4.2 การหาค่าประสิทธิผล (E.I.) และนำค่าดัชนีประสิทธิผลเทียบกับเกณฑ์ (เผชญิกิจระการ, 2546) ดังนี้

0.80 – 1.00 หมายถึง ความก้าวหน้าในการเรียนสูงมาก

0.60 – 0.79 หมายถึง ความก้าวหน้าในการเรียนสูง

0.50 – 0.59 หมายถึง ความก้าวหน้าในการเรียนปานกลาง

0.30 – 1.00 หมายถึง ความก้าวหน้าในการเรียนน้อย

0.01 – 0.29 หมายถึง ความก้าวหน้าในการเรียนน้อยมาก

-1 – 0.00 หมายถึง ไม่มีความก้าวหน้าในการเรียนรู้

4.3 การวิเคราะห์ประสิทธิภาพของบทเรียน โดยใช้สถิติค่าร้อยละเทียบกับเกณฑ์ผลลัพธ์ได้จากทดสอบประสิทธิภาพ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2556) ดังนี้ หากต่ำกว่าเกณฑ์ไม่เกิน 2.50% ก็ให้ยอมรับว่า สื่อหรือชุดการสอนมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้หากค่าที่ได้ต่ำกว่าเกณฑ์มากกว่า 2.50 ให้ปรับปรุง และทดสอบประสิทธิภาพภาคสนามซ้ำจนกว่าจะถึงเกณฑ์

4.4 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลแบบวัดความพึงพอใจต่อบทเรียนออนไลน์ โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) และแปลผล (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 103)

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการประเมินความเหมาะสมของบทเรียนออนไลน์ ตามกิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เรื่อง การนำเทคโนโลยีมาแก้ปัญหาในอาชีพสำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ผู้วิจัยได้พัฒนาบทเรียนออนไลน์ โดยมีส่วนประกอบสำคัญ 2 ส่วน คือ ส่วนผู้ดูแลระบบและส่วนของผู้เรียน ประกอบไปด้วย 1) หน้าแรกของบทเรียนบทเรียน 2) หน้าผู้จัดทำ 3) หน้าอ้างอิงเนื้อหา 4) หน้าลงทะเบียนเรียน 5) หน้าเข้าสู่บทเรียน 6) หน้าคำชี้แจงบทเรียน 7) หน้าวัตถุประสงค์การเรียนรู้ 8) หน้าแบบทดสอบก่อนเรียน 9) หน้าภารกิจ 10) หน้ากิจกรรมเลือกสรร (Select) 11) หน้ากิจกรรมสืบค้น (Search) 12) หน้ากิจกรรมสร้างชิ้นงาน (Produce) 13) หน้ากิจกรรมสื่อสาร (Communicate) 14) หน้าแบบทดสอบหลังเรียน และ 15) หน้าสรุปผลการเรียนแล้วนำไปประเมินความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการประเมินความเหมาะสมของบทเรียนออนไลน์

รายการ	$\bar{X}$	SD	ระดับความคิดเห็น
1. เนื้อหาและการดำเนินเรื่อง	4.50	0.51	มากที่สุด
2. ภาพ ภาษา และเสียง	4.71	0.46	มากที่สุด
3. ตัวอักษร และสี	4.60	0.51	มากที่สุด
4. แบบทดสอบ	4.83	0.38	มากที่สุด
5. การจัดการบทเรียนออนไลน์	4.23	0.43	มาก
โดยรวม	4.55	0.50	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ความเหมาะสมของบทเรียนออนไลน์ ตามกิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เรื่องอาชีพในยุคดิจิทัล สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$, S.D.= 0.56) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด 4 รายการ (ด้าน) และค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากมี 1 รายการ (ด้าน) เรียงลำดับดังนี้ ด้านแบบทดสอบ ($\bar{X} = 4.83$, S.D. = 0.38) ด้านภาพ ภาษา และเสียง ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.46) ด้านตัวอักษร และสี ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.51) ด้านเนื้อหาและการดำเนินเรื่อง ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.51) และด้านการจัดการบทเรียนออนไลน์ ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.43)

2. ผลการศึกษาประสิทธิภาพของบทเรียนออนไลน์ ตามกิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เรื่อง การนำเทคโนโลยีมาแก้ปัญหาในอาชีพสำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาประสิทธิภาพของบทเรียนออนไลน์

การทดสอบ	นักเรียน (คน)	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย	ประสิทธิภาพ
ระหว่างเรียน (E1)	20	10	8.200	82.00
หลังเรียน (E2)	20	10	8.950	89.50

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการศึกษาประสิทธิภาพของบทเรียนออนไลน์ พบว่า ประสิทธิภาพของกิจกรรมระหว่างเรียน (E1) = 82.00 และค่าประสิทธิภาพจากการทำแบบทดสอบหลังเรียน (E2) = 89.50 เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ (80/80)

3. ผลการศึกษาดัชนีประสิทธิผลของบทเรียนออนไลน์ ตามกิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เรื่อง การนำเทคโนโลยีมาแก้ปัญหาในอาชีพสำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาดัชนีประสิทธิผลของบทเรียนออนไลน์

นักเรียน (คน)	คะแนนเต็ม	คะแนนก่อนเรียน	คะแนนหลังเรียน	ดัชนีประสิทธิผล	ร้อยละ
20	10	123	179	0.73	73

จากตารางที่ 3 พบว่า ดัชนีประสิทธิผลของบทเรียนออนไลน์ มีค่าเท่ากับ 0.73 คิดเป็นร้อยละ 73 หมายความว่า นักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนหลังจากเรียนผ่านบทเรียนออนไลน์อยู่ในระดับสูง

4. ผลการศึกษาความพึงพอใจของบทเรียนออนไลน์ ตามกิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เรื่อง การนำเทคโนโลยีมาแก้ปัญหาในอาชีพสำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ตารางที่ 4 ผลการศึกษาความพึงพอใจของบทเรียนออนไลน์

รายการ	$\bar{X}$	SD	ระดับความคิดเห็น
1. การออกแบบมีความเหมาะสม ดึงดูดความสนใจ	4.75	0.44	มากที่สุด
2. เนื้อหามีความทันสมัย	4.65	0.49	มากที่สุด
3. เนื้อหามีความยากง่ายเหมาะสมกับผู้เรียน	4.45	0.69	มากที่สุด
4. ปุ่มควบคุมมีขนาดและรูปแบบที่เหมาะสม	4.65	0.49	มากที่สุด
5. ภาพประกอบชัดเจนและมีขนาดเหมาะสม	4.95	0.22	มากที่สุด
6. สีของข้อความชัดเจนและจัดฉากอย่างเหมาะสม	4.70	0.57	มากที่สุด
7. ตัวอักษรมีขนาดและรูปแบบที่อ่านง่าย	4.50	0.69	มากที่สุด
8. เสียงประกอบชัดเจน ฟังสบาย เหมาะสม	4.60	0.68	มากที่สุด
9. ข้อความและภาพมีความสอดคล้องเหมาะสม	4.70	0.47	มากที่สุด
10. สถานการณ์ปัญหากระตุ้นให้ค้นหาคำตอบ	4.55	0.60	มากที่สุด

ตารางที่ 4 ผลการศึกษาความพึงพอใจของบทเรียนออนไลน์ (ต่อ)

รายการ	$\bar{X}$	SD	ระดับความคิดเห็น
11. การกิจช่วยกระตุ้นให้เกิดการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา	4.80	0.41	มากที่สุด
12. การเรียนรู้ช่วยสนับสนุนข้อมูล และมีแหล่งสารสนเทศให้ค้นคว้าอย่างหลากหลาย	4.80	0.41	มากที่สุด
13. การช่วยเหลือที่จัดเตรียมไว้ช่วยให้ตอบภารกิจได้	4.50	0.76	มากที่สุด
14. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ช่วยให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแก้ปัญหาร่วมกัน	4.60	0.50	มากที่สุด
15. นักเรียนได้ความรู้เพิ่มขึ้นหลังจากศึกษาผ่านบทเรียนแอปพลิเคชันนี้	4.50	0.61	มากที่สุด
โดยรวม	4.65	4.56	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่า จากตารางที่ 4 พบว่า ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีผลต่อบทเรียนออนไลน์ โดยรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.56)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. ผลการประเมินความเหมาะสมของบทเรียนออนไลน์ ตามกิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เรื่อง การนำเทคโนโลยีมาแก้ปัญหาในอาชีพสำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ผลการพัฒนาได้ทำการศึกษาเนื้อหาในบทเรียน เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้บทเรียนที่มี 1) หน้าแรกของบทเรียนบทเรียน 2) หน้าผู้จัดทำ 3) หน้าอ้างอิงเนื้อหา 4) หน้าลงทะเบียนเรียน 5) หน้าเข้าสู่บทเรียน 6) หน้าคำชี้แจงบทเรียน 7) หน้าวัตถุประสงค์การเรียนรู้ 8) หน้าแบบทดสอบก่อนเรียน 9) หน้าภารกิจ 10) หน้ากิจกรรมเลือกสรร (Select) 11) หน้ากิจกรรมสืบค้น (Search) 12) หน้ากิจกรรมสร้างชิ้นงาน (Produce) 13) หน้ากิจกรรมสื่อสาร (Communicate) 14) หน้าแบบทดสอบหลังเรียน และ 15) หน้าสรุปผลการเรียน เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า ผู้ศึกษาออกแบบบทเรียนตามกิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริญาณีย์ บุชมงคล และอัญญุปารย์ ศิลปนิลมาลย์ (2565) ได้การพัฒนา

บทเรียนอีเลิร์นนิ่ง เรื่อง การสร้างภาพหน้าปกช่องยูทูปจากโปรแกรม Canva ด้วยการเรียนรู้แบบผสมผสาน ระหว่าง การเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity-based learning) และผสมผสานกับกิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (SSPC) สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เช่นเดียวกันกับผู้วิจัยจึงทำให้มีองค์ประกอบของบทเรียนสอดคล้องกับกิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (SSPC)

2. ผลการศึกษาประสิทธิภาพของบทเรียนออนไลน์ ตามกิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เรื่อง การนำเทคโนโลยีมาแก้ปัญหาในอาชีพสำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ดังนี้

ผลการศึกษาประสิทธิภาพบทเรียนออนไลน์ ตามกิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เรื่อง การนำเทคโนโลยีมาแก้ปัญหาในอาชีพ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้ศึกษาพัฒนาขึ้นไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง และนำคะแนนจากการทำกิจกรรมระหว่างเรียน และแบบทดสอบหลังเรียนของ นักเรียน มาคำนวณค่าประสิทธิภาพ โดยค่าตัวเลขที่คำนวณได้จากสูตร แล้วแปลความหมายค่าเทียบ กับเกณฑ์ โดยรวมเป็นไปตามเกณฑ์ 82.00/89.50 เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะ บทเรียนออนไลน์ที่พัฒนาขึ้น โดยผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมให้อยู่ในระดับสูงที่สุด จึงส่งผลต่อการทำกิจกรรม และการเรียนรู้ของนักเรียน ทำให้คะแนนใบงานและคะแนนทดสอบอยู่ในระดับสูงส่งผลต่อการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของบทเรียนออนไลน์ที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับงานวิจัยของ อโนชา คนกล้า และ อัญญุปารย์ ศิลปนิลมาลย์ (2567) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาบทเรียนอีเลิร์นนิ่งตามกิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เรื่อง การออกแบบและแก้ไขปัญหาด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 บทเรียนออนไลน์ที่พัฒนาขึ้นนี้มีค่า มีประสิทธิภาพ เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80

3. ผลการศึกษาดัชนีประสิทธิผลของบทเรียนออนไลน์ ตามกิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เรื่อง การนำเทคโนโลยีมาแก้ปัญหาในอาชีพสำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ดัชนีประสิทธิผลของบทเรียนออนไลน์ ตามกิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เรื่อง การนำเทคโนโลยีมาแก้ปัญหาในอาชีพ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้ศึกษาพัฒนาขึ้นมีค่าเท่ากับ 0.73 หมายความว่า หลังการเรียนด้วยบทเรียนออนไลน์แล้ว นักเรียนมีอัตราความก้าวหน้าทางการเรียนสูง ขึ้นร้อยละ 73 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แปลความหมายดัชนีประสิทธิผลเทียบกับเกณฑ์ โดยรวมอยู่ในระดับความก้าวหน้าในการเรียนรู้สูง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นัยนา สร้อยขมภู และ อัญญุปารย์ ศิลปนิลมาลย์ (2567) ได้ศึกษาวิจัย การพัฒนา

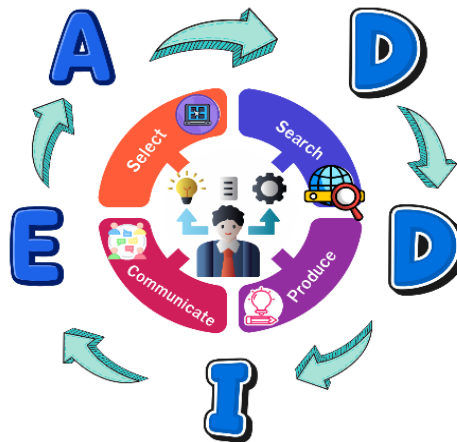
บทเรียนอีเลิร์นนิ่งตามกิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เรื่อง การแบ่งปันข้อมูล ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผลการศึกษาพบว่า ส่งผลต่อความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของนักเรียน อยู่ในระดับสูง มีค่าเท่ากับ 0.63 หรือ ร้อยละ 63

4. ผลการศึกษาความพึงพอใจของบทเรียนออนไลน์ ตามกิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เรื่อง การนำเทคโนโลยีมาแก้ปัญหาในอาชีพสำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ดังนี้

ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อบทเรียนออนไลน์ตามกิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เรื่อง การนำเทคโนโลยีมาแก้ปัญหาในอาชีพ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อบทเรียนออนไลน์ตามกิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เรื่อง การนำเทคโนโลยีมาแก้ปัญหาในอาชีพ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.56) เหตุนี้เพราะผู้ศึกษาได้พัฒนาบทเรียนออนไลน์ โดยอาศัยหลักการนำเสนอเนื้อหาไม่ว่าจะเป็นข้อความ รูปภาพ วิดีโอภารกิจ หรือกิจกรรมระหว่างหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลลิตา มะละกา และอัญญปารย์ ศิลปนิลมาลย์ (2567) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาบทเรียนอีเลิร์นนิ่ง ตามกิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เรื่อง อาชีพในยุคดิจิทัลสำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนออนไลน์อยู่ในระดับมากที่สุด

องค์ความรู้ใหม่ (Originality and body of Knowledge)

จากสังเคราะห์ผลการวิจัยโดยภาพรวมทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ ว่า การพัฒนาบทเรียนออนไลน์ตามกิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ช่วยยกระดับการเรียนรู้ของนักเรียนให้มีการใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ สามารถสืบค้น วิเคราะห์ และนำความรู้ไปใช้แก้ปัญหาในสถานการณ์จริงได้อย่างเป็นระบบ สามารถเขียนความเชื่อมโยงของผังภาพความคิดดังนี้

ภาพที่ 1 ผังองค์ความรู้ ADDIE เชื่อมโยง SSPEC ส่งเสริมสมรรถนะผู้เรียน

ความเชื่อมโยงของผังภาพความคิด แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการออกแบบบทเรียนออนไลน์ตามรูปแบบ ADDIE กับกิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (Select – Search – Produce – Communicate) ซึ่งมีผลต่อผลลัพธ์การเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา ทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ด้านการบูรณาการเทคโนโลยีกับกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกในระดับมัธยมศึกษา

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ควรสร้างเป้าหมายที่ท้าทายให้เกิดแรงจูงใจในการเรียน เช่น การให้ภารกิจเพื่อค้นหาคำตอบมาตอบภารกิจ ซึ่งจะทำให้นักเรียนเกิดทักษะการคิดวิเคราะห์ และแก้ปัญหานั้นๆ ตามแนวทางของตนเอง

1.2 ควรศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศให้เข้าใจ ซึ่งจะส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

1.3 ควรมอบหมายภารกิจที่ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ ที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับชีวิตจริง หรือให้นักเรียนอยู่ในบริบทเดียวกับโลกแห่งความเป็นจริง เพื่อให้สามารถศึกษา สืบหา วิเคราะห์ ทดลอง ลองผิดลองถูกกับสิ่งนั้น ๆ จนเกิดเป็นความรู้ความเข้าใจขึ้น

1.4 ควรสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยออกแบบบทเรียนที่สามารถเชื่อมโยงการทำงานของผู้เรียนแต่ละคน ผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ หรือระบบสมาร์ทโฟน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป อาจมุ่งเน้นการต่อยอดจากผลการพัฒนาบทเรียนออนไลน์ในครั้งนี้ เพื่อสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมทางการศึกษาที่กว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้น โดยสามารถเสนอแนวทางการวิจัยได้ดังนี้

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยศึกษาประสิทธิภาพของบทเรียนออนไลน์เมื่อเปรียบเทียบกับการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) หรือการเรียนรู้แบบใช้เกม (Game-based Learning) เพื่อค้นหารูปแบบที่เหมาะสมที่สุดต่อการส่งเสริมสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนออนไลน์ตามกิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

2.3 ควรศึกษาการพัฒนาบทเรียนออนไลน์ที่มีการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) หรือการเรียนรู้แบบปรับตัว (Adaptive Learning) เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.4 ควรศึกษาผลของการใช้บทเรียนออนไลน์ต่อการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และสมรรถนะด้านอาชีพของนักเรียนในระยะยาว

2.5 ควรวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาประสบการณ์ ทักษะ และแรงจูงใจของผู้เรียนและครูผู้สอนที่ใช้บทเรียนออนไลน์ เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้มีความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับบริบทโรงเรียนต่าง ๆ

2.6 ควรวิจัยการประยุกต์ใช้ในรายวิชาอื่น โดยการขยายการใช้รูปแบบบทเรียนออนไลน์นี้ไปยังรายวิชาอื่น ๆ เช่น วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ หรือการงานอาชีพ เพื่อศึกษาความเหมาะสมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในแต่ละสาระการเรียนรู้

เอกสารอ้างอิง (References)

- กุลจิรา จินากักดี. (2564). “รายงานการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี.” ใน การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 14 “Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward 2021.” วันที่ 18 สิงหาคม 2564. กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556). “การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน.” วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. 5(1) : 10.

นัยนา สร้อยขมภู และ อัญญุปารย์ ศิลปนิลมาลย์. (2567). “การพัฒนาบทเรียนอีเลิร์นนิ่งตามกิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เรื่อง การแบ่งปันข้อมูลระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6.” วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และนวัตกรรม มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์. 3(2) : 24–34.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

พิพัฒน์ สมภาร. (2561, พฤษภาคม -มิถุนายน). “การวัดการกระจายในงานวิจัยทางชีววิทยา : ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์การแปรผัน.”

Thai Science and Technology Journal. 26(3) : 490-498.

ลลิตา มะละกา และอัญญุปารย์ ศิลปนิลมาลย์. (2567). “การพัฒนาบทเรียนอีเลิร์นนิ่งตามกิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เรื่อง อาชีพในยุคดิจิทัลสำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6.” วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และนวัตกรรม มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์. 3(2) : 35–47.

สิริญาณีย์ บุชมงคล และอัญญุปารย์ ศิลปนิลมาลย์. (2565). “การพัฒนาบทเรียนอีเลิร์นนิ่ง เรื่อง การสร้างภาพหน้าปกช่องยูทูปจากโปรแกรม Canva ด้วยการเรียนรู้แบบผสมผสานระหว่างการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity-based learning) และผสมผสานกับกิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (SSPC) สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5.” ใน การประชุมวิชาการระดับชาติการจัดการเทคโนโลยีและนวัตกรรม ครั้งที่ 8 วันที่ 18 มีนาคม 2565. มหาสารคาม : คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

สุนันทา กลมผาด. (2567, พฤศจิกายน 5). สัมภาษณ์.

สุทิพย์ ประทุม และสร้อยณี อุเสินยาง. (2565, มกราคม-มิถุนายน). “การยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศในยุควิถีชีวิตใหม่.” วารสารลวະສະຕຣີ มหาวิทยาลัยเทพสตรี. 6(1) : 1-18.

อัญญุปารย์ ศิลปนิลมาลย์. (2558). การพัฒนาซอฟต์แวร์ทางการศึกษาตามรูปแบบ ADDIE.

ขอนแก่น : โรงพิมพ์แอนนาออฟเซต.

_____. (2559, พฤษภาคม – สิงหาคม). “ผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์.” วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม. 6(2) : 61-69.

- อินชา คนกล้า และ อัญญปารย์ ศิลปนิลมาลย์. (2567). “การพัฒนาบทเรียนอีเลิร์นนิ่งตามกิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เรื่อง การออกแบบและแก้ไขปัญหาด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6.” **วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และนวัตกรรม มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์**. 3(2) : 12–23.
- อภิญา บุนยเกียรติ และ พระมหาอุดร อุตโตโร (มากดี). (2567). “การบริหารวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนในศตวรรษที่ 21.” **วารสารมณีเชษฐารามวัดจอมมณี**. 7(4) : 1031-1043.
- Best and Kahn James V. (1993). **Research in Education**. 7th ed. Boston : Allyn and Bacon.

การพัฒนาผงปรุงรสจากผักหวานป่าและผักคะน้าชายา
ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปันสุขออร์แกนิก กรุป อำเภอนครชัยศรี
จังหวัดสระบุรี

Development of a Seasoning Powder from Melientha
suavis and Chaya (Cnidoscolus aconitifolius) for Punsuk
Organic Group Community Enterprise Chaloe Phra Kiat
District, Saraburi Province.

ศิริลดา ศรีกอก¹ และ กรรณิการ์ อ่อนสำลี²
Sirilada Srikok¹ and Gannigar Onsamlee²

Received : August 3, 2025; Revised : December 23, 2025; Accepted : December 25, 2025

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยเรื่องการพัฒนาผงปรุงรสจากผักหวานป่าและผักคะน้าชายา โดยมีวัตถุประสงค์
1) เพื่อพัฒนาสูตรและกระบวนการผลิตผงปรุงรสจากผักเป็นผลิตภัณฑ์อาหารชุมชน
2) เพื่อพัฒนาบรรจุภัณฑ์และฉลากสำหรับผลิตภัณฑ์ผงปรุงรสผักเป็นผลิตภัณฑ์ทางอาหารชุมชน
โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน และ 3) เพื่อสำรวจความพึงพอใจของผู้บริโภค
ต่อผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการพัฒนาแล้ว เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยใช้วิธีวิจัย
ปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม กับกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการพัฒนาสูตรและพัฒนา
บรรจุภัณฑ์และฉลาก ได้แก่ ประธานและสมาชิกกลุ่ม จำนวน 15 คน ซึ่งคัดเลือกโดยวิธีการคัดเลือก
แบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากประสบการณ์ในการแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร การมีส่วนร่วม
ร่วมในกระบวนการพัฒนาสูตรและบรรจุภัณฑ์ ส่วนกลุ่มตัวอย่างในการสอบถามความพึงพอใจของ
ผู้บริโภค คือ ผู้บริโภคทั่วไป จำนวน 200 คน และประธานและสมาชิกกลุ่ม จำนวน 15 คน

^{1,2} คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี; Faculty of Science and
Technology, Thepsatri Rajabhat University; e-mail : sirilada.s@lawasri.tru.ac.th,
gannigar.w@lawasri.tru.ac.th.

ซึ่งคัดเลือกโดยใช้การสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากพฤติกรรมการบริโภคผงปรุงรสเป็นประจำ การพัฒนาสูตรและกระบวนการผลิตผงปรุงรสจากผักพัฒนาบรรจุภัณฑ์และฉลากสำหรับและประเมินคุณภาพทางประสาทสัมผัสผลิตภัณฑ์โดยวัดเป็น 9 ระดับ และแบบสำรวจความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า การปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมระหว่างผู้วิจัยและสมาชิกกลุ่มฯ พัฒนาสูตรผงปรุงรสจากผักหวานป่าและผักคะน้าชายาที่ชื่นชอบ และบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมพร้อมฉลากอาหารที่เป็นไปตามกฎหมายอาหารว่าด้วยเรื่อง ฉลากอาหาร บรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ผงปรุงรสผักเป็นซองอะลูมิเนียมฟอยล์ของกระดาษคราฟ ขนาด 8×11 เซนติเมตร มีน้ำหนักบรรจุ 30 กรัม ให้คะแนนความพึงพอใจต่อบรรจุภัณฑ์ระดับพึงพอใจมากถึงมากที่สุด และผู้บริโภคให้การยอมรับผลิตภัณฑ์ผงปรุงรสจากผักหวานและผักคะน้าชายาในระดับชอบมาก

คำสำคัญ (Keywords) : ผงปรุงรส, ผักหวานป่า, ผักคะน้าชายา, วิสาหกิจชุมชน

Abstract

This research aimed to develop seasoning powder from wild sweet leaf (Phak Wan Pa) and chaya kale (*Cnidioscolus aconitifolius*) as a community food product. The objectives were: (1) to develop an appropriate formulation and production process for vegetable-based seasoning powder, (2) to develop packaging and food labeling through a participatory approach, and (3) to investigate consumer satisfaction with the developed product. The study employed a mixed-methods approach using Participatory Action Research (PAR). Key informants consisted of the group leader and members of a community enterprise, totaling 15 participants, selected through purposive sampling based on their experience in food processing and involvement in product development. The sample group for consumer satisfaction evaluation included 200 general consumers and 15 group members, also selected by purposive sampling based on regular consumption of seasoning products. Research instruments included a 9-point hedonic scale for sensory evaluation and a consumer satisfaction questionnaire. Data were analyzed using descriptive statistics, including mean and standard deviation.

The results revealed that the participatory collaboration between researchers and community members successfully led to the development of a seasoning powder formulation from wild sweet leaf and chaya kale that was highly accepted by consumers. The selected packaging consisted of an aluminum foil pouch combined with kraft paper packaging, with a size of 8 × 11 cm and a net weight of 30 g. The packaging and labeling complied with food labeling regulations. Consumer satisfaction with the packaging and labeling was rated at a high to very high level, and overall acceptance of the product was rated as “liked very much.” These findings indicate that the developed seasoning powder has strong potential to be further developed as a community-based food product with commercial applicability.

Keywords : Seasoning Powder, *Melientha suavis*, Chaya (*Cnidocolus aconitifolius*), Community Enterprise

บทนำ (Introduction)

ประเทศไทยมีการพัฒนาในภาคการเกษตรอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในระดับชุมชนที่มีการรวมกลุ่มของเกษตรกรเพื่อเสริมสร้างศักยภาพด้านเศรษฐกิจฐานรากและการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์และการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นอย่างคุ้มค่า หนึ่งในตัวอย่างที่สะท้อนศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นอย่างชัดเจน คือ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนปันสุขออร์แกนิก กรุ๊ป อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี ที่ผลิตผักอินทรีย์ชนิดต่างๆ เช่น ผักหวาน และผักคะน้าขาย แต่พบว่าการจัดการผลผลิตยังมีข้อจำกัด โดยผักหวานมีอายุการเก็บรักษาสั้นและราคาตกต่ำเมื่อแก่คาต้น ส่งผลให้เกิดการสูญเสียทางเศรษฐกิจในระดับครัวเรือน แม้ผักพื้นบ้านเหล่านี้จะมีคุณค่าทางโภชนาการสูง เช่น สารฟลาโวนอยด์และสารต้านอนุมูลอิสระในผักคะน้าขาย (León-Camacho, Valencia & Hernández, 2019) แต่ยังไม่มีมีการแปรรูปไปสู่ผลิตภัณฑ์ที่เพิ่มมูลค่าอย่างเป็นระบบในระดับชุมชน

สถานการณ์ด้านโภชนาการของประชากรไทยยังเผชิญปัญหาการบริโภคโซเดียมเกินกว่าที่องค์การอนามัยโลกแนะนำมากกว่า 2 เท่า โดยหนึ่งในปัจจัยมาจากการบริโภคผงปรุงรสที่มีปริมาณเกลือสูงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสัมพันธ์กับความเสี่ยงของโรคความดันโลหิตสูงและโรคไตเรื้อรัง งานวิจัยด้านการพัฒนาผงปรุงรสเพื่อสุขภาพมีการศึกษาหลายรูปแบบ เช่น การพัฒนาผงปรุงรสจากเห็ดเพื่อลดโซเดียมโดยใช้ยีสต์เอ็กแทรกต์ที่สามารถลดโซเดียมได้ร้อยละ 31 เมื่อเทียบกับสูตร

พื้นฐาน (Wongdokmai & Kampakai, 2024) และการพัฒนาแนวทางผงบุงรจากใบห่อที่ล่ำที่
ใช้การวิจัยแบบมีส่วนร่วมเพื่อลดปริมาณโซเดียมในผลิตภัณฑ์ (ปิยพร ศรีกงพาน, ธิธาร์ตน์ สมดี
และกษมา วงษ์ประชุม, 2567) งานวิจัยเหล่านี้แสดงให้เห็นความพยายามในการลดโซเดียมและการ
ใช้วัตถุดิบธรรมชาติในการพัฒนาผงบุงร แต่ยังไม่เน้นไปที่วัตถุดิบประเภทที่ไม่ใช่ผักพื้นบ้านหรือ
ไม่ได้บูรณาการการพัฒนาจากชุมชนอย่างเต็มกระบวนการ นอกจากนี้ ยังมีงานวิจัยที่พัฒนา
ผลิตภัณฑ์เครื่องปรุงจากพืชพื้นบ้านอื่น ๆ เช่น ถั่วเหลืองหมักพื้นบ้านเพื่อใช้เป็นผงบุงรและ
ผงบุงรข้าว แต่ยังไม่ได้ขยายผลไปสู่ผลิตภัณฑ์ผงบุงรจากผักพื้นบ้านที่ตอบโจทย์ทั้งคุณค่าทาง
โภชนาการ สุขภาพ และการสร้างมูลค่าเชิงพาณิชย์อย่างครบด้านในบริบทของชุมชนไทย
(Rajchasom et al, 2020) ดังนั้น งานวิจัยดังกล่าวยังไม่มีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนา
ผงบุงรจากผักพื้นบ้านอินทรีย์ในชุมชน รวมทั้งการพัฒนาบรรจุภัณฑ์และฉลากเพื่อให้ผลิตภัณฑ์
สามารถเข้าสู่ตลาดได้อย่างมีมาตรฐานและยั่งยืน

จากบริบทและช่องว่างของงานวิจัยดังกล่าว จึงมีความจำเป็นต้องดำเนินการวิจัยนี้
เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ผงบุงรจากผักหวานและผักคะน้าช่าย ซึ่งเป็นวัตถุดิบอินทรีย์ที่มีอยู่ในชุมชน
ให้สามารถเพิ่มมูลค่าและใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม งานวิจัยมุ่งตอบคำถามสำคัญว่า ผักพื้นบ้าน
อินทรีย์ดังกล่าวสามารถนำมาพัฒนาเป็นผงบุงรที่มีคุณภาพทางโภชนาการ เป็นที่ยอมรับของ
ผู้บริโภค และมีความเป็นไปได้เชิงพาณิชย์ในระดับชุมชนได้หรือไม่ โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาสูตร
และกระบวนการผลิตผงบุงร พัฒนาบรรจุภัณฑ์และฉลากให้สอดคล้องกับมาตรฐานผลิตภัณฑ์
ชุมชน (มผช.) และยกระดับศักยภาพของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้สามารถต่อยอดสู่ผลิตภัณฑ์โอท็อป
ในอนาคต การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ภายใต้การวิจัย
ปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยให้ประธานและสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน
ตั้งแต่การพัฒนาสูตร การทดลองผลิต การออกแบบบรรจุภัณฑ์และฉลาก ตลอดจนการประเมิน
ความพึงพอใจของผู้บริโภค ผลที่ได้จากการวิจัยคาดว่าจะก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งในด้านการเพิ่ม
มูลค่าผลผลิต การสร้างรายได้ที่ยั่งยืนให้แก่ชุมชน การพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อสุขภาพ และ
การบูรณาการบทบาทของมหาวิทยาลัยราชภัฏในฐานะมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น
อย่างเป็นรูปธรรม

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อพัฒนาสูตรและกระบวนการผลิตผงปรุงรสจากผักเป็นผลิตภัณฑ์อาหารชุมชน
2. เพื่อพัฒนาบรรจุภัณฑ์และฉลากสำหรับผลิตภัณฑ์ผงปรุงรสผัก
3. เพื่อสำรวจความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการพัฒนาแล้ว

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ใช้กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้วิจัยและสมาชิกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯ โดยใช้วิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตในการวิจัย 3 ขั้นตอนดังนี้

1. ขอบเขตพื้นที่ในการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนปันสุขออร์แกนิกกรุป จังหวัดสระบุรี ที่มีองค์ประกอบครบตามวัตถุประสงค์ คือ มีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่วิจัย และเป็นพื้นที่ที่ชาวบ้านดำเนินกิจกรรมการเกษตรแบบอินทรีย์ โดยมีการปลูกพืชผักพื้นบ้าน โดยเฉพาะ ผักหวาน และผักคะน้าชಾಯา

2. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ประกอบไปด้วยผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ได้แก่ ประธานและสมาชิกกลุ่ม จำนวน 15 คน คัดเลือกโดยวิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากประสบการณ์ในการแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร การมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาสูตรและบรรจุภัณฑ์ เพื่อสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) และประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ในการแปรรูปผักพื้นบ้านเป็นผลิตภัณฑ์ทางอาหาร ประกอบด้วย

- 2.1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ทดสอบทางประสาทสัมผัสที่ผู้บริโภค (Consumer Panel) โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง (กนกวรรณ วรรณธีรานนท์, 2559) เกณฑ์ที่ใช้ในการคัดเลือก คือ อายุระหว่าง 15-65 ปี จำนวน 100 คน ที่มีพฤติกรรมการบริโภคผงปรุงรสเป็นประจำ ในจังหวัดลพบุรี สิงห์บุรี และสระบุรี และสอบถามความพึงพอใจของผู้บริโภคทั่วไป อายุระหว่าง 15-65 ปี จำนวน 215 คน ซึ่งคัดเลือกโดยใช้การสุ่มแบบเจาะจง จากพฤติกรรมการบริโภคผงปรุงรสเป็นประจำ

- 2.2 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ประธานฯ และตัวแทนสมาชิกในกลุ่มฯ จำนวน 30 คน ใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) เพื่อหาแนวทางในการแปรรูปหรือพัฒนาผลิตภัณฑ์ผงปรุงรสผักหวานและผักคะน้าชಾಯา จำนวน 10 คน คัดเลือกโดยวิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากประสบการณ์ในการแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร

โดยเป็นผู้ผลิตอาหารและมีประสบการณ์บริโภค และมีความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ที่กำลังพัฒนา (Krueger & Casey, 2014; Morgan, 1997)

3. ขอบเขตด้านเนื้อหาในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดเนื้อหาในการวิจัย ดังนี้

การพัฒนาสูตรและวิธีการผลิตผลิตภัณฑ์ผงปรุงรสผักหวานและผักคะน้าชายา บรรจุภัณฑ์ และฉลากสำหรับผลิตภัณฑ์ผงปรุงรสผัก โดยใช้วิธีการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

3.1 การประเมินคุณภาพทางประสาทสัมผัส ด้วยวิธีการทดสอบความชอบ แบบ 9-point hedonic scale (Wiriyaacharee, 2018) คุณลักษณะของผลิตภัณฑ์ที่ผู้ทดสอบทำการประเมิน ได้แก่ ลักษณะปรากฏ สี กลิ่น รสชาติ และความชอบโดยรวม

3.2 ประเด็นคำถามในการสนทนากับสมาชิกกลุ่มฯ (focus group) เป็นแบบคำถามปลายเปิด (Open-ended Questions) เพื่อสอบถามรูปแบบของบรรจุภัณฑ์และฉลากที่ต้องการ

3.3 การสำรวจความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อบรรจุภัณฑ์ที่พัฒนาแล้ว ได้แก่ ข้อมูลบนฉลากรูปแบบ สี และลวดลายที่ใช้ ข้อมูลบนฉลากรูปแบบ สี และลวดลายที่ใช้ ราคาจำหน่าย และภาพลักษณ์โดยรวมของผลิตภัณฑ์ และการทดสอบความชอบ โดยวิธี 9-point hedonic scale (Wiriyaacharee, 2018) ทำการประเมินในด้านคุณภาพของผลิตภัณฑ์

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 3 รายการ คือ 1) แบบประเมินคุณภาพทางประสาทสัมผัส 2) ประเด็นคำถามในการสนทนา และ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้บริโภค ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นร่วมกับกลุ่มเป้าหมาย

5. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัยและคุณภาพผลิตภัณฑ์

1) เสนอผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ คณาจารย์สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร จำนวน 3 คน ทำการประเมินประเด็นคำถาม ที่จะใช้ในการสนทนากลุ่ม และตรวจสอบข้อมูล ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลเชิงคุณภาพ แบบTriangulation (Carter et al, 2014) ทำการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม โดยข้อคำถามมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67–1.00 จึงสามารถนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลได้

2) ผู้วิจัยทำการปรับปรุงแก้ไขประเด็นคำถามตามคำแนะนำ ก่อนการนำไปใช้ การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้การสัมภาษณ์กลุ่ม เพื่อศึกษาความต้องการ เรื่องรูปแบบบรรจุภัณฑ์ และฉลาก การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ นำมาวิเคราะห์ เพื่อใช้ในการออกแบบฉลาก และเลือกภาษาบรรจุตามทีกลุ่มฯ ต้องการ (Charoensin-o-larn, 2000)

3) การสำรวจความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อบรรจุภัณฑ์ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 215 คน ได้แก่ นางสาวสุมาลี พะสิม ประธานกลุ่มฯ และสมาชิกในกลุ่มฯ จำนวน 15 คน คัดเลือกโดยวิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากประสบการณ์ในการแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร การมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาสูตรและบรรจุภัณฑ์ และต้องการผลิตสินค้าเพื่อจำหน่าย และผู้บริโภคทั่วไป อายุระหว่าง 15-65 ปี จำนวน 200 คน ซึ่งคัดเลือกโดยใช้การสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากพฤติกรรมผู้บริโภคผงปรุงรสเป็นประจำ

ผลการวิจัย (Research Results)

จากการลงพื้นที่กลุ่มกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปันสุขออร์แกนิก กรู๊ป จังหวัดสระบุรี เพื่อการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างคณะผู้วิจัย และสมาชิกกลุ่มฯ สรุปผลการดำเนินการตามกรอบการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. การสำรวจปัญหาและความต้องการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปันสุขออร์แกนิก กรู๊ป จังหวัดสระบุรี โดยคณาจารย์สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร ได้ชี้แจงโครงการวิจัย โดยเน้นบทบาทของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นบูรณาการองค์ความรู้จากอาจารย์ นักศึกษาเพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิตทางการเกษตรให้แก่กลุ่มวิสาหกิจฯ และทางกลุ่มฯ นำโดย นางสาวสุมาลี พะสิม ประธานกลุ่มฯ และสมาชิกในกลุ่มฯ จำนวน 15 คน ชี้แจงผลผลิตที่สำคัญของกลุ่ม ได้แก่ ผักหวานป่า ผักคะน้าช่ายา และต้องการแก้ปัญหาผลผลิตที่จำหน่าย โดยประสบปัญหา คือ ผักหวานหลุดร่วงง่าย ทำให้ราคาต่ำ และไม่ได้ใช้ประโยชน์ อีกทั้งมีผักคะน้าช่ายาเป็นผลิตภัณฑ์อาหารสุขภาพที่กลุ่มฯ มีปลูกทุกบ้าน โดยมีแนวคิดที่ต้องเป็นผลิตภัณฑ์ที่แปรรูปด้วยเครื่องมือ ไม่ซับซ้อน สามารถทำได้ในครัวเรือน ลงทุนน้อย มีความน่าสนใจ ต้องแปลกใหม่ เป็นการเพิ่มทางเลือกให้กับผู้บริโภคและ ทั้งนี้ทางสมาชิกกลุ่มฯ มีการออกบูทเพื่อจำหน่ายสินค้าในงานต่าง ๆ อยู่เสมอทั้งภายในจังหวัด และต่างจังหวัด ซึ่งหากมีผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้น จะได้เพิ่มทางเลือกให้กับผู้บริโภค และทำให้มีรายได้มากขึ้นด้วย

2. การพัฒนาสูตรและวิธีการผลิตผงปรุงรสจากผักเป็นผลิตภัณฑ์อาหารชุมชน โดยใช้วิธีการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม แนวทางการแปรรูปอาหารจากผักพื้นบ้านเป็นผลิตภัณฑ์ทางอาหารชุมชน โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งใช้กระบวนการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) ในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และความคิดเห็นได้เลือกผักพื้นบ้าน 2 ชนิด คือ ผักหวานป่า และผักคะน้าช่ายาทำผงปรุงรสผักโดยในระหว่างกระบวนการพัฒนาและปรับปรุง จะมีการวิเคราะห์คุณภาพด้านประสาทสัมผัสของผลิตภัณฑ์ ซึ่งจะให้ผู้ทดสอบชิมที่เป็นสมาชิก

ในกลุ่มๆ จำนวน 15 คน และเป็นผู้บริโภคทั่วไปที่มีการใช้ผงปรุงรสในการทำอาหาร เป็นผู้ทดสอบชิมอีก จำนวน 15 คน ศึกษาคุณลักษณะของผลิตภัณฑ์ในด้านลักษณะปรากฏ สี กลิ่น รสชาติ ความเป็นเนื้อเดียวกัน และความชอบรวม ด้วยวิธีการทดสอบ ความชอบโดยใช้การวัด 9 ระดับ (9-point hedonic scale) (Wiriyaacharee, 2018) ภาพการทดสอบทางประสาทสัมผัสของผลิตภัณฑ์แสดงดังภาพที่ 1

ก. การประเมินคุณภาพทางประสาทสัมผัสผลิตภัณฑ์

ข. การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

ภาพที่ 1 การลงพื้นที่วิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม แนวทางการแปรรูปอาหารจากผักพื้นบ้าน เป็นผลิตภัณฑ์ทางอาหารชุมชน

ที่มา : โดยผู้วิจัย (ศิริลดา ศรีกอก และกรรณิการ์ อ่อนสำลี, 2568)

โดยผลิตภัณฑ์หลังจากปรับสูตรจนได้สูตรที่ดีที่สุดโดยมีส่วนผสมดังนี้ ผงผัก (ผักหวาน ผักคะน้าขายา รากผักชี ผงเห็ดเห็ดหอม) ร้อยละ 52 น้ำตาล ร้อยละ 26 หอมแดง ร้อยละ 8 กระเทียม ร้อยละ 8 และเกลือ ร้อยละ 6 และมีต้นทุนในการผลิต ต่อครั้ง 56 บาท/ครั้ง ได้ทั้งหมด 4 ซอง และบรรจุซองละ 30 กรัม โดยใช้ผงปรุงรสผัก 1 ซ่อนชา ต่อส่วนผสมที่เป็นผัก เนื้อ จำนวน 150 กรัม การทดสอบความชอบโดยวิธี 9-Point hedonic scale มีคะแนนความชอบในแต่ละคุณลักษณะ แสดงได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การทดสอบความชอบของผู้บริโภคต่อรสชาติของผัดผักรวม

คุณลักษณะของ ผลิตภัณฑ์	คะแนนความชอบเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลผล
ลักษณะปรากฏ	7.88 ± 0.10	ชอบมาก
สี	7.50 ± 0.23	ชอบมาก
กลิ่น	7.70 ± 0.16	ชอบมาก
รสชาติ	8.11 ± 0.30	ชอบมาก
ความชอบโดยรวม	8.03 ± 0.50	ชอบมาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้บริโภคทั่วไป จำนวน 15 คน และสมาชิกในกลุ่มฯ จำนวน 15 คน รวมทั้งสิ้น 30 คน ให้คะแนนความชอบต่อผลิตภัณฑ์ผงปรุงรสผักหวานป่าและผักคะน้าชಾಯาอยู่ในระดับชอบมาก

ผู้วิจัยได้นำตัวอย่างผลิตภัณฑ์ผงปรุงรสผักหวานป่าและผักคะน้าชಾಯา ไปวิเคราะห์องค์ประกอบเคมีโดยประมาณ (Proximate Analysis) และคุณภาพทางกายภาพ ได้แก่ ปริมาณน้ำอิสระ (a_w) เท่ากับ 0.340 คุณภาพทางเคมี ได้แก่ ร้อยละความชื้น โยอาหาร เถ้า ไขมัน โปรตีน คาร์โบไฮเดรต เท่ากับ ร้อยละ 3.12, 3.57, 18.45, 4.30, 4.12, 69.44 ตามลำดับ และพลังงานทั้งหมด เท่ากับ 277.76 กิโลแคลอรี/100 กรัม ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาร้อยละองค์ประกอบเคมีโดยประมาณ (Proximate Analysis)

องค์ประกอบทางเคมี(%)	ผลิตภัณฑ์ผงปรุงรสผักหวานป่าและผักคะน้าชಾಯา
ความชื้น (Moisture)	3.12 ± 0.25
ใยอาหาร (Fiber)	3.57 ± 0.14
เถ้า (Ash)	18.45 ± 0.11
ไขมัน (Fat)	1.30 ± 0.41
โปรตีน (Protein)	4.12 ± 0.62
คาร์โบไฮเดรต (Carbohydrate)	69.44 ± 0.33
พลังงาน (Energy) (kg calorie/100 g)	277.76 ± 0.84

หมายเหตุ : ข้อมูลแสดงเป็นค่าเฉลี่ย $\pm$ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. การพัฒนาบรรจุภัณฑ์และฉลากสำหรับผลิตภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ผงปรุงรสผัก ในการคัดเลือก รูปแบบของบรรจุภัณฑ์และเลือกข้อมูลที่ต้องการให้ระบุบนฉลาก และมีการกำหนดประเภทบรรจุ ภัณฑ์รูปแบบ สี รูปร่างประติมากรรมที่จะปรากฏบนบรรจุภัณฑ์ โดยคุณจารย์ใช้องค์ความรู้ในการ กำหนดภายใต้ข้อกำหนดที่เป็นกฎหมายอาหารที่เหมาะสมต่อฉลากอาหารร่วมกับ กลุ่ม วิชาสหกิจชุมชนฯ ใช้วิธีการสนทนากลุ่ม กับนางสาวสุมาลี พะสิม ประธานกลุ่มฯ และสมาชิก ในกลุ่มฯ จำนวน 15 คน ที่ โดยทำการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และระดมความคิดในการเลือกบรรจุภัณฑ์ ที่เหมาะสม และการออกแบบฉลากสินค้า พบว่า ต้องการให้ผลิตภัณฑ์บรรจุในภาชนะที่มีรูปแบบ ของที่ป้องกันการซึมผ่านของอากาศ ฉลากมีรูปแบบที่ทันสมัย คำนึงถึงการใช้งานเป็นหลัก และ ต้นทุนไม่แพง โดยผู้วิจัยได้สำรวจรูปแบบบรรจุภัณฑ์ ได้แก่ ซองอะลูมิเนียมฟอยล์ของกระดาษคราฟ ขนาด 8×11 เซนติเมตร และกระปุกพลาสติกใส โดยมีน้ำหนักบรรจุ 30 กรัมผลสรุปการคัดเลือก แบบซองอะลูมิเนียมฟอยล์ เนื่องจากป้องกันความชื้นและการซึมผ่านของออกซิเจนได้ดี

สำหรับแนวทางการออกแบบฉลากอาหารเพื่อสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) เป็นไปตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 367 พ.ศ. 2557 เรื่อง ฉลากอาหาร (กระทรวงสาธารณสุข, 2557) และประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 194 พ.ศ. 2543 เรื่อง วัสดุที่ใช้ทำบรรจุภัณฑ์อาหาร (กระทรวงสาธารณสุข, 2543) ได้แยกประเด็นการรวบรวมข้อมูล เชิงเนื้อหาจากการสนทนากลุ่มย่อยเกี่ยวกับการออกแบบฉลากและบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ผงปรุงรส จากผัก สังเคราะห์ออกเป็น 4 ประเด็นหลัก ได้แก่ (1) ความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลบนฉลาก ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข (2) ความเหมาะสมของประเภทบรรจุภัณฑ์กับลักษณะของ ผลิตภัณฑ์ผง (3) การสื่อสารอัตลักษณ์ของกลุ่มผ่านโลโก้ ชื่อผลิตภัณฑ์ รูปแบบ สี และลวดลายของ ฉลาก และ (4) ความปลอดภัยของวัสดุบรรจุภัณฑ์ที่ต้องเป็น Food Grade ผลสรุปได้ว่า ทางกลุ่มฯ มีโลโก้ กลุ่มแล้ว และต้องการให้ใช้ผลิตภัณฑ์ ชื่อว่า ผงปรุงรสจากผัก ผักหวานป่าและผักคะน้าชยา โดยบรรจุ ปริมาณ 30 กรัม บนฉลากด้านหน้ามีโลโก้ ชื่อผลิตภัณฑ์ มีการระบุปริมาณสุทธิ (กรัม) ชื่อ-ที่อยู่ผู้ผลิต ผู้พัฒนาผลิตภัณฑ์ และข้อมูลติดต่อผู้ผลิตที่ชัดเจน ด้านหลังให้มีส่วนประกอบ โดยประมาณ (ร้อยละ) ข้อเสนอแนะในรับประทาน เช่น ผงปรุงรส 1 ช้อนชา ต่อน้ำ 250 มิลลิลิตร ใช้ปรุงรสน้ำซุป และเหมาะสำหรับประกอบอาหาร เช่น ต้ม ผัด หมัก ทอด เป็นต้น ซึ่งทางผู้วิจัย ได้ทำการออกแบบร่าง (Primary design) และปรับรูปแบบฉลากของสินค้าตามความต้องการของ สมาชิกในกลุ่มฯ จนพึงพอใจ ซึ่งรูปแบบของฉลากที่ได้แสดงดังภาพที่ 2 และผลิตภัณฑ์ผงปรุงรส จากผักในบรรจุภัณฑ์ที่คัดเลือก แสดงได้ดังภาพที่ 3

ก. ด้านหน้าฉลากอาหาร

ข. ด้านหลังฉลากอาหาร

ภาพที่ 2 ฉลากผลิตภัณฑ์ผงปรุงรสผัก ผักหวานป่าและผักคะน้าชายา
ที่มา : โดยผู้วิจัย (ศิริลดา ศรีกอก และกรรณิการ์ อ่อนสำลี, 2568)

ก. ผลิตภัณฑ์ในบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสม

ข. ผลิตภัณฑ์ทดสอบกับอาหารประเภทแกง

ภาพที่ 3 ผลิตภัณฑ์ผงปรุงรสผัก ผักหวานป่าและผักคะน้าชายาในบรรจุภัณฑ์
ที่มา : โดยผู้วิจัย (ศิริลดา ศรีกอก และกรรณิการ์ อ่อนสำลี, 2568)

4. สำนวความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการพัฒนาแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการ
สำนวนความพึงพอใจของผู้บริโภคทั่วไป จำนวน 200 คน ทำการศึกษาที่อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี
และสำนวนความพึงพอใจของสมาชิกในกลุ่มฯ จำนวน 15 คน โดยใช้แบบสำนวนความพึงพอใจที่มี
ต่อบรรจุภัณฑ์ที่ได้รับการพัฒนา ทำการประเมินความพึงพอใจในด้านคุณภาพของผลิตภัณฑ์ ข้อมูล
บนฉลากรูปแบบ สี และลวดลายที่ใช้ภาชนะบรรจุ ราคาจำหน่าย และภาพลักษณ์โดยรวมของ
ผลิตภัณฑ์ โดยใช้การให้คะแนน 1-5 ซึ่งผลการวิจัยแสดงได้ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 คะแนนความพึงพอใจเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่มีต่อบรรจุภัณฑ์ผงปรุงรส
ผักหวานป่าและผักคะน้าชายา (N=215)

คุณลักษณะที่ประเมิน	คะแนนความพึงพอใจเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลผล
คุณภาพของผลิตภัณฑ์	4.80 ± 0.20	ความพึงพอใจมากที่สุด
ข้อมูลบนฉลากรูปแบบ สี และลวดลายที่ใช้	4.87 ± 0.25	ความพึงพอใจมากที่สุด
ภาชนะบรรจุ	4.65 ± 0.27	ความพึงพอใจมากที่สุด
ราคาจำหน่าย	4.73 ± 0.31	ความพึงพอใจมากที่สุด
ภาพลักษณ์โดยรวมของผลิตภัณฑ์	4.88 ± 0.24	ความพึงพอใจมากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้บริโภค และสมาชิกในกลุ่มฯ รวมทั้งสิ้น 215 คน ให้คะแนนความพึงพอใจต่อบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ผงปรุงรสผักหวานป่าและผักคะน้าชายาอยู่ในระดับพึงพอใจมากถึงมากที่สุด

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนปันสุขออร์แกนิก กรุป อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี ได้มีการออกบูทขายสินค้าอย่างต่อเนื่องดัง ภาพที่ 4 พบว่า ผู้บริโภคให้ความสนใจซื้อผลิตภัณฑ์เป็นจำนวนมาก และมีผลตอบรับที่ดีจากผู้บริโภคและทำให้กลุ่มมีรายได้ที่สูงขึ้น และมีการจำหน่ายช่องทางออนไลน์ในเพจ Facebook และช่องทางทาง Line

ภาพที่ 4 การจำหน่ายเพื่อทดลองตลาดผลิตภัณฑ์ผงปรุงรสจากผักหวานป่าและผักคะน้าชายา
ที่มา : โดยผู้วิจัย (ศิริลดา ศรีกอก และกรรณิการ์ อ่อนสำลี, 2568)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากปัญหาและความต้องการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปิ่นสุขออร์แกนิก กรู๊ป จังหวัดสระบุรี ต้องการแก้ปัญหาผลผลิตจำหน่าย โดยประสบปัญหา คือ ผักหวานหลุดร่วงง่าย ทำให้ราคาต่ำ และไม่ได้ใช้ประโยชน์ จึงร่วมกันพัฒนาสูตรและกระบวนการผลิตผงปรุงรสจากผักพื้นบ้าน ได้แก่ ผักหวานป่าและผักคะน้าชಾಯา สามารถดำเนินการได้สำเร็จโดยใช้ กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ดังนี้

1. พัฒนาสูตรและกระบวนการผลิตผงปรุงรสจากผักส่งผลให้ได้สูตรที่ดีที่สุดโดยมีส่วนร่วม ดังนี้ ผงผัก (ผักหวานผักคะน้าชಾಯา รากผักชี ผงเห็ด เห็ดหอม) ร้อยละ 52 น้ำตาล ร้อยละ 26 หอมแดง ร้อยละ 8 กระเทียม ร้อยละ 8 และเกลือ ร้อยละ 6 มีความเหมาะสมทั้งในด้านลักษณะปรากฏ กลิ่น สี กลิ่นรสชาติ และความชอบโดยรวม โดยวิธีทดสอบความชอบ 9-point hedonic scale มีคะแนนความชอบในแต่ละคุณลักษณะชอบมากทุกคุณลักษณะ นอกจากนี้ สูตรที่ได้มี องค์ประกอบของวัตถุดิบจากธรรมชาติ เช่น ผงผัก รากผักชี เห็ดหอม หอมแดง กระเทียม และใช้ ปริมาณเกลือในระดับต่ำ ซึ่งสะท้อนแนวโน้มการบริโภคเพื่อสุขภาพ และตอบสนองต่อความต้องการ ลดปริมาณโซเดียมในอาหารสำเร็จรูปตามข้อเสนอขององค์การอนามัยโลก (WHO, 2021)

2. ผลการคัดเลือกบรรจุภัณฑ์และการออกแบบฉลากสำหรับผลิตภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ผงปรุงรส ผัก โดยเลือกซองอลูมิเนียมฟอยล์ (Aluminum Foil Pouch) ที่กลุ่มฯ และจากการสอบถาม ได้เลือกสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sothornvit & Krochta (2005) พบว่าโดยวัสดุอลูมิเนียมฟอยล์ มีคุณสมบัติป้องกันการซึมผ่านของไอน้ำ และออกซิเจนได้ดีมาก และช่วยยืดอายุการเก็บรักษาของ ผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนผสมของผงแห้งหรือเครื่องเทศ ซึ่งมักเสื่อมคุณภาพเร็วหากสัมผัสอากาศขึ้น การออกแบบที่ชัดเจน เข้าใจง่าย และมีข้อความเตือนโดดเด่น ช่วยให้ผู้บริโภคมองเห็นและจดจำ ข้อมูลสำคัญได้เร็วขึ้น (Zhang et al, 2023) นอกจากนี้ฉลากที่ผู้บริโภครู้สึกเข้าใจง่ายและให้ ข้อมูลจำเป็นครบถ้วนมีผลต่อความน่าเชื่อถือ และความชอบในฉลากนั้นโดยตรง (Talati et al, 2019) สำหรับการออกแบบฉลากอาหารเป็นไปตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 367 พ.ศ. 2557 โดยผู้บริโภคให้ความสำคัญกับข้อมูลที่แสดง เช่น วันที่ผลิต หมดอายุ ส่วนประกอบ และ ช่องทางการติดต่อ ซึ่งช่วยสร้างความเชื่อมั่นและเพิ่มความน่าเชื่อถือให้กับผลิตภัณฑ์อาหารฉลาก ที่ชัดเจน อ่านง่าย และมีภาพลักษณ์ที่สื่อถึงความปลอดภัยมีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อของ ผู้บริโภคโดยตรง โดยเฉพาะในกลุ่มผลิตภัณฑ์สุขภาพ (Wibowo et al, 2020) ชุมชนมีส่วนร่วม ในการออกแบบและเลือกบรรจุภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์ที่ได้ไม่เพียงตอบโจทย์การใช้งานจริง แต่ยังมี

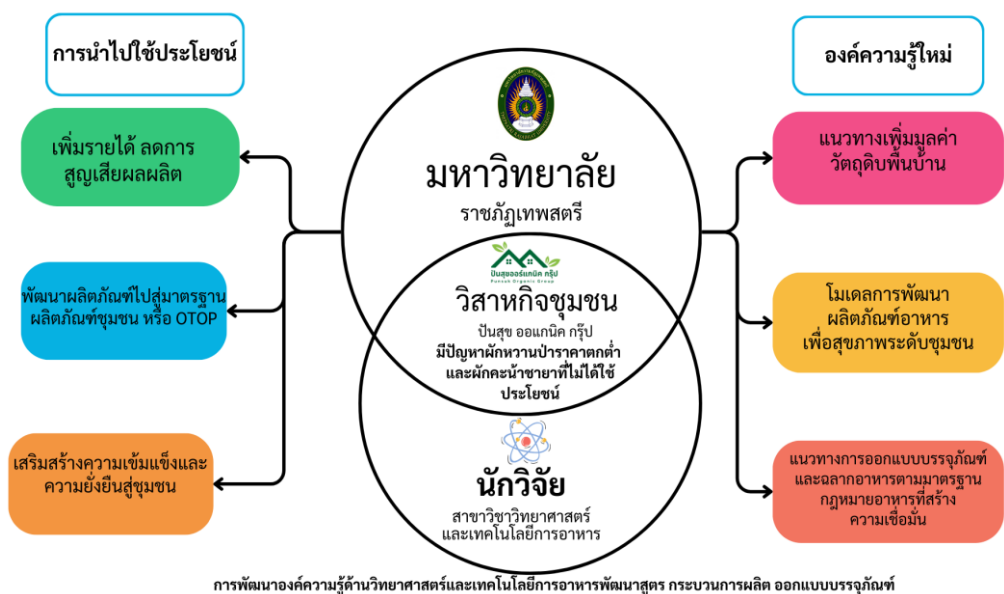
ศักยภาพในการแข่งขันทางการตลาดได้อย่างแท้จริง ทั้งยังสามารถต่อยอดสู่การพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ OTOP หรือผลิตภัณฑ์สุขภาพในอนาคตได้

3. ผลการสำรวจความพึงพอใจของผู้บริโภคจำนวน 215 คน พบว่า ผู้บริโภคมีระดับความพึงพอใจในทุกด้านของผลิตภัณฑ์ผงปรุงรสผักหวานป่าและผักคะน้าขายอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะในด้าน ภาพลักษณ์โดยรวมของผลิตภัณฑ์ (4.88) รองลงมาคือ ข้อมูลบนฉลาก รูปแบบ สี และรสชาติ (4.87) และ คุณภาพของผลิตภัณฑ์ (4.80) ซึ่งสะท้อนว่าผลิตภัณฑ์ดังกล่าวสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคได้ทั้งในด้านคุณภาพ รูปลักษณ์ ความน่าเชื่อถือ และราคาจำหน่าย สอดคล้องกับแนวคิดของ Kotler & Keller (2016) ระบุว่าความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อบรรจุภัณฑ์และฉลากสินค้า มีผลโดยตรงต่อการรับรู้คุณภาพ (perceived quality) และคุณค่าของสินค้า (perceived value) ซึ่งสามารถกระตุ้นให้เกิดการทดลองซื้อและความภักดีต่อแบรนด์ได้ในระยะยาว ขณะเดียวกัน การออกแบบฉลากที่มีรูปแบบทันสมัย สีสันน่าสนใจ และข้อมูลครบถ้วนตามกฎหมายสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Zhang et al. (2023) ที่ชี้ว่าฉลากอาหารที่สามารถสื่อสารข้อมูลอย่างชัดเจน ช่วยเพิ่มความไว้วางใจจากผู้บริโภคและส่งเสริมให้เกิดการตัดสินใจซื้ออย่างมั่นใจ โดยเฉพาะในกลุ่มผลิตภัณฑ์อาหารสุขภาพที่ต้องใช้ความน่าเชื่อถือสูงเป็นปัจจัยสนับสนุนการซื้อ

ในบริบทของสินค้าชุมชน การได้รับความสนใจอย่างต่อเนื่องจากผู้บริโภค ทั้งจากการออกบูธและการจำหน่ายผ่านช่องทางออนไลน์ เช่น Facebook และ Line เพื่อเพิ่มช่องทางจำหน่ายที่หลากหลายทำให้กลุ่มวิสาหกิจฯ มีรายได้มากขึ้นสอดคล้องกับแนวคิดของ Burgess & Steenkamp (2022) บอกว่าแบรนด์ชุมชนที่มีองค์ประกอบของความเรียบง่าย ความจริงใจ และการมีส่วนร่วมของผู้ผลิตท้องถิ่น จะสามารถสร้างความเชื่อมโยงทางอารมณ์กับผู้บริโภคได้ดีกว่าสินค้าเชิงอุตสาหกรรม และช่วยเสริมให้ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นเติบโตอย่างยั่งยืนในตลาดเฉพาะกลุ่ม จากภาพรวมของการสำรวจ ผู้บริโภคไม่เพียงแต่ให้ความพึงพอใจในด้านรูปลักษณ์ แต่ยังตอบรับในด้านราคาจำหน่าย (4.73) ซึ่งสะท้อนว่าการพัฒนาผลิตภัณฑ์ดังกล่าวสามารถควบคุมต้นทุนได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ การมีการกระจายผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่องผ่านตลาดนัดและออนไลน์ยังสะท้อนถึงศักยภาพของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในการนำผลงานวิจัยไปใช้ได้จริงและเกิดผลในเชิงเศรษฐกิจ

องค์ความรู้ใหม่ (Originality and Body of Knowledge)

งานวิจัยนี้ก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ในเชิงบูรณาการระหว่าง การใช้ผักพื้นบ้านอินทรีย์ การพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อสุขภาพ และการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) เน้นการพัฒนาสูตรอาหารหรือบรรจุภัณฑ์ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การนำผักหวานป่าและผักคะน้าชงา ซึ่งเดิมเป็นผลผลิตที่มีปัญหาด้านการจำหน่ายและการสูญเสีย มาพัฒนาเป็นผงปรุงรส สามารถเพิ่มมูลค่าและยืดอายุการใช้งานของวัตถุดิบได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยสูตรผงปรุงรสที่ได้มีสัดส่วนของวัตถุดิบจากธรรมชาติสูง ใช้เกลือในปริมาณต่ำผลิตภัณฑ์ผงปรุงรสจากผักหวานป่าและผักคะน้าชงา ในรูปแบบซองอะลูมิเนียมฟอยล์หุ้มกระดาษคราฟ น้ำหนักบรรจุ 30 กรัม ซึ่งสะท้อนองค์ความรู้ใหม่ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์อาหารชุมชนที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดและผู้บริโภค และได้รับการยอมรับจากผู้บริโภคในระดับสูง ซึ่งสะท้อนแนวโน้มการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพและการลดโซเดียมในอาหารสำเร็จรูป แสดงภาพความเชื่อมโยงดังนี้

ภาพที่ 5 องค์ความรู้ใหม่ของกระบวนการวิจัยและการนำไปใช้ประโยชน์

ที่มา : โดยผู้วิจัย (ศิริลดา ศรีกอก และกรรณิการ์ อ่อนสำลี, 2568)

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมในด้านการพัฒนาสูตรผงปรุงรสจากผักหวานป่าและผักคะน้าชงให้ครอบคลุมวัตถุดิบจากผักพื้นบ้านและสมุนไพรอื่น ๆ เพื่อเพิ่มความหลากหลายของรสชาติและคุณค่าทางโภชนาการ รวมถึงการลดปริมาณโซเดียมในระดับที่เหมาะสมต่อสุขภาพผู้บริโภคในวงกว้างมากขึ้น

1.2 ควรนำแนวทางการเลือกใช้บรรจุภัณฑ์ออลูมิเนียมฟอยล์และการออกแบบฉลากที่ผ่านการประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคไปใช้ในการผลิตเชิงพาณิชย์ และสื่อสารภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพอย่างชัดเจน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและเพิ่มโอกาสทางการตลาด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาการยืดอายุการเก็บรักษาลิทธิภัณฑ์ (shelf life) ภายใต้สภาพแวดล้อมและบรรจุภัณฑ์ที่แตกต่างกัน รวมถึงการเปลี่ยนแปลงคุณภาพทางกายภาพ เคมี และประสาทสัมผัสเพื่อรองรับการจำหน่ายในวงกว้าง

เอกสารอ้างอิง (References)

- กนกวรรณ วรรณธีรานนท์. (2559). **หลักการประเมินคุณภาพทางประสาทสัมผัสของอาหาร**
Sensory Evaluation of Food. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กระทรวงสาธารณสุข. (2543, เมษายน 24). “ประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 194 พ.ศ.
2543 เรื่อง วัสดุที่ใช้ทำบรรจุภัณฑ์อาหาร.” **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 117 ตอนพิเศษ 27 ง.
_____. (2557, มิถุนายน 18). “ประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 367 พ.ศ. 2557 เรื่อง
ฉลากอาหาร.” **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 131 ตอนพิเศษ 63 ง.
- ไพโรจน์ วิริยจารี. (2561). **การประเมินทางประสาทสัมผัส**. พิมพ์ครั้งที่ 2. เชียงใหม่ :
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปิยพร ศรีกังพาน, ธิติรัตน์ สมดี และกษมา วงษ์ประชุม. (2567). “การพัฒนานวัตกรรมผงปรุงรส
โซเดียมต่ำจากใบห่อทิพย์โดยใช้การวิจัยแบบมีส่วนร่วมในเขตพื้นที่โรงพยาบาลส่งเสริม
สุขภาพตำบลหนองโก ตำบลหนองโก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม.”
วารสารวิชาการสาธารณสุขชุมชน. 10(1) : 122-144.

- Charoensin-o-larn, C. (2000). **Food packaging design for community products**. Bangkok : XYZ Publisher.
- Burgess, S. M., & Steenkamp, J.-B. E. M. (2022). “Global and local brands in emerging markets : Unlocking growth through branding simplicity and authenticity.” **Journal of International Marketing**. 30(2) : 15–34.
- Carter, N., et al. (2014). “The use of triangulation in qualitative research.” **Oncology Nursing Forum**.” 41(5) : 545–547.
- Kotler, P., & Keller, K. L. (2016). **Marketing management**. 15th ed. Pearson Education.
- Krueger, R. A., & Casey, M. A. (2014). **Focus groups: A practical guide for applied research**. 5th ed. SAGE Publications.
- León-Camacho, M., Valencia, I., & Hernández, M. (2019). “Nutritional and functional properties of Chaya (*Cnidoscolus aconitifolius*): A leafy green vegetable with potential in human health.” **Food Research International**. 125 : 108527.
- Morgan, D. L. (1997). **Focus groups as qualitative research**. 2nd ed. SAGE Publications.
- Rajchasom, S., Seelum, N., & Takonkeaw, S. (2020). Development of seasoning powder and furikake rice seasoning from fermented soybean. **RMUTP Research Journal Sciences and Technology**. 14(1) : 45–56.
- Sothornvit, R., & Krochta, J. M. (2005). “Plasticizers in edible films and coatings.” In **Innovations in Food Packaging** (pp. 403–433). Academic Press.
- Talati, Z., et al. (2019). “Consumers’ perceptions of five front-of-package nutrition labels : An experimental study across 12 countries.” **Nutrient**. 11(8) : 1934.
- Wibowo, S., et al. (2020). “Packaging and the perception of food quality.” **Trends in Food Science & Technology**. 102 : 79–89.
- Wiriacharee, P. (2018). **Sensory evaluation**. 2nd ed. Chiang Mai : Office of Research Administration, Chiang Mai University.

World Health Organization. (2021). **Global benchmarks for sodium levels in different food categories.** World Health Organization.

Wongdokmai, R., & Kampakai, A. (2024). Development of low sodium mushroom-based rice seasoning powder with tom yum flavored by using yeast extract. **Journal of Nutrition Association of Thailand.** 59(1) : 1–14.

Zhang, X., et al. (2023). “Consumers’ perceptions of the design of front-of-package warning labels: A qualitative study in China.” **Nutrients.** 15(2) : 415.

พลวัตของการก่อการร้ายร่วมสมัย : ปัจจัยขับเคลื่อน อัตลักษณ์ และความเสี่ยงในยุคดิจิทัล

The Dynamics of Contemporary Terrorism : Drivers, Identity, and Risk in the Digital Era

ญิฮาด มะลุเล็ม¹ จรัญ มะลุเล็ม² ณัฐฤต เกิดกุลกิตติ³ และ เปรมศิริ ดิลกปรีชากุล⁴

Jihad Maluleem¹ Jaran Maluleem² Natthakrit Kerdookit³ and Prem Siri Dilokpreechakul⁴

Received : July 30, 2025; Revised : December 26, 2025; Accepted : December 27, 2025

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษานี้มุ่งวิเคราะห์พลวัตของการก่อการร้ายในยุคดิจิทัล โดยบูรณาการกรอบแนวคิด “ความคับข้องใจเชิงสัมพัทธ์” (Relative Deprivation : RD) และ “การหลอมรวมอัตลักษณ์” (Identity Fusion : IF) เพื่ออธิบายกลไกทางจิตวิทยา-สังคมที่ผลักดันให้บุคคลเข้าสู่พฤติกรรมสุดโต่ง โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงปี พ.ศ. 2567–2568 ครอบคลุมพื้นที่ศึกษาหลักในประเทศไทย (เน้นพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้) และกรณีศึกษาเปรียบเทียบในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ งานวิจัยมีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) วิเคราะห์ปัจจัยขับเคลื่อนการก่อการร้ายในระดับโครงสร้างและจิตวิทยา 2) ศึกษาพลวัตของอัตลักษณ์และการใช้เครื่องมือดิจิทัลและ 3) ประเมินความเสี่ยงใหม่และเสนอแนวทางเชิงนโยบาย ระเบียบวิธีวิจัยเป็นแบบคุณภาพพหุวิธี (Multi-method Qualitative Approach) เครื่องมือวิจัยประกอบด้วย (1) แบบบันทึกการวิเคราะห์เอกสาร (Document Analysis Form) จากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิและรายงานความมั่นคงกว่า 200 แหล่ง (2) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview Guide) ที่ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) จากผู้ทรงคุณวุฒิ โดยเก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญด้าน

¹ วิทยาลัยสื่อสารการเมือง มหาวิทยาลัยเกริก ; Political Communication College, Krirk University; e-mail : jihad.mal@krirk.ac.th

^{2,3,4} วิทยาลัยสื่อสารการเมือง มหาวิทยาลัยเกริก ; Political Communication College, Krirk University ; e-mail : dean.iicb@gmail.com, mosnatthakrit@gmail.com, 67130155@krirk.ac.th

ความมั่นคง นักวิชาการ และเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการรวม 7 ท่าน และ (3) ตารางวิเคราะห์กรณีศึกษาเปรียบเทียบ (Case Analysis Matrix) เพื่อวิเคราะห์ความเชื่อมโยงของกลุ่ม Al-Qaeda, ISIS และกลุ่มติดอาวุธในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ข้อมูลที่ได้ถูกนำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation)

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์พบว่า 1) ด้านปัจจัยขับเคลื่อน: ความคับข้องใจเชิงสัมพัทธ์ (RD) ทำหน้าที่เป็น “เชื้อเพลิง” จากความไม่พอใจเชิงโครงสร้าง เช่น ความเหลื่อมล้ำและการถูกกดทับทางอัตลักษณ์ ขณะที่การหลอมรวมอัตลักษณ์ (IF) เป็น “ชนวน” ที่เปลี่ยนอารมณ์สู่ความรุนแรง โดยเฉพาะในเยาวชนที่แสวงหาตัวตนและถูกชักจูงผ่านเครือข่ายสังคม 2) ด้านพลวัตอัตลักษณ์และดิจิทัล : พบการเปลี่ยนผ่านโครงสร้างจากลำดับชั้นสู่เครือข่ายกระจายศูนย์ (Decentralized Networks) อย่างชัดเจน มีการใช้กลยุทธ์เพศสภาพ (Gender Strategy) ดึงดูดสตรีเข้ามามีบทบาทมากขึ้น และใช้การโฆษณาชวนเชื่อผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อคัดเลือกสมาชิกแบบเจาะจง (Micro-targeting) 3) ด้านความเสี่ยงและนโยบาย : ความเสี่ยงใหม่เกิดจากการใช้ AI และพื้นที่ออนไลน์เป็น “ห้องบ่มเพาะ” ความรุนแรงที่ตรวจสอบยาก ผลการศึกษาเสนอแนวทาง “นโยบายความมั่นคง P/CVE” ที่เน้นการสร้างภูมิคุ้มกันทางอัตลักษณ์ (Identity Resilience) การดึงชุมชนและสตรีเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการสันติภาพ และการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล

คำสำคัญ (Keywords) : ความคับข้องใจเชิงสัมพัทธ์, การหลอมรวมอัตลักษณ์, การก่อการร้ายร่วมสมัย, ความเสี่ยงในยุคดิจิทัล, นโยบายความมั่นคง P/CVE

Abstract

This study aims to analyze the dynamics of terrorism in the digital era by integrating the conceptual frameworks of Relative Deprivation (RD) and Identity Fusion (IF) to explain the psycho-social mechanisms that drive individuals toward extremist behavior. Data collection will be conducted between 2024–2025, covering primary research sites in Thailand (with an emphasis on the Southern border provinces) and comparative case studies in Southeast Asia. The research has three objectives : 1) to analyze the structural and psychological drivers of terrorism, 2) to examine the dynamics of identity and the use of digital tools, and 3) to assess emerging risks and propose policy recommendations. The research employs a multi-method qualitative approach. The research instruments consist of : (1) a Document Analysis Form based

on more than 200 secondary sources and security reports; (2) a Semi-structured Interview Guide, whose content validity (IOC) was verified by experts, used to collect data from seven respondents, including security specialists, academics, and operational officials; and (3) a Case Analysis Matrix to examine linkages among Al-Qaeda, ISIS, and armed groups in Thailand's Southern border provinces. The collected data is subjected to content analysis and validated through triangulation.

The findings, in line with the research objectives, indicate that : 1) Drivers : Relative Deprivation (RD) functions as the “fuel” arising from structural grievances, such as inequality and identity-based marginalization, whereas Identity Fusion (IF) acts as the “trigger” that transforms emotions into violence, particularly among youth who are searching for a sense of self and are susceptible to persuasion via social networks. 2) Identity and digital dynamics: There is a clear structural shift from hierarchical organizations to decentralized networks. Violent groups increasingly employ gender strategies to attract and expand the roles of women, and they utilize propaganda via digital platforms to conduct highly targeted recruitment (micro-targeting). 3) Risks and policy: New risks stem from the use of AI and online spaces as “incubators” of violence that are difficult to monitor. The study proposes a P/CVE-oriented security policy that emphasizes building identity resilience, engaging communities and women in peace processes, and strengthening digital media literacy.

Keywords : Relative Deprivation, Identity Fusion, contemporary terrorism, digital-age risks, P/CVE security policy

บทนำ (Introduction)

ในโลกปัจจุบันที่ความหวาดกลัวกลายเป็นเงาที่ทอดยาวเหนือเส้นแบ่งทางภูมิรัฐศาสตร์ การก่อการร้ายไม่อาจถูกมองเพียงเป็นเหตุการณ์เฉพาะหน้า หากแต่เป็น “กระบวนกรทางสังคม-จิตวิทยา” ที่แปรเปลี่ยนและพัฒนาไปตามพลวัตของเทคโนโลยีและบริบทโลกาภิวัตน์ การก่อการร้ายร่วมสมัยได้พัฒนาออกจากรูปแบบการเคลื่อนไหวแบบลำดับขั้นสู่ระบบเครือข่ายที่

กระจายอำนาจ (Networked Structure) โดยใช้เครื่องมือสื่อสารดิจิทัลสร้างและขยายอิทธิพลของอุดมการณ์สุดโต่ง (Gurr, 1970; Swann et al, 2012)

การก่อการร้ายได้กลายเป็นหนึ่งในภัยคุกคามที่ซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมโลก ภายใต้บริบทของโลกาภิวัตน์และการปฏิวัติทางเทคโนโลยีดิจิทัล โดยเฉพาะในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และประเทศไทย ข้อมูลจาก Global Terrorism Database (GTD, 2024) ระบุว่าระหว่างปี 2010–2024 ประเทศไทยมีเหตุการณ์ความรุนแรงสะสมกว่า 3,876 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 28 ของเหตุการณ์ในภูมิภาค รองจากฟิลิปปินส์ โดยเฉพาะในบริบทของขบวนการแบ่งแยกดินแดนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีความพยายามในการเชื่อมโยงอุดมการณ์ท้องถิ่นเข้ากับกระแสฮิญาบสากล แม้จะไม่ใช้การสังหารโดยตรง แต่เป็นการรับอิทธิพลทางความคิด (Inspiration)

นอกจากนี้ ข้อมูลจาก Deep South Watch (2024) ยังชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างการขยายตัวของใช้อินเทอร์เน็ตในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้กับการเผยแพร่เนื้อหาบิดเบือนทางประวัติศาสตร์และศาสนา ซึ่งสอดคล้องกับสถิติการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ที่เพิ่มสูงขึ้นในกลุ่มเยาวชนพื้นที่ และสถิติอาชญากรรมทางไซเบอร์ที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงที่มีแนวโน้มสูงขึ้น ในด้านการตอบสนองของภาครัฐ ที่ผ่านมาหน่วยงานหลัก เช่น กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) และศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ได้ดำเนินนโยบายแก้ไขปัญหามานานหลายทศวรรษ "การเมืองนำการทหาร" และโครงการพาคนกลับบ้าน เพื่อลดเงื่อนไขความรุนแรงและเปิดพื้นที่ให้ผู้เห็นต่างกลับคืนสู่สังคม ผลการดำเนินงานช่วยลดสถิติเหตุการณ์รุนแรงเชิงกายภาพลงได้ระดับหนึ่ง แต่ยังคงเผชิญความท้าทายในมิติสงครามข่าวสาร (Information Warfare) บนโลกดิจิทัล ที่กลุ่มผู้ก่อเหตุปรับตัวมาใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ในการรวบรวมความเชื่อมั่นและสร้างความเกลียดชัง ซึ่งรัฐยังปรับตัวไม่ทันต่อพลวัตนี้

คำจำกัดความของการก่อการร้ายร่วมสมัยในการศึกษานี้ จึงหมายถึง "การใช้ความรุนแรงหรือข่มขู่ว่าจะใช้ความรุนแรงโดยกลุ่มที่ไม่ใช่รัฐหรือปัจเจกบุคคล เพื่อบรรลุเป้าหมายทางการเมือง ศาสนา หรืออุดมการณ์ โดยมุ่งสร้างความหวาดกลัวในวงกว้างผ่านการใช้เทคโนโลยี และเครือข่ายข้ามชาติ ทั้งในโลกกายภาพและโลกเสมือนจริง"

แม้สถิติการก่อเหตุรุนแรงในบางภูมิภาคจะลดลง แต่แรงผลักดันจากอุดมการณ์และความคับข้องใจเชิงอัตลักษณ์ยังคงดำรงอยู่ โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชนที่เติบโตในสังคมออนไลน์และแสวงหาความหมายของการมีอยู่ งานวิจัยที่ผ่านมาได้ให้ความสำคัญกับปัจจัยเชิงโครงสร้าง เช่น ความยากจน ความเหลื่อมล้ำ หรือการกีดกันทางการเมือง ทว่ามักละเลยกลไกเชิงจิตวิทยา-สังคมที่แปรเปลี่ยนความรู้สึก "ไม่พอใจ" ให้กลายเป็น "การกระทำรุนแรง" การศึกษานี้จึงมีเป้าหมาย

เพื่อเติมเต็มช่องว่างดังกล่าว ด้วยการผานแนวคิด “ความคับข้องใจเชิงสัมพัทธ์” (RD) ซึ่งชี้ให้เห็นถึงสาเหตุของความไม่พอใจเชิงโครงสร้าง (Gurr, 1970) เข้ากับแนวคิด “การหลอมรวมอัตลักษณ์” (IF) ซึ่งอธิบายกระบวนการทางจิตวิทยาที่ทำให้บุคคลรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกับกลุ่มจนพร้อมเสียสละเพื่ออุดมการณ์ (Swann et al, 2012)

การบูรณาการแนวคิด RD และ IF จึงเป็นกลไกสำคัญในการอธิบายเส้นทางจาก “ความคับข้องใจ” ไปสู่ “การกลายเป็นผู้ก่อการร้าย” โดยเฉพาะในยุคที่เทคโนโลยีดิจิทัลได้ขยายพรมแดนของการสื่อสาร การระดมความคิด และการสร้างอัตลักษณ์ร่วมให้ไร้ขีดจำกัด งานวิจัยนี้มุ่งอธิบายให้เห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางโครงสร้าง ภาวะทางจิตวิทยา และบริบทดิจิทัล ได้ทำให้การก่อการร้ายร่วมสมัยมีพลวัตที่ซับซ้อนและตรวจจับได้ยากยิ่งขึ้น

การวิจัยนี้มีความสำคัญเชิงทฤษฎีและเชิงนโยบายในหลายมิติ ประการแรก เป็นการเติมเต็มช่องว่างขององค์ความรู้เกี่ยวกับพลวัตของการก่อการร้ายร่วมสมัยในบริบทดิจิทัลที่ยังมีงานศึกษาจำกัด ประการที่สอง ช่วยเสนอกรอบแนวคิดเชิงบูรณาการ RD-IF เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางโครงสร้าง อัตลักษณ์ และเทคโนโลยีสารสนเทศ และประการสุดท้าย ผลการศึกษามีศักยภาพในการประยุกต์ใช้ในการออกแบบนโยบาย P/CVE ที่เหมาะสมกับบริบทสังคมไทยและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ดังนั้น การศึกษานี้จึงมีวัตถุประสงค์หลัก 3 ประการ ได้แก่ (1) วิเคราะห์ปัจจัยขับเคลื่อนของการก่อการร้ายร่วมสมัยในระดับโครงสร้างและจิตวิทยา (2) ศึกษาพลวัตของอัตลักษณ์และการใช้เครื่องมือดิจิทัลในการคัดเลือกสมาชิกและโฆษณาชวนเชื่อ และ (3) ประเมินความเสี่ยงใหม่ในยุคดิจิทัลเพื่อเสนอแนวทางเชิงนโยบายในการป้องกันและต่อต้านการก่อการร้ายอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยขับเคลื่อนของการก่อการร้ายร่วมสมัย ทั้งในระดับโครงสร้าง (RD) และระดับจิตวิทยาส่วนบุคคล (IF)
2. เพื่อทำความเข้าใจพลวัตของอัตลักษณ์และการใช้ประโยชน์จากเครื่องมือดิจิทัลในการคัดเลือกสมาชิก และโฆษณาชวนเชื่อ
3. เพื่อประเมินความเสี่ยงใหม่ๆ และเสนอแนวทางเชิงนโยบายเพื่อการต่อต้านการก่อการร้ายที่มีประสิทธิภาพในยุคดิจิทัล

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

งานวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีเชิงคุณภาพแบบพหุวิธี (Multi-method Qualitative Approach) เพื่อให้เกิดความครอบคลุมทั้งเชิงข้อมูลและการตีความเชิงลึก การเลือกใช้ระเบียบวิธีลักษณะนี้ สอดคล้องกับธรรมชาติของปรากฏการณ์ “การก่อการร้ายร่วมสมัย” ซึ่งมีความซับซ้อนทั้งในเชิงโครงสร้าง อัตลักษณ์ และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในกระบวนการเคลื่อนไหวของกลุ่มสุดโต่ง

1. การวิเคราะห์เอกสารเชิงอย่างยิ่งยวด (Intense Documentary Analysis)

ผู้วิจัยได้รวบรวมและวิเคราะห์เอกสารเชิงลึกจากแหล่งข้อมูลมากกว่า 200 แหล่ง ทั้งเอกสารทางวิชาการ รายงานของหน่วยงานความมั่นคงระหว่างประเทศ รวมถึงสื่อดิจิทัลและเอกสารโฆษณาชวนเชื่อของกลุ่มก่อการร้าย เช่น Al-Qaeda และ ISIS โดยใช้หลักการ Saturation เพื่อให้แน่ใจว่าข้อมูลครอบคลุมทุกมิติของพลวัตการก่อการร้าย ทั้งนี้ การวิเคราะห์ดังกล่าวมุ่งตรวจสอบ “การเปลี่ยนผ่านของอุดมการณ์” และ “การสร้างอัตลักษณ์ร่วมผ่านสื่อดิจิทัล” ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของกรอบ RD-IF

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและเชื่อถือได้ ผู้วิจัยจึงได้พัฒนาเครื่องมือวิจัย ภายใต้กรอบขอบเขตการวิจัย ดังนี้

2.1 แบบบันทึกการวิเคราะห์เอกสาร (Document Analysis Form) : ใช้สำหรับสกัดประเด็นสำคัญจากเอกสารทุติยภูมิ โดยกำหนดหัวข้อการวิเคราะห์ตามกรอบแนวคิด RD-IF

2.2 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview Guide) : ครอบคลุมประเด็นเรื่องสาเหตุ กระบวนการหัวรุนแรง และนโยบายรับมือ ซึ่งผ่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน เพื่อหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) และมีการทดลองสัมภาษณ์ (Pilot Interview) กับนักวิชาการ 1 ท่านเพื่อปรับปรุงถ้อยคำให้เหมาะสม

2.3 ตารางวิเคราะห์กรณีศึกษา (Case Analysis Matrix): ใช้สำหรับเปรียบเทียบข้อมูลเชิงลึกของกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่มหลัก

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลผ่าน 2 ช่องทางหลัก

การวิเคราะห์เอกสารเชิงอย่างยิ่งยวด (Intense Documentary Analysis) : รวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลมากกว่า 200 แหล่ง ทั้งเอกสารวิชาการ รายงานหน่วยงานความมั่นคง และสื่อดิจิทัลของกลุ่มก่อการร้าย (เช่น Al-Qaeda, ISIS) โดยใช้หลักการ Saturation (เก็บข้อมูลจนอิ่มตัว)

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) : ดำเนินการในช่วง เดือนพฤศจิกายน - ธันวาคม 2567 โดยใช้วิธีการบันทึกเสียง (เมื่อได้รับอนุญาต) และจดบันทึกประเด็นสำคัญ ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญ 7 ท่าน ได้แก่ นักวิชาการด้านความมั่นคง เจ้าหน้าที่ระดับสูง

จากหน่วยงานข่าวกรอง และตัวแทนภาคประชาสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลสามารถสะท้อนประสบการณ์ตรงและการวิเคราะห์เชิงสถานการณ์ ข้อมูลที่ได้รับถูกใช้เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางจิตวิทยา (เช่น ความรู้สึกคับข้องใจ ความโดดเดี่ยวทางสังคม) กับกลไกการสร้างชุมชนออนไลน์ของกลุ่มสุดโต่ง ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญที่ก่อให้เกิด “การหลอมรวมอัตลักษณ์” (IF)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่ได้ถูกนำมาวิเคราะห์ด้วยวิธีเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) สำหรับข้อมูลจากเอกสารเพื่อจำแนกรูปแบบ และแนวโน้ม

การวิเคราะห์แก่นสาระ (Thematic Analysis) สำหรับข้อมูลสัมภาษณ์ โดยใช้กระบวนการ Coding 3 ขั้นตอน ได้แก่ การลงรหัสเปิด (Open Coding) เพื่อหาคำสำคัญ, การลงรหัสแกน (Axial Coding) เพื่อจัดหมวดหมู่ความสัมพันธ์, และการลงรหัสเลือก (Selective Coding) เพื่อสังเคราะห์เป็นข้อสรุปทฤษฎี

การวิเคราะห์กรณีศึกษาแบบเปรียบเทียบ (Comparative Case Study Analysis) การศึกษาครั้งนี้เลือกกลุ่มก่อการร้ายสามกรณีที่มีความแตกต่างด้านโครงสร้างและบริบท ได้แก่ (1) Al-Qaeda – ตัวแทนขององค์กรแบบลำดับชั้น (Hierarchical Organization) (2) ISIS – ตัวแทนของเครือข่ายดิจิทัล (Decentralized Digital Network) (3) กลุ่มติดอาวุธในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย – ตัวแทนของกลุ่มในบริบทท้องถิ่น โดยใช้เกณฑ์ด้านโครงสร้างองค์กรและระดับการใช้เทคโนโลยี การวิเคราะห์เปรียบเทียบนี้มุ่งเน้นการตรวจสอบความแตกต่างของกลไก RD-IF ในแต่ละบริบท เพื่อแสดงให้เห็นว่าการเปลี่ยนผ่านของโครงสร้างองค์กรและการใช้เทคโนโลยีส่งผลต่อรูปแบบการหลอมรวมอัตลักษณ์และการเคลื่อนไหวของกลุ่มอย่างไร

5. จริยธรรมการวิจัย การวิจัยคำนึงถึงความปลอดภัยและจริยธรรมอย่างเคร่งครัด โดยใช้นามแฝง หรือรหัส (เช่น KI_01) แทนการระบุชื่อจริงของผู้ให้ข้อมูลเพื่อปกป้องแหล่งข่าว มีการชี้แจง วัตถุประสงค์และขอความยินยอม (Informed Consent) ก่อนการสัมภาษณ์ และจัดเก็บข้อมูลในระบบที่มีการรักษาความปลอดภัยทางดิจิทัล

6. การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล (Data Trustworthiness) ใช้เทคนิค Triangulation โดยการเปรียบเทียบข้อมูลจากสามแหล่ง ได้แก่ เอกสาร การสัมภาษณ์ และกรณีศึกษา เพื่อเพิ่มความสอดคล้องและความถูกต้องของข้อมูล พบว่ากระบวนการนี้ช่วยให้ผลการวิเคราะห์มีความสมบูรณ์ และลดอคติของผู้วิจัย

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพแบบพหุวิธี

ภาพที่ 1 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพแบบพหุวิธี (Multi-method Qualitative Approach)

ที่มา : การรวบรวมและสังเคราะห์ของผู้วิจัย (ญิษาด มะลูลิ้ม และคณะ, 2568)

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ปัจจัยขับเคลื่อนการก่อการร้าย : ผลการวิเคราะห์ปัจจัยขับเคลื่อนของการก่อการร้ายร่วมสมัย ทั้งในระดับโครงสร้าง (RD) และระดับจิตวิทยาสวนบุคคล (IF) จากโครงสร้างสู่จิตวิทยา ผลการวิจัยพบว่า ความคับข้องใจเชิงสัมพัทธ์ (Relative Deprivation - RD) ทำหน้าที่เป็นปัจจัยผลักดันพื้นฐาน (Root Cause) โดยเฉพาะความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและการเมืองในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่เยาวชนรู้สึกถูกกีดกันจากโอกาสและการยอมรับทางอัตลักษณ์ อย่างไรก็ตาม ปัจจัยชี้ขาดที่เปลี่ยนความคับข้องใจให้เป็นความรุนแรงคือ "การหลอมรวมอัตลักษณ์" (Identity

Fusion - IF) ซึ่งเป็นกลไกทางจิตวิทยาที่ทำให้บุคคลรู้สึกว่าคุณค่าของตนเองกับกลุ่มเป็นหนึ่งเดียวกันอย่างแยกไม่ออก จนมองว่าการทำร้ายกลุ่มคือการทำร้ายตนเอง นำไปสู่ความพร้อมที่จะใช้ความรุนแรงเพื่อปกป้องกลุ่ม ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Swann et al (2012) ที่ระบุว่า IF เป็นตัวทำนายพฤติกรรมยอมพลีชีพที่แม่นยำกว่าความศรัทธาในอุดมการณ์เพียงอย่างเดียว ผลการวิจัยปัจจัยขับเคลื่อนของการก่อการร้ายร่วมสมัย ทั้งในระดับโครงสร้าง (RD) และระดับจิตวิทยาส่วนบุคคล (IF) พบว่า

1.1 Relative Deprivation (RD) : พลังขับเคลื่อนแห่งความคับข้องใจ

การศึกษาพบว่า ความคับข้องใจเชิงสัมพัทธ์ไม่ได้จำกัดอยู่ที่ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจหรือการเมืองเท่านั้น แต่ยังครอบคลุม “ความคับข้องใจเชิงอัตลักษณ์” (Identity-based Deprivation) โดยเฉพาะในกลุ่มที่รู้สึกว่าตนถูกกีดกันจากสังคมหลักหรือถูกลดทอนคุณค่าทางศาสนาและวัฒนธรรม ความรู้สึกนี้ได้รับการขยายและตอกย้ำผ่านสื่อออนไลน์และเนื้อหาชวนเชื่อ ส่งผลให้เกิดการสร้างอารมณ์ร่วมของ “การถูกกระทำ” ซึ่งกลายเป็นเชื้อเพลิงให้การแสวงหาการยอมรับในรูปแบบที่รุนแรง

1.2 Identity Fusion (IF) : กลไกแห่งการหลอมรวมอัตลักษณ์

ในโลกดิจิทัล การหลอมรวมอัตลักษณ์เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและเข้มข้น กลุ่มก่อการร้ายใช้กลยุทธ์การสร้าง “ชุมชนอุดมการณ์เสมือนจริง” ที่ให้ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่ง ความภาคภูมิใจและความหมายในชีวิตแก่สมาชิกใหม่ ภาวะ IF นี้มีพลังมากกว่าศรัทธาในอุดมการณ์ เพราะเมื่อบุคคลรู้สึกว่าตนเป็นหนึ่งเดียวกับกลุ่มแล้ว พวกเขาจะพร้อมสละแม้ชีวิตเพื่อปกป้องกลุ่ม การสื่อสารออนไลน์จึงทำหน้าที่เป็นพื้นที่เร่งการหลอมรวมทางจิตวิทยานี้ให้เกิดขึ้นในวงกว้างโดยไม่มีข้อจำกัดทางภูมิศาสตร์

2. พลวัตของอัตลักษณ์และเครื่องมือดิจิทัล : จากการศึกษาความเข้าใจพลวัตของอัตลักษณ์และการใช้ประโยชน์จากเครื่องมือดิจิทัลในการคัดเลือกสมาชิกและโฆษณาชวนเชื่อ ผลวิจัย พบการเปลี่ยนผ่านโครงสร้างจากลำดับชั้นสู่เครือข่ายกระจายศูนย์ (Decentralized Networks) อย่างชัดเจน มีการใช้กลยุทธ์เพศสภาพ (Gender Strategy) ดึงดูดสตรีเข้ามามีบทบาทมากขึ้น และใช้การโฆษณาชวนเชื่อผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อคัดเลือกสมาชิกแบบเจาะจง (Micro-targeting) โดยเฉพาะการสร้างภาพบทบาทของผู้หญิงในฐานะแม่ผู้เสียสละหรือผู้พิทักษ์ศาสนา เพื่อกระตุ้นการหลอมรวมอัตลักษณ์ของผู้หญิงในบริบทอนุรักษ์นิยม

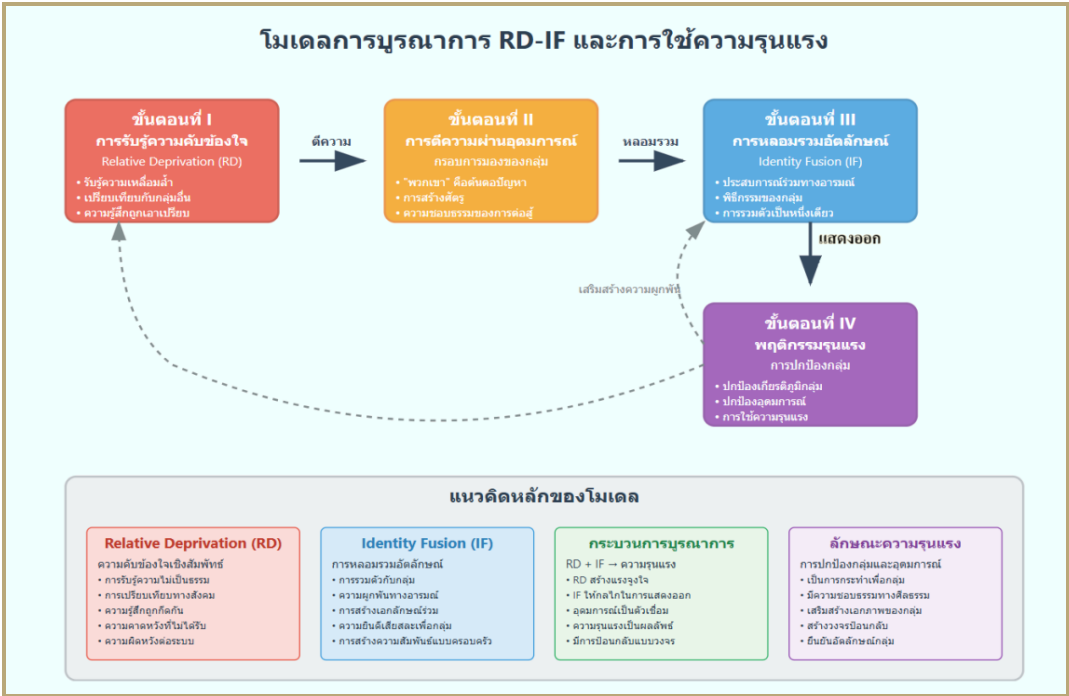
บทบาทของเทคโนโลยี : แพลตฟอร์มดิจิทัลทำหน้าที่เป็น "ตัวเร่งปฏิกิริยา" (Accelerator) ในการสร้าง IF ผ่านห้องสะท้อนเสียง (Echo Chamber) ที่ตอกย้ำความเกลียดชังและสร้างชุมชนเสมือนจริง ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ระบุว่า "ปัจจุบันการระดมมวลชนไม่ต้องใช้ค่ายฝึกในป่า แต่ใช้กลุ่มลับในแอปพลิเคชันแชท ซึ่งเจ้าหน้าที่รัฐเข้าถึงได้ยาก" (KI_03)

มิติเพศสภาพ : พบการใช้กลยุทธ์ทางเพศสภาพที่ซับซ้อนขึ้น กลุ่มก่อการร้ายใช้วาทกรรม “แม่ผู้เสียสละ” หรือ “ภรรยาผู้ภักดี” ผ่านสื่อออนไลน์เพื่อดึงดูดสตรีเข้าสู่ขบวนการทั้งในฐานะผู้สนับสนุนและผู้ปฏิบัติการ ซึ่งเป็นประเด็นที่นโยบายความมั่นคงเดิมมักมองข้าม ซึ่งบทบาทของผู้หญิงในการก่อการร้ายมักถูกมองข้าม แต่ในความจริง ผู้หญิงมีบทบาททั้งในเชิงโฆษณาชวนเชื่อ การจัดการด้านโลจิสติกส์ และแม้แต่การเป็น “มือระเบิดพลีชีพ” ตัวอย่างจาก Boko Haram และ ISIS แสดงให้เห็นว่าผู้หญิงสามารถมีบทบาททั้งเป็นผู้ลงมือและผู้สนับสนุน (Ness, 2005) ในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ พบว่าในพื้นที่ชายแดนใต้ ผู้หญิงมีบทบาทสำคัญในการส่งผ่าน “ความคับข้องใจ” ระหว่างรุ่นผ่านการเลี้ยงดูและการถ่ายทอดความทรงจำร่วม (collective memory)

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนผ่านจากองค์กรแบบลำดับชั้นสู่เครือข่ายกระจายศูนย์ (Decentralized Networks) ซึ่งใช้เทคโนโลยีเข้ารหัสและ AI ในการประสานงาน นอกจากนี้ กลุ่มก่อการร้ายยังใช้ “กลยุทธ์ทางเพศสภาพ” (Gender Strategy) ในการสรรหาสมาชิก โดยเฉพาะการสร้างภาพบทบาทของผู้หญิงในฐานะแม่ผู้เสียสละหรือผู้พิทักษ์ศาสนา เพื่อกระตุ้นการหลอมรวมอัตลักษณ์ของผู้หญิงในบริบทอนุรักษนิยม ผลการศึกษาชี้ให้เห็นการเปลี่ยนผ่านโครงสร้างองค์กรอย่างชัดเจนจากระบบสั่งการตามลำดับชั้น (Hierarchical) มาสู่เครือข่ายไร้ศูนย์กลาง (Decentralized Networks) ที่ขับเคลื่อนด้วยข้อมูลข่าวสาร

3. ความเสี่ยงใหม่และแนวทางนโยบาย : ผลการประเมินความเสี่ยงใหม่ ๆ และเสนอแนวทางเชิงนโยบายเพื่อต่อต้านการก่อการร้ายที่มีประสิทธิภาพในยุคดิจิทัล พบว่า ความเสี่ยงใหม่ในยุคดิจิทัลเกิดจากการใช้ AI ในการผลิตสื่อโฆษณาชวนเชื่อที่แนบเนียน (Deep fakes) และการใช้สกุลเงินดิจิทัลในการระดมทุนข้ามชาติ ที่ตรวจสอบเส้นทางได้ยาก

ข้อเสนอเชิงนโยบาย : ผลการวิจัยเสนอให้เปลี่ยนจุดเน้นจาก “การปราบปรามทางทหาร” เป็น “นโยบายความมั่นคง P/CVE (Preventing and Countering Violent Extremism)” ที่บูรณาการมุ่งเน้นการสร้างภูมิคุ้มกันทางดิจิทัลให้เยาวชน การเปิดพื้นที่ทางการเมืองให้ผู้คนต่าง และการดึงสตรีเข้ามาเป็นหุ้นส่วนในการสร้างสันติภาพซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของสหประชาชาติที่เน้น “Whole-of-Society Approach”

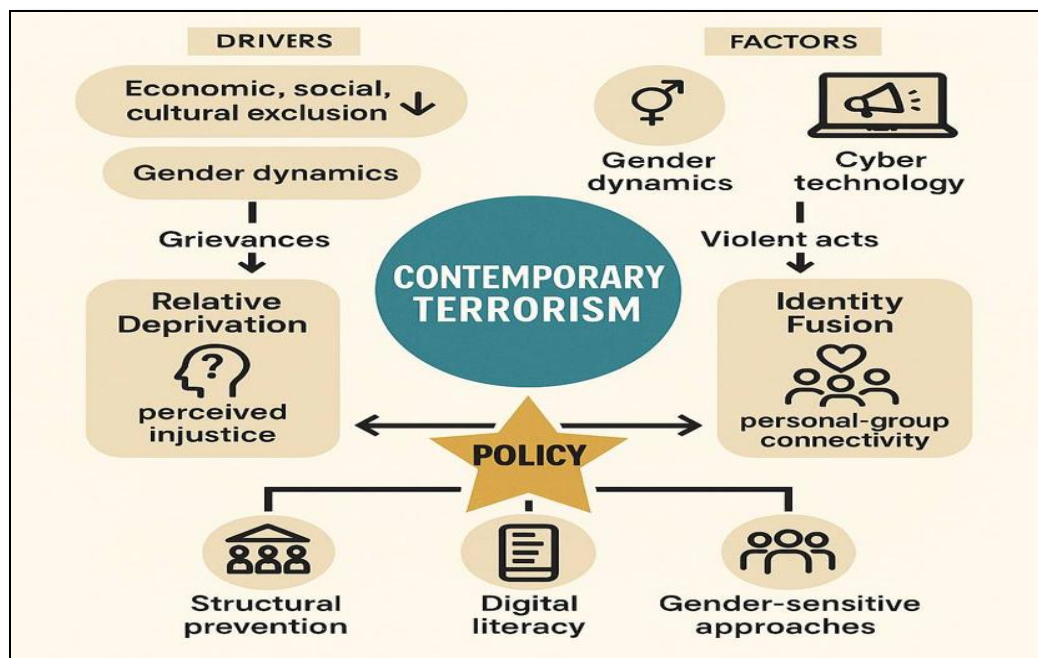
ภาพที่ 2 กรอบการวิเคราะห์พลวัตการก่อการร้าย RD-IF เชิงบูรณาการ
ที่มา : การสังเคราะห์และพัฒนาของผู้วิจัย (ฐิษาด มะลูลีม และคณะ, 2568)

ตารางที่ 1 จำนวนเหตุการณ์ก่อการร้ายในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (2010–2024)

ประเทศ	เหตุการณ์	สัดส่วน	เฉลี่ยต่อปี
ฟิลิปปินส์	6,367	46%	424
ไทย	3,876	28%	258
ประเทศอื่นๆ	3,599	26%	240
รวม	13,842	100%	922

ที่มา : (ประมวลผลโดยผู้วิจัยจากฐานข้อมูล Global Terrorism Database (GTD), 2024)

จากตารางที่ 1 พบว่า สถิติการก่อการร้ายในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตามฐานข้อมูล Global Terrorism Database (GTD), 2024) ซึ่งบันทึก "เหตุการณ์" ที่เกี่ยวข้องกับการก่อการร้าย พบว่าประเทศไทยมีเหตุการณ์สะสม 3,876 ครั้งระหว่างปี 2010–2024 คิดเป็น 28% ของภูมิภาค ขณะที่ฟิลิปปินส์สูงถึง 6,367 ครั้ง (46%)

ภาพที่ 3 โมเดลความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยขับเคลื่อนการก่อการร้ายร่วมสมัยเชื่อมโยงกรอบแนวคิด
ที่มา : สร้างขึ้นโดยผู้วิจัย โดยเชื่อมโยงกรอบแนวคิด Relative Deprivation และ Identity Fusion เข้ากับตัวเร่งทางเพศ เทคโนโลยี และข้อเสนอเชิงนโยบาย

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์เปรียบเทียบกรณีศึกษา Al-Qaeda, ISIS และกลุ่มในปาตานี

กลุ่ม	อุดมการณ์	แรงขับ	Fusion Mechanism	บริบท
Al-Qaeda	ญิฮาด-ต้านจักรวรรดินิยม	การรุกรานของตะวันตก	อุมมะฮ์ดักดีลียะฮ์	โลกอาหรับ
ISIS	รัฐอิสลาม	การกดขี่	การประกาศค่อลีฟะฮ์	ซีเรีย/อิรัก
ปาตานี	อัตลักษณ์มลายู-มุสลิม	ความเหลื่อมล้ำ ท้องถิ่น	การกดทับทางวัฒนธรรม	ภาคใต้ ไทย

ที่มา : วิเคราะห์โดยผู้วิจัย (ญิฮาด มะลูลีม และคณะ, 2568)

กรอบแนวคิดนี้แสดงให้เห็นถึงการวิเคราะห์เปรียบเทียบกลไกการก่อตัวและการดำเนินงานของกลุ่มติดอาวุธสามกลุ่มสำคัญ โดยใช้ตัวแปรหลัก 5 ประการ ดังแสดงในตารางที่ 2

1. **กลุ่ม** - หน่วยวิเคราะห์หลักคือ Al-Qaeda, ISIS และกลุ่มติดอาวุธในปาตานี
2. **อุดมการณ์** - ระบบความเชื่อและเป้าหมายสูงสุดที่แตกต่างกัน : Al-Qaeda มุ่งเน้นญิฮาดเพื่อต่อต้านการแทรกแซงของตะวันตก, ISIS เน้นการสร้างรัฐอิสลามที่สมบูรณ์, ปาตานีเน้นการรักษาอัตลักษณ์มลายู-มุสลิม
3. **แรงขับ** - ปัจจัยกระตุ้นที่ทำให้เกิดการเคลื่อนไหว : การรุกรานทางการเมืองและทหาร (Al-Qaeda), การกดขี่ทางสังคม-การเมือง (ISIS), ความเหลื่อมล้ำและการเลือกปฏิบัติในท้องถิ่น (ปาตานี)
4. **Fusion Mechanism** - กลไกการรวมตัวและสร้างความชอบธรรม : อุมมะฮ์คัศดีสิหฺ (ความเป็นหนึ่งเดียวของชุมชนมุสลิม), การประกาศคอลิฟะฮ์ (อำนาจทางศาสนา-การเมือง), การกดขี่ทางวัฒนธรรม (ความต้องการปกป้องเอกลักษณ์)
5. **บริบท** - พื้นที่ปฏิบัติการและสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์: ระดับโลก (Al-Qaeda), ระดับภูมิภาคตะวันออกกลาง (ISIS), ระดับท้องถิ่นภาคใต้ (ปาตานี)

กรอบนี้ช่วยให้เข้าใจว่าแม้กลุ่มเหล่านี้จะมีรากฐานทางศาสนาร่วมกัน แต่มีการปรับตัวและกลยุทธ์ที่แตกต่างตามบริบททางสังคม-การเมืองและภูมิศาสตร์ที่เฉพาะเจาะจง นอกจากนี้ ตารางที่ 3 แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มของเหตุการณ์ที่สะท้อนการเปลี่ยนผ่านจากรูปแบบดั้งเดิมสู่ยุคดิจิทัล

ตารางที่ 3 แนวโน้มเหตุการณ์การก่อการร้ายทั่วโลก (ปี 2020-2024)

ปี	จำนวนเหตุการณ์	จำนวนผู้เสียชีวิต	รูปแบบการโจมตีที่โดดเด่น
2020	8,978	10,632	การโจมตีด้วยอาวุธเบาและระเบิดแสวงเครื่อง
2021	9,335	11,353	การโจมตีเป้าหมายอ่อนแอ, การใช้อยานพาหนะ
2022	8,435	9,930	การโจมตีรายเดี่ยวที่ได้รับแรงบันดาลใจจากสื่อดิจิทัล
2023	8,822	11,200	การประสานงานผ่านช่องทางเข้ารหัส, การโจมตีไซเบอร์
2024	9,101	11,540	การใช้เทคโนโลยี AI และ Drone ในการก่อการร้าย

ที่มา : (National Consortium for the Study of Terrorism and Responses to Terrorism (START), 2024)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ข้อค้นพบสะท้อนให้เห็นว่าการก่อการร้ายร่วมสมัยไม่ใช่เพียงผลลัพธ์ของโครงสร้างทางสังคมที่ไม่เท่าเทียม แต่เป็นกระบวนการเชิงจิตวิทยาที่ถูกเร่งให้รุนแรงขึ้นด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล

1. ปัจจัยขับเคลื่อนการก่อการร้าย ผลจากการวิจัยพบว่า ความคับข้องใจทางเศรษฐกิจ การศึกษา และวัฒนธรรม เป็นตัวแปรร่วมที่สำคัญในทุกกรณีศึกษา โดยเฉพาะในจังหวัดชายแดนใต้ ที่เยาวชนจำนวนไม่น้อยรู้สึกถูกปฏิเสธอัตลักษณ์มลายูมุสลิมจากรัฐกลาง ที่เป็นเช่นนี้เพราะความรู้สึกไม่ได้รับความเป็นธรรมเป็นเงื่อนไขตั้งต้นที่ทำให้บุคคลเปิดรับอุดมการณ์ต่อต้านรัฐเมื่อผสมกับกลไก การหลอมรวมอัตลักษณ์ (Identity Fusion) ทำให้บุคคลพร้อมใช้ความรุนแรงเพื่อปกป้องกลุ่ม (Gurr, 1970; Swann et al, 2012) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Suphattra Yodsurang (2024) ที่พบว่าระดับความรุนแรงขึ้นอยู่กับเงื่อนไขสถานการณ์และนโยบายรัฐ และงานของเสนาะ พรรณพิบูล (2560) ที่ยืนยันว่ารากเหง้าปัญหามาจากความรู้สึกที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมทางประวัติศาสตร์และอัตลักษณ์ ซึ่งได้กล่าวถึงลักษณะของการก่อการร้ายหรือการใช้ความรุนแรง ซึ่งนักวิชาการ และนักการทหารหลายท่านที่วิเคราะห์ไปในทิศทางเดียวกันว่า มีสาเหตุมาจากประวัติศาสตร์ ศาสนา ขนบประเพณี อัตลักษณ์ ความอคติ และความยุติธรรม ขึ้นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ซึ่งโดยอัตลักษณ์แล้วประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ใช้ภาษายาวีเป็นภาษาประจำถิ่น มีวัฒนธรรมประเพณีเป็นของตนเอง ประกอบกับในทางประวัติศาสตร์พื้นที่ดังกล่าว แต่เดิมเคยเป็นอาณาจักรที่เจริญรุ่งเรือง แต่ต่อมากลายเป็นหัวเมืองประเทศราชของสยาม โดยมีเจ้าเมืองเชื้อสายมลายูเป็นเจ้าผู้ปกครอง จึงได้เคยพยายามก่อกบฏเพื่อแยกตัวเองเป็นอิสระหลายครั้ง แต่ไม่ประสบความสำเร็จ จึงมีกลุ่มคนบางกลุ่ม ซึ่งได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์ และแนวความคิดในการแบ่งแยกดินแดน เพื่อทำการปกครองตนเอง

การศึกษาครั้งนี้ได้แสดงให้เห็นภาพรวมของพลวัตการก่อการร้ายร่วมสมัยในยุคดิจิทัลอย่างเป็นระบบ โดยใช้กรอบการวิเคราะห์แบบบูรณาการระหว่างแนวคิด “ความคับข้องใจเชิงสัมพัทธ์”(Relative Deprivation: RD) และ “การหลอมรวมอัตลักษณ์” (Identity Fusion : IF) เป็นเครื่องมือในการอธิบายกลไกเชิงจิตวิทยา-สังคมที่ผลักดันให้บุคคลเข้าสู่ความรุนแรง ผลการศึกษาได้ยืนยันว่า RD ทำหน้าที่เป็นปัจจัยเชิงโครงสร้างที่ก่อให้เกิดความรู้สึกไม่พอใจ ความรู้สึกถูกละเลย และการขาดโอกาสทางสังคม ซึ่งเป็นพื้นฐานของความเปราะบางทางอารมณ์ ส่วน IF ทำหน้าที่เป็นกลไกเชื่อมโยงทางจิตวิทยาที่แปรเปลี่ยนความคับข้องใจดังกล่าวให้กลายเป็น

“ความผูกพันเชิงอัตลักษณ์” ที่แน่นแฟ้นระหว่างบุคคลกับกลุ่ม เมื่อบุคคลรู้สึกwatan เป็นหนึ่งเดียวกับกลุ่ม พวกเขาจะพร้อมยอมรับการใช้ความรุนแรงเพื่อปกป้องกลุ่มหรืออุดมการณ์ที่ยึดถือ

การบูรณาการแนวคิด RD และ IF ทำให้เห็นภาพชัดว่า RD เป็นตัวสร้าง “ช่องว่างทางอารมณ์” ที่เปิดโอกาสให้การหลอมรวมอัตลักษณ์เกิดขึ้น ส่วน IF เป็นกลไกที่ปิดช่องว่างนั้นด้วยความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียว การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัลจึงทำให้กระบวนการนี้เกิดขึ้นรวดเร็วและยากต่อการควบคุม (Accelerated Radicalization)

2. พลวัตอัตลักษณ์และเทคโนโลยี สิ่งที่พบแตกต่างจากงานวิจัยเดิม สิ่ง que การศึกษานี้ค้นพบเพิ่มเติมจากงานวิจัยเดิม คือ บทบาทของเทคโนโลยีในฐานะ “ผู้สร้างอัตลักษณ์ใหม่” งานวิจัยในอดีตมักมองเทคโนโลยีเป็นเพียงเครื่องมือสื่อสาร แต่ผลการวิจัยนี้ชี้ว่า อัลกอริทึมของโซเชียลมีเดีย (เช่น TikTok, Telegram) มีส่วนช่วย “คัดกรอง” และ “บ่มเพาะ” (Incubate) ผู้ที่มีแนวโน้มหัวรุนแรงให้มาเจอกันและหลอมรวมกันได้เร็วกว่ากระบวนการในโลกกายภาพ ตัวอย่างเช่น การใช้ AI สร้างเนื้อหาปลุกเร้าที่ปรับแต่งให้เข้ากับ ความสนใจส่วนบุคคล (Personalized Propaganda) ทำให้กระบวนการล้างสมองมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

ความเชื่อมโยงระหว่างเพศสภาพ-เทคโนโลยี-การคัดเลือกสมาชิก ผลการวิจัยชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ใหม่ที่สำคัญ คือ กลุ่มก่อการร้ายใช้เทคโนโลยีในการเจาะกลุ่มเป้าหมายสตรีอย่างเฉพาะเจาะจง โดยสร้างเนื้อหาที่เล่นกับอารมณ์ความรู้สึกและบทบาททางเพศ (เช่น ความเป็นแม่, ผู้ปกป้องศาสนา) ซึ่งขัดแย้งกับภาพจำเดิมที่มองสตรีเป็นเพียงเหยื่อ การใช้สื่อออนไลน์ทำให้สตรีสามารถเข้ามา มีบทบาทในขบวนการได้โดยไม่ต้องออกจากบ้าน ซึ่งท้าทายมาตรการเฝ้าระวังแบบเดิมของรัฐ

3. ความเสี่ยงใหม่และแนวทางนโยบาย ผลการประเมินความเสี่ยงใหม่ๆ และเสนอแนวทางเชิงนโยบายเพื่อการต่อต้านการก่อการร้ายที่มีประสิทธิภาพในยุคดิจิทัล พบว่า ความเสี่ยงใหม่ในยุคดิจิทัลเกิดจากการใช้ AI ในการผลิตสื่อโฆษณาชวนเชื่อที่แนบเนียน (Deep fakes) และพื้นที่ออนไลน์เป็น “ห้องบ่มเพาะ” ความรุนแรงที่ตรวจสอบยาก ผลการศึกษาเสนอแนวทาง “นโยบายความมั่นคง P/CVE” ที่เน้นการสร้างภูมิคุ้มกันทางอัตลักษณ์ (Identity Resilience) การดึงชุมชนและสตรีเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการสันติภาพ และการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล

ในมิติการกำหนดนโยบาย การศึกษาเสนอให้ปรับแนวทาง P/CVE จากการเน้น “การสกัดกั้นข้อมูล” (Content Removal) ไปสู่การ “สร้างภูมิคุ้มกันเชิงอัตลักษณ์” (Identity Resilience) โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชน การเปิดพื้นที่ให้เยาวชนสามารถแสดงออกถึงความคับข้องใจในเชิงสร้างสรรค์จะช่วยลดโอกาสที่พวกเขาจะถูกชักจูงสู่ความรุนแรง นอกจากนี้

การบูรณาการมิติทางเพศสภาพในนโยบายความมั่นคงยังเป็นสิ่งจำเป็น เพราะการมีส่วนร่วมของผู้หญิงในกระบวนการสันติภาพเป็นกลไกสำคัญในการลดการใช้ความรุนแรงเชิงโครงสร้าง

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยเพื่อให้เกิดความเข้าใจในขอบเขตของงานวิจัยชิ้นนี้ ผู้วิจัยเห็นควรระบุข้อจำกัดที่สำคัญไว้ดังนี้

1. ข้อจำกัดเชิงระเบียบวิธี : เนื่องจากเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ การค้นพบจึงมุ่งเน้นการอธิบายปรากฏการณ์เชิงลึกในบริบทเฉพาะ ไม่สามารถนำไปสรุปอ้างอิง (generalize) เชิงสถิติกับประชากรทั้งหมดได้ การเข้าถึงสมาชิกกลุ่มก่อการร้ายมีข้อจำกัดด้านจริยธรรมและความปลอดภัย

2. ข้อจำกัดในการเข้าถึงข้อมูล : การเข้าถึงกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกของกลุ่มก่อการร้ายโดยตรงเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนและมีความเสี่ยงสูง ทำให้การเก็บข้อมูลต้องอาศัยมุมมองจากผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ และผู้ทำงานในพื้นที่เป็นหลัก ซึ่งอาจมีมุมมองที่แตกต่างจากผู้ลงมือกระทำโดยตรง

3. การพัฒนานโยบายเชิงรุก : หน่วยงานความมั่นคง เช่น กอ.รมน. และ ศอ.บต. ควรนำผลวิจัยเรื่องกลไกการหลอมรวมอัตลักษณ์ไปปรับใช้ในการออกแบบโครงการพาคนกลับบ้าน โดยเน้นการฟื้นฟูความสัมพันธ์ทางสังคมมากกว่าการให้ผลประโยชน์ทางวัตถุเพียงอย่างเดียว

4. การสื่อสารเชิงยุทธศาสตร์ : กระทรวงการต่างประเทศและหน่วยงานด้านสื่อ ควรนำองค์ความรู้เรื่อง Narrative Counter-extremism ไปใช้ผลิตสื่อสร้างสรรค์เพื่อตอบโต้ข่าวลวงและแนวคิดสุดโต่ง โดยเน้นการสร้างเรื่องเล่าทางเลือก (Alternative Narratives) ที่ส่งเสริมการอยู่ร่วมกัน

5. การเฝ้าระวังทางดิจิทัล : หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรพัฒนาระบบเฝ้าระวังที่ใช้ AI ในการตรวจจับสัญญาณการรวมกลุ่มหัวรุนแรงในโลกออนไลน์ โดยเคารพสิทธิความเป็นส่วนตัว ช่องว่างทางอารมณ์” ที่เปิดโอกาสให้การหลอมรวมอัตลักษณ์เกิดขึ้น ส่วน IF เป็นกลไกที่ปิดช่องว่างนั้นด้วยความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียว การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัลจึงทำให้กระบวนการนี้เกิดขึ้นรวดเร็วและยากต่อการควบคุม (Accelerated Radicalization)

6. ในมาตรการกำหนดนโยบาย : การศึกษาเสนอให้ปรับแนวทาง P/CVE จากการเน้น “การสกัดกั้นข้อมูล” (Content Removal) ไปสู่การ “สร้างภูมิคุ้มกันเชิงอัตลักษณ์” (Identity Resilience) โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชน การเปิดพื้นที่ให้เยาวชนสามารถแสดงออกถึงความคับข้องใจในเชิงสร้างสรรค์จะช่วยลดโอกาสที่พวกเขาจะถูกชักจูงสู่ความรุนแรง นอกจากนี้การบูรณาการ

มิติทางเพศสภาพในนโยบายความมั่นคงยังเป็นสิ่งจำเป็น เพราะการมีส่วนร่วมของผู้หญิงในกระบวนการสันติภาพเป็นกลไกสำคัญในการลดการใช้ความรุนแรงเชิงโครงสร้าง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. การประเมินนโยบาย P/CVE ในบริบทต่างประเทศและท้องถิ่น : ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลลัพธ์ของนโยบายในหลากหลายพื้นที่ เพื่อพัฒนาแนวทางที่เหมาะสมกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรม
2. ควรมีการวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed-method) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงปริมาณมายืนยันขนาดของปัญหา
3. ควรทำการศึกษาด้วยวิธีการวิเคราะห์เครือข่ายทางสังคม (Social Network Analysis - SNA) เพื่อทำความเข้าใจโครงสร้างความสัมพันธ์และการแพร่กระจายของข้อมูลเท็จในเครือข่ายออนไลน์ของกลุ่มสุดโต่ง
4. ควรศึกษาเจาะลึกเรื่องกลไกการเข้าสู่ความรุนแรง (Radicalization) ของเยาวชนไทยในกลุ่มเกมออนไลน์ (Online Gaming Communities) ซึ่งเป็นพื้นที่เสี่ยงใหม่ที่กำลังถูกละเลย
5. การวิจัยระยะยาวเกี่ยวกับผลของการแทรกแซงเชิงชุมชน: ควรติดตามผลลัพธ์ของโครงการสร้างภูมิคุ้มกันเชิงอัตลักษณ์ในชุมชน เพื่อประเมินความยั่งยืนของแนวทางการป้องกันความรุนแรง

เอกสารอ้างอิง (References)

- จิตราภรณ์ โสติกุล. (2565). การก่อการร้ายทางไซเบอร์: ปัญหาการนิยาม เขตอำนาจ และการบังคับใช้กฎหมาย. วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายระหว่างประเทศ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พิมพ์ชนก จันทบูรณ์ และสุนนทิพย์ จิตสว่าง. (2566). “บทบาทของผู้หญิงในการก่อการร้าย.” วารสารรัชต์ภาคย์. 17(53): 85-102.
- วิทยาลัยสื่อสารการเมือง มหาวิทยาลัยเกริก. (2567). รายงานวิจัย การก่อการร้ายในโลกร่วมสมัย : ที่มาและผลกระทบต่อสังคมโลก. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกริก.
- เสนาะ พรรณพิกุล. (2560). “ปัจจัยที่มีผลต่อการแก้ไขปัญหการก่อความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย.” วารสารรังสิตบัณฑิตศึกษาในกลุ่มธุรกิจและสังคมศาสตร์. 2(2): 15-27.

- Conway, M., Scrivens, R., & Macnair, L. (2019). "Right-wing extremists' persistent online presence: History and contemporary trends." **International Centre for Counter-Terrorism – The Hague**. 10(2) : 1–15.
- Doosje, B., Loseman, A., & van den Bos, K. (2013). "Determinants of radicalization of Islamic youth in the Netherlands : Personal uncertainty, perceived injustice, and perceived group threat." **Journal of Social Issues**. 69(3) : 586–604.
- Guests, G., Namey, E., & Chen, M. (2020). "A simple method to assess and report thematic saturation in qualitative research." **PLOS ONE**. 15(5) : e0232076.
- Gurr, T. R. (1970). **Why men rebel**. Princeton University Press.
- Kruglanski, A. W. et al. (2014). "The psychology of radicalization and deradicalization : How significance quest impacts violent extremism." **Political Psychology**. 35(S1) : 69–93.
- National Consortium for the Study of Terrorism and Responses to Terrorism (START). (2024). "Global Terrorism Database (GTD)." [Online]. Available : <https://www.start.umd.edu/gtd> Retrieved November 6, 2025.
- Ness, C. D. (2005). "The rise in female violence." **Daedalus**. 136(1) : 84–93.
- Swann, W. B. et al. (2012). "Dying and killing for one's group : Identity fusion moderates responses to intergroup versions of the trolley problem." **Psychological Science**. 21(8) : 1176–1183.
- Yodsurang, S. (2024). "การก่อการร้ายและการก่อความไม่สงบในประเทศไทย." **วารสารวิชาการการจัดการภาครัฐและเอกชน**. 4(3) : 171-182.

ประสิทธิผลของการดำเนินงานด้านการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม
ของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจภูธรเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี
Effectiveness of Crime Prevention and Suppression Operations
by Police Officers at Mueang Lopburi Provincial Police Station,
Lopburi Province

นรเสฏฐ์ หยั่งถึงนพชัย¹

Noraset Yungtungnoppachai¹

Received : June 18, 2025; Revised : December 29, 2025; Accepted : December 30, 2025

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ ได้แก่ 1) เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลในการดำเนินงานด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจภูธรเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการดำเนินงานด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของข้าราชการตำรวจ และ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับประสิทธิผลในการดำเนินงานด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยใช้ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ข้าราชการตำรวจที่ปฏิบัติงานด้านป้องกันและปราบปราม จำนวน 116 คน ที่ได้มาโดยการเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม ข้อมูลที่ได้ทำการวิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และการวิเคราะห์เชิงสถิติ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลวิจัยพบว่า 1) ระดับประสิทธิผลในดำเนินงานด้านการป้องกันปราบปรามของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจภูธรเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในดำเนินงาน โดยรวมมีระดับมาก โดยปัจจัยส่วนบุคคลมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ปัจจัยด้านการบริหาร ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมการทำงาน และปัจจัยด้านเครือข่าย 3) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับประสิทธิผลงาน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ระดับชั้นยศ และอายุงาน

¹ อาจารย์ (สบ 3) กลุ่มงานอาจารย์ ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค 1 วิทยาลัยการตำรวจ. Teachers' Group, Provincial Police Training Center Region 1, Police College; e-mail : Noraset2436@gmail.com.

มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิผลในการดำเนินงาน ไม่แตกต่างกัน ส่วนปัจจัยด้านระดับการศึกษาพบว่า มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิผลในการดำเนินงาน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ (Keywords) : ประสิทธิภาพ, การป้องกันอาชญากรรม, การปราบปราม, ข้าราชการตำรวจ, ลพบุรี

Abstract

The purposes of this research were : 1) to study the effectiveness level of crime prevention and suppression operations of police officers at Mueang Lopburi Provincial Police Station, Lopburi Province, 2) to investigate the factors affecting the effectiveness of crime prevention and suppression operations, and 3) to examine the relationship between these factors and the effectiveness of police operations. This study employed a qualitative research approach. The population and sample group consisted of 116 police officers working in crime prevention and suppression, selected by purposive sampling. The research instrument was a questionnaire. Data were analyzed using content analysis and statistical methods including percentage, mean, and standard deviation. The research found that 1) the overall effectiveness of crime prevention and suppression operations by police officers at the Lopburi City Police Station, Lopburi Province, was at a moderate level. 2) Factors affecting overall operational effectiveness were found to be at a high level, with personal factors having the highest average score, followed by management factors, work environment factors, and network factors. 3) The relationship between factors and work effectiveness was found to include personal factors such as gender, age, education level, income, rank, and years of service, which did not show significant differences in their relationship to work effectiveness. Regarding educational level, a statistically significant correlation was found between educational attainment and work effectiveness at the 0.05 level.

Keywords : Effectiveness, Crime Prevention, Crime Suppression, Police Officers, Lopburi

บทนำ (Introduction)

ปัญหาอาชญากรรมเป็นอุปสรรคที่สำคัญประการหนึ่งในการพัฒนาประเทศ โดยพบว่าจากสถิติในการเกิดคดีทางอาญามีแนวโน้มที่สูงขึ้นทุกปี ซึ่งในปี 2567 มีคดีอาญาทั้งหมด 218,421 คดี จับกุมได้ 196,148 คดี ผู้ต้องหา 237,223 คน (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2567) ส่งผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน และยังเป็นปัญหาอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้าน สำนักงานตำรวจ

แห่งชาติเป็นผู้รับผิดชอบตำรวจจึงถือเป็นกลไกสำคัญในการรักษาตึกในสังคม ถือกำเนิดมาตั้งแต่สมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 แห่งราชอาณาจักรกรุงศรีอยุธยา (พ.ศ.1985) มีผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยมีอำนาจหน้าที่ในการรักษาความมั่นคงภายในส่วนที่เกี่ยวกับการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม การรักษาความปลอดภัยและความสงบเรียบร้อยของประชาชนและมีอำนาจหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนด

ข้าราชการตำรวจเป็นบุคคลหนึ่งในหน่วยงานภาครัฐอยู่ภายใต้กำกับของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีหน้าที่คอยดูแลรักษาความสงบสุขให้กับประชาชน โดยความสุขของบุคคลที่เกิดจากการปฏิบัติงานและมีผลต่อความสำเร็จของงาน หากบุคคลในองค์กรใดไม่มีความพึงพอใจในการทำงานจะเป็นมูลเหตุหนึ่งที่ทำให้ผลงานและการปฏิบัติงานต่ำ คุณภาพของงานลดลงอาจจะก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรมเพิ่มขึ้นได้ แต่หากองค์กรใดบุคลากรที่มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานสูง มีการทำงานในทางบวก ผลที่ได้รับตอบแทนจากความพึงพอใจ จะทำให้บุคลากรเกิดความกระตือรือร้นมีขวัญและกำลังใจในการทำงาน รวมทั้งจะส่งผลต่อประสิทธิผลในการทำงานอีกด้วย

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะข้าราชการตำรวจคนหนึ่งได้พบปัญหามากมายในการปฏิบัติงานด้านการป้องกันปราบปราม ส่งผลทำให้ผู้วิจัยเกิดความตั้งใจที่จะศึกษาวิจัยประสิทธิผลของการดำเนินงานด้านการป้องกันปราบปราม ของข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ซึ่งข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ คาดว่าจะมีประโยชน์ในการนำมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไข และเพื่อนำผลการวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการเพิ่มประสิทธิผลของการดำเนินงานด้านการป้องกันปราบปราม ของข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลในการดำเนินงานด้านการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมของข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการดำเนินงานด้านการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจภูธรเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับประสิทธิผลในการดำเนินงานด้านการป้องกันปราบปรามของอาชญากรรมข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจภูธรเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ประสิทธิภาพในการดำเนินงานด้านการป้องกันปราบปรามของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจภูธรเมืองลพบุรี มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาทั้งหมดของประชากร ซึ่งได้แก่ ข้าราชการตำรวจที่ปฏิบัติงานด้านป้องกันปราบปรามจำนวนทั้งสิ้น 116 คน เก็บรวบรวมข้อมูลได้ 116 คิดเป็นร้อยละ 100.00 ของประชากร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่สร้างขึ้นโดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎีและรายงานการวิจัยต่าง ๆ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม คือ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ระดับชั้นยศ อายุราชการ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็นต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันปราบปรามของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจภูธรเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี โดยมีระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามจะมีทั้งหมด 5 ระดับ ได้แก่ 5 =ความคิดเห็นระดับมากที่สุด, 4 = ความคิดเห็นระดับมาก, 3 = ความคิดเห็นระดับปานกลาง, 2 = ความคิดเห็นระดับมากน้อย, 1 = ความคิดเห็นระดับน้อยที่สุด

การกำหนดเกณฑ์ในการประเมินค่าระดับความคิดเห็นต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยนำค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) มาเทียบเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best, 1981 : 182)

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด (Open - ended) ให้เขียนข้อเสนอแนะในการวิจัย

วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้ศึกษาจัดเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการขอความอนุเคราะห์จากผู้บังคับบัญชาสถานีตำรวจภูธรเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ในการแจกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมคืนด้วยตนเอง

2. ผู้ศึกษานำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน มาดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องในการตอบแบบสอบถาม แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

ผลการวิจัย (Research Results)

จากการศึกษาผู้ตอบแบบสอบถามในตอนต้นที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามนั้นพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (92.24%) มีอายุ 51 ปีขึ้นไปมากที่สุด (37.93%) รองลงมาคืออายุ 21-30 ปี (31.03%) และส่วนใหญ่อยู่ในระดับการศึกษาปริญญาตรี (94.82%) รายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 15,001-25,000 บาท (45.68%) โดยส่วนใหญ่ดำรงยศชั้นประทวน (68.10%) และมีอายุงาน 11-15 ปีมากที่สุด (37.93%) ผลการวิจัย พบว่า

1. ระดับประสิทธิผลในดำเนินงานด้านการป้องกันปราบปรามของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจภูธรเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองลพบุรี

จังหวัดลพบุรี มีประสิทธิผลในการดำเนินงานด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 3.00$) โดยด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.16$) รองลงมาคือ ด้านลักษณะงาน ($\bar{X} = 3.11$) ด้านสภาพการทำงาน ($\bar{X} = 3.08$) ด้านนโยบายการบริหารงาน ($\bar{X} = 3.07$) ด้านความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน ($\bar{X} = 3.07$) ด้านค่าตอบแทน ($\bar{X} = 2.86$) และมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านโอกาสและความก้าวหน้า ($\bar{X} = 2.67$)

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในดำเนินงานด้านการป้องกันปราบปรามของข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมมีระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$) โดยปัจจัยส่วนบุคคลมีผลต่อการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามของข้าราชการตำรวจในอันดับแรกมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.24$) รองลงมา ปัจจัยด้านการบริหาร ($\bar{X} = 3.78$) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมการทำงาน ($\bar{X} = 3.45$) และปัจจัยด้านเครือข่าย ($\bar{X} = 3.30$) ตามลำดับ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับประสิทธิผลในการดำเนินงาน ด้านการป้องกันปราบปรามของข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ผลวิเคราะห์พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ระดับชั้นยศ และอายุงาน มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิผลในการดำเนินงาน ไม่แตกต่างกัน ส่วนปัจจัยด้านระดับการศึกษาพบว่ามีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิผลในการดำเนินงาน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 รายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ระดับชั้นยศ อายุการทำงาน

ข้อมูลทั่วไป	สถานภาพส่วนบุคคล	จำนวน (116 คน)	ร้อยละ
เพศ	ชาย	107	92.24
	หญิง	9	7.75
อายุ	21 -30 ปี	36	31.03
	31 – 40 ปี	21	18.10
	41 -50 ปี	15	12.93
	51 ปีขึ้นไป	44	37.93
รวม		116	100.0

จากตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศชายคิดเป็นร้อยละ 92.24 รองลงมาคือเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 7.75 ส่วนใหญ่มีอายุ 51 ปีขึ้นไปมีมากที่สุด (ร้อยละ 37.93) รองลงมาคือ 21-30 ปี (ร้อยละ 31.03) อายุ 31-40 ปี (ร้อยละ 18.10) และอายุ 41-50 ปี

คิดเป็นร้อยละ 12.93 การศึกษาระดับปริญญาตรีมีมากที่สุด (ร้อยละ 94.82) รองลงมาได้แก่ ระดับสูงกว่าปริญญาตรี (ร้อยละ 5.17) ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน 15,001- 25,000 บาท (ร้อยละ 45.68) รองลงมารายได้ไม่เกิน 15,000 บาท (ร้อยละ 27.58) รายได้ต่อเดือน 25,001-35,000 บาท (ร้อยละ 16.37) และรายได้ 35,001 บาทขึ้นไป (ร้อยละ 10.34) ส่วนใหญ่เป็นระดับชั้นประทวน (ร้อยละ 68.10) และระดับชั้นสัญญาบัตร (ร้อยละ 31.89) มีอายุการทำงาน 11-15 ปี (ร้อยละ 37.93) รองลงมาอายุการทำงานน้อยกว่า 5 ปี (ร้อยละ 22.41) อายุงาน 16-20 ปี (ร้อยละ 15.51) อายุงานมากกว่า 20 ปี (ร้อยละ 13.79) อายุงาน 5 - 10 ปี (ร้อยละ 10.34) ตามลำดับ

ตอนที่ 1 ระดับประสิทธิผลในการดำเนินงานด้านป้องกันปราบปรามของข้าราชการตำรวจภูธร เมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี

ตารางที่ 2 ระดับประสิทธิผลในการดำเนินงานด้านป้องกันปราบปรามของข้าราชการตำรวจภูธร เมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี โดยภาพรวมและรายด้าน

ระดับประสิทธิผลในการดำเนินงานด้านโอกาสและความก้าวหน้า	$\bar{X}$	S.D.	ระดับประสิทธิผล
1. ด้านลักษณะงาน	3.11	0.89	ปานกลาง
2. ด้านสภาพการทำงาน	3.08	1.44	ปานกลาง
3. ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา	3.16	0.81	ปานกลาง
4. ด้านความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน	3.07	0.83	ปานกลาง
5. ด้านค่าตอบแทน	2.86	0.84	ปานกลาง
6. ด้านนโยบายการบริหารงาน	3.07	1.51	ปานกลาง
7. ด้านโอกาสและความก้าวหน้า	2.67	6.77	ปานกลาง
รวม	3.00	0.86	ปานกลาง

จากตารางที่ 2 พบว่า ข้าราชการตำรวจมีประสิทธิผลในด้านต่าง ๆ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.00$) ถ้าพิจารณาค่าเฉลี่ย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านลักษณะงาน ($\bar{X} = 3.10$) รองลงมาคือ ด้านสภาพการทำงาน ($\bar{X} = 3.10$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โอกาสและความก้าวหน้า ($\bar{X} = 2.67$)

ตอนที่ 2 ประสิทธิภาพในการดำเนินงานด้านป้องกันปราบปรามของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจภูธรเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ในด้านลักษณะงาน ด้านสภาพการทำงาน ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ด้านความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน ด้านค่าตอบแทน ด้านนโยบายการบริหารงานด้านโอกาสและความก้าวหน้า

ตารางที่ 3 ประสิทธิภาพในการดำเนินงานด้านป้องกันปราบปรามของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจภูธรพระพุทธบาท ในด้านลักษณะงาน (n = 116)

ระดับประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ด้านลักษณะของงานที่ทำ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ประสิทธิภาพ
1. งานที่ท่านปฏิบัติอยู่มีความเหมาะสมกับความรู้ความสามารถของท่าน	3.82	0.74	มาก
2. งานที่ท่านปฏิบัติอยู่เป็นงานที่ไม่ท้าทายและน่าสนใจ	3.10	0.96	ปานกลาง
3. ท่านต้องการย้ายไปปฏิบัติงานในสายงานอื่นในหน่วยงานที่ท่านปฏิบัติอยู่	2.35	1.04	น้อย
4. งานที่ท่านทำขณะนี้ เป็นงานที่มีปริมาณมาก และมีอันตรายเกินไป	3.12	0.80	ปานกลาง
รวม	3.11	0.84	ปานกลาง

จากตารางที่ 3 พบว่า ข้าราชการตำรวจมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านลักษณะของงานที่ทำโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.11$) ถ้าพิจารณาค่าเฉลี่ย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คืองานที่ท่านปฏิบัติอยู่มีความเหมาะสมกับความรู้ความสามารถของท่าน ($\bar{X} = 3.82$) รองลงมาคืองานที่ท่านทำขณะนี้ เป็นงานที่มีปริมาณมาก และมีอันตรายเกินไป ($\bar{X} = 3.12$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านต้องการย้ายไปปฏิบัติงานในสายงานอื่นในหน่วยงานที่ท่านปฏิบัติอยู่ ($\bar{X} = 2.35$)

ตารางที่ 4 ประสิทธิภาพในการดำเนินงานด้านป้องกันปราบปรามของข้าราชการตำรวจภูธรเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ในด้านสภาพการทำงาน (n = 116)

ระดับประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ด้านสภาพการทำงาน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ประสิทธิภาพ
1. หน่วยงานของท่านได้รับวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ในการปฏิบัติงาน เช่น ยานพาหนะ วิทยุสื่อสาร อาวุธปืน ที่เพียงพอในการปฏิบัติหน้าที่	2.63	1.04	ปานกลาง
2. สภาพการทำงานมีส่วนช่วยส่งเสริมให้ท่านได้นำความรู้ที่ได้ไปเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงานมากขึ้น	3.66	3.04	มาก
3. หน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมส่งเสริมท่านในการปฏิบัติงาน	2.94	0.89	ปานกลาง
4. สภาพการทำงานมีส่วนทำให้ท่านได้รับประสบการณ์เพื่อปรับใช้ในการปฏิบัติงานได้	3.12	0.79	ปานกลาง
รวม	3.08	0.84	ปานกลาง

จากตารางที่ 4 พบว่า ข้าราชการตำรวจมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านสภาพการทำงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.08$) ถ้าพิจารณาค่าเฉลี่ย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือสภาพการทำงานมีส่วนช่วยส่งเสริมให้ท่านนำความรู้ที่ได้ไปเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงานมากขึ้น ($\bar{X} = 3.66$) รองลงมา สภาพการทำงานมีส่วนทำให้ท่านได้รับประสบการณ์เพื่อปรับใช้ในการปฏิบัติงาน

ได้ ($\bar{X} = 3.12$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด หน่วยงานของท่านได้รับวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้
ในการปฏิบัติงาน เช่น ยานพาหนะ วิทยุสื่อสาร อาวุธปืน ที่เพียงพอในการปฏิบัติหน้าที่ ($\bar{X} = 2.63$)

ตารางที่ 5 ประสิทธิภาพในการดำเนินงานด้านป้องกันปราบปรามของข้าราชการตำรวจภูธรเมือง
ลพบุรี จังหวัดลพบุรี ในด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ($n = 116$)

ระดับประสิทธิภาพในการดำเนินงาน			ระดับ
ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา	$\bar{X}$	S.D.	ประสิทธิภาพ
1. ท่านได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติงานจากผู้บังคับบัญชาเป็นอย่างดี	3.18	0.78	มาก
2. หากท่านมีปัญหาผู้บังคับบัญชาสามารถให้คำปรึกษาและคำแนะนำแก่ท่านเป็นอย่างดี	3.46	0.79	มาก
3. ท่านยอมรับความสามารถในการปกครองของผู้บังคับบัญชา	3.29	0.75	ปานกลาง
4. ผู้บังคับบัญชาของท่านใช้อารมณ์มากกว่าเหตุผลในการปกครองงาน	2.71	0.93	ปานกลาง
รวม	3.16	0.81	ปานกลาง

จากตารางที่ 5 พบว่า ข้าราชการตำรวจมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์
กับผู้บังคับบัญชาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.16$) ถ้าพิจารณาค่าเฉลี่ย พบว่า ข้อที่มี
ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ หากท่านมีปัญหาผู้บังคับบัญชาสามารถให้คำปรึกษาและคำแนะนำแก่ท่านเป็น
อย่างดี ($\bar{X} = 3.46$) รองลงมาคือ ท่านยอมรับความสามารถในการปกครองของผู้บังคับบัญชา
($\bar{X} = 3.18$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บังคับบัญชาของท่านใช้อารมณ์มากกว่าเหตุผลในการ
ปกครองงาน ($\bar{X} = 2.71$)

ตารางที่ 6 ประสิทธิภาพในการดำเนินงานด้านป้องกันปราบปรามของข้าราชการตำรวจสถานี
ตำรวจภูธรพระพุทธบาท ในด้านความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน ($n = 116$)

ระดับประสิทธิภาพในการดำเนินงาน			ระดับ
ด้านความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน	$\bar{X}$	S.D.	ประสิทธิภาพ
1. ท่านรู้สึกว่าคุณร่วมงานให้ความเป็นกันเองและมีความสนิทสนมกันกับท่านเป็นอย่างดี	3.73	0.82	มาก
2. ท่านไม่ค่อยได้รับความร่วมมือจากผู้ร่วมงานในการปฏิบัติงาน	2.52	0.84	น้อย
3. ในหน่วยงานของท่านผู้ร่วมงานเปิดโอกาสให้ ท่านได้แสดงความคิดเห็นในการปฏิบัติงาน	3.32	0.72	ปานกลาง
4. ท่านรู้สึกว่าเพื่อนร่วมงานไม่จริงใจกับท่านมีการแบ่งพรรคแบ่งพวกกันในการปฏิบัติงาน	2.71	0.93	ปานกลาง
รวม	3.07	0.83	ปานกลาง

จากตารางที่ 6 พบว่า ข้าราชการตำรวจมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์
กับผู้ร่วมงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.07$) ถ้าพิจารณาค่าเฉลี่ย พบว่า ข้อที่มี
ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ท่านรู้สึกว่าคุณร่วมงานให้ความเป็นกันเองและมีความสนิทสนมกันกับท่านเป็น

อย่างดี ($\bar{X} = 3.73$) รองลงมาคือ ในหน่วยงานของท่านผู้ร่วมงานเปิดโอกาสให้ท่านได้แสดงความคิดเห็นในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 3.32$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านไม่ค่อยได้รับความร่วมมือจากผู้ร่วมงานในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 2.71$)

ตารางที่ 7 ประสิทธิภาพในการดำเนินงานด้านป้องกันปราบปรามของข้าราชการตำรวจภูธรเมือง
ลพบุรี จังหวัดลพบุรี ในด้านค่าตอบแทน (n = 116)

ระดับประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ด้านค่าตอบแทน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ประสิทธิภาพ
1. รายได้ของท่านมีความเหมาะสมกับความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานของท่าน	2.82	0.87	ปานกลาง
2. เมื่อเปรียบเทียบกับหน่วยงานอื่น ๆ แล้วหน่วยงานของท่านได้รับค่าตอบแทนที่พอสมควรที่จะได้รับ	2.56	0.87	น้อย
3. ค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงานของท่านมากกว่าค่าตอบแทนที่ท่านได้รับ	3.21	0.87	ปานกลาง
4. ท่านได้รับความเป็นธรรมจากการพิจารณาเลื่อนขั้นเลื่อนเงินเดือน	2.86	0.73	น้อย
รวม	2.86	0.84	ปานกลาง

จากตารางที่ 7 พบว่า ข้าราชการตำรวจมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านค่าตอบแทน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.86$) ถ้าพิจารณาค่าเฉลี่ย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงานของท่านมากกว่าค่าตอบแทนที่ท่านได้รับ ($\bar{X} = 3.21$) รองลงมาคือ ท่านได้รับความเป็นธรรมจากการพิจารณาเลื่อนขั้นเลื่อนเงินเดือน ($\bar{X} = 2.86$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เมื่อเปรียบเทียบกับหน่วยงานอื่น ๆ แล้วหน่วยงานของท่านได้รับค่าตอบแทนที่พอสมควรที่จะได้รับ ($\bar{X} = 2.56$)

ตารางที่ 8 ประสิทธิภาพในการดำเนินงานด้านป้องกันปราบปรามของข้าราชการตำรวจภูธร เมือง
ลพบุรี จังหวัดลพบุรี ในด้านนโยบายการบริหารงาน (n = 116)

ระดับประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ด้านนโยบายการบริหารงาน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ประสิทธิภาพ
1. ท่านได้รับการส่งเสริมในด้านการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง	3.04	0.67	ปานกลาง
2. นโยบายในการบริหารงานด้านป้องกันและปราบปรามมีความเหมาะสมและชัดเจน	3.05	0.74	ปานกลาง
3. นโยบายด้านการป้องกันและปราบปรามมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันเป็นอย่างดี	3.32	4.03	ปานกลาง
4. ในหน่วยงานของท่านมีการจัดชุดการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามมีความเหมาะสมและเพียงพอ	2.90	0.61	ปานกลาง
รวม	3.07	1.51	ปานกลาง

จากตารางที่ 8 พบว่า ข้าราชการตำรวจมีประสิทธิผลในการปฏิบัติงานด้านนโยบายการบริหารงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.07$) ถ้าพิจารณาค่าเฉลี่ย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือนโยบายด้านการป้องกันและปราบปรามมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันเป็นอย่างดี ($\bar{X}=3.32$) รองลงมาคือ นโยบายในการบริหารงานด้านป้องกันและปราบปรามมีความเหมาะสมและชัดเจน ($\bar{X}=3.05$) ท่านได้รับการส่งเสริมในด้านการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X}=3.04$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ในหน่วยงานของท่านมีการจัดชุดการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามมีความเหมาะสมและเพียงพอ ($\bar{X}=2.90$)

ตารางที่ 9 ประสิทธิภาพในการดำเนินงานด้านป้องกันปราบปรามของข้าราชการตำรวจนคร เมือง
ลพบุรี จังหวัดลพบุรี ในด้านโอกาสและความก้าวหน้า (n = 116)

ระดับประสิทธิภาพในการดำเนินงานด้านโอกาสและความก้าวหน้า	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ประสิทธิภาพ
1. ท่านได้รับการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชาในการเลื่อนตำแหน่ง	2.71	0.74	ปานกลาง
2. ท่านได้รับการปรับเปลี่ยนตำแหน่งที่มีความก้าวหน้ามากขึ้นกว่าเดิมเสมอ	2.68	0.75	ปานกลาง
3. งานที่ท่านทำได้รับการพิจารณาบำเหน็จความดีความชอบกว่างานปกติ	2.62	0.81	ปานกลาง
รวม	2.67	0.77	ปานกลาง

จากตารางที่ 9 พบว่า ข้าราชการตำรวจมีประสิทธิผลในการปฏิบัติงานด้านโอกาสและความก้าวหน้าโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.67$) ถ้าพิจารณาค่าเฉลี่ย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ท่านได้รับการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชาในการเลื่อนตำแหน่ง ($\bar{X}=2.71$) รองลงมาคือ งานที่ท่านทำได้รับการพิจารณาบำเหน็จความดีความชอบกว่างานปกติ ($\bar{X}=2.68$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ งานที่ท่านทำได้รับการพิจารณาบำเหน็จความดีความชอบกว่างานปกติ ($\bar{X}=2.62$)

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในดำเนินงานด้านการป้องกันปราบปรามของ ข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจนครเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในดำเนินงานด้านการป้องกันปราบปรามของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจนครเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ในปัจจัยสำคัญ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ปัจจัยส่วนบุคคล 2) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมการทำงาน 3) ปัจจัยด้านการบริหาร และ 4) ปัจจัยด้านเครือข่าย ดังนี้

ตารางที่ 10 ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการดำเนินงานด้านป้องกันปราบปรามของข้าราชการตำรวจ
เมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ภาพรวม (n = 116)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการดำเนินงาน ด้านการป้องกันปราบปรามของข้าราชการตำรวจ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ คิดเห็น
1. ปัจจัยส่วนบุคคล	4.24	0.64	มาก
2. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมการทำงาน	3.45	0.68	ปานกลาง
3. ปัจจัยด้านการบริหาร	3.78	0.72	มาก
4. ปัจจัยด้านเครือข่าย	3.30	0.64	ปานกลาง
รวม	3.69	0.68	มาก

จากตารางที่ 10 ผลศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการดำเนินงานด้านการป้องกันปราบปรามของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจภูธรเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี พบว่า โดยรวมมีระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$) โดยปัจจัยส่วนบุคคลมีผลต่อการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามของข้าราชการตำรวจในอันดับแรก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.24$) รองลงมา ปัจจัยด้านการบริหาร ($\bar{X} = 3.78$) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมการทำงาน ($\bar{X} = 3.45$) และปัจจัยด้านเครือข่าย ($\bar{X} = 3.30$) ตามลำดับ ดังตารางและรายละเอียดดังนี้

**ตอนที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับประสิทธิผลในการดำเนินงานด้านการป้องกัน
ปราบปรามของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจภูธรเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี**

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบประสิทธิผลในการดำเนินงานด้านป้องกันปราบปรามของข้าราชการตำรวจภูธรเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ในแต่ละด้านจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ระดับชั้นยศ อายุการทำงาน

ตารางที่ 11 เปรียบเทียบประสิทธิผลในการดำเนินงานด้านป้องกันปราบปรามของข้าราชการ
ตำรวจภูธร เมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี จำแนกตามเพศ

ประสิทธิผลในแต่ละด้าน	ชาย		หญิง		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านลักษณะงาน	3.12	0.47	2.89	0.35	1.22	0.23
2. ด้านสภาพการทำงาน	3.04	0.84	3.25	0.5	-0.55	0.59
3. ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา	3.16	0.44	3.21	0.34	-0.33	0.74
4. ด้านความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน	3.08	0.43	2.89	0.43	1.12	0.26
5. ด้านค่าตอบแทน	2.87	0.52	2.82	0.45	0.22	0.83
6. ด้านนโยบายการบริหารงาน	2.96	0.58	4.64	4.03	-1.11	0.31
7. ด้านโอกาสและความก้าวหน้า	2.67	0.71	2.76	0.46	-0.36	0.72
รวม	2.99	0.57	3.21	0.94	0.03	0.53

* มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 11 ผลการเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการดำเนินงานด้านป้องกันปราบปรามของข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธร เมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี จำแนกตามเพศ พบว่าประสิทธิภาพในการดำเนินงานด้านป้องกันปราบปรามโดยภาพรวม ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับรายข้อพบว่า ไม่มีข้อใดที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 12 เปรียบเทียบประสิทธิภาพในการดำเนินงานด้านป้องกันปราบปรามของข้าราชการตำรวจภูธร เมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี จำแนกตามอายุ

ความพึงพอใจในแต่ละด้าน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1. ด้านลักษณะงาน	ระหว่างกลุ่ม	0.68	3	0.23	1.04	0.38
	ภายในกลุ่ม	21.36	98	0.29		
	รวม	22.04	101			
2. ด้านสภาพการทำงาน	ระหว่างกลุ่ม	2.11	3	0.70	1.03	0.38
	ภายในกลุ่ม	66.45	98	0.69		
	รวม	68.56	101			
3. ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา	ระหว่างกลุ่ม	0.49	3	0.16	0.88	0.45
	ภายในกลุ่ม	18.09	98	0.19		
	รวม	18.58	101			
4. ด้านความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน	ระหว่างกลุ่ม	1.08	3	0.36	1.90	0.13
	ภายในกลุ่ม	17.97	98	0.18		
	รวม	19.05	101			
5. ด้านค่าตอบแทน	ระหว่างกลุ่ม	0.74	3	0.25	0.95	0.42
	ภายในกลุ่ม	25.59	98	0.26		
	รวม	26.33	101			
6. ด้านนโยบายการบริหารงาน	ระหว่างกลุ่ม	4.09	3	0.29	0.94	0.43
	ภายในกลุ่ม	142.95	98	0.48		
	รวม	147.04	101			
7. ด้านโอกาสและความก้าวหน้า	ระหว่างกลุ่ม	0.85	3	0.29	0.59	0.62
	ภายในกลุ่ม	47.48	98	0.48		
	รวม	48.33	101			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	1.43	3	0.33	1.05	0.40
	ภายในกลุ่ม	48.56	98	0.37		
	รวม	49.99	101			

* มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 12 ผลการเปรียบเทียบประสิทธิผลในการดำเนินงานด้านป้องกันปราบปรามของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจภูธรเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี จำแนกตามอายุ พบว่า ข้าราชการตำรวจที่มีอายุแตกต่างกัน มีประสิทธิผลในการดำเนินงานด้านป้องกันปราบปรามในด้านลักษณะงาน ด้านสภาพการทำงาน ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ด้านความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน ด้านค่าตอบแทน ด้านนโยบายการบริหารงาน ด้านโอกาสและความก้าวหน้า ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 13 เปรียบเทียบประสิทธิผลในการดำเนินงานด้านป้องกันปราบปรามของข้าราชการตำรวจภูธร เมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี จำแนกตามการศึกษา

ความพึงพอใจในแต่ละด้าน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1. ด้านลักษณะงาน	ระหว่างกลุ่ม	1.12	3	0.38	1.04	0.38
	ภายในกลุ่ม	20.91	98	0.21		
	รวม	22.03	101			
2. ด้านสภาพการทำงาน	ระหว่างกลุ่ม	2.28	3	0.76	1.12	0.34
	ภายในกลุ่ม	66.28	98	0.68		
	รวม	88.56	101			
3. ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา	ระหว่างกลุ่ม	1.33	3	0.44	2.52	0.62
	ภายในกลุ่ม	17.25	98	0.18		
	รวม	18.58	101			
4. ด้านความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน	ระหว่างกลุ่ม	0.10	3	0.31	1.19	0.92
	ภายในกลุ่ม	18.94	98	0.26		
	รวม	19.04	3			
5. ด้านค่าตอบแทน	ระหว่างกลุ่ม	0.92	3	0.31	1.19	0.32
	ภายในกลุ่ม	25.40	98	0.26		
	รวม	26.32	101			
6. ด้านนโยบายการบริหารงาน	ระหว่างกลุ่ม	10.11	3	3.37	2.41	0.71
	ภายในกลุ่ม	136.94	98	1.39		
	รวม	147.05	3			
7. ด้านโอกาสและความก้าวหน้า	ระหว่างกลุ่ม	5.93	3	1.98	0.57	0.05*
	ภายในกลุ่ม	42.4	98	0.43		
	รวม	48.34	101			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	3.11	3	1.08	1.39	0.44
	ภายในกลุ่ม	46.88	98	0.48		
	รวม	49.99	3			

* มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 13 ผลการเปรียบเทียบประสิทธิผลในการดำเนินงานด้านป้องกันปราบปรามของข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธร เมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ข้าราชการตำรวจที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีประสิทธิผลในการดำเนินงานด้านป้องกันปราบปรามในด้านลักษณะงาน ด้านสภาพการทำงาน ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ด้านความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน ด้านค่าตอบแทน และด้านนโยบายการบริหารงานไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านโอกาสและความก้าวหน้ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. จากผลการศึกษาถึงระดับประสิทธิผลในการดำเนินงานด้านการป้องกันปราบปรามของข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธร เมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ใน 7 ด้าน โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีผลต่อประสิทธิผลในการทำงานจากมากไปหาน้อย ดังนี้

1.1 ด้านลักษณะงาน ลักษณะงานที่ชัดเจน เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ และมีความหมายต่อสังคม จะช่วยเสริมสร้างแรงจูงใจและทำให้บุคลากรเกิดความภาคภูมิใจในบทบาทหน้าที่ การที่เจ้าหน้าที่ตำรวจรับรู้ถึงงานของตนมีคุณค่า จะส่งผลให้เกิดความทุ่มเทในการปฏิบัติหน้าที่มากขึ้น ทั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีลักษณะงานของ Hackman และ Oldham ที่ชี้ว่างานที่มีความหมายและมีผลต่อผู้อื่นจะช่วยเพิ่มแรงจูงใจภายใน (Hackman & Oldham, 1976 อ้างถึงใน Kreitner & Kinicki (2007) รวมทั้งสอดคล้องกับงานของ Ng และ Feldman (2010) ที่ชี้ว่าการฝังตัวในองค์กร (organizational embeddedness) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการทำงาน

1.2 ด้านสภาพการทำงาน สภาพการทำงาน เช่น ความปลอดภัย ความสะอาดของสถานที่ เครื่องมืออุปกรณ์ และบรรยากาศในหน่วยงาน มีผลโดยตรงต่อความพึงพอใจและประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากร หากสภาพแวดล้อมเอื้อต่อการปฏิบัติงาน เจ้าหน้าที่ตำรวจจะสามารถทำงานได้อย่างเต็มศักยภาพ แนวคิดนี้สอดคล้องกับทฤษฎีสองปัจจัยของ Herzberg ที่จัดให้ “สภาพการทำงาน” เป็นปัจจัยสุขอนามัย (Hygiene Factors) หากไม่เหมาะสมจะก่อให้เกิดความไม่พอใจ (Herzberg, 1959 อ้างถึงใน Kreitner & Kinicki, 2007) และสอดคล้องกับงานของ กังวาล ศุภรัตน์ (2546) ที่ชี้ว่าสภาพการทำงานที่ดีช่วยเพิ่มประสิทธิผลขององค์กร

1.3 ด้านนโยบายการบริหารงาน นโยบายและแนวทางการบริหารที่ชัดเจนเป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดทิศทางการทำงานขององค์กร หากมีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาและเป้าหมาย จะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2543) อธิบายว่า นโยบายและระบบการจัดการที่เหมาะสมเป็นหัวใจของการจัดการเชิงองค์กร ขณะที่ McKinsey & Company

(1980) ได้เสนอ “7S Framework” ซึ่งแสดงให้เห็นว่าระบบการจัดการ (System) และกลยุทธ์ (Strategy) ต้องเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพ

1.4 ด้านความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน ความสัมพันธ์และความร่วมมือกับเพื่อนร่วมงานเป็นตัวแปรที่มีผลต่อบรรยากาศในการทำงานและประสิทธิผลขององค์กร ยิ่งบุคลากรในองค์กรมีความสามัคคีและสนับสนุนซึ่งกันและกัน การทำงานก็จะราบรื่นและเกิดผลลัพธ์ที่มีคุณภาพวรรณ พุทธิทรัพย์ (2562) ศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมและความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนและผู้ร่วมงานส่งผลต่อประสิทธิผลของตำรวจ อีกทั้งงานของ Meyer และ Allen (1997) ชี้ว่า ความผูกพันต่อองค์กร (Organizational Commitment) ที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากร มีผลต่อความคงอยู่และประสิทธิภาพการทำงาน

1.5 ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ผู้บังคับบัญชามีบทบาทสำคัญต่อแรงจูงใจและความผูกพันของผู้ใต้บังคับบัญชา หากหัวหน้าให้การสนับสนุน แนะนำ และปฏิบัติต่อลูกน้องอย่างเป็นธรรม จะสร้างขวัญกำลังใจและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน สมชาย ศิริจรรยา (2563) ศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำที่เหมาะสมมีผลต่อประสิทธิภาพของตำรวจชั้นประทวน นอกจากนี้ Bass (1990) ยังกล่าวว่าภาวะผู้นำเชิงการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) เป็นปัจจัยสำคัญที่เสริมแรงจูงใจและประสิทธิภาพขององค์กร

1.6 ด้านค่าตอบแทน ค่าตอบแทนทั้งในรูปแบบตัวเงิน เช่น เงินเดือน โบนัส และในรูปแบบที่ไม่ใช่ตัวเงิน เช่น คำชมเชยและรางวัล มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจและความพึงพอใจของบุคลากร หากค่าตอบแทนมีความเป็นธรรม จะทำให้เจ้าหน้าที่ที่มีความทุ่มเทต่อการทำงานวรรณวิชนี ถนอมชาติ (2562) พบว่าระบบค่าตอบแทนที่เหมาะสมช่วยเพิ่มแรงจูงใจในการทำงาน ขณะที่ Adams (1965) อธิบายในทฤษฎีความยุติธรรม (Equity Theory) ว่าหากบุคลากรรับรู้ว่าค่าตอบแทนไม่เป็นธรรม จะลดทอนแรงจูงใจและประสิทธิภาพการทำงาน

1.7 ด้านโอกาสและความก้าวหน้า โอกาสในการเลื่อนตำแหน่ง การพัฒนาความรู้และทักษะ รวมถึงความมั่นคงในสายอาชีพ ถือเป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญที่ทำให้บุคลากรมีแรงจูงใจระยะยาว กนกวรรณ พงษ์ศรี (2561) พบว่าความพึงพอใจในโอกาสความก้าวหน้าเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของตำรวจ ขณะที่ Klein และ Weaver (2000) ยืนยันว่าการปฐมนิเทศและการพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและลดอัตราการลาออก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Maslow (1943) ที่มองว่า “ความก้าวหน้า” คือการบรรลุความต้องการในระดับสูงสุดของมนุษย์ (Self-Actualization)

2. จากผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในดำเนินงานด้านการป้องกันปราบปรามของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจภูธรเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี พบว่า โดยรวมมีอยู่ในระดับมาก

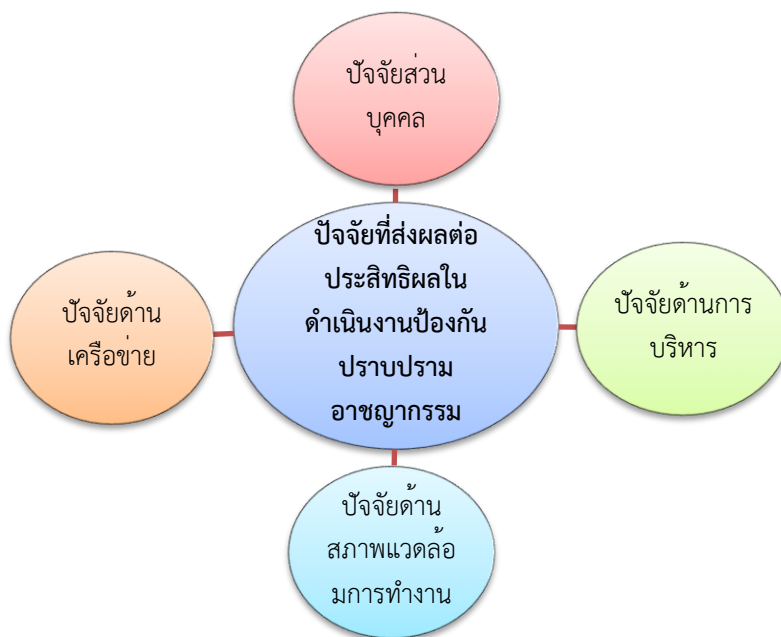
($\bar{X} = 3.69$) โดยปัจจัยส่วนบุคคลมีผลต่อการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามของข้าราชการตำรวจ ในอันดับแรกมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ปัจจัยด้านการบริหาร ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม การทำงาน และปัจจัยด้านเครือข่าย ตามลำดับ ด้วยเหตุเพราะการทำงานของตำรวจให้มีประสิทธิภาพสูงสุดต้องอาศัย ปัจจัยเหล่านี้ทำงานร่วมกันอย่างบูรณาการ ทั้งการพัฒนาบุคลากร การปรับปรุงสภาพแวดล้อม และการนำเทคโนโลยีมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของตำรวจมีหลากหลาย ด้าน ทั้งปัจจัยส่วนบุคคล (เช่น เพศ อายุ การศึกษา ตำแหน่ง) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมการทำงาน (กายภาพ ความสัมพันธ์เพื่อนร่วมงาน การสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา) และปัจจัยด้านการบริหารจัดการ (เช่น แรงจูงใจ ภาวะผู้นำ เทคโนโลยี) ซึ่งทั้งหมดนี้มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติหน้าที่และการ ป้องกันปราบปรามอาชญากรรม ขณะที่ผลงานวิจัยของ เฉลิมพรหม อิทธินาครณ์ (2559) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม พบว่า ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ตำรวจยุคใหม่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ วัฒนธรรมองค์การ ทีมข้ามสายงาน การกำหนด กลยุทธ์ การประเมินผล และทรัพยากรการบริหาร ตามลำดับ สำหรับประสิทธิภาพของการป้องกัน และปราบปรามอาชญากรรมของกองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดชลบุรีในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ใน ระดับมาก โดยด้านการให้บริการของสถานนีตำรวจมีเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา การพัฒนางานตำรวจ ด้านการยกระดับความสามารถในการปฏิบัติ ด้านการสร้างความเข้มแข็งใน การบริหารงาน และ ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนและเครือข่าย สมการพยากรณ์ที่ได้จากการวิเคราะห์แบบถดถอย พหุคูณเพื่อทดสอบสมการทำนายระดับประสิทธิภาพการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของ กองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดชลบุรีกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการป้องกันและปราบปราม อาชญากรรม พบว่า มีความสัมพันธ์กันในทางบวก (0.427) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3. จากผลศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ด้านการป้องกัน ปราบปรามของข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ผลการวิเคราะห์พบว่า โดยภาพรวม ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ระดับชั้นยศ และอายุงาน มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ไม่แตกต่างกัน ส่วนปัจจัยด้านระดับการศึกษาพบว่า มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงาน แตกต่างกัน ด้วยเหตุผลเพราะระดับการศึกษาส่งเสริม ทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ไขปัญหา และการตัดสินใจเชิงเหตุผล นอกจากนี้ยังมีส่วนช่วยเพิ่ม ทักษะด้านการสื่อสาร การประสานงาน และการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่น ซึ่งมีความจำเป็นอย่าง ยิ่งต่อการรับมือกับสถานการณ์อาชญากรรมที่มีความซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ข้าราชการตำรวจที่ผ่านการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นมักสามารถประเมินสถานการณ์ วางแผนการ ป้องกันและปราบปราม และเลือกใช้มาตรการที่เหมาะสมได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าผู้ที่มิระดับ

การศึกษาต่ำกว่า สะท้อนให้เห็นว่า การศึกษาเป็นทุนทางปัญญาที่สำคัญ ซึ่งส่งผลต่อความรู้ ทักษะ ทักษะ และความสามารถในการปรับตัวของข้าราชการตำรวจ อันนำไปสู่ความแตกต่างด้าน ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ขณะที่ผลงานวิจัยของก้องปิติ อ่อนมาก (2563) เรื่องการปฏิบัติงาน ด้านการป้องกันอาชญากรรมตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม พบว่า ผลเปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรค ในการปฏิบัติงาน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ระยะเวลาการปฏิบัติงานส่งผลต่อปัญหา และ อุปสรรคในการปฏิบัติงานด้านการป้องกันอาชญากรรมของข้าราชการตำรวจแตกต่างกัน ส่วนใน ด้านอายุ ระดับการศึกษา ชั้นยศ ตำแหน่ง เงินเดือนและเงินเพิ่มพิเศษ ไม่แตกต่างกัน

องค์ความรู้ใหม่ (Originality and Body of Knowledge)

การวิจัยครั้งนี้ทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในดำเนินงานด้านการ ป้องกันปราบปรามอาชญากรรมของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจภูธรเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี พบว่า โดยรวมมีอยู่ในระดับมาก โดยปัจจัยส่วนบุคคลมีผลต่อการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามของ ข้าราชการตำรวจในอันดับแรกมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ปัจจัยด้านการบริหาร ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม การทำงาน และปัจจัยด้านเครือข่าย ตามลำดับ แสดงความเชื่อมโยงข้อมูลได้ดังภาพ

ภาพที่ 1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในดำเนินงานป้องกันปราบปรามอาชญากรรมของข้าราชการตำรวจ
ที่มา : โดยผู้วิจัย (นรเศรษฐ์ หยั่งถึงนพชัย, 2568)

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

จากการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ในการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานด้านป้องกันปราบปราม ดังนั้นผู้บริหารสามารถนำผลที่ได้จากการวิจัยมาใช้เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารงานเพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานมากยิ่งขึ้น ๆ ขึ้นต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1.1 รัฐบาลและสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรพิจารณา เพิ่มค่าตอบแทนหรือสวัสดิการ แก่ข้าราชการตำรวจสายป้องกันและปราบปราม เพื่อสร้างแรงจูงใจและขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน
- 1.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควร จัดให้มีการฝึกอบรมและพัฒนาศักยภาพ ของเจ้าหน้าที่ตำรวจอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นทั้งความรู้ด้านกฎหมาย เทคนิคการป้องกันปราบปราม และการมีส่วนร่วมกับประชาชน

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการหรือการวิจัยในอนาคต

- 2.1 ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับ ปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน เช่น ภาวะผู้นำของผู้บังคับบัญชา ระบบการประเมินผล หรือการใช้เทคโนโลยีสนับสนุน เพื่อเปรียบเทียบผลและนำไปใช้ในการปรับปรุงการทำงานจริง
- 2.2 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับ ปัจจัยที่จูงใจในการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เช่น แรงจูงใจภายใน (ความภาคภูมิใจ ความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน) และแรงจูงใจภายนอก (รายได้ ค่าตอบแทน สวัสดิการ) เพื่อนำผลที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแรงจูงใจอย่างยั่งยืน
- 2.3 ควรมีการวิจัยเชิงเปรียบเทียบใน สถานีตำรวจภูธรพื้นที่อื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างด้านปัจจัยและประสิทธิภาพ อันจะช่วยให้ได้ข้อสรุปที่กว้างและเป็นประโยชน์ในเชิงนโยบายระดับประเทศมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- กนกวรรณ พงษ์ศรี. (2561). ความพึงพอใจในงานกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- กังวาล ศุกรนันท์. (2546). ประสิทธิภาพในการดำเนินงานของหน่วยบริการปฐมภูมิ. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันราชภัฏสกลนคร.
- ก้องปิติ อ่อนมาก. (2563). “การปฏิบัติงานด้านการป้องกันอาชญากรรมตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม.” วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ. 5(3) : 418-430.

- เฉลิมพรหม อธิธิยาภรณ์. (2559). “ประสิทธิผลการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของกองบังคับการตำรวจ ภูธรจังหวัดชลบุรี กองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 2 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ.” **วารสารวิจัยและพัฒนาหลักสูตร**. 6(1) : 106-124.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2493). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน**. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2541). **พฤติกรรมองค์การ**. กรุงเทพฯ : บริษัทธีระฟิล์ม และโซเท็กซ์ จำกัด.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์, สมชาย หิรัญกิตติ และสมศักดิ์ วานิชยาภรณ์. (2540). **การวิจัยตลาด**. กรุงเทพฯ : ตีพิมพ์ขึ้นการพิมพ์.
- _____. (2543). **องค์การและการจัดการฉบับสมบูรณ์ (ปรับปรุงใหม่)**. กรุงเทพฯ : บริษัทธีระฟิล์ม และโซเท็กซ์ จำกัด.
- สมชาย ศิริจรรยา. (2563). “ภาวะผู้นำกับประสิทธิภาพของตำรวจชั้นประทวนฯ. **วารสารรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์**.” 42(1) : 23–38.
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2567). **สรุปสถิติคดีอาชญากรรม 2567**. กรุงเทพฯ : สำนักงานตำรวจแห่งชาติ.
- วรพงษ์ ทวีทรัพย์. (2562). “การมีส่วนร่วมของตำรวจกับชุมชนฯ.” **วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์**. 20(3) : 65–80.
- วรรณวิชนี ถนอมชาติ. (2562). “คำตอบแทน.” **วารสารบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา**. 8(1) : 101–110.
- ชินวุฒิ ชัยวัฒน์เมธา. (2563). **กลยุทธ์การจัดการคำตอบแทนเพื่อดึงดูดและรักษานักงาน**. กรุงเทพฯ : ศศิรินทร์ คอนซัลติ้ง.
- Adams, J. S. (1965). Inequity in social exchange. In **Advances in experimental social psychology**. Ed. L. Berkowitz. Vol. 2. pp. 267–299. Academic Press.
- Bass, B. M. (1990). **Bass & Stogdill's Handbook of Leadership : Theory, Research, and Managerial Applications**. 3rd ed. Free Press.
- Cameron, K. S., & Quinn, R. E. (2006). **Diagnosing and Changing Organizational Culture : Based on the Competing Values Framework**. Jossey-Bass.
- Harter, J. K., Schmidt, F. L., & Hayes, T. L. (2002). “Business-unit-level relationship between employee satisfaction, engagement, and business outcomes.” **Journal of Applied Psychology**. 87(2) : 268–279.

- Klein, H. J., & Weaver, N. A. (2000). "The effectiveness of an organizational-level orientation program." **Personnel Psychology**. 53(1) : 47–66.
- Kreitner, R., & Kinicki, A. (2007). **Organizational Behavior**. 7th ed. McGraw-Hill.
- Maslow, A. H. (1943). "A ctheory of human motivation." **The psychological Review**. 50(4) : 370-396.
- McKinsey & Company. (1980). **The 7S Framework**. McKinsey Quarterly.
- Meyer, J. P., & Allen, N. J. (1997). **Commitment in the workplace : Theory, research, and application**. Sage Publications.
- Ng, T. W. H., & Feldman, D. C. (2010). "Organizational embeddedness and job performance." **Journal of Organizational Behavior**. 31(7) : 1057–1073.

การพัฒนาความสามารถในการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์
และจิตวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และ 5 ที่เรียนด้วย
หน่วยการเรียนรู้สำหรับนักเรียนคละชั้นโดยการจัดการเรียนรู้
ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคม

The Development of Scientific Reasoning and Scientific Habits
of Mind of Grade 4-5 Students with Multilevel Learning Unit
Through Science Technology and Society (STS APPROACH)

กฤตภาส ยิ่งกล้า¹ และ ปรีณ ทนันชัยบุตร²
Krittapat Yingkla¹ and Prin Tanunchabuttra²

Received : April 8, 2025; Revised : December 31, 2025; Accepted : December 31, 2025

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาความสามารถในการให้เหตุผลทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และ 5 ที่เรียนด้วยหน่วยการเรียนรู้สำหรับนักเรียนคละชั้นโดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสังคม (STS) และ 2) พัฒนาจิตวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และ 5 ที่เรียนด้วยหน่วยการเรียนรู้สำหรับนักเรียนคละชั้น โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคม (STS) กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และ 5 โรงเรียนทางฝัน จังหวัดสุรินทร์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 9 คน รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ 3 วงจรปฏิบัติการ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 3 ประเภท 1) เครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ 2) เครื่องมือที่ใช้สะท้อนผลการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกผลการจัดการเรียนรู้ แบบสังเกตพฤติกรรมของครูและนักเรียน แบบสัมภาษณ์นักเรียน แบบวัดความสามารถในการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ท้ายวงจร และแบบวัดจิตวิทยาศาสตร์ท้ายวงจร 3) เครื่องมือประเมินผลการวิจัย

^{1,2} คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น; Faculty of Education, Khon Kaen University;
e-mail : krittapat.y@kkumail.com, Pritan@kku.ac.th

ได้แก่ แบบวัดความสามารถในการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ ค่าความเชื่อมั่น 0.75 และแบบวัดจิตวิทยาศาสตร์ ค่าความเชื่อมั่น 1.00 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ของนักเรียน โดยครูผู้สอนจัดการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิด STS ใช้แผนการเรียนรู้จำนวน 6 แผน ในวงจรการปฏิบัติการ 3 วงจร หลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนมีคะแนนความสามารถในการให้เหตุผลทางวิทยาศาสตร์ คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 74.53 และมีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์จำนวน 7 คน จาก 9 คน คิดเป็นร้อยละ 77.78 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ผลจากการสังเกตพบว่า ผู้เรียนสามารถตั้งคำถาม อธิบายเหตุผล และเชื่อมโยงความรู้ทางวิทยาศาสตร์กับบริบททางสังคมได้ดีขึ้น 2) นักเรียนมีคะแนนจิตวิทยาศาสตร์ หลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เฉลี่ยร้อยละ 77.40 และมีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์จำนวน 8 คน จาก 9 คน คิดเป็นร้อยละ 88.89 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ผลจากการสังเกตพบว่า นักเรียนมีการสะท้อนความคิดเห็นเชิงบวกต่อการเรียนรู้ โดยนักเรียนส่วนใหญ่รับรู้ว่าจะเพิ่มขึ้นเป็นผลจากการปรับวิธีคิดและการมีส่วนร่วมในกิจกรรม

คำสำคัญ (Keywords) : แนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคม, การให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์, จิตวิทยาศาสตร์, หน่วยการเรียนรู้สำหรับนักเรียนคณะชั้น

Abstract

The objectives of the research were to 1) develop scientific reasoning of 4th and 5th grade students with multilevel learning unit through science technology and society (STS) 2) develop scientific habits of mind of 4th and 5th grade students with multilevel learning unit through science technology and society The target group consisted of nine grade 4th and 5th grade students in classroom, who were studying at Thangfan school, Surin province, semester academic year 2024. The research design was action research with three operating cycles. The research tools were : 1) the research practice instrument consisted of lesson plans; 2) the reflection tools, including teacher's learning management recording forms, teacher and student behavior observation forms, student interview forms, ended-inspiral of the scientific reasoning test, ended-inspiral of the scientific habits of mind; and 3) the assessment tools, the scientific reasoning test; a reliability coefficient of 0.75 the scientific habits; a reliability coefficient

of 1.00. Descriptive statistics, including mean, standard deviation and percentage, were used to analyze quantitative data was analyzed using content analysis.

The research findings indicated that : 1) The development of students' learning abilities was achieved through instruction designed according to the Science–Technology–Society (STS) approach. The teacher implemented six lesson plans across three action research cycles. After the learning activities were conducted, students achieved an average score of 74.53% in scientific reasoning ability. Seven out of nine students met the established criteria, representing 77.78%, which exceeded the predetermined benchmark. Observational results indicated that students were better able to formulate questions, provide explanations, and connect scientific knowledge with social contexts. and; 2) The results of the science psychology learning activity showed that students had an average science psychology score of 77.40% after the learning activity. Furthermore, 8 out of 9 students (88.89%) passed the criterion, which is higher than the set criterion. Observations revealed that students had positive feedback regarding their learning, with most perceiving improved scores as a result of adjusting their thinking and participating in activities.

Keywords : Science technology and society, Scientific reasoning, Scientific habits of mind, Multilevel learning unit

บทนำ (Introduction)

การศึกษาคือความเจริญงอกงาม การศึกษาเป็นอาวุธที่ทรงพลังที่สุด ที่นำมาใช้ในการเปลี่ยนแปลงโลก บทบาทของการศึกษามีความสำคัญในการพัฒนาคนให้มีคุณลักษณะตามที่สังคมต้องการ เพื่อให้คนเป็นกลไกในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และเพื่อให้ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 (ดำรง วัฒนา, 2562) การเปลี่ยนแปลงในอนาคตนั้นเต็มไปด้วยความไม่แน่นอนและความท้าทายใหม่ที่มีทั้งการเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์ และการเปลี่ยนแปลงที่ไม่พึงประสงค์ ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงต้องพัฒนาให้ผู้เรียนมีความสามารถในการตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของโลกอนาคต เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสร้างการเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564)

ผลการประเมิน PISA 2022 ของประเทศไทย ภาพรวมพบว่า นักเรียนไทยมีคะแนนเฉลี่ยด้านคณิตศาสตร์ 394 คะแนน ด้านวิทยาศาสตร์ 409 คะแนน และด้านการอ่าน 379 คะแนน ซึ่งเมื่อเทียบกับ PISA 2018 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของประเทศไทยทั้งสามด้านลดลง โดยด้านคณิตศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ยลดลง 25 คะแนน ส่วนด้านวิทยาศาสตร์และการอ่าน มีคะแนนเฉลี่ยลดลง 17 คะแนน และ 14 คะแนน ตามลำดับ ทั้งนี้ ผลการประเมินของประเทศไทยตั้งแต่ PISA 2000 จนถึง PISA 2022 พบว่า คะแนนเฉลี่ยด้านคณิตศาสตร์และการอ่านมีแนวโน้มลดลง ส่วนด้านวิทยาศาสตร์ถือว่าไม่เปลี่ยนแปลงทางสถิติ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.), 2568)

ผลการประเมิน PISA 2018 (พ.ศ. 2561) ภาพรวมคุณภาพผู้เรียนของประเทศไทยเปรียบเทียบกับประเทศในกลุ่มอาเซียน 6 ประเทศ พบว่าประเทศไทยมีคะแนนเฉลี่ยของ PISA เป็นอันดับที่ 4 ใน 4 ทั้งด้านการอ่าน คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ เมื่อวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของคะแนนตั้งแต่การประเมินรอบแรกจนถึงปัจจุบัน พบว่า ผลการประเมินด้านวิทยาศาสตร์ของไทยไม่มีการเปลี่ยนแปลง การให้ความสำคัญกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในประเทศไทยในยุคศตวรรษที่ 21 ไม่เพียงแต่เป็นการพัฒนาประเทศในด้านเศรษฐกิจและสังคมเท่านั้น แต่ยังเป็นการเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับความท้าทายใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นในโลกยุคปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (สสวท., 2568) ความสำคัญที่สำคัญที่จะสามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงให้กับนักเรียนและยังสามารถสร้างความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลลัพธ์สัมฤทธิ์ทางการเรียนในด้านวิทยาศาสตร์ คือ การให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 ที่ช่วยในการคิดเชิงวิพากษ์ และการตัดสินใจในชีวิตประจำวัน โดยจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถสร้างคำอธิบายทางวิทยาศาสตร์ได้แย่ง หรือค้นหาวิธีการแก้ปัญหาผ่านการใช้วิทยาศาสตร์ได้ นอกจากนี้ยังเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งส่งเสริมการรู้วิทยาศาสตร์ (scientific literacy) และช่วยให้เข้าใจปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ยังเป็นทักษะที่จำเป็นในการเรียนรู้วิทยาศาสตร์อย่างมีประสิทธิภาพและใช้ในการฝึกปฏิบัติในหลายประเทศ และการจะพัฒนานักเรียนให้สามารถเติบโตและพร้อมเรียนรู้ในทุกด้าน ทั้งในด้านการเรียน การพัฒนาทักษะชีวิต และการเตรียมตัวสำหรับอนาคตที่เต็มไปด้วยความท้าทายและโอกาสต่าง ๆ การสร้างเจตคติที่ดีตั้งแต่เริ่มต้นจะช่วยให้เด็กมีทัศนคติที่เหมาะสมและเป็นบวกต่อการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองในระยะยาว “จิตวิทยาศาสตร์” มีอิทธิพลในทางบวกต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน ทั้งจิตวิทยาศาสตร์เองก็มีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์อย่างมีประสิทธิภาพ โดยในการจัดการศึกษาวิทยาศาสตร์ของไทย มีเป้าหมายในการพัฒนาให้ผู้เรียนมีจิตวิทยาศาสตร์ พร้อมกับคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมในการใช้วิทยาศาสตร์

และเทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

สภาพปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนรายวิชาวิทยาศาสตร์ของโรงเรียนทางพัน จังหวัดสุรินทร์ ด้านบริบทของสถานศึกษาถูกจัดเป็นโรงเรียนขนาดเล็กและอยู่ห่างไกลจากตัวจังหวัด จึงมีนักเรียนเข้าเรียนในสถานศึกษาจำนวนน้อยโดยมีนักเรียนทั้งหมด 37 คน มีครูประจำการ 5 คน เปิดทำการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล 2 จนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นเรียนละ 1 ห้อง โรงเรียนมีปัญหาการขาดแคลนครูที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง และจำนวนครูไม่ครบชั้นเรียน จึงต้องมีการจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้นเรียนเป็นระยะเวลาหลายปีการศึกษา โดย รังสรรค์ หมื่นโฮ้ง (2554) ได้อธิบายถึง การจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้นเป็นวิธีการพัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียนขนาดเล็กที่ต้องเผชิญกับข้อจำกัดต่าง ๆ เช่น จำนวนครูและนักเรียนที่ไม่สมดุล ซึ่งไม่ใช่แค่การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า แต่เป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการพัฒนาการศึกษา การจัดการเรียนการสอนแบบนี้ต้องพิจารณาหลายปัจจัย ทั้งด้านผู้เรียนที่มีความแตกต่างในเรื่องอายุ ความสามารถ และพัฒนาการ รวมถึงหลักสูตรที่ต้องสอดคล้องและต่อเนื่องระหว่างระดับชั้น นอกจากนี้ผลงานวิจัยของกิติพัฒน์ คำภู, ชลายุทธ์ คุรุเมือง และ สุรเชษฐ์ บุญยรักษ์ (2568) พบว่า แนวทางในการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบคละชั้นเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น ได้แก่ การบริหารจัดการด้านบุคลากรผู้สอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผล และด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี

จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยได้เห็นถึงความสำคัญของการออกแบบหน่วยการเรียนรู้แบบคละชั้นเรียนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และ 5 เพื่อพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ที่สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในโรงเรียนได้ ให้ผู้เรียนที่มีอายุและประสบการณ์แตกต่างกันสามารถเรียนรู้ร่วมกันได้ ผนวกกับแนวคิดการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคม (STS) ที่ตอบสนองความต้องการของสังคมในการพัฒนาผู้เรียนที่มีความสามารถแข่งขันในสังคมโลก ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้และเข้าใจวิทยาศาสตร์ในชีวิตประจำวัน รวมถึงการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีเหตุผล การเรียนการสอนตามแนวคิดการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคม (STS) มีจุดเด่นที่การออกแบบสถานการณ์การเรียนรู้จากบริบทที่นักเรียนคุ้นเคย เช่น ครอบครัว ชุมชน และท้องถิ่น ดังนั้นผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาความสามารถในการให้เหตุผลทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และ 5 ที่เรียนด้วยหน่วยการเรียนรู้สำหรับนักเรียนคละชั้น โดยการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดวิทยาศาสตร์

เทคโนโลยี และสังคม ผลของการวิจัยในครั้งนี้ จะเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้
ในรายวิชาวิทยาศาสตร์ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อพัฒนาความสามารถในการให้เหตุผลทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 4 และ 5 ที่เรียนด้วยหน่วยการเรียนรู้สำหรับนักเรียนแต่ละชั้น โดยการจัดการเรียนการสอนตาม
แนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคม ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม
2. เพื่อพัฒนาการเรียนรู้จิตวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และ 5 ที่เรียน
ด้วยหน่วยการเรียนรู้สำหรับนักเรียนแต่ละชั้น โดยการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดวิทยาศาสตร์
เทคโนโลยี และสังคม ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการให้เหตุผลทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยา
ศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และ 5 ที่เรียนด้วยหน่วยการเรียนรู้สำหรับนักเรียนแต่ละ
ชั้น โดยการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคม (STS) ใช้รูปแบบ
การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research) ตามแนวคิดของ Kemmis and
Mc Taggart มาเป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัยตามวงจรปฏิบัติการ 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นการ
วางแผน (planning) 2) ขั้นการปฏิบัติการ (action) 3) การสังเกตการณ์ (observation) และ 4)
การสะท้อนกลับ (reflection) จำนวน 3 วงจรปฏิบัติการ

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และ 5 ที่กำลังศึกษา ณ โรงเรียน
ทางผ้น จังหวัดสุรินทร์ ปีการศึกษา 2567 มีจำนวนนักเรียน 9 คน แบ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 4 จำนวน 6 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 3 คน เหตุผลในการเลือกกลุ่มนี้
ด้วยโรงเรียนทางผ้น จังหวัดสุรินทร์ เป็นบริบททางการศึกษาที่มีลักษณะเฉพาะและจำนวนผู้เรียน
ไม่มาก ซึ่งเอื้อต่อการดำเนินการวิจัยเชิงลึก (small-scale study) ผู้วิจัยสามารถดูแล ควบคุม และ
ติดตามพฤติกรรมของผู้เรียนได้อย่างใกล้ชิด ทำให้การเก็บรวบรวมข้อมูลมีความละเอียด ถูกต้อง
และสะท้อนพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละคนได้อย่างแท้จริง อีกทั้งนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

และ 5 ซึ่งเรียนอยู่ในระดับใกล้เคียงกัน ช่วยลดความแตกต่างด้านพัฒนาการตามช่วงวัย และทำให้ผลการวิจัยมีความสอดคล้องและเปรียบเทียบกันได้ง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ชุด คือ 1) เครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติการวิจัย 2) เครื่องมือที่ใช้ในการสะท้อนผลการปฏิบัติการวิจัย และ 3) เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลการปฏิบัติการวิจัย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และ 5 ที่เรียนด้วยหน่วยการเรียนรู้สำหรับนักเรียนแต่ละชั้น โดยการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคม (STS) รายวิชาวิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จำนวน 6 แผน เวลา 12 ชั่วโมง ประกอบด้วย แผนที่ 1 ของแข็ง , แผนที่ 2 การละลายของของแข็ง , แผนที่ 3 แก๊ส, แผนที่ 4 การเปลี่ยนแปลงทางเคมี , แผนที่ 5 การเปลี่ยนแปลงที่ผันกลับได้ และ แผนที่ 6 การเปลี่ยนแปลงที่ผันกลับไม่ได้ ตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ใช้แบบประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อหาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยให้เกณฑ์ในการตรวจพิจารณาระดับการประเมินค่าความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ 5 ระดับ (อภิญา เพื่อดสิงห์, 2560) พบว่าในภาพรวมแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมอยู่ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.76

2. เครื่องมือที่ใช้ในการสะท้อนผลการวิจัย

2.1 แบบบันทึกการจัดการเรียนรู้สำหรับครู เป็นแบบบันทึก สภาพการณ์ความเป็นจริงขณะที่ผู้วิจัยปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้สอน และจะบันทึกทันทีที่เสร็จสิ้นการสอนในแต่ละวงจร เพื่อเป็นข้อมูลที่นำไปสะท้อนผลการปฏิบัติและปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ต่อไป

2.2 แบบสังเกตพฤติกรรมของครูและนักเรียน เป็นแบบสังเกตปลายปิดที่ต้องการคำตอบเฉพาะเจาะจง โดยมีตัวเลือกให้ตอบ เพื่อให้ผู้ช่วยวิจัยใช้บันทึกเหตุการณ์พฤติกรรมการสอนของครูเหตุการณ์ที่สังเกตได้

2.3 แบบสัมภาษณ์นักเรียน เป็นแบบสอบถามปลายปิดที่ต้องการคำตอบเฉพาะเจาะจง โดยมีตัวเลือกให้ตอบ โดยนักเรียนจะได้แสดงความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ สำหรับเป็นข้อมูลในการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้

2.4 แบบวัดความสามารถให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ท้ายวงจร เป็นแบบตัวเลือกสองลำดับชั้น เพื่อวัดทักษะการให้เหตุผลทางวิทยาศาสตร์ Lawson (2000) ทั้ง 4 ด้าน โดยใช้กับนักเรียน

หลังเรียนจบในแต่ละวงจรปฏิบัติการ วงจรละ 12 ข้อ ทั้งหมด 3 วงจร รวมทั้งหมด 36 ข้อ ผลการหาคุณภาพของแบบวัด ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการหาคุณภาพของแบบวัดความสามารถในการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ท้ายวงจรปฏิบัติการที่ 1-3

วงจรที่	ค่าดัชนีความสอดคล้อง	ความยากง่าย	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าความเชื่อมั่น
1	1.00	0.39 - 0.72	0.21 – 0.59	0.78
2	1.00	0.43 - 0.71	0.28 – 0.46	0.75
3	1.00	0.52 - 0.71	0.31 – 0.55	0.72

2.5 แบบวัดจิตวิทยาศาสตร์ท้ายวงจร จำนวน 12 ข้อ เพื่อวัดคุณลักษณะต่าง ๆ ของจิตวิทยาศาสตร์ 4 ด้าน ตามแนวคิดของ American Association for the Advancement of Science (1990) โดยใช้กับผู้เรียนหลังเรียนจบในแต่ละวงจรปฏิบัติการ วงจรละ 12 ข้อ ทั้งหมด 3 วงจร รวมทั้งหมด 36 ข้อ ตรวจสอบความสอดคล้องของสถานการณ์กับองค์ประกอบที่ต้องการวัดการใช้คำถาม และประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index of Item Objective Congruence) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบวัดจิตวิทยาศาสตร์ท้ายวงจรปฏิบัติการที่ 1-3 เท่ากับ 1.00

3. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลการวิจัย เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการประเมินผลวิจัยหลังดำเนินการสิ้นสุดทั้ง 3 วงจร ประกอบด้วย แบบวัดทักษะการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ และแบบวัดจิตวิทยาศาสตร์

3.1 แบบวัดทักษะการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นแบบทดสอบตัวเลือกสองลำดับชั้น (two-tier diagnostic test) จำนวนทั้งสิ้น 24 ข้อ ประกอบด้วยคำถามสองส่วน ส่วนที่ 1 เป็นแบบทดสอบประเภทเลือกตอบ 2-4 ตัวเลือก ข้อคำถามเกี่ยวข้องกับความรู้และเนื้อหา มีลักษณะเป็นสถานการณ์ประกอบด้วยข้อมูลหรือรูปภาพสำหรับวัดการให้เหตุผลแบบสมมติฐาน การให้เหตุผลแบบอธิบาย การให้เหตุผลแบบนิรนัย การให้เหตุผลแบบอุปนัย และส่วนที่ 2 เป็นคำถามที่เกี่ยวกับเหตุผลที่เลือกคำตอบในส่วนแรก โดยต้นฉบับแบบทดสอบดังกล่าวนี้ถูกสร้างขึ้นโดย Lawson (2000) และต่อมาได้รับการพัฒนาเป็นฉบับภาษาไทยและประยุกต์ใช้โดย Srisawasdi (2014) มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index of Item Objective Congruence)

เท่ากับ 1.00 ค่าความยากง่าย (P) เท่ากับ 0.38 - 0.71 ค่าอำนาจจำแนก (r) เท่ากับ 0.28 - 0.79 และค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.75

3.2 แบบวัดจิตวิทยาศาสตร์ เป็นข้อคำถามเชิงสถานการณ์แบบเลือกตอบ (Multiple Choice) 3 ตัวเลือก แต่ละตัวเลือกมีคะแนนที่แตกต่างกัน 1-3 คะแนน ตามทฤษฎีจิตพิสัยของบลูมครอบคลุมลักษณะของจิตวิทยาศาสตร์ทั้ง 4 ด้าน ของ American Association for the Advancement of Science (1990) จำนวน 20 ข้อ แบบวัดนี้พัฒนาขึ้นจากแบบวัดของ อารียา ภูพัตนา (2565) มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index of Item Objective Congruence) เท่ากับ 1.00

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยและบันทึกข้อมูลด้วยตนเองและมีผู้ช่วยวิจัยที่ช่วยเก็บรวบรวมข้อมูลตามแผนการจัดการเรียนรู้เรียน ด้วยการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคม แบบคละชั้นเรียน จำนวน 6 แผนการเรียนรู้ ในวงจรการปฏิบัติการ 3 วงจร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มี ประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

ขั้นที่ 1 ผู้วิจัยดำเนินการปฐมนิเทศนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย ให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคม แบบคละชั้นเรียน และทำความเข้าใจเกี่ยวกับเกณฑ์การวัดและประเมินผล เพื่อให้นักเรียนทราบแนวทางการปฏิบัติในการเรียน

ขั้นที่ 2 ผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคม แบบคละชั้นเรียน จำนวน 6 แผนการจัดการเรียนรู้ รวม 12 ชั่วโมง ซึ่งได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับจำนวนแผนการเรียนรู้ที่ใช้ในแต่ละวงจร

ขั้นที่ 3 ผู้วิจัยทำการทดสอบวัดทักษะการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์กับนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล และประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการศึกษาการพัฒนาทักษะการให้เหตุผลทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ โดยใช้การจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคม แบบคละชั้นเรียน มีข้อมูลเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพจากการสะท้อนผล การประเมินผล ในการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการในแต่ละวงจร ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ สถิติพื้นฐาน ได้แก่ 1) การหาค่าเฉลี่ยของคะแนน 2) การหาร้อยละ 3) ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ 1) แบบวัดการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ 2) หาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ นำข้อมูลจากแบบบันทึกผลการจัดการเรียนรู้ แบบสังเกตพฤติกรรมของครู แบบสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน และแบบสัมภาษณ์นักเรียน ซึ่งเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวม เพื่อเป็นข้อมูลสะท้อนผลการปฏิบัติเมื่อสิ้นสุดแต่ละวงจรที่เน้น การบรรยายตามที่ปรากฏจากการสังเกต โดยปราศจากอคติหรือความรู้สึกและความคิดเห็นไปด้วย จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอผลที่ได้ในรูปแบบความเรียง

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการพัฒนาความสามารถในการให้เหตุผลทางวิทยาศาสตร์วงจรปฏิบัติการที่ 1-3

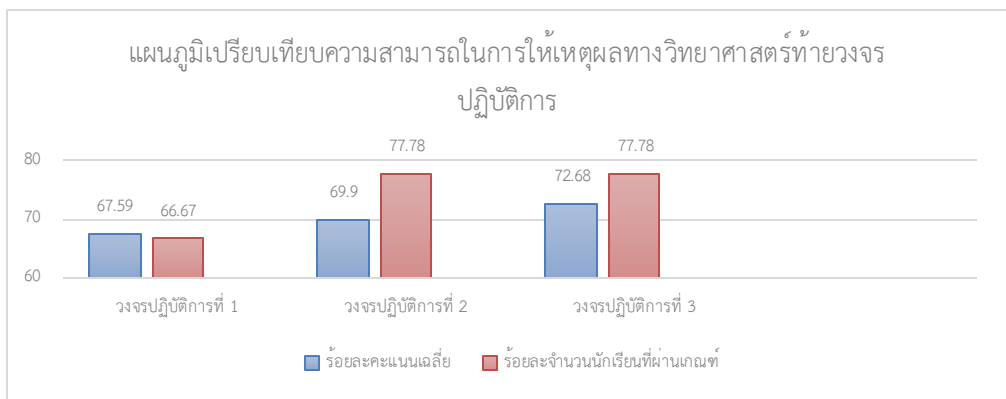
การพัฒนาความสามารถในการให้เหตุผลทางวิทยาศาสตร์ของผู้เรียนในวงจรปฏิบัติการที่ 1-3 ดำเนินการผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคม (Science-Technology-Society: STS) ซึ่งมุ่งเน้นการเชื่อมโยงความรู้ทางวิทยาศาสตร์ กับสถานการณ์จริงในชีวิตประจำวันของผู้เรียน โดยครูผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (facilitator) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการคิด วิเคราะห์ ตั้งคำถาม และอภิปรายอย่างเป็นระบบ เพื่อส่งเสริมกระบวนการคิดเชิงเหตุผลตามหลักวิทยาศาสตร์

กิจกรรมที่ทำหรือพัฒนาความสามารถของผู้เรียน หลังสิ้นสุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ วงจรปฏิบัติการที่ 1-3 นักเรียนได้ทำแบบทดสอบท้ายวงจรปฏิบัติการที่ 1-3 ได้แก่ แบบวัดความสามารถในการให้เหตุผลทางวิทยาศาสตร์ท้ายวงจรปฏิบัติการที่ 1-3 วงจรละ 12 ข้อ โดยมีเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือนักเรียนร้อยละ 70 มีคะแนนความสามารถในการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวัดความสามารถในการให้เหตุผลทางวิทยาศาสตร์ท้ายวงจรปฏิบัติการที่ 1-3

วงจรที่	จำนวนนักเรียน (คน)	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย	S.D.	ร้อยละ	จำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์			
						ผ่าน		ไม่ผ่าน	
						จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	9	12	8.11	1.53	67.59	6	66.67	3	33.33
2	9	12	8.38	1.16	69.90	7	77.78	2	22.22
3	9	12	8.72	1.00	72.68	7	77.78	2	22.22

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการวัดความสามารถในการให้เหตุผลทางวิทยาศาสตร์ทำวงจรถั 1-3 นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ย 8.11 , 8.38 และ 8.72 ตามลำดับ มีนักเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม จำนวน 6 , 7 และ 7 คน ตามลำดับ จากนักเรียนทั้งหมด 9 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67, 77.78 และ 77.78 ตามลำดับ จะสังเกตได้ว่านักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นในแต่ละวงจร แสดงผลการเปรียบเทียบผลการวัดความสามารถในการให้เหตุผลทางวิทยาศาสตร์ทำวงจร ปฏิบัติการ ได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แผนภูมิเปรียบเทียบความสามารถในการให้เหตุผลทางวิทยาศาสตร์ทำวงจรปฏิบัติการ

ผลจากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ด้านการคิดและการแสดงออกอย่างชัดเจนในแต่ละวงจรปฏิบัติการ โดยเฉพาะการกล้าแสดงความคิดเห็น การตั้งคำถาม และการอธิบายเหตุผลประกอบคำตอบ ในช่วงวงจรปฏิบัติการที่ 1 นักเรียนส่วนใหญ่ยังแสดงความคิดเห็นสั้น ๆ และอาศัยการเดาจากประสบการณ์เดิม แต่เมื่อเข้าสู่วงจรปฏิบัติการที่ 2 และ 3 นักเรียนเริ่มอธิบายคำตอบโดยเชื่อมโยงกับข้อมูลจากการทดลองหรือกิจกรรม มีการใช้คำว่า “เพราะว่า...” และ “จากที่ทดลองพบว่า...” มากขึ้น สะท้อนถึงการพัฒนาทักษะการให้เหตุผลตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

ผลการสังเกตดังกล่าว สอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์นักเรียน ซึ่งสะท้อนความคิดเห็นของผู้เรียนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคม โดยในประเด็นเรื่อง การช่วยให้คิดเป็นเหตุเป็นผลมากขึ้น นักเรียนให้ความคิดเห็นในทิศทางเดียวกัน เช่น นักเรียนคนที่ 1 กล่าวว่า “ก่อนหนูจะตอบทันที แต่ตอนนี้หนูต้องคิดว่ามันเกิดจากอะไร” นักเรียนคนที่ 3 กล่าวว่า “ครูให้ทดลองก่อน แล้วค่อยตอบ ทำให้รู้ว่าคำตอบต้องมีเหตุผล” นักเรียนคนที่ 6 กล่าวว่า “ต้องอธิบายว่าทำไมถึงเป็นแบบนี้ ไม่ใช่แค่ตอบถูก” ความคิดเห็นดังกล่าว

สะท้อนให้เห็นว่ากิจกรรมการเรียนรู้ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการให้เหตุผลมากกว่าการท่องจำคำตอบ

โดยสรุป ผลการสังเกตและผลการสัมภาษณ์นักเรียนสนับสนุนผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณจากตารางที่ 2 อย่างชัดเจน กล่าวคือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคม ผ่านวงจรปฏิบัติการที่ 1-3 มีส่วนช่วยพัฒนาความสามารถในการให้เหตุผลทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนทั้งในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พฤติกรรมการคิด และทัศนคติต่อการเรียนรู้ ส่งผลให้คะแนนเฉลี่ยและจำนวนผู้ผ่านเกณฑ์เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

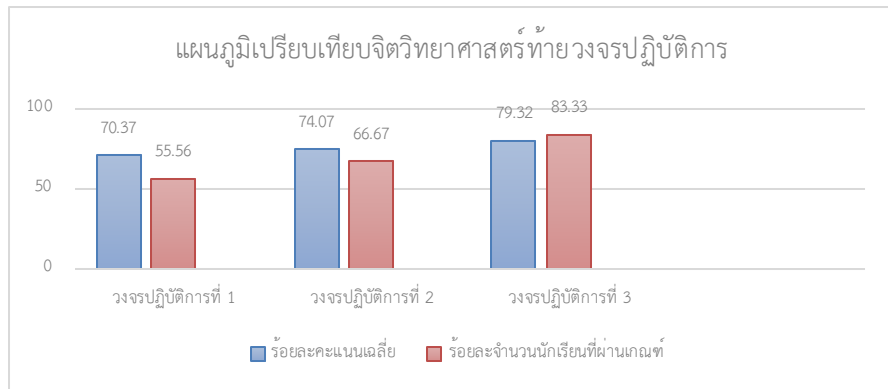
2. ผลการพัฒนาจิตวิทยาศาสตร์วงจรปฏิบัติการที่ 1-3

หลังสิ้นสุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วงจรปฏิบัติการที่ 1-3 นักเรียนได้ทำแบบทดสอบท้ายวงจรปฏิบัติการที่ 1-3 ได้แก่ แบบวัดจิตวิทยาศาสตร์ท้ายวงจรปฏิบัติการที่ 1-3 วงจรละ 12 ข้อ โดยมีเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือนักเรียนร้อยละ 70 มีคะแนนความสามารถในการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวัดจิตวิทยาศาสตร์ท้ายวงจรปฏิบัติการที่ 1-3

วงจรที่	จำนวนนักเรียน (คน)	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย	S.D.	ร้อยละ	จำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์			
						ผ่าน		ไม่ผ่าน	
						จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	9	36	25.33	4.60	70.37	5	55.56	4	44.44
2	9	36	26.67	4.35	74.07	6	66.67	3	33.33
3	9	36	28.55	3.46	79.32	8	83.33	1	16.17

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการวัดจิตวิทยาศาสตร์ท้ายวงจรที่ 1-3 นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ย 25.33 , 26.67 และ 28.55 ตามลำดับ มีนักเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม จำนวน 5 , 6 และ 8 คน ตามลำดับ จากนักเรียนทั้งหมด 9 คน คิดเป็นร้อยละ 55.56 , 66.67 และ 83.33 ตามลำดับ จะสังเกตได้ว่านักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นในแต่ละวงจร แสดงผลการเปรียบเทียบผลการวัดจิตวิทยาศาสตร์ท้ายวงจรปฏิบัติการ ได้ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แผนภูมิเปรียบเทียบจิตวิทยาศาสตร์ท้ายวงจรปฏิบัติการที่ 1-3

ผลการพัฒนาความสามารถในการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ของนักเรียน

หลังจากที่ผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สิ้นสุดจำนวน 6 แผน 12 ชั่วโมง ตามวงจรการปฏิบัติการที่ 1-3 ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย โดยให้นักเรียนทำแบบวัดการให้เหตุผลทางวิทยาศาสตร์เป็นแบบตัวเลือกสองลำดับชั้น ส่วนที่ 1 เป็นแบบทดสอบประเภทเลือกตอบ 2-4 ตัวเลือก ส่วนที่ 2 เป็นคำถามที่เกี่ยวกับเหตุผลที่เลือกคำตอบในส่วนแรก จำนวน 24 ข้อ ได้ผลการทดสอบดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวัดความสามารถในการให้เหตุผลทางวิทยาศาสตร์

ระดับชั้น	จำนวนนักเรียน (คน)	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย	S.D.	ร้อยละ	จำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์			
						ผ่าน		ไม่ผ่าน	
						จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ประถม									
ศึกษาปีที่ 4	6	24	17.33	2.44	72.22	4	66.67	2	33.33
ประถม									
ศึกษาปีที่ 5	3	24	19.00	0.86	79.16	3	100.00	0	0.00
รวม	9	24	17.89	2.14	74.53	7	77.78	2	22.22

จากตารางที่ 4 ผลการวัดความสามารถในการให้เหตุผลทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และ 5 จำนวน 9 คน มีคะแนนเต็ม 24 คะแนน นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 17.89 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 74.53 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ 7 คน คิดเป็นร้อยละ 77.78 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 70

ผลการพัฒนาจิตวิทยาาสตร์ของนักเรียน

หลังจากที่ผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สิ้นสุดจำนวน 6 แผน 12 ชั่วโมง ตามวงจรการปฏิบัติการที่ 1-3 ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย โดยให้นักเรียนทำแบบวัดจิตวิทยาาสตร์เป็นข้อคำถามเชิงสถานการณ์แบบเลือกตอบ (Multiple Choice) 3 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ แต่ละตัวเลือกมีคะแนนที่แตกต่างกันตั้งแต่ 1-3 คะแนน ได้ผลการทดสอบดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการวัดจิตวิทยาาสตร์

ระดับชั้น	จำนวนนักเรียน (คน)	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย	S.D.	ร้อยละ	จำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์			
						ผ่าน		ไม่ผ่าน	
						จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ประถม									
ศึกษาปีที่ 4	6	60	44.83	1.81	74.72	5	83.33	1	16.67
ประถม									
ศึกษาปีที่ 5	3	60	49.67	1.16	82.77	3	100.00	0	0.00
รวม	9	60	44.44	1.35	77.40	8	88.89	1	11.11

จากตารางที่ 5 ผลการวัดจิตวิทยาาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และ 5 จำนวน 9 คน มีคะแนนเต็ม 60 คะแนน นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 44.44 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 77.40 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ 8 คน คิดเป็นร้อยละ 88.89 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 70

ผลจากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน พบว่า นักเรียนได้นำองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีไปประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของตน ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทั้งความคิดสร้างสรรค์และเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ได้ใช้แนวคิดทางวิทยาศาสตร์และกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในชีวิตประจำวันและกล้าตัดสินใจด้วยตนเอง นอกจากนี้ยังนำปัญหามาตั้งคำถาม จากนั้นลงมือค้นหาคำตอบ เพื่อตอบคำถามเหล่านั้นจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้เพื่อนำความรู้มาใช้ในชีวิตประจำวัน นักเรียนเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง เข้าใจถึงผลการกระทำของตน และเข้าใจถึงความสัมพันธ์ของวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคมที่ติดต่อกันได้

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. การพัฒนาความสามารถในการให้เหตุผลทางวิทยาศาสตร์ โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และ 5 ที่เรียนด้วยหน่วยการเรียนรู้สำหรับนักเรียนคละชั้น พบว่านักเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 17.78 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 77.78 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เพราะนักเรียนกลุ่มเป้าหมายได้มีการฝึกการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผลของปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ ที่ได้จากการทดลองทางวิทยาศาสตร์ นักเรียนได้เชื่อมโยงการทดลองที่อยู่ในห้องเรียนวิทยาศาสตร์กับเทคโนโลยีและสังคมที่อยู่ในชุมชนของตน รวมถึงการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีอายุต่างกัน นักเรียนที่มีอายุน้อยกว่าได้เรียนรู้จากนักเรียนที่มีอายุมากกว่าและนักเรียนที่มีอายุมากกว่าได้เรียนรู้ที่จะเป็นผู้นำและผู้ตามในเวลาเดียวกัน ด้วยหน่วยการเรียนรู้สำหรับนักเรียนคละชั้น อย่างต่อเนื่อง จำนวน 6 แผนการจัดการจัดการเรียนรู้ รวม 12 ชั่วโมง นอกจากนี้ยังพบว่านักเรียนมีคะแนนความสามารถในการให้เหตุผลทางวิทยาศาสตร์ตามองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบ ซึ่งองค์ประกอบที่ได้คะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด คือ การให้เหตุผลแบบอธิบาย มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด มีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 83.33 เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคม ที่มีเป้าหมายหลักที่ต้องการพัฒนาให้คนมีความรู้ความสามารถทางวิทยาศาสตร์สามารถนำความรู้ที่นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เข้าใจ ข้อเท็จจริง แนวคิด ความเชื่อมโยงของแนวคิดและมีทักษะกระบวนการที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้และการคิดอย่างมีเหตุผล สอดคล้องกับงานวิจัยของ หนึ่งฤทัย เอ้าประมงค์ (2566) ได้ศึกษาการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ของผู้เรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ ที่ส่งเสริมให้นักเรียนใช้ปัญหาที่ใกล้ตัวและพบเจอในชีวิตประจำวันเป็นตัวนำหรือเป็นฐานในการจัดการเรียนรู้ เพื่อนำมาสู่การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้เพื่อจัดการกับปัญหาดังกล่าว เรื่องกรด-เบส ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัย พบว่า ความสามารถในการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ เฉลี่ย 27.03 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) นักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เฉลี่ย 15.47 คะแนน ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปราบธาดา เสือกลั่น (2562) ที่ได้ศึกษาการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ของผู้เรียนที่เรียนตามแนวคิดเชิงประวัติศาสตร์ รายวิชาเคมี ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการวิจัยพบว่า หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงประวัติศาสตร์ส่งผลให้นักเรียน

มีคะแนนความสามารถในการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์สูงกว่าคะแนนก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

2. การพัฒนาจิตวิทยาศาสตร์ โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และ 5 ที่เรียนด้วยหน่วยการเรียนรู้สำหรับนักเรียนคละชั้น พบว่า มีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 88.89 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เพราะนักเรียนกลุ่มเป้าหมายได้มีการศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นจริง โดยเน้นที่ปัญหาและประเด็นต่าง ๆ ในสังคมเป็นหลัก ส่งเสริมให้นักเรียนนำองค์ความรู้ทาง วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีไปประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของตน ผู้เรียนจะพัฒนาทั้งความคิดสร้างสรรค์และเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ ได้ใช้แนวคิดทางวิทยาศาสตร์และกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในชีวิตประจำวันและกล้าตัดสินใจด้วยตนเอง นอกจากนี้ยังพบว่านักเรียนมีคะแนนจิตวิทยาศาสตร์ตามองค์ประกอบทั้ง 4 พบว่า องค์ประกอบที่ได้คะแนนเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ คุณค่าของวิทยาศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด มีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 88.14 เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคม มีการนำปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน แล้วนำปัญหานี้มาตั้งคำถาม จากนั้นลงมือค้นหาคำตอบ เพื่อตอบคำถามเหล่านั้นจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้ เพื่อนำความรู้มาใช้ในชีวิตประจำวัน นักเรียนเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง เข้าใจถึงผลการกระทำของตน และเข้าใจถึงความสัมพันธ์ของวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคมที่มีต่อกันได้ (รัตนภรณ์ จินดาสวัสดิ์, 2555) สอดคล้องกับงานวิจัยของ อาริยา ภูพินนา (2565) ได้พัฒนาจิตวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อพัฒนาจิตวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานให้ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ผลการวิจัยพบว่า คะแนนจิตวิทยาศาสตร์โดยรวมของนักเรียนอยู่ในระดับมาก

สรุปผลวิจัย

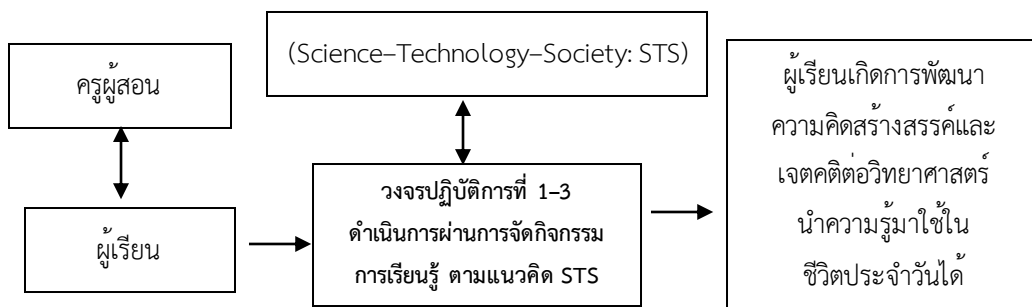
1. ผลการพัฒนาความสามารถในการให้เหตุผลทางวิทยาศาสตร์ โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และ 5 ที่เรียนด้วยหน่วยการเรียนรู้สำหรับนักเรียนคละชั้น พบว่านักเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 17.78 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 77.78 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เมื่อพิจารณาการให้เหตุผลทางวิทยาศาสตร์แยกตามองค์ประกอบ พบว่า การให้เหตุผลแบบอธิบาย มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด มีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 83.33 ซึ่งรองลงมาคือ การให้เหตุผลแบบสมมติฐาน มีคะแนน

เฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 75.92 การให้เหตุผลแบบนิรนัย มีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 70.37 โดยการให้เหตุผลแบบอุปนัย มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุดคิดเป็นร้อยละ 68.51

2. ผลการพัฒนาจิตวิทยาาสตร์ โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และ 5 ที่เรียนด้วยหน่วยการเรียนรู้สำหรับนักเรียน คณะชั้น พบว่า มีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 88.89 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เมื่อพิจารณาจิตวิทยาาสตร์ตามองค์ประกอบทั้ง 4 พบว่า องค์ประกอบที่ได้คะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ คุณค่าของวิทยาศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด มีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 88.14 ซึ่งรองลงมาคือ เจตคติต่อการเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 80.00 การเสริมสร้างคุณค่าของสังคม มีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 71.85 และค่านิยมทางสังคมเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุดคิดเป็นร้อยละ 69.62

องค์ความรู้ใหม่ (Originality and Body of Knowledge)

การพัฒนาความสามารถในการให้เหตุผลทางวิทยาศาสตร์ของผู้เรียน และการพัฒนาจิตวิทยาาสตร์ โดยใช้วงจรปฏิบัติการที่ 1-3 ดำเนินการผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และสังคม (Science-Technology-Society: STS) ซึ่งมุ่งเน้นการเชื่อมโยงความรู้ทางวิทยาศาสตร์กับสถานการณ์จริงในชีวิตประจำวันของผู้เรียน โดยครูผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (facilitator) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการคิด วิเคราะห์ ตั้งคำถาม และอภิปรายอย่างเป็นระบบ เพื่อส่งเสริมกระบวนการคิดเชิงเหตุผลตามหลักวิทยาศาสตร์ ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทั้งความคิดสร้างสรรค์และเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ นำความรู้มาใช้ในการชีวิตประจำวันได้ สามารถเขียนความเชื่อมโยงดังแผนภาพดังนี้

ภาพที่ 1 การพัฒนาความสามารถในการให้เหตุผลทางวิทยาศาสตร์ และการพัฒนาจิตวิทยาาสตร์ของผู้เรียน
ที่มา : โดยผู้เขียน (กฤตภาส ยิ่งกล้า และปริญ ทนันทชัยบุตร, 2568)

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะในการนำวิจัยไปใช้

การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคม ด้วยหน่วยการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนแต่ละชั้น มีข้อดีคือทำให้นักเรียนต่างช่วงวัยสามารถเรียนรู้ร่วมกันในบทเรียนเดียวกัน โดยนักเรียนไม่ต้องแยกเรียนตามระดับชั้น สามารถนำไปปรับใช้กับสถานศึกษาขนาดเล็กที่มีข้อจำกัดด้านครูผู้สอนไม่ครบชั้นเรียน และการเลือกมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดมาออกแบบ หน่วยการเรียนรู้ ต้องมีความสอดคล้อง เนื้อหาเชื่อมโยง และเป็นไปในแนวทางเดียวกัน เพื่อให้ นักเรียนที่ต่างอายุ ต่างชั้นเรียน และต่างประสบการณ์สามารถเรียนรู้ร่วมกันได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคม ด้วยหน่วยการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนแต่ละชั้น ควรมีการศึกษาความพึงพอใจและข้อคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ และการวิจัยเกี่ยวกับหน่วยการเรียนรู้แบบแต่ละชั้นเรียน ควรนำไปทำการวิจัยในรายวิชาต่าง ๆ เพื่อเป็นการศึกษาและแก้ปัญหาให้กับโรงเรียนขนาดเล็กที่มีข้อจำกัดด้านครูผู้สอนไม่ครบชั้นเรียน

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560). ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.
- ดำรง วัฒนา. (2562). ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี กับอนาคตการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ : คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดิพัฒน์ คำภู, ชลายุทธ์ ครุฑเมือง และสุรเชษฐ์ บุญรักษ์. (2568, มกราคม-เมษายน). “แนวทางการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบแต่ละชั้นในระดับประถมศึกษา อำเภอบ้านโคก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 2.” วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์. 10(1) : 757-768.
- ปรารณา เสือกลั่น. (2562). ผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงประวัติศาสตร์ที่มีต่อความสามารถในการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเคมีของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- รัตนารณ์ จินดาสวัสดิ์. (2555). ผลของการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคมที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาและตระหนักเรื่องการอนุรักษ์ พลังงานและสิ่งแวดล้อมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์ปริญญา ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.). (2568). ผลการประเมิน PISA 2022 ผลการประเมิน PISA 2022 คณิตศาสตร์ การอ่าน และวิทยาศาสตร์ (ฉบับ สมบูรณ์). กรุงเทพฯ : สสวท.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). ข้อเสนอระบบการเรียนรู้ที่ ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของโลกอนาคตในปี 2040. กรุงเทพฯ : อีเลฟเว่น สตาร์ อินเทอร์เน็ต.
- _____. (2564). สถานะการศึกษาไทยปี 2564. นนทบุรี : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- หนึ่งฤทัย เข้าประมงค์. (2566). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อ สังคมออนไลน์ที่ส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ เรื่อง กรด-เบส ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา การสอนวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อารียา ภูพัตนา. (2565). การพัฒนาจิตวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Lawson, A. E. (1978). "The development and validation of a classroom test of formal reasoning." *Journal of Research in Science Teaching*. 15(1): 11-24.
- Lawson, A. E. (2009). "Basic inferences of scientific reasoning, argumentation, and discovery." *Science Education*. 94(2): 356-362.
- Lawson, A.E., et al. (2000). "Development of scientific reasoning in college Biology : Do two levels of general hypothesis-testing skills exist." *Journal of Research in Science Teaching : The Official Journal the National Association for Research in Science Teaching*. 37(1): 81-101.

Developing Academic Administration Guidelines to Enhance the Physical and Mental Health in Xinxiang City Vocational School, China

Wang Yuefa¹ and Nithipattara Balsiri²

Received : December 30, 2024; Revised : July 31, 2025; Accepted : December 25, 2025

Abstract

The objectives of this research were 1) to investigate problems and needs of academic administration to enhance the physical and mental health, 2) to develop academic administration guidelines to enhance the physical and mental health. The samples were 286 students and 44 teachers/administrators obtained through stratified random sampling at vocational school of Xinxiang City Vocational School. The research instruments were questionnaires and a set of questions for the focus group discussion. The statistics were percentage, mean, and standard deviation. The research results indicated that 1) for students' opinion, the problems to enhance the physical and mental health were rated at the moderate level (Mean=3.00 S.D.=0.93). In the teachers/ administrators' opinion, the problems to enhance the physical and mental health were rated at the moderate level (Mean=3.10 S.D.=1.01). In addition, in the students' needs to enhance the physical and mental health were at the moderate level (Mean=3.20 S.D.=0.99). In the teachers/ administrators' needs to enhance the physical and mental health were at the moderate level (Mean=3.18 S.D.=0.97). 2) The developed guidelines to enhance the physical and mental health consisted of psychological health support services, learning stress management, career development guidance, promotion of healthy living, career development guidance, and establish a support system.

Keywords : Academic Administration Guidelines, Physical and Mental Health, Vocational School

¹ Student in Major of Educational Administration and Leadership, Faculty of Education, Dhonburi Rajabhat University; e-mail : 953136620@qq.com

² Faculty of Education, Dhonburi Rajabhat University; e-mail : nithipattara.b@dru.ac.th

Introduction

Vocational schools are essential for workforce development. They provide specialized education and hands-on training to equip students with industry-specific skills. Students' holistic development, including physical and mental well-being, is crucial in vocational education. However, the demanding academic environment and the increasing pressure on students to excel academically can have detrimental effects on their overall health and well-being. Therefore, vocational schools should prioritize the enhancement of students' physical and mental health through effective academic administration strategies. The integration of physical and mental health into academic institutions has gained increasing attention due to its profound impact on student outcomes, educational experiences, and future employability. (Collie, Shapka & Perry, 2012 : 1189-1204). Moreover, addressing the mental health challenges faced by students and staff can lead to a more positive and inclusive learning environment, enhancing the overall sense of belonging and reducing dropout rates (Reinke, Stormont, Herman, Puri & Goel, 2011 : 1-13). In recent years, research has highlighted the concerning prevalence of stress, anxiety, and burnout among students in vocational schools (Smith et al, 2019 : 11-16; Johnson & Brown, 2020 : 189-202). This phenomenon not only negatively impacts students' academic performance but also hampers their personal development and future career prospects. Moreover, the COVID-19 pandemic has further exacerbated these challenges, with remote learning and isolation posing new obstacles to students' well-being (Gao et al, 2021 : 321-334). To address these critical issues, the implementation of a strategic guideline for academic administration becomes imperative. This guideline should focus on integrating comprehensive measures that foster a supportive and nurturing learning environment, ultimately promoting both physical and mental health among vocational school students. Research has indicated that academic institutions with effective well-being initiatives experience increased student engagement, improved academic performance, and reduced dropout rates (Brown & Johnson, 2018 : 46-52; Lee et al., 2020 : 320-335). To support

students' physical well-being, vocational schools should focus on two key areas: safety and structured fitness programs. First, workshop safety protocols are essential, as vocational schools often encompass hands-on training that requires robust safety measures. Guidelines may include regular equipment maintenance schedules, safety drills, and training on handling machinery (Johnson, 2020 : 20-34). Secondly, the implementation of structured physical fitness programs can enhance the overall physical health of students through collaborations with health experts to design balanced routines and diets (Brown & Thompson, 2019 : 175-190). Additionally, academic administration must actively monitor and balance workloads to prevent burnout, and regular feedback loops with students can assist in achieving this balance (Taylor, 2021 : 44-60). Importantly, collaboration with local community and healthcare providers allows for the creation of tailored programs to suit specific demographic and cultural needs, ensuring that interventions are not only theoretically sound but also practically relevant in the Xinxiang City context (Lee & Wu, 2020 : 98-113). This research aimed to develop the guidelines for academic administration to enhance the physical and mental health. Through an in-depth exploration of existing literature, case studies, and expert opinions, this study seeks to provide actionable insights for educators and administrators to create a well-rounded learning experience that empowers students not only academically but also emotionally and physically.

Research Objectives

1. To investigate the problems and needs of academic administration to enhance the physical and mental health in vocational school.
2. To develop the academic administration guidelines to enhance the physical and mental health in vocational school.

Research Methods

Population : The population was divided into 2 groups; namely, 1) 1,000 students in 2023, and 2) 50 teachers/administrators in Xinxiang City Vocational School.

Samples: The samples were divided into 2 groups; namely, 1) 286 students and 2) 44 teachers/administrators. (Yamane, 1973 : 887), The respondents were obtained through the stratified random sampling technique.

Research Instruments : Questionnaire: The questionnaires were divided 2 parts 1) general information and 2) problems and needs of academic administration to enhance the physical and mental health for students 30 questions and for teachers 30 questions. The Cronbach's Alpha coefficient values were 0.93 and 0.94 respectively. The questionnaires were evaluated for the Index of Congruence scores (IOC scores) by the three specialists, 0.67 to 1.00. The three specialists evaluated the developed guidelines to share ideas and give comments concerning the correctness and suitability of the guidelines.

Data Collection : The researchers collected data using online questionnaires. The researcher submitted a letter of permission to the school director in advance to ask a permission to collect the data and information.

Data Analysis : For the investigation of problems and needs, statistics were frequency, percentage, mean, and standard deviation (S.D.). The rating scale were used to evaluate the level of need and problem degree. For the rating reference of the five-point rating scale were: mean range 4.51 – 5.00 were highest level, 3.51 – 4.50 were high level, 2.51 – 3.50 were moderate level, 1.51 – 2.50 were low level, and 1.00 – 1.50 were lowest level. (Srisa-ard, 2002, p. 103)

Research Results

The problems encountered by students and teachers in academic management

Based on the data presented, it is evident that there are significant challenges and concerns related to academic support, student well-being, and mental health

within educational environments, particularly at vocational schools. The findings suggest that both students and educators are experiencing difficulties in navigating various academic and support structures, leading to high average scores for several key issues, reflecting considerable dissatisfaction. For example, the total mean value of Q1-Q15 is 3.22, standard deviation of 0.93, indicating a moderately high level of concern across the surveyed items. Among these, Q12 stands out with a mean score of 4.59, indicating that the lack of communication regarding academic activities and opportunities is the most pressing issue. This high score suggests that students feel there is insufficient information and support when it comes to accessing academic resources and opportunities, which may hinder their academic progress and overall satisfaction. Additionally, Q3 and Q4, which address the difficulty of obtaining academic resources and receiving adequate academic guidance, show mean scores of 3.86 and 3.56, respectively. These figures highlight the challenges faced by students in securing necessary academic resources and support, which may directly affect their academic success and overall well-being. Similarly, Q11 and Q14, which focus on the availability of extracurricular activities promoting well-being and support for mental health, also have high mean scores of 3.76 and 3.55, respectively, indicating that students are experiencing difficulties in accessing these essential services.

On the educator's side, the challenges are similarly pronounced, where the mean value of Q1-Q15 drops slightly to 3.10, with an average standard deviation of 1.01. This suggests that educators are facing considerable difficulties in providing adequate support for students' academic and psychological needs. Q2, which addresses the challenge of identifying and addressing the specific pressures faced by vocational school students during the learning process, has a mean score of 3.60. This indicates that teachers find it challenging to understand and effectively address the unique stressors that vocational students face in their academic and personal lives. Furthermore, Q3, which explores the difficulty in collaborating with other teachers and administrators to create a comprehensive support system for student

health, has an mean score of 3.66. This suggests that educators struggle to work together with other stakeholders, such as administrators and mental health professionals, to develop a unified approach to student well-being. The complexity of this issue is reflected in the relatively high score, which underscores the need for better coordination and communication within the school system.

The difficulties faced by both students and educators in addressing academic and psychological challenges at vocational schools are further compounded by the complexity of providing personalized guidance that takes into account both academic and mental health needs. Q12 and Q13, which concern the challenge of offering tailored academic advice while considering students' psychological well-being, receive mean scores of 3.68 and 3.72, respectively. These scores highlight the difficulty in balancing academic guidance with the need to address students' diverse psychological health requirements. The data suggests that vocational school students may have unique and multifaceted needs that require a more individualized approach, but the current systems in place may not be equipped to meet these demands effectively. The high average scores in these items reflect a broader systemic issue, where there is a lack of resources, support, and coordination to address both the academic and mental health needs of students.

Mean

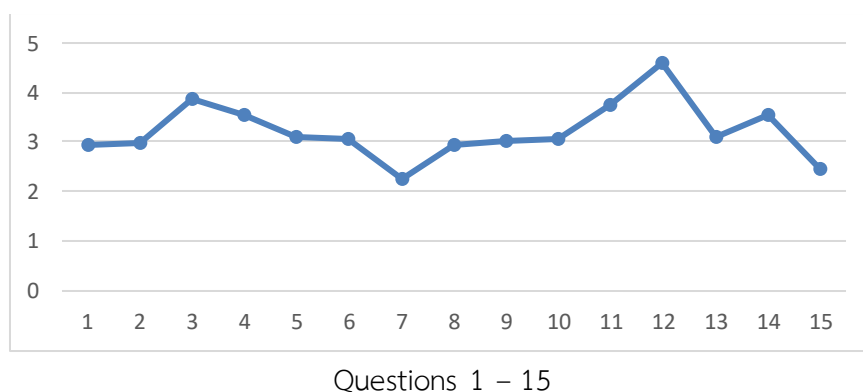
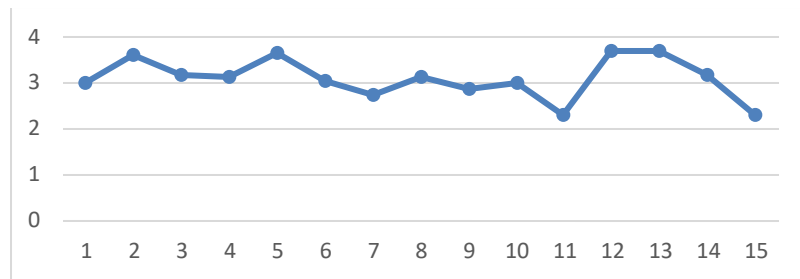

Figure 1 Mean of questions 1 – 15 on problems were opinioned by students to promote physical and mental health in vocational schools

Mean

Questions 1 – 15

Figure 2 Mean of questions 1 – 15 on problems were opinioned by teachers to promote physical and mental health in vocational schools

The need for students and teachers to promote physical and mental health in vocational schools

Based on the data, there are notable trends that indicate significant concerns regarding the academic and mental health needs of vocational school students. The mean value of responses for Q1-Q15 as 3.20, with an average standard deviation of 0.99, reflecting a moderate level of need across various dimensions. Specifically, questions Q3, Q4, Q11, Q12, and Q14 highlight areas where students feel a strong demand for comprehensive support. These include the need for better access to academic resources and materials (Q3), a robust support system for academic and mental health counseling (Q4), a wider range of extracurricular activities for both physical and mental health (Q11), increased exchange of academic opportunities (Q12), and readily available mental health support in vocational schools (Q14). With mean scores ranging from 3.79 to 4.02, these issues are considered pressing by students, indicating a significant gap in the support and resources available to meet their academic and mental health needs.

The responses to Q1-Q15 reflect a slightly lower total average score of 3.18, with an standard deviation of 0.97. This suggests that there is a marginally less acute need for support across the board. Questions Q1, Q6, and Q12 stand out as areas where additional focus is needed. Specifically, students express a need for strategies

and guidelines to balance academic demands with mental and physical health (Q1), for collaborative efforts among teachers and administrators to create a cohesive support network (Q6), and for personalized academic guidance that also addresses mental health challenges (Q12). With mean scores ranging from 3.54 to 3.88, these questions indicate that students perceive a high degree of difficulty in managing their academic workload while maintaining mental health, and they require more targeted support to address these challenges effectively.

Mean

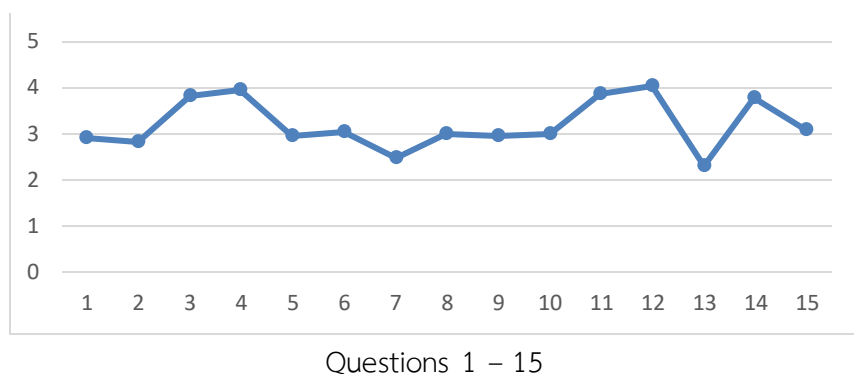

Figure 3 Mean of questions 1 – 15 on needs were opinioned by students to promote physical and mental health in vocational schools

Mean

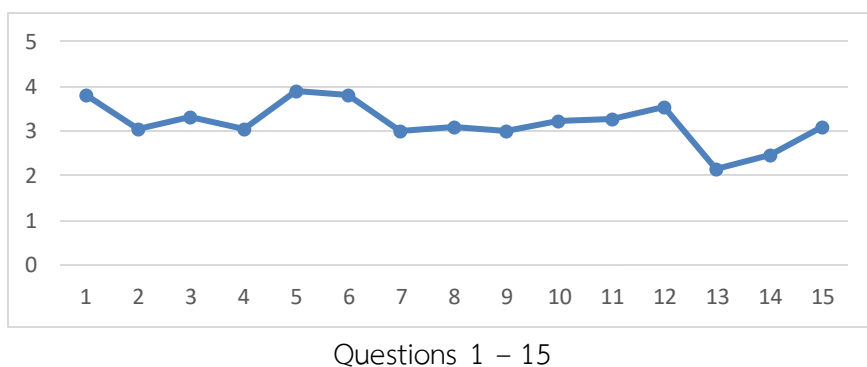

Figure 4 Mean of questions 1 – 15 on needs were opinioned by teachers to promote physical and mental health in vocational schools

Guidelines for Strengthening Academic Administration of Physical and Mental Health in Vocational Schools

The developed guidelines to enhance physical and mental health aims to support students' well-being through a comprehensive academic management framework. The guidelines are developed on six key units identified from the highest needs of both students and teachers/administrators: 1) Psychological health support services, 2) Learning stress management, 3) Career development guidance, 4) Promotion of healthy living, 5) Establishment of a support system, and 6) Regular evaluation and feedback. These units are carefully designed to address the physical and mental health needs of vocational school students and ensure a balanced approach to their academic and personal development. Evaluation by five specialists, based on the Index of Congruence (IOC), showed that the guidelines were well-suited to the needs of the school, with IOC values ranging from 0.67 to 1.0, indicating strong agreement on their applicability and effectiveness.

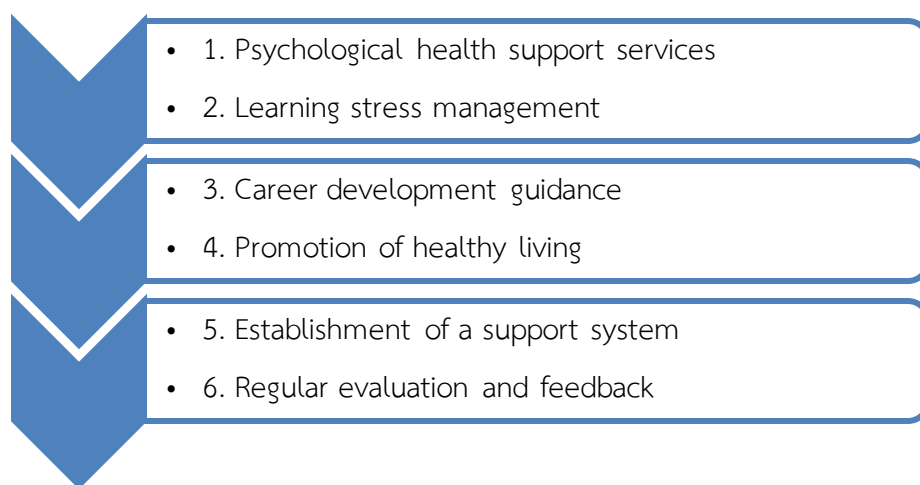

Figure 5 The academic administration guidelines to enhance physical and mental health

The first unit, Psychological Health Support Services, aims to provide a multi-layered support system for students' mental health. This includes individual psychological counseling for personal issues, collective counseling for peer support, and psychological health education to raise awareness about common mental health challenges such as anxiety and depression.

The second unit, Learning Stress Management, focuses on reducing academic stress and enhancing students' ability to manage their studies effectively. The guidelines recommend teaching students goal-setting and time management skills, as well as effective learning strategies like memory enhancement, note-taking, and study techniques.

The third unit, Career Development Guidance constitutes, aimed at helping students prepare for successful professional futures. The guidelines suggest offering career planning courses and workshops to help students understand their interests, values, and professional aspirations.

The fourth unit, Promotion of Healthy Living, aims to promote a holistic approach to health by encouraging physical fitness, healthy eating, and mental wellness. Schools are advised to organize sports and fitness activities such as basketball, yoga, and badminton to help students stay physically active and relieve stress.

The final two units focus on the Establishment of a Support System and Regular Evaluation and Feedback. The support system encourages a multi-level network involving teachers, counselors, student services, and community resources, ensuring that students have access to a wide range of assistance.

Research Discussion

1. The insufficient communication about academic activities and opportunities

Strengthen guidance and stimulate the initiative of graduate students to participate in academic activities. Schools should adhere to the policy of differential

treatment and hierarchical guidance, increase publicity, and encourage participation. (1) Strengthen publicity. Academic activity organizing units should first utilize various platforms such as their own resources, student organization resources, and class resources, and adopt various forms such as verbal notifications, telephone notifications, and QQ group notifications to promote graduate academic activities, forming a school wide atmosphere for graduate academic activities. (2) Differential treatment. For academic activities that are not closely related to graduate research direction, there is no need to externally force them to participate. Try not to hold academic activities for graduate students with low academic content and monotonous and boring forms. (3) Organize more academic activities with strong universality. Schools should treat each level separately. (John, 2003 : 131-134)

2. Obtaining relevant academic resources and materials

The construction of free academic resources in university libraries has important practical significance. Free academic resources on the internet are an important supplement to academic resources in university libraries, and the construction of free academic resources on the internet is of great practical significance. It can not only alleviate the problem of tight funding in university libraries, but also accelerate the speed of academic exchanges and fully leverage the academic energy of free online academic resources.

3. Unsupported in terms of academic advice and guidance

Fully tap into the academic potential of academic master's students and attach great importance to the important role of mentor guidance in providing opportunities for their academic development. Considering the current demand for doctoral education, the cultivation of academic master's students also needs to pay more attention to their academic development plans. (Gong, 2014 : 50-57)

4. Encountered challenges related to the availability of extracurricular activities that promote overall well-being

Addressing the challenges related to the availability of extracurricular activities that promote overall well-being requires some comprehensive methods

and strategies. The following methods can be used to solve the problem: (1) Resource integration: Collaborate with local schools, libraries, community centers, NGOs, etc. to integrate resources to support and promote the availability of extracurricular activities. These organizations may have resources such as venues, funding, and volunteers to work together to promote the implementation of welfare activities. (2) Flexibility: Design flexible activity arrangements that take into account the time, location, and interests of different groups of people. (3) Evaluation and feedback: Regularly evaluate the effectiveness of extracurricular activities and make adjustments and improvements based on feedback from participants.

5. Supporting for mental health and happiness within the academic scope

To address these challenges, the following strategies can be considered: (1) Interdisciplinary collaboration: finding interdisciplinary support networks, including psychologists, mental health experts, social workers, etc., who may provide support and advice from different perspectives. (2) Professional Consultation: Looking for professional mental health services, including psychological counselors, psychologists, or psychotherapists. They can provide professional support and advice tailored to individual situations. (3) Advocacy and Education: Advocate for mental health awareness in academic institutions, provide education on mental health and happiness, and help people understand and recognize the importance of valuing mental health. (4) Establishing a support network: Establishing a support network with colleagues and friends to share each other's experiences and support, and facing pressure and challenges together. (5) Seeking institutional support: Understand whether academic institutions provide mental health support services, such as mental health counseling, employee benefit plans, etc. These resources may be helpful in solving problems.

Research Suggestions

Suggestions for implementation

1. Strengthening physical health education: Regularly carry out physical health education activities, including knowledge and skill training on healthy diet, exercise, sleep management, and other aspects. Schools can invite professional health educators or doctors to give lectures and training to enhance students' health awareness and literacy.

2. Create a support system: Establish a student support group or mentor system to provide emotional support and guidance to students. These support systems can help students better adapt to school life, handle learning and life challenges.

3. Introduce mandatory mental health screenings and provide regular training for faculty to identify early signs of student distress.

Suggestions for further study

1. Survey needs and challenges: Conduct a survey study to understand the physical and mental health needs and challenges faced by vocational school.

2. Interdisciplinary research: Physical and mental health issues often involve multiple disciplinary fields, including psychology, education, medicine, etc. It is recommended to conduct interdisciplinary research and integrate professional knowledge from various fields to gain a more comprehensive understanding and solve problems.

3. Develop effective intervention measures: Based on research results, develop and implement effective physical and mental health interventions for vocational school students.

References

- Brown, L., & Johnson, R. (2018). "Promoting Student Well-Being: A Guide for Educators." **Educational Leadership**. 76(5) : 46-52.
- Brown, S., & Thompson, R. (2019). "Fitness Programs in Vocational Schools." **Journal of Physical Education**. (2) : 175-190.
- Collie, R. J., Shapka, J. D., & Perry, N. E. (2012). "School climate and social-emotional learning: Predicting teacher stress, job satisfaction, and teaching efficacy." **Journal of Educational Psychology**. 104(4) : 1189-1204.
- Cronbach, L. J. (1951). "Coefficient Alpha and the Internal Structure of Tests." **Psychometrika**." 16(3) : 297-334.
- Davis, M. (2022). "Guideline Handbooks in Education : A Comprehensive Approach." **Journal of Academic Administration**. (3) : 210-227.
- Gao, Y., Li, Y., Zhang, J., & Wu, H. (2021). "The Impact of COVID-19 on Vocational School Students' Mental Health: Challenges and Strategies." **Journal of Education and Health**. 39(3) : 321-334.
- Gong, L., Zhang, W., Li, Q., et al. (2014). "Empirical Study on Factors Influencing Graduate Research Ability." **Degree and Graduate Education** (12) : 50-57.
- John, B. (2003). "Graduate Programs Provide a Valuable National Resource, Improve Education at All Levels, say Witnesses." **For immediate release**. (1) : 131-134.
- Johnson, R. (2020). "Workshop Safety in Vocational Training." **Safety Science** (1) : 20-34.
- Johnson, R., & Brown, K. (2020). "Burnout and Stress in Vocational School Settings : Challenges and Opportunities." **International Journal of Applied Psychology**. 45(2) : 189-202.
- Krejcie, R.V., & D.W. Morgan. (1970). "Determining Sample Size for Research Activities." **Educational and Psychological Measurement**. 30(3) : 607-610.
- Lee, C., & Wu, F. (2020). "Community Collaboration in Educational Health Programs." **Community Health Journal**. (2) : 98-113.

- Lee, S., Kim, D., & Park, E. (2020). "Creating a Positive Learning Environment : The Role of Academic Administration in Student Engagement." **Journal of Educational Administration**. 56(3) : 320-335.
- Reinke, W. M., Stormont, M., Herman, K. C., Puri, R., & Goel, N. (2011). "Supporting children's mental health in schools: Teacher perceptions of needs, roles, and barriers." **School Psychology Quarterly**. 26(1) : 1-13.
- Smith, J., Lee, A., & Brown, L. (2019). "Exploring the Impact of Academic Stress." **Journal of Educational Studies** 6(3) : 11-16.
- Smith, K., & Jones, P. (2018). "Chronic Stress and Mental Health : A Clinical Review." **Journal of Psychiatry** 11(4) : 253-269.
- Srisa-ard, B. (2002). **Basic Research**. Bangkok : Suveeriyasarn.
- Taylor, A. (2021). "Academic Workload and Mental Well-being in Vocational Education." **Educational Review**. (1) : 44-60.
- Yamane, T. (1967). "**Statistics: An introductory Analysis**." 2nd ed. New York : Harper & Row, Publishers, Incorporated.
- Zhu, T. (2005). "Analysis of the Construction of Free Online Academic Resources in University Libraries." **Journal of Library Science**. (2) : 58-59.

Developing the Guidelines of Parents' Participation in School Management and Student Learning

Ding Lize¹ and Nithipattara Balsir²

Received : December 31, 2024; **Revised :** August 5, 2025; **Accepted :** December 25, 2025

Abstract

The objectives of this research were 1) to investigate problems and needs of parents' participation in school management and student learning, 2) to develop guidelines of parents' participation in school management and student learning. The samples in this research were 222 students and 222 students' parents obtained through stratified random sampling at Nanhu School affiliated with Beijing Normal University. The 3 specialists participated the focus group discussion. The research instrument were questionnaires and a set of questions for the focus group discussion. The statistics were frequency, mean, and standard deviation. The research results indicated that 1) In the student opinions, the problems and needs of the parents' participation on school management and student learning were rated at the low level (Mean=2.33, 2.38 S.D.=0.98, 0.97 respectively). In the student's parent opinions, the problems and needs of the parents' participation on school management and student learning were rated at the high level (Mean=3.46, 3.54 S.D.=0.86, 0.88 respectively). 2) The developed guidelines for the parents' participation on school management and student learning composed of 2.1) Understanding school management policies and relevant regulations, 2.2) Respect for the education profession and trust in educational philosophy and methods, 2.3) Active participation in school

¹ Student in Major of Educational Administration and Leadership, Faculty of Education, Dhonburi Rajabhat University; e-mail : 307175928@qq.com

² Faculty of Education, Dhonburi Rajabhat University; e-mail : nithipattara.b@dru.ac.th

activities, 2.4) Establishment of effective communication channels between parents and teachers, and 2.5) Assisting children in establishing learning habits and understanding learning styles.

Keywords : Parents' Participation, School Management, Student Learning, Guidelines

Introduction

In the field of education, the active participation of parents in school management and student learning has an important and positive impact on student development. Parents' participation not only expands students' learning opportunities, but also strengthens their learning motivation, emotions, and social development. In the past, parents had little involvement in school management and the learning process of students, which had a negative impact on students, parents, and the school. The effective cooperation of parents directly determines the effectiveness of school education. In an annual survey conducted by the American City Life Insurance Company in 1992, most teachers believed that the lack of parental participation was a "serious threat" to school education. (Dalian Baisheng Senior High School, 2020) Parents often fail to communicate effectively and actively with the school, which undoubtedly leads to misunderstandings and distrust of the school. Some parents may even believe that simply paying tuition fees to the school and conveying benefits to the school's teachers can ensure that students' lives and studies are unobstructed. However, students are under pressure to study and live, Due to the lack of parental involvement, students may experience a decline in academic performance, and in severe cases, may even experience psychological problems.

In recent years, schools have paid more and more attention to the indispensable role and status of parents in school management. Parents have also become a very important part of students' learning. Regarding parents' participation in school management and student learning, the Chinese Ministry of Education has given guidance: "Family education guidance services are more professional; parents have basically established the concept of scientific parenting and fulfilling the main

responsibility of family education is more in place;" (Ministry of Education of the People's Republic of China, 2022) Parental participation can help the school better understand the needs and expectations of students and families, to better meet the expectations of students and families. At the same time, parents' participation strengthens the connection between school and family. Schools should establish diverse communication channels to encourage parents to actively participate in their children's education. (Sheldon & Epstein, 2005 : 196-207) Parents' participation in school management and student learning can establish a close connection between school and family. This partnership helps to better understand student needs and concerns, making education more holistic and personalized. Overall, it is necessary for parents to participate in their children's learning, which to some extent helps them improve their academic performance and overall quality. (Li, 2019)

Although parents are more involved in school management and student learning than in the past, there are still many problems that cannot be ignored. First, the degree of parental participation is not enough. In many cases, it is formalism and does not promote students' academic development enough. Under such circumstances, parents need to understand the importance of participating in school management and student learning. Research shows that parental involvement not only improves students' academic performance but also enhances their confidence and social skills. (Fan & Chen, 2001 : 1-22) Atalad & Abbas (2023 : 11) determined the parent participation in school management. The results of the study were 1) the parents' level of participation in the management of their child/ren's school, in curriculum enhancement is low, 2) their levels of participation in school governance, community development, and student activities are average, 3) as a whole, their level of participation in school management is average, 4) there are no significant differences between the extents of parent participation in school management, if the data is grouped according to age and gender, and 5) there are significant differences between the extents of parent participation in school management, if the data is grouped according to highest educational attainment.

Parents, as the first teachers of students, actively participate in the development of students, which is very important for cultivating students' learning motivation, academic achievement and social emotion. At the same time, it emphasized that the cooperative relationship between school and family is very important for creating a positive learning environment and academic achievement. School and family cooperation play a very positive role in promoting student development, improving school management effectiveness and building community support. Therefore, increasing parental participation in school management and student learning is a problem that cannot be ignored.

Research Objectives

1. To investigate the challenges and needs related to parental participation in school management and student learning.
2. To develop actionable guidelines for enhancing parental engagement in school management and student learning.

Research Methods

1. **Population** : The population was divided into two groups, namely 500 students and 500 students' parents in Nanhu School affiliated to Beijing Normal University.
2. **Samples** : The sample groups consisted of 222 students and 222 students' parents participated. The samples were derived from Taro Yamane formula (Yamane, 1973 : 788) and were collected through the stratified random sampling technique. (Krejcie, R.V., & D.W. Morgan, 1970)
3. **Research Instruments** : The questionnaires were students set and students' parents set. The questionnaire consisted of 1) general information, 2) problems and needs of parent involvement in school management and student learning for students 24 questions, Cronbach's Alpha coefficient 0.878 and for students' parent 24 questions, Cronbach's Alpha coefficient 0.859. The questionnaires were evaluated for the Index of Item Congruence (IOC) by the three

specialists were 0.67 to 1.00. The focus group questions were evaluated by the three specialists. (Cronbach, L. J, 1951)

4. Data Collection : The researcher collected the data and information. The samples were informed of the purposes of data collection, made an appointment. The researcher submitted a letter of permission to the school's teacher in advance to ask permission to collect the data and information from the samples at Nanhu School affiliated to Beijing Normal University.

5. Data Analysis : For the investigation of problems and needs, the data and information collected were analyzed, interpreted and then presented in terms of frequency, percentage, mean, standard deviation (S.D.). The Five Point Rating Scale were used to evaluate the level or degree of the respondents' needs and problems. For the rating reference of the five point rating scale were: mean range 4.51 – 5.00 were highest level, 3.51 – 4.50 were high level, 2.51 – 3.50 were moderate level, 1.51 – 2.50 were low level, and 1.00 – 1.50 were lowest level. (Srisa-ard, 2002 : 103) For the correctness and improvement of the guidelines, the ideas, suggestions and comments of the 3 specialists obtained from the focus group discussion meetings, were analyzed and then used to correct and improve the contents of the guidelines.

Research Results

1. Problems of parents' participation in school management and student learning.

The analysis of the survey data highlights several significant issues concerning parental involvement in school management and student learning. A critical challenge identified from the data is the low level of parental participation in school activities, with several questions indicating that parents feel disconnected from school events and volunteer opportunities. For example, the responses to the question, "Your parents usually participate in activities organized by the school" (Question 1), revealed a lower-than-expected score (2.29). This suggests that many parents do not have either the time, resources, or knowledge about how to engage

in school activities. The same issue emerges in relation to the question, “You think parents can arrange enough time to visit the classroom” (Question 4), which also yielded a relatively low score (2.34). This indicates that parents perceive barriers, whether logistical, time-related, or even institutional—that hinder their active participation in their children’s schooling.

A contributing factor to this issue of low participation is the perceived lack of resources and support from the school to encourage and facilitate parental engagement. This is particularly evident in responses to the question, “You think the school may lack sufficient resources and support, which makes it difficult for parents to actively participate in school activities” (Question 2). This question received the lowest score (2.22), signaling that many parents believe the school does not provide adequate infrastructure, resources, or organizational support to make their involvement easy and accessible. A lack of clarity about available opportunities, insufficient communication about how parents can engage with the school, and inadequate organizational structures may all contribute to this perception. Schools that fail to provide sufficient resources or fail to create an environment where parents feel supported and empowered are likely to face challenges in fostering meaningful and sustained parental engagement.

Moreover, the data reveals a disconnect between the school’s educational policies and the parents’ understanding of these policies, which undermines their ability to actively participate in shaping their children’s education. For instance, responses to the question, “You think the school has provided enough feedback opportunities for parents to share their observations and suggestions” (Question 3) suggest that there is a deficiency in mechanisms for collecting and responding to parental feedback. This gap in communication not only leaves parents feeling undervalued but also inhibits their ability to contribute valuable insights or concerns that could benefit the educational environment. Similarly, responses to the question, “You think parents understand the school’s educational standards and curriculum framework to ensure that their suggestions are consistent with educational goals”

(Question 11) reflect a significant misunderstanding or lack of knowledge regarding the educational objectives, teaching methods, and curricula followed by the school. The data points to a critical need for schools to better communicate the educational standards and frameworks that guide their teaching practices so that parents can align their support with the school's educational goals and actively participate in the learning process.

Mean

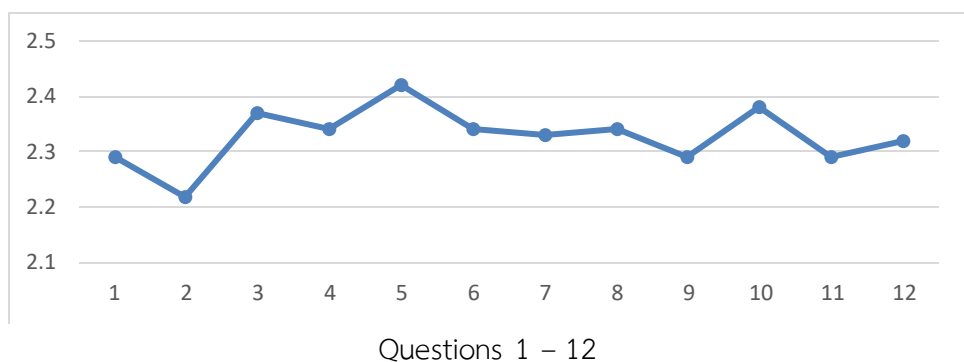

Figure 1 Mean score of problems of parents' participation in school management and student learning for students

Mean

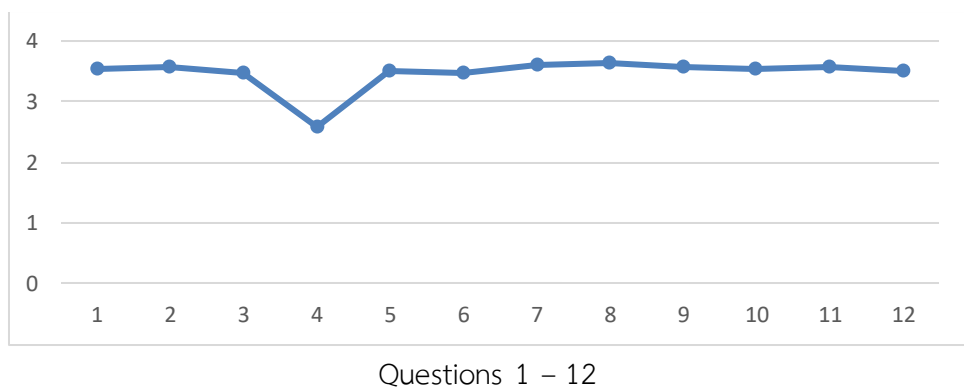

Figure 2 Mean score of problems of parents' participation in school management and student learning for students' parent

2. Needs of parents' participation in school management and student learning.

The findings from the survey data clearly highlight several key needs that must be addressed to enhance parental involvement in school management and student learning. The first critical need identified is that parents require a better understanding of the school's management policies and regulations. The survey revealed that many parents feel disconnected from the governance of the school and its operational procedures. Questions such as, "You think parents' opinions should be taken into account in formulating school policies" (Question 8) and "You think schools should encourage parents to participate in school decision-making committees" (Question 7) received relatively high scores, indicating that parents have a strong desire to be involved in school policy discussions and decision-making processes. They want to be consulted on important decisions affecting their child's education and the broader school community. However, for parents to be effectively involved in this way, they must first have a clear understanding of the school's policies and decision-making structures. Without this understanding, they are less likely to feel empowered to contribute meaningfully to discussions or provide feedback on matters such as school curriculum, disciplinary policies, and resource allocation.

The second key need highlighted by the survey is the importance of fostering parents' trust in the education profession and the school's educational methods. Many parents expressed a desire for a deeper understanding of the educational philosophy and methods employed by the school. Responses to the question, "You think parents understand the content of the curriculum their children are learning" (Question 6), suggest that parents often lack insight into the pedagogical approaches and curricula that guide their child's education. This lack of understanding can lead to skepticism or frustration, as parents may not fully appreciate the value of certain teaching methods or educational strategies. For instance, when parents do not understand the rationale behind project-based

learning, differentiated instruction, or other specialized teaching methods, they may feel disconnected from the learning process and less capable of supporting their child's academic success.

Another key need identified in the survey is the necessity for more accessible and inclusive opportunities for parents to participate in school activities. The data suggest that many parents feel they lack the time, information, or resources to engage in school events and volunteer opportunities. While the desire for involvement is high, the actual level of participation is low, as indicated by the responses to questions such as "You think parents can arrange enough time to visit the classroom" (Question 4) and "You think parents usually participate in activities organized by the school" (Question 1). To bridge this gap, schools must create more flexible, accessible opportunities for parents to become involved in their children's education. This could include offering evening or weekend events, providing childcare during meetings or volunteer activities, and ensuring that information about opportunities to engage is communicated in a timely and effective manner.

Mean

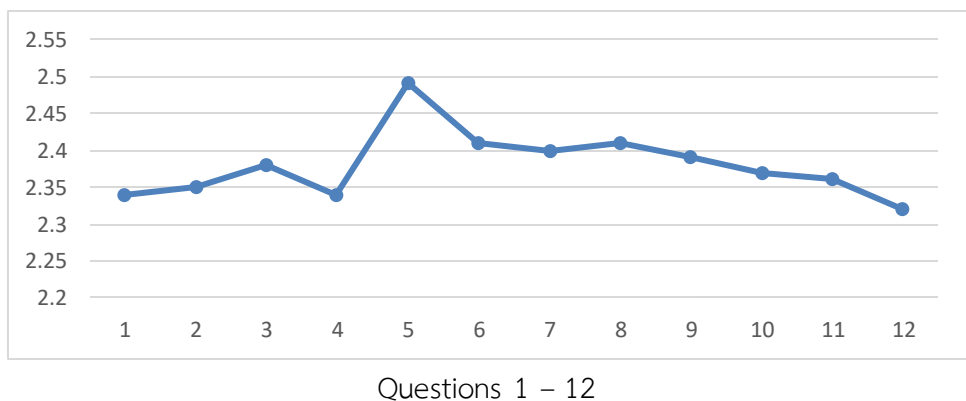

Figure 3 Mean score of needs of parents' participation in school management and student learning for students

Mean

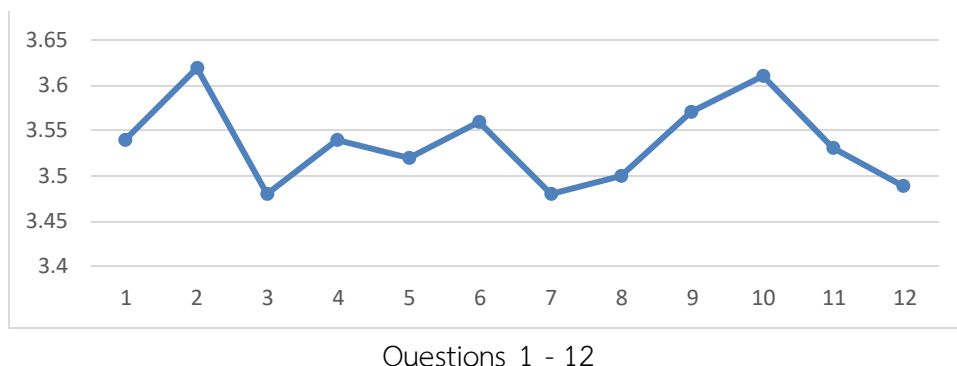

Figure 4 Mean score of needs of parents' participation in school management and student learning for students' parent

3. Guidelines for parents' participation in school management and student learning.

The guidelines for parents' participation in school management and student learning emphasize the pivotal role that parents play in shaping the educational experience and success of their children. These guidelines are structured into five key units, each focusing on a specific aspect of parental involvement. The overarching objective of these guidelines is to empower parents with the knowledge, skills, and strategies needed to actively contribute to both the school's management processes and their children's learning journeys. These units, developed through expert evaluations and a comprehensive needs assessment involving both parents and students, provide a comprehensive framework that aligns the educational goals of the school with the engagement of parents in meaningful and effective ways.

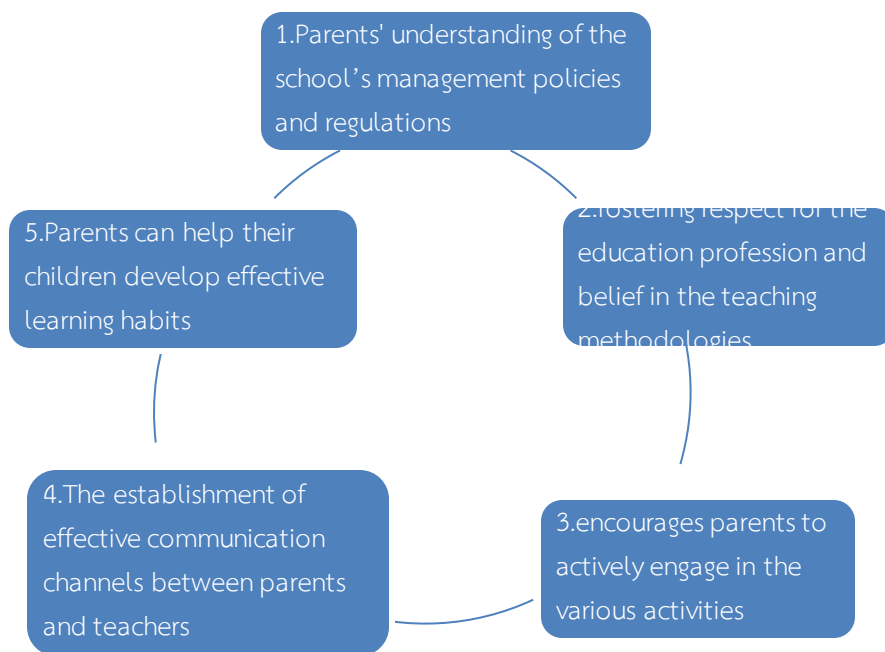

Figure 5 Guidelines for parents' participation in school management and student learning

The first unit: Teaching management in educational institutions, parents' understanding of the school's management policies and regulations. It recognizes that parents, as active stakeholders in their child's education, need to align their support with the goals and policies set by the school. An understanding of these policies ensures that parents can engage in school-related processes in a way that is both supportive and proactive. Parents should be informed about critical school procedures such as attendance, discipline, and communication with staff.

The second unit: Development of the learning process, fostering respect for the education profession and belief in the teaching methods used by schools. Parents' attitudes toward educators significantly influence the overall school climate and, by extension, the educational experience of their children. When parents demonstrate respect for the work that teachers do and trust in their professional

expertise, they contribute to an environment where students can thrive academically and socially.

The third unit: Educational institution curriculum development, encourages parents to actively engage in the various activities organized by the school. The role of parents in school events—ranging from parent-teacher meetings to extracurricular activities—cannot be overstated. Active participation not only strengthens the connection between home and school but also enriches the school community. This involvement can be action-oriented, structured, and based on clear objectives.

The fourth unit : Development of internal quality assurance systems and educational standards, the establishment of effective communication channels between parents and teachers. Good communication is foundational to a productive home-school partnership. The unit advocates for the development of communication strategies that are tailored to the needs of both parties. These strategies should be designed to foster open, honest, and continuous dialogue between parents and teachers, ensuring that both sides are informed about the child's academic progress, behavioral developments, and any areas of concern.

The final unit: Development and use of educational technology media, how parents can help their children develop effective learning habits and better understand their individual learning styles. This unit recognizes that learning is a lifelong process and that the habits and strategies children develop early on have a lasting impact on their academic success. Parents can play a pivotal role by fostering a conducive learning environment at home, one that is tailored to the child's unique learning style. Whether children learn best through visual, auditory, or kinesthetic means, parents are encouraged to create spaces and routines that optimize their children's learning experiences.

Integration of Units: A Holistic Approach to Parental Engagement, these five units provide a holistic approach to parental involvement in school management and student learning. Each unit complements the others, creating a comprehensive framework for parents to engage with both the school environment and their

children's education in meaningful and supportive ways. From understanding school policies and regulations to fostering communication with teachers, from respecting the teaching profession to helping children establish effective learning habits, parents are encouraged to take an active, informed, and collaborative role in their child's educational journey.

Research Discussion

1. Parents' participation in school management and student learning

A survey conducted on parental participation in school management and student learning revealed that parents generally perceive this topic with moderate interest and importance, indicating the necessity to strengthen parental engagement and support. Similar to Li (2019) research, this survey found a strong correlation between parental involvement in school management and the emphasis on student learning with students' academic performance. Active parental participation can enhance the transparency and efficiency of school management while also boosting students' motivation and academic achievement.

According to Durisic & Bunijevac (2017 : 149-150) concluded that parental involvement provides an important opportunity for schools to enrich current school programmes by bringing parents into the educational process. Increased parental involvement has been shown to result in increased student success, enhanced parent and teacher satisfaction, and improved school climate. To ensure effective parental involvement, schools may have partnership programmes in place that continually develop, implement, evaluate, and improve plans and practices encouraging family and community involvement. Schools can encourage involvement in several of areas including parenting, learning at home, communication, volunteering, decision-making, and community collaboration. Effective parental involvement programmes are built upon a careful consideration of the unique needs of the community. In order to build trust, effective approaches to

parent involvement rely upon a strength based approach, emphasizing positive interactions.

Enhancing parental involvement and support is crucial for both student learning and effective school management. Parents should be regarded as significant stakeholders in school management, with their opinions and suggestions given due consideration. Close collaboration between parents and school management teams is essential to foster students' holistic development and ensure the smooth operation of schools. Only through close cooperation among parents, schools, and educational institutions can the optimal outcomes of educational goals be achieved, laying a solid foundation for students' future endeavors.

Sakamoto (2021 : 115) concluded that parent participation in school management has been promoted as a strategy for holding schools accountable for education quality and outcomes. However, the evidence has proven inconclusive and limited in explaining mechanisms to affect student achievement. By using public school student data derived from the Programme for International Student Assessment 2015, depending on the country, a negative association is derived from either individual-level or school-level parent participation. The associations are not moderated by parents' socioeconomic status but by school's openness to parental engagement in some of the countries, indicating that the importance of understanding mechanisms and conditions in which parent participation affects student learning in context to design effective participatory school governance.

2. Guidelines of parents' participation in school management and student learning.

The content of each guideline focuses on the teaching of the course, which is mainly reflected in the aspects of promoting parents' participation in school management and enhancing student learning outcomes. In the work process-oriented learning context, efforts are made to improve the teaching content by elucidating the relevance of parental involvement in school management to practical teaching scenarios. A teaching management guideline for promoting parents' participation in

school management and enhancing student learning is formulated, with sections transformed into self-study materials for guided teaching. A teaching practice education platform is established to ensure students' regular engagement in learning and practical experiences related to parental involvement in school affairs. Additionally, a diversified teaching evaluation system and feedback mechanism are implemented to enable instructors to adjust teaching strategies promptly and enhance their practical skills. Several suggestions are put forward to enhance the effectiveness of teaching in this domain: Adapt teaching content to local contexts and the specific needs of the school community, emphasizing practical aspects to enrich the learning experience. Establish comprehensive teaching practice platforms, including both on-campus and off-campus opportunities, to provide students with diverse experiences and enhance their practical skills. Develop a multi-faceted evaluation system to assess students' understanding and application of parental involvement in school management, facilitating continuous improvement in teaching methods and student learning outcomes. In revising the teaching plan, particular emphasis is placed on aligning course objectives with the skills and knowledge required for effective parental involvement in school management. Teaching methods incorporate a combination of modular instruction and practical applications to facilitate experiential learning. Teaching materials are curated not only based on official guidelines but also through feedback from parents and insights from past graduates, ensuring relevance and effectiveness. Furthermore, the curriculum emphasizes the development of students' innovative thinking and lifelong learning skills alongside their professional competencies, fostering a holistic approach to education.

Byejwe & Mwila (2025 : 596) concluded that the role of parental participation in school meetings in enhancing student learning in secondary schools, to assess the level of parental involvement in school meetings, examine the impact of such participation on students' learning, and identify strategies to improve engagement for better academic outcomes. The findings revealed that parental

participation in school meetings varied across schools, with some schools showing higher engagement due to effective communication strategies. Increased participation was linked to improved academic performance and greater collaboration between parents and teachers. Barriers to participation, such as time constraints and lack of awareness, were identified. The study recommends improving communication with parents, offering flexible meeting times, and implementing policies to encourage greater involvement.

Research Suggestions

Suggestions for implementation

1. The integration of guidelines for parental participation into school management and student learning is essential for fostering a collaborative educational environment. Schools should prioritize establishing clear frameworks that encourage active parental involvement, which can enhance students' academic performance and well-being. By recognizing the role of parents as key stakeholders in education, schools can cultivate a supportive community that values the input and engagement of families.

2. Regular workshops and training sessions should be conducted to equip parents with the necessary skills and knowledge to effectively contribute to school governance and support their children's learning.

3. Moreover, schools should invest in creating an inclusive atmosphere that celebrates diversity and encourages participation from all families, thereby enriching the educational experience for students.

4. This approach not only aligns with educational standards but also fosters a sense of belonging and community among students and their families.

Suggestions for further study

1. Consider expanding on the role of digital tools for remote parental engagement and Exploring innovative strategies to enhance parental involvement in school management.

2. Suggest longitudinal research to track the long-term impact of guideline implementation and promoting more personalized approaches that consider the unique strengths and needs of each family.

3. How to develop tailored engagement plans that cater to individual family dynamics and cultural backgrounds, ensuring that all parents feel empowered to participate actively.

4. Propose comparative studies across schools or regions for generalizability and examine the effectiveness of digital platforms and tools that facilitate communication and collaboration between parents and schools.

References

- Atalad, S. A. & Abbas, T. S. (2023). "Parent Participation in School Management in Pilas District." **International Journal of Novel Research in Education and Learning**. 10(3) : 11-28.
- Byejwe, P. A. & Mwila, P. M. (2025). "Enhancing Student Learning Through Parental Participation in School Meetings : A Case Study of Secondary Schools in Kinondoni Municipality, Tanzania." **Action Research Journal Indonesia**. 7(1) : 596-613.
- Cronbach, L. J. (1951). "Coefficient Alpha and the Internal Structure of Tests." **Psychometrika**. 16(3) : 297-334.
- Dalian, B. (2020). "Senior High School official." [Online]. Available : <http://www.dlbgz.com/> Retrieved March 10, 2025.
- Durisc, M. & Bunijevac, M. (2017). "Parental Involvement as a Important Factor for Successful Education." **ceps Journal**. 7(3) : 137-153.
- Fan, X., & Chen, M. (2001). "Parental involvement and students' academic achievement: Ameta-analysis." **Educational Psychology Review**. 13(1) : 1-22.
- Krejcie, R.V., & D.W. Morgan. (1970). "Determining Sample Size for Research Activities." **Educational and Psychological Measurement**. 30(3): 607-610.

- Li, C. (2019). "The Impact of Parent Participation on Middle School Students' Learning Performance." [Online]. Available : <http://www.ccnu.edu.cn/> Retrieved March 10, 2025.
- Ministry of Education of the People's Republic of China. (2022). "Jiao Ji." [Online]. Available : <http://www.moe.gov.cn/> Retrieved March 10, 2025.
- Sakamoto, J. (2021). "The Association Between Parent Participation in School Management and Student Achievement in Eight Countries and Economies." **International Education Studies**. 14(1): 115-129.
- Sheldon, S. B., & Epstein, J. L. (2005). "Involvement Counts: An Evidence-Based Strategy for Increasing Student Achievement." **Journal of Educational Research**. 98(4) : 196-207.
- Srisa-ard, B. (2002). **Basic Research**. Bangkok : Suveeriyasarn.
- Taylor, A. (2021). "Academic Workload and Mental Well-being in Vocational Education." **Educational Review**. 1(1) : 44-60.
- Yamane, T. (1967). **Statistics : An introductory Analysis**. 2nd ed. New York : Harper & Row, Publishers, Incorporated.

Developing the Guidelines of Academic Administration based on Modern Educational Technology to Enhance Art Education in Guizhou Education University, China

Liu Lian¹ and Nithipattara Balsiri²

Received : February 20, 2025; **Revised** : July 28, 2025; **Accepted** : December 25, 2025

Abstract

The objectives of this research were 1) to investigate problems and needs to improve art education and 2) to develop the academic administration guidelines to enhance art education. The respondents in this research were 286 students and 30 teachers obtained through stratified random sampling at Guizhou Education University. The research instrument employed in this study was a questionnaire. The data analysis employed percentage, mean, and standard deviation. The research findings indicated that 1) problems and needs to improve art education based on modern educational technology in student opinion were at high level (Mean = 3.71 S.D. = 1.36) that consisted of art classroom feels disconnected from reality, art classes that integrate technology, learning and artistic comprehension. Regarding teacher perspectives were at high level (Mean = 3.58 S.D. = 1.34) that consisted of integrating technology into higher education's art classrooms and teacher-student interaction. 2) The academic administration guidelines to improve art education comprised of five units 2.1) applying technology in classroom, 2.2) applying technology in school management, 2.3) applying technology in art curriculum, 2.4) applying technology in painting and creative drawing, and 2.5) promoting teacher-student interaction. The 3 specialists evaluated the

¹ Student in Major of Educational Administration and Leadership, Faculty of Education, Dhonburi Rajabhat University; e-mail : 1332023099@qq.com

² Faculty of Education, Dhonburi Rajabhat University; e-mail : nithipattara.b@dru.ac.th

completeness and correctness of the academic administration guidelines and possessed IOC values from 0.67 to 1.00 meaning that the developed academic administration guidelines were suitable to enhance scholastic achievement of college students.

Keywords : Academic administration, Modern educational technology, Art education

Introduction

Modern educational technology is an approach to education based on computers, networks and other technologies. It uses these new technologies to create, use and manage learning resources to provide a more effective and personalized learning experience. Such technologies may include 1) multimedia teaching: through the use of multimedia equipment such as projectors and electronic whiteboards, teachers can present teaching content to students in the form of images, sound, video, etc. to increase the interest and vividness of learning. 2) Distance education: with the help of the Internet and online learning platforms, colleges and universities can provide distance education courses so that students can study at different times and places. Students can obtain teaching materials, watch teaching videos, participate in online discussions, etc. through the Internet. 3) Virtual Laboratory : the virtual laboratory can simulate the experimental scenes and experimental operations through the computer, so that students can perform experimental operations and observe the results on the computer. This approach not only saves experimental resources, but also provides more learning opportunities and safety of experimental operations. 4) E-Learning resources: universities can collect and organize a large number of learning resources, such as e-textbooks, academic papers, learning courseware, etc., for students to access and use at any time by building e-resource libraries. 5) Social media and online communication : Universities can make use of social media platforms and online communication tools to facilitate interaction and communication between students and teachers. Students can continue their learning and ask questions after class through social media platforms and online discussion forums. 6) Data analytics and personalized learning: with the support of EdTech, HEIs can collect, analyze and make use of data on students' learning behaviors to facilitate personalized learning. Schools can provide appropriate learning resources and support

according to students' learning profile and needs. 7) Teaching management and assessment: HEIs can utilize educational technology for teaching management and assessment. For example, schools can utilize online quizzes and automated grading systems to quickly and accurately assess students' learning achievements and standards. Teachers can also use technologies for teaching reflection and improvement. These technologies can enhance teaching effectiveness and learning experience, promote students' initiative and creative thinking, and help teachers to better implement teaching and assess students' learning outcomes. (Shi, 2005 : 119-120)

There is a close relationship between technology and art teaching, and technology provides more possibilities and innovative means for art teaching. Firstly, technology makes art teaching more diversified and flexible. Through the use of digital equipment and the Internet, students can obtain a large amount of art materials and resources anytime and anywhere, expanding the channels and ways of art learning (Wang & Li, 2019 : 41) At the same time, the application of multimedia teaching, virtual reality and other technologies can provide students with a more vivid and intuitive learning experience and stimulate their interest in learning. Secondly, technology provides better interactivity and cooperation for art teaching. Through online collaboration platforms and distance learning tools, students can have instant communication and co-operation with other students and teachers, and work together to complete the creation and presentation of art works. This interactive and cooperative approach not only helps students develop their artistic creativity and aesthetic ability, but also cultivates their teamwork and communication skills. Finally, technology provides a better assessment and feedback mechanism for art teaching. Through the use of digital assessment tools and learning management systems, teachers can more accurately assess students' art work and performance and give them timely and targeted feedback and guidance. This helps students' self-knowledge and ability to improve. (Wei, 2016 : 144-145) In conclusion, technology has injected new vigor and possibilities into art teaching, and enhanced the effectiveness and quality of art teaching. However, it is also necessary to focus on the effective use of technology and maintain an understanding and grasp of the essence

of art teaching. Educators need to use technology flexibly in teaching practice to provide an art education environment that is beneficial to the overall development of students. (Pang, Gu, Dong & Wang, 2005 : 28-33)

China's Education Modernization 2035, issued in February 2019 by the State Council of China. (Ministry of Education, 2019 : 27) The plan specifies the implementation path to achieve education modernization, including overall planning, zonal promotion and detailed objectives, and step-by-step promotion. In addition, the General Office of the Ministry of Education also issued opinions on further strengthening the construction of philosophical and social sciences in colleges and universities in the new era, which mentioned the strengthening of educational research in the new era. (Sun, Liu & Li, 2019 : 1-8) With the development of "Internet+Education" and "AI+Education", the state attaches great importance to the informatisation construction of technology, and has issued a series of policies and documents to promote the in-depth integration of technology with the curriculum reform of various disciplines. The "Education Informatization 2.0 Action Plan" has promoted the process of teaching reform in colleges and universities. (Duan, 2019 : 20-22) In short, the application of technology in colleges and universities plays an important role in promoting the teaching effect and enhancing the learning experience. Based on technology, I will enhance art education to enrich teaching resources, provide more learning opportunities, and facilitate school management and assessment of teaching quality.

Nowadays, information technology and computer technology have developed greatly and can be applied and integrated in education. In the classroom, it can be applied in teaching management, development of teaching media, teaching methods, and learners can learn by themselves through technology. Therefore, the administration of educational institutions in terms of teaching administration or academic administration must focus on using various technologies to facilitate learners. Academic administration means the administration of all activities in educational institutions related to the development of teaching and learning quality to achieve the goals with the best results and the most efficiency, including 1) In terms of teaching management, it means creating a learning

management plan, organizing teaching and learning in all learning groups according to the learning reform guidelines, using media and learning resources that are conducive to learning. Research and develop teaching and learning, promote the development of student excellence, help underprivileged students and students with special abilities. 2) In terms of learning process development, it means creating a learning management plan based on the content and learning units, focusing on students, organizing activities for students to develop according to their potential, interests and abilities. Participation, practical training from real experiences, creating networks to exchange knowledge on teaching management, instilling in student morality, ethics, values and desirable characteristics. 3) Development and use of educational technology media means giving importance to and seeing the necessity of using technology media, including various learning networks that exist in the community. To be used in the management and organization of learning activities and to plan the production and testing of media. The educational institution has results resulting from supporting teachers to produce and develop media and innovations. The educational institution has reports on the results of media use. Academic administration that is systematic and consistent with the context of the educational institution can increase the achievement and effectiveness of the educational institution. This study therefore focuses on studying problems and needs to enhance art education and academic administration guidelines to enhance the art education. To apply to art education to achieve higher results in colleges and universities in China

Research Objectives

- 1 . To investigate problems and needs of academic administration based on modern educational technology to enhance art education.
- 2 . To develop the academic administration guidelines to enhance the physical and mental health in vocational school.

Research Methods

Population : The population in this research project was divided into 2 groups, namely 1) 1,000 students to participate in art courses and 2) 30 teachers in teaching modern educational technology for use in art education program.

Samples : The samples were divided into 2 groups, namely, 1) 286 students (Yamane, 1973 : 788), 2) 30 teachers were teaching art education program. The samples were derived from Taro Yamane formula (Yamane, 1973 : 788). The respondents were collected through the stratified random sampling technique in Guizhou Education University. The main reasons I selected this school as the case study are : 1) the researcher have been working in this school for ten years, therefore, the researcher in concern about the quality of education of the university and 2) It was be helpful to get permission from the director of the university to collect data and information from people in university.

Research Instruments : Questionnaires : In this research project, a questionnaire was employed for the data collection. The questionnaire was divided into 2 sets; namely, 1) students set and 2) teachers set. The questionnaire was divided into 2 parts sections, 1) general information, 2) problems and needs of academic administration based on modern educational technology to enhance art education, for student set 20 questions and for teacher set 20 questions. Cronbach's alpha coefficient values were 0.983 and 0.985 respectively. For this part the questionnaire was evaluated for the Index of Congruence scores (IOC scores) by the three specialists. Each question in the questionnaire evaluated with the range of IOC 0.67 to 1.00 was employed meeting for this research. A set of questions for the online interview. The construct a guideline was evaluated by the three specialists (one Modern educational technology and two Art education), and the three specialists were invited for three focus group discussion meeting, the results were presented in terms of IOC (Index of Congruence).

Data Collection : the researcher collected the data and information from the sample groups. The samples were informed the purposes of the data collection, made an appointment. The researcher submitted a letter of permission to the school director in

advance to ask a permission to collect the data and information from the samples group at Guizhou Education University.

Data Analysis : For the investigation of problems and needs, the data and information collected were analyzed, interpreted and then presented in terms of frequency count, percentage, mean, standard deviation (S.D.). The Five Point Rating Scale were used to evaluate the level or degree of the respondents' needs and problems. For the rating reference of the five-point rating scale were: mean range 4.51 – 5.00 were highest level, 3.51 – 4.50 were high level, 2.51 – 3.50 were moderate level, 1.51 – 2.50 were low level, and 1.00 – 1.50 were lowest level. (Srisa-ard, 2002 : 103) For the correctness and improvement of the guidelines, the ideas, suggestions and comments of the 5 specialists obtained from the 3 focus group discussion meetings, were analyzed and then used to correct and improve the contents of the guidelines.

Research Results

1. Needs and problems of modern educational technology and fine arts into higher education

Both students and teachers recognize the potential benefits of modern educational technology in art education. Students hope to increase their interest and engagement in learning through the integration of modern educational technology, while teachers aim to enhance teaching effectiveness and interaction through technology. However, the current art course design and teaching methods have not fully utilized modern educational technology, resulting in poor teaching outcomes and low student satisfaction. The problems and needs to improve art education based on modern educational technology in student opinion were at high level (Mean = 3.71 S.D. = 1.36). Regarding teacher perspectives were at high level (Mean = 3.58 S.D. = 1.34).

For students, many art courses still use traditional teaching methods that lack the application of modern educational technology. This makes the course content appear monotonous and boring, failing to attract students' interest. The course structure is often unreasonable, with content arrangements lacking systematicity and coherence, making it

difficult for students to form a comprehensive knowledge system and affecting their learning outcomes. For some students unfamiliar with technology, adapting to modern educational technology may require time and effort, which can negatively impact their learning outcomes. Students hope that modern educational technology, such as multimedia presentations and virtual reality, can make art courses more vivid and interesting. Such technology can help students understand abstract art concepts more easily, thereby increasing their interest in learning. Modern educational technology also provides more interactive tools, such as online discussions and real-time feedback, which can increase students' classroom participation and make them more actively engaged in the learning process. (Mean = 3.64 – 3.81 S.D. = 1.28 – 1.72).

Mean

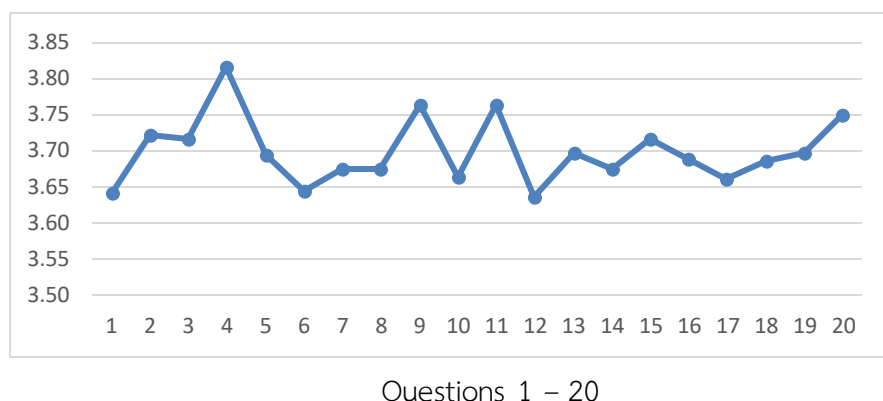

Figure 1 Mean of questions 1 – 20 for students on needs and problems of modern educational technology and fine arts in higher education

For teachers, traditional teaching methods lack interactivity, resulting in limited teacher-student interaction and low student participation in the classroom. This makes it difficult for students to fully utilize their initiative and creativity. Teachers face challenges in integrating modern educational technology due to the complexity of technological operations and the increased difficulty in classroom management. Some teachers are

unfamiliar with modern educational technology and lack relevant training, making it difficult to effectively apply these technologies in actual teaching. Teachers hope that modern educational technology can make teaching content more vivid and concrete, thereby improving teaching effectiveness. For example, using multimedia tools, teachers can present richer visual materials to help students better understand and grasp course content. Teachers believe that modern educational technology can provide more interaction opportunities, promoting interaction between teachers and students. Through technological means, teachers can better guide students to participate in classroom discussions and activities, thereby enhancing teaching outcomes. (Mean = 3.47 – 3.70 S.D. = 1.33 – 1.53).

Mean

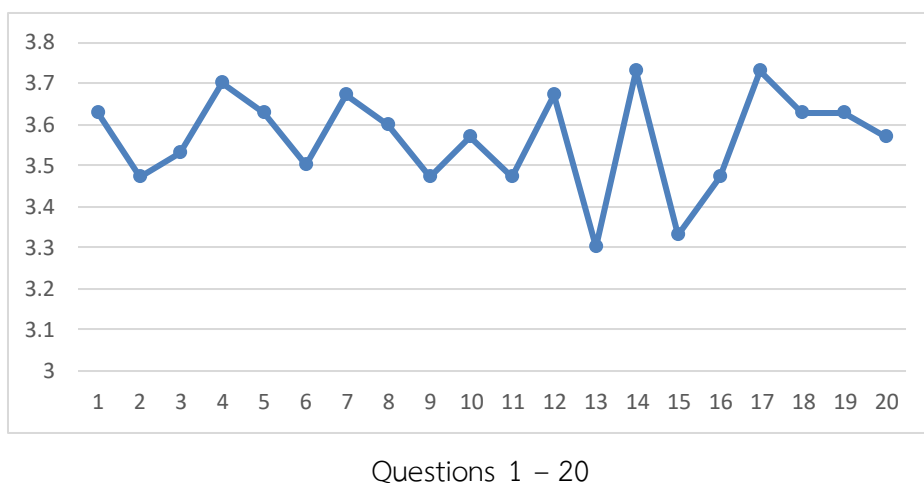

Figure 2 Mean of questions 1 – 20 for teachers on needs and problems of modern educational technology and fine arts in higher education

2. The academic administration guidelines

The guidelines of academic administration including five units, namely: 1) Teachers' Understanding of the Use of Technology in the Classroom; 2) Teachers' Learning to Use Technology in the Classroom; 3) Teachers Applying Technology to Showcase Art Courses and Curriculum; 4) Cultivating Students' Use of Technology for Learning and Drawing Creation; and

5) Interaction in Art Classrooms Enhanced by Technology. All the five units evaluated by the five specialists in terms of correctness and suitability of academic administration guidelines. To ensure that the development approaches are appropriate for application at the classroom and university levels. Evaluators are teachers and administrators whose duties are to examine all development approaches. The contents and presented in terms of IOC (Index of Congruence) values. All five units were evaluated and possessed the IOC values is 0.67-1.00 meaning of modern educational technology and fine arts into higher education teaching unit guidelines and Integration of modern educational technology and fine arts into higher education teaching guidance of Guizhou Education University.

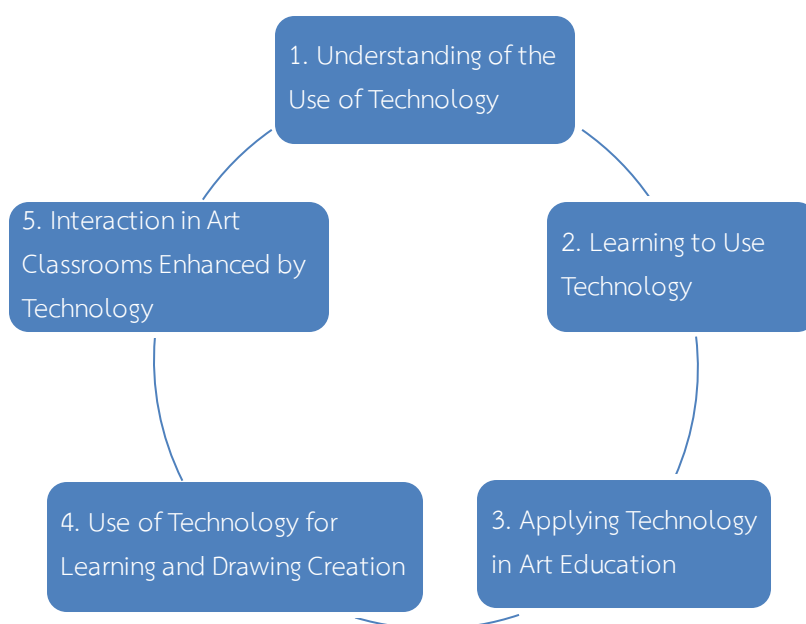

Figure 3 The guidelines of academic administration

Research Discussion

1. Teaching art classes incorporating modern educational technology for higher education students of teachers at Guizhou Education University

The study of the problems and necessity in integrating modern technology into art education teaching found that they are at a high level. The attitudes and effects of integrating

modern educational technology into art courses, students showed that students' interest and perceived importance of the course were at a high level, indicating that there were issues with students' interest and importance in the course. This finding is consistent with the research results of Xie & Zhou (2021 : 95-97), who stated that the rapid development of new technologies, represented by information technology, has already covered various fields of human life. New technologies such as cloud computing, mobile technology, and virtual reality technology, as new teaching methods, are applied to the field of education, breaking the original educational time and space constraints and enhancing people's learning enthusiasm and initiative.

Amwiine & Nhenna (2024 : 5-7) concluded that the integration of technology into art education offers exciting opportunities to enhance teaching and learning. However, there remains a disconnect between art projects and technology within classrooms. The ways learners can actively engage with digital technology, using it as a tool, domain of investigation, and a means for critical reflection. It provides a historical overview of art education, highlighting traditional practices and the evolving role of technology. Case studies illustrate the integration of digital tools in art education. The concludes with an analysis of the benefits and challenges of merging technology with traditional practices, emphasizing the importance of balancing technological innovation with foundational art education principles. Integrating technology in the artmaking process and in art education at large brings about challenges that address our traditional orientation as art educators, such as skill, media, and intention, as but a few examples. Benefits can be derived after thoughtful engagement in and through time for reflection that examines art, students, and impact. The use of technology cannot negate the traditional artmaking practices, media exploration, thoughtful reflection, application of tools and techniques, understanding of visual culture, reflection, recognition of intention, and more.

Schools should introduce more technologies, such as virtual reality and interactive software, to make course content more vivid and engaging, and strengthen the connection between the course and real life. Meanwhile, schools should provide regular technical

training and personalized guidance to help teachers improve their ability to apply technologies, ensuring that the application of these technologies can genuinely enhance teaching effectiveness.

2. Guidelines of Academic Administration based on Modern Educational Technology to Enhance Art Education for the students and teachers at Guizhou Education University

The academic administration guidelines in this study concentrate to enhance teachers' basic understanding of technology and its classroom application potential, to improve teachers' practical skills in effectively integrating modern educational technology, to use modern technology to optimize the presentation of art curriculum content, to facilitate art learning and creation by students through technology, and to increase interactivity and engagement in art classes for both teachers and students. These efforts are reflected in five main areas: combining theory with practice, enhancing teacher skills, utilizing modern educational technology in teaching, enabling students to engage in art learning and creation using modern technology, and boosting classroom interactivity and participation.

Muzyka (2024 : 1,418) concluded that explorers of all creative industries have come to a consensus that there can be only one way out of this situation. As a result, there is the restructuring and renewal of the entire machine of the educational process in the development of new educational concepts, areas of improvement, updating of existing aspects, as well as non-traditional forms of education. When presenting art to students, its solution needs to organize teachers in such a way that the artistic and educational process includes and shapes the creative personality that influences their formation. The main idea behind the success of the teaching activity of art teachers is to exercise caution when evaluating children's artistic and creative activities. At the same time, this process is intelligently controlled, the main aspects of the successful creation of the world of spirituality in a child and his practical and visual skills are: many ways to formulate and solve artistic and creative tasks; art training in the country. In the process of creating visual images, to stimulate

the independence of primary school students in the choice of artistic materials and methods of expression, the desire of teachers to teach creativity and improve the educational process.

The use of technology tools in teaching involves creating multimedia lesson plans, conducting interactive teaching activities, and setting up digital platforms for displaying artwork. Practical teaching objectives are achieved through simulated teaching, project-based learning, interactive teaching, and virtual reality teaching. The following recommendations are proposed : 1) Teachers need to develop the capability to use modern educational technology for teaching. 2) Teachers should use modern educational technology to optimize teaching methods and content presentation. 3) Cultivate students' ability for self-directed learning and innovation. Schools and teachers should offer modern educational technology training and encourage students to showcase their artwork and creative achievements.

The integration of art with modern educational technology brings endless possibilities for art creation and education. Art educators need to actively explore and experiment with incorporating modern technology into art creation and education, creating new art forms and experiences. Modern educational technology presents new opportunities and challenges for art education, raising the bar for students at Guizhou University of Education. To better adapt to the times and find suitable development paths in the future, they must continuously enhance their professional skills, technological abilities, innovation capabilities, learning abilities, and communication skills. The implementation of the guidelines aims to create a more dynamic, efficient, and engaging art education environment, fostering the joint growth and development of the school, teachers, and students, injecting new vitality into the development of art education at Guizhou University of Education, and ultimately advancing the university to become a regionally distinctive, first-class applied comprehensive university.

Research Suggestions

1. Additional efforts to evaluate the effectiveness of guidelines designed for integrating modern educational technology in art education at Guizhou Education University should be promoted.

2. Users of the guidelines on integrating modern educational technology in art education at Guizhou Education University need to undergo pre-implementation training for its successful adoption.

3. Studying longitudinal studies on learning outcomes after guideline implementation and interdisciplinary collaboration for further development (e.g., educational technologists, and curriculum designers).

References

- Amwiine, H. & Nhenna, U. J. (2024). "The Future of Art Education: Integrating Technology and Traditional Practices." **Research Output Journal of Education**. 3(1) : 5-7.
- Cronbach, L. J. (1951). "Coefficient Alpha and the Internal Structure of Tests." **Psychometrika**. 16(3) : 297-334.
- Duan, W. (2019). "Research on the application of online learning space for college teachers in the context of "Education Informatization 2.0 Action Plan." **Henan Education (Higher Education)**. (7) : 20-31.
- Krejcie, R.V., & D.W. Morgan. (1970). "Determining Sample Size for Research Activities." **Educational and Psychological Measurement**. 30(3) : 607-610.
- Ministry of Education. (2019). "CPC Central Committee and State Council issue China Education Modernization 2035." **New Education**. (7) : 27-35.
- Muzyka, O. and others. (2024). "Art Education in the Context of the Modern Educational Process." **Scientific Herald of Uzhhorod University**. 55(1) : 1414-1420.
- Pan, L, Gu, Q., Dong, Z., & Wang, X. (2005). "Discussion on the construction of teaching evaluation system in higher art colleges." **Shandong Social Science**. (7) : 28-33.
- Shi, J. (2005). "Modern educational technology and the management of art education in colleges and universities." **Journal of Zhejiang Normal University : Social Science Edition**. 30(6) : 119-120.
- Srisa-ard, B. (2002). **Basic Research**. Bangkok : Suveeriyasarn.

- Sun, L., Liu, S., & Li, M. (2019). "China's Education Informatization Development Scenario for 2035* - A Picture Based on China's Education Modernization 2035." **China Electronic Education**. (8) : 1-8.
- Wang, A, & Li, N. (2019). "Art Education in Colleges and Universities : Exploration and Prospect of "Art and Technology" Specialization." **Design**. 4(5) : 41-55.
- Wei, L. (2016). "Reflections on the Quality Evaluation System and Operation Mechanism of Undergraduate Programs in Fine Arts Disciplines." **Art Education**. (3) : 144-145.
- Xie, H., & Zhou, Y. (2021). "Exploring the path of deep integration of information technology and education teaching in applied undergraduate colleges and universities." **Journal of Heihe College**. 12(3) : 95-97.
- Yamane, T. (1973). **Statistics : An introductory Analysis**. 2nd ed. New York : Harper & Row, Publishers, Incorporated.

Developing the Academic Administration Guidelines to Enhance the Quality of Learning for International Business Major of Chengdu College of Arts and Science, China

Yang Shijie¹ and Nithipattara Balsiri²

Received : February 20, 2025; Revised : September 10, 2025; Accepted : December 25, 2025

Abstract

The research objectives were 1) to study the problems and needs of academic administration to enhance the quality of learning, and 2) to develop academic administration guidelines to enhance the quality of learning. The samples were 240 students and 25 teachers of international business major at Chengdu College of Arts and Science; China selected through stratified random sampling method. The research instruments were questionnaires and questions for the focus group discussion. The data were analyzed by content analysis method, frequency, mean and standard deviation. The research findings indicated that the problems of students and teachers on academic administration to enhance the quality of learning were at highest level (Mean=4.63, 4.66 S.D.=0.50, 0.49 respectively). The needs of students and teachers on academic administration to enhance the quality of learning were at highest level (Mean=4.71, 4.74 S.D.=0.44, 0.43 respectively). The guidelines of academic administration to enhance quality of learning for international business major consisted of the course content reflects the latest developments and trends in the field of international business, the course content is related to students' future career development and academic needs, the teaching content

¹ Student in Major of Educational Administration and Leadership, Faculty of Education, Dhonburi Rajabhat University; e-mail : 774701871@qq.com

² Faculty of Education, Dhonburi Rajabhat University; e-mail : nithipattara.b@dru.ac.th

according to changes in the international business environment, the case studies of the current realities of the international market, the course design balancing between theoretical knowledge and practical exercises, and providing future development trends in international business. The 3 specialists evaluated the completeness and correctness of the guidelines and possessed IOC values from 0.67 to 1.00 that concluded that the developed guidelines of academic administration were suitable to enhance the quality of learning for international business major.

Keywords : Academic Administration Guidelines, International Business, Quality of Learning

Introduction

The rapid integration of the global economy and the rapid development of information technology have made the international business field face unprecedented challenges and changes. Emerging forms such as multinational enterprises, global supply chains, and digital markets require business professionals to have a broader vision, more profound analytical skills, and more efficient cross-cultural communication skills. In China, the world's largest economy, the international business field is also increasingly valued. (Liu, Wu, and Li, 2016 : 148-156).

Under this trend, the training task of international business majors should not be limited to teaching basic business knowledge, but also to cultivate students the ability to adapt and innovate leadership in the complex global business environment. However, most colleges and universities still maintain the original training mode, not according to the new era of economic development to develop new international business standards system, curriculum system lack of frontier.

Cai, Chen and Yu (2015 : 124-128) believe that it is necessary to change the previous education mode, fully investigate the specific needs of international economic development for international business talents, adjust the training objectives, improve the curriculum, build academic management guidelines, and vigorously cultivate students' international business practice ability.

Therefore, it is the top priority to reset the curriculum plan of both theoretical knowledge and practical skills of the university to improve the professional ability of

international business graduates. The study of related concepts and research found that local economic development must be linked to the global economy. Therefore, it is important to develop students' knowledge, abilities and skills at both local and international levels. This study would like to develop academic administration guidelines to enhance the quality of learning for international business major.

Research Objectives

1. To investigate the problems and needs of academic administration to enhance the quality of learning for international business major.
2. To propose academic administration guidelines to enhance the quality of learning for international business major.

Research Methods

Population : For the investigation of problems and needs, the population consisted of 600 students and 25 teachers.

Samples : The samples were 240 students (Yamane, 1967) and 25 teachers selected through the stratified random sampling method.

Research Instruments : The questionnaires were divided for students and teachers. The questionnaire was divided into two parts: 1) general information and 2) problems and needs on enhancing the quality of learning for international business major. The questionnaire was evaluated by three experts on IOC index, 0.67-1.00. Reliability evaluation of the students and teachers' questionnaires were used Cronbach alpha coefficient, 0.829 and 0.855 respectively.

Data Collection : The researcher submitted a letter of permission to the school director in advance to ask a permission to collect the data and information from the samples at Chengdu College of Arts and Science.

Data Analysis : The data were analyzed by frequency, percentage, mean, and standard deviation (S.D.). The five point rating scale were used to evaluate the level of the needs and problems. For the rating reference of the five-point rating scale were: mean range 4.51 – 5.00 were highest level, 3.51 – 4.50 were high level, 2.51 –

3.50 were moderate level, 1.51 – 2.50 were low level, and 1.00 – 1.50 were lowest level. (Srisa-ard, 2002, p. 103) For the correctness and improvement of the guidelines, the 5 specialists obtained from the focus group discussion were analyzed by content analysis and used to correct and improve the guidelines.

Research Results

General information of students : In the students' samples, there were 102 male (42.50%) and 138 female (57.50%). Most of the samples were in the age between 18-20 (55.00%) and between 21-25 (45.00%). In terms of grade, juniors had the highest percentage at (40.84%), followed by freshmen at (30.41%) and sophomores at (28.75%).

General information of teachers : The samples of teachers, the majority were female, with 14 women (56.00%) compared to 11 men (44.00%). The age distribution, the majority of teachers were between 26-30 years old (28.00%), 31-35 years old (36.00%), and 36-40 years old (20.00%).

Problems and needs and in improving the quality of learning in the international business major

The students' problems on academic administration to enhance the quality of learning for international business major: the mean scores of learning quality issues directly reflect students' evaluation of the severity of these issues, while standard deviations (S.D.) supplementarily illustrate the consistency of their opinions. High-mean issues collectively highlight core contradictions. Among them, mean=4.90, S.D.=0.33), with the highest mean and extremely low standard deviation, highlights the severity of course content lagging behind industry changes. Students unanimously agree that static curricula cannot meet the problems of professional scenarios, and the urgency of reform is extremely high.

The teachers' problems on academic administration to enhance the quality of learning for international business major: the mean scores of learning quality issues directly reflect their evaluation of issue severity, while standard deviations (S.D.)

supplementarily illustrate the consistency of their opinions. High-mean issues collectively highlight core contradictions. Problems with mean=4.92 S.D.=0.28, with the highest mean and extremely low standard deviation, highlights the severity of the curriculum not being designed to respond to rapid industry changes. Problems with mean=4.88 S.D.=0.44, 0.33 reflected that course content inadequately meeting practical needs and lacking consistency with the latest industry developments were common pain points.

The students' needs of academic administration to enhance the quality of learning for international business major: needs with mean=4.86 S.D.=0.35) the highest mean indicated that students highly and consistently require course content to be closely linked to career development and academic needs. Needs with mean=4.85, S.D.=0.36 showing that students unanimously expect courses to timely reflect the latest developments and trends in international business. Needs with mean=4.84 S.D.=0.37) demonstrated that students generally hope teachers can adjust teaching content according to changes in the international business environment. Needs with mean=4.83 S.D.=0.38 and mean=4.82 S.D.=0.38 emphasized that courses should provide career-related knowledge and skills and cover core theoretical foundations.

The teachers' needs of academic administration to enhance the quality of learning for international business major: the highest-mean needs with mean=4.92 S.D.=0.28 and needs mean=4.88 S.D.=0.33 signifying teachers' overwhelming agreement that course content must promptly reflect the latest developments in international business and adapt dynamically to environmental shifts. Needs with mean=4.84 S.D.=0.37 teachers' strong collective emphasis on comprehensive core knowledge coverage, industry-relevant case studies, and forward-looking trend analysis. Needs with mean=4.80, S.D.=0.41 teachers universally prioritize using international business cases to bridge theoretical concepts with practical market realities, align programs with students' career objectives, and integrate discussions on current hot issues. Needs with mean=4.76, S.D.=0.44 enhancing students'

comprehension of complex theories and providing opportunities for theory-practice integration through course scheduling.

Mean

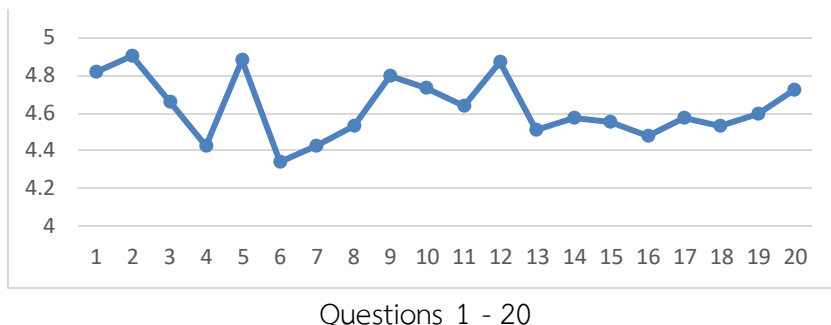

Figure 1 Mean scores of students' problems on academic administration to enhance the quality of learning for international business major

Mean

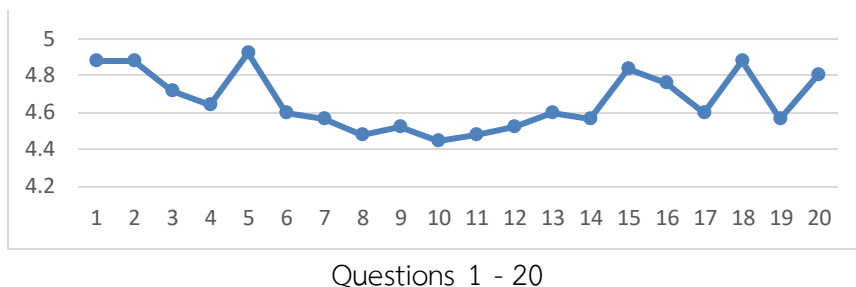

Figure 2 Mean scores of teachers' problems on academic administration to enhance the quality of learning for international business major

Mean

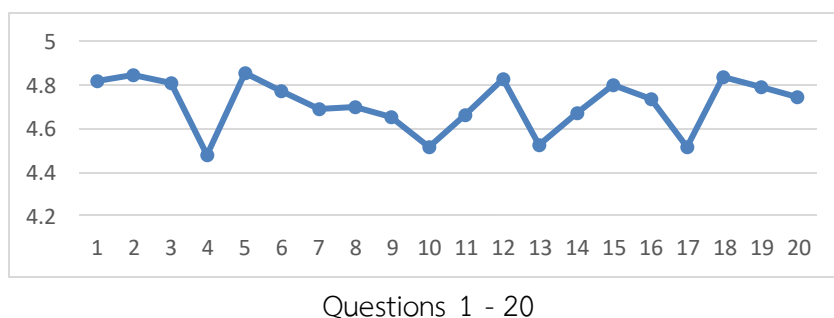

Figure 3 Mean scores of students' needs of academic administration to enhance the quality of learning for international business major

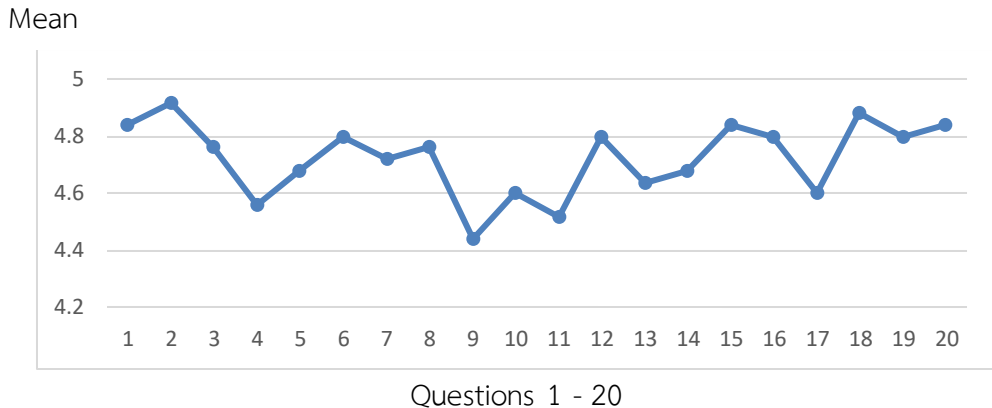

Figure 4 Mean scores of teachers' needs of academic administration to enhance the quality of learning for international business major

Academic administration guidelines

The quality of learning guidelines for the international business major had been reviewed by experts and can be used as a standard to enhance the quality of teaching and learning. These guidelines are organized into six key units. Six units had been assessed by experts for content accuracy and applicability and are presented with IOC (Index of Conformity) values. The IOC values for these six units ranged from 0.67 to 1.0, indicating that the developed guidelines were acceptable in the context.

Guideline 1 Staying Current with Industry Trends : First, Continuous Industry Research: To ensure that the course content remains up-to-date with the latest developments in international business, it is essential to establish a systematic approach to monitoring and researching current trends. Second, Curriculum Integration: Develop a framework for incorporating the latest industry trends into course content, seamlessly integrating updates into existing modules and learning outcomes. Third, Stakeholder Engagement: Collaborate with industry professionals, alumni, and employers to gather insights on emerging trends and the skills required in the international business field, using their feedback to inform curriculum updates. Fourth, Course Material Updates: Establish a schedule for the regular review and revision of course materials to incorporate new developments and maintain their

relevance. Integrate recent case studies, articles, and examples into teaching resources to provide students with up-to-date industry perspectives and practical applications. Fifth, Faculty Development: Encourage faculty members to participate in professional development activities, such as attending workshops, joining professional associations, and conducting research, to stay informed about industry changes. Sixth, Student Feedback and Evaluation: Collect and analyze student feedback on the relevance of course content to current industry practices, and use this input to make necessary adjustments and improvements. Seventh, Integration of Technology: Utilize technology and digital tools to stay informed about industry trends and enable real-time updates in course content, leveraging online databases, industry-specific software, and virtual learning environments. Eighth, Assessment and Continuous improvement: Develop assessment methods to evaluate the alignment of course content with current industry trends and its effectiveness in preparing students for real-world applications.

Guideline 2 Aligning with Career Needs : First, Career Alignment: Develop a curriculum framework that incorporates industry-relevant knowledge and skills to ensure course content directly supports students' career goals in international business. Second, Academic Integration: Ensure that course content not only meets industry requirements but also supports students' academic objectives. Third, Feedback Integration: Collect and analyze student feedback on the relevance of course materials to career goals and academic needs. Fourth, Skill Development: Design the curriculum to develop key competencies and skills necessary for success in international business. Fifth, Industry Collaboration: Establish partnerships with businesses and professional organizations to gain insights into the skills and knowledge required in the industry.

Guideline 3 Flexible Teaching Adaptation : First, Adaptive Curriculum Design: Establish a curriculum framework that is dynamic and easily adjustable, allowing for timely updates to course content in response to emerging trends, new regulations, and global market shifts. Second, Faculty Empowerment: Encourage and empower

faculty members to continuously monitor developments in international business and make real-time adjustments to their teaching materials. Third, Industry Collaboration: Foster strong connections between the academic program and industry professionals to ensure that course content reflects the latest business practices. Fourth, Real-Time Case Studies: Incorporate recent case studies and real-world examples into the curriculum, allowing students to analyze and learn from current events and developments in the international business environment. Fifth, Continuous Professional Development: Support faculty in staying current with industry trends by facilitating their participation in professional development opportunities.

Guideline 4 Relevant Case Studies : First, select contemporary case studies: Choose case studies that reflect the latest trends, challenges, and opportunities in the global business environment. Second, integrate diverse case sources: Utilize case studies from a wide range of industries, regions, and markets to offer a comprehensive view of international business dynamics. Third, apply real-world scenarios: Design case studies that simulate actual business scenarios, encouraging students to apply theoretical knowledge to solve practical problems. Fourth, involve industry practitioners: Collaborate with business professionals to develop and review case studies, ensuring that they accurately reflect the realities of the international marketplace. Fifth, update case materials regularly: Establish a routine for reviewing and updating case study materials to keep pace with changes in the global business environment.

Guideline 5 Integrating Theory and Practice : First, establish clear learning objectives: Define specific learning outcomes that emphasize both theoretical understanding and practical application. Second, design practical exercises: Incorporate hands-on activities, such as simulations, role-playing, and project-based assignments, that allow students to apply theoretical knowledge in realistic business scenarios. Third, integrate theoretical content with real-world examples: Use case studies, current industry reports, and market analysis to demonstrate how theoretical

concepts are applied in actual business practices. Fourth, facilitate experiential learning opportunities: Organize internships, field trips, and industry projects that give students direct exposure to the business environment. Fifth, provide continuous feedback and reflection: Encourage students to reflect on their practical experiences and relate them back to the theoretical knowledge they have acquired. Sixth, regularly evaluate and adjust the balance: Continuously assess the effectiveness of the balance between theoretical instruction and practical exercises.

Guideline 6 Forward-Looking Trend Analysis : First, Integrate Future Trend Analysis into the Curriculum: Develop course content that includes analysis and discussion of future trends in international business. Second, Facilitate Collaboration with Industry Experts: Establish connections with industry professionals and futurists who can offer valuable insights into future developments. Third, Incorporate Updated Learning Materials: Regularly update textbooks, case studies, and other learning resources to reflect the latest trends and future projections. Fourth, Design Assignments Focused on Future Trends: Create assignments and projects that challenge students to analyze and address future industry scenarios. Fifth, Promote Continuous Professional Development for Teachers: Support teachers in staying updated with industry trends through professional development opportunities.

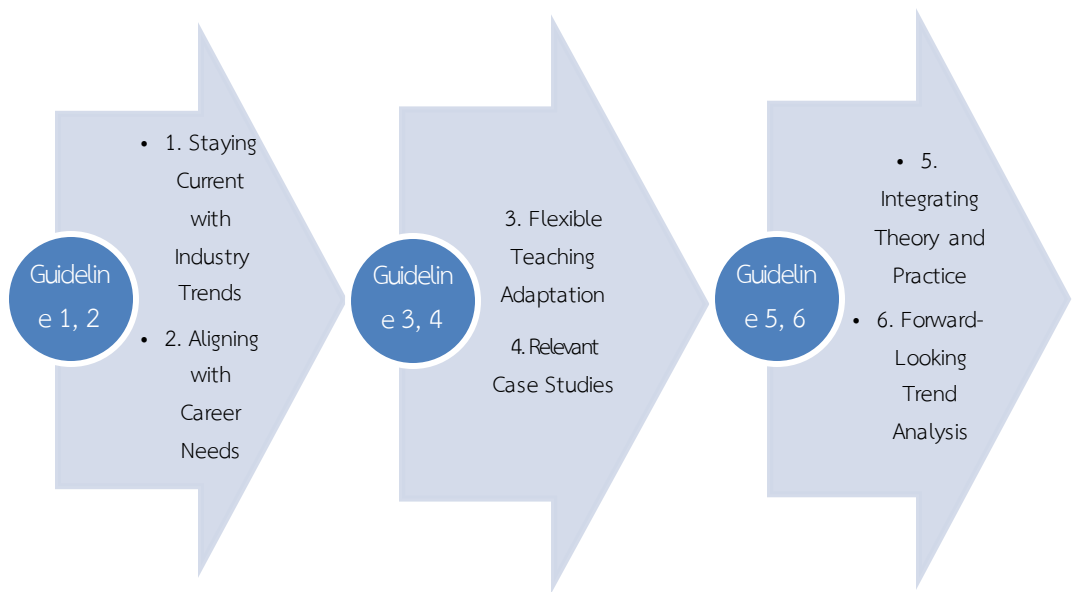

Figure 5 The academic administration guidelines to enhance the quality of learning for international business major

Research Discussion

Discussion of the problems in the academic administration to enhance quality of learning for international business major

The survey findings clearly indicate significant deficiencies in the international business curriculum system, with both students and teachers agreeing on the urgent need for improvement. First, the curriculum content fails to meet the needs of the international business field effectively. Students generally report that the current curriculum does not keep pace with industry developments, leading to a significant disconnect between theory and practice, which hampers their ability to apply knowledge in practical settings. In terms of practical teaching, the school's investment is evidently insufficient (Zhang and Cui, 2024 : 1-7). While theoretical knowledge is more thoroughly covered, the lack of practical teaching prevents students from translating what they have learned into applicable skills. The current curriculum lacks

sufficient practical teaching activities. Klarin (2021 : 1) concluded that international business education (IBE) scholarship is extensive and is continuously growing. Nevertheless, to date there is no systems perspective overview of the literature dedicated to this topic, political economy environment, and education; student learning and experience; the lingua franca and communication; interrelationship of IBE and the ecosystem; and business school curricula and internationalization. Furthermore, teachers face challenges in updating course content and improving teaching methods. The survey indicates that teachers have limited ability to integrate real industry background with case teaching, leading to outdated course content that fails to reflect the latest developments (Shuai, 2024 : 88-89).

Discussion of the need for the academic administration to enhance the quality of learning for international business learning.

The results of the survey show that both teachers and students attach the “highest” importance to the quality of the curriculum system in the international business program. This result highlights the urgency for colleges and universities to build a comprehensive and dynamic curriculum system to ensure the continuous improvement of teaching quality. First of all, the curriculum needs to be holistic, covering the entire learning process from the third year of university through the second year of graduate school and up to graduation. Secondly, to improve teaching effectiveness, the course design should adopt a variety of methods, such as enterprise case studies, discussion methods, multimedia teaching, lectures, personalized counseling, and practical teaching. These diverse teaching methods help combine theory and practice, enabling students to apply what they have learned in practical work situations. Finally, the design of the curriculum system must have the capacity for dynamic adjustments to maintain the timeliness and relevance of the content. Teachers should be able to flexibly adjust the teaching material according to changes in the international business environment to ensure the curriculum's modernity and applicability.

Velkoska & Nuredin (2024 : 88) concluded that it's crucial to recognize that the findings are constrained by the qualitative approach employed, limiting the extent to which definitive conclusions can be drawn. The discussions around various topics such as academic freedom, university autonomy, typologies of Global Citizenship Education approaches, the influence of international organizations on national internationalization policies, global university rankings, perceptions of competition within HEIs, the impact of global players on national higher education policies, the humanistic educational vision of UNESCO, and the techno-solutionist perspective of OECD are significant in the contemporary landscape of internationalization. These topics warrant further exploration and should be integrated into the framework to provide a more comprehensive understanding of internationalization processes.

Discussion of academic administration guidelines

The development of academic administration guidelines for the International Business Program at Chengdu College of Arts and Sciences is a significant step toward enhancing the quality of education provided to students. These guidelines were meticulously crafted to align the curriculum with both the latest industry trends and the evolving needs of students. Bueno (2024 : 184) concluded that business administration education plays a crucial role in preparing students for the dynamic global business environment. The integration of real-world examples in business administration courses has proven to be effective in enhancing students' understanding of global business concepts, developing critical thinking skills, fostering cross-cultural competence, and improving employability. By incorporating real-world examples, students are provided with a strong foundation for academic and professional success in today's globalized world. Implementing this approach may face obstacles such as student resistance, resource limitations, cultural and language barriers, and time management challenges. Strategies like emphasizing the benefits of active learning, seeking professional development opportunities, and utilizing technology tools can help overcome these challenges.

The guidelines emphasize the importance of maintaining a curriculum that is not only current but also adaptable to changes in the international business landscape. By incorporating continuous industry research and stakeholder engagement, the guidelines ensure that course content reflects the latest developments in the field, thereby providing students with a contemporary and practical education. Saad (2022 : 1) concluded that accreditation represents the international seal of approval for business and accounting programs that ensures the educational needs of students are met through high quality, continuous improvement and excellence in education. It is a public recognition of the fact that a college has achieved a certain standard of education, this research aims to examine the relationship between of international professional accreditation and quality at higher education, the findings of this study provide an interesting input into the discussion around the design of quality assurance and improvement systems in higher education generally, and for accounting education specifically.

Furthermore, the guidelines stress the necessity of aligning course content with students' career development and academic needs. By closely linking the curriculum to real-world professional requirements, the program enhances students' readiness for the job market. The incorporation of practical exercises and relevant case studies further strengthens this connection, enabling students to apply theoretical knowledge to real-world scenarios and develop critical thinking and problem-solving skills essential for their future careers. Rattana (2025 : 1149-1150) concluded that social changes, both internationally and within society, are inevitable over time. However, since the world experiences rapid changes in technology, economy, world events, and global ideals, educators must continuously adjust and establish contingency plans. As a result, academic administration must be prepared to assist and create chances for students to find themselves, stressing collaborative management across many sectors in delivering education that focuses on learner skills for the future. This method enables students to keep secure livelihoods while still developing into excellent human resources capable of moving the nation ahead.

This academic management model emphasizes that, while short-term courses for lifetime learning exist, basic education continues to play an important role in building career awareness and orientation. Educational institutions must transform into secure and progressive learning environments for new-generation learners, with academic administration actively encouraging self-discovery and skill development in line with future employment demands. Education, via joint management and stakeholder participation, may successfully educate students not just for secure employment but also for important national contributions.

The guidelines also highlight the need for flexibility in teaching, empowering faculty to adjust course materials in response to new information and global business dynamics. This adaptability is crucial for maintaining the relevance and effectiveness of the curriculum, as it allows for timely updates that reflect the latest industry practices and challenges. Gaftandzhieva et al. (2023 : 150) concluded that the provision of educational services with high quality is a matter of concern to all stakeholders in higher education (academic staff, administration, students, etc.). According to many researchers, student satisfaction is an indicator of service quality in higher education institutions (HEIs), and evaluating the quality of educational and administrative services from students is an effective tool for improving the quality of HEIs. To ensure a competitive benefit over other educational institutions, HEIs leadership should take measures leading to improved student feedback on the quality of the provided administrative and education services, seek ways to exceed student expectations and provide high-quality services. Due to the great importance of the opinion of students on the quality of the services offered, many HEIs develop and use tools to assess student satisfaction with the quality of the services in the HEI. Little researched in the literature is the issue regarding the need to develop tools for HEIs leadership allowing survey results analysis.

Overall, these academic administration guidelines provide a comprehensive framework for improving the quality of teaching and learning within the International Business Program. By focusing on relevance, adaptability, and a close alignment with

industry needs, the guidelines ensure that the program remains competitive and that students are well-prepared for the complexities of the global business world. Implementing these guidelines is expected to lead to significant improvements in educational outcomes, ultimately benefiting both students and the broader academic community at Chengdu College of Arts and Sciences.

Research Suggestions

1. Strengthen the effectiveness and systematicity of the curriculum needs to be further improved. Institutions of higher education should aim to design a curriculum framework that not only covers core theory and practical applications, but also incorporates the latest industry trends and practices.

2. A well-structured and dynamic curriculum responds to current needs while preparing students for future challenges. This includes creating a curricular framework that ensures that students acquire the relevant knowledge and skills to prepare them for success in a rapidly evolving global marketplace.

3. The guideline implementations should be support for personnel, budgets, and the development of action plans and strategies to promote the quality of education management linked to economic development at the local and national levels.

4. The guidelines should include an analysis of future trends to keep the course content in line with the latest industry forecasts.

5. The guidelines should align with students' career development needs, incorporate industry-relevant knowledge and skills, and allow faculty the flexibility to adapt the content in response to industry changes.

References

- Bueno, D. C. (2024). "Enhancing Business Administration Instruction and Student Performance through Real-Life Global Business Trends and Issues: A Qualitative Case Study." **Institutional Multidisciplinary Research and Development Journal, IMRaD Journal**. 7(5) : 184-204.
- Cai, X., Chen, Ch., and Yu, Z. (2015). " the demand for International business ability of International economic and trade professionals under the New Normal Economy Based on the analysis of questionnaire survey results." **Journal of Southwest Normal University: Natural Science Edition**. 40(10) : 5.
- Cronbach, L. J. (1951). "Coefficient Alpha and the Internal Structure of Tests." **Psychometrika**. 16(3) : 297-334.
- Gaftandzhieva, S. et al. (2023). "Towards Automated Evaluation of the Quality of Educational Services in HEIs." **International Journal of Advanced Computer Science and Applications**, 14(8), 150-165.
- Klarin, A., et al. (2021). "International Business Education: What We Know and What We Have Yet to Develop." **International Business Review**. 30(1) : 1-15.
- Krejcie, R.V., & D.W. Morgan. (1970). "Determining Sample Size for Research Activities." **Educational and Psychological Measurement**. 30(3) : 607-610.
- Liu, J, Wu, A, and Li, Y. (2016). "Study on the role of international students' employment in China in promoting international business exchanges." **Journal of University of International Business and Economics**. 6(1) : 9-20.
- Rattana, S. (2025). "The Role of Academic Administration in Career Preparation Education for THAI Students." **International Journal of Advanced Research**. 13(2) : 1149-1161.
- Saad, R. (2022). "The Impact of International Professional Accreditation to Enhance Quality at Higher Education." **Academy of Accounting and Financial Studies Journal**. 26(2) : 1-19.

- Shuai, Q. (2024). "Research on the relevance of international business scenario simulation in improving students' comprehensive abilities." **Teaching Method Innovation and Practice**. 7(9) : 1-15.
- Srisa-ard, B. (2002). **Basic Research**. Bangkok : Suveeriyasarn.
- Velkoska, C. & Nuredin, A. (2024). "Internationalization from the Perspective of Quality Assurance and Enhancement: A Comprehensive Framework for Internationalization through Novel Lens "Flow of Quality." **Journal of Higher Education Policy And Leadership Studies**. 5(3) : 88-111.
- Yamane, T. (1967). **Statistics : An introductory Analysis**. 2nd ed. New York : Harper & Row, Publishers, Incorporated.
- Zhang, M., and Cui, J. (2024). "Smart classroom design for international business negotiation-taking negotiation strategies and skills as an example." **Innovation and Entrepreneurship Theory Research and Practice**. 7(3) : 1-20.

Developing the Academic Administration Guidelines to Enhance Quality of Learning for Dance Major of Si Chuan Film and Television University, China

Zhao Ling¹ and Nithipattara Balsiri²

Received : January 1, 2025; Revised : December 31, 2025; Accepted : December 31, 2025

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the problems and needs of academic administration to enhance the quality of learning, 2) to develop the academic administration guidelines to enhance the quality of learning. The samples consisted of 265 students and 32 teachers at Si Chuan Film and Television University, China. The research instruments was questionnaires. The statistics were frequency, mean and standard deviation. The research findings indicated that : 1) problems and needs to enhance quality of learning were at the highest level, and 2) the guidelines of academic administration to enhance quality of learning were 1) current developments in the art of dance, 2) dance training in the classroom, 3) individualized instruction and feedback, 4) practical application; 5) textbooks and reference books, and 6) career development and employment trends. The developed management guidelines were suitable to enhance the quality of learning.

Keywords : Academic Administration Guidelines, Dance Major, Quality of Learning

¹ Student in Major of Educational Administration and Leadership, Faculty of Education, Dhonburi Rajabhat University; e-mail : 1500140276@qq.com

² Faculty of Education, Dhonburi Rajabhat University; e-mail : nithipattara.b@dru.ac.th

Introduction

Economy promotes social progress and also affects the development of education. With the proposal of different educational concepts, the educational model is also changing. In the 1960s Paulo Lengrand put forward the concept of lifelong education, our country also in the party's 16 big "to establish lifelong learning, learning society, promote the all-round development of people", on this basis, domestic scholars also proposed like adult education mode, network music education mode and college students application ability of the era of education mode. Since the state proposed the concept of quality education in the mid-1990s, The idea was gradually introduced into higher education from basic education, Under the concept of quality education, scholars in various universities have done a lot of research at the practical level, It puts forward the "general talent education model" of the integration of natural science and social science; The KAQ education model that emphasizes Knowledge, Ability and Quality; SSR education model based on self-study Studying dependence, Seminar and Research. (Zhang, 2004 : 96-100)

With the continuous development of education and the continuous improvement of social requirements for the comprehensive quality of talents, higher education institutions not only pay attention to students' academic ability, but also pay more and more attention to their physical quality and comprehensive quality when cultivating professional talents. As a subject integrating art and physical education, dance has unique physical expression and aesthetic value, and has gradually become an important part in the college education system.

In this context, improving the quality of dance courses to meet the social needs and students' expectations has become one of the important issues in college education management. However, the current dance education still faces some challenges, including the disconnection between the course content and the actual needs, the simplicity of teaching methods, and the lack of physical quality training. In order to better adapt to the development of The Times and cultivate dance professionals with more comprehensive quality, it is necessary to build scientific and reasonable academic guidance to improve the quality of dance professional courses. (Jin and Zhu, 2017 : 38)

Research Objectives

1. To study the problems and needs of academic administration to enhance the quality of learning for dance major.
2. To develop the academic administration guidelines to enhance the quality of learning for dance major.

Research Methods

Population : Si Chuan Film and Television University was used as study area. For the investigation of problems and needs, the population was 785 students of international business, and 32 teachers.

Samples : Samples were 265 students and 32 teacher selected through the stratified random sampling method and estimated by Taro Yamane formula (Yamane, 1973)

Area of the study : This research project was conducted using Si Chuan Film and Television University a case study. The main reasons I selected this school as the case study are: 1) the researcher have been studying in this school for five years, therefore, the researcher in concern about the quality of education of the college and 2) It will be helpful to get permission from the director of college to collect data and information from people in college.

Research Instruments : Questionnaire: This research project uses a questionnaire survey method for data collection. The questionnaire will be divided into student groups and teacher groups. The questionnaire will be divided into two parts: The questionnaire is divided into two parts : 1) general information; and 2) problems and needs about how to enhance the quality of learning for dance major. In this section, the questionnaire was evaluated by three experts on the consistency index score (IOC score). The IOC in each question of the questionnaire is 0.67-1.00. For evaluation a reliability of the questionnaire using Cronbach alpha.

Data Collection : For this research project, the researcher herself collected the data and information from the sample groups. The sample groups were informed the purposes of the data collection, made an appointment. The researcher submitted a letter of permission to the school director in advance to ask a permission to collect the data and information from the samples group at SiChuan Film and Television University.

Data Analysis : For the investigation of problems and needs, the data and information collected were analyzed, interpreted and then presented in terms of frequency count, percentage, mean, standard deviation (S.D.). The Five Point Likert Rating Scale were used to evaluate the level or degree of the respondents' needs and problems. For the rating reference of the five point rating scale were: mean range 4.51 – 5.00 were highest level, 3.51 – 4.50 were high level, 2.51 – 3.50 were moderate level, 1.51 – 2.50 were low level, and 1.00 – 1.50 were lowest level. (Srisa-ard, 2002 : 103) For the correctness and improvement of the guidelines, the ideas, suggestions and comments of the 5 specialists obtained from the 3 focus group discussion meetings, were analyzed and then used to correct and improve the contents of the guidelines.

Research Results

General information of students

The student sample group consists of a total of 265 students. The gender distribution within the sample is predominantly female, with 212 females (80%) and 53 males (20%). This indicates a strong majority of female students in the sample. In terms of age, the majority of students are between 18-20 years old, comprising 147 students (55.47%). The next largest age group is 21-25 years old, with 118 students (45.53%). There are no students in the other age brackets, including 26-30, 31-35, 36-40, 41-45, 46-50, and 51-55 years old, each accounting for 0% of the sample. This suggests that the student population is concentrated within the younger age ranges.

Regarding academic standing, freshmen make up the largest group at 93 students (35.09%), followed by sophomores at 87 students (32.83%) and juniors at 85 students (32.18%). This distribution shows a relatively balanced representation among freshmen, sophomores, and juniors, with freshmen slightly outnumbering the other grades. Overall, the data highlights a predominance of female students, a concentration of students in the younger age brackets, and a balanced distribution across the different academic grades.

General information of teachers

The sample group of teachers consists of 32 individuals. In terms of gender distribution, females dominate the group, with 29 women (90.63%) compared to just 3 men (9.37%). This indicates that the majority of the teaching staff in the sample are women. The age distribution shows that most teachers are between 31-35 years old (34.37%) and 36-40 years old (28.12%). Additionally, 18.75% of the teachers are aged between 41-45 years. A smaller proportion of teachers fall within the 26-30 years age range (12.5%) and the 21-25 years range (3.13%), with only 3.13% being 45 years or older. This distribution suggests that the sample mainly consists of teachers who are in the mid-stages of their careers.

In terms of educational qualifications, the majority of teachers hold a Master's degree, accounting for 65.63% of the sample. This is followed by 25% of teachers holding a Bachelor's degree, while only 9.37% have a Doctoral degree. This distribution reflects a highly educated teaching group, with most holding advanced degrees.

Regarding years of work experience, 40.62% of the teachers have 11-15 years of experience, making this the most common range. This is followed by 28.13% of teachers with 6-10 years of experience. Teachers with 16-20 years of experience make up 15.63% of the sample, while 9.37% have 21-25 years of experience. Only 6.25% of the teachers have less than 5 years of experience, and there are no teachers with more than 26 years of experience (0%). This suggests that the teaching staff has a balanced range of experience, with a strong presence of mid-career professionals.

Problems and needs for improving the quality of learning in the dance major

Students were dissatisfied with the outdated nature of course content and the need for practical application. For example, the course syllabus was considered outdated ($\bar{X} = 4.87$, S.D. = 0.23) and the textbook was also rated as outdated ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.36). This suggests that the program has significant deficiencies in updating and adapting course content. Students felt that the course content failed to reflect recent developments in the art of dance and that the instructional materials relied on older resources.

Second, regarding teachers' professional development and practical experience, student feedback indicated that teachers' professional training ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.52) and

practical experience ($\bar{x}$ = 4.06, S.D. = 0.36) were inadequate, which affected the quality of instruction. Teachers' inadequate understanding of career development and industry needs ($\bar{x}$ = 4.57, S.D. = 0.46) resulted in inadequate suitability of the contents and presented in terms of IOC (Index of support for student career planning. Continuing education and practical dance experience for teachers is necessary.

Additionally, the disconnect between the curriculum and real-world application is a significant issue. Students noted a significant gap between dance skills learned in class and actual performance demands ($\bar{x}$ = 4.67, S.D. = 0.25) and a disconnect between theory and practice ($\bar{x}$ = 4.61, S.D. = 0.31). This suggests that course design needs to be better integrated with practical applications in order to improve students' practical skills.

Despite these deficiencies in course content and pedagogy, students expressed concerns about the flexibility of the course structure and individualized instruction. For example, students perceived a lack of flexibility in the course program ($\bar{x}$ = 4.03, S.D. = 0.48), a failure to adapt to students' actual learning needs ($\bar{x}$ = 4.63, S.D. = 0.26), and insufficient scheduling of breaks and recovery time in the course ($\bar{x}$ = 4.63, S.D. = 0.26). These factors indicate the need for more flexibility in course design and consideration of students' individuality and creative expression.

According to the data analyzed, teachers raised serious concerns about certain aspects of the dance program, particularly regarding the modernity and practical application of course content. First, faculty generally perceived the course syllabi and instructional materials as outdated and not reflective of the latest developments in the art of dance. For example, the course syllabus was rated as outdated ($\bar{x}$ = 4.89, S.D.= 0.13), and the instructional materials were perceived as relying on older resources ($\bar{x}$ = 4.71, S.D.= 0.26). This suggests that the program has significant deficiencies in updating and adapting course content, and that teachers believe current instructional resources need to be completely upgraded and updated to ensure that students are exposed to the latest dance works and techniques.

Second, teachers expressed concerns about their own professional development and practical experience. The data indicated that teachers lacked regular opportunities for professional training and further education, resulting in their skills and knowledge becoming

outdated ($\bar{X} = 4.68$, S.D.= 0.22). In addition, teachers perceived their practical dance education and performance experience as inadequate (mean = 4.16, S.D.= 0.53), which negatively impacted the quality of instruction. Students' career planning was not adequately supported due to teachers' inadequate knowledge of career development and employment trends in the dance industry ($\bar{X} = 4.24$, S.D.= 0.49). Teachers' feedback indicated that enhancing their professional development and practical experience is critical to improving the overall quality of instruction.

Additionally, the disconnect between the curriculum and its practical application was clearly demonstrated in the teachers' feedback. Teachers noted a significant gap between the dance skills taught in class and the actual performance demands ($\bar{X} = 4.68$, S.D.= 0.25), and the disconnect between theory and practice was also highly noted ($\bar{X} = 4.52$, S.D.= 0.43). This suggests that course design needs to be better integrated into real-world applications to improve students' practical skills.

Nonetheless, teachers also expressed concerns about the flexibility of the course structure and the diversity of teaching methods. For example, teachers perceived that the course programs lacked flexibility and were not adequately adapted to the actual learning needs of students ($\bar{X} = 4.01$, S.D.= 0.38), and that the teaching methods were too traditional and failed to incorporate modern teaching tools ($\bar{X} = 3.97$, S.D.= 0.54). In addition, course evaluation criteria were too uniform and failed to take into account students' individuality and innovative performance ($\bar{X} = 4.80$, S.D.= 0.15). These issues suggest that curriculum design and teaching methods need to be more flexible and innovative to accommodate different students' learning styles and needs.

In summary, the faculty suggested important improvements for the dance program in terms of modernization of course content, professional development of faculty, and integration of the curriculum with real-world applications. To enhance the overall quality of instruction and the student learning experience, the program needs to make significant improvements in these key areas.

The analysis of a critical need for modernization and flexibility within the Dance Major curriculum, as expressed by the student body. The data reveals that students are particularly

concerned with the outdated nature of both the syllabus and instructional materials, emphasizing the necessity for these resources to be regularly updated to reflect contemporary developments in the art of dance ($\bar{X}$ = 4.76, S.D. = 0.31; $\bar{X}$ = 4.61, S.D. = 0.35). Moreover, there is a pronounced demand for the integration of cutting-edge dance techniques and practical experiences into the curriculum, which students believe is essential for aligning their education with actual performance demands ($\bar{X}$ = 4.62, S.D. = 0.33).

Additionally, students have highlighted the importance of teacher quality, advocating for faculty to engage in regular professional development and possess extensive practical experience to enhance instructional effectiveness ($\bar{X}$ = 4.64, S.D. = 0.63). The data also indicates a strong preference for a more flexible and individualized approach to teaching, where diverse instructional methods are employed to accommodate different learning styles and foster creativity ($\bar{X}$ = 4.61, S.D. = 0.23). Furthermore, the need for balancing rigorous training with adequate rest and recovery time is emphasized as a crucial component of the curriculum, underscoring the importance of student well-being ($\bar{X}$ = 4.55, S.D. = 0.45).

In conclusion, the findings suggest that students are advocating for a comprehensive reform of the Dance Major program that prioritizes contemporary relevance, practical application, and a more personalized and supportive learning environment.

The analysis of the data shows that teachers have expressed several demands regarding the quality of teaching and learning in the dance program, particularly emphasizing the modernization of course content, the intensification of practical applications, and the diversity of teaching methods. First, the faculty agreed that course syllabus and instructional materials need to be regularly updated to reflect the latest developments in the field of dance (syllabus : $\bar{X}$ = 4.82, S.D.= 0.21; instructional materials : $\bar{X}$ = 4.77, S.D.= 0.25). This aligns with the students' needs, suggesting that the modernization of course content is key to improving the quality of teaching and learning.

Second, teachers placed high importance on their own professional development and practical experience, believing that regular participation in professional training and further education would help keep their skills and knowledge up to date ($\bar{X}$ = 4.72, S.D.= 0.66). Additionally, teachers emphasized that extensive practical experience is crucial to improving

the quality of teaching and learning ($\bar{X} = 4.56$, S.D.= 0.59). This suggests that a close integration of theory and practice is fundamental for enhancing the effectiveness of dance education.

Teachers also pointed out that curriculum design should be more aligned with actual performance needs, and course content should be better adapted to the real demands of the dance industry ($\bar{X} = 4.71$, standard deviation= 0.33). In terms of teaching methods, teachers called for more diversified teaching approaches to accommodate students' different learning styles and needs, and to enhance teaching effectiveness through modern tools ($\bar{X} = 4.12$, S.D.= 0.67).

Additionally, teachers were concerned about the flexibility and individualization of the curriculum structure, emphasizing that classroom teaching should avoid an overemphasis on uniform standards in order to encourage students' creativity ($\bar{X} = 4.64$, S.D.= 0.34). They also argued that curriculum assessment criteria should be flexible enough to account for students' individuality and creativity ($\bar{X} = 4.43$, S.D.= 0.25). This suggests that teachers would like to see more flexibility incorporated into the curriculum design to better meet the individual needs of their students.

In summary, teachers believe that in order to improve the quality of teaching and learning in the dance program, there is a need to focus on modernizing course content, ensuring the continuity of teachers' professional development, and diversifying teaching methods. These improvements will help cultivate students with more innovative and practical abilities.

According to the analysis of the questionnaire, both teachers and students expressed the urgent need to improve the curriculum system of the dance program at the highest level of concern. The existing curriculum is generally considered to be lacking in cutting-edge and practicality. The syllabus and teaching materials fail to reflect the latest development in the field of dance art, resulting in students being unable to get in touch with the latest dance works and techniques. The curriculum content is out of touch with actual performance needs, and there is insufficient integration of theory and practice, which affects students' practical skills and work practice ability. In addition, the rigidity of the curriculum structure and the lack of flexibility and diversity have reduced students' interest and participation in learning. Teachers and

students also pointed out that the existing teaching methods were too traditional and the curriculum assessment criteria were too uniform, failing to give due consideration to students' individuality and innovative performance.

At the same time, there are deficiencies in the professional development of teachers themselves, who lack regular professional training and continuing education opportunities, resulting in a lag in their skills and knowledge to provide effective career planning support to students. Curriculum design and teaching methods fail to adapt to the learning styles and needs of different students, lack of personalized guidance, the combination of the curriculum with the actual needs of the society is not close enough, and students' participation in social interaction and club activities is not high, which affects the cultivation of their social interaction skills. To sum up, the curriculum system of dance majors in Sichuan Film and Television Academy urgently needs to be comprehensively improved in terms of modernization of content, practicality of curriculum, cultivation of innovation ability and professional development of teachers, in order to enhance the overall quality of teaching and students' learning experience.

Academic administration guidelines

In response to the identified needs and issues within the Dance Major at Sichuan Film and Television College, a comprehensive management guidebook has been developed. The guidebook is organized into six key units: Unit 1 : Curriculum Updates; Unit 2 : Personalized Training; Unit3:Individualized Feedback;Unit4 :Theory and Practice Integration; Unit 5 :Resource Currency; and Unit 6: Career Development Awareness. The content of these units was thoroughly assessed for correctness and appropriateness using the Index of Consistency (IOC) by three experts. The assessment resulted in IOC values ranging from 0.67 to 1.00, indicating that the guidebook is well-structured and suitable for implementation. Therefore, this guidebook can serve as an effective and comprehensive tool for improving the quality of learning in the Dance Major at Si Chuan Film and Television University.

Research Discussion

Discussion of the problems in the system of quality of learning for dance major

The survey findings clearly highlight significant shortcomings in the current quality of learning system for the Dance Major at Sichuan Film and Television College, with both students and teachers acknowledging the urgent need for reform.

Firstly, the curriculum content for the Dance Major is notably outdated and does not align with the latest developments in the dance industry. Students have consistently reported that the curriculum fails to incorporate contemporary practices, resulting in a substantial disconnect between the knowledge they acquire and the skills needed in the current professional landscape. This misalignment not only diminishes students' competitiveness within the dance field but also negatively impacts their career progression and opportunities.

Moreover, there is a pronounced deficiency in personalized training within the current system. Both students and teachers recognize that the existing curriculum does not adequately address the individual needs and goals of students. The lack of tailored training programs hinders students from fully developing their unique talents and limits their ability to achieve their full potential as dancers. The current one-size-fits-all approach is insufficient for fostering the diverse array of skills and styles required in the modern dance industry.

In terms of feedback mechanisms, the system also falls short. The absence of timely, individualized feedback prevents students from making the necessary adjustments and improvements in their performance. This gap in the learning process leads to stagnation and frustration, as students are unable to receive the guidance they need to overcome challenges and refine their skills.

Furthermore, there is a significant issue with the integration of theory and practice. The survey indicates that while theoretical knowledge is covered, it is not effectively linked to practical application. This disconnect leaves students inadequately prepared for real-world dance performances and creation, as they struggle to apply theoretical concepts in practice. The lack of practical engagement within the curriculum is a major barrier to students' overall development as competent and versatile dancers.

The outdated nature of the textbooks and reference materials further exacerbates these problems. Students and teachers alike have expressed concern that the resources provided do not reflect the latest advancements in the field of dance, limiting their access to current information and stifling their ability to innovate and adapt to new trends.

Finally, there is a lack of awareness regarding career development and employment trends within the dance industry. Both students and teachers indicate that the current system does not provide sufficient guidance on navigating the complexities of the job market, which is crucial for students' future success. The absence of career-oriented education and support leaves students ill-prepared to transition from academic settings to professional environments.

In summary, the quality of learning system for the Dance Major requires substantial improvement to address its outdated curriculum, lack of personalized training, insufficient feedback mechanisms, poor integration of theory and practice, outdated resources, and inadequate career development support. Comprehensive reforms in these areas are essential to enhance the educational experience and ensure that students are well-equipped to succeed in the competitive and ever-evolving dance industry.

Discussion of the needs for a curriculum system to enhance the quality of learning for Dance Major

The results of the survey indicate that both students and teachers place the highest importance on the development of a robust curriculum system in the Dance Major at Sichuan Film and Television College. This result underscores the critical need for the institution to establish a comprehensive and adaptable curriculum system to ensure the continuous enhancement of teaching quality.

First, the curriculum needs to be all-encompassing, supporting students throughout their entire educational journey, from the early years of their studies through to graduation. This means that the curriculum should not only introduce students to the latest trends and developments in the dance industry but also provide them with opportunities to recognize their strengths, define their career paths, and formulate practical plans for their professional growth. Moreover, the curriculum should prioritize encouraging students to engage in hands-

on practice to hone their dance skills and enhance their adaptability to real-world professional settings.

Second, to elevate the effectiveness of teaching, the curriculum design should incorporate a variety of instructional methods, including performance analysis, group discussions, multimedia resources, workshops, personalized coaching, and practical performance opportunities. These diverse teaching approaches help bridge the gap between theoretical knowledge and practical application, allowing students to apply what they have learned in live performance contexts. The integration of modern information technology is another crucial element that the curriculum must address. The curriculum should evolve with contemporary advancements, blending in-person instruction with online learning, and leveraging tools such as digital platforms and virtual dance studios to facilitate remote collaboration and learning. Additionally, the college should involve industry professionals in evaluating students' performance skills and incorporating their feedback into the curriculum to ensure that teaching methods remain relevant and aligned with industry standards.

Finally, the curriculum system must be designed with the flexibility to undergo dynamic adjustments to maintain the relevance and timeliness of its content. Instructors should have the ability to update and modify teaching materials in response to shifts in the dance industry, ensuring that the curriculum remains current and applicable. These dynamic adjustments will not only reflect the latest developments and trends in dance but also improve the effectiveness of teaching and better prepare students for successful careers in the highly competitive and rapidly evolving dance industry.

Discussion of academic administration guidelines

The academic administration guidelines for the Dance Major are designed to address critical needs and challenges identified by both students and faculty, aiming to elevate the quality of education through a comprehensive approach. These guidelines emphasize the importance of keeping the curriculum and educational resources current with the latest developments in the dance industry, ensuring that students receive an education that is both contemporary and aligned with professional practices. This dynamic approach is vital for preparing students to meet the challenges of an evolving industry, although it requires ongoing

commitment from faculty and administrative resources. Additionally, the guidelines focus on personalizing instruction, a crucial aspect in a field as expressive and individualistic as dance. By advocating for tailored training programs that cater to each student's unique strengths, goals, and learning styles, the guidelines foster an environment where each student can thrive. Individualized feedback plays a central role in this personalized approach, providing students with specific, actionable insights that drive their growth. However, implementing these personalized programs necessitates careful planning, additional resources, and continuous faculty engagement.

The integration of theoretical knowledge with practical application is another critical focus of the guidelines, ensuring that students can apply learned concepts in real-world scenarios. The structured balance between theory and practice enhances students' understanding and prepares them for professional careers, though it presents challenges in maintaining an adequate balance within the curriculum. Furthermore, the guidelines recognize the pivotal role that teachers play in guiding students' career planning. By equipping teachers with up-to-date knowledge of career trends and employment opportunities, the guidelines aim to bridge the gap between education and professional practice, ensuring that students are well-prepared to enter the job market with the necessary skills and knowledge. However, this requires continuous professional development for teachers and strong connections with the industry to provide relevant and current guidance.

Overall, these guidelines create a robust, flexible, and forward-thinking educational framework for the Dance Major. By addressing key areas such as curriculum relevance, personalized learning, theory-practice integration, and career planning, they offer a comprehensive strategy for enhancing the quality of education. While the implementation of these guidelines presents challenges, particularly in resource allocation and faculty engagement, their successful adoption is expected to significantly improve educational outcomes, ensuring that students are well-equipped to thrive in the competitive field of dance.

Research Suggestions

The quality of education in the Dance Major at Sichuan Film and Television university is pivotal for the students' success, societal impact, and the advancement of modern arts education.

1. Strengthen the Effectiveness and Systematicity of the Curriculum

The effectiveness and systematicity of the curriculum for the Dance Major need to be enhanced to ensure it meets the evolving demands of the dance industry. Institutions should focus on designing a curriculum framework that integrates both core dance theory and practical applications while reflecting the latest industry trends and practices. A dynamic and well-structured curriculum should address current needs and prepare students for future challenges. This involves creating a comprehensive curriculum that ensures students acquire relevant knowledge and skills to succeed in the modern dance landscape.

2. Develop and Implement Comprehensive Curriculum Guides

The development and implementation of detailed curriculum guides are essential for modernizing the Dance Major education program. These guides should ensure that course content is updated to reflect current industry trends and practices through systematic research and regular revisions. The guides should align with students' career development needs by incorporating industry-relevant knowledge and skills. Faculty should have the flexibility to adapt course content in response to industry changes. The guides must include practical elements such as case studies, dance creation projects, and internships to bridge the gap between theory and practice. Additionally, they should balance theoretical instruction with hands-on experiences, clarify learning objectives, and enhance practical skills through real-world applications. Finally, the guides should incorporate an analysis of emerging trends to ensure the curriculum remains aligned with the latest industry forecasts.

References

- Cronbach, L. J. (1951). "Coefficient Alpha and the Internal Structure of Tests."
Psychometrika. 16(3) : 297–334.
- Jin, J., and Zhu, Y. (2017). "Discussion on basic Movement Training in Dance Courses –
Review of Dance Teaching Guidance for College Students." **Journal of Chinese
Education**. (9) : 1.
- Krejcie, R.V., & D.W. Morgan. (1970). "Determining Sample Size for Research Activities."
Educational and Psychological Measurement. 30(3) : 607–610.
- Srisa-ard, B. (2002). **Basic Research**. Bangkok : Suveeriyasarn.
- Yamane, T. (1973). **Statistics: An introductory Analysis**. 2nd ed. New York : Harper & Row,
Publishers, Incorporated.

Developing the Academic Administration Guidelines to Enhance Students' Innovation Skills of the Design Department of the Art College Guangxi University, China

Shi Yuxuan¹ and Nithipattara Balsiri²

Received : January 1, 2025; Revised : December 31, 2025; Accepted : December 31, 2025

Abstract

The objectives of this research were 1) to investigate the problems and needs of the academic administration guidelines to enhance students' innovation skills, and 2) to develop the academic administration guidelines to enhance students' innovation. The samples consisted of 284 students and 28 teachers. The research instruments were questionnaires. The statistics were frequency, mean and standard deviation. The research findings indicated that: 1) the problems and needs to improve the students' innovation ability were at a high level, and 2) the academic administration guidelines to enhance students' innovation skills comprised (1) deep integration of design theory and practice, (2) flexible curriculum and personalized development (3) innovative teaching resources and technical support, (4) interdisciplinary cooperation and projects, (5) development and application of assessment mechanisms, (6) teacher-student interaction and feedback mechanisms, (7) practical projects and deepening industry cooperation, (8) overcoming the fear of failure and fostering a culture of Innovation. The academic administration guidelines were applicable to enhance the innovation skills of university students.

Keywords : Academic Administration Guidelines, Students' Innovation Skills, Art College

¹ Student in Major of Educational Administration and Leadership, Faculty of Education, Dhonburi Rajabhat University; e-mail : 526347952@qq.com

² Faculty of Education, Dhonburi Rajabhat University; e-mail : nithipattara.b@dru.ac.th

Introduction

With the rapid development of the times, China has entered the era of innovative economy from the era of the knowledge economy, and the innovation and development of science and technology continue to promote the progress of modern society. The use of design thinking in university education helps to improve students' ability to think independently and solve problems quickly. Many scholars in the world have conducted many studies on design thinking and its related aspects, and many colleges and universities have introduced courses based on the development of design thinking at the university level. (Sun, 2015 : 1) In the process of the development of modern education, students are the main audience and participants in education, and the introduction of courses based on the development of design thinking in the management of university education can effectively stimulate and improve the creative ability of students. Design thinking is a kind of user-based point of view, for the audience's needs and future problems that may be encountered through comprehensive consideration, and ultimately put forward a comprehensive and systematic solution. And put into practice, and then through the practice of continuous testing and revision of the program, and ultimately get as far as possible in line with the expected or fully in line with or even get beyond the expected results. Although China's education model is still improving, in most areas it is still a duckling education model in which teachers take the initiative to teach knowledge and students passively accept it. The reason for this situation is related to China's current examination system. Duckling education was born in relation to test-based education, and the advantage of this education model is that it allows students to master a large amount of knowledge and test-taking skills in a short period of time, and then these key points and skills are used to obtain high scores in the exams and opportunities for further education. This model of education often measures students' abilities and achievements by scores, neglecting the cultivation of students' comprehensive literacy and creative thinking skills. The reason for this situation is related to China's current examination system. Duckling education was born in relation to test-based education, and the advantage of this education model is that it allows students to master a large amount of knowledge and test-taking skills in a short period of time, and then these key points and skills

are used to obtain high scores in the exams and opportunities for further education. This model of education often measures students' abilities and achievements by scores, neglecting the cultivation of students' comprehensive literacy and creative thinking skills. Most of them use conservative teaching methods in teaching, which can no longer to meet the current needs of society for the training of human resources. These teachers tend to base their teaching design on their impressions of the education they have received. They are often based on their impressions of the education they have received, and they are predominantly self-centered in their teaching, leaving no time for students to think independently. The time, but also do not pay attention to the knowledge of the theoretical system of explanation, ignoring the knowledge of the process of occurrence and development, full of indoctrination, and the students who do not know what to do are mostly the same. Most of the students who do not know why are left ear into the right ear out, in the face of the examination can only rely on the rigid set, and temporary Clutching to try to get better grades, in the long run, students' learning interest is low, low efficiency.(Hu, 2023 : 2843-2846) This makes it easy for Chinese students to work and live in the future without being able to transfer what they have learned and apply it to solve real-life problems. Therefore, constructing a guideline for academic management based on the development of design thinking and applying design thinking to education management at the university level will help to improve students' creativity and their ability to solve practical problems in the future, and enable them to adapt to the working life after graduation by utilizing what they have learned in a faster and better way. At the same time, it also meets China's inherent requirements for deepening innovation and reform of education management in colleges and universities, as well as the social demand for innovative talents

Research Objectives

1. To investigate the problems and needs of the academic administration guidelines to enhance students' innovation skills of the design department of the Art College Guangxi University, China.

2. To develop the academic administration guidelines to enhance students' innovation skills of the design department of the Art College Guangxi University, China.

Research Methods

Population : For the investigation of problems and needs, the population was divided into two groups, namely 1) 980 students, and 2) 28 teachers.

Samples : In this research project the samples were divided into 2 groups; namely, 1) 284 students which estimated with Taro Yamane's formula (Yamane, 1973 : 887) 2) 28 teachers. The respondents were obtained through the stratified random sampling technique.

Area of the study : This research project was use the department of design at Guangxi University, College of Art as a case study. The main reasons for choosing this school as a case study are: 1) Guangxi University is the only university in Guangxi Zhuang Autonomous Region that has been selected as one of the "211 Institutions" and "Double First-class Construction Institutions" in the national program, and it is the strongest university in Guangxi at present and 2) The talent cultivation model of Guangxi University is very representative of Guangxi and even China.

Research Instruments : This paper takes the learning characteristics of design students and the way of school lectures as the research object, and conducts research and analyses by reviewing the existing thesis databases, core journals, literature and summarizing the relevant literature collected to understand and grasp the current status and results of the research. After drawing up the outline of the questionnaire, the content of the questionnaire was analyzed and adjusted, and the survey was finally carried out on two groups of research subjects.

1. For the investigation of problems and needs, questionnaire was employed for the data collection. The questionnaire was divided into two ways: online and offline. Online use of Questionnaire Star APP, offline use of paper questionnaires. The questionnaire was divided 3 sets for different sample groups; Namely : 1) general information; and 2) issues and needs about how colleges and universities can train students to improve their innovation skills. The questionnaire was evaluated by three experts on the consistency index score (IOC score). The

IOC in each question of the questionnaire is 0.67~1.00. To evaluate the reliability of the questionnaire using Cronbach's alpha, the question of the problems set was 0.85 and the question of the needs set was 0.89. (Cronbach, 1951 : 297-334)

2. Qualitative research was used in this study. For the development of the strategic guidelines, a set of questions were used for the focus group discussion. The developed guidelines were evaluated by 3 experts who provided comments, ideas and suggestions on the correctness and suitability of the guidelines. The correctness and suitability of the guidelines were presented in the terms of IOC (Index of Congruence).

Data Collection : In this research project, the researchers themselves collected data and information from the sample group. The samples was informed of the purpose of data collection and made an appointment. The researchers submitted a permit letter in advance to the school director, requesting permission to collect data and information from the sample group of the Design Department of the Art College of Guangxi University.

Data Analysis : For the investigation of problems and needs, the data and information collected were analyzed, interpreted and then presented in terms of frequency count, percentage, mean, standard deviation (S.D.). The Five Point Likert Rating Scale were used to evaluate the level or degree of the respondents' needs and problems. For the rating reference of the five point rating scale were: mean range 4.51 – 5.00 were highest level, 3.51 – 4.50 were high level, 2.51 – 3.50 were moderate level, 1.51 – 2.50 were low level, and 1.00 – 1.50 were lowest level. (Srisa-ard, 2002 : 103) For the correctness and improvement of the guidelines, the ideas, suggestions and comments of the 5 specialists obtained from the 3 focus group discussion meetings, were analyzed and then used to correct and improve the contents of the guidelines.

Research Results

General information of students

The student sample consisted of 26 males (9.15%) and 258 females (90.84%). The students were predominantly female. Most of the students in the sample group were between the ages of 19 and 20 (59.15%) and between 21 and 25 (32.74%). Of the remaining data, 8

students (2.81%) were under 18 years of age and 15 students (5.28%) were over 26 years of age.

In terms of grade level, juniors had the highest percentage of students at 30.28%, followed by sophomores at 29.57%, then sophomores at 21.47%, then freshmen at 16.19%, and finally graduate students had the lowest percentage at 2.46 percent. In terms of majors, Visual Communication Design has the highest percentage of students at 21.12%, followed by Environmental Design at 19.71%, Public Art Design at 18.3%, Art Design at 16.9%, Product Design at 16.54%, and lastly, other majors at 7.39%.

General information of teachers

In the sample group of teachers, 18 (64.29%) were males and 10 (35.71%) were females. Teachers are predominantly male. Most of the teachers in the sample group were aged between 36 and 40 years (21.41%) and between 41 and 45 years (32.14%). Of the rest of the data, one teacher (3.57%) was between 21 and 25 years old, two teachers (7.14%) were between 26 and 30 years old, five teachers (17.86%) were between 31 and 35 years old, three teachers (10.71%) were between 46 and 50 years old, and two teachers (7.14%) were over 51 years old.

In terms of education, the highest percentage of teachers had a master's degree (60.71%), followed by a doctorate (25%) and a bachelor's degree (14.29%). In terms of years of service, 16 to 20 years was the highest with 25%, followed by 21 to 25 years with 17.86%, then 6 to 10 years and 11.25 years with 14.29%, 1 to 5 years, and 31 to 35 years with 7.14%, and lastly 36 years and above with 3.57%.

Problems of students in the process of teaching practice on the improvement of design innovative skills

According to the data analyzed, students generally gave high ratings to the problems they encountered in the practice of teaching design innovation ($\bar{x} = 4.12$, S.D. = 0.47). Firstly, most of the students indicated that they lacked sufficient guidance in the creative design process to effectively transform their ideas into actual design works ($\bar{x} = 4.46$, S.D. = 0.60). Secondly, many students felt that there was a disconnect between theoretical and practical knowledge of design innovation and that the time pressure of the course prevented them

from learning design innovation skills in depth ($\bar{x} = 4.44$, S.D. = 0.65). In addition, students generally felt that the traditional teaching model of the design program limited their innovative thinking and lacked sufficient feedback and resource support ($\bar{x} = 4.48$, S.D. = 0.63). At the same time, some students mentioned that they had difficulties in finding appropriate resources and tools to support the design innovation process in the course ($\bar{x} = 4.46$, S.D. = 0.62) and were not satisfied with the evaluation mechanism of the course, which they felt could not adequately measure their creativity ($\bar{x} = 2.93$, S.D. = 0.63).

Overall, although students showed high demand for certain aspects of design innovation in the course, they also expressed dissatisfaction with the current course design and resourcing, suggesting that there is still room for improvement in the course to support students' design innovation practices.

Problems encountered by teachers in teaching design innovation enhancement

Based on the data indicates a high level of need for developing academic administration guidelines to support teaching design innovation. The overall need score is 4.24, with a standard deviation of 0.65.

One of the highest needs identified is the lack of opportunities for collaboration with industry experts, which limits the practical nature of the program ($\bar{x} = 4.42$, S.D. = 0.60). Another significant challenge for teachers is the difficulty in assessing students' creativity, as this task is complex and requires better methodologies ($\bar{x} = 4.40$, S.D. = 0.69).

On the lower end, teachers reported that they lacked appropriate interactive teaching resources in their design innovation programs ($\bar{x} = 1.53$, S.D. = 0.63). This data emphasizes the necessity for targeted guidelines that can address these issues, such as improving collaboration with industry, enhancing assessment techniques for creativity, and increasing the availability of interactive teaching resources.

Students' needs and visions in teaching design innovation enhancement practice

Based on the data summarized and analyzed, the students' demand for the enhancement of their design innovation skills in the course was generally high ($\bar{x} = 4.1$, S.D.=0.61).First, students expressed a desire for more hands-on opportunities in the course to enhance their design innovation skills ($\bar{x} = 4.46$, S.D. = 0.61).In addition, many students felt

that the course content should be better integrated with theoretical knowledge and practical exercises, and they would like to have more guidance in the innovative design process ($\bar{x} = 4.46$, S.D. = 0.61). At the same time, there was a high demand for interdisciplinary design innovation support ($\bar{x} = 4.57$, S.D. = 0.60), and students wished that the course would provide richer resources and tools to support the design innovation process ($\bar{x} = 4.49$, S.D. = 0.65). However, some students also indicated some shortcomings in the curriculum. For example, they wanted the course to be less time-pressured to allow for more in-depth study of design innovations, but the mean for this need was relatively low ($\bar{x} = 1.49$, S.D. = 0.69). Overall, students had high expectations for the flexibility and adaptability of the course in teaching innovation design to meet better their personal interests and development needs ($\bar{x} = 4.51$, S.D. = 0.69). This suggests that while the curriculum has some strengths in supporting design innovation, there is room for further improvement in meeting the specific needs of students and providing practical resources.

Teachers' needs for design innovation enhancement in teaching practice

According to the data, it shows that teachers have a high need for academic management guide development in designing innovative teaching ($\bar{x}=4.23$, S.D.=0.45). First, teachers noted that they needed more resources to effectively integrate theory and practice and wanted more interactive instructional resources to support them in their design innovation courses ($\bar{x}=4.71$, S.D.=0.41). Second, many teachers indicated that schools should enhance the availability of resources to facilitate interdisciplinary design innovation projects ($\bar{x}=4.61$, S.D.=0.53). Additionally, teachers wanted more opportunities to collaborate with industry experts to enhance the hands-on nature of the curriculum, and suggested that schools should update their assessment criteria to better measure student innovation ($\bar{x}=4.21$, S.D.=0.51).

These results reflect that teachers need more resource support, better assessment methods, and opportunities for interdisciplinary collaboration in designing innovative instruction.

Developing a teaching management system to enhance design innovative skills, teachers and students' problems and needs for a quality curriculum system for designing innovative education.

In the process of developing a teaching management system to enhance design innovative ability, it can be seen from the results of the questionnaire that both teachers and students show a high level of concern for a high-quality curriculum system for design innovative education, and there is an obvious demand for key issues.

For teachers, the existing design innovation education system is deficient in several aspects, and these deficiencies directly affect the cultivation of students' innovative abilities; firstly, teachers generally believe that the current teaching resources (e.g., equipment, software, interactive teaching tools, etc.) are not rich enough to effectively support the design innovation courses. This not only restricts teachers' ability to impart innovative design skills during lectures but also constrains the development of students' practical abilities. Secondly, teachers reflected that the existing curriculum system is rather rigid, making it difficult to find a balance between academic freedom and curriculum requirements. This rigid curriculum structure restricts teachers' innovative teaching methods and prevents them from giving full play to their creativity and teaching potential. Once again, teachers expressed dissatisfaction with the current assessment mechanism, arguing that the existing assessment criteria made it difficult to accurately measure students' creativity and innovative abilities. They hoped that more diversified and rational assessment mechanisms could be developed to better reflect students' actual abilities in design innovation. Finally, teachers believed that interdisciplinary collaboration was crucial to the development of students' innovative thinking. However, the existing curriculum system and insufficient support of resources make it difficult to implement interdisciplinary collaborative projects successfully, which to a certain extent undermines students' innovative ability in actual projects.

From the students' perspective, there are also some key problems with the existing design and innovation curriculum system, which have a direct impact on their learning interest and the development of their innovative ability; firstly, students generally believe that the resources provided by the university are insufficient to meet their needs in the design and

innovation curriculum, especially in the practical sessions, where the lack of adequate equipment and technical support prevents them from fully participating in the design projects. Secondly, students would like the curriculum system to be more flexible to suit their personal interests and career development needs. The existing curriculum is too rigid to meet the diverse learning needs of students, which limits their innovative potential. Once again, students believe that the design of innovative programs is not well integrated with practical work and lacks opportunities to interact with industry experts. This not only reduces their practical ability but also limits their understanding of cutting-edge developments in the industry. Lastly, students were dissatisfied with the existing assessment criteria, which they felt did not accurately reflect their creativity in design innovation. They hoped that more diverse and rational assessment methods could be adopted to motivate their innovative performance in the program.

The academic guidelines to enhance students' innovative ability in the Design Department of Guangxi University College of Art

Develop an academic guide to enhance students' innovative ability in the Design Department of Guangxi University College of Art, namely: Unit 1 Guiding ideology for the construction of design innovative ability enhancement in the Design Department of Guangxi University College of Art; Unit 1 The teaching system of innovative ability enhancement in the Design Department of higher education institutions should pay attention to the in-depth integration of theory and practice; Unit 2 The teaching system of innovative ability enhancement in the Design Department of higher education institutions should be flexible in terms of the curricula and support for the students' personalized development Unit 3 The innovative teaching system of design faculty should be innovative in terms of teaching resources and technical support; Unit 4 Encourage interdisciplinary collaboration and projects in the teaching system of design faculty; Unit 5 Develop and apply innovative assessment mechanisms in the teaching system of design faculty; Unit 6 Establish effective teacher-student interactions and feedback mechanisms in the teaching system of design faculty; Unit 7 Strengthen the teaching system of design faculty in the curriculum; Unit 8 Develop and apply innovative assessment mechanisms in the teaching system of design faculty. Unit 7 Enhancing

practical projects and industry collaborations in the curriculum in the design department teaching system; Unit 8 Overcoming and strengthening the fear of failure and the culture of innovation in the teaching system to improve the innovative capacity of design departments in higher education. All eight units were assessed by five experts (one Thai and three Chinese professors) in terms of content correctness and appropriateness and presented with IOC (Index of Coherence) values. After the assessment, the IOC value of all five modules was 1.00, which means that the prepared guidelines for enhancing students' innovative ability in the design department of the College of Arts of Guangxi University is acceptable. It can be used as a systematic guide for university courses to enhance students' innovative ability in order to improve the level of innovative ability of students in the Design Department of Guangxi University and the level of discipline construction in the Design Department.

Research Discussion

Teaching methods and students' needs

According to the results of the questionnaire, combined with the data analysis, firstly, there is a significant gap between the current teaching methods and the actual needs of students. Although some courses try to introduce design thinking and project-driven teaching modes, in general, the combination of theory and practice is insufficient. Students' participation in projects is limited, and it is difficult to cultivate innovative ability through practical operation. Liu (2003, pp. 66-96) found that the lack of practical aspects in course design is one of the main reasons for students' lack of innovative ability. Secondly, students expressed their desire for more practical courses in the questionnaire, but it is difficult for the existing teaching management system to flexibly adjust the curriculum to meet students' needs. (Zhou, 2014: 3) pointed out that the mismatch between education supply and student demand is a major challenge in the reform of Chinese higher education, and it needs to be solved through institutional innovation.

The management system and innovative education

According to the data from the questionnaire, the rigidity of the teaching management system creates an obstacle to the promotion of innovative education. Teachers are restricted

in the innovation of curriculum and teaching methods, resulting in the inability to update the teaching content in a timely manner, which makes it difficult to adapt to the rapidly changing needs of the design industry. (Guo, 2002 : 16) points out that a flexible management system is a key factor in promoting educational innovation, which can provide teachers with more autonomy and resource support. At the same time, insufficient policy support at the school level is also an important factor that restricts the development of innovative education. (Li, 2019 : 5) study shows that policy-level support and guidance play an important role in the motivation of teachers' innovative teaching and the enhancement of students' innovative abilities.

Research Suggestions

1. The effectiveness and system of the construction of the academic management system of the department of design of the college of arts of Guangxi University for enhancing students' innovation ability need to be further studied so that the academic management system of innovation ability enhancement can better serve the teachers' teaching and students' continuous enhancement of innovation ability.

2. The implementation and promotion of the academic management guidelines for enhancing students' creative ability in the design department of the College of Arts of Guangxi University can effectively cultivate college students' design thinking, truly enhance their creative ability, and help them better adapt to the development of the times and the ever-changing social needs.

3. The discussion of the guide to enhance the innovative ability of students in the design department of Guangxi University's College of Fine Arts is viewed in terms of the strengths of this academic management guide. First of all, this guide has a design of student-centered personalized learning paths, and the design of the guide focuses on flexible curriculum and personalized development, allowing students to choose course content according to their personal interests and career development needs. This student-centered personalized learning pathway can stimulate students' initiative and creativity, which is in line with modern education

concepts, and especially plays a positive role in the cultivation of innovative abilities of design students.

Secondly, the guide proposes a combination of interdisciplinary cooperation and practice. The guide emphasizes interdisciplinary cooperation and participation in practical projects, combining knowledge and skills from different fields, which helps to broaden students' design horizons and enhance their innovative ability through practical operation. This integration of design education with other disciplines can help students develop innovative thinking in the context of multiculturalism and complex issues.

Again, the guide proposes a diversified assessment mechanism. In response to the limitations of traditional assessment methods, the guide proposes a process-based assessment and a multi-dimensional evaluation system, covering project presentations, peer reviews and creative records, to comprehensively assess students' creativity and innovative ability. This not only motivates students to be bold and innovative in the learning process, but also provides teachers with more flexible assessment tools to meet the special needs of design education.

Finally, the guide emphasizes the provision of advanced resource support and industry collaboration opportunities for the design curriculum through collaboration between schools and the community. This enrichment of resources and deepening of industry co-operation can help students to apply theories in real-world environments and enhance their practical and innovative skills.

However, this academic management guide still has the following shortcomings. Firstly, the issue of resource input and sustainability. Although the guide emphasizes the richness of teaching resources and technical support, the large-scale resource input may face the issue of sustainability in practice. Whether schools can provide sufficient resource support in the long run and how to achieve optimal use of resources within a limited budget are issues that need to be further considered in the guide.

Secondly, it is about the balance between curriculum flexibility and standardization. While personalized learning pathways are a major innovation, they may also pose certain challenges. A balance needs to be found between curriculum flexibility and academic standardization to avoid students lacking the necessary basic design knowledge as a result of

over-personalized curriculum choices, which may affect their future careers. Again, for the operability of interdisciplinary collaboration, Although interdisciplinary collaboration provides students with a wider range of learning opportunities, in practice, there may be difficulties in effectively coordinating the teaching content, timetable, and assessment criteria between different disciplines. In particular, when interdisciplinary programs involving different faculties are involved, it is a major challenge to ensure the progress and quality of students' learning.

Finally, while the guidelines place high demands on teachers to be innovative in their teaching, there is still a potential shortfall in ensuring that teachers receive adequate training and support for these new types of teaching tasks. The lack of systematic teacher training and resource support may undermine the implementation of teaching effectiveness on the ground.

Overall, the guide is highly innovative in enhancing the innovative ability of design students in art colleges, especially in the areas of personalised learning pathways, diversified assessment mechanisms, and the integration of interdisciplinary collaboration and practice, which demonstrate forward-thinking. However, the guide still needs to be further optimized in terms of the sustainability of resources, the balance between curriculum flexibility and standardization, the practicality of interdisciplinary collaboration, and teacher training. These challenges need to be emphasized and addressed in the future implementation process to ensure the effectiveness and operability of the guidelines.

References

- Cronbach, L. J. (1951). "Coefficient Alpha and the Internal Structure of Tests." *Psychometrika*. 16(3) : 297–334.
- Guo, P. (2002). "A Brief Introduction to Innovative Education in the New Era." *China Adult Education*. p16.
- Krejcie, R.V., & D.W. Morgan. (1970). "Determining Sample Size for Research Activities." *Educational and Psychological Measurement*. 30(3) : 607–610.
- Li, H. (2019). "Research on the innovation of power mechanisms for improving the teaching innovation ability of young teachers." *China Vocational and Technical Education* (29) : 5.

- Srisa-ard, B. (2002). **Basic Research**. Bangkok : Suveeriyasarn.
- Sun, J. S., Wu, Y. H., & Ren, Y. Q. (2015). **Innovations in 3D printing education: maker spaces, innovation labs and steam. modern distance education research.**
- Yamane, T. (1973). **Statistics: An introductory Analysis**. 2nd ed. New York : Harper & Row, Publishers, Incorporated.
- Zhou, L. (2014). "Reflections on Talent Cultivation Program Based on Selective Courses and Curriculum Modules-Taking the Case of Building Engineering Construction Specialty." **Vocational Education**. (20) : 3.

การสื่อความหมายเพื่อการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติหาดวนกร ประจวบคีรีขันธ์

Interpretation System for Tourism in Had Wanakorn National Park, Prachuap Khiri Khan

ชนิษฐา ใจเป็ง¹

Chanistha Jaipeng¹

Received : March 18, 2025; Revised : July 7, 2025; Accepted : June 25, 2025

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการสื่อความหมายเพื่อการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติหาดวนกร ประจวบคีรีขันธ์ เนื่องจากการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติหาดวนกรเป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ในการรองรับนักท่องเที่ยว ที่มาพักผ่อน มาเรียนรู้ศึกษาระบบนิเวศ ซึ่งเป็นพื้นที่การบริหารจัดการโดยกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชจากการที่พฤติกรรมนักท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในปัจจุบันที่ต้องการได้รับประสบการณ์จากการท่องเที่ยว จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้การสื่อความหมายในฐานะศิลปะหรือเทคนิคในการสื่อสารระหว่างแหล่งท่องเที่ยวกับนักท่องเที่ยวผ่านเครื่องมือสื่อความหมายประเภทต่าง ๆ ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ ป้ายสื่อความหมาย การจัดนิทรรศการ สื่อสังคมออนไลน์ ตลอดจนเส้นทางศึกษาด้วยตนเอง และศูนย์บริการข้อมูลนักท่องเที่ยว หรือสื่อบุคคล ทั้งนี้มีเป้าหมายของการสื่อความหมายเพื่อสร้างความสนุกสนานเพลิดเพลิน ตลอดจนให้ความรู้ สร้างการรับรู้ ตระหนัก และซาบซึ้งในคุณค่า และความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว อันนำมาสู่ความรู้สึกหวงแหน และรู้จักอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ ให้คงอยู่สืบไป

คำสำคัญ (Keywords) : การสื่อความหมาย, การท่องเที่ยว, หาดวนกร

¹ คณะสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยคริสเตียน; Multidisciplinary, Christian University of Thailand;
e-mail : peeup@hotmail.com

Abstract

This academic article aims to study the management of Interpretation System for Tourism in Had Wanakorn National Park, Prachuap Khiri Khan, Due to tourism in Had Wanakorn National Park, is one of the natural tourist attractions accommodating tourists coming to relax or to learn a way of life of wild animals and nature of forest ecosystem. It is an area managed by the Department of National Parks, Wildlife and Plant Conservation. From the travel behavior of today's tourists who want to gain experience from tourism. Therefore, it is very important to use interpretation as an art or technique for communicating between tourist attractions and tourists through various types of interpreting tools including print media Meaningful signs Exhibitions social media as well as the path to self-study and tourist information center or personal media with the goal of communicating meaning to create fun and enjoyment, as well as providing knowledge create awareness, awareness and appreciation of the value and the importance of tourist attractions which leads to feelings of jealousy and know how to preserve those tourist attractions to living out those values.

Keywords : Interpretation, Tourism, Had Wanakorn

บทนำ (Introduction)

การท่องเที่ยวจัดเป็นแหล่งที่มาสำคัญของผลิตผลมวลรวมประชาชาติ หรือ GDP ของโลก ปัจจุบัน หลายประเทศในโลกจึงให้ความสำคัญต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) จากกระแสโลกาภิวัตน์ ระบบเศรษฐกิจทุนนิยม และกระแสการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ทำให้พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งพัฒนาอย่างไร้ทิศทาง การสื่อความหมายของพื้นที่ขาดเอกลักษณ์ และความชัดเจนของภาพลักษณ์ของเมืองโดยลักษณะที่พบทั่ว ๆ ไปจะเป็นความทันสมัยหรือสมัยใหม่ ที่ไม่มีลักษณะแบบแผนวัฒนธรรมของท้องถิ่น รวมทั้งขาดการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น จนมีลักษณะของพื้นที่ที่ขาดเอกลักษณ์และภาพลักษณ์ที่สะท้อนความสัมพันธ์กับผู้คนและวัฒนธรรมนั้น ๆ (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548; กรมการท่องเที่ยว, 2558) ดังนั้น จึงควรมีการสร้างสัญลักษณ์ การสื่อความหมายที่เป็นเอกลักษณ์ และมีความเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมประวัติศาสตร์

และสภาพธรรมชาติของท้องถิ่น อันเป็นปัจจัยสำคัญต่อสภาพแวดล้อมเมืองและการเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่จะสามารถดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวมาเยือน

อุทยานแห่งชาติหาดวนกร ตั้งอยู่ในเขตภาคกลางตอนล่างของประเทศไทย นับได้ว่าเป็นชายหาดอันลือชื่อของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่ทอดตัวเป็นแนวยาวลงไปในทะเล ทิวทัศน์ที่เรียบสงบ หาดทรายขาวสะอาด บนฝั่งมีทิวสนทะเลและสนประดิพัทธ์เป็นแนวนานกับทะเล มีแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ทั้งบนบกและในทะเล ทำให้น่าสนใจเหมาะอย่างยิ่งต่อการศึกษาความแตกต่างของทั้ง 2 ระบบนิเวศ โดยระบบนิเวศทางบกสามารถศึกษาได้ตามเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ ส่วนในระบบนิเวศทางทะเลศึกษาได้ที่แนวปะการังบริเวณเกาะจาน และเกาะท้ายทรีย์ อุทยานแห่งชาติหาดวนกร มีทรัพยากรการท่องเที่ยว ชายหาดวนกรเป็นแนวชายหาดอันลือชื่อของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ที่ประทับใจในความทรงจำ แม้ใครได้มาแล้วยากที่จะลืมเลือน เป็นชายหาดที่มีหาดทรายสะอาด มีทิวสนทอดยาวเป็นแนวไปตามชายฝั่งทะเลระยะทางประมาณ 7 กิโลเมตร ซึ่งมีหัวรังสลับกับชายหาดเป็นตอน ๆ บรรยากาศเงียบสงบ เป็นชายหาดที่ยังคงความบริสุทธิ์เอาไว้ได้เหมาะสำหรับผู้ที่ต้องการสัมผัสกับธรรมชาติโดยแท้ เกาะจาน และเกาะท้ายทรีย์ เมื่อมองจากชายหาดจะเห็นเด่นชัดตั้งตระหง่านอยู่ในท้องที่ทะเลเบื้องหน้า ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่าการท่องเที่ยวและการนันทนาการในพื้นที่ธรรมชาติมีความจำเป็นในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะคนในชุมชนเมืองที่อยู่กับมลภาวะที่เป็นพิษ มีความจำเป็นและต้องการที่จะออกไปพักผ่อนหย่อนใจหาความรู้ ความเพลิดเพลิน (ศูนย์วิจัยป่าไม้คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2564) อุทยานแห่งชาติหาดวนกร มีที่ทำการอยู่ริมทะเลห่างจากตัวจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ประมาณ 22 กิโลเมตร ระหว่างกิโลเมตรที่ 345 - 346 ถนนเพชรเกษม แยกจากถนนเพชรเกษม มีทางรถไฟสายใต้ผ่านตอนกลาง ของพื้นที่ มีอาณาเขตรับผิดชอบทั้งบนบกและในทะเล ดังนี้

ทิศเหนือ จดที่ดินกรรมสิทธิ์บ้านวังด้วน และค่ายตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.)

ทิศใต้ จดห้วยคอกม้า และสถานีฝึกนิสิตวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ทิศตะวันออก จดทะเลด้านอ่าวไทย

ทิศตะวันตก จดถนนเพชรเกษม (กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช, 2556)

ดังนั้นผู้เขียนจึงมีความสนใจที่จะเสนอแนะเรื่อง การสื่อความหมายเพื่อการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติหาดวนกร ประจวบคีรีขันธ์เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจของนักท่องเที่ยวและเสนอแนะแนวทางการสื่อความหมายในแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดการสื่อความหมายที่ถูกต้องและชัดเจนและเกิดประโยชน์ต่อผู้เข้ามาใช้บริการชุมชนทุกคน โดยการสื่อความหมายในแหล่งท่องเที่ยวจะช่วยสร้างความเข้าใจให้กับนักท่องเที่ยว และตระหนักในคุณค่าความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว

ทั้งทางธรรมชาติ วัฒนธรรม ประเพณีต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยวและยังสร้างความประทับใจและเกิดการสร้างทัศนคติที่ดีให้นักท่องเที่ยวตระหนักถึงการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรด้านต่าง ๆ ทางการท่องเที่ยวและท้องถิ่นให้น่าอยู่ ซึ่งการสื่อความหมายเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการลดผลกระทบอันเกิดจากกิจกรรมต่าง ๆ ของนักท่องเที่ยว และสามารถลดการกระจุกตัวหรือความแออัดในพื้นที่ เนื่องจากมีจำนวนนักท่องเที่ยวล้นพื้นที่ที่ใช้ในการรองรับการสื่อความหมายในสถานที่ก็เป็นวิธีหนึ่งที่แนะนำนักท่องเที่ยวให้ออกไปจากพื้นที่ที่มีความเปราะบางไปยังพื้นที่อื่น ๆ ที่สามารถรับรองผู้มาเยือนได้ดีกว่า ทั้งนี้เพื่อลดความแออัดและสร้างการจัดการระบบพื้นที่ให้น่าอยู่ และลดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมในอุทยานแห่งชาติหาดวนกรต่อไป

เนื้อหา (Content)

แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อความหมายเพื่อการท่องเที่ยว

การสื่อความหมาย หมายถึง ศิลปะการสื่อสารเรื่องราวที่กระตุ้นความสนใจ และเสริมสร้างความเข้าใจในคุณค่า ความหมายของทรัพยากรธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรม ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความซาบซึ้งใจในเรื่องราวที่น่าสนใจ ตลอดจนการสร้างทัศนคติที่ดีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวให้ยั่งยืน (Society for Interpreting Britain's Heritage, 1998) การสื่อความหมายเพื่อสร้างจิตสำนึกทางการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน หมายถึงการจัดทำสื่อความหมายให้นักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้ นักท่องเที่ยวได้รับความรู้เกี่ยวกับประวัติเรื่องราวและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวนั้น โดยศึกษาจากบุคคล สื่อหรือป้ายที่แสดงไว้ และใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย การสื่อความหมายยังเป็นเครื่องมือด้านการศึกษาธรรมชาติและวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวที่จะให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว เพื่อสร้างบรรยากาศหรืออำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยว (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548 : 32)

การสื่อความหมายในแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง ศิลปะการสื่อสารเรื่องราวที่กระตุ้นความสนใจ และเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในคุณค่าและความหมายของทรัพยากรธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรม ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความซาบซึ้งใจในเรื่องราวที่น่าสนใจ ตลอดจนการสร้างทัศนคติที่ดีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวให้ยั่งยืน โดยมีการสร้างใจความหลักหรือแก่นของเรื่องที่น่าสนใจจากสื่อบุคคลและสื่อที่ไม่ใช่บุคคล จะเห็นได้ว่าการสื่อความหมายในแหล่งท่องเที่ยวจึงเป็นการให้ข้อมูลที่เป็ความรู้แก่ผู้เยี่ยมชมหรือนักท่องเที่ยว (Educational information) การสื่อความหมายในแหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรมครอบคลุมสถานที่ พื้นที่หรือบริเวณหลายลักษณะ

หรือวัฒนธรรมที่ยึดถือปฏิบัติ การสื่อความหมายในแหล่งท่องเที่ยวมีวัตถุประสงค์สำคัญหลายประการ (Sharpe, G.W., 1982) ดังนี้

1. เพื่อให้นักท่องเที่ยวที่มาได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวที่มา ทำให้นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์หลากหลายและรื่นรมย์ และตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในพื้นที่นั้น

2. เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับความสนุกสนาน เพลิดเพลิน และประสบการณ์ที่ประทับใจในการเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยว

3. เพื่อช่วยให้การจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวประสบความสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ การสื่อความหมายเป็นเครื่องมือแนะนำและส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวรู้จักใช้ทรัพยากรท่องเที่ยวและกิจกรรมแบบยั่งยืน และปลูกจิตสำนึกของนักท่องเที่ยวในการอนุรักษ์ และลดผลกระทบของทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมให้น้อยลง ด้วยการแนะนำให้นักท่องเที่ยวหลีกเลี่ยงการใช้พื้นที่ในแหล่งท่องเที่ยวที่เปราะบาง หรือไม่ใช้พื้นที่หนึ่งพื้นที่ใดในแหล่งท่องเที่ยวมากเกินไปขีดความสามารถรองรับ

4. เพื่อช่วยส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างนักท่องเที่ยวกับเจ้าของแหล่งท่องเที่ยวหรือหน่วยงานดูแลแหล่งท่องเที่ยว โดยอาศัยสื่อในการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีแก่หน่วยงานดูแลแหล่งท่องเที่ยว

5. เพื่อเป็นเครื่องมือในการประชาสัมพันธ์และสร้างภาพลักษณ์ที่ดีเกี่ยวกับองค์การและบุคลากร ช่วยให้สาธารณชนเกิดความเข้าใจ ปรับพฤติกรรมและเจตคติของตนต่อการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม

6. เพื่อให้ชุมชนเกิดความซาบซึ้งถึงคุณค่าของธรรมชาติและวัฒนธรรม โดยผ่านประสบการณ์ตรงจากการสื่อความหมาย

7. เพื่อช่วยเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม รวมทั้งความสัมพันธ์ทางนิเวศวิทยาและบทบาทมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม

หลักการของการสื่อความหมายอย่างมีคุณภาพ

หลักการสื่อความหมาย 6 ประการของ Tilden, F. (1977) ในการสื่อความหมายที่ประสิทธิภาพไปสู่สาธารณชน มีดังนี้

1. เชื่อมโยงสิ่งที่กำลังจัดแสดง/อธิบายให้ตรงกับบุคลิหรือประสบการณ์ของผู้มาเยือน การสื่อความหมายเกี่ยวกับบุคคล สถานที่ หรือสิ่งของใด ๆ ก็ตาม จะต้องทำภายใต้ขอบเขตความสนใจที่สอดคล้องกับประสบการณ์ของผู้มาเยือน สิ่งที่สื่อความหมายนั้นต้องมีความสัมพันธ์กับ

ประสบการณ์ ความคิด ความคาดหวัง วิถีชีวิต หน้าที่การงานผู้มาเยือน ผู้สื่อความหมายจำเป็นต้องมีข้อมูลเกี่ยวกับนักท่องเที่ยว ซึ่งจะมีส่วนสำคัญในการวางแผนผลิตสื่อ หรือกิจกรรมการสื่อความหมายให้มีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์การสื่อความหมายที่ได้ตั้งไว้

2. การสื่อความหมาย คือ การถ่ายทอดความคิด ความรู้ หรือความรู้สึกของบุคคลหนึ่งไปยังบุคคลหนึ่ง โดยผ่านช่องทางต่าง ๆ โดยอาศัยสารสนเทศ การสื่อความหมายจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลหรือข้อเท็จจริงเป็นพื้นฐาน การสื่อความหมายที่ดีต้องมีความสมบูรณ์ครบถ้วน สารที่ส่งควรมีความครบถ้วนสมบูรณ์ของเนื้อหาที่จะส่งออกไปยังผู้รับสาร เพื่อให้เข้าใจจุดมุ่งหมายของการสื่อความหมายตรงกัน ทั้งนี้ความเป็นรูปธรรมเป็นหลักการสำคัญของการลดความผิดพลาดด้านการสื่อความหมาย การสื่อความหมายที่ดีควรมีความสั้นกระชับ วิธีการสื่อความหมายที่นำมาใช้ในอุทยานแห่งชาติและพื้นที่อนุรักษ์ของประเทศ มีทั้งที่เป็นสื่อแบบวจนภาษา ส่วนใหญ่เป็นการสื่อผ่านนักสื่อความหมายธรรมชาติ การฉายสไลด์มัลติมีเดีย และแบบวจนภาษา มีทั้งการสื่อผ่านป้ายสื่อความหมาย ป้ายสัญลักษณ์ แผ่นพับ หนังสือคู่มือ นิทรรศการกลางแจ้ง นิทรรศการในศูนย์บริการนักท่องเที่ยว เป้าหมายของการสื่อความหมายธรรมชาติ เพื่อให้ผู้มาเยือนหรือนักท่องเที่ยวเกิดความรู้ ซึ่งเป็นพื้นฐานที่จะนำไปสู่ความเข้าใจ ความตระหนัก และก่อให้เกิดทักษะหรือการปฏิบัติที่ถูกต้องเหมาะสมได้โดยอัตโนมัติ

3. การสื่อความหมายเป็นศิลปะอย่างหนึ่ง ซึ่งใช้ความคิดสร้างสรรค์การสื่อความหมายเป็นศิลปะที่ใช้ความคิดสร้างสรรค์ การจินตนาการ ไม่ว่าสิ่งที่จะนำเสนอจะเป็นเรื่องของวิทยาศาสตร์ ธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ หรือสถาปัตยกรรม ในการสื่อความหมายจำเป็นต้องเลือกสื่อหรือโปรแกรมการนำเสนอสื่อให้เหมาะสมกับผู้มาเยือน โดยคิดกิจกรรมต่าง ๆ กระตุ้นความสนใจต่อความมหัศจรรย์ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อเกิดความเพลิดเพลิน การเรียนรู้ และซาบซึ้งในคุณค่าความงดงามของมรดกวัฒนธรรม ดังนั้นคำถามที่ควรพิจารณาหลังจากที่ได้วิเคราะห์ข้อมูลที่น่าสนใจแล้วคือ เราจะมีการนำเสนอคุณค่าทรัพยากรการท่องเที่ยวต่อผู้มาเยือนอย่างไร มีกิจกรรมโปรแกรมนำเสนออะไรบ้าง ที่กระตุ้นนักท่องเที่ยวให้เกิดความสนใจ สร้างแรงบันดาลใจ ตลอดจนการความเพลิดเพลินบันเทิงใจ

4. ความมุ่งหมายคือการเข้าใจ ไม่ใช่การอบรมสั่งสอน แต่เป็นการกระตุ้นความสนใจของผู้ชมจุดมุ่งหมายของการสื่อความหมายคือการกระตุ้นความสนใจของผู้ชม การสื่อความหมายไม่ใช่เป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่นักท่องเที่ยวที่มีรูปแบบและบรรยากาศเหมือนครูสอนนักเรียนในชั้นเรียนโดยเน้นให้จำรายละเอียดต่าง ๆ โดยที่ผู้รับสารแทบจะไม่ได้มีส่วนร่วมหรือแสดงความคิดเห็นน้อยมากในเรื่องราวที่น่าสนใจ แต่จำเป็นต้องอาศัยศิลปะในการถ่ายทอดความเข้าใจ

ในลักษณะที่กระตุ้นความคิด ให้เกิดความสนใจ ให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการสื่อความหมายและรู้สึก คล้อยตามควบคู่ไปกับกิจกรรมที่นำเสนอให้เกิดเพลิดเพลินบันเทิงใจ

5. พยายามนำเสนอแบบความหมายรวมแทนที่จะแยกส่วน และต่อบุคคลทุกคนมีใช้กลุ่มใด กลุ่มหนึ่งการสื่อความหมายควรนำเสนอความหมายในลักษณะที่เป็นความหมายรวม ไม่ใช่นำเสนอ แบบแยกส่วน ทั้งนี้ในการนำเสนอแนะ ผู้ดำเนินการจะต้องเข้าใจความสัมพันธ์ต่อเนื่องของสิ่งที่จะใช้ อธิบายกับสิ่งอื่น ๆ ซึ่งเป็นภาพรวม เช่น การสื่อความหมายเกี่ยวกับน้ำตก ไม่ใช่แค่ชื่อน้ำตกและ ความสูง แต่ควรนำเสนอความสัมพันธ์ของน้ำตกที่มีต่อสภาพแวดล้อมอื่น ๆ จะทำให้นักท่องเที่ยว เข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของสภาพแวดล้อมธรรมชาติได้ดีขึ้น

6. การสื่อความหมายแก่เด็ก ไม่ควรเจือจางหรือลดความสำคัญลงกว่าการสื่อความหมายแก่ ผู้ใหญ่ แต่ควรใช้วิธีการพื้นฐานที่แตกต่างกัน การสื่อความหมายที่เสนอให้เด็ก ควรใช้วิธีการ ที่แตกต่างไปจากที่เสนอให้กับผู้ใหญ่ เนื่องจากพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ ความสนใจ และ แนวความคิดของผู้มีอายุน้อยไม่อาจจะเทียบได้กับผู้ใหญ่ ดังนั้นการจัดทำโปรแกรมสื่อความหมาย ที่สร้างขึ้นควรมีแนวทางที่เป็นประโยชน์แก่เด็กด้วยเช่นกัน เช่น การแจกเอกสารให้แก่นักท่องเที่ยว ทั่วไป ควรมีลักษณะแตกต่างไปจากเด็ก การสื่อความหมายสำหรับเด็กควรมีภาพวาดการ์ตูน รูปสัตว์ ขนาดใหญ่ มีสีสันโดดเด่น และคำอธิบายสั้น ๆ ง่ายๆ เป็นต้น

กรมการท่องเที่ยว (2558) ได้ให้ความหมายของการสื่อความหมายไว้ว่า การสื่อความหมาย ในบริบทของการท่องเที่ยว คือ การสร้างสัญลักษณ์ การสื่อความหมายที่เป็นเอกลักษณ์ และมีความ เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมประวัติศาสตร์และสภาพธรรมชาติของท้องถิ่น เป็นการนำเสนอเรื่องราว ที่กระตุ้นความสนใจ ช่วยให้นักท่องเที่ยวมีความเข้าใจ ตระหนักในคุณค่า ความสำคัญของแหล่ง ท่องเที่ยวธรรมชาติ ประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรม และอยากมาเยือน และยังมีส่วนสำคัญในการ เพิ่มมูลค่าในสินค้าและบริการ สามารถสร้างความสนุกสนาน ความเพลิดเพลิน และความประทับใจ ต่อผู้มาเยือน ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความซาบซึ้งใจในเรื่องราวที่น่าสนใจ ตลอดจนการสร้างทัศนคติ ที่ดีต่อการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวให้ยั่งยืน

องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (2561) ได้กล่าวถึง บทบาทของการสื่อความหมาย ไว้ดังนี้

1. ให้ความรู้ การสื่อความหมายช่วยให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้ ความเข้าใจในคุณค่าและ ความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และศิลปวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งอาจ อยู่ในลักษณะรูปธรรมหรือนามธรรมของวัฒนธรรมท้องถิ่นที่สืบทอดมาเป็นเวลาช้านาน ช่วยให้นักท่องเที่ยวมีความประทับใจในคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งช่วยให้นักท่องเที่ยวเกิดความรู้สึก

คล้อยตามที่ผู้ส่งสารนำเสนอ เช่น เกิดความรู้สึกซาบซึ้งในเรื่องราวประวัติศาสตร์ที่น่าเสนอหรือความรู้สึกตื่นตาตื่นใจในความงดงามของธรรมชาติ

2. สร้างความเพลิดเพลิน การสื่อความหมายมีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างความประทับใจและประสบการณ์การเดินทางแก่นักท่องเที่ยวโดยตรง ช่วยเพิ่มโอกาสให้นักท่องเที่ยวกลับมาเยี่ยมชมอีก กิจกรรมการสื่อความหมายควรสนุกสนาน และสามารถสร้างความบันเทิงใจมากกว่าให้สาระความรู้เพียงอย่างเดียว การสื่อความหมายไม่ควรนำเสนอเหตุการณ์ หรือบุคคลในประวัติศาสตร์เพียงอย่างเดียว แต่ควรกระตุ้นความสนใจให้นักท่องเที่ยวมีความรู้สึกเสมือนว่าตนเองอยู่ในเหตุการณ์จริง ทำให้เกิดความรู้สึกซาบซึ้ง หรือสนุกสนานเพลิดเพลินในเหตุการณ์ที่กำลังนำเสนอ ซึ่งเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่น่าสนใจและชวนติดตามเรื่องราว

3. การอนุรักษ์และพัฒนาอย่างยั่งยืน การสื่อความหมายมีบทบาทสำคัญในการปลูกจิตสำนึกให้นักท่องเที่ยวได้ตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และศิลปวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น สนับสนุนการเรียนรู้และสร้างความประทับใจ ซึ่งส่งผลให้มิทัศนคติเป็นบวกต่อการให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวให้ยั่งยืน

ประเภทเครื่องมือการสื่อความหมายนิยมแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ สื่อบุคคล และสื่อสิ่งของโดยไม่ใช้บุคคล

1. สื่อบุคคล เป็นการสื่อความหมายโดยใช้บุคคลจริงในการส่งสารข้อมูลไปยังนักท่องเที่ยวหรือผู้ชม เช่น มัคคุเทศก์ วิทยากรบรรยาย เป็นการให้ความรู้ ความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพ สามารถตอบคำถามของนักท่องเที่ยวได้ทันทั่วทั้งที่ ให้รายละเอียดได้มากกว่าสื่อประเภทอื่นๆ ผู้พูดจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาที่ถ่ายทอด และมีทักษะการสื่อสารที่ดี สามารถกระตุ้นความสนใจให้นักท่องเที่ยวได้คิดและร่วมค้นหาคำตอบ ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ที่สำคัญ ถ้าผู้บรรยายมีอารมณ์ขัน ก็สามารถสร้างบรรยากาศให้สนุกสนาน สร้างความสนิทสนมเป็นกันเอง ซึ่งจะช่วยสร้างความประทับใจในที่สุด การสื่อความหมาย โดยใช้บุคคลประกอบไปด้วย การบริการข้อมูล การนำเที่ยว การบรรยาย การสาธิต และการแสดงละคร การสื่อความหมายโดยบุคคล มีข้อดีคือ เป็นสื่อที่มีประสิทธิภาพมากในการสื่อความหมาย เป็นการสื่อสารสองทาง โดยที่ผู้พูดและผู้ฟัง สามารถเห็นหน้าตา บุคลิก สีหน้า ท่าทาง น้ำเสียง มีอิทธิพลสูงในการโน้มน้าวชักจูง สร้างความเข้าใจ ได้เป็นอย่างดี มีความยืดหยุ่น โดยที่ผู้พูดสามารถปรับเนื้อหาให้เหมาะสมกับผู้ฟังได้ทันทั่วทั้งที่ สามารถนำเสนอเรื่องราวที่สลับซับซ้อน และสร้างความเข้าใจได้ดีสำหรับข้อเสนอนั้น สื่อบุคคลไม่สามารถเข้าถึงผู้ฟังจำนวนมากได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากผู้พูดขาดทักษะการพูดจูงใจ ก็ทำให้การสื่อความหมายไม่ประสบผลสำเร็จได้ เป็นสื่อที่ไม่มีหลักฐานอ้างอิง

ที่ชัดเจน มีจำนวนเจ้าหน้าที่จำกัดในการให้คำบรรยาย ประสิทธิภาพ และการบรรยายของเจ้าหน้าที่ไม่สม่ำเสมอ (ปารณีย์ ศรีสวัสดิ์ และคนอื่น ๆ, 2562)

2. การสื่อความหมายโดยไม่ใช้บุคคล (นภารัตน์ อยู่ประเสริฐ และไพฑูรย์ มนต์พานทอง, 2561) ประกอบด้วย

- 1) สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ แผ่นพับ โปสเตอร์การ์ด คู่มือ และหนังสือแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว
- 2) ป้ายแนะนำทาง เป็นการอธิบายลักษณะของภูมิประเทศในพื้นที่นั้น ควรพิจารณาขนาดของป้าย รูปภาพกราฟิก สีเส้น และวัสดุเนื้อผิว ความคงทนต่อสภาพแวดล้อม ในขณะเดียวกันควรใช้สัญลักษณ์และสีที่เป็นสากล ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น
- 3) การจัดนิทรรศการ เป็นเครื่องมือแสดงรูปภาพและวัตถุสิ่งของ พร้อมทั้งมีคำอธิบายประกอบ แต่เนื่องจากนักท่องเที่ยวเป็นผู้ชมอิสระ นิทรรศการจึงควรนำเสนอเรื่องย่อ ๆ และใช้เวลาเพียงเล็กน้อยเพื่อสร้างความเข้าใจ นิทรรศการที่ดีควรสวยงามสะดุดตา และมีเสียงประกอบเพื่อสร้างความน่าสนใจ
- 4) สื่อโสตทัศนูปกรณ์ ประกอบด้วยสื่อภาพและเสียง สามารถใช้เทคนิคสร้างเหตุการณ์ประกอบฉากได้อย่างสมจริง ช่วยเร่งเร้าความสนใจและสร้างอารมณ์ของผู้ชมได้อย่างตื่นตา ตื่นใจ ครอบคลุมผู้ฟังจำนวนมากได้ในแต่ละครั้ง สื่อเสียงสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายหลักได้มาก และให้ข้อมูลเชิงลึกได้ดี โดยผ่านลำโพงเสียง ให้ความรู้สึกเป็นส่วนตัว โดยที่ผู้ฟังมีอิสระในการเลือกฟัง บางช่วง บางตอน ตามความสนใจ
- 5) สื่อผสมหรือมัลติมีเดีย (Multimedia) หมายถึง การนำเอาสื่อหลาย ๆ ประเภทมาใช้ร่วมกันทั้งวัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดในการสื่อความหมาย ในปัจจุบันมีการนำคอมพิวเตอร์มาร่วมใช้เพื่อการควบคุมการทำงานของ อุปกรณ์ต่าง ๆ ในการเสนอข้อมูลทั้งตัวอักษร ภาพกราฟิก ภาพถ่าย ภาพเคลื่อนไหวแบบวีดิทัศน์ และเสียง
- 6) สื่อ QR Code เป็นบาร์โค้ด 2 มิติ ทำหน้าที่เก็บข้อมูลต่าง ๆ ได้สะดวก และรวดเร็ว เพียงเรายกมือถือมาสแกน QR Code ที่เราพบเห็นบนป้ายประชาสัมพันธ์ตามแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ โปรแกรมก็จะนำเสนอข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยวบนมือถือโดยอัตโนมัติ โดยจะแสดงภาพเคลื่อนไหวพร้อมคำบรรยายแบบวีดิทัศน์ ปัจจุบัน QR Code ได้รับความนิยมอย่างสูงในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ
- 7) สื่อสังคมออนไลน์ เครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นเครื่องมือสื่อสารที่ได้รับความนิยมแพร่หลายบนอินเทอร์เน็ตในปัจจุบัน เป็นสื่อดิจิทัลที่เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติการทาง เพื่อใช้ในการสื่อสารระหว่างกัน เครือข่ายทางสังคม ผ่านทางเว็บไซต์และโปรแกรมประยุกต์บนสื่อใด ๆ ที่มี

การเชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ต โดยเน้นให้ผู้ใช้งานทั้งที่เป็นผู้ส่งสารและผู้รับสารมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ สามารถให้ข้อมูลได้ทันทั่วทั้งที่ และทันสมัยต่อเหตุการณ์ตลอดเวลา อีกทั้งสามารถครอบคลุมได้ในเกือบทุกกลุ่มลูกค้าโดยเฉพาะคนรุ่นใหม่

8) เส้นทางศึกษาด้วยตนเอง เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกที่ใช้ในการสื่อความหมาย เราสามารถสร้างเส้นทางดังกล่าวในพื้นที่ป่าไม้ ศูนย์ศึกษาธรรมชาติ หรืออุทยานประวัติศาสตร์ ข้อดีคือ สามารถรับนักท่องเที่ยวไม่จำกัดจำนวน ไม่จำกัดเวลา และยังเป็นทางเลือกแบ่งเบาภาระของเจ้าหน้าที่สื่อความหมาย และนักท่องเที่ยวมีอิสระในการเลือกเดินสำรวจเส้นทางเอง สามารถชื่นชมกับธรรมชาติในขณะที่กำลังฟังบรรยาย

9) ศูนย์บริการข้อมูลนักท่องเที่ยว มีหน้าที่ให้ความรู้และสร้างความเข้าใจในภาพรวมเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว นิยามตั้งอยู่ภายในบริเวณที่ใกล้เคียงกับแหล่งท่องเที่ยว และมีการใช้สื่อหลากหลายช่วยในการนำเสนอ เช่น การจัดแสดงแบบจำลอง การจัดนิทรรศการ และการใช้สื่อมัลติมีเดีย เป็นต้น

10) การจัดกิจกรรมพิเศษ เป็นโปรแกรมการนำเสนอที่จัดขึ้นตามวาระหรือโอกาสสำคัญต่าง ๆ โดยมากจัดในรูปแบบของนิทรรศการ การออกร้าน งานฉลอง การประกวด การแข่งขันงานสถาปนาครบรอบวันสำคัญ หรือการเปิดให้นักท่องเที่ยวได้เข้าชมกิจการในวันสำคัญปัจจัยพิจารณาในการเลือกเครื่องมือการสื่อความหมาย

ปัจจุบันการพิจารณาเลือกสื่อที่ใช้ในการสื่อความหมายในแหล่งท่องเที่ยวยังไม่มี กฎเกณฑ์ตายตัว อย่างไรก็ตาม เราควรพิจารณาหลากหลายปัจจัยที่ช่วยในการกำหนดสื่อ ให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ปัจจัยที่เกี่ยวกับนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะพื้นฐานทางวัฒนธรรม แรงจูงใจในการเดินทาง ความสนใจ ความคาดหวังของนักท่องเที่ยว และจำนวนนักท่องเที่ยว ลักษณะทางกายภาพของแหล่งท่องเที่ยว ขนาดพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยว พื้นที่ที่มีความเปราะบาง วัตถุประสงค์ในการจัดโครงการการสื่อความหมาย เนื้อหาและเรื่องราวที่นำเสนอข้อเด่นข้อด้อยของสื่อแต่ละประเภทงบประมาณในการผลิตสื่อ และควรพิจารณาเป็นลำดับต้น ๆ นอกจากนี้การบำรุงรักษาความทนทานของสื่อต่อสภาพดินฟ้าอากาศ ค่าไฟฟ้า กำลังคนในการปฏิบัติงาน ความเชี่ยวชาญในการผลิตสื่อและเวลาในการผลิตสื่อก็ควรได้รับการพิจารณาด้วย

หาดวนกร

อุทยานแห่งชาติหาดวนกร แต่เดิมเป็นป่าสงวนแห่งชาติป่าวังดวนและป่าห้วยยาง เป็นที่ตั้งของสวนป่าห้วยทราย ท้องที่อำเภอเมืองประจวบคีรีขันธ์ สวนป่าห้วยยาง สวนรุกขชาติห้วยยางและสถานีวิจัยห้วยยาง ท้องที่อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ต่อมาสถานีวิจัยห้วยยาง

ได้ถูกยกเลิกไป เมื่อทางกรมป่าไม้มีนโยบายที่จะจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ จึงได้โอนพื้นที่แห่งนี้มาให้องค์การอุทยานแห่งชาติดำเนินการตั้งแต่ปีงบประมาณ 2532 เป็นต้นมา และได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดบริเวณที่ดินป่าวังดวน ป่าห้วยยาง และเกาะใกล้เคียง ในท้องที่ตำบลห้วยทราย อำเภอเมืองประจวบคีรีขันธ์ และตำบลห้วยยาง อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ รวมเนื้อที่ 38 ตารางกิโลเมตร โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 109 ตอนที่ 126 ลงวันที่ 30 ธันวาคม 2535 นับเป็นอุทยานแห่งชาติลำดับที่ 76 ของประเทศไทย มีพื้นที่ 38 ตารางกิโลเมตร (23,750 ไร่) โดยแบ่งเป็นพื้นที่บนบก 22.64 ตารางกิโลเมตร และพื้นที่อ่าวไทยซึ่งครอบคลุมบริเวณเกาะจานและเกาะอินทรีย์ 15.36 ตารางกิโลเมตร ลักษณะพื้นที่ของอุทยานแห่งชาติหาดวนกร เป็นที่ราบชายฝั่งทะเล ทอดด้วยความยาวตามแนวเหนือใต้ อยู่ระหว่างถนนเพชรเกษมและอ่าวไทย สภาพธรณียุทยานแห่งชาติหาดวนกร ประกอบด้วยพื้นที่ที่มีลักษณะภูมิประเทศแบบที่ราบแนวชายฝั่งทะเล และแนวชายฝั่งยกตัว มีระดับความสูงเฉลี่ยจากระดับน้ำทะเลปานกลางตั้งแต่ 0 - 5 เมตร อยู่ทางตอนกลางของพื้นที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พื้นที่อุทยานแห่งชาติมีลักษณะเป็นพื้นที่แบบที่ราบลุ่มชายฝั่ง ลักษณะพื้นที่ค่อย ๆ ลาดลงเป็นพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบ พื้นที่รอบนอกแนวเขตอุทยานฯ มีการทำการเกษตรจำพวกสวนมะพร้าวโดยรอบ พื้นที่ส่วนใหญ่ของอุทยานฯ อยู่ติดกับแนวชายฝั่งทะเล ชายหาดมีน้ำทะเลท่วมถึง มีเกาะเล็ก ๆ 2 เกาะ คือ เกาะจานและเกาะท้ายทรีย์ ซึ่งทั้งสองเกาะ เชื่อมติดกัน ลักษณะทางธรณีของเกาะเป็นหินอัคนีและหินทราย มีแนวชายหาดทรายสั้น ๆ ลักษณะของทรายค่อนข้างละเอียดเกิดจากเศษซากปะการัง และการขับถ่ายของสัตว์ที่กินปะการังเป็นอาหาร ที่เหลือเป็นแผ่นดิน ลักษณะของพื้นที่ที่เป็นแผ่นดินจะลาดลงจากทิศตะวันตกมาทางทิศตะวันออก ทำให้ทางด้านทิศตะวันตกมีความลาดชันมากกว่าทางทิศตะวันออก ป่าไม้ในบริเวณนี้มีลักษณะโดยทั่วไปเป็นป่าโปร่ง ประกอบด้วยไม้ผลัดใบหลายชนิดขึ้นปะปนกัน บางพื้นที่เป็นป่ารกทึบ บางพื้นที่มีไม้ไผ่ขึ้นหนาแน่น สามารถจำแนกออกได้เป็น 4 ชนิดป่า ได้แก่ พื้นที่ป่าชายหาด ป่าเบญจพรรณ ป่าดิบแล้ง และป่าเขาหินปูน พื้นที่ป่าชายหาด ขึ้นเป็นบริเวณแคบตามแนวชายหาดและโขดหินที่ได้รับอิทธิพลจากทะเล พันธุ์ไม้ที่สำคัญ ได้แก่ สนทะเล (*Casuarina equisetifolia*) หูกวาง (*Terminalia catappa*) โพทะเล (*Thespesia populnea*) ปอทะเล (*Hibiscus tiliaceae*) สารภีทะเล (*Calophyllum inophyllum*) ชลูด (*Pluchea indica*) และผักบุ้งทะเล (*Ipomoea pes-caprae*) เป็นต้น และป่าเขาหินปูน พบบริเวณเกาะจานและเกาะท้ายทรีย์ พันธุ์ไม้ที่พบเป็นไม้ขนาดเล็กและเจริญเติบโตช้า ได้แก่ สลัดได (*Euphorbia antiquorum*) เป็นต้น เดิมพื้นที่ป่าในเขตอุทยานแห่งชาติหาดวนกรเป็นป่าที่ถูกทำลายและปล่อยให้ป่าฟื้นตัวเองตามธรรมชาติ แต่ในปัจจุบันได้มีการปลูกป่าทดแทนผสมผสานกับป่าธรรมชาติที่พื้นดิน สัตว์ที่พบ

ในพื้นที่เป็นสัตว์เลื้อยลูกด้วยนมขนาดเล็ก สัตว์เลื้อยคลาน นกชนิดต่าง ๆ ทั้งนกประจำถิ่นและนกอพยพ ผีเสื้อ และสัตว์น้ำ โดยบริเวณอุทยานแห่งชาติวนกร เป็นเพียงบริเวณเดียวของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ที่พบหอยแมลงภู่นกตามธรรมชาติ จุดเด่นของอุทยานแห่งชาติหาดวนกรได้แก่หาดทรายที่ยาวประมาณ 7 กิโลเมตร และบรรยากาศที่เงียบสงบเหมาะแก่การพักผ่อนเนื่องจากอุทยานแห่งชาติหาดวนกรมีสภาพชายหาดที่สวยงาม เข้าถึงได้สะดวก และมีความปลอดภัยสูง ประกอบกับพื้นที่ใกล้เคียงมีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจซึ่งอยู่ในเส้นทางเดียวกัน เช่น อุทยานวิทยาศาสตร์ ภู หว้ากอ, อ่าวมะนาว, อุทยานแห่งชาติน้ำตกห้วยยาง, หาดบ้านกรูด เป็นต้น เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวซึ่งกันและกัน ดังนั้นจึงมีการปรับปรุงและพัฒนาพื้นที่ เพื่อให้สามารถรองรับและอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นด้วย เช่น บ้านพักนักท่องเที่ยว ร้านค้าสวัสดิการ ห้องสุขา ห้องอาบน้ำ พื้นที่กางเต็นท์ การปรับปรุงภูมิทัศน์ เป็นต้น (กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช, 2556)

ภาพที่ 1 อุทยานแห่งชาติหาดวนกร

ที่มา : (ชนิษฐา ใจเป็ง, 2567)

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและนันทนาการในอุทยานแห่งชาติ

เป็นที่ทราบกันดีว่าอุทยานแห่งชาติเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารและจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ของอุทยานแต่ละแห่งนั้น จะมีบทบาทสำคัญเกี่ยวกับการจัดสมดุลให้เกิดขึ้นระหว่าง 3 องค์ประกอบหลัก อันได้แก่ 1) การดูแลและการจัดการแหล่งท่องเที่ยว และทรัพยากรการท่องเที่ยวไม่เกิดความเสื่อมโทรม 2) การส่งเสริมและให้ความรู้รวมถึงการอำนวยความสะดวก และ 3) ความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวที่เข้ามาดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวต่าง ๆ

ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ โดยอุทยานแห่งชาติมีการกำหนดแนวทางในการจัดการด้านการท่องเที่ยว และนันทนาการไว้ ดังนี้

1. การวางแผนขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ต่อจำนวนนักท่องเที่ยว รวมถึงการควบคุมปริมาณของนักท่องเที่ยวเพื่อการใช้ประโยชน์เชิงพื้นที่ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมด้านการจัดการ ด้านจำนวนเจ้าหน้าที่ในการดูแลอย่างทั่วถึง
2. การบริการการท่องเที่ยว อาทิ การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก การปรับปรุงภูมิทัศน์ การบริการห้องอาบน้ำ ห้องสุขา การบริการที่พัก การบริการสถานที่สำหรับกางเต็นท์ การจัดให้มีสวัสดิการร้านอาหารและเครื่องดื่ม ลานจอดรถ ระบบสาธารณูปโภค ระบบไฟฟ้า ระบบประปา ระบบการสื่อสาร ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว การจัดชุดเวรยามให้บริการนักท่องเที่ยว
3. การจัดการด้านการสื่อความหมาย การจัดการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ มีความจำเป็นอย่างยิ่งในเรื่องการจัดการด้านการสื่อความหมาย เนื่องจากพื้นที่อุทยานแห่งชาติมีความกว้างใหญ่ ดังนั้น การใช้ป้ายสัญลักษณ์ที่เกิดความเข้าใจที่ตรงกันเป็นสิ่งสำคัญมาก ทั้งนี้การสื่อความหมายในอุทยานแห่งชาตินั้น มี 2 รูปแบบ คือ การสื่อความหมายโดยใช้บุคคล ได้แก่ การบริการข้อมูลทางโทรศัพท์ การตอบปัญหาทางเว็บไซต์ การใช้วิทยากรในการสื่อความหมาย ส่วนการสื่อความหมายโดยไม่ใช้บุคคล เพื่อกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเกิดความเข้าใจและมีจิตสำนึกได้แก่ภัณฑารักษ์ ป้ายสื่อความหมาย การใช้แผ่นพับใบปลิว คู่มือการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติ คู่มือการสื่อความหมาย คู่มือการดูนก คู่มือประกอบเส้นทางการศึกษาธรรมชาติ เป็นต้น ในปัจจุบันมีการจัดทำระบบป้ายสื่อความหมายและสิ่งอำนวยความสะดวก และรูปแบบป้ายสื่อความหมายที่สามารถนำไปใช้ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ เพื่อให้เป็นรูปแบบมาตรฐานเดียวกัน โดยคำนึงถึงความสะดวกสบาย มีศิลปะเข้ากับสิ่งแวดล้อม เลือกใช้วัสดุในท้องถิ่นเป็นหลัก รวมทั้งพิจารณาแบบป้ายสื่อความหมายและสิ่งอำนวยความสะดวกในเส้นทางศึกษาธรรมชาติในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ที่คัดเลือกและติดตามการจัดทำเส้นทางศึกษาธรรมชาติในพื้นที่ป่าอนุรักษ์
4. การจัดการด้านการนันทนาการและกิจกรรมการท่องเที่ยว การบริการการท่องเที่ยว อาทิ 1) จัดให้มีปฏิทินการท่องเที่ยวประจำปี ช่วงเวลาในการเปิดและปิดการเข้าชมของอุทยานแห่งชาติ 2) สร้างความหลากหลายในกิจกรรมหลักและกิจกรรมทางเลือกในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ โดยอาศัยพื้นฐานและศักยภาพของทรัพยากรทางธรรมชาติที่มีอยู่ 3) การจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความสนใจ ตามช่วงอายุ ของผู้เข้ามาเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ 4) สำรวจ จัดลำดับ และคัดเลือกแหล่งท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแต่ละประเภท ตามศักยภาพและขีดความสามารถในการรองรับเพื่อพัฒนาและกำหนดให้มีการบริการการท่องเที่ยว การพัฒนาพื้นที่ รวมถึงพัฒนาสาธารณูปโภค

สิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว 5) การประสานกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการจัดการฝึกอบรม ทุนและเสริมสร้างอาชีพที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยว 6) จัดทำคู่มือและแนวทางในการบริการนักท่องเที่ยวประจำอุทยานแห่งชาติในเรื่องวิธีปฏิบัติ การบริการที่พัก บริการอาหาร การให้ข้อมูล และการรักษาความปลอดภัย 7) การจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว การกำหนดขีดความสามารถในการรองรับได้ในพื้นที่ โดยเฉพาะพื้นที่ที่เปราะบาง 8) การให้การศึกษาแก่นักท่องเที่ยวเพื่อสร้างนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ โดยมีกิจกรรมส่งเสริมความรู้และคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ เอกสารแนะนำแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงการเผยแพร่ทางสื่อสาธารณะ

กิจกรรมนันทนาการและการท่องเที่ยว อุทยานแห่งชาติเป็นหนึ่งในแหล่งนันทนาการซึ่งเป็นแหล่งที่จัดกิจกรรมนันทนาการที่ช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ก่อให้เกิดการเรียนรู้ และช่วยให้เกิดการพักผ่อนหย่อนใจ ผ่อนคลายเครียด และการเป็นแหล่งเสริมสร้างประสบการณ์ที่ช่วยทำให้เกิดการเรียนรู้ก็จะช่วยให้นักท่องเที่ยวได้เข้าใจ และรู้สึกซาบซึ้งในธรรมชาติทั้งพืช และสัตว์นานาชนิด และช่วยให้เข้าใจถึงระบบนิเวศซึ่งจะช่วยเสริมสร้างให้เกิดความรักในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ดีอีกด้วย แหล่งนันทนาการจะเป็นศูนย์ของการจัดกิจกรรมที่ช่วยสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวก่อให้เกิดความรู้สึกลึกซึ้งและผูกพันต่อสิ่งที่ได้พบเห็น และได้ร่วมการทำกิจกรรมที่สนุกสนานเพลิดเพลิน เมื่อเป็นเช่นนี้แหล่งนันทนาการจึงเป็นแหล่งที่จัดกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้และสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวเป็นอย่างยิ่ง

สรุปได้ว่า การจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ให้เกิดความสงบเรียบร้อย และเกิดความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐและกลุ่มประชาชน ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ โดยเกิดความความสมดุลระหว่าง 3 องค์ประกอบ คือ การดูแล และการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ทรัพยากรการท่องเที่ยวไม่เกิดความเสื่อมโทรม การส่งเสริมและให้ความรู้รวมถึงการอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว ตลอดจนการเดินทางเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวต่าง ๆ ในอุทยานแห่งชาติ (กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, 2552)

บทสรุป (Conclusion)

การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของไทย เป็นแหล่งเรียนรู้และสร้างประสบการณ์แก่นักท่องเที่ยว ประจวบคีรีขันธ์ก็เป็นหนึ่งจังหวัดท่องเที่ยวหลักของประเทศไทยที่มีปัจจัยดึงดูดหลักเป็นสถานที่ท่องเที่ยว อาหารและสินค้าที่ระลึก โดยนักท่องเที่ยวเดินทางมาเยือนด้วยวัตถุประสงค์หลักเพื่อการท่องเที่ยวและการพักผ่อน แต่ทั้งนี้จากการศึกษาบทความด้านการ

ท่องเที่ยวและเดินทางท่องเที่ยวที่อุทยานแห่งชาติหาดวนกรพบว่า พื้นที่ท่องเที่ยวยังขาดเรื่องเล่าที่น่าสนใจ อีกทั้งการสื่อความหมายก็ยังไม่มีประสิทธิภาพและขาดนักสื่อความหมายท้องถิ่นจึงไม่สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยวได้มากนัก ทั้งที่การสื่อความหมายเป็นศิลปะการสื่อสารในการนำเสนอเรื่องเล่าที่กระตุ้นความสนใจ ช่วยให้นักท่องเที่ยวเข้าใจ ตระหนักในคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ที่สามารถสร้างความสนุกสนาน ความเพลิดเพลิน ความประทับใจ ความซาบซึ้งใจในเรื่องเล่าของชุมชน ทักษะที่ดีต่อการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวให้ยั่งยืน ความเข้าใจอันดีระหว่างนักท่องเที่ยวและคนในชุมชน และเพิ่มมูลค่าในสินค้าและบริการของการท่องเที่ยว และแม้การสื่อความหมายจะมีทั้งการใช้ตัวบุคคลและไม่ใช้ตัวบุคคล แต่การสื่อความหมายแบบใช้ตัวบุคคลจะเกิดประสิทธิภาพสูงกว่าเพราะเป็นการสื่อสารแบบสองทาง ที่สามารถตอบคำถามและให้รายละเอียดได้มากกว่าสื่อประเภทอื่น ทั้งการให้บริการข้อมูลทั่วไป การนำเที่ยว การสาธิต และการพูดคุยเชิงสื่อความหมาย ดังนั้นเรื่องเล่าและนักสื่อความหมายจึงมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการท่องเที่ยว สะท้อนจากแนวคิดของสภาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก (Global Sustainable Tourism Council: GSTC) ที่กำหนดหลักเกณฑ์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนสำหรับการจัดการแหล่งท่องเที่ยว โดยให้ความสำคัญกับการสื่อความหมายของสถานที่ท่องเที่ยวที่จะต้องให้ข้อมูลอย่างถูกต้องและเหมาะสมเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว ทั้งเชิงธรรมชาติและวัฒนธรรม ได้รับการพัฒนาจากการมีส่วนร่วมของชุมชน ได้รับการถ่ายทอดในภาษาที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่สามารถเข้าใจได้

อุทยานแห่งชาติหาดวนกร ชายหาดสวยชื่อดัง ที่ตั้งอยู่ใน ตำบลห้วยยาง อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นหาดสวยที่ทอดตัวยาวลงไปในทะเล เงียบสงบ หาดทรายขาวสะอาด และมีทิวสนทะเลและสนประดิพัทธ์ขึ้นขนานกับทะเล ถือเป็นเอกลักษณ์ของหาดวนกร อีกทั้งเป็นพื้นที่ที่มีโครงสร้างทางธรรมชาติที่ดี หายาก และมีทัศนียภาพที่สวยงาม เป็นหาดทรายที่มีทรายละเอียดขาวสะอาด เป็นหาดที่อยู่ในการดูแลของอุทยานและมีการเปิดให้นักท่องเที่ยวลงไปเล่นน้ำได้ เนื่องจากเป็นชายหาดที่งดงามด้วยทรายขาวสะอาดขนานไปกับทิวสนทะเลที่มักเอน ลู่ตามแรงลม ตั้งแต่คลองน้ำจืดไปจนถึงห้วยบ้านยาง ระยะทาง 7 กิโลเมตร ในยามน้ำลด จะเผยให้เห็นแนวหาดทรายยื่นลงไปในท้องทะเล ซึ่งบริเวณนี้สามารถเล่นน้ำได้อย่างปลอดภัย รวมถึงอ่าวมะค่า ซึ่งเป็นที่ตั้งของหน่วยพิทักษ์อุทยานหาดวนกร ความสวยของอ่าวมะค่านี้นอยู่ในมิติของกลุ่มเกาะต่าง ๆ ที่มองเห็นอยู่เบื้องหน้า เช่น เกาะจาน เกาะท้ายทรีย์ ในขณะที่ลานข่อย เกาะจาน และเกาะท้ายทรีย์ แม้เป็นเกาะสัมปทานรังนก แต่ด้วยลักษณะของ เทือกเขาหินปูน เกาะเหล่านี้จึงดูแปลกตา งดงาม อีกทั้งรอบเกาะยังมีแนวปะการังน้ำตื้น ที่น่าสนใจอีกด้วย และยังมีกิจกรรมอื่น ๆ

ที่นอกเหนือจากการมาเล่นน้ำทะเล ไม่ว่าจะเป็นการดูนกนานาชนิด ทั้งนกขมิ้นท้ายทอยดำ นกยางทะเล นกแซงแซวหาปลา นกตะขาบทุ่ง นกจาบคาคอสีฟ้า เป็นต้น หรือจะศึกษาระบบนิเวศตามสถานที่ต่าง ๆ ภายในเขตอุทยานฯ ที่มีมากถึง 28 สถานี กล่าวได้ว่า ความน่าสนใจของอุทยานแห่งชาติหาดวนกร คือการผสมผสานอันลงตัวของภูมิทัศน์แห่งป่าโปร่งกับ หาดทรายที่ทอดตัวเป็นแนวยาว และด้วยบรรยากาศเงียบสงบ มีความเป็นธรรมชาติและเป็นส่วนตัวจึงมีนักท่องเที่ยวแวะเวียนมาพักผ่อนอยู่เสมอ

แหล่งท่องเที่ยวเป็นสถานที่ที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวจากทั่วโลก ด้วยความงามทางธรรมชาติ ความสำคัญทางประวัติศาสตร์ หรือความเป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมท้องถิ่น อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การเยี่ยมชมสถานที่เหล่านี้มีความหมายและเป็นประสบการณ์ที่น่าจดจำ สิ่งสำคัญคือ การสื่อความหมายอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ข้อมูลที่ชัดเจน และน่าสนใจแก่ผู้เยี่ยมชม

การสื่อความหมายในอุทยานแห่งชาติหาดวนกรมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะช่วยให้นักท่องเที่ยวเข้าใจถึงคุณค่าของสถานที่ รวมถึงการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ทรัพยากร ธรรมชาติหรือข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอุทยานแห่งชาติหาดวนกร นอกจากนี้ยังช่วยให้เกิดการเคารพและความเข้าใจต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชนท้องถิ่น ซึ่งอาจส่งผลต่อการปกป้องและอนุรักษ์สถานที่ท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติหาดวนกรในระยะยาว หนึ่งในวิธีที่นิยมใช้ในการสื่อความหมายในแหล่งท่องเที่ยวคือป้ายข้อมูล ป้ายเหล่านี้สามารถให้ข้อมูลสั้น ๆ เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ สิ่งก่อสร้าง หรือธรรมชาติที่อยู่รอบ ๆ อย่างไรก็ตาม การสร้างป้ายข้อมูลที่ดึงดูดความสนใจและการใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย และการจัดวางในตำแหน่งที่เหมาะสมเพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงได้ง่าย การสร้างสื่อความหมายเพื่อให้เกิดการอนุรักษ์ในอุทยานแห่งชาติหาดวนกร ควรเน้นการให้ข้อมูลที่เข้าใจง่ายและเข้าถึงได้สำหรับนักท่องเที่ยวทุกกลุ่ม โดยใช้รูปแบบที่หลากหลาย เช่น 1) ป้ายสื่อความหมาย ข้อมูลเกี่ยวกับระบบนิเวศ อาทิ อธิบายความสำคัญของระบบนิเวศชายหาด ป่าชายเลน และสัตว์ป่าที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ข้อมูลเกี่ยวกับพืชและสัตว์ อาทิ แนะนำชนิดของพืชและสัตว์ที่พบในอุทยาน พร้อมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะเด่นและบทบาทของพวกมัน ข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ อาทิ เล่าเรื่องราวความเป็นมาของชุมชนรอบอุทยาน และความสัมพันธ์ระหว่างคนกับธรรมชาติ 2) ป้ายเตือนภัย สีสันแสดงสัญลักษณ์ธงสีต่าง ๆ เพื่อแจ้งเตือนอันตรายและข้อควรระวังในการท่องเที่ยว เช่น ธงแดง (ห้ามลงเล่นน้ำ) ธงเหลือง (ระมัดระวัง) ธงเขียว (ปลอดภัย) อีกทั้งเจ้าหน้าที่ต้องมีการแจ้งข้อควรปฏิบัติในการเล่นน้ำทะเล การเดินป่า หรือการทำกิจกรรมอื่น ๆ ในอุทยาน 3) การจัดกิจกรรม โดยเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้และสร้างความตระหนัก อาทิ กิจกรรมเดินป่าศึกษาธรรมชาติ กิจกรรมดำน้ำดูปะการัง กิจกรรมเก็บขยะชายหาด หรือการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ พัฒนา

แอปพลิเคชันที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับอุทยาน เส้นทางเดินป่า จุดที่น่าสนใจ และข้อมูลอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ ติดตั้ง QR code ตามจุดต่าง ๆ เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถสแกนเพื่อเข้าถึงข้อมูลเพิ่มเติมได้ นอกจากนี้การใช้ภาพประกอบ แผนที่ หรือกราฟิกต่าง ๆ ยังช่วยเพิ่มความน่าสนใจและความเข้าใจอีกด้วย อีกวิธีหนึ่งที่สามารถใช้สื่อความหมายในแหล่งท่องเที่ยวคือการจัดกิจกรรม หรือการบรรยายโดยไกด์ท้องถิ่น การมีปฏิสัมพันธ์กับไกด์หรือผู้เชี่ยวชาญในพื้นที่ทำให้นักท่องเที่ยวได้รับข้อมูลที่ลึกซึ้งขึ้น รวมถึงการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและคำถามที่เกิดขึ้นระหว่างการเยี่ยมชม นอกจากนี้ยังช่วยสร้างความเชื่อมโยงระหว่างนักท่องเที่ยวและชุมชนท้องถิ่น การสื่อความหมายที่ดีในแหล่งท่องเที่ยวไม่เพียงแต่ช่วยให้นักท่องเที่ยวได้รับข้อมูลที่เป็นประโยชน์และน่าสนใจ แต่ยังส่งเสริมการอนุรักษ์และการเคารพสถานที่ท่องเที่ยวและชุมชนท้องถิ่น ดังนั้นการลงทุนในด้านการสื่อความหมายในแหล่งท่องเที่ยวจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ควรได้รับการพิจารณาอย่างรอบคอบและมีความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้การท่องเที่ยวเป็นประสบการณ์ที่มีคุณค่าและยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมการท่องเที่ยว. (2558). การสื่อความหมายในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทางประวัติศาสตร์ ทางวัฒนธรรม (แนวทางการจัดทำแผนการบริหารจัดการด้านสื่อความหมายในแหล่งท่องเที่ยว). กรุงเทพฯ : วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช. (2552). บันทึกธรรมชาติผืนป่าแม่วังก์. อุทยานแห่งชาติแม่วังก์. กำแพงเพชร : เจริญการพิมพ์.
- _____. (2556). เนื้อที่อุทยานแห่งชาติ ปี 2556. กรุงเทพฯ : กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- นภารัตน์ อยู่ประเสริฐ และไพฑูรย์ มนต์พานทอง. (2561). แนวทางการพัฒนาการสื่อความหมายในแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ กรณีศึกษา : อุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้ง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวและบริการแบบบูรณาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. กรุงเทพฯ : เพรสแอนด์ดีไซน์.
- ปารณีย์ ศรีสวัสดิ์ และคนอื่น ๆ. (2562). “การพัฒนานักสื่อความหมายท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในอำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี.” วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทย นานาชาติ. 15(1): 150 – 166.

ศูนย์วิจัยป่าไม้คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (2564). **งานวิจัยในอุทยานแห่งชาติ
หาดวนกร สถานีวิจัยและฝักนิสิตวนศาสตร์หาดวนกร จังหวัดประจวบคีรีขันธ์.**
กรุงเทพฯ : ศูนย์วิจัยป่าไม้คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). **ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.
2561-2580.** กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษ เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. (2561). “ยุทธศาสตร์การ
ยกระดับการท่องเที่ยวไทยให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน พ.ศ. 2561.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้
จาก : <https://www.tatreviewmagazine.com/article/cbt-thailand/> สืบค้น 24
เมษายน 2568.

Sharpe, G.W. (1982). **Interpreting the environment.** 2nd ed. United States : John
Wiley and Sons, Inc.

Society for Interpretating Britain's Heritage. (1998). “Interpret Britain.”
Interpretation. 3(2) : 27.

Tilden, F. (1977). **Interpreting Out Heritage.** 3rd ed. Chapel Hill : The University of
North Carolina Press.

ความงอกงามภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนขวัญของผู้หญิงที่ถูกกระทำ
ความรุนแรงในคู่ครอง : การวิเคราะห์ผ่านกรอบแนวคิดของบูดีเออร์ และ
แนวคิดสตรีนิยมแนววิพากษ์

Post-Traumatic Growth Among Women Survivors of Intimate Partner
Violence : An Analysis Through Bourdieu's Theoretical Framework
and Radical Feminist Theory

เนตรนิยมาศ วรรณพยันต์¹

Naidniyamart Wannapayun¹

Received : July 17, 2025; Revised : December 29, 2025; Accepted : December 30, 2025

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความนี้มุ่งวิเคราะห์กระบวนการเปลี่ยนผ่านและการเกิดความงอกงามภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนขวัญของผู้หญิงที่เคยประสบกับความรุนแรงในความสัมพันธ์ใกล้ชิดผ่านกรอบแนวคิด ได้แก่แนวคิด habitus และ Capital ของ Pierre Bourdieu แนวคิดสตรีนิยมแนววิพากษ์(Radical Feminism) และแนวคิดความงอกงามภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนขวัญ(Post-Traumatic Growth : PTG) การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (qualitative study) ในลักษณะของการวิเคราะห์เชิงทฤษฎีและการสังเคราะห์เอกสาร (theoretical and documentary analysis) เพื่อชี้ให้เห็นว่า การหลุดพ้นจากความรุนแรงมิใช่เพียงการอยู่รอดแต่เป็นกระบวนการที่ต้องเผชิญกับความขัดแย้งภายในอคติทางวัฒนธรรม และโครงสร้างชายเป็นใหญ่ โดยผู้หญิงจะต้องเปลี่ยนผ่านจาก habitus เดิม สะสมทุนใหม่ สร้างอัตลักษณ์ใหม่ และกลายเป็นผู้ให้ผ่านการเติบโตทางจิตใจ จากการวิเคราะห์เชิงทฤษฎีและการสังเคราะห์เอกสารนั้นได้สะท้อนให้เห็นถึงความงอกงามที่เป็นผลจากการตื่นรู้ การฟื้นฟูพลัง และการเคลื่อนไหวเพื่อเปลี่ยนแปลงทั้งตนเองและสังคม บทความเสนอให้การสนับสนุนผู้หญิงที่เผชิญความรุนแรง

¹ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี; Faculty of Education, Ubon Ratchathani

University ; e-mail : Naidniyamart.w@ubu.ac.th

ต้องครอบคลุมทั้งด้านจิตสังคม วัฒนธรรม และโครงสร้างอย่างเป็นองค์รวม เพื่อส่งเสริมการเปลี่ยนผ่านอย่างยั่งยืนและความหมายในสังคมไทยต่อไป

คำสำคัญ (Keywords) : habitus,ทุน, ความรุนแรงในครอบครัว,สตรีนิยมแนววิพากษ์, การเติบโตหลังวิกฤต

Abstract

This article examines the processes of transition and post-traumatic growth among women who have experienced intimate partner violence through an integration of three theoretical frameworks : Pierre Bourdieu's concepts of habitus and capital, Radical Feminist theory, and the Post-Traumatic Growth (PTG) perspective. Employing a qualitative approach based on theoretical and documentary analysis, the study argues that escaping violence is not merely a matter of survival but a complex process involving internal conflicts shaped by cultural biases and patriarchal structures. Women are required to disengage from their internalized habitus, accumulate new forms of capital, reconstruct their identities, and ultimately transform into agents of giving through psychological growth. The theoretical analysis and synthesis of existing literature reveal that post-traumatic growth emerges from processes of critical awakening, empowerment, and collective action aimed at transforming both the self and society. The article emphasizes that support for women experiencing intimate partner violence should be holistic, encompassing psychosocial, cultural, and structural dimensions, in order to foster sustainable and meaningful transitions within Thai society.

Keywords : habitus, capital, domestic violence, radical feminism, post-traumatic growth

บทนำ (Introduction)

ความรุนแรงในครอบครัว โดยเฉพาะความรุนแรงต่อผู้หญิงเป็นหนึ่งในปัญหาทางสังคมที่พบได้อย่างแพร่หลายทั่วโลก ไม่ว่าจะเป็นประเทศพัฒนาแล้วหรือประเทศที่กำลังพัฒนา ซึ่งไม่เพียงแต่ส่งผลต่อสุขภาวะของผู้หญิงในระดับบุคคล แต่ยังเป็นปัญหาที่เชื่อมโยงกับโครงสร้างทางสังคม วัฒนธรรม และระบบความเชื่อที่หล่อหลอมให้ความรุนแรงในครอบครัวกลายเป็นเรื่องปกติที่สังคมยอมรับได้ในหลายกรณี ความรุนแรงไม่ได้มีเพียงแค่ในมิติทางกายภาพเท่านั้น หากยังรวมถึง

การควบคุม การล่วงละเมิดทางวาจา จิตใจ และเศรษฐกิจ ซึ่งส่งผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิตของผู้หญิงทั้งในด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ความภาคภูมิใจในตนเองและความสามารถในการตัดสินใจของตนเอง

United Nations Office on Drugs and Crime & UN Women (2024) สำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Office on Drugs and Crime : UNODC) และองค์การเพื่อสตรีแห่งสหประชาชาติ (UN Women) ได้เผยแพร่รายงาน “Femicides in 2023 : Global Estimates of Intimate Partner/Family Member Femicides” ซึ่งเปิดเผยสถิติการฆาตกรรมผู้หญิงในปี 2566 ที่มีต้นตอมาจากคู่รักหรือสมาชิกในครอบครัว พร้อมย้ำเตือนว่าผู้หญิงและเด็กผู้หญิงทั่วโลกยังคงได้รับความรุนแรงจากการกระทำนี้มากที่สุด รายงานพบประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็กผู้หญิงในปี 2566 โดยผู้หญิงและเด็กผู้หญิงเสียชีวิตจากการถูกฆ่ากว่า 85,000 รายทั่วโลก จากจำนวนดังกล่าวมีประมาณ 51,100 รายหรือราวประมาณร้อยละ 60 เสียชีวิตจากการถูกฆาตกรรมด้วยเงื้อมมือของคนรักหรือสมาชิกในครอบครัวตนเอง และทุก ๆ วันมีผู้หญิงและเด็กผู้หญิงเสียชีวิตโดยเฉลี่ย 140 ราย จากเหตุดังกล่าว โดยเฉลี่ยแล้ว ทุก ๆ 10 นาที มีผู้หญิงและเด็กผู้หญิง 1 ราย ถูกฆ่าจากคู่รักหรือสมาชิกในครอบครัวในแอฟริกา ถือเป็นภูมิภาคที่ผู้หญิงตกเป็นเหยื่อการฆาตกรรมโดยคนรักหรือสมาชิกในครอบครัวมากที่สุดประมาณ 21,700 ราย รองลงมาคือในเอเชีย ประมาณ 18,500 ราย ถัดมาตามลำดับเป็นในสหรัฐอเมริกา มีผู้เสียชีวิต 8,300 ราย ในยุโรปมีผู้เสียชีวิต 2,300 ราย และในโอเชียเนีย มีผู้เสียชีวิต 300 ราย ตามข้อมูลที่รายงานรวบรวมได้ พบว่าผู้หญิงและเด็กผู้หญิงมีแนวโน้มที่จะถูกฆ่า โดยสมาชิกในครอบครัว คิดเป็น 59 % มากกว่าโดยคนรัก คิดเป็น 41 % สิ่งนี้ย้ำถึงความจำเป็นในการป้องกันความรุนแรงที่เกิดขึ้นในครอบครัว และสะท้อนว่าในบริบทของครอบครัวผู้หญิง มีความเสี่ยงต่อการได้รับความรุนแรงสูงกว่าจากคนรัก

ประเทศไทยเองก็มีสถิติการกระทำความรุนแรงต่อผู้หญิงในระดับที่น่ากังวล โดยเฉพาะในครอบครัวที่ความรุนแรงมักถูกปกปิดด้วยเหตุผลเกิดจากความอาย หรือความหวาดกลัวต่อการสูญเสียสถานะทางสังคม สภาพแวดล้อมดังกล่าวทำให้ผู้หญิงจำนวนมากไม่สามารถหลุดพ้นจากวงจรของความรุนแรงได้ และแม้บางรายสามารถออกจากสถานการณ์ที่เป็นอันตรายได้สำเร็จ กระบวนการฟื้นฟูและการสร้างชีวิตใหม่ก็ยังเต็มไปด้วยอุปสรรคมากมาย

จากบริบทดังกล่าว บทความนี้มุ่งวิเคราะห์พลวัตของการเปลี่ยนผ่านและการฟื้นตัวของผู้หญิงที่เคยประสบกับเหตุการณ์รุนแรงในครอบครัว โดยอาศัยกรอบแนวคิดทางสังคมวิทยาและจิตวิทยาที่สำคัญ ได้แก่ แนวคิด habitus และ Capital ของ Pierre Bourdieu ซึ่งใช้อธิบายการกดทับเชิงโครงสร้าง สตรีนิยมแนววิพากษ์ (Radical Feminism) ที่มองเห็นความรุนแรงในฐานะปัญหาเชิงระบบ และแนวคิด Post-Traumatic Growth (PTG) ที่ชี้ให้เห็นถึงศักยภาพของมนุษย์ในการเติบโตทางจิตใจหลังประสบเหตุการณ์สะเทือนขวัญ การบูรณาการแนวคิดเหล่านี้จะช่วยเปิดพื้นที่ให้เข้าใจประสบการณ์ของผู้หญิงในเชิงลึก และชี้แนวทางในการส่งเสริมความองอาจและความเข้มแข็งของผู้รอดชีวิตในเชิงโครงสร้างและเชิงจิตวิญญาณความรุนแรงในครอบครัว โดยเฉพาะต่อผู้หญิง เป็นปัญหาสังคมที่ฝังรากลึกในหลายวัฒนธรรมทั่วโลก การถูกทำร้ายทางกาย วาจา หรือจิตใจจากคู่ครองไม่เพียงสร้างบาดแผลทางร่างกาย แต่ยังทิ้งผลกระทบทางจิตวิทยาและสังคมอย่างยาวนาน ผู้หญิงที่เผชิญเหตุการณ์เหล่านี้จำนวนมากตกอยู่ในความเจ็บ อับอาย และไร้อำนาจ ซึ่งเป็นผลมาจากโครงสร้างชายเป็นใหญ่ที่ซ่อนตัวอยู่ในระบบความเชื่อและประเพณี การศึกษานี้จึงมุ่งเสนอความเข้าใจเชิงลึกโดยอาศัยกรอบแนวคิดทางสังคมวิทยาและจิตวิทยาในการอธิบายกลไกที่นำไปสู่การฟื้นตัวและการเติบโตของผู้หญิงที่ผ่านเหตุการณ์สะเทือนขวัญดังกล่าว

เนื้อหา (Content)

Habitus และ Capital: มิติซ่อนเร้นของการยอมจำนน

กรณีศึกษาจากการวิจัยของ Herman (1992) ได้ชี้ให้เห็นว่าผู้หญิงที่ถูกทำร้ายในครอบครัวมักมีแนวโน้มที่จะไม่แจ้งความหรือขอความช่วยเหลือ เนื่องจากพวกเธอรู้สึกว่าการทนอยู่ในความสัมพันธ์นั้นเป็นสิ่งที่ “ควรทำ” หรือ “หลีกเลี่ยงไม่ได้” ซึ่งเป็นผลมาจาก ฮาบิตุส (habitus) ที่ปลูกฝังผ่านคำสอนในครอบครัว เช่น “ผู้หญิงที่ดีต้องอดทน” หรือ “ห้ามทำให้ครอบครัวแตกแยก” ตัวอย่างหนึ่งจากผู้หญิงในพื้นที่ชนบทที่ถูกสัมภาษณ์ในการศึกษานี้กล่าวว่า “แม่ฉันเคยพูดเสมอว่าผู้หญิงต้องอดทน ไม่งั้นจะไม่มีใครรับเราเข้าบ้านอีก” ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าความรู้สึกของความละอายความกลัวการถูกตราหน้า และการสูญเสียทุนสังคม ล้วนเป็นแรงกดทับที่สืบเนื่องจาก habitus

นอกจากนี้ งานวิจัยขององค์กรเพื่อสิทธิสตรีในประเทศไทย พบว่า ผู้หญิงที่สามารถหลุดพ้นจากความรุนแรงได้มักมีทุนทางวัฒนธรรมหรือทุนสังคมในระดับหนึ่ง เช่น มีรายได้ของตนเอง มีเพื่อนสนิทหรือเครือญาติที่เชื่อถือได้ หรือได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มชุมชนสตรี หนึ่งในกรณีศึกษา

ที่น่าสนใจคือหญิงวัยกลางคนในภาคอีสานที่ใช้เวลาหลายปีสะสมรายได้ลับ ๆ จากการขายขนมเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการแยกทางกับสามีที่ทำร้ายร่างกายอย่างต่อเนื่อง กระบวนการนี้แสดงให้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงไม่ได้เกิดขึ้นฉับพลัน แต่เป็นการค่อย ๆ เปลี่ยนผ่านจาก habitus เดิมไปสู่การมีทุนใหม่ที่เปิดทางเลือกในการดำรงชีวิตที่ปลอดภัยและมีคุณค่า

แนวคิด habitus ของ Bourdieu ให้ความสำคัญกับกระบวนการที่บุคคลซึมซับแบบแผนทางความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมจากบริบททางสังคมรอบตัว จนกลายเป็นแนวโน้มในการดำเนินชีวิตอย่างไม่รู้ตัว ซึ่ง habitus เหล่านี้มักจะทำงานอย่างลึกซึ้งในระดับจิตไร้สำนึก สำหรับผู้หญิงที่เติบโตมาในสังคมชายเป็นใหญ่ habitus จะปรากฏในรูปแบบของการยอมรับบทบาทรอง เชื่อฟังอำนาจของชาย หลีกเลี่ยงความขัดแย้งและเห็นว่าความอดทน คือ คุณธรรมของภรรยาที่ดี Habitus ที่ถูกหล่อหลอมผ่านประสบการณ์ชีวิตในบริบททางวัฒนธรรม ศาสนา และครอบครัว เช่น ความเชื่อที่ว่า “ผู้หญิงต้องอดทน” หรือ “การหย่าร้างคือความล้มเหลวของผู้หญิง” จะมีอิทธิพลต่อการรับรู้ของผู้หญิงในยามที่เผชิญความรุนแรงจากคู่ครอง ทำให้พวกเธอรู้สึกว่าการทนอยู่ในความสัมพันธ์ที่เป็นพิษคือสิ่งที่ควรทำ และเชื่อว่าเป็นหน้าที่ในการรักษาครอบครัวเอาไว้ Habitual disposition ดังกล่าวจึงทำให้การตัดสินใจแยกตัวหรือขอความช่วยเหลือกลายเป็นเรื่องยากอย่างยิ่ง

ในขณะเดียวกัน Bourdieu ยังชี้ให้เห็นว่า habitus ไม่ได้ดำรงอยู่ลอย ๆ หากแต่สัมพันธ์กับ “ทุน” ที่บุคคลมีหรือขาด ทุนทางวัฒนธรรม เช่น การศึกษา ทักษะ และความรู้ ช่วยให้ผู้หญิงมีทางเลือกมากขึ้นในการออกจากความสัมพันธ์ที่เป็นอันตราย ขณะที่ทุนสังคม เช่น เครือข่ายญาติ เพื่อน หรือกลุ่มสนับสนุนทางสังคม มีบทบาทในการให้ความช่วยเหลือและฟื้นฟู ทุนเศรษฐกิจ เช่น รายได้และทรัพย์สิน เป็นเงื่อนไขที่สำคัญสำหรับการมีอิสระทางการดำรงชีวิต ในขณะที่ทุนเชิงสัญลักษณ์ เช่น การได้รับการยอมรับหรือการถูกมองว่าเป็น “ผู้กล้า” แทนที่จะเป็น “ผู้ล้มเหลว” ก็เป็นอีกองค์ประกอบสำคัญที่เสริมสร้างความมั่นใจในกระบวนการเปลี่ยนผ่าน ความอองงามภายหลังเผชิญเหตุการณ์รุนแรง จึงมิใช่เพียงการหลุดพ้นจากสถานการณ์อันตรายเท่านั้น หากแต่เป็นการเปลี่ยนแปลง habitus เดิมที่ถูกปลูกฝัง และสะสมทุนใหม่ที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีและความมั่นคง กระบวนการนี้ต้องการทั้งพื้นที่ทางสังคม การสนับสนุนและเวลาในการเรียนรู้ซ้ำอย่างลึกซึ้ง Pierre Bourdieu ได้นำเสนอแนวคิด “habitus” ซึ่งหมายถึงรูปแบบความคิด และพฤติกรรมที่บุคคลซึมซับจากประสบการณ์ชีวิตและสภาพแวดล้อมทางสังคมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลต่อการรับรู้ การตัดสินใจ และการกระทำของบุคคลอย่างไม่รู้ตัว ในบริบทของผู้หญิง habitus ที่ถูกสร้างขึ้นในครอบครัวและสังคมที่มีระบบชายเป็นใหญ่ มักสื่อสารให้ผู้หญิงมีบทบาทรอง

อ่อนน้อม เชื่อฟัง และไม่ต่อต้านอำนาจของผู้ชาย ซึ่งส่งผลให้ผู้หญิงที่ถูกกระทำความรุนแรง มีแนวโน้มที่จะโทษตนเอง อดทน และไม่กล้าออกจากความสัมพันธ์ที่เป็นพิษ

นอกจาก habitus แล้ว Bourdieu ยังเสนอว่า บุคคลมีทุนหลายประเภท ได้แก่ ทุนทางวัฒนธรรม : การศึกษา ความรู้ ทักษะ ทุนทางสังคม : เครือข่ายความสัมพันธ์ ทุนทางเศรษฐกิจ : รายได้ ทรัพย์สิน และทุนเชิงสัญลักษณ์ : สถานะ การยอมรับ โดยการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ของผู้หญิงที่ถูกกระทำความรุนแรงจึงต้องอาศัยการสะสมทุนเหล่านี้ เช่น การได้รับการศึกษาเพิ่มเติม การมีที่พึ่งพิงทางสังคม หรือการได้รับการยอมรับจากชุมชนว่าเป็นผู้มีคุณค่า ไม่ใช่ผู้ที่น่าเวทนา

สตรีนิยมแนววิพากษ์ : การชี้เป้าโครงสร้างชายเป็นใหญ่

แนวคิดสตรีนิยมแนววิพากษ์ (Radical Feminism) ถือกำเนิดขึ้นจากการวิพากษ์ระบบชายเป็นใหญ่ (patriarchy) ในทุกมิติของสังคม ไม่ว่าจะเป็นครอบครัว การเมือง ศาสนา หรือวัฒนธรรม ซึ่งล้วนแต่มีบทบาทในการสร้างและคงไว้ซึ่งอำนาจของผู้ชายและการกดขี่ผู้หญิง สตรีนิยมแนวนี้ไม่เพียงแต่มองเห็นความไม่เท่าเทียมเป็นปัญหาเชิงโครงสร้าง แต่ยังชี้ว่าแม้แต่เรื่องส่วนตัวที่สุด เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างสามีภรรยาก็เป็นพื้นที่ที่อุดมด้วยการเมืองของอำนาจ (the personal is political) ในกรณีของความรุนแรงในครอบครัว Radical Feminism ให้ความสำคัญกับการเปิดโปงว่า ความรุนแรงมิใช่เหตุการณ์เฉพาะบุคคลหรือความบกพร่องของผู้กระทำเพียงลำพัง แต่เป็นเครื่องมือของอำนาจชายที่ถูกทำให้กลายเป็นเรื่องปกติในสังคม เช่น การที่สื่อและวัฒนธรรมร่วมสมัยมักสะท้อนภาพของความรักในรูปแบบที่ชายมีอำนาจเหนือหญิง หรือการที่ระบบยุติธรรมไม่เอื้อให้ผู้หญิงเข้าถึงกระบวนการช่วยเหลือ

จากการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพของ hooks (2000) พบว่า ผู้หญิงจำนวนมากไม่สามารถแยกตัวออกจากความสัมพันธ์ที่มีความรุนแรงได้ เพราะพวกเขารู้สึกว่าการอดทนคือคุณลักษณะของภรรยาที่ดี หรือเชื่อว่าตนเองไม่มีอำนาจในการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ การเข้าใจว่าความรุนแรงนั้นเป็นการกดขี่เชิงโครงสร้าง จึงเป็นขั้นตอนแรกของการ “ตื่นรู้” และ “ปลดปล่อย” ตนเอง ซึ่งความงอแงภายหลังเผชิญเหตุการณ์รุนแรงในคูครองของผู้หญิงจึงต้องอาศัยการเปลี่ยนแปลงระดับโครงสร้างทั้งในความคิดและการกระทำ เช่น การเข้าเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มสตรีนิยม การได้รับการสนับสนุนจากเครือข่ายทางสังคมที่ไม่ตัดสิน หรือแม้แต่การเคลื่อนไหวเพื่อเปลี่ยนแปลงกฎหมายและนโยบายที่เอื้อประโยชน์ต่อผู้ชายเท่านั้น เช่น กลุ่มเครือข่ายสตรีที่จัดเวทีเล่าประสบการณ์ของผู้หญิงที่รอดชีวิตจากความรุนแรงในครอบครัว เพื่อสร้างการรับรู้และต่อต้านโครงสร้างทางวัฒนธรรมที่ปกปิดความรุนแรงภายในบ้าน กิจกรรมเหล่านี้ไม่เพียงช่วยเยียวยาผู้หญิง แต่ยังช่วยสร้างความตระหนักรู้ในสังคมว่าปัญหานี้เป็นปัญหาโครงสร้าง ไม่ใช่เรื่องส่วนบุคคล สตรีนิยม

แนววิพากษ์ (Radical Feminism) เป็นแนวคิดที่มุ่งทำลายโครงสร้างชายเป็นใหญ่ ซึ่งเป็นรากของการกดขี่ผู้หญิงในทุกระดับ ตั้งแต่สถาบันครอบครัว ระบบเศรษฐกิจไปจนถึงกฎหมายและวัฒนธรรม แนวคิดนี้มองว่าความรุนแรงต่อผู้หญิงไม่ใช่เรื่องส่วนตัว แต่เป็นการแสดงออกของอำนาจเชิงโครงสร้างที่ทำให้ผู้หญิงสูญเสียอำนาจในการควบคุมชีวิตของตนเอง ความองงามภายหลังเผชิญเหตุการณ์รุนแรงในครอบครองของผู้หญิง จึงไม่ใช่แค่การเยียวยาบาดแผลทางกายและใจเท่านั้น แต่ต้องเป็นกระบวนการของการ “ปลดแอกทางโครงสร้าง” ผ่านการเรียนรู้ใหม่ การตั้งคำถามกับอุดมการณ์เก่า และการเสริมสร้างพลังภายในให้สามารถต่อต้านอำนาจชายเป็นใหญ่ได้ โดยการสนับสนุนจากชุมชนสตรีนิยม กลุ่มช่วยเหลือหรือขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมล้วนมีบทบาทสำคัญ

Post-Traumatic Growth (PTG): ความองงามภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนขวัญ

แนวคิดความองงามภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนขวัญ (Post-Traumatic Growth : PTG) ได้รับการพัฒนาขึ้นเพื่ออธิบายกระบวนการที่บุคคลสามารถเปลี่ยนแปลงตนเองในเชิงบวก ภายหลังประสบเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดความเจ็บปวดหรือบาดแผลทางจิตใจอย่างรุนแรง ซึ่งต่างจากแนวคิดการฟื้นตัว (resilience) ที่เน้นการกลับคืนสู่ภาวะเดิม แต่ PTG เน้นการ “เติบโต” ในมิติใหม่ที่ไม่เคยมีมาก่อน โดยเฉพาะในด้านอารมณ์ ความสัมพันธ์ ความคิด และการให้ความหมายต่อชีวิต

Tedeschi และ Calhoun (1996) กล่าวว่า กระบวนการ PTG มักเกิดขึ้นจากการทบทวนประสบการณ์อย่างลึกซึ้ง (deliberate rumination) การตั้งคำถามต่อระบบความเชื่อเดิม และการปรับสร้างอัตลักษณ์ใหม่ขึ้นจากเศษซากของตนเดิม ผู้หญิงที่เผชิญความรุนแรงในครอบครัว หากได้รับการสนับสนุนที่เหมาะสม มีพื้นที่ในการเล่าเรื่อง และมีความมั่นคงด้านทุนบางประการ จะสามารถเปลี่ยนประสบการณ์ที่เจ็บปวดให้กลายเป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนผ่านที่มีความหมาย งานวิจัยในหลายประเทศ รวมถึงประเทศไทย พบว่า ผู้หญิงที่ผ่านประสบการณ์รุนแรงสามารถเกิดความองงามทางจิตใจได้จริง ตัวอย่างเช่น การเข้าร่วมกลุ่มสนับสนุน ทำให้พวกเธอรู้สึกว่าได้อยู่ลำพัง การฝึกฝนศิลปะ การช่วยเหลือผู้อื่น และการมีเป้าหมายชีวิตใหม่ ล้วนเป็นปัจจัยที่ส่งเสริม PTG ความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งและมีคุณภาพมากขึ้นก็เป็นผลลัพธ์สำคัญที่พบได้ในหลายกรณี การส่งเสริม PTG สำหรับผู้หญิงที่เผชิญเหตุการณ์รุนแรงจึงไม่ควรจำกัดอยู่เพียงการบำบัดทางจิตวิทยาในระยะสั้น แต่ควรพัฒนาเป็นระบบสนับสนุนแบบองค์รวมที่รวมทั้งการให้ที่พักพิง การสนับสนุนด้านกฎหมาย การให้คำปรึกษาทางจิตสังคม และการส่งเสริมทุนทางวัฒนธรรมและเศรษฐกิจ เพื่อให้พวกเธอสามารถใช้ศักยภาพของตนอย่างเต็มที่ในการออกแบบชีวิตใหม่ที่มีคุณค่าและความหมายแนวคิด PTG เสนอว่า ประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดบาดแผลทางจิตใจ

อย่างรุนแรง เช่น การถูกทำร้ายในครอบครัว อาจกลายเป็นจุดเปลี่ยนของชีวิตที่ทำให้บุคคลเกิดการเติบโตภายใน โดย Tedeschi และ Calhoun (1996) แบ่งการเติบโตออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ การเห็นคุณค่าในชีวิตมากขึ้น ความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งขึ้นกับผู้อื่น ความเข้มแข็งภายในที่เพิ่มขึ้น การมองชีวิตด้วยมุมมองใหม่ การเติบโตทางจิตวิญญาณ ผู้หญิงที่เผชิญความรุนแรงสามารถเกิดความงอกงามได้ผ่านกระบวนการเล่าเรื่อง (narrative healing) การได้รับการฟังอย่างเข้าใจ และการได้รับการสนับสนุนจากเครือข่ายที่ไม่ตัดสินพวกเธอในฐานะ “เหยื่อ” หากแต่เห็นว่าเป็น “ผู้รอดชีวิต” การสร้างพื้นที่ปลอดภัยจึงเป็นหัวใจของการส่งเสริม PTG ในบริบทนี้

แนวคิดความงอกงามภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนขวัญ (Post-Traumatic Growth : PTG) เสนอกรอบการทำความเข้าใจประสบการณ์ความรุนแรงที่ไม่จำกัดอยู่ เพียงการฟื้นตัว (resilience) แต่เน้นการ “เปิดพื้นที่ใหม่ของความหมายชีวิต” ภายหลัง ประสบการณ์เลวร้าย Tedeschi และ Calhoun (1996) อธิบายว่า PTG ครอบคลุมการเปลี่ยนแปลงในหลายมิติ ได้แก่ การรับรู้คุณค่าในชีวิต ความสัมพันธ์กับผู้อื่น อัตลักษณ์ ส่วนบุคคล และโลกทัศน์ ในบริบทของผู้หญิงที่เผชิญความรุนแรงในครอบครัว PTG มิได้เกิดขึ้นโดยอัตโนมัติ หากเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยเงื่อนไขสนับสนุนทางสังคม การเข้าถึงทรัพยากร และ พื้นที่ปลอดภัยในการเล่าเรื่อง (narrative healing) การเปลี่ยนผ่านจากการมองตนเอง ในฐานะ “เหยื่อ” ไปสู่การนิยามตนเองใหม่ในฐานะ “ผู้รอดชีวิต” หรือ “ผู้มีพลัง” สะท้อนการปรับเปลี่ยน habitus และการสะสมทุนเชิงสัญลักษณ์ที่สำคัญ

“พลวัตของการเปลี่ยนผ่านหลังประสบความรุนแรงในครอบครัว”

การสังเคราะห์แนวคิด: พลวัตของการเปลี่ยนผ่าน เมื่อบูรณาการแนวคิดของบูดีเออร์ (Habitus และ Capital) และแนวคิดสตรีนิยมแนววิพากษ์ (Radical Feminism) Post-Traumatic Growth (PTG): ความงอกงามภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนขวัญเข้าด้วยกัน ผู้เขียนนำเสนอกระบวนการเกิดความงอกงามภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนขวัญของผู้หญิงที่ถูกกระทำ ความรุนแรงในครอบครัวดังนี้

ระยะที่ 1 : การตื่นรู้

ระยะนี้ถือเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการเปลี่ยนผ่านที่สำคัญที่สุด ผู้หญิงที่เคยถูกกระทำ ความรุนแรงในความสัมพันธ์มักอยู่ภายใต้ความเข้าใจว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นความผิดของตนเอง หรือเป็นสิ่งที่ต้องอดทนเพราะเป็นหน้าที่ของภรรยา จากงานการศึกษาของ Herman (1992) ชี้ให้เห็นว่า ผู้หญิงที่เผชิญความรุนแรงใน ครอบครัวมักไม่เปิดเผยหรือร้องขอความช่วยเหลือ อันเป็นผลจากการรับรู้ว่าการคงอยู่ใน ความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็น “ภาระ” หรือเป็นสิ่งที่ “ไม่ควรเปิดเผย”

การรับรู้นี้มีได้เกิดขึ้น โดยบังเอิญ หากแต่เป็นผลของการหล่อหลอมผ่าน habitus ซึ่งฝังรากลึกจากโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมที่กำหนดบทบาททางเพศของผู้หญิง โดยเฉพาะค่านิยมที่เน้นความอดทน ความเสียสละ และการรักษาความสัมพันธ์ในครอบครัว

ดังนั้นการเริ่มตั้งคำถามต่อความชอบธรรมของความรุนแรงที่ตนได้รับ เช่น “ทำไมฉันต้องถูกทำร้าย” หรือ “ฉันมีสิทธิ์ที่จะมีชีวิตที่ปลอดภัยหรือไม่” จึงเป็นการเริ่มต้นของการคลายพันธนาการจาก habitus ที่ถูกปลูกฝังมาอย่างยาวนาน การตื่นรู้นี้มักเกิดจากการมีประสบการณ์ใหม่ที่ขัดแย้งกับระบบความเชื่อเดิม เช่น การได้ฟังเรื่องราวของผู้หญิงคนอื่นที่เผชิญปัญหาแบบเดียวกันและสามารถพ้นตัวได้ การได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มบำบัด หรือแม้แต่การได้อ่านบทความเกี่ยวกับสิทธิสตรี ล้วนมีผลในการจุดประกายความคิดใหม่ ที่ช่วยให้ผู้หญิงเริ่มแยกแยะว่าความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับพวกเธอไม่ใช่เรื่องปกติ และไม่ใช่สิ่งที่ควรยอมรับอีกต่อไป

ในหลายกรณี ภายใต้นี้ยังรวมถึงการยอมรับว่าตนเองตกเป็นเหยื่อของความรุนแรง ซึ่งไม่ใช่การยอมจำนน แต่เป็นการเรียกคืนพลังในการตีความประสบการณ์ชีวิตของตน การยอมรับดังกล่าวทำให้ผู้หญิงเริ่มกล้าที่จะพูดถึงสิ่งที่ตนเผชิญ เปิดเผยเรื่องราวต่อคนที่ไวใจ และแสวงหาความช่วยเหลือจากแหล่งที่เชื่อถือได้ ซึ่งเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญที่เปิดประตูสู่ระยะต่อไปของการเปลี่ยนผ่านผู้หญิงเริ่มตั้งคำถามต่อความรุนแรงที่ได้รับ และเริ่มแยกแยะว่าไม่ใช่ความผิดของตน ซึ่งอาจเกิดจากการได้พบผู้หญิงที่เคยประสบปัญหาเดียวกัน หรือได้รับข้อมูลจากกลุ่มสนับสนุน

สตรีนิยมแนววิพากษ์มองว่าความรุนแรงในครอบครัวมิใช่เหตุการณ์ส่วนบุคคล หากเป็นผลผลิตของโครงสร้างชายเป็นใหญ่ (patriarchy) ที่ฝังรากอยู่ในสถาบันทางสังคม วัฒนธรรม กฎหมาย และศาสนา แนวคิดนี้เน้นย้ำว่า “เรื่องส่วนตัวคือเรื่อง การเมือง” (the personal is political) โดยชี้ให้เห็นว่าประสบการณ์ความรุนแรงของผู้หญิงสะท้อนความไม่เท่าเทียมเชิงอำนาจในระดับโครงสร้าง การบูรณาการแนวคิดสตรีนิยมแนววิพากษ์เข้ากับกรอบของ Bourdieu ช่วยให้เห็นว่า habitus ของผู้หญิงที่ยอมรับความรุนแรง มิได้เกิดจากการขาดการตัดสินใจส่วนบุคคล หากแต่เป็นผลของการควบคุมเชิงโครงสร้างที่ทำให้ความรุนแรงถูกทำให้เป็นเรื่องปกติ และชอบธรรมในสังคม การวิเคราะห์เช่นนี้ช่วยลดการโทษเหยื่อ และเปิดพื้นที่ให้เห็นความจำเป็นของการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างควบคู่กับการเสริมพลังระดับปัจเจก

ระยะที่ 2 : การต่อสู้กับ Habitus

Habitus ดังกล่าวทำให้ผู้หญิงจำนวนมากตีความความรุนแรงที่ตนเผชิญว่าเป็นเรื่องส่วนตัว หรือเป็นความล้มเหลวของตนเอง มากกว่าจะมองว่าเป็นปัญหาเชิงโครงสร้าง ส่งผลให้เกิดความรู้สึก ละเอียด ความกลัวการถูกตราหน้า และความวิตกกังวลต่อการ สูญเสียสถานะทางสังคม ซึ่งล้วนเป็น

กลไกที่ทำให้การยอมรับความรุนแรงดำรงอยู่อย่าง ต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม งานวิจัยร่วมสมัยสะท้อนว่าเมื่อผู้หญิงสามารถเข้าถึงทุนรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นทุนทางเศรษฐกิจ (รายได้ ความมั่นคงทางการเงิน) ทุนทางสังคม (เครือข่ายสนับสนุนจากครอบครัว ชุมชน หรือองค์กร) และทุนทางวัฒนธรรม (ความรู้ ทักษะ และการศึกษา) ย่อมเอื้อให้เกิดกระบวนการตั้งคำถามต่อกรอบความคิดเดิม และ นำไปสู่การปรับเปลี่ยน habitus ที่เคยจำกัดทางเลือกของตน

ในระยนี้ ผู้หญิงที่เริ่มรู้เท่าทันความไม่ชอบธรรมของความรุนแรงที่ตนได้รับจะต้องเผชิญกับความขัดแย้งภายในอย่างรุนแรง ระหว่างความเชื่อเดิมที่ฝังแน่นใน habitus กับความต้องการเป็นอิสระและมีศักดิ์ศรีในชีวิตใหม่ ผู้หญิงหลายคนอาจรู้สึกผิดหรือรู้สึกว่ “ตัวเองผิด” ที่คิดจะออกจากความสัมพันธ์โดยเฉพาะเมื่อยังมีบุตรหรือพึ่งพิงทางเศรษฐกิจ ตัวอย่างเชิงกรณีจากงานศึกษาภาคสนามขอ พบว่า หญิงรายหนึ่งในชุมชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย แม้จะถูกทำร้ายเป็นเวลหลายปี แต่ยังลังเลที่จะออกจากบ้าน เพราะเชื่อว่าหากไม่มีสามี ครอบครัวจะไม่สมบูรณ์ซึ่งเป็นผลจาก habitus ที่หล่อหลอมให้เธอผูกโยงคุณค่าของตนเองไว้กับบทบาท “แม่และภรรยา” อย่างเหนียวแน่น กระบวนการต่อสู้กับ habitus จึงไม่ได้เป็นเพียงการตัดสินใจทางพฤติกรรม แต่คือการเผชิญหน้าและท้าทายรากเหง้าของความเชื่อในระดับลึกเกิดความขัดแย้งภายในระหว่างความเชื่อเดิมที่ฝังแน่นกับความต้องการเป็นอิสระ ผู้หญิงบางคนอาจรู้สึกผิดเมื่อตัดสินใจแยกทางเพราะ habitus ทำให้เชื่อว่าความเป็น “ภรรยาที่ดี” คือการอดทน

ระยะที่ 3 : การสะสมทุนใหม่

ตามแนวคิดของ Pierre Bourdieu habitus (1993) มิได้เป็นโครงสร้างที่ตายตัว หากเป็นระบบของความโน้มเอียงที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้เมื่อเผชิญกับเงื่อนไขทางสังคมใหม่ การสะสมทุนใหม่จึงไม่เพียงเพิ่มทรัพยากรในการดำรงชีวิต แต่ยังทำให้ผู้หญิงสามารถนิยามตนเองใหม่ลดการยอมจำนนต่ออำนาจเชิงสัญลักษณ์ และเพิ่มความเป็นไปได้ในการออกจากความสัมพันธ์ที่มีความรุนแรง เมื่อผ่านพ้นความลังเลและความรู้สึกผิด ผู้หญิงบางคนจะเริ่มมองหาวิธีสร้างทางเลือกใหม่ให้กับชีวิตโดยการเสริมสร้างทุนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การเรียนรู้ทักษะใหม่ ๆ การหางานทำหรือการเข้าร่วมเครือข่ายสตรีในชุมชนสิ่งเหล่านี้ไม่เพียงเสริมสร้างศักยภาพภายในเท่านั้น แต่ยังเปลี่ยนมุมมองของสังคมที่มีต่อพวกเธอด้วยตัวอย่างหนึ่งจากการศึกษาภาคสนามของผู้เขียน ผู้หญิงที่เคยถูกกระทำความรุนแรงจากสามี เมื่อหย่าร้างออกจากความสัมพันธ์ที่ถูกกระทำความรุนแรงได้ไปฝึกเรียนนวดแผนไทยจนจบหลักสูตร และสามารถมีความรู้ มีอาชีพที่สร้างรายได้เลี้ยงตนเองและลูกได้ การมีรายได้เป็นของตัวเองทำให้เธอกล้าที่จะตั้งเงื่อนไขในความสัมพันธ์ครั้งใหม่ และ

ปฏิเสธรูปแบบความสัมพันธ์แบบกดขี่หญิงบางคนเลือกกลับไปเรียน ทำงานทำกิจกรรมจิตอาสาหรือเข้าร่วมกลุ่มสตรี ซึ่งเป็นการเพิ่มทุนวัฒนธรรม สังคม และสัญลักษณ์

ระยะที่ 4 : การสร้างอัตลักษณ์ใหม่

การเปลี่ยนผ่านทางจิตใจที่สำคัญเกิดขึ้นในระยะนี้ เมื่อผู้หญิงเริ่มไม่มองตัวเองในฐานะ “เหยื่อ” อีกต่อไป แต่เริ่มเห็นตนเองเป็น “ผู้รอดชีวิต” หรือ “ผู้มีพลัง” พวกเขาอาจเริ่มพูดถึงเรื่องราวของตนในเชิงสร้างสรรค์ และใช้ประสบการณ์ที่ผ่านมาสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้อื่น เช่น เขียนบันทึกลงโซเชียลมีเดีย หรือเข้าร่วมเวทีพูดในชุมชน จากการศึกษาข้อมูลภาคสนามของผู้เขียนพบว่า หญิงรายหนึ่งในจังหวัดอุบลราชธานีที่เคยตกอยู่ในความสัมพันธ์ที่รุนแรงนานกว่า 10 ปี ได้ก่อตั้งกลุ่ม “สตรีสายแข็ง” ในชุมชนของตน เพื่อเปิดพื้นที่พูดคุยและช่วยเหลือผู้หญิงที่กำลังประสบปัญหาแบบเดียวกัน โดยเธอกล่าวว่า “ตอนนั้นฉันอ่อนแอ แต่วันนี้ฉันไม่ยอมให้ใครต้องอยู่คนเดียวแบบฉันอีก” นี่คือภาพสะท้อนของอัตลักษณ์ใหม่ที่มีรากจากความเจ็บปวด แต่เบ่งบานด้วยพลังภายในผู้หญิงเปลี่ยนมุมมองจากการเป็นเหยื่อ มาเป็นผู้ที่มีพลัง เป็นแรงบันดาลใจ และเป็นต้นแบบให้ผู้อื่น

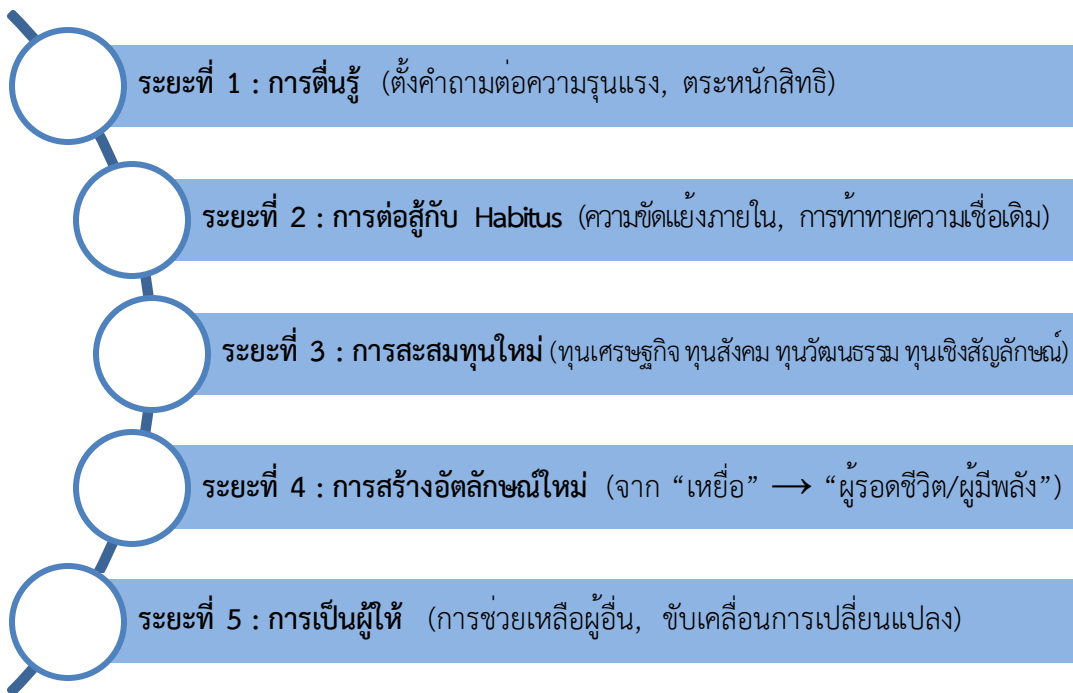
ระยะที่ 5 : การเป็นผู้ให้

ความงอกงามอย่างสมบูรณ์ปรากฏในระยะนี้ เมื่อผู้หญิงนำประสบการณ์ของตนไปช่วยเหลือผู้อื่น พวกเขาอาจเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสังคม องค์กรเปลี่ยนแปลงนโยบาย หรือทำงานอาสาสมัครในศูนย์ช่วยเหลือผู้หญิงบางรายอาจสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างผู้รอดชีวิต เพื่อให้การสนับสนุนซึ่งกันและกัน กรณีของผู้หญิงนักกิจกรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่เคยเผชิญความรุนแรงจากคู่ครองมานานหลายปี เธอได้ร่วมกับองค์กรพัฒนาเอกชนจัดอบรมให้ความรู้เรื่องสิทธิสตรีในโรงเรียนมัธยม พร้อมให้คำปรึกษาแก่เยาวชนหญิงเกี่ยวกับการตั้งขอบเขตในความสัมพันธ์ การเป็นผู้ให้ในระยะนี้จึงมิใช่เพียงการคืนคุณค่าให้แก่ผู้อื่น แต่ยังเป็นการฟื้นฟูคุณค่าในตนเองอย่างลึกซึ้งจากการฟื้นตัวสู่การช่วยเหลือผู้อื่นเช่น การร่วมเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิสตรี หรือการเป็นผู้ให้คำปรึกษาแก่ผู้หญิงที่กำลังเผชิญเหตุการณ์คล้ายกัน

สรุปเชิงสังเคราะห์

บทความนี้เสนอว่า ความงอกงามภายหลังเผชิญความรุนแรงในคู่ครองของผู้หญิง ควรถูกทำความเข้าใจในฐานะกระบวนการเชิงโครงสร้าง มิใช่เพียงความเข้มแข็งส่วนบุคคล การผสมผสานกรอบแนวคิดของ Bourdieu สตรีนิยมแนววิพากษ์ และ PTG ช่วย อธิบายพลวัตระหว่างอำนาจ โครงสร้าง และการเปลี่ยนแปลงเชิงอัตลักษณ์ของผู้หญิงได้ อย่างรอบด้าน ทั้งยังชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการออกแบบนโยบายและระบบ สนับสนุนที่มุ่งเปลี่ยนแปลงโครงสร้างควบคู่กับการ

เสริมพลังในระดับปัจเจก เพื่อทำความเข้าใจประสบการณ์ของผู้หญิงมิใช่ในฐานะปัจเจกที่ต้อง “เข้มแข็ง” ด้วยตนเอง หากแต่ในฐานะตัวแสดงทางสังคมที่เคลื่อนไหวภายใต้โครงสร้างอำนาจ ความไม่เท่าเทียมทางเพศ และเงื่อนไขเชิงวัฒนธรรมที่ฝังรากลึก จากการสังเคราะห์เชิงทฤษฎีและ ข้อมูลที่กล่าวถึง ชี้ให้เห็นว่า ความรุนแรงในคู่ครองมิใช่เหตุการณ์ส่วนบุคคล หากเป็นผลผลิตของ โครงสร้างชายเป็นใหญ่ที่ทำให้ความรุนแรงถูกทำให้เป็นเรื่องปกติ ผ่านกลไกของฮาบิตัส (habitus) ซึ่งหล่อหลอมให้ผู้หญิงยอมรับความอดทน การเสียสละ และการรักษาความสัมพันธ์ในครอบครัวไว้ การเปลี่ยนผ่านของผู้หญิงหลังประสบความรุนแรงในคู่ครองจึงเป็นกระบวนการที่ต้องต่อรอง ท้าทาย และรื้อถอนความหมายเดิมของตนเองอย่างเป็นลำดับขั้น ผู้เขียนได้สังเคราะห์ “พลวัตของการ เปลี่ยนผ่านหลังประสบความรุนแรงในคู่ครอง” กระบวนการเกิดความงอกงามภายหลังเผชิญ เหตุการณ์สะเทือนขวัญของผู้หญิงที่ถูกกระทำความรุนแรงในคู่ครอง ที่เชื่อมโยงกันอย่างเป็นพลวัต มี 5 ระยะ ได้แก่ การตื่นรู้ การต่อสู้กับ Habitus การสะสมทุนใหม่ การสร้างอัตลักษณ์ใหม่ และการเป็นผู้ให้ ดังแสดงปรากฏในภาพดังนี้

ภาพที่ 1 พลวัตของการเปลี่ยนผ่านหลังประสบความรุนแรงในคู่ครอง

ที่มา : โดยผู้เขียน (เนตรนิยามาศ วรรณพยันต์, 2568)

บทสรุป (Conclusion)

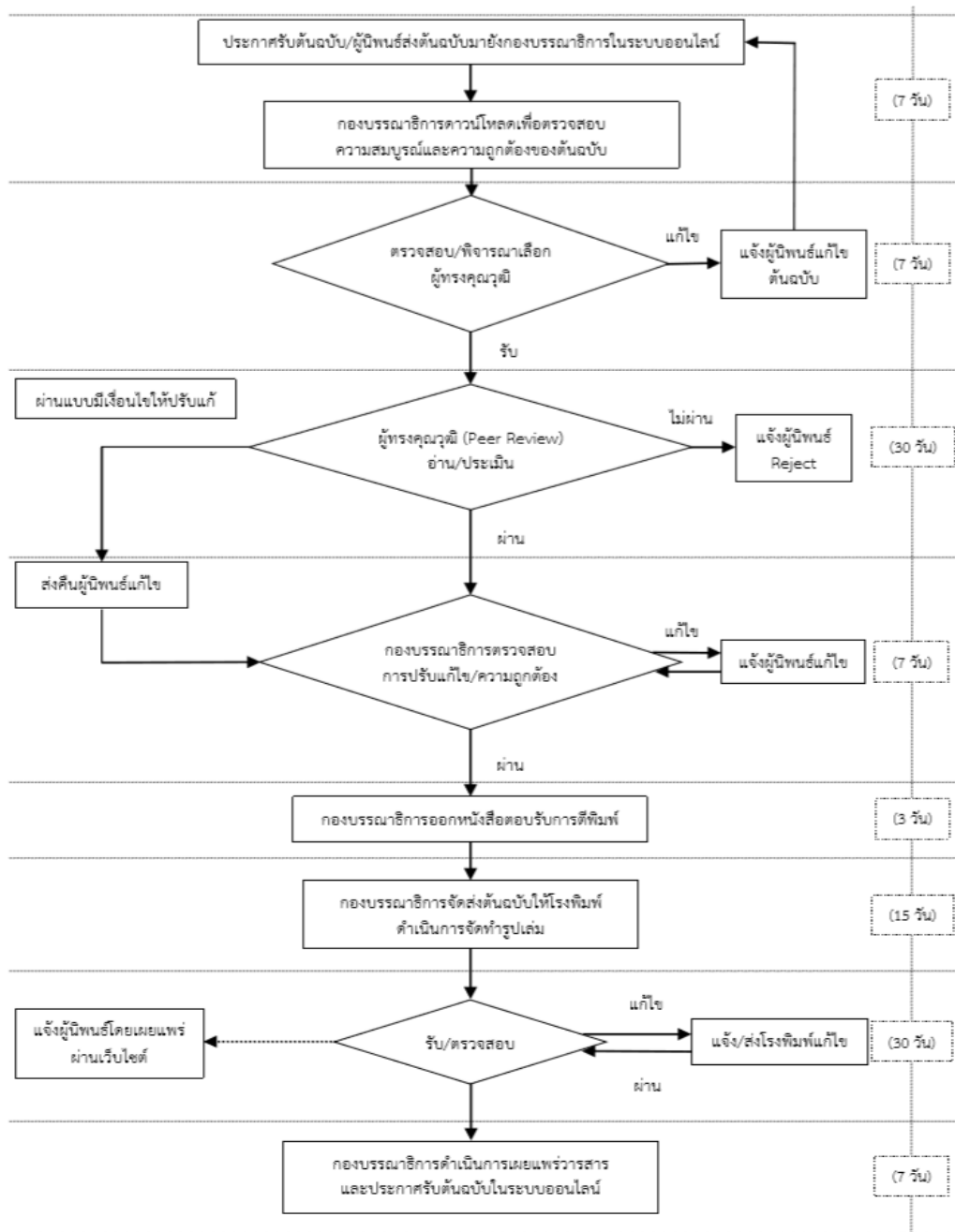
บทความนี้บูรณาการกรอบแนวคิด habitus และ capital ของ Bourdieu แนวคิดสตรีนิยมแนววิพากษ์ (Radical Feminism) และแนวคิดความงอกงามภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนขวัญ (Post-Traumatic Growth: PTG) เพื่ออธิบายกระบวนการเกิดความงอกงามภายหลังประสบความรุนแรงในคูครองของผู้หญิง โดยการวิเคราะห์เชิงโครงสร้างและเชิงตัวตนร่วมกันช่วยให้เห็นว่าประสบการณ์ความรุนแรงมิได้เป็นเพียงปัญหาในระดับปัจเจก หากแต่สัมพันธ์กับโครงสร้างอำนาจทางเพศ บทบาททางสังคม และการรับรู้เชิงวัฒนธรรมที่หล่อหลอมผ่าน habitus มาอย่างยาวนาน ผลการสังเคราะห์ชี้ให้เห็นว่าการเปลี่ยนผ่านจากการนิยามตนเองในฐานะ “เหยื่อ” ไปสู่การเป็น “ผู้รอดชีวิต” หรือ “ผู้มีพลัง” มิได้เกิดขึ้นโดยฉับพลัน หากเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยการสะสมทุนในหลากหลายมิติ ทั้งทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทางสังคม ทุนทางวัฒนธรรม และทุนเชิงสัญลักษณ์ ซึ่งเอื้อให้ผู้หญิงสามารถตั้งคำถามต่อกรอบความคิดเดิม ท้าทายอำนาจ เชิงโครงสร้าง และสร้างอัตลักษณ์ใหม่ที่มีความหมายต่อชีวิตของตนเอง การทำความเข้าใจ PTG ในบริบทนี้จึงช่วยเปิดมุมมองว่า การเติบโตภายหลังเหตุการณ์สะเทือนขวัญมิได้หมายถึง การลบเลือนบาดแผล หากแต่เป็นการสร้างความหมายใหม่ท่ามกลางข้อจำกัดเชิงโครงสร้าง ส่วนในเชิงปฏิบัติ บทความนี้เสนอว่าแนวทางการช่วยเหลือผู้หญิงที่เผชิญความรุนแรงในคูครอง ควรดำเนินไปอย่างบูรณาการ ครอบคลุมทั้งระดับปัจเจก ชุมชน และโครงสร้างสังคม โดยการจัดให้มีพื้นที่ปลอดภัย การสนับสนุนให้เกิดการเล่าเรื่องการเสริมสร้างเครือข่ายทางสังคม ตลอดจนการพัฒนานโยบายที่มุ่งลดความไม่เท่าเทียมเชิงอำนาจทางเพศล้วนเป็นปัจจัยสำคัญ ที่เอื้อต่อการปรับเปลี่ยน habitus และการเกิดความงอกงามอย่างยั่งยืน

โดยสรุป การผสานกรอบแนวคิดของ Bourdieu สตรีนิยมแนววิพากษ์ และ PTG ช่วยขยายความเข้าใจต่อประสบการณ์ความรุนแรงในคูครองของผู้หญิงให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น จากการมองเพียงการอยู่รอดไปสู่การทำความเข้าใจการสร้างอัตลักษณ์ใหม่ที่เข้มแข็ง มีพลังและมีศักยภาพในการมีส่วนร่วมต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง (References)

- Bourdieu, P. (1990). **The Logic of Practice**. Stanford University Press.
- _____. (1993). **Sociology in Question**. SAGE Publications.
- Calhoun, L. G., & Tedeschi, R. G. (2014). **Handbook of Posttraumatic Growth : Research and Practice**. Psychology Press.
- Tedeschi, R. G., & Calhoun, L. G. (1996). “The Posttraumatic Growth Inventory : Measuring the Positive Legacy of Trauma.” **Journal of Traumatic Stress**.
- Hooks, bell. (2000). **Feminist Theory : From Margin to Center**. South End Press.
- Herman, J. (1992). **Trauma and Recovery**. Basic Books.
- United Nations Office on Drugs and Crime & UN Women. (2024). **Femicides in 2023 : Global Estimates of Intimate Partner/Family Member Femicides (United Nations publication)**. UNODC & UN Women.

ขั้นตอนการดำเนินงานวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

หมายเหตุ : ระยะเวลา (จำนวนวัน) ที่ปรากฏในขั้นตอนอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม

<https://www.tci-thaijo.org/index.php/jhssru>

E-mail : jhssru@srnu.ac.th โทรศัพท์/โทรสาร 044-513369, 082-7553460

หลักเกณฑ์การเสนอบทความและคำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์ เพื่อตีพิมพ์ในวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

สถานที่ติดต่อ

กองบรรณาธิการวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
สำนักงานคณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ชั้น 1 อาคาร 38 186 หมู่ที่ 1
ถนนสุรินทร์-ปราสาท ตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 32000
โทรศัพท์/โทรสาร 044-513369, 082-7553460, E-mail : jhssrru@srur.ac.th,
<https://www.tci-thaijo.org/index.php/jhssrru>
ISSN 3027 – 8724 (Print) ISSN 3027 - 8732 (Online)

Office

Editorial Board, Journal of Humanities and Social Sciences Surindra Rajabhat
University Dean Office, Faculty of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajabhat
University Building 38 1st Floor, 186 Moo 1, Surin – Prasat Rd., Nok Mueang,
Muang Surin, Surin, Thailand 32000 Tel./Fax. (+66) 044-513369, 082-7553460,
E-mail : jhssrru@srur.ac.th, <https://www.tci-thaijo.org/index.php/jhssrru>
ISSN 1905–551X (Print) ISSN 2672-9849 (Online)

นโยบายและขอบเขตการตีพิมพ์เผยแพร่ (Scope and Publication Policies)

วารสารมีนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนให้คณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษา และ
ผู้สนใจทั่วไปได้มีโอกาสเผยแพร่ผลงานทางวิชาการและผลงานวิจัยทางมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์ และแขนงวิชาที่เกี่ยวข้องอันได้แก่ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์
การจัดการ สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ การพัฒนาสังคมและการศึกษา ตลอดจนบทวิเคราะห์ที่เสนอ
ทางออกของปัญหาให้แก่สังคม โดยมีรูปแบบการตีพิมพ์ฉบับพิมพ์ ISSN 1905-551X (Print)
ตั้งแต่ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2554 และได้เริ่มจัดทำในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ ISSN 2672-9849
(Online) ตั้งแต่ปีที่ 21 ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2562-2566 วารสารได้ขอยกเลิกเลข 1905-551X (Print)

และ ISSN 2672-9849 (Online) จากสำนักหอสมุดแห่งชาติ เนื่องจากให้ชื่อวารสารเป็นไปตามมาตรฐานสากลประจำวารสาร และได้ขอเลขใหม่โดยได้รับอนุมัติ เลข ISSN 3027-8724 (Print) และ ISSN 3027-8732 (Online) เมื่อวันที่ 14 พ.ค. 2567 และให้ใช้ในฉบับที่ตีพิมพ์ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2567 เป็นต้นไป

โดยมีกำหนดเผยแพร่วารสารฉบับปกติ (Regular Issues) ปีละ 2 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน) และฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม) สำหรับวารสารฉบับพิเศษ (Special Issues) นั้น ทางวารสารตีพิมพ์บทความโดยใช้วารสารฉบับปกติตามกำหนดออก แต่มีความพิเศษเนื่องจากการตีพิมพ์ในโอกาสสำคัญต่าง ๆ ซึ่งเป็นการตีพิมพ์เฉพาะเรื่อง (Themes or Specific Topics) ตามที่มหาวิทยาลัยหรือคณะกำหนด ทั้งนี้ทางวารสารจะมีการกำหนดเผยแพร่วารสารฉบับเพิ่มเติม (Supplemental Issues) ที่ตีพิมพ์บทความในฉบับที่นอกเหนือจากฉบับปกติตามกำหนดออก เป็นการตีพิมพ์เผยแพร่บทความทางวิชาการตามนโยบายของมหาวิทยาลัยหรือคณะในโอกาสต่าง ๆ ตามความเหมาะสม ปีละ 1 ฉบับ ซึ่งมีกระบวนการพิจารณาคุณภาพบทความตามหลักเกณฑ์การพิจารณาของวารสารและคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) อย่างเข้มข้นเช่นเดียวกับทุกฉบับ

Scope and Publication Policies

The journal has a policy to promote and support faculty, academicians, students, and the general public to have the opportunity to publish academic works and research results in the humanities and social sciences that relates fields of study, including political science, public administration, law, management, sociology, economics, social development and education. As well as analysis, it offers solutions to problems for society. There has been published in print format ISSN 1905-551X (Print) since year 13, issue 1, 2011 and it has begun to produce electronic format ISSN 2672-9849 (Online) since year 21, issue. 1, 2019 – 2023. The journal has requested to cancel numbers 1905-551X(Print) and ISSN 2672-9849 (Online) from the National Library of Thailand. Because of the name of the journal, it is in accordance with international standards for journals and is requested a new number with approval of ISSN 3027-8724 (Print) (check) and ISSN 3027-8732 (Online) (check) on 14 May 2024 and to use in the printed version from 2024 onwards.

The journal is scheduled to publish two regular issues per year, namely Issue 1 (January - June) and Issue 2 (July - December). For special issues, the journal publishes articles using regular issue of the journal as scheduled but there is special because it is published on important occasions which is the publication of themes or specific topics as determined by the university or faculty. In this regard, the journal will be scheduled to publish supplemental issues that publish articles in an issue other than the regular issue as scheduled. It is the publication of academic articles according to the policy of the university or faculty on various occasions as appropriate one issue per year that has the same rigorous process for considering the quality of the articles according to the criteria for consideration of the journal and the journal article peer review in very edition.

จริยธรรมของการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงาน (Publication Ethics)

ผู้นิพนธ์ควรตระหนักถึงความสำคัญในการเตรียมบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของบทความที่วารสารกำหนด ตลอดจนตรวจสอบความถูกต้องแน่นอน พร้อมทั้งพิสูจน์อักษรก่อนที่จะส่งบทความนี้ให้กับทางกองบรรณาธิการ การเตรียมบทความให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสารจะทำให้การพิจารณาตีพิมพ์มีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น และทางกองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ที่จะไม่พิจารณาบทความจนกว่าจะได้แก้ไขให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสาร ทั้งนี้ บทความต้นฉบับที่ส่งมาตีพิมพ์จะต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารหรือสิ่งพิมพ์ใดมาก่อน และไม่อยู่ในระหว่างพิจารณาเสนอขอตีพิมพ์ในวารสารหรือสิ่งพิมพ์อื่น ๆ หากมีการใช้ตาราง ภาพ หรือแผนภูมิของผู้นิพนธ์อื่นที่ปรากฏในสิ่งตีพิมพ์อื่นมาแล้ว ผู้นิพนธ์ต้องขออนุญาตเจ้าของลิขสิทธิ์ก่อน พร้อมทั้งแสดงหนังสือที่ได้รับการยินยอมต่อกองบรรณาธิการก่อนที่บทความจะได้รับการตีพิมพ์ จะต้องปฏิบัติตามหลักจริยธรรมของการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงาน ดังนี้

มาตรฐานทางจริยธรรมของผู้นิพนธ์บทความ

1. ผู้นิพนธ์บทความจะต้องมีความรับผิดชอบและรับรองว่า บทความที่ส่งมาขอรับการตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จะต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารอื่น

2. ผู้นิพนธ์บทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัย เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์อย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร

3. ผู้นิพนธ์จะต้องปรับแต่ง แกไขบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของวารสารในหัวข้อ “หลักเกณฑ์การเสนอบทความและคำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์เพื่อตีพิมพ์ในวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์” โดยเฉพาะหัวข้อ รูปแบบบทความและการพิมพ์เนื้อหาบทความของการจัดเตรียมต้นฉบับ อันจะนำไปสู่บทความที่มีรูปแบบการตีพิมพ์ที่ได้มาตรฐานเดียวกัน

4. ผู้นิพนธ์จะต้องคำนึงถึงจริยธรรมการวิจัย คือ ต้องไม่ละเมิดหรือคัดลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง ซึ่งทางวารสารได้กำหนดความซ้ำของผลงานด้วยโปรแกรม Copycatch ในเว็บ Thaijo โดยทางวารสารได้กำหนดค่าไว้ในระดับไม่เกิน 30%

5. ผู้นิพนธ์ซึ่งมีชื่อปรากฏอยู่ในบทความจะต้องเป็นผู้มีส่วนในการจัดทำบทความหรือมีส่วนในการดำเนินการวิจัย ซึ่งข้อนี้ของสงวนสำหรับบุคคลที่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการจัดทำบทความจะไม่อนุญาตให้ใส่ชื่อลงไปเด็ดขาด หากมีการตรวจสอบพบว่า มีบุคคลที่ไม่มีส่วนร่วมในการจัดทำบทความปรากฏอยู่ ทางวารสารจะถอนบทความนั้นออกทันที

6. ผู้นิพนธ์จะต้องมีความรับผิดชอบในการอ้างอิงเนื้อหาในผลงาน ภาพ หรือตาราง หากมีการนำมาใช้ในบทความของตนเอง โดยให้ระบุ “ที่มา” เพื่อป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ (หากมีการฟ้องร้องจะเป็นความรับผิดชอบของผู้นิพนธ์แต่เพียงผู้เดียว ทางวารสารจะไม่รับผิดชอบใด ๆ ทั้งสิ้น) และจะดำเนินการถอนบทความออกจากการเผยแพร่ของวารสารทันที

7. ผู้นิพนธ์จะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการเอกสารอ้างอิง ทั้งในแง่ของรูปแบบและเนื้อหา และไม่ควรนำเอกสารวิชาการที่ไม่ได้อ่านมาอ้างอิงหรือใส่ไว้ในบรรณานุกรม และควรอ้างอิงเอกสารเท่าที่จำเป็นอย่างเหมาะสม ไม่ควรอ้างอิงเอกสารที่มากเกินไป รวมทั้งต้องอ้างอิงจากรูปแบบการอ้างอิงของบทความ โดยจะต้องมีการอ้างอิงตรงตามรูปแบบที่วารสารกำหนดไว้

8. ผู้นิพนธ์จะต้องปรับแก้บทความตามผลประเมินจากผู้ ประเมินบทความและกองบรรณาธิการ ให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด หากไม่เป็นตามที่กำหนดจะต้องเลื่อนการตีพิมพ์เผยแพร่ออกไป หรืออาจถูกถอดถอนออกจากวารสาร

9. ผู้นิพนธ์ควรระบุชื่อแหล่งทุนที่ให้การสนับสนุนในการทำวิจัย (ถ้ามี) และควรระบุผลประโยชน์ทับซ้อน (ถ้ามี) ในบทความผู้นิพนธ์จะต้องไม่รายงานข้อมูลที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ไม่ว่าจะเป็นการสร้างข้อมูลเท็จ หรือการปลอมแปลง บิดเบือน รวมไปถึงการตกแต่ง หรือเลือกแสดงข้อมูลเฉพาะที่สอดคล้องกับข้อสรุป

10. ผู้นิพนธ์ไม่ควรอ้างอิงเอกสารที่ถูกถอดถอนออกไปแล้ว เว้นแต่ข้อความที่ต้องการสนับสนุนนั้น เป็นข้อความที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการถอดถอน และจะต้องระบุไว้ในเอกสารอ้างอิงด้วยว่าเป็นเอกสารที่ได้ถูกถอดถอนออกไปแล้ว

มาตรฐานทางจริยธรรมของบรรณาธิการ

1. บรรณาธิการต้องกำกับติดตามดูแลให้การดำเนินงานของวารสาร เป็นไปตามนโยบาย และวัตถุประสงค์ให้ถูกต้องตามจริยธรรม/จรรยาบรรณ ตามประกาศของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) เรื่องการประเมินด้านจริยธรรม/จรรยาบรรณวารสารวิชาการไทยในฐานข้อมูล TCI วันที่ 24 มิถุนายน 2562

2. บรรณาธิการต้องกำกับติดตามดูแล และดำเนินการอย่างเหมาะสมกับผู้นิพนธ์หรือบทความที่ตรวจพบว่ามีกรกระทำผิดด้านจริยธรรม/จรรยาบรรณ เช่น การละเมิดหรือคัดลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง ซึ่งทางวารสารได้กำหนดความซ้ำของผลงาน ด้วยโปรแกรม Copyscatch ในเว็บ Thaijo โดยทางวารสารได้กำหนดค่าไว้ในระดับไม่เกิน 30% เป็นต้น

3. บรรณาธิการต้องกำกับติดตามดูแล เช่น การตีพิมพ์เผยแพร่บทความของตนเอง (บรรณาธิการ หรือกองบรรณาธิการ) อย่างมีนัยสำคัญ หรือไม่มีการตรวจสอบคุณภาพบทความ ก่อนการตีพิมพ์เผยแพร่โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่ไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับบทความ เป็นต้น

4. บรรณาธิการมีหน้าที่ควบคุมดูแลและพิจารณาคุณภาพของบทความ เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร และต้องคัดเลือกบทความมาตีพิมพ์หลังจากผ่านกระบวนการประเมินบทความแล้ว โดยพิจารณาจากความชัดเจน และความสอดคล้องของเนื้อหา กับนโยบายของวารสารเป็นสำคัญ และจะต้องมีข้อความรู้ที่สะท้อนมุมมอง แนวคิดเชิงทฤษฎีที่ได้จากประสบการณ์ การสังเคราะห์เอกสารหรืองานวิจัย มุ่งเน้นการนำเสนอแนวคิดทฤษฎีใหม่รวมถึงแบบจำลองเชิงแนวคิด ที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันจะนำไปสู่การวิจัยในหัวข้อวิชาการที่สำคัญ

5. บรรณาธิการต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้นิพนธ์ และผู้ประเมินบทความแก่บุคคลอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงเวลาของการประเมินบทความ ซึ่งวารสารได้กำหนดในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind peer-reviewed)

6. บรรณาธิการต้องไม่ตีพิมพ์เผยแพร่บทความที่เคยตีพิมพ์ที่อื่นมาแล้ว โดยต้องมีการตรวจสอบการคัดลอก ผลงานผู้อื่น (Plagiarism) อย่างจริงจัง และใช้โปรแกรมที่เชื่อถือได้ เช่น โปรแกรม Copyscatch ในเว็บ Thaijo ในระดับไม่เกิน 30% เพื่อให้แน่ใจว่า บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร ไม่มีการคัดลอกผลงานของผู้อื่น และหากตรวจพบการคัดลอกผลงานของผู้อื่น

เกินตามที่กำหนดไว้จะต้องหยุดกระบวนการประเมิน และติดต่อผู้นิพนธ์บทความหลักทันที เพื่อขอ คำชี้แจง เพื่อประกอบการ “ตอบรับ” หรือ “ปฏิเสธ” การตีพิมพ์บทความนั้น ๆ

7. บรรณาธิการจะต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้นิพนธ์และผู้ประเมินโดยเด็ดขาด เพื่อรักษาไว้ซึ่งธรรมาภิบาลในการดำเนินงานอย่างเคร่งครัด

8. บรรณาธิการจะต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง

9. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยที่มีระเบียบวิธีวิจัยที่ถูกต้อง และให้ผลที่น่าเชื่อถือ โดยนำผลของการวิจัยมาเป็นตัวชี้แนะว่า สมควรตีพิมพ์เผยแพร่หรือไม่

10. หากบรรณาธิการตรวจพบว่า บทความมีการลอกเลียนบทความอื่นโดยมิชอบหรือมีการ ปลอมแปลงข้อมูล ซึ่งสมควรถูกถอดถอน แต่ผู้นิพนธ์ปฏิเสธที่จะถอนบทความ บรรณาธิการสามารถ ดำเนินการถอนบทความได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้นิพนธ์ซึ่งถือเป็นสิทธิและความ รับผิดชอบต่อบทความของบรรณาธิการ

11. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาความสามารถของกองบรรณาธิการ และควรมอบหมาย งานให้ตรงกับความสามารถของแต่ละท่าน

12. บรรณาธิการต้องกำกับติดตามดูแล ทั้งด้วยตนเองและคณะทำงานในเรื่องจำนวน และ คุณภาพ การอ้างอิงของวารสารที่ผิดไปจากสภาพความเป็นจริง เช่น มีการกำกับและร้องขอให้มีการ อ้างอิงบทความ ในวารสารทั้งในลักษณะลับหรือเปิดเผย และมีการใช้อ้างอิงที่ไม่ถูกต้องและ สอดคล้องกับเนื้อหา

13. บรรณาธิการต้องกำกับติดตามดูแล การเก็บค่า Page Charge หรือ Processing Fee คือ ต้องมีการดำเนินการอย่างโปร่งใส เช่น กำหนดให้มีการประกาศกระบวนการเรียกเก็บ อย่างชัดเจน หรือระบุราคาหรือเงื่อนไขของการเรียกเก็บค่า Page Charge ตามที่ระบุได้ประกาศไว้ อย่างเคร่งครัด

มาตรฐานทางจริยธรรมของผู้ประเมินบทความ

1. ผู้ประเมินบทความควรมีจรรยาบรรณ คือ ต้องรับประเมินบทความที่ตนเองนั้นมีความถนัด หรือมีคุณวุฒิหรือมีความเชี่ยวชาญกับเรื่องหรือบทความที่ได้รับการประเมินนั้น ๆ ผู้ประเมินบทความ ควรประเมินบทความในสาขาวิชาที่ตนมีความเชี่ยวชาญ โดยพิจารณาความสำคัญของเนื้อหาในบทความที่ มีต่อ สาขานั้น ๆ คุณภาพของการวิเคราะห์ และความเข้มข้นของผลงานหรือระบุผลงานวิจัยที่สำคัญ ๆ และสอดคล้องกับบทความที่กำลังประเมิน แต่ผู้นิพนธ์บทความไม่ได้อ้างถึงเข้าไปในการประเมินบทความ ด้วยผู้ประเมินไม่ควรใช้ความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่มีข้อมูลรองรับมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินบทความ และควร ปฏิเสธในบทความที่ตนเองนั้นไม่ถนัด

2. ผู้ประเมินบทความควรมีจรรยาบรรณ คือ แนะนำความคิดเห็นทางวิชาการของตนเอง ลงในแบบฟอร์มการประเมินหรือเนื้อหาในบทความด้วยความยุติธรรม ไม่อคติ ตรงไปตรงมา ไม่ลำเอียง รวมทั้งตรงต่อเวลาตามที่วารสารกำหนดในการประเมิน

3. ผู้ประเมินบทความควรมีจรรยาบรรณ คือ ต้องรักษาความลับและไม่เปิดเผยข้อมูลของบทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาให้แก่บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ รวมถึงหลังจากที่พิจารณาประเมินบทความเสร็จแล้ว

4. หลังจากได้รับบทความจากบรรณาธิการวารสาร และผู้ประเมินบทความ ตระหนักว่าตนเองอาจมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้พิมพ์ที่ทำให้ไม่สามารถให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างอิสระได้ ผู้ประเมินบทความควรแจ้งให้บรรณาธิการวารสารทราบและปฏิเสธการประเมินบทความนั้น ๆ

5. ผู้ประเมินบทความ ควรคำนึงถึงการพิจารณาในหัวข้อ ชื่อเรื่อง หากเป็นบทความวิชาการสามารถพิจารณาให้แก้ไขชื่อเรื่องได้ แต่หากเป็นบทความวิจัย ควรพิจารณาเฉพาะความผิดพลาดด้านตัวเลข และไม่ควรพิจารณาให้เปลี่ยนชื่อเรื่องบทความวิจัย

6. ผู้ประเมินบทความต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง

7. เมื่อผู้ประเมินบทความพบว่า มีส่วนใดของบทความที่มีความเหมือนกัน หรือซ้ำซ้อนกับผลงานชิ้นอื่น ๆ ผู้ประเมินบทความต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบ พร้อมแสดงหลักฐานให้เห็นเป็นประจักษ์

หมายเหตุ : แปลและปรับปรุงจาก <https://publicationethics.org> และประกาศของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) เรื่องการประเมินด้านจริยธรรม/จรรยาบรรณวารสารวิชาการไทยในฐานข้อมูล TCI วันที่ 24 มิถุนายน 2562

Publication Ethics

The author should be aware of the importance of preparing the article correctly according to the article's format as the journal determines. In addition, there must be a validation check and proofreading before submitting the article to the editorial boards. However, the preparation of the article correctly according to the requirements of the journal will make the publication faster. In this regard, the editorial boards reserve the right not to consider the article until correcting the requirements of the journal. The original article that has been printed must never be published in any journal or publication before or not in the process of considering proposals for publication in journals or other publications. If using tables, images or charts of other authors that appear in other publications, the author must first ask permission of the copyright owner. The official letter must be presented with the

consent of the editorial boards before the article is published. must follow the guidelines for Publication Ethics as follows :

Ethical Standards of Authors

1. The author of the article must be responsible and certify that articles submitted for publication in the Journal of Humanities and Social Sciences must not have been previously published or under peer review for publication in another journal.

2. The author of the article must follow the guidelines for submitting academic or research articles to be published strictly in Humanities and Social Science Journal including the reference system must follow the journal's guidelines.

3. The author must adjust editing the article to be correct according to the journal's format on the title "Guidelines for submitting articles and recommendations for authors for publication in Humanities and Social Science Journal," especially the topic of an article format and printing of article content of manuscript preparation. This will lead to articles having the same standard publishing format.

4. Authors must consider research ethics, that is, they must not infringe or copy the work of others as their own. The journal has determined the duplication of work using the Copycatch program on the Thaijo website. The journal has set the value at a level not exceeding 30%.

5. The author whose name appears in the article must have participated in the preparation of the article or participated in the research. This point is reserved for those who were not involved in the preparation of the article. Their names will not be allowed. If it is found that there are people who were not involved in the preparation of this article, the journal will immediately withdraw the article.

6. Authors must be responsible for citing content in their work, images, or tables if they are used in their own articles by specifying the "origin" to prevent copyright infringement. (If there is a lawsuit, it will be the sole responsibility of the author. The journal will not be held responsible in any way) and will immediately withdraw the article from publication in the journal.

7. Authors must check the accuracy of the list of references both in terms of format and content and academic documents that have not been read should not be cited or included in the bibliography and should refer to documents as necessary and appropriate, should not refer to too many documents. You must also refer to the citation format of the article. The references must be in accordance with the format specified by the journal.

8. The author must adjust the article according to the evaluation results from the article evaluators and the editorial team. To be completed within the specified time. If it is not as specified, publication must be postponed or may be removed from the journal.

9. Authors should specify the name of the funding source supporting the research (if any) and should indicate any conflicts of interest (if any). In the article, authors must not report information that is inaccurate. Whether it is creating false information or forgery, distortion, including decoration or choose to display only information that is consistent with the conclusions.

10. Authors should not refer to documents that have been withdrawn except for the message you want to support. It is a message related to the removal process and must also be specified in the reference document as the document that has been withdrawn.

Ethical Standards of Editors

1. The editor must supervise, monitor the operation of the journal and adhere to policy and objectives in accordance with ethics according to the announcement of the Thai Journal Citation Index Center (TCI) regarding the evaluation of ethics of Thai academic journals in the TCI database on June 24, 2019.

2. The editor must supervise and monitor and take appropriate action against authors or articles found to have committed ethical/ethical violations, such as violating or copying the work of others as their own. The journal has determined the duplication of work using the Copycatch program on the Thaijo website. The journal has set the value at a level not exceeding 30%, etc.

3. Editors must significantly supervise and monitor, for example, the publication of their own articles (editors or editorial staff) or there is no quality checking of the article before publication by experts who have no interest in the article, etc.

4. The editor is responsible for supervising and considering the quality of the article for publication in journals and articles must be selected for publication after going through the article evaluation process. Considering clarity and the consistency of the content with the journal's policies is important. Moreover, there must be knowledge that reflects the perspective. Theoretical concepts gained from experience synthesizing documents or research emphasis is placed on presenting new theoretical concepts and conceptual models that helps enhance understanding which will lead to research on important academic topics.

5. Editors must not disclose information about the author and evaluators of articles to other persons who are not involved at the time of article evaluation which the journal has determined in a manner that conceals the names (Double blind peer-reviewed).

6. Editors must not publish articles that have been previously published elsewhere. There must be a serious check for plagiarism of others' work and use of reliable programs such as the Copycatch program on the Thaijo website at a level not exceeding 30% to ensure that articles published in journals no copying of other people's work. If plagiarism of others' work is detected beyond the specified limit, the evaluation process must be stopped and contact the main author of the article immediately to ask for clarification to "accept" or "reject" the publication of that article.

7. The editor must have absolutely no conflicts of interest with the authors and evaluators in order to strictly maintain good governance in operations.

8. Editors must not use part or all of the information in the article as their own work.

9. Editors have a duty to consider and publish research works that have correct research methods and provide reliable results by using the results of the research as a guideline that should it be published or not?

10. If the editor finds that the article is illegally plagiarized or contains falsified information which deserves to be removed but the author refused to retract the article. The editor can retract an article without the consent of the author. This is the editor's right and responsibility for the article.

11. The editor is responsible for considering the abilities of the editorial team and work should be assigned to match each person's abilities.

12. Editors must supervise and monitor both by myself and the working group regarding quantity and quality Journal citations that deviate from reality, for example, by directing and requesting citations of articles in journals either in secret or openly and references are used that are incorrect and consistent with the content.

13. Editors must supervise and monitor the collection of Page Charges or Processing Fees, that is, they must be carried out in a transparent manner, such as requiring a clear announcement of the collection process or specify the price or conditions for collecting Page Charges as specified and strictly announced.

Ethical Standards of Reviewers

1. Article reviewers should have ethics, that is, they must evaluate articles in which they have aptitude or qualifications or expertise in the subject or article being evaluated. Article reviewers should evaluate articles in their area of expertise considering the importance of the content of the article to that field of study. The quality of the analysis and the intensity of the work or identify important research are results and be consistent with the article being evaluated but the author of the article does not refer to it in the evaluation of the article. Reviewers should not use personal opinions that are not supported by data as a criterion in judging the article and should reject articles that they are not good enough.

2. Article reviewers should have ethics, that is, recommend their own academic opinions into the evaluation form or content of the article in a fair, unbiased,

straightforward, impartial, and punctual manner as determined by the journal in the evaluation.

3. Article reviewers should have a code of conduct, that is, they must maintain confidentiality and not disclose information about articles submitted for consideration to unrelated persons during the period of article evaluation including after considering and evaluating the article.

4. After receiving the article from the journal editor and article reviewers are aware, they may have a conflict of interest with the author that prevents you from freely giving your opinions and suggestions. Article reviewers should notify the journal editor and reject the evaluation of the article.

5. Article reviewers' consideration should be given to considering the topic title. If it is an academic article, the title can be considered edited. But if it is a research article only spelling errors should be considered and did not consider changing the title of the research article.

6. Article reviewers must not use a part or all of the information in the article as their own work.

7. When the article reviewers finds what parts of the articles are similar or duplicates with other works, the article reviewers must notify the editor ready to show evident evidence.

Note: Translated and updated from <https://publicationethics.org> and the announcement of the Thai Journal Citation Index Center (TCI) regarding the ethical evaluation/code of conduct of Thai academic journals in the TCI database on June 24, 2019.

การพิจารณาและคัดเลือกบทความ (Consideration and selection of articles)

บทความแต่ละบทความจะได้รับการประเมินคุณภาพของบทความและพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) และผู้ทรงคุณวุฒิที่มีเชี่ยวชาญตรงตามสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง จำนวน 3 ท่าน โดยการพิจารณาแบบปกปิดรายชื่อทั้งผู้สนับสนุนบทความ ผู้ประเมิน และตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้อง (Double Blind Review) ทั้งนี้วารสารจะดำเนินงานตามกรอบจริยธรรมการตีพิมพ์ (Publication Ethics) อย่างเคร่งครัด

Consideration and selection of articles

An article will be evaluated for quality and considered by the journal article peer review and 3 experts with expertise in the relevant fields of study. Double blind review of the names of both the article's authors, evaluators, and all those involved are considered. The journal will strictly operate according to the publication ethics framework.

ส่วนประเภทของบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ตีพิมพ์บทความประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1. บทความวิจัย

รายงานผลงานวิจัยใหม่ที่มีองค์ความรู้อันเป็นประโยชน์ เป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจทันต่อเหตุการณ์และยุคสมัย ซึ่งไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใด ๆ มาก่อน ควรมีองค์ประกอบดังนี้

1.1 ชื่อเรื่อง (Title) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทยและตามด้วยภาษาอังกฤษ

1.2 ผู้นิพนธ์ (Author) ชื่อและนามสกุลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

1.3 บทคัดย่อ (Abstract) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

1.4 คำสำคัญ (Keywords) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุคำเป็นคำสำคัญของเนื้อหา ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา เหมาะสำหรับนำไปใช้เป็นคำค้นหาข้อมูล

1.5 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนของเนื้อหาที่อธิบายถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา และเหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัย ทั้งนี้ ควรอ้างอิงเอกสารและงานวิจัยที่มีความทันสมัยและความถูกต้องที่เกี่ยวข้องด้วยเพื่อให้มีน้ำหนักและเกิดความน่าเชื่อถือ

1.6 วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives) ระบุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการวิจัย

1.7 วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods) อธิบายถึงกระบวนการดำเนินการวิจัยอย่างละเอียด และชัดเจน กล่าวถึงรายละเอียดของวิธีการศึกษา เช่น ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา ขอบเขตการศึกษา วิธีการศึกษา เครื่องมือที่ใช้และวิธีการเก็บข้อมูลในการวิจัยมีความเหมาะสมและคุณภาพ รวมทั้งสถิติที่นำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูล

1.8 ผลการวิจัย (Research Results) เสนอผลการวิจัยที่ตรงประเด็นตามลำดับขั้นของการวิจัย ควรจำแนกผลออกเป็นหมวดหมู่และสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยการบรรยายในเนื้อเรื่อง หรือแสดงรายละเอียดเพิ่มเติมด้วยภาพประกอบ ตาราง กราฟ หรือแผนภูมิตามความเหมาะสม

1.9 อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion) อภิปรายผลโดยวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการวิจัยให้เข้ากับหลักทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งนำข้อค้นพบของงานวิจัยมาอภิปรายเพื่อเชื่อมโยงผลการวิจัยให้สอดคล้องกับประเด็นปัญหาการวิจัย เพื่อให้มีความเข้าใจหรือเกิดความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนั้น รวมทั้งข้อดี ข้อเสียของวิธีการศึกษา เสนอแนะความคิดเห็นใหม่ ๆ ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางที่จะนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์

1.10 ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions) ระบุข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1.11 เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA (American Psychological Association citation style) ทั้งนี้ การอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ ผู้นิพนธ์ต้องแปลเป็นภาษาอังกฤษด้วย

2. บทความวิชาการ

หัวข้อและเนื้อหาควรชี้ประเด็นที่ต้องการนำเสนอให้ชัดเจนและมีลำดับเนื้อหาที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ชัดเจน รวมถึงใช้ทฤษฎีวิเคราะห์และเสนอแนะประเด็นอย่างสมบูรณ์ ครบมีองค์ประกอบดังนี้

2.1 ชื่อเรื่อง (Title) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทยและตามด้วยภาษาอังกฤษบรรทัดถัดต่อมา

2.2 ผู้นิพนธ์ (Author) ชื่อและนามสกุลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.3 บทคัดย่อ (Abstract) ให้มีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.4 คำสำคัญ (Keywords) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุคำเป็นคำสำคัญของเนื้อหา ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา เหมาะสำหรับนำไปใช้เป็นคำค้นหาข้อมูล

2.5 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนแนะนำและปูพื้นเรื่อง เพื่อให้ผู้อ่านทราบข้อมูลเบื้องต้นของเนื้อหา

2.6 เนื้อหา (Content) เนื้อหาบทความ มีการแบ่งประเด็นเรื่องย่อย ๆ และการจัดเรียงลำดับเป็นไปตามรายละเอียดของเนื้อหา

2.7 บทสรุป (Conclusion) การสรุปเนื้อหาในบทความทั้งหมดออกมาอย่างชัดเจน กระชับ โดยมีการสรุปปิดท้ายเนื้อหาที่น่าสนใจ

2.8 เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA (American Psychological Association citation style) ทั้งนี้ การอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทย หรือภาษาต่างประเทศที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ ผู้นิพนธ์ต้องแปลเป็นภาษาอังกฤษด้วย

3. บทความปริทัศน์ และบทวิจารณ์หนังสือ

บทความที่ทบทวนและรวบรวมความรู้จากตำรา หนังสือใหม่ วารสารใหม่ และการแนะนำเครื่องมือใหม่ที่น่าสนใจหรือจากผลงานประสบการณ์ของผู้นิพนธ์มาเรียบเรียงขึ้น โดยมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ วิเคราะห์เปรียบเทียบในบทความ ควรมีองค์ประกอบดังนี้

3.1 บทนำ (Introduction) เป็นการกล่าวถึงความเป็นมาที่จะนำไปสู่การนำเสนอเนื้อหาสาระของบทความ

3.2 เนื้อหา (Content) แยกตามประเด็นที่ต้องการนำเสนอให้ครอบคลุม พร้อมการอ้างอิงเอกสารที่เกี่ยวข้อง

3.3 บทสรุป (Conclusion) เป็นการสรุปเนื้อหาในบทความทั้งหมดอย่างชัดเจนและกระชับ

3.4 เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA (American Psychological Association citation style) ทั้งนี้ การอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทย หรือภาษาต่างประเทศที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ ผู้นิพนธ์ต้องแปลเป็นภาษาอังกฤษด้วย

การส่งบทความ

บทความที่จะตีพิมพ์ในวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ต้องส่งบทความผ่านระบบออนไลน์ได้ที่ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/jhssrru> และสำเนาหลักฐานการชำระเงินค่าธรรมเนียม ดังนี้

กองบรรณาธิการวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
สำนักงานคณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ชั้น 1 อาคาร 38

186 หมู่ที่ 1 ถนนสุรินทร์-ปราสาท ตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 32000

โทรศัพท์/โทรสาร 044-513369, 082-7553460, E-mail : jhssrru@rru.ac.th

<https://www.tci-thaijo.org/index.php/jhssrru>

รูปแบบบทความและการพิมพ์เนื้อหาบทความ

1. การเตรียมต้นฉบับบทความ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ขนาดต้นฉบับ ขนาดหน้ากระดาษ B5 โดยมีการตั้งค่าหน้ากระดาษความกว้าง 7.5 นิ้ว และความสูง 10.5 นิ้ว โดยเว้นระยะห่างระหว่างขอบกระดาษด้านบนและด้านซ้าย 1 นิ้ว ด้านขวาและด้านล่าง 0.5 นิ้ว

1.2 รูปแบบการพิมพ์ เนื้อหาในบทความส่วนแรก จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ คือ ชื่อเรื่อง ชื่อผู้วิจัย บทคัดย่อ คำสำคัญ และเชิงอรรถ อยู่ส่วนหน้าแรก ส่วนที่สอง จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ คือ เนื้อหาบทความที่อยู่ส่วนหน้าที่สองเป็นต้นไป

1.3 ใช้รูปแบบตัวอักษร TH SarabunPSK พิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟต์เวิร์ด

1.4 หัวกระดาษ ประกอบด้วยเลขหน้า ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านขวาบน

1.5 ชื่อเรื่อง/ชื่อบทความภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 20 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ

1.6 ชื่อผู้พิมพ์ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ระบุเฉพาะชื่อและนามสกุล ไม่ต้องมีคำนำหน้า เว้น 2 เคาะระหว่างชื่อและนามสกุล ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ ใต้ชื่อเรื่อง

1.7 เครื่องหมายเลข1 เขียนไว้บนนามสกุลผู้พิมพ์ เพื่อระบุสังกัดคณะ หน่วยงาน และ อีเมลของผู้พิมพ์ เพื่อระบุเชิงอรรถ (Footnote) ไว้ด้านล่างกระดาษ

1.8 เชิงอรรถ (Footnote) ให้เขียนไว้ด้านล่างของส่วนหน้าแรก ที่มีเครื่องหมายเลข 1 กำกับไว้บนนามสกุลผู้พิมพ์ ให้ระบุสังกัดคณะ หน่วยงาน และอีเมลของผู้พิมพ์ ขนาดตัวอักษร 14 ชนิดตัวธรรมดา กรณีที่ผู้พิมพ์มีสถานภาพเป็นนักศึกษาให้ระบุหลักสูตรที่นักศึกษา กำลังศึกษาอยู่ เช่น นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ เป็นต้น ทั้งนี้ การระบุสังกัดคณะ หน่วยงานของผู้พิมพ์นั้น ผู้พิมพ์ ต้องระบุทั้งภาษาไทยและแปลเป็นภาษาอังกฤษด้วย

1.9 หัวข้อของบทคัดย่อภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย

1.10 เนื้อหาบทคัดย่อภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ให้จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ บรรทัดแรกเว้น 7 ตัวอักษรจากขอบกระดาษด้านซ้ายและพิมพ์ให้ชิดขอบทั้งสองด้าน ส่วนเนื้อหาบทความที่อยู่หน้าที่สองเป็นต้นไปให้จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์เช่นกัน ทั้งนี้

ควรมีความยาวไม่เกิน 350 คำ และลักษณะของบทคัดย่อควรประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ (Objective) วิธีการศึกษา (Methods) ผลการศึกษา (Results) และคุณค่าหรือการนำไปใช้ประโยชน์

1.11 หัวข้อคำสำคัญ/อังกฤษ ขนาดตัวอักษร 14 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย ระบุคำสำคัญที่นำไปใช้เป็นคำค้น คำสำคัญแต่ละคำค้นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) ทั้งนี้ควรมีคำสำคัญ 3-5 คำ โดยต้องจัดเรียงคำสำคัญตามตัวอักษร

1.12 หัวข้อเรื่อง ขนาดตัวอักษร 18 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย

1.13 หัวข้อย่อ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ระบุหมายเลขหน้าหัวข้อย่อ โดยเรียงตามลำดับหมายเลข

1.14 จำนวนต้นฉบับ ควรมีความยาวอยู่ระหว่าง 12-18 หน้า โดยนับรวมตาราง รูปภาพ แผนภูมิ และเอกสารอ้างอิง

1.15 การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา (In-text Citation) และการระบุแหล่งที่มา โดยมีรูปแบบการอ้างอิงแบบนามปี คือ การอ้างอิงเอกสารไว้ส่วนหน้าหรือส่วนหลังของข้อความนั้น ๆ ให้ใช้ภาษาอังกฤษเท่านั้นทั้งผู้นิพนธ์ที่เป็นชาวไทยและต่างประเทศ โดยระบุเฉพาะนามสกุลผู้นิพนธ์ ค้นด้วยจุลภาค (,) ปีที่พิมพ์ (ค.ศ.) และเลขหน้า ตามรูปแบบดังนี้ Author/(Year of Publication : page) หรือ (Author./Year of Publication : page) เช่น Supsin (2018 : 18) หรือ (Brown, 1997 : 18-22) เป็นต้น

1.16 ตาราง รูปภาพ และแผนภูมิ กรณีเป็นตารางให้ชื่อตารางอยู่ด้านบน กรณีที่เป็นรูปภาพหรือแผนภูมิ ให้ระบุชื่อรูปภาพหรือแผนภูมิอยู่ด้านล่าง

ตารางที่ 1 รายละเอียดรูปแบบการเตรียมต้นฉบับบทความ

รายละเอียด	ขนาดอักษร	รูปแบบ	ชนิด
ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	20	กึ่งกลาง	ตัวหนา
ชื่อผู้นิพนธ์ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	กึ่งกลาง	ตัวหนา
หน่วยงานที่สังกัด (เชิงอรรถ : Footnote) (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	14	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
บทคัดย่อ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	18	ชิดซ้าย	ตัวหนา
คำสำคัญ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	14	ชิดซ้าย	ตัวหนา
หัวข้อหลักตามรูปแบบบทความกำหนดไว้	18	ชิดซ้าย	ตัวหนา

ตารางที่ 1 รายละเอียดรูปแบบการเตรียมต้นฉบับบทความ (ต่อ)

รายละเอียด	ขนาดอักษร	รูปแบบ	ชนิด
หัวข้อย่อย	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
เนื้อหาตามรูปแบบบทความกำหนดไว้	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
เอกสารอ้างอิง (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	18	ชิดซ้าย	ตัวหนา
ตาราง			
ชื่อตาราง (ตารางที่ : จัดไว้บนตาราง)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
รายละเอียดชื่อตาราง (พิมพ์ต่อจากชื่อตาราง)	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
รูปภาพ/แผนภูมิ			
ชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
(ภาพ/แผนภูมิที่ : จัดไว้ใต้รูปภาพ/แผนภูมิ)			
รายละเอียดชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
(พิมพ์ต่อจากชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ)			
การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา : ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบนามปี โดยใช้เป็นภาษาอังกฤษเท่านั้น ทั้งผู้นิพนธ์ที่เป็นชาวไทยและต่างประเทศ			
เอกสารอ้างอิง : ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบ APA (American Psychological Association citation style) โดยการอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศ ที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ ผู้นิพนธ์ต้องแปลเป็นภาษาอังกฤษด้วย			
จำนวนต้นฉบับ : มีความยาวอยู่ระหว่าง 12-18 หน้า			

2. การเขียนเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

2.1 การเขียนเอกสารอ้างอิงให้ใช้ตามรูปแบบของ APA (American Psychological Association citation style) โดยการอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ ผู้นิพนธ์ต้องแปลเป็นภาษาอังกฤษด้วย หากผู้นิพนธ์มีมากกว่า 3 คน ให้ใส่ชื่อคนที่ 1 แล้วตามด้วยคำว่า และคณะ หรือ et al. (and others) โดยจัดเรียงตามพยัญชนะ สระ ตามรูปแบบการอ้างอิงตามลำดับก่อนหลังให้ถูกต้อง

2.2 การเรียงลำดับเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ (References) ให้เรียงตามลำดับอักษรของชื่อผู้พิมพ์ โดยไม่ต้องมีตัวเลขกำกับ ให้เริ่มต้นด้วยรายชื่อเอกสารอ้างอิงภาษาไทยก่อน และต่อด้วยรายชื่อเอกสารอ้างอิงภาษาต่างประเทศ และชื่อผู้พิมพ์ให้อ้างนามสกุลก่อน โดยเขียนตามรูปแบบเดียวกันกับการอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาอังกฤษ

2.3 ในกรณีที่อ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทย ให้แปลเอกสารอ้างอิงนั้นเป็นภาษาอังกฤษเพิ่มเติม และปีพุทธศักราชให้ปรับเป็นปีคริสต์ศักราช โดยนำไปต่อท้ายรายการอ้างอิงข้างต้นภายใต้หัวข้อ Translated Thai References และให้วงเล็บคำว่า [In Thai] ไว้ท้ายเอกสารอ้างอิงด้วย และชื่อผู้พิมพ์ให้อ้างนามสกุลก่อน โดยเขียนตามรูปแบบเดียวกันกับการอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาอังกฤษ

ตัวอย่างลำดับการเขียนเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

เอกสารอ้างอิง (References)

จิรายุ ทรัพย์สิน. (2560). **ทฤษฎีการเมือง**. สุรินทร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

วันชัย สุขตาม. (2560). **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรัฐศาสตร์**. สุรินทร์ :
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

Cook, Robert D. (1995). **Finite Element Modeling for Stress Analysis**. New york : John wiley & sons.

Translated Thai References

Supsin, J. (2017). **Political Theory**. Surin : Surin Rajabhat University.
[In Thai]

Suktam, W. (2017). **Introduction to Political Sciences**. Surin :
Surin Rajabhat University. [In Thai]

3. รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

3.1 หนังสือ (Book)

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์.// (ปีที่พิมพ์).// **ชื่อหนังสือ.**//ครั้งที่พิมพ์(ถ้ามี).//
เมืองที่พิมพ์./:สำนักพิมพ์.

Author.// (Year of Publication).// **Title of Book.**// Edition of Book.// Place
Of Publication./: Publisher Name.

ตัวอย่าง

กฤษณา วงษาสันต์. (2542). **วิถีไทย.** กรุงเทพฯ : เวิร์ดเวฟ เอ็ดดูเคชั่น.

Cook, Robert D. (1995). **Finite Element Modeling for Stress
Analysis.** New york : John wiley & sons.

3.2 รายงานทางวิชาการ

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์.// (ปีที่พิมพ์).// **ชื่อเรื่อง.**//เมืองที่พิมพ์./:หน่วยงาน
ที่เผยแพร่.

Author.// (Year of Publication).// **Title.**// Edition of Book.// Place of
Publication./: Publisher Name.

ตัวอย่าง

อัคราพร สุขทอง. (2558). **การพัฒนาเทคนิคการสอน "เรื้อมอันเร"** จาก
ภูมิปัญญาชาวบ้านสุรินทร์. สุรินทร์ : คณะมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

Hickman, George A. (2010). **The Management of Teaching for
Quality Improvement Chiang Mai Thailand.** Chiang Mai :
Chiang Mai University.

3.3 วิทยานิพนธ์

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์.// (ปีที่พิมพ์).// **ชื่อวิทยานิพนธ์.**//วิทยานิพนธ์ระดับ/
(บัณฑิต, มหาบัณฑิต, ดุษฎีบัณฑิตให้ระบุลงไปให้ชัดเจน)//ชื่อสถานศึกษา.

Author.// (Year of Publication).// **Title of Thesis.**// Degree of Thesis.//
Publisher Name.

ตัวอย่าง

คณินนิตย์ ไสยโสภณ. (2554). **คุณค่าและความเชื่อตำนานนาครที่มีอิทธิพลต่อ
วิถีประชากรกลุ่มชนกลุ่มน้ำแม่โขงในเขตวัฒนธรรมศรีโคตรบูร.**

วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาพุทธศาสตร์การพัฒนา
ภูมิภาค (กลุ่มอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขง) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สุรินทร์.

Kaewnimitchai, N. (1996). **An Analysis of College Student Culture
in Thai Higher Education Institutions.** Doctoral Dissertation
Graduate School Chulalongkorn University.

3.4 รายงานการประชุม

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์.//(ปีที่พิมพ์).//“ชื่อบทความ.”//ใน ชื่อรายงานการประชุม.//
วันเดือนปีที่จัด.//เลขหน้า.//สถานที่.//สำนักพิมพ์.

Author.//(Year of Publication).//“Title of Article.”//In Title.//Date of
Publication.//page.//Place of Publication.//Publisher Name.

ตัวอย่าง

วิสูตร อยู่คง (2537). "การฟื้นตัวของป่าชุมชนดงใหญ่." ใน การบรรยายเรื่อง
การฟื้นฟูป่าโดยช่วยต้นไม้ให้สืบพันธุ์ตามธรรมชาติ. วันที่ 11 เมษายน
2537. หน้า 10-11. กรุงเทพฯ : ศูนย์ฝึกอบรมวนศาสตร์ชุมชน.

Sinlarat, P. (1995). "Success and Failure of Faculty Development
in Thai University." In **Preparing Teachers for all the
World's Children : An Era of Transformation Proceedings
of International Conference, Bangkok.** pp. 217-233.
Bangkok : UNICEF.

3.5 วารสาร

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์.//(ปี./เดือน/วันที่พิมพ์).//“ชื่อบทความ.”//ชื่อวารสาร./
/ปีที่พิมพ์(ฉบับที่พิมพ์).//เลขหน้าแรก-หน้าสุดท้าย.

Author.//(Date of Publication).//“Title of Article.”//Name of
Journal.//Year(Volume).//page.

ตัวอย่าง

สารภี วรรณตรง. (2559, มกราคม-มิถุนายน). "ประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ : สุวรรณภูมิ-อุษาคเนย์ ภาคพิสดาร." วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์. 18(1) : 129-134.

Cooray, V. (1992, July-August). "Horizontal Fields Generated by Return Strokes." *Radio Science*. 27(9) : 529-537.

3.6 หนังสือพิมพ์

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์.//(ปี,/เดือน/วันที่พิมพ์)://"ชื่อบทความ."//
ชื่อหนังสือพิมพ์.//เลขหน้าแรก-หน้าสุดท้าย.

Author.//(Date of Publication)://"Title of Article."//Name of
Newspaper.//page.

ตัวอย่าง

ปรียา เหล่าวิวัฒน์. (2549, พฤศจิกายน 6). "เกียรติอันภาคภูมิใจ." *กรุงเทพธุรกิจ*.
หน้า 6.

Jewell, Mark. (2006, November 7). "Silent Aircraft' Spreads its Wings." *Bangkok Post*. p. B5.

3.7 สื่ออินเทอร์เน็ต

ชื่อ/นามสกุลผู้เผยแพร่.//(ปี)://"ชื่อบทความ."//[ประเภทสื่อที่เข้าถึง]../เข้าถึงได้
จาก:/แหล่งข้อมูลหรือที่อยู่เว็บไซต์//สืบค้น/วัน/เดือน/ปีที่สืบค้น.

Author.//(Year of Publication)://"Title of Article."// [Online]../
Available:/Name of website../Retrieved/Date of Publication.

ตัวอย่าง

กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์. (2548). "พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์." [ออนไลน์].
เข้าถึงได้จาก : <http://www.moc.go.th/thai/dbe/ecoco/e-com3.htm> สืบค้น 3 กรกฎาคม 2548.

Costello, M. (2002). "Sick of Stocks? Here Are 7 Alternatives. W." [Online]. Available : http://momey.cnn.com/2002/07/09/pf/investing/q_alternatives/index.htm Retrieved July 11, 2002.

3.8 การสัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์. //(ปี./เดือน/วันที่). //ตำแหน่ง(ถ้ามี). //สัมภาษณ์.

Name of Interview. //(Date of Publication). //position. //Interview.

ตัวอย่าง

เกษม จันทรแก้ว. (2554, สิงหาคม 1). นายกสภามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
สัมภาษณ์.

Waterworth, Peter. (2003, December 1). Principal lecturer, Deakin
University. Interview.

การติดต่อโฆษณาและการสมัครสมาชิก

การติดต่อโฆษณา การสั่งซื้อและการสมัครเป็นสมาชิกวารสารมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ กรุณาติดต่อ

กองบรรณาธิการวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

สำนักงานคณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ชั้น 1 อาคาร 38

186 หมู่ที่ 1 ถนนสุรินทร์-ปราสาท ตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 32000

โทรศัพท์/โทรสาร 044-513369, 082-7553460

E-mail : jhssrru@srru.ac.th

<https://www.tci-thaijo.org/index.php/jhssrru>

ค่าใช้จ่ายการตีพิมพ์เผยแพร่

บทความภาษาไทย 3,500 บาท

บทความภาษาอังกฤษ 4,500 บาท

อัตราค่าวารสาร

กำหนดออกวารสารปีละ 2 ฉบับ จำหน่ายราคาฉบับละ 250 บาท ไม่รวมค่าส่ง

อัตราค่าสมาชิก

ปีละ 450 บาท

แบบฟอร์ม

การส่งบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ลงวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

1. ข้าพเจ้า (นาย/นาง/น.ส.).....

2. วุฒิการศึกษาชั้นสูงสุด.....ตำแหน่งวิชาการ (ถ้ามี).....

3. สถานภาพผู้พิมพ์

☐ อาจารย์ในสถาบันการศึกษา (ชื่อสถาบัน)

โปรแกรม.....คณะ.....

☐ บุคคลทั่วไป (ชื่อหน่วยงาน)

4. ขอส่งนิพนธ์ต้นฉบับ (Original Article) ได้แก่

☐ บทความวิจัย เรื่อง☐ บทความวิชาการ เรื่อง.....☐ บทความปริทรรศน์ เรื่อง.....☐ บทวิจารณ์หนังสือ เรื่อง

5. ชื่อผู้พิมพ์ร่วม (ถ้ามี).....

6. ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้ เลขที่.....ถนน.....

แขวง/ตำบล.....เขต/อำเภอ.....

จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์มือถือ.....โทรศัพท์/โทรสาร.....

E-mail.....

7. สิ่งที่ส่งมาด้วย ☐ แผ่น CD ข้อมูลต้นฉบับ ☐ เอกสารพิมพ์ต้นฉบับทางอีเมล jhssru@sru.ac.th☐ เอกสารพิมพ์ต้นฉบับทางออนไลน์ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/jhssru>

ชื่อแฟ้มข้อมูล.....

หมายเหตุ

- กรณีส่งเอกสารต้นฉบับด้วยตัวเอง มีแผ่นซีดีต้นฉบับ 1 ชุด และเอกสารพิมพ์ต้นฉบับ จำนวน 2 ชุด

- กรณีส่งเอกสารพิมพ์ต้นฉบับ ส่งไฟล์ทางอีเมลทางออนไลน์ มีแบบฟอร์มการส่งบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์วารสาร และไฟล์ต้นฉบับ

☐ ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความนี้ยังไม่เคยลงตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อนและไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาของวารสารอื่น

ลงนาม.....ผู้พิมพ์

(.....)

วันที่...../...../.....

ใบตอบรับการเป็นสมาชิก
วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

วัน.....เดือน.....พ.ศ.....

ชื่อ-นามสกุล.....

ที่อยู่ (สามารถติดต่อได้).....

.....

.....

.....

.....

โทรศัพท์.....โทรสาร.....

E-mail.....

มีความประสงค์จะขอรับเป็นสมาชิกวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

☐ สมาชิกประเภทรายปี 1 ปี 2 ฉบับ ราคา 450 บาท

☐ จัดซื้อวารสาร เล่มละ 250 บาท ปีที่.....ฉบับที่.....จำนวน.....เล่ม

รวมเป็นเงิน.....บาท

พร้อมนี้ข้าพเจ้าได้ชำระโดย

☐ โอนเงินเข้าบัญชีธนาคารกรุงเทพ สาขามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ชื่อบัญชี วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

เลขที่บัญชี 644-0-48200-5 ประเภทบัญชี สะสมทรัพย์

โปรดนำส่งวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

สถานที่ติดต่อ ☐ ที่บ้าน ☐ ที่ทำงาน

เลขที่.....หมู่ที่.....ถนน.....

ตำบล.....อำเภอ.....

จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์.....โทรสาร.....

E-mail.....

กรุณาส่งหลักฐานการโอนเงินและใบสมัคร

กองบรรณาธิการวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

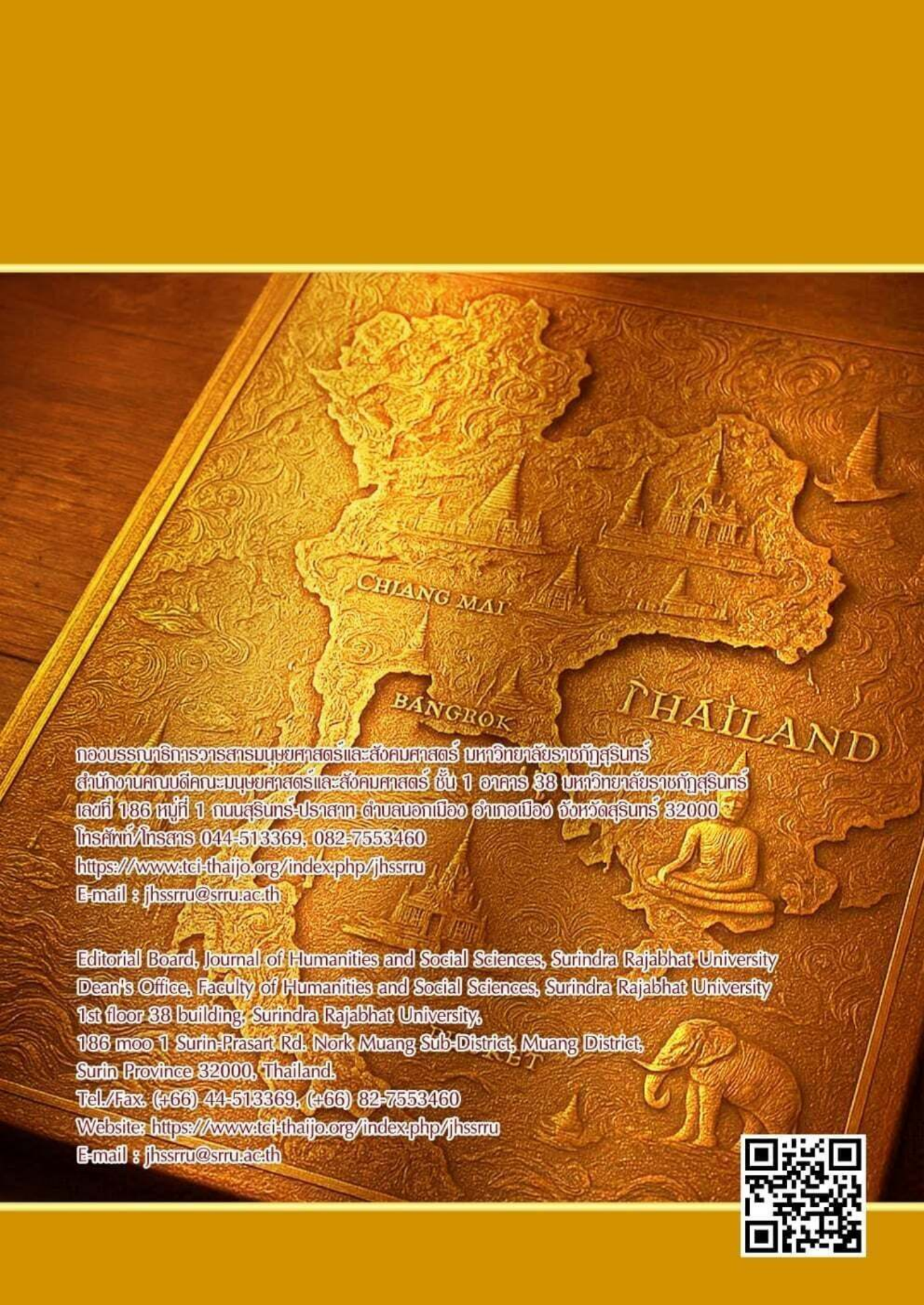
สำนักงานคณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ชั้น 1 อาคาร 38

186 หมู่ที่ 1 ถนนสุรินทร์-ปราสาท ตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 32000

โทรศัพท์/โทรสาร 044-513369, 082-7553460

E-mail : jhssrru@srnu.ac.th

<https://www.tci-thaijo.org/index.php/jhssrru>

กองบรรณาธิการวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
สำนักงานคณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ชั้น 1 อาคาร 38 มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
เลขที่ 186 หมู่ที่ 1 ถนนสุรินทร์-ปราสาท ตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 32000
โทรศัพท์/โทรสาร 044-513369, 082-7553460
<https://www.tci-thaijo.org/index.php/jhssrru>
E-mail : jhssrru@srnu.ac.th

Editorial Board, Journal of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajabhat University
Dean's Office, Faculty of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajabhat University
1st floor 38 building, Surindra Rajabhat University,
186 moo 1 Surin-Prasart Rd. Nork Muang Sub-District, Muang District,
Surin Province 32000, Thailand.
Tel./Fax: (+66) 44-513369, (+66) 82-7553460
Website: <https://www.tci-thaijo.org/index.php/jhssrru>
E-mail : jhssrru@srnu.ac.th

